

คำสอนชั้นปริญญาตรี

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

พิมพ์ครั้งที่สาม พ.ศ. ๒๕๐๕

โดย

พินเอก สุข เปรมาวิน

เนติบัณฑิต นิติศาสตรมหาบัณฑิต

B.A., M.A. (Econ.)

สารบัญ

ภาค ๑

ลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ

บทที่ ๑

ประวัติศาสตร์

หน้า

๑. เหตุการณ์ในอดีต	๑
๒. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยโบราณ	๓
๓. คำสอนจักรโรมัน	๔
๔. สัญญาสงบศึกเวสต์ฟาเลีย	๕
๕. กองเกร็ดแห่งเวียนนาและเหตุการณ์ต่อมา	๖
๖. ข้อตกลงอื่นๆ	๗
๗. ดัชนีบาดชาติ	๘
๘. สงครามโลกครั้งที่ ๒	๑๐
๙. สงครามเกาหลี	๑๑
๑๐. กรณีพิพาทคลองสุเอซและกองกำลังสหประชาชาติยามฉุกเฉิน	๑๒

บทที่ ๒

ขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. ความหมาย	๑๕
๒. มูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ	๑๘
๓. แรงบังคับกับความผูกพันของกฎหมายระหว่างประเทศ	๑๙
๔. การตรากฎหมายระหว่างประเทศ	๒๐
๕. การตีความกฎหมายระหว่างประเทศ	๒๓
๖. การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ	๒๓
๗. ทฤษฎีของฮอดสัน	๒๕

๑๕
JV
1308
XV
2506
A-11

๘. ดัชนีมาตรฐานกับกฎหมายระหว่างประเทศ	๒๒
๙. หลักคำวินิจฉัยของกฎหมายระหว่างประเทศ	๒๗

บทที่ ๓

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. ความหมาย	๓๐
๒. อิทธิพลของความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาติ	๓๐
๓. อิทธิพลของคริสต์ศาสนา	๓๒
๔. ความคิดเห็นปัจจุบัน	๓๔

บทที่ ๔

ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. หลักทั่วไป	๓๖
๒. การทำประมวลกฎหมายระหว่างประเทศ	๔๔

บทที่ ๕

การเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศ กับ กฎหมายภายในประเทศ

๑. การใช้กฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไป	๔๖
๒. การนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้บังคับ
โดยกฎหมายภายในประเทศ	๔๗

สรุปและปัญหา

๕๑

ภาค ๒

องค์การประชาคมระหว่างประเทศ

บทที่ ๖

ประชาคมระหว่างประเทศ

๑. ประวัติศาสตร์	๕๗

๒. ผู้แทนทางกฎหมายของจังหวัดระหว่างประเทศ	๕๗
๓. รัฐเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ	๕๗
๔. ดัชนีในประชาคมระหว่างประเทศ	๖๓
๕. คุณเต็มบัติสำหรับดัชนีระหว่างประเทศ	๖๔
๖. ดินแดนในอาณัติของสันนิบาตชาติและภาวะทรัสตีในสหประชาชาติ	๗๒

บทที่ ๗

การได้และเสียสภาพบุคคลระหว่างประเทศ

๑. การรับรองรัฐ	๗๔
๒. การรับรองผู้เป็นฝ่ายในสงครามและกบฏ	๗๖
๓. ผลการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตและพลเมือง	๗๗
๔. การเสียสภาพบุคคล	๗๗
๕. การตีบอำนาจการปกครอง	๗๙

บทที่ ๘

การสืบเนื่องสภาพบุคคลระหว่างประเทศ

๑. การรับรองรัฐชาติใหม่และรัฐใหม่	๗๓
๒. การสืบเนื่องสภาพบุคคล	๗๓
๓. หลักในการรับรองรัฐชาติใหม่	๗๒
๔. เหตุผลทางการเมืองในการรับรอง	๗๓
๕. ดัททิงโตบาร์	๗๔
๖. การรับรองรัฐชาติที่ไม่มีอำนาจ	๗๔

บทที่ ๙

สันนิบาตชาติ

๑. ที่มาของสันนิบาตชาติ	๗๕
๒. วัตถุประสงค์	๗๖

	หน้า
๓. องค์ประกอบ	๘๖
บทที่ ๑๐	
สาประชาชาติ	
๑. ทิวาของสหประชาชาติ	๘๙
๒. กฎบัตรสหประชาชาติ	๙๐
๓. ตัมาชิกภาพ	๙๑
๔. ดัษณะทางกฎหมายของสหประชาชาติ	๙๒
๕. องค์การสำคัญและองค์การย่อย	๙๓
๖. หน้าทของสหประชาชาติ	๙๖
บทที่ ๑๑	
องค์การพิเศษระหว่างประเทศ	
๑. สหภาพดาธารณะระหว่างประเทศ	๙๙
๒. องค์การกึ่งดาธารณะ	๑๐๐
๓. สหภาพดาธารณะรัฐอเมริกา	๑๐๑
๔. ข้อเสนอดัดตั้งสหพันธ์ยุโรป	๑๐๑
๕. ดัณินบาตอาหรับ	๑๐๒
๖. ดัณริดัญญาแอดแตนติกเหนือ	๑๐๔
๗. ดัณริดัญญาการบ้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑๐๔
บทสรุปและปัญหา	๑๐๕

ภาค ๓

หลักเกณฑ์กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

บทที่ ๑๒	
สิทธิและหน้าที่ของรัฐ	
๑. ดัษณะของสิทธิระหว่างประเทศ	๑๑๒

๒. การประกาศสิทธิอันเป็นหลักมรดก	๑๓๓
๓. การเกี่ยวพันระหว่างสิทธิและหน้าที่ของรัฐ	๑๓๔
๔. ความเสมอภาคของรัฐ	๑๓๕
๕. การนำหลักมาใช้ในทางปฏิบัติ	๑๓๕
๖. อิทธิพลของมหาประเทศ	๑๓๗
๗. ดัชนีประชาชาติและสหประชาชาติ	๑๓๗

บทที่ ๑๓

สิทธิในการดำรงชาติ

๑. ลักษณะของสิทธิในการดำรงชาติ	๑๓๙
๒. การป้องกันตัวเมื่อถูกโจมตี	๑๔๐
๓. ปัญหาเรื่องคำว่ารุกราน	๑๔๒
(๑) เหตุผลของความยากในการนิยาม	๑๔๒
(๒) การพยายามให้คำนิยาม	๑๔๓
(๓) การพยายามให้คำนิยามหลังสงครามโลกครั้งที่สอง	๑๔๔
(๔) การป้องกันตัวจากการคุกคามทางทหาร	๑๔๕
(๕) ดัทธิมอนโรว์เป็นนโยบายในการป้องกันตัว	๑๔๖
(๖) สิทธิอื่นๆ	๑๔๗
(๗) การแทรกแซงเพื่อป้องกันตนเอง	๑๔๗
(๘) การป้องกันเกียรติของชาติ	๑๔๘

บทที่ ๑๔

เอกราชของรัฐ

๑. สิทธิในเอกราช	๑๔๙
๒. เอกราชและอธิปไตย	๑๓๐
๓. เขตอำนาจเหนือพดเมือง	๑๓๒

๔. การไร้สัญชาติ โดยการแปลงชาติ	๓๓๔
๕. สถานะของสตรีที่สมรสแล้วแต่เด็ก	๓๓๕
๖. การไม่มีสัญชาติ	๓๓๖
๗. การประมุขตกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ	๓๓๗
๘. การควบคุมทรัพย์สินและการกระทำของคนชาติที่ขยับู่ในต่างประเทศ	๓๔๒
๙. ข้อจำกัดเกี่ยวกับเขตอำนาจเหนือคนชาติ	๓๔๓
๑๐. เขตอำนาจเหนือคนต่างด้าว	๓๔๓

บทที่ ๑๕

ความรับผิดชอบของรัฐในการคุ้มครองคนต่างด้าว

๑. หลักทั่วไป	๓๔๖
๒. ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบของรัฐ	๓๔๗
๓. การกระทำของเอกชน	๓๔๗
๔. การกระทำของหมู่ชน	๓๔๗
๕. การกระทำของกบฏและสังคราม	๓๔๘
๖. การเก็บภาษีคนต่างด้าว	๓๔๘

บทที่ ๑๖

หน้าที่ของรัฐอื่น

๑. บังคับให้การกระทำอันเป็นภัยต่อรัฐอื่น	๓๕๐
๒. การกระทำของรัฐ	๓๕๒
๓. ความคุ้มกัน	๓๕๓
๔. สิทธิของรัฐต่างประเทศในการฟ้องคดี	๓๕๕

บทที่ ๑๗

เขตอำนาจเหนือเรือเอกชนและเรือหลวง

๑. เขตอำนาจภายนอกอาณาเขต	๓๕๖
--------------------------	-----

บทที่ ๑๔

การร่วมมือทางกฎหมายระหว่างรัฐ

- ๒. ลักษณะของเรือสินค้า ๓๖๖
- ๓. เขตอำนาจเหนือเรือสินค้าในท่าต่างประเทศ ๓๖๗
- ๔. สถานะของเรือหลวงในต่างประเทศ ๓๖๓
- ๕. เขตอำนาจในทะเลหลวง ๓๖๕
- ๑. หลักกฎหมายว่าด้วยการตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ๓๖๖
- ๒. เงื่อนไขตามสัญญาตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ๓๖๗
- ๓. ความต้องการมีกฎเกณฑ์อย่างเดียวกัน ๓๗๓
- ๔. คำขอพยานหลักฐาน ๓๗๕
- พระราชบัญญัติตั้งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ๓๗๖
- สัญญาตั้งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกรุงสยามกับกรุงอังกฤษ ๓๗๒

บทที่ ๑๕

อำนาจเหนืออาณาเขต

- ๑. เปรียบเทียบอำนาจเหนืออาณาเขตกับเหนือบุคคล ๓๘๕
- ๒. การใช้สิทธิเหนืออาณาเขต ๓๘๕
 - ก. การจับจอง ๓๘๖
 - ข. ที่ดินเกิดใหม่ ๒๐๓
 - ค. การปกครองโดยประมุข ๒๐๓
 - ง. การยกให้ด้วยความสมัครใจ ๒๐๕
 - จ. การยกให้โดยบังคับ ๒๐๖
 - ฉ. การออกเสียงทั่วไป ๒๐๗
 - ช. การบีบบังคับ ๒๐๗
 - ฌ. การเช่า ๒๐๘

บทที่ ๒๐

เขตแดนและเขตน่านน้ำ

๑.	ที่มาของกฎหมาย	๒๑๐
๒.	การกำหนดเขตแดน	๒๑๐
๓.	เขาดินปันน้ำ	๒๑๑
๔.	แม่น้ำ	๒๑๑
๕.	ช่องแคบและทะเลสาบ	๒๑๒
๖.	อาณาเขตทางทะเล	๒๑๓
๗.	ข้าวม	๒๑๗
๘.	ช่องแคบ	๒๑๘
๙.	การประชุมกฎหมายทะเลที่เจนีวา	๒๑๘

บทที่ ๒๑

การจำยอม

๑.	ลักษณะทั่วไป	๒๒๒
๒.	แม่น้ำ	๒๒๓
๓.	ข้าวมและทะเลสาบ	๒๒๕
๔.	ช่องแคบและคลอง	๒๒๖
๕.	อาณาเขตทางบก	๒๒๘
๖.	การจำยอมพิเศษ	๒๒๘
๗.	ประกาศในการที่เรือรบฝรั่งเศสเข้ามากรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๑๒	๒๓๑
๘.	หนังสือสัญญากรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ร.ศ. ๑๑๒	๒๓๓
๙.	หนังสือสัญญากรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๐๔	๒๔๑
๑๐.	หนังสือสัญญากรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๐๗	๒๕๑

บทที่ ๒๒

อำนาจในอากาศเหนืออาณาเขต

๑. หลัดกั๋วไป	๒๕๙
อากาศยานเบากว่าอากาศ	๒๖๐
อากาศยานหนักกว่าอากาศ	๒๖๑
๒. การลี้ภัยทางวิญญู	๒๖๕
๓. บัญหาเขตอากาศและอวกาศ	๒๖๗

บทที่ ๒๓

ทะเลหลวง

๑. นานาชาติมีสิทธิใช้ทะเลหลวง	๒๗๙
๒. กฎหมายทะเล	๒๘๑
๓. การประมงในทะเลหลวง	๒๘๒
๔. กฎข้อบังคับเกี่ยวกับสายโทรเลขใต้น้ำ	๒๘๔
๕. เสรีภาพแห่งทะเลในเวลาดังครวม	๒๘๕

บทที่ ๒๔

หนังสือสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ

๑. หนังสือสัญญา	๒๘๗
๒. ความผูกพันตามหนังสือสัญญา	๒๘๙
๓. ประเภทของหนังสือสัญญา	๒๙๐
๔. การทำหนังสือสัญญา	๒๙๑
๕. การยอมรับโดยการข่มขู่	๒๙๕
๖. หนังสือสัญญาที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ	๒๙๘
๗. การจดทะเบียนหนังสือสัญญา	๒๙๙
๘. การตีความหนังสือสัญญา	๓๐๙

๙.	ผลของสัญญาต่อรัฐที่ตามมา	๓๐๓
๑๐.	การสิ้นสุดของสัญญา	๓๐๓
๑๑.	ผลของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	๓๐๕

บทที่ ๒๕

ความสัมพันธ์เกี่ยวพันระหว่างประเทศ

๑.	ประวัตการทูต	๓๐๙
๒.	ประวัตการทูตของไทยสมัยดั้งเดิม	๓๑๐
๓.	ลักษณะของผู้แทนประมุขของรัฐ	๓๑๓
๔.	หน้าที่กระทรวงการต่างประเทศไทย	๓๑๕
๕.	สิทธิในการส่งผู้แทน	๓๑๘
๖.	ลำดับผู้แทนทางการทูต	๓๒๐
๗.	หน้าที่ของผู้แทนทางการทูต	๓๒๕
๘.	เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน	๓๒๗
๙.	สิทธิเกี่ยวกับรัฐที่ตามมา	๓๓๓
๑๐.	การสิ้นสุดหน้าที่ทางการทูต	๓๓๔
๑๑.	กงสุล	๓๓๖

บทสรุปและปัญหา

เขตอำนาจเหนือบุคคล	๓๔๓
หน้าที่ต่อรัฐต่างประเทศ	๓๔๗
เขตอำนาจเหนือเรือหลวงและเรือเอกชน	๓๔๗
การร่วมมือระหว่างประเทศ	๓๔๘
เขตอำนาจเหนืออาณาเขต	๓๔๙
หนังสือสัญญา	๓๕๒
ผู้แทนการทูต	๓๕๒
ปัญหา	๓๕๔

ณ

ภาค ๔

การระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศ

บทที่ ๒๖

การระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี

๑. กฎหมายวิธีพิจารณาระหว่างประเทศ	๓๗๓
๒. การเจรจา	๓๗๕
๓. การไกล่เกลี่ย	๓๗๕
๔. คณะกรรมการสอบสวน	๓๗๖
๕. ขนุนาโตตุลาการ	๓๗๗
๖. ศาลอนุญาโตตุลาการ	๓๗๗
๗. การระงับกรณีพิพาททางศาล	๓๗๗
๘. ศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ	๓๗๗
๙. การประนีประนอม	๓๗๙
๑๐. การระงับกรณีพิพาทด้วยวิธีอื่น	๓๘๐
๑๑. ตัญญากรุงปารีส	๓๘๐
๑๒. ขบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ	๓๘๑

บทที่ ๒๗

การบังคับโดยวิธีที่ไม่ถึงกับทำสงคราม

๑. ฐานะทางกฎหมายของวิธีนี้	๓๘๓
๒. การตัดสัมพันธ์ทางการทูต	๓๘๕
๓. รัทธรชน	๓๘๕
๔. รัไฟรชด์	๓๘๕

๕. เอมบาร์โก	๓๙๖
๖. การพักใช้ดัชนีบัญชี	๓๙๖
๗. บอยคอต	๓๙๗
๘. การปิดอ่าวในเวลาสงบ	๓๙๗
๙. วิธีบังคับอื่นๆ	๓๙๘

บทที่ ๒๘

การบังคับโดยสงคราม

๑. ข้อความทั่วไป	๓๙๙
๒. กฎหมายว่าด้วยสงคราม	๔๐๐
๓. หลักเกณฑ์สำคัญในการทำสงคราม	๔๐๓
๔. ผลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง	๔๐๔
๕. กฎหมายว่าด้วยสงครามในอนาคต	๔๐๕

บทที่ ๒๙

การสงครามทางบกและทางอากาศ

๑. คำเตือนก่อนสู้รบ	๔๐๗
๒. พดรบที่ชอบด้วยกฎหมาย	๔๐๙
๓. อาวุธที่ใช้ในการรบ	๔๑๑
๔. วิธีที่ใช้ในการทำสงคราม	๔๑๓
๕. การยึดครองอาณาเขตของข้าศึก	๔๑๗
๖. หลักเกณฑ์สำคัญในการยึดครองดินแดนของข้าศึก	๔๒๔
๗. การปฏิบัติต่อเชลยศึก	๔๓๙
๘. การติดต่อระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงคราม	๔๓๙
๙. การตอบแทนการตะเมตกฎหมายว่าด้วยสงคราม	๔๔๐

บทที่ ๓๐

กฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ทางเรือ

๑. ที่มาของกฎหมาย	๔๔๓
๒. พดรมที่สอดคล้องกับกฎหมาย	๔๔๓
๓. อาวุธที่ใช้ในการสงครามทางเรือ	๔๔๕
๔. วิธีที่ใช้ในการสงครามทางเรือ	๔๔๖
๕. การยึดทรัพย์สินของเอกชน	๔๔๗
๖. การจับเรือสินค้า	๔๕๐
๗. การปฏิบัติในสงครามโลกครั้งที่สอง	๔๕๒
๘. ค่าทรัพย์สินเชลย	๔๕๒

บทที่ ๓๑

การปฏิบัติต่อชนชาติศัตรูและทรัพย์สิน

๑. ชนชาติศัตรู	๔๖๗
๒. ทรัพย์สินของชนชาติศัตรู	๔๖๗
๓. การค้าขายกับชนชาติศัตรู	๔๗๒

บทที่ ๓๒

รัฐที่เป็นกลางกับฝ่ายในสงคราม

๑. ความเป็นกลาง	๔๗๔
๒. ความเป็นกลางในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง	๔๗๕
๓. ความเป็นกลางในสงครามโลกครั้งที่สอง	๔๗๖
๔. การลดความเป็นกลาง	๔๗๗

บทที่ ๓๓

สิทธิ์ของรัฐที่เป็นกลาง

- ๑. ขาดเขตของรัฐที่เป็นกลาง ๔๗๓
- ๒. การคุ้มครองพดเมืองและทรัพย์สิน ๔๗๕
- ๓. การค้าขายกับผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ๔๗๗

บทที่ ๓๔

หน้าที่ของรัฐที่เป็นกลาง

- ๑. หน้าที่ในการระงับ ๔๗๘
- ๒. หน้าที่ในการป้องกัน ๔๗๕
- ๓. การกระทำของบุคคล ๔๗๖
- ๔. การกระทำของบุคคลที่อนุญาตให้ทำได้ ๔๗๗

บทที่ ๓๕

การเลิกสงคราม

- ๑. วิธีต่างๆ ๔๗๙
- ๒. ผลของการเลิกสงคราม ๕๐๐
- ๓. การยึดครองทหาร ๕๐๓
- ๔. คดีอาชญากรรมสงคราม ๕๐๒
- ๕. ผลของสงครามเกี่ยวกับฉันทสัญญา ๕๐๔

บทสรุปและปัญหา

กฎบัตรสหประชาชาติ

ภาค ๑

ลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ

บทที่ ๑ ประวัติศาสตร์

๑. เหตุการณ์ในอดีต

ในการศึกษาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) เป็นการจำเป็นที่จะต้องทราบถึงที่มาของวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International relations and organization) และประวัติศาสตร์วิชากฎหมายระหว่างประเทศ (History of international law) วิชาว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็คื ประวัติศาสตร์ของวิชานี้ก็เป็นวิชาสำคัญแขนงใหญ่ ซึ่งควรศึกษาเป็นวิชาต่างหากแยกจากกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะ เพื่อทำความเข้าใจโดยละเอียดลึกซึ้ง

การศึกษาวินิจฉัยกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเริ่มพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ นั้น มิใช่การศึกษาวินิจฉัยประวัติศาสตร์ธรรมดา เพราะกฎหมายระหว่างประเทศเป็นหลักปฏิบัติสืบเนื่องกันมาช้านาน แต่ดั่งให้เห็นหลักเกณฑ์ต่างๆ ทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสภาพของสังคมในอดีต การวินิจฉัยปัญหาต่างๆ ในเวลาปัจจุบันนี้ ความคิดที่จะแก้ไขหลักเกณฑ์ต่างๆ ก็จำเป็นต้องทราบที่มาของหลักเกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้เสียก่อนโดยถ่องแท้

กฎหมายระหว่างประเทศมีที่มาจากเหตุการณ์ในอดีต เนื่องจากประชาคมนานาชาติ (communities) ทำการติดต่อสัมพันธ์ จึงเกิดระเบียบแบบแผนที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงบังคับเป็นกฎหมายระหว่างรัฐ (States) ซึ่งต่างก็มีเอกราชสมบูรณ์ นักรัฐศาสตร์ต่างอ้างถึง "รัฐ" ว่าเป็นสถาบันที่จับต้องไม่ได้ เป็นสภาวะผสมผสานกันของบุคคลที่อยู่ร่วมกันโดยมีความผูกพันทางเชื้อชาติเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน มีการปกครองและประเพณีค่านิยมร่วมกัน กฎธรรมชาติแห่งการดำรงชีวิต (the law of survival) ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกที่จะป้องกันหมู่คณะ อันเป็นเหตุให้เกิดสงครามระหว่างหมู่ชน

ประวัติศาสตร์กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นประวัติของการรวมและแยกชาติต่าง ๆ สงครามได้ก่อและทำลายอาณาจักรต่าง ๆ มาเป็นอันมาก การค้าระหว่างประเทศทำให้ประชาชนต่างชาติต่างภาษามีความสัมพันธ์กัน ใกล้ชิดขึ้น แต่มักเป็นเหตุให้เกิดสงครามขยายดินแดนและแสวงหาเมืองขึ้น ต่อมาเมื่อสงครามโลกทั้งสองครั้งได้ก่อความพิวาศอย่างใหญ่หลวง ก็ได้มีความคิดที่จะให้ชาติต่าง ๆ ยึดถือหลักร่วมกันในการรักษาสันติภาพและความสงบ แต่จะมีผลสำเร็จเพียงใดจะต้องคอยดูกันต่อไป

ประวัติศาสตร์กฎหมายระหว่างประเทศเป็นวิชาใหญ่วิชาหนึ่ง จึงจะขอกล่าว ณ ที่นี้แต่โดยย่อว่า กฎหมายนี้เกิดมาได้อย่างไร มีอิทธิพลอะไรบ้างที่พยายามทำลาย ต่อไปก็จะได้ศึกษาถึงลักษณะทั่วไป

และวิจัยทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียกกันว่าวิชาศาสตร์ของกฎหมายระหว่างประเทศ (Science of international law)

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยโบราณ

กฎหรือขนบธรรมเนียมที่รัฐต่าง ๆ รับรองในความสัมพันธ์ระหว่างกัน^๕ ในสมัยโบราณย่อมเป็นที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์เหล่านั้นมักอยู่ในวงแคบ และในระหว่างประเทศใกล้เคียง สันติสัญญา^๖ระหว่างกษัตริย์ฟาร์ โรห์แห่งอียิปต์กับกษัตริย์แห่งประเทศใกล้เคียงในสมัยศตวรรษที่ ๑๕ ก่อนคริสตกัลกรานั้น ระบุถึงอธิปไตยของแต่ละประเทศกับข้อความที่เกี่ยวกับคนเข้าเมือง และผู้สัญจรทางการเมือง สันติสัญญาทำนองนี้ได้มีผู้ปฏิบัติตามในภายหลัง เช่น กษัตริย์อียิปต์ แอลซีเรียน เบบีโลเนียน เปอร์เซีย โฟนิเซีย และคารายเนียน

มองเตสกิเออ กล่าวไว้ใน *Esprit des lois* ว่าประเทศต่าง ๆ รวม^๗ทั้งพวก Iroquois ซึ่งกินนกกโทษเป็นอาหารก็ยังมีกฎหมายระหว่างประเทศ (Law of Nations)

คัมภีร์ธรรมศาสตร์ของมนูแห่งอินเดียก็กล่าวถึงการทำสงคราม เช่น นักรบจะทำร้ายข้าศึกที่นอนหลับ ที่ไม่มีอาวุธ หรือที่หลบหนีไม่ได้

ในประเทศจีน ความสัมพันธ์ระหว่างแคว้นต่างๆ แม้มีใช้ระหว่างประเทศโดยตรงก็ยังปรากฏว่ามีแบบธรรมเนียมระหว่างแคว้น ในเวลาปกติ และเวลาสงคราม โครงการใหญ่ของขงจื๊อเมื่อระหว่งปี ๕๕๐ - ๕๗๘ ก่อนคริสตกัลกรานั้น เพื่อรวมประเทศจีนก็เป็นโครงการคล้ายคลึงกับต้นนิบาตชาตินั่นเอง

ในสมัยกรีก ได้มีการจัดตั้งนาการทางระบบกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น เอกสิทธิ์ทางทูต และได้มีการพยายามมิให้รัฐต่าง ๆ กระทำสงคราม เช่น ดัชนีवादทางศาสนาเรียกว่า Amphictyonic League of Delphi ก็ไม่สามารรถป้องกันสงครามได้

กรุงโรม แต่เดิมก็เป็นรัฐเล็ก ๆ รัฐหนึ่งในบรรดารัฐทั้งหลาย ได้เปิดความสัมพันธ์กับรัฐต่าง ๆ ในรูปสันติสัญญา จนกระทั่งสมัย Octavian เป็นใหญ่ (Imperator) เมื่อปี ๓๑ ก่อนคริสต์ศักราช จึงได้รักษาอาณาจักรให้อยู่ในความสงบมาได้ช้านาน

คำว่า กฎหมายของประเทศต่างๆ (Law of nations, droit des gens, Volkerrecht) เกิดขึ้นในสมัยโรมัน แปรผลมาจากคำว่า jus gentium แต่เดิมคนที่มิใช่ชาวโรมัน ไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายโรมัน ต่อมาเมื่อมีชาวต่างประเทศมากขึ้น จึงได้ตั้งคณะตุลาการพิเศษ เรียกว่า praetor peregrinus เพื่อชำระอรรถคดีระหว่างคนต่างด้าว หรือระหว่างคนต่างด้าวกับชาวโรมัน jus gentium เป็นกฎหมายประจำชาติของชาวโรมัน ต่อมาก็ได้มีการใช้ jus gentium ในความหมายอย่างอื่น คือนักนิติศาสตร์ ชื่อ Gaius (คริสต์ศตวรรษที่สอง) ได้เปรียบเทียบ jus civile เป็นกฎหมายในประเทศ และ jus gentium เป็นกฎหมายบังคับคนทุก ๆ คนในโลก (gentes) ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องเคารพ เนื่องจากความเห็นตนเอง ความหมายของ jus gentium จึงเปลี่ยนแปลงไป

๓. ศาสนจักรโรมัน

ในปี ค.ศ. ๘๐๐ เมื่อโป๊ป ดีโอที่สาม สวมมงกุฎให้ Charlemagne

เป็นจักรพรรดิ ได้เปิดศักราชใหม่แห่งประวัติศาสตร์ของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยการผูกพันประเทศต่างๆ เข้ากับคริสต์ศาสนา เพราะสันติภาพจะคงอยู่ได้ก็ด้วยการร่วมมือเป็นหน่วยเดียวกัน โดยมีโป๊ปเป็นหัวหน้า จึงได้เกิด Holy Roman Empire ขึ้น แต่ก็ไม่สามารถยั่งยืนดังคร้ามได้ เช่นสงครามร้อยปีระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส และสงครามสามสิบปีซึ่งตงต้นเมื่อ ค.ศ. ๑๖๑๘ จบลงโดยการตั้งบศึกที่เวสต์ฟาเลีย

๔. สัญญาสงบศึกเวสต์ฟาเลีย (Westphalia)

สงครามสามสิบปีซึ่งสิ้นสุดลงเมื่อ ค.ศ. ๑๖๔๘ ได้มีการแยกแคว้นทำสัญญาสันติภาพที่ Osnabruck & Munster รับรองรัฐเอกราช ยอตแลนด์และสหพันธ์สวิส ภาคีในสัญญาซึ่งประกอบด้วยประเทศสำคัญๆ ในยุโรป เว้นแต่อังกฤษและโปแลนด์ ตกตงจะช่วยเหลือป้องกันทำนองสัญญาซีโต เป็นยุคใหม่แห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สัญญาสงบศึกที่เวสต์ฟาเลียดำรงอยู่ไม่นาน เพราะไม่สามารถรวมกันได้ ไม่มีองค์การกลางที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญา ไม่มีใครทำหน้าที่เป็นใหญ่ทำนองโป๊ป หรือพระมหากษัตริย์โรมัน ดุดแห่งอำนาจ (balance of power) ที่ดำรงขึ้นจึงล้มเหลว ต่อมาก็เกิดสงครามหลายครั้ง เช่น สงครามสืบราชสมบัติสเปนที่จบลงเมื่อ ค.ศ. ๑๗๑๓ ตามสัญญา Utrecht เฟรดเดอริคมหาราชทำสงครามจนต้องซื้อลือซาตงแต่ ค.ศ. ๑๗๕๐ สัญญาแวร์ซาย เมื่อ ค.ศ. ๑๗๖๓ รับรองเอกราชของสหรัฐอเมริกา

การปฏิวัติในฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๙ ดังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมาเป็นอันมาก นโปเลียนได้นำทัพเข้าทำสงครามเป็นการใหญ่ล้มราชวงศ์หลายแห่ง ตั้งรัฐใหม่ๆ อาณาเขตของฝรั่งเศสแผ่กว้างขวาง กฎหมายระหว่างประเทศในขณะนั้นดูเหมือนจะแล้งแต่อำนาจใจของผู้ปกครอง จนถึง ค.ศ. ๑๘๑๕

๕. ครองเกรสแห่งเวียนนาและเหตุการณ์ต่อมา

นโปเลียนหมดอำนาจเมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๕ ได้มีการประชุมใหญ่ตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๑๕ ถึง มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ เรียกว่า Congress of Vienna เปลี่ยนแปลงอาณาเขตของหลายประเทศ จุดประสงค์อันใหญ่ก็เพื่อรักษาจุดแห่งอำนาจในยุโรปอีกครั้งหนึ่งในขณะเดียวกันมหาอำนาจทั้งสาม คือ รัสเซียและออสเตรีย ก็ทำสัญญา Holy Alliance เป็นพันธมิตรขึ้นอีก เพื่ออาศัยหลักคริสต์ศาสนามาใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ต่อมา ค.ศ. ๑๘๑๕ อังกฤษก็เข้าร่วมด้วย เรียกว่า Quadruple Alliance หรือ Tetrachy ฝรั่งเศสร่วมภายหลังอีกเป็น Quintuple Alliance ใน ค.ศ. ๑๘๑๘ ในปีนั้นเองได้มีการประชุม Congress of Aix-la-Chapelle และทำสัญญาว่าประเทศมหาอำนาจเหล่านั้นยอมรับนับถือ กฎหมายระหว่างประเทศเป็นหลักปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ครั้นต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๐ ได้มีการประชุม Congress of Tropeau โดยอังกฤษและฝรั่งเศสไม่ได้เข้าร่วมด้วย ที่ประชุมได้วางหลักเกณฑ์ผิดพลาดไป คือ Tropeau Protocol ประกาศว่า "ประเทศที่เปลี่ยนรัฐบาลโดยการปฏิวัติเป็นที่หวาดเกรงแก่ประเทศอื่น ย่อมพ้นจากภาคี

แห่ง Holy Alliance จนกว่าจะมีความสงบเรียบร้อย ประเทศภาคีทั้งสามตกลงจะใช้กำลัง บังคับให้ ประเทศที่ ละเมิด ข้อตกลง ให้เข้าอยู่ในอำนาจของพันธมิตร” ข้อตกลงนี้เป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจแก่ประเทศอื่น ๆ เป็นอันมาก ต่อเมื่อพันธมิตรทำการช่วยเหลือเดนมาร์กทำสงครามเพื่อเอาเมืองชไนในอเมริกาคืน สหรัฐอเมริกาได้เห็นภัยที่อาจมาถึงตน ประธานาธิบดีมอนโรจึงแถลงเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๒๓ ว่า สหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมให้มหาอำนาจยุโรปเข้าไปมีอำนาจ การกระทำของมหาอำนาจพันธมิตรดังกล่าวเป็นภัยต่อความสงบและความปลอดภัยของสหรัฐอเมริกา (Monroe Doctrine)

เนื่องจากภาวะอันลึบตันและยุ่งยากในยุโรป จึงได้มีการประชุมตกลงอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า Concert of Europe เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ยังผลหลายประการ เช่น ให้กรีซเป็นเอกราชเมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๑ เบลเยียมแยกออกจากสหolland เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๑ และการแบ่งอาฟริกา เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๕ เป็นต้น

๖. ข้อตกลงอื่น ๆ

นอกจากการตกลงทางการเมือง ได้มีการประชุมระหว่างประเทศอีกมากหลายที่ทำความตกลงกันในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับ การเศรษฐกิจและสังคม เช่น การสำรวจารณดุข ศีลธรรม ความปลอดภัยของประชาชน

เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ พระเจ้าซาร์ได้ทรงเชื้อเชิญประเทศต่าง ๆ ให้ประชุมกันที่กรุงเซก โดยมี ความมุ่งหมายในครั้งนั้นเพื่อลดอาวุธ แต่ที่ประชุมได้งดเรื่องลดอาวุธไว้ก่อน และ

พิจารณาแสดงหาวิธีการที่จะรักษาสันติภาพ การระงับข้อพิพาท และ การวางกฎเกณฑ์ในการทำสงคราม ต่อมาก็ได้มีการประชุมตกลง แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๐๗ ที่กรุงเฮก และเมื่อ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๘ ที่ลอนดอน เรียกว่า The Declaration of London

แม้ว่าได้มีการพยายามด้วยประการต่างๆ ที่จะป้องกันมิให้เกิด สงคราม แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ไม่สามารถจะบังคับหรือควบคุมได้ กติบยอมร่วมกันว่า สงครามเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (War was accepted as legal procedure) ประเทศที่ไม่เป็นฝ่ายในการ สงคราม ก็ถือว่าเป็นกลาง

เมื่อ Archduke Ferdinand ถูกลอบปลงพระชนม์ใน ค.ศ. ๑๙๑๔ ออสเตรีย-ฮังการี ได้ส่งคำขาดไปยังเซอร์เบีย รัสเซียเข้าช่วย เซอร์เบีย เยอรมนีเข้าช่วยออสเตรีย-ฮังการี ฝรั่งเศสเข้าช่วยรัสเซีย เยอรมันได้ตะเมิดสัญญา ค.ศ. ๑๘๓๘ ที่ให้เบดเซียมเป็นประเทศเป็น กลางถาวร (permanently neutralized) และได้มีการตะเมิดหลัก กฎหมายระหว่าง ประเทศ หลายประการ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ หนึ่ง มีการใช้ไอพิษ การใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดเมืองที่ไม่มีทางการ บังคับกันทหาร ประชาชนวิบัติวิถันได้เสนอหลักกฎหมายระหว่าง ประเทศขึ้นใหม่เพื่อให้มีสันติภาพถาวร

๗. สันนิบาตชาติ

สัญญาตั้งบศีกที่แวร์ซาย เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๘ ได้ มีข้อความที่แก้ไขหลักกฎหมายระหว่างประเทศหลายประการ และได้

ตกลงกันถึงการตั้งกติกาด้านนิบาตชาติ (Covenant of the League of Nations) ตั้งศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ (Permanent Court of International Justice) เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ (ดูพระราชบัญญัติบังคับตามกติกาด้านนิบาตชาติ พ.ศ. ๒๔๗๘) กฎหมายระหว่างประเทศก็กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่นปัญหาบางประการซึ่งแต่เดิมถือว่าเป็นปัญหาทางการเมือง ก็กลายเป็นปัญหาทางกฎหมาย เริ่มมีความรู้สึกกันว่าความปลอดภัยร่วมกัน (collective security) เป็นความประสงค์สำคัญของกติกานี้ แม้อาตารัฐอเมริกาไม่ยอมเข้าเป็นสมาชิก ต่สมาชิกอื่นก็มีจำนวนมากพอที่จะดำเนินการต่อไปได้ สัญญาโลซานน์ ค.ศ. ๑๙๒๕ ก็สนับสนุนกติกานี้ โดยตกลงไม่รุกรานและถือสันติวิธีเป็นหลักในการระงับข้อพิพาท สหรัฐอเมริกาได้เข้าร่วมสัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๒๘ (Treaty of Paris) ว่าจะไม่ใช้สงครามเป็นเครื่องมืออันฉุนเฉียวนโยบายของชาติ

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๑ ญี่ปุ่นได้เข้ายึดแมนจูเรีย จีนซึ่งเป็นสมาชิกได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๑๐ แห่งกติกาด้านนิบาตชาติ แต่ไม่มีประเทศใดยินยอมใช้กำลังเข้าแก้ไข ใน ค.ศ. ๑๙๓๓ โปแลนด์และปารากเวททำสงครามกัน สันนิบาตชาติก็แก้ไขไม่ได้ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๓๕ อิตาลีบุกรุกเข้าเอธิโอเปีย คราวนี้สันนิบาตชาติลงมติให้แข่งขันซึ่งไม่มีผล หลักประกันตามมาตรา ๑๐ แห่งกติกานี้ไม่บังเกิดผล ค.ศ. ๑๙๓๘ เยอรมันยึดยิวต์เรียรวมเข้าในอาณาจักรเยอรมัน ปลาย ค.ศ. ๑๙๓๘ ก็ได้มีการแยกยูเครนจากเชโกสโลวาเกียให้เป็นเขตเยอรมัน ต้น

ค.ศ. ๑๘๓๘ เปลี่ยนสภาพเป็นโบฮีเมียและโมราเวียเป็นประเทศที่อยู่ในความคุ้มครอง (protectorate) และแยกตั้งดีโวกาเกียเป็นรัฐอิสระ โดยสันนิบาตชาติมิได้แทรกแซงเลย

ต่อมา ญี่ปุ่น อิตาลี และเยอรมนี ได้ถอนตัวออกจากสันนิบาตชาติ เดือนสิงหาคมปีเดียวกัน รัสเซียทำสัญญาไม่รุกรานกับเยอรมนี เป็นกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๐ ไปแลนด์เป็นจุดสำคัญในการต่อต้านสงครามกระเบิดชนออกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ค.ศ. ๑๘๓๘

๘. สงครามโลกครั้งที่ ๒

สหรัฐอเมริกาได้ประกาศตนเป็นกลาง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน แต่รัสเซียได้เข้าคุ้มครองเฮลท์โทเนีย ตัดเวีย และลิทัวเนีย, ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๓๘ รุกเข้าฟินแลนด์ กฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะหลักแห่งความเป็นกลางก็ไร้ความหมาย เยอรมันเข้ายึดนอร์เวย์ในเดือน เมษายน ค.ศ. ๑๘๔๐ ต่อมาอีกหนึ่งเดือนก็เข้ายึดเนเธอร์แลนด์และเบลเยียม อิตาลีเข้าร่วมสงครามเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๔๐ เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๔๑ สภาพของแคว้นได้ผ่านกฎหมายเข้ายึด มีผลให้สหรัฐอเมริกาเข้าเป็นฝ่ายพันธมิตร แม้ยังคงเป็นกลางตามที่ได้ประกาศไปแล้วก็ตาม

วันที่ ๑๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๔๑ ได้มีการตกลง Atlantic Charter ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาและนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ทำสัญญาร่วมกันเพื่อสันติภาพในเมื่อนาซีหมดอำนาจลง ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๘๔๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ

และรัสเซียพบปะกันที่มอดดิโค เพื่อจัดตั้งองค์การระหว่างชาติ โดยถือหลักความเสมอภาคในบรรดาชาติเอกราชที่รักษันดิติหลาย และยอมรับชาติเหล่านั้นไม่ว่าเล็กหรือใหญ่เข้าเป็นสมาชิก เพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความปลอดภัย ต่อมาอีกหนึ่งปีก็ได้มีการประชุมล้ามมหาอำนาจที่ Dumbarton Oaks ในกรุงวอชิงตัน เสนอให้จัดตั้งองค์การระหว่างชาติ ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๕ ก็ได้มีการประชุม "Big Three" ที่ยอดตำ ในไควเบีย ซึ่งมีมติให้มีการประชุมใหญ่สหประชาชาติที่ซานฟรานซิสโก ในวันที่ ๑๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๕ และรับรองกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕ ในตอนท้ายของกฎบัตรมีบทบัญญัติว่าด้วยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) อนุโลมตามศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ (Permanent Court of International Justice) ที่เคยมีอยู่ในสมัยสันนิบาตชาติ

๕. สงครามเกาหลี

กองทัพเกาหลีเหนือจำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐ คนรุกเข้าตำซารณรัฐเกาหลี เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๓ คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ ได้ตั้งให้หยุดรบ และให้ถอยไปตั้งขนาน ๓๘ ต่อมาวันที่ ๒๗ มิถุนายน ก็ขอให้สมาชิกสหประชาชาติเข้าช่วย เป็นการใช้กำลังตำรวจ (Police Action) สัญญาสงบศึกกระทำเมื่อ ๒๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๓

๑๐. กรณีพิพาทคลองสุเอซและกองกำลังสหประชาชาติยามดูเคิน

เมื่อ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๙ กองทัพอิสราเอลรุกเข้าดินแดนซีจีปต์วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๑๙ อังกฤษและฝรั่งเศสยื่นคำขาดให้ซีจีปต์และอิสราเอลหยุดรบและถอยออกไปในระยะ ๓๐ ไมล์ของช่องมั่งคุดของสุเอซ

คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติได้พิจารณาเรื่องนี้ สหรัฐอเมริกาเสนอร่างข้อมติเรียกร้องให้บรรดาดินชาติสหประชาชาติยับยั้งการกระทำในทางใช้กำลัง ร่างข้อมตินี้ตกไป เพราะอังกฤษและฝรั่งเศสใช้สิทธิยับยั้ง แต่ข้อกล่าวถึงเข้าโจมตีซีจีปต์ ยูโกสลาเวียจึงเสนอให้เรียกประชุมสมัชชาสามัญพิเศษ ซึ่งได้ลงมติรับร่างข้อมติของสหรัฐอเมริกาที่เสนอให้ทุกฝ่ายหยุดรบทันที

ต่อมา ๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ แคนาดาได้เสนอร่างข้อมติให้เลขาธิการสหประชาชาติเสนอแผนการภายใน ๔๘ ชั่วโมง เกี่ยวกับการจัดตั้งกองกำลังของสหประชาชาติเพื่อดำเนินการหยุดรบ สมัชชาลงมติเมื่อ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ ให้จัดตั้งกองกำลังสหประชาชาติยามดูเคิน (United Nations Emergency Force)

ความคิดในการจัดตั้งกองกำลังนานาชาติเป็นต้นรวมนี้ ได้มีมาช้านานแล้ว ในรูปต่าง ๆ กัน เมื่อ ค.ศ. ๑๕๕๓ ได้ตกลงกันที่เมืองบัวเคียร์ เพื่อปฏิบัติตามหลักระงับสงคราม โดยสงคราม (guerre a la guerre) โดยผู้นำทางศาสนา นำกองทัพเข้าปราบผู้ทำสงครามให้เลิกรบกัน พ.ศ. ๒๒๕๘ สัญญาเมืองแอนต์เวิร์ปให้ทหารฮอลันดาทำหน้าที่ทำนอง

ตำรวจนานาชาติเพื่อรักษารวมแดนระหว่างฝรั่งเศสและออสเตรเลีย ต่อ
มามีนักปราชญ์เป็นอันมาก ได้พยายามเสนอให้จัดตั้งตำรวจนานาชาติ
ตำรวจ เพื่อรักษาสันติภาพ เช่น บัตนชติ นักนิติศาสตร์ เออร์วิน
พิชเชอร์ นักเศรษฐศาสตร์ ชัลวาคอร์ เคอ มาดาเวียกา นักการทูต
และนักการทหารอื่น ๆ

ประธานาธิบดีโรสเวลต์ได้เสนอต่อสภาองเกรต เมื่อ พ.ศ.
๒๔๔๗ ให้จัดตั้งกองตำรวจนานาชาติ สภาองเกรตรับหลักการ

เมื่อได้จัดตั้งต้นนิบาตชาติขึ้นแล้ว ก็ได้พยายามที่จะจัดตั้งกอง
ตำรวจนานาชาติทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เช่น เมื่อไปแดนเดเซียด
เมือง Villinius ได้จัดตั้งกองตำรวจนานาชาติเข้าไปควบคุมการออก
เสียงเลือกตั้งทั่วไป เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดแมนจูเรียก็ออกครั้งหนึ่ง แต่ไม่
สำเร็จทั้งสองกรณี เพราะในกรณีแรกรัสเซียคัดค้านว่า การตั้งกำลัง
ทหารนานาชาติเข้าไปใกล้ดินแดนของตนเป็นการคุกคาม ในกรณีหลัง
ญี่ปุ่นก็ได้ออกจากต้นนิบาตชาติไป

พ.ศ. ๒๔๗๕ นายแฮริโฮต์ นายกรัฐมนตรีฝรั่งเศส เสนอให้
ตั้งหน่วยทหารนานาชาติประจำต้นนิบาตชาติ ได้มีประเทศต่างๆ เช่น
อังกฤษ อิตาลี รับรองตามประกาศอนานภาพ (No Force Declaration)

ตามประวัติศาสตร์ ไม่เคยปรากฏว่ามีกองตำรวจนานาชาติ
กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา ๔๒ ให้จัดตั้งกองทัพลหประชาชาติ, บัดนี้
สหประชาชาติ ได้ดำเนินการตั้งกองตำรวจนานาชาติเป็นครั้งแรก ใน
รูปของกำลังสหประชาชาติยามฉุกเฉิน ที่เรียกกันทั่วไปว่า "ตำรวจ

โลก” เพื่อรักษาด้านศึภาพในกรณีพิพาทคลองดูเอเซ มีหน้าที่ป้องกัน
มิให้มีการสู้รบกันอีก

แคว้นคองโกของเบลเยียมได้รับเอกราชเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๕๐๓ พอดวันที่ ๒ กรกฎาคม ทหารบกก่อความวุ่นวายเรียกร้อง
ขอเงินเดือนและทำทารุณต่าง ๆ แก่คนผิวดำ นายกรัฐมนตรี
Patrice Lumumba พยายามรักษาด้านการันในนครหลวงที่ Leopold-
ville วันที่ ๑๓ กรกฎาคม นายกรัฐมนตรี Moise Tshombe ประกาศ
เอกราชใน Katanga คณะมนตรีความมั่นคงลงมติเมื่อ ๑๔ กรกฎาคมให้
ตั้งกำลังสหประชาชาติไปรักษาระดับความสงบ จนบัดนี้เหตุการณ์ยังไม่สงบ

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๐๓ รั้อยเอกกงแลทำการรัฐประหาร
ขับไล่รัฐบาลท้าวตมฉันท ตั้งเจ้าสุวรรณภูมิเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อ
มารัฐบาลนี้ถูกเจ้าบุญอุ้มขับไล่ออกไปอีก มีศึกกลางเมืองต่อมาโดย
สหประชาชาติมิได้ดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับกองกำลังในประเทศลาว.
ได้มีการประชุม ๑๔ ชาติที่เจนีวาพิจารณาประกันความเป็นกลางของลาวและ
จัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้น

บทที่ ๒

ขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. ความหมาย

กล่าวโดยทั่วไป กฎหมายระหว่างประเทศคือหลักและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้บังคับแก่ความสัมพันธ์ของสังคมนานาชาติ ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน

นักกฎหมาย ระหว่างประเทศให้คำนิยามกฎหมายระหว่างประเทศไว้แตกต่างกัน แล้วแต่จะพึงเด็งถึงที่มาของกฎหมาย หรือเหตุผล และความยุติธรรม บางท่านก็เน้นถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนิยามว่า “กฎหมายนานาชาติ นั้น คือแบบธรรมเนียมประเพณี และกฎข้อบังคับสำหรับความประพฤติของประเทศต่างๆ ต่อกันและกัน”

วูดสัน (Woodson) ให้คำนิยามว่า “กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันในบรรดาอารยประเทศนั้น อาจทำให้นิยามได้ว่า ประกอบ ด้วยกฎ เกณฑ์ สำหรับบังคับ ความประพฤติ ระหว่าง ประเทศ เอกราช ตามเหตุผล ตามความยุติธรรม ตามสภาพและด้วยค่านิยมของประเทศต่าง ๆ”

เซอร์ เฮนรี เมิน (Sir Henry Maine) กล่าวว่า “กฎหมายระหว่างประเทศเป็นระบบที่ยังยาก มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่อันเต็มภาคเหมาะสมแก่บุคคลในประเทศและความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ เป็นการรวบรวมชนบรรมนิยมประเพณีและความเห็นต่าง ๆ”

คัลโว (Calvo) มีความเห็นว่า “กฎหมายระหว่างประเทศนั้น ควรเข้าใจว่าเป็นประมวลกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่นานาประเทศยอมรับปฏิบัติ ตามในความสัมพันธ์ระหว่างกัน”

ฮอลล์ (Hall) “กฎหมายระหว่างประเทศประกอบด้วยกฎข้อ บังคับบางประการ ซึ่งประเทศที่เจริญแล้วในปัจจุบันถือว่าผูกพัน จะต้องปฏิบัติตามในเมื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่นเดียวกับ การปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศ และใช้บังคับถ้าหากมีการ ละเมิด”

ฮิว (Hughes) “กฎหมายระหว่างประเทศ คือ หลักและกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งอารยะประเทศถือเอาเป็นการผูกพันในความสัมพันธ์ ระหว่างกัน ทั้งนิยมแล้วแต่ความยินยอมของประเทศเหล่านั้น”

จากบทนิยามต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เราอาจจะสรุปได้โดยย่อ ว่า กฎหมายระหว่างประเทศ คือบรรดากฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งนานา ประเทศยินยอมปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างกัน

การควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐนั้นมีลักษณะในทางกฎหมาย อย่างไร ระบบกฎหมายระหว่างประเทศมีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกับกฎหมายภายในประเทศอย่างไรบ้าง หลักและกฎเกณฑ์ต่างๆ อาศัยทฤษฎีอะไร มีหลักในการตีความหมายและการนำไปปรับใช้กับ กรณีพิพาทระหว่างประเทศได้อย่างไรถ้ามีผู้ละเมิดจะมีวิธีบังคับอย่างไรบ้าง เป็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาแก่กันต่อไป

เป็นการยากที่จะให้คำตอบอันแน่นอนแก่คำถามต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เพราะกฎหมายระหว่างประเทศยังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง หลักหลายอย่างที่ใช้อยู่ในตอนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ หรือในระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและก่อนครั้งที่สองนั้น กลับใช้ไม่ได้ในเวลาต่อมา ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองจึงได้มีการพิจารณาปรับปรุงว่า มีหลักใหม่อะไรบ้างที่จำเป็น จะควรจัดตั้งองค์การอะไรขึ้นเพื่อสันติภาพและความยุติธรรม

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศอยู่บ้าง จึงสมควรเพิ่มเติมคำนิยามให้เหมาะสมดังต่อไปนี้

“กฎหมายระหว่างประเทศ คือบรรดากฎหมายซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ (principles) และกฎเกณฑ์ (rules) ซึ่งรัฐต่าง ๆ ต้องปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมตลอดถึง

(ก) กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบัน (institutions) หรือองค์การ (organizations) ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและองค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ เอง และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและองค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ กับรัฐหรือเอกชน

(ข) กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของเอกชนหรือสถาบันใด ๆ ที่ไม่มีฐานะเท่ารัฐ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับกิจการระหว่างประเทศ”

การที่ต้องเพิ่มเติมค่านิยมเช่นนี้ ก็เพราะเหตุว่า (๑) ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการตั้งสถาบันและองค์การระหว่างประเทศขึ้น เช่น สหประชาชาติ องค์การด้านสาธารณสุขโลก (World Health Organization) ซึ่งถือว่ามีดีภาพเป็นบุคคลระหว่างประเทศทำการติดต่อกับรัฐต่าง ๆ และติดต่อกันเอง (๒) คุ้มครองจิตนิยมมนุษย์ชนบัญญัติถึงโทษผู้กระทำความผิดระหว่างประเทศ (international-crime) เช่น ทำลายเชื้อชาติ (genocide) และการตั้งศาลอาชญากรรมสงคราม

๒. มูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

มูลฐาน (basis) ของกฎหมายระหว่างประเทศก็คือ การที่ประเทศต่าง ๆ พึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต้องใช้กฎหมายระหว่างประเทศ แต่รัฐประกอบด้วยพลเมืองซึ่งอยู่ร่วมกันภายในอาณาเขต เหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน แยกเป็นชาติเป็นประเทศต่าง ๆ นั้นเอง เป็นผลให้ประเทศต่าง ๆ เห็นความจำเป็นของกฎหมายที่จะควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้มีการทำสัญญาร่วมกันเพื่อป้องกันความวุ่นวายเสมอ ๆ ต่อมาก็มีการตกลงกันในเรื่องต่าง ๆ หลายประการ รวมทั้งทางศีลธรรมและทางวัตถุประสงค์กฎหมายระหว่างประเทศจึงมีมูลฐานมาจากความรู้สึกของรัฐต่าง ๆ ว่ามีความคิดบางประการร่วมกัน มีส่วนได้ส่วนเสียในทางศีลธรรมและทางวัตถุประสงค์ร่วมกัน แม้จะมีข้อขัดแย้งกันในทางการเมืองอยู่บ้างก็ตามอันเป็นการแสดงลักษณะของสังคมอย่างหนึ่งในกลุ่มรัฐเหล่านั้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมหรือครอบครัวของประเทศต่างๆเป็น
 มูตฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามประวัติศาสตร์ได้มีการย
 ต้ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมระหว่างรัฐกับการ แม้อำนาจ ของ
 อาณาจักรต่าง ๆ จนถึงศตวรรษที่ยี่สิบ ขณะเริ่มสงครามโลกครั้งที่
 หนึ่ง บรรดาประเทศต่าง ๆ ยังไม่ได้รวมกันเป็นปึกแผ่น ต่างก็
 พยายามรักษาประโยชน์ของตนเองโดยมิใช่ตัวหลักของหมู่คณะ ดันนิ
 ชาติชาตินี้เจตจำนงที่จะให้เมืองการค้าสำหรับบรรดาเมืองตั้งสมาคมระหว่าง
 ประเทศเป็นหลักฐาน ซึ่งไม่เคยมีมาแต่ก่อน แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุน
 จากสหรัฐอเมริกา และไม่บังเกิดผลในการที่จะให้ประเทศต่าง ๆ
 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของแต่ละประเทศ

อุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการจัดองค์การสังคม ระหว่างชาติ
 ก็คือความนึกเกี่ยวกับ "อธิปไตยของรัฐ" บ้างก็เห็นเป็นเด็ดขาดว่า
 รัฐมีเสรีภาพสมบูรณ์ รัฐอื่น ๆ จะควบคุมการกระทำใด ๆ ของตน
 ไม่ได้โดย เป็นลัทธิที่ถือเชกราชเป็นใหญ่ จึงไม่ควรมีความรับผิดชอบ
 ต่อสังคมส่วนรวมเลย

๓. แรงบังคับความผูกพันของกฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศ มีมูตฐาน มาจาก ความยินยอมของ
 ประเทศต่าง ๆ กฎที่ใช้บังคับแก่การกระทำใด ๆ ย่อมเป็นกฎหมาย
 ขึ้นในเมื่อผู้เป็นฝ่ายยอมให้ใช้บังคับได้ ดันธิสัญญาและข้อตกลงต่างๆ
 ย่อมแสดงถึงความยินยอมของคู่สัญญา ซึ่งเป็นความยินยอมโดยตรง
 และมีความยินยอมอย่างอื่นอันเป็นธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอาจเรียก
 ได้ว่าเป็นการยินยอมตกลงโดยปริยาย

ทฤษฎีแห่งความยินยอมเป็นแรงบังคับ (binding force) ของกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐทั้งหลายย่อมมีอธิปไตยสมบูรณ์ แต่รัฐก็อาจที่จะตกลงยอมรับนับถือกฎเกณฑ์บางประการเพื่อใช้บังคับแก่การกระทำบางอย่างได้ กฎต่าง ๆ เหล่านี้กลายเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ

มีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่า ควรนำหลักว่าด้วยเจตนาสุจริตแห่งการกระทำสัญญามาประกอบพิจารณาด้วย (pacta sunt servanda) ฉะนั้นการยินยอมย่อมเป็นเหตุสำคัญในการทำสัญญา

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลนานาชาติประเทศย่อมรับนับถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศมีความผูกพัน เพราะเป็น "กฎหมาย" มิใช่ว่ายอมรับเพื่อความสะดวกในทางปฏิบัติ

กฎหมายภายใน ประเทศมิได้เกิดขึ้น เพราะ ประวัติศาสตร์ กฎหมายเป็นธาตุมูล (element) สำคัญของสังคมมนุษย์ ชีวิตได้เกิด กล่าวว่ามีมนุษย์ตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่ มีชีวิตในสังคม (social being) ซึ่งตามธรรมชาติก็ต้องการกฎหมาย (Ubi societas, ibi jus) ฉะนั้นในปัจจุบันรัฐต่าง ๆ ก็เปรียบเหมือนดังมีชีวิตในสังคมเหมือนกัน ย่อมต้องการกฎหมายเพื่อป้องกันสังคม การระงับกรณีพิพาท และความเจริญในกรณีอื่น ๆ

๔. การตรากฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศประกอบด้วยหลักทั่วไป อันเกิดจาก "เหตุผลที่ชอบธรรม" และจากขนบธรรมเนียมประเพณีของรัฐต่างๆ ซึ่งไม่เคยมีการ "ตรา" ขึ้นตามรูปของกฎหมายภายในประเทศเลย

จนถึงศตวรรษที่ ๑๗ กฎหมายระหว่างประเทศคงอาศัยคำรับคำร่าของ นักนิติศาสตร์ ซึ่งอธิบายหลักทั่วไปและหลักเกณฑ์บางประการ เช่น กฎหมายประเพณี คล้าย ๆ กับ Common law ของอังกฤษและอเมริกา

ภายหลังจากการทำสัญญาที่ Osnabruck & Munster ค.ศ. ๑๖๔๘ ก็ได้มีหลักเกณฑ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากสัญญาที่ยังผลให้เกิดกฎหมาย (law-making treaties) แต่ การประชุมปรึกษา (conference) ในครั้งนั้นมิใช่การประชุมของ ประเทศทั้งหมด ข้อตกลงของบางประเทศก็กลายเป็นกฎหมายของ ยุโรปและของโลก ในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีอนุสัญญา (Conventions) ที่สำคัญ เช่น กาชาด ไทรคัพท์ ไปรษณีย์ และสถานีอื่น ๆ อันเป็นก้าวสำคัญไปสู่ “การบัญญัติระหว่างประเทศ” ซึ่งเป็นรูปร่างขึ้นโดยการประชุมที่กรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ และ ๑๙๐๗ แม้ อนุสัญญาเหล่านี้มีลักษณะ คล้ายคลึงกับกฎหมายภายในประเทศก็ตาม คงมีผลผูกพันเฉพาะประเทศที่ลงนามในสัญญา ฉะนั้น กระบวนการตรากฎหมายระหว่างประเทศโดยทำสัญญา จึงแตกต่างกับการตรากฎหมายภายในประเทศโดยการออกเสียงข้างมาก และมีผลบังคับได้โดยทั่วไป ตลอดจนฝ่ายเสียงข้างน้อยด้วย

การตั้งต้นนิบาตชาติ ได้ยังผลให้ตกลงกันตรา กฎหมาย ระหว่าง ประเทศ แม้แต่นิบาตชาติไม่มีอำนาจตรากฎหมายโดยตรงก็ตาม แต่ก็ได้ทำหน้าที่เป็นที่ประชุมตกลงระหว่างประเทศในรูปสัญญา และอนุสัญญาหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. ๑๙๒๑ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าทาส ค.ศ. ๑๙๒๖ สัญญาว่าด้วย

การระงับกรณีพิพาท ค.ศ. ๑๙๒๘ ได้มีการพยายามสนับสนุนการร่าง
ประมวลกฎหมายระหว่างประเทศ

ในระยะเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและที่สอง วิธีการ
ตรากฎหมายระหว่างประเทศยังไม่เหมาะสม เพราะต้องรอคอยการ
ให้สัตยาบันของรัฐต่าง ๆ ทั้งรัฐต่าง ๆ ก็ถือว่ามีอิสระในการรักษา
ผลประโยชน์ของตน เมื่อการค้าระหว่างประเทศเจริญขึ้น การแข่ง
ขันทางเศรษฐกิจมากขึ้น ก็มีการต่อสู้เพื่อควบคุมจุดติดขัดสำหรับใช้
ในการอุตสาหกรรม ควบคุมตลาดต่างประเทศ ควบคุมสัมปทานใน
ประเทศด้วย ความเจริญและผลประโยชน์อื่น ๆ เป็นเหตุให้การเคารพ
ต่อกฎหมายระหว่างประเทศน้อยลง เนื่องจากความปรารถนาอย่าง
เดียวที่จะเอาชนะคู่แข่ง

แต่ในด้านที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ไม่สู้สำคัญนัก ก็ได้มีการ
เคารพกฎหมายนี้โดยเคร่งครัด เช่นฐานะของคนต่างด้าว สิทธิของ
เรือในท่าต่างประเทศ การเดินเรือโดยเสรีในแม่น้ำระหว่างประเทศ
(international rivers) ช่องแคบและคลองระหว่างมหาสมุทร การตั้ง
ผู้ร้ายข้ามแดน การใช้ทะเลหลวง (high seas) เอกสิทธิของทูต ความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเศรษฐกิจและสังคม เมื่อพิจารณา
กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วโดยสังเขปก็จะเห็นว่าไม่เกี่ยวกับนโยบาย
ของชาติ ไม่ใช่ประโยชน์สำคัญของชาติ การเลิกสงครามเป็นนโยบาย
ของชาติดังปรากฏในสัญญา Kellogg-Briand ค.ศ. ๑๙๒๘ นั้น เป็น
เพียงความหวัง เพราะรัฐต่าง ๆ มีนิสัยใช้สงครามเป็นเครื่องมือ
ตัดสินข้อพิพาทตลอดมา

๕. การตีความกฎหมายระหว่างประเทศ

ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ไม่เคยมีวิธีการให้ตั้งคมนานาชาติ มีความรับผิดชอบในการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี ถ้ามีปัญหา ระหว่างรัฐ ก็ทำการเจรจาทางทูต ทำนองเดียวกับดูความปรึกษาหารือทนายความในคดีธรรมดา ถ้าตกลงกันได้ก็เรียบร้อยไป หาก การเจรจาโดยตรงไม่เป็นที่ตกลงกันได้ ก็อาจมีการตั้งคนกลางวินิจฉัย ปัญหาในถ้าคู่กรณียินยอม ความยากลำบากในการทำข้อตกลงกัน น้อยกว่าการตีความ ต่างก็ตีความกฎหมายไปคนละอย่าง ผลสุดท้าย คือสงคราม ชาติต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาคดีของตนเอง

ต่อมาเมื่อได้จัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๐ ก็ได้เปิด ทางให้นำหลักใหม่มาใช้ คือตั้งคมนานาชาติมีความรับผิดชอบใน การระงับกรณีพิพาทโดยสันติวิธี แทนการวินิจฉัยโดยคู่กรณี ศาล ยุติธรรมประจำระหว่างประเทศที่ตั้งขึ้นก็มีอำนาจจำกัด ผู้ตั้งนามใน ตัญญาเขตต่อกดตกลงว่าจะหาทางระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี ฉะนั้น เมื่อจนจะเกิดสงครามโลกครั้งที่สองก็มีแนวความคิดที่จะไม่ตัดสินคดี ของตนเองต่อไป

๖. การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ยังขาดเครื่องมือในการตราและการ ปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ สิ่งสำคัญที่ยังขาดอยู่คือการบังคับ ใช้กฎหมายระหว่างประเทศแก่ผู้ฝ่าฝืน ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ตั้งคมนาานาชาติยังมีได้ รับรอง ความ รับผิดชอบ ร่วม กัน ใน การ

รักษาด้านติภาพ ตามหลักกฎหมายภายในประเทศ ผู้ถูกทำร้ายหรือผู้เสียหายไม่มีสิทธิที่จะทำการแก้แค้นดังโทษผู้ร้ายด้วยตนเอง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันตัว ตามกฎหมายระหว่างประเทศถือว่าสิทธิในการป้องกันตัวเป็นหลักสำคัญของอำนาจอธิปไตย เมื่อรัฐใดเห็นว่าไม่มีคนกลางหรือองค์การบริหารระหว่างประเทศ ที่จะจัดการให้ความเป็นธรรมได้แล้ว ก็จะใช้สิทธิของตนไปตามลำพัง ฉะนั้นตามธรรมดาแล้ว กฎหมายระหว่างประเทศย่อมเป็นที่พึงในการแก้ปัญหาดัง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตั้งคมนานาชาติยอมรับว่าเป็นที่พึงคนสุดท้ายของกรณีพิพาทต่าง ๆ

การบังคับที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ คือ สังคราม ultima ratio เป็นการโต้แย้งครั้งสุดท้ายในกรณีพิพาท เป็นการทดสอบว่าประเทศนั้นมีอธิปไตยสมบูรณ์หรือไม่ ประเทศที่ตามมามีสิทธิที่จะเข้าแทรกแซง ในเมื่อมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ถ้าไม่มีการประกาศตนเป็นกลาง ไม่เกี่ยวข้องกับการพิพาท ประเทศที่วางตนเป็นกลางต้องไม่เข้าช่วยเหลือฝ่ายใด

การป้องกันตัวของรัฐเป็นนิตินัยสำคัญ การผูกมิตรกับนานาประเทศเป็นการเพิ่มกำลังประเทศที่มีกำลังน้อย แต่ก็ต้องประัดพกับการรวมกำลังของกลุ่มประเทศ ความไม่แน่นอนนั่นเองก่อให้เกิดการเรียกร้องสิทธิในการรุกรานขึ้น ถือกันว่าเป็นการจำเป็นที่จะต้องช่วยตัวเอง ต้องทำการป้องกันตัวในเมื่อถูกรุกราน เมื่อถูกรุกรานก็ต้องต่อสู้เพื่อป้องกันตัวเหมือนกฎหมายภายในประเทศเหมือนกัน

๗. ทฤษฎีของออสติน

คำว่า "กฎหมาย" ตามความหมายของกฎหมายทั่วไปนั้น จะนำมาใช้กับกฎหมายระหว่างประเทศได้หรือไม่ John Austin นักนิติศาสตร์อังกฤษเห็นว่า กฎหมายต้องตราขึ้นโดยผู้มีอำนาจหน้าที่และต้องการบังคับให้ปฏิบัติตาม กฎหมายเป็นคำสั่ง ต้องมีผู้ส่งคำสั่ง การเมือง ดังนั้นกฎหมายระหว่างประเทศไม่มีลักษณะเช่นนั้น

มีนักนิติศาสตร์อื่น ๆ คัดค้านว่า ความเห็นของออสตินในแง่ระบบการตรากฎหมายในเวลาปัจจุบันนั้นเป็นการถูกต้องอยู่ แต่ไม่เป็นความจริงเลย ในเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายที่ใช้มาเก่าแก่นเกิดมาจากประเพณี Savigny นักนิติศาสตร์เยอรมันและ Sir Henry Maine เห็นว่า ก่อนที่จะมีการตรากฎหมายในรูปพระราชบัญญัติ ได้มีการปกครองชุมชนโดยขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีผลเป็นกฎหมายบังคับความประพฤติของประชาชนมาก่อน กฎหมายดั้งเดิมคือจารีตประเพณีและจารีตประเพณีเป็นกฎหมายในตัวเอง เป็นผู้บัญญัติและบังคับในตัวเอง ฮอปส์จันท์ให้เห็นชัด คือ การยอมรับนับถือว่าเป็นกฎที่ผูกพันจะต้องปฏิบัติตาม ฉะนั้น การเรียกกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นอย่างเดียวก็น่าจะเป็นกฎหมายเหมือนกันจึงเป็นถูกต้อง (ทรงขอให้พิจารณาคำพิพากษาของศาลอาชญากรรมสงครามที่ Nuremberg ประกอบ)

ปัญหาตั้งกล่าวนี้ คืบไปถึงปัญหาเรื่องการนิยามกฎหมายระหว่างประเทศ การให้คำนิยามอย่างแคบโดยถือหลักกฎหมายภายในประเทศย่อมปฏิเสธลักษณะทางกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ

การให้คำนิยามอย่างกว้างโดยถือการวิวัฒนาการของกฎหมายภายในประเทศเป็นหลักก็ถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมาย

๘. สันนิบาตชาติกับกฎหมายระหว่างประเทศ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง ก็ได้นำหลักว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยร่วมกันไปบรรจุไว้ในกติกาสันนิบาตชาติ มาตรา ๑๐ มีข้อความว่า ให้บรรดาสมาชิกเคารพและรักษาสันติภาพในอาณาเขต และเอกราชทางการเมืองของบรรดาสมาชิกสันนิบาตชาติมิให้มีการรุกรานจากภายนอกประเทศ ทั้งนี้เป็นการให้ประกันและคุ้มครองป้องกันการรุกราน แม้ยังไม่มีการที่จะให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงก็ตาม มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า สงครามหรือการคุกคามจะทำสงคราม ซึ่งกระทบกระเทือนสันติภาพของสันนิบาตชาติ ถือว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อสันนิบาตชาติด้วย มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า สมาชิกของสันนิบาตชาติที่ทำความผิดโดยไม่เคารพต่อกติกา ถือว่าเป็นผู้ทำสงครามกับประเทศอื่น ๆ ด้วย อาจจะถูกบอยคอตทางเศรษฐกิจหรือใช้กำลังทางทหารเข้าแทรกแซง

วิธีการของ สันนิบาตชาติ ดังกล่าว แล้วไม่สำเร็จ ผลตามความมุ่งหมาย เหตุสำคัญ คือ ขาดการร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ มีหลายประเทศไม่เข้าเป็นสมาชิก ประการที่สอง คือ ความสำคัญในการเคารพต่อกฎหมาย ประการที่สาม การงดเว้นรักษาความยุติธรรมและจัดเหตุแห่งสงคราม ซึ่งควรจะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กับการป้องกันการใช้อำนาจทางทหาร

๕. หลักสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศ จะมีระบบที่เข้มแข็งในทางกฎหมายเพียงพอที่จะรักษาด้านติภาพ และผดุงความยุติธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้นั้น ต้องอาศัยการรับรองหลักสำคัญบางประการซึ่งไม่เคยรับรู้มาแต่ก่อนประการหนึ่ง และการจัดตั้งองค์การตั้งคมระหว่างชาติที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมอีกประการหนึ่ง โดยเหตุนี้เองจึงได้มีการ บัรลด์ห ประชาชาติ Charter of the United Nations และ เป็น ที่หวังว่า สห ประชาชาติ เป็นที่ ปรับปรุง กฎหมายระหว่างประเทศให้ดีขึ้น สหรัฐอเมริกาได้รับหลักการกติกาดังกล่าวด้วยดี ก็นำมาตั้งเป็นสมาชิกในสหประชาชาติ ซึ่งรับรองหลักสำคัญในการ ป้องกัน การ รุกราน และการ ระวังข้อ พิพาท โดยสันติวิธี สมาชิกของสหประชาชาติตกลงที่จะร่วมมือในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางมนุษยธรรมรับรองสิทธิและเสรีภาพของมนุษยชน เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น กฎบัตรสหประชาชาติ ได้บัญญัติวิธีที่เข้มแข็งขึ้น เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้อย่างจริงจังต่อผู้รุกราน คณะมนตรีความมั่นคงมีสิทธิเข้าแทรกแซงในกรณีพิพาทเพื่อให้ทำความตกลงกัน และมีอำนาจวินิจฉัยว่าจะใช้วิธีใดเพื่อรักษาด้านติภาพ รวมทั้งการใช้กำลังทหาร แต่อำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงอยู่ภายใต้ อำนาจการยับยั้ง Veto ของสมาชิกชาติใดชาติหนึ่งใน ๕ ประเทศ ถ้ามีการใช้สิทธิยับยั้งนั้นเมื่อใด การดำเนินการต่อไปตามกฎหมายก็จะยุติลงทันที คงเหลือแต่สิทธิอันมีมาแต่ดั้งเดิมในการป้องกันตัว คือสงคราม แม้จะถืออำนาจบรรดาสมาชิก

เป็นภาคแห่งบัญญัติว่าด้วยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศก็ตาม แต่ผู้เป็นฝ่ายมีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมให้ศาลนั้นพิจารณาพิพากษาก็ได้ ในการแก้ไขเพิ่มเติมหลักกฎหมายระหว่างประเทศ สมัชชาสหประชาชาติมีอำนาจทำได้ต่อเมื่อมีการแนะนำ ทั้งยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องทำสัญญาหลายฝ่ายตามเดิม และแต่ละรัฐต้องให้สัตยาบันดังที่เคยได้ปฏิบัติมาอยู่นั่นเอง

การที่จะให้กฎหมายระหว่างประเทศมีผลจริงจังนั้น สหประชาชาติจะต้องเป็นองค์การที่ใหญ่โต ดำรงรักษาประโยชน์ร่วมกันทั้งโลก เพื่อให้กรณีพิพาทระหว่างรัฐเป็นเรื่องไม่สำคัญนัก ประการที่ต้องรัฐต่าง ๆ จะต้องไม่ใช่กำลังทหาร จะทำการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีตามกฎหมายระหว่างประเทศ และประการที่สามต้องเปิดการสื่อสารให้ทั่วถึง เพื่อทราบที่แท้จริงและประโยชน์ร่วมกันทุก ๆ ประเทศ.

๑๐. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง คดีบุคคล และ

คดีอาญา

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง (public international law) เป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ทั้งในเวลาปกติและเวลาสงคราม

กฎหมายระหว่างประเทศคดีบุคคล (private international law) ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นพลเมืองของต่างรัฐกัน

บุคคลซึ่งเป็นพลเมืองของรัฐต่าง ๆ กันนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐของตน ซึ่งแตกต่างกันแต่รัฐนั้น ๆ จึงมีปัญหาว่าจะใช้กฎหมายของรัฐใดบังคับในเมื่อมีความขัดแย้งกัน การใช้กฎหมายของประเทศใดบังคับ จึงเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

ส่วนกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา คือเหตุเกิดที่กำหนดอำนาจของศาลอาญาของรัฐที่จะลงโทษคนต่างด้าว ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายอาญาของคนต่างด้าวนั้นบัญญัติโทษอยู่แล้ว รวมถึงการตั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยข้ามแดน

ทั้งนี้เป็นการแบ่งภายในเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา

บทที่ ๓

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. ความหมาย

คำว่า "วิทยาศาสตร์" (Science) อาจนำมาใช้กับกฎหมายระหว่างประเทศให้ความหมายถึงระบบการจัดหลักและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของกฎหมายนี้ ประกอบกับการวิจัยป้องกัน ลักษณะและความสัมพันธ์ในทางกฎหมาย ศึกษากฎเกณฑ์ที่ควบคุมความสัมพันธ์ของรัฐกับกฎหมายมหาชนและกฎหมายเอกชนของรัฐต่างๆ กฎหมายระหว่างประเทศ ที่มีมาในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติจากอะไร คำสั่งและปรัชญามีอิทธิพลเห็นกฎหมายนี้อย่างไร อะไรเป็นมูลฐานของความผูกพันทางกฎหมายระหว่างรัฐ ดัชนีและหน้าที่ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศ ยอมรับ นับถือใน ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ นี้ เหมือนกับดัชนีและหน้าที่ตามกฎหมายในประเทศหรือแตกต่างกันจนถือได้ว่ากฎหมายระหว่างประเทศมีลักษณะพิเศษ ปัญหาเหล่านี้ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ต่อไปนี้เราจะได้พิจารณาโดยละเอียดตามความเห็นของนักนิติศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลในการพัฒนาของกฎหมายนี้.

๒. อิทธิพลของความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาติ

บทบาท ของ กฎหมาย ธรรมชาติ (Natural Law) มีความสำคัญในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศในระยะแรกๆ ตั้งแต่สมัยกรีกจนถึงศตวรรษที่สิบหกและสิบเจ็ด นักนิติศาสตร์หลายท่านได้พยายามสร้างกฎหมายระหว่างประเทศ ตามความคิดเห็นว่าควรจะมี

กฎหมายสูงกว่ากฎหมายธรรมดาของรัฐ เป็นกฎหมายที่ผูกพันมนุษย์
ทั้งหลายในโลกในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่เลือกชาติ เป็นกฎหมายที่ได้
เข้ามาจากมนุษยที่รวมเป็นรัฐ มิใช่ความตกลงระหว่างรัฐ

ความคิดเห็นดังกล่าวแล้วไม่ลึกลับชัดเจน และยากที่จะปฏิบัติ
ได้ นักนิติศาสตร์ทั้งหลายก็ได้พยายามวางหลักต่าง ๆ ไว้ แม้ได้มี
ข้อโต้แย้งขัดแย้งกันมากมาย ต่อมาในศตวรรษที่สิบเก้าก็มีความเห็น
กันว่า ความคิดเห็นดังกล่าวแล้วเป็นความคิดที่เลื่อนลอย ไม่จำเป็น
และไม่ถูกต้องวิชา ในตอนกลางศตวรรษที่ยี่สิบกฎหมายธรรมดาก็
กลับมามีอิทธิพลตามหลักทั่วไปของศีลธรรม ความดีเมตตา ความ
ยุติธรรม และเหตุผล

กฎหมายของ Hellenos ในสมัยกรีก บางส่วนเป็นจารีตประ-
เพณีตามหลักกฎหมายธรรมดาทั่วไป และบางส่วนก็เป็นสัญญา
ระหว่างรัฐอิสระ กฎหมายที่ถือประเพณีเป็นหลักนั้นมาจากหลัก
ธรรมดากว่า สิ่งใดผิด สิ่งใดถูก ซึ่งอริสโตเติลเห็นว่าควรที่มนุษย์ทุก
คนต้องเคารพและปฏิบัติตาม ฉะนั้น กฎหมายเช่นนั้นควรใช้บังคับแก่
เอกชนและแก่มนุษย์ทั้งหมดโดยส่วนรวมด้วยเท่า ๆ กัน กฎหมาย
ระหว่างประเทศจึงมิใช่กฎหมาย ระหว่าง รัฐต่าง ๆ หากเป็นกฎหมาย
เหนือ รัฐต่าง ๆ

นักนิติศาสตร์ชาวโรมัน ได้ทำความก้าวหน้าทางกฎหมายระ-
หว่างประเทศมากกว่าสมัยกรีก ศาลของอาณาจักรโรมันได้มีอำนาจ
เหนือประชาชนต่าง ๆ กัน เช่นกฎหมายแพ่งโรมันใช้บังคับแก่ชาว
โรมันเท่านั้น คนต่างด้าวที่เข้าไปในกรุงโรมจำนวนมากต้องอยู่ภายใต้

อำนาจศาลพิเศษ praetor peregrinus กรณีสืบพินิจระหว่างคนต่าง
 ต่าง และระหว่างคนต่างต่างกับชาวโรมันก็ได้รับการพิพากษาตาม
 หลักแห่งความยุติธรรมจากจารีตประเพณี ส่วนกฎหมายที่ใช้บังคับ
 แก่ประเทศต่าง ๆ เหมือนกันหมด คือ jus gentium ก็เกิดขึ้นในสมัย
 นั้น แต่มีเจตนาให้ใช้บังคับแก่พลเมืองของรัฐต่าง ๆ จึงเป็นระบบกฎ
 หมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล มิใช่แผนกคดีเมือง ต่อมาก็
 ได้ขยายบทบัญญัติ jus gentium ให้ครอบคลุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ
 ด้วย

๓. อิทธิพลของคริสต์ศาสนา

คริสต์ศาสดาได้เคยมีอิทธิพลเหนือกฎหมายระหว่างประเทศ
 เพราะคำสอนทางศาสนามุ่งเหนือกฎหมายธรรมชาติ เคยมีปัญหาคำถาม
 ทำสงครามของคริสต์ศาสนิกชนเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หาก
 ทำสงครามกันแล้ว จะใช้กำลังทำลายศัตรูได้อย่างไรบ้าง ถ้าหากแพ้
 สงครามจะต้องถูกลงโทษอย่างไร

ในศตวรรษที่ห้า St. Augustine วางหลักว่าด้วยสงคราม
 ยุติธรรม (just war) ว่าคริสต์ศาสนิกชนทำสงครามได้โดยชอบต่อ
 เมื่อมีเหตุอันเป็นธรรมและมีเจตนาบริสุทธิ์ คือการป้องกันอธิราช
 ศัตรูจากภายนอกประเทศ และการลงโทษผู้กระทำผิด ต้องมีการ
 ประกาศสงครามโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจผู้ปกครองประเทศ ต้องรับผิด
 ในการสงครามโดยความยุติธรรม มิใช่ทหาร ทหารในกรณีนี้เป็นผู้
 ใช้กฎหมาย มิใช่ผู้ร้ายฆ่าคน

ในศตวรรษที่หก ได้มีการทำประมวลกฎหมายโรมัน เรียกว่า Justinian's Code มีบทบัญญัติกล่าวถึงวิธีระงับกรณีพิพาทระหว่างรัฐต่าง ๆ ด้วย

Corpus Juris Canonici หรือ Canon Law เป็นกฎหมายของสันตปาปา ในศตวรรษที่สิบเอ็ด แม้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับศาสนา แต่มีข้อความกล่าวถึงกฎเกณฑ์ทั่วไปของความประพฤติของมนุษย์อันเป็นกฎหมายของรัฐต่าง ๆ

Vitoria ผู้สอนศาสนาชาวเดปญ ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้พยายามหาหลักต่าง ๆ มาบังคับแก่นุชย์ระหว่างประเทศ กล่าวเมื่อ ค.ศ. ๑๕๕๗ ว่า ประเทศต่าง ๆ ในโลดประกอบเป็นสังคมเดียวกัน จึงควรมีเหตุผลธรรมดาและความสัมพันธ์ทางสังคมเหมือนกัน

Hugo Van Groot ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า Grotius ชาวฮอลันดา (๑๕๘๓-๑๖๕๕) ได้รับเกียรติตั้งนามว่า บิดาแห่งกฎหมายระหว่างประเทศได้ยึดหลักกฎธรรมชาติเป็นมูลฐาน กฎธรรมชาติเป็นการแสดงเหตุผลอันถูกต้องที่ชวาการ กระทำถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมเป็นการชอบหรือไม่ชอบก็ได้ จึงเป็นการถูกบังคับให้กระทำ หรือถูกห้ามมิให้กระทำตามคำสั่งของพระเจ้าผู้สร้างธรรมชาติ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ รวมกันเป็นสังคมหนึ่ง คล้ายคลึงกับสังคมมนุษย์ ประเทศต่าง ๆ ย่อมอยู่ภายใต้บังคับของกฎธรรมชาติเหมือนกัน

นอกจากนี้ Grotius ได้เขียนหลักกฎหมายระหว่างประเทศไว้ในหนังสือ De jure belli ac pacis ค.ศ. ๑๖๒๕ ซึ่งนักนิติศาสตร์ต่อมาได้กล่าวอ้างถึงเป็นอันมาก

เมื่อทำสัญญาเวสต์ฟาเลียได้ ๒ ปี มีนักนิติศาสตร์สำคัญอีก
 ผู้หนึ่งที่ได้ทำความกว้างหน้าให้แก่กฎหมายระหว่างประเทศ คือ Ric-
 hard Zouche ชาวอังกฤษ (๑๕๙๐ - ๑๖๖๐) อาจารย์กฎหมาย
 มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ได้เขียนคู่มือกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นเมื่อ
 ค.ศ. ๑๖๕๐ ท่านผู้นี้เน้นว่าจารีตประเพณีเป็นบ่อเกิดของกฎหมาย
 ระหว่างประเทศ

๔. ความคิดเห็นปัจจุบัน

จารีตประเพณีมีมากขึ้นในศตวรรษที่ยี่สิบ ล้วนมากคงยึดถือ
 กฎธรรมชาติหรือเหตุผลเป็นหลักในการวินิจฉัยปัญหาระหว่างประเทศ
 Sir William Scott ซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็น Lord Stowell ผู้พิพากษา
 ศาลทหารเรือได้วางหลักเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน (prize)
 และกล่าวไว้เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๔ ว่า กฎหมายประเพณีต้องยึดถือกฎ-
 ธรรมชาติเป็นหลัก Phillimore กล่าวว่า จารีตประเพณีที่ปรากฏ
 อยู่นั้น แสดงออกซึ่งความยินยอมของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรม-
 ชาติอันเป็นการผูกพันโดยพระเจ้า

Westlake, Oppenheim, Hall, Lawrence เป็นนักนิติศาสตร์
 ชาวอังกฤษที่สนใจในวิชากฎหมายระหว่างประเทศเป็นอันมาก

ในสหรัฐอเมริกา Marshall ได้ทำชื่อเสียงในเรื่องศาลทรัพย์สิน
 เชลยทำนองเดียวกับ Sir William Scott ค.ศ. ๑๘๒๖ James Kent
 ได้เน้นหลักความยินยอมในกฎหมายระหว่างประเทศ Henry Wheaton

แต่งตำราเมื่อ ๑๘๓๖ ยึดหลักของ Grotius นักนิติศาสตร์เยอรมันได้ให้ทัศนะไว้หลายประการ เช่น Kappeler คือกฎธรรมชาติ Bluntschli แต่งประมวลกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๗ Hegel, Ihering เห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศต้องประกอบด้วยความยินยอมของรัฐต่าง ๆ

นักนิติศาสตร์ฝรั่งเศส เช่น Pradier-Fodéré เด็ปญ อิตาลีเดียนและอเมริกาได้ โน้มเอียงไปทางทฤษฎีว่าด้วยสิทธิอันเนื่องมาจากกฎธรรมชาติ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง ก็ได้มีการพยายามแก้ไขปรับปรุงโดยถือว่า สงครามเป็นการมีขอบด้วยกฎหมาย กติกาสันนิบาตชาติ ได้ให้ความหวังแก่นานาประเทศในการรักษาด้านนิติภาพ Lauterpacht วางหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ Quincy Wright ได้รวบรวมกฎหมายระหว่างประเทศไว้ในรูป encyclopaedia

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เกิดความคิดที่จะจัดตั้งองค์การระหว่างชาติที่มีอำนาจในการระงับ ข้อพิพาทและให้กฎหมายระหว่างประเทศมีผลบังคับได้อย่างจริงจัง โดยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของสันนิบาตชาติ นักนิติศาสตร์ในอเมริกาเห็นอหลายท่านได้ตั้งชื่อเด่นๆ เรียกว่า "The International Law of the Future, Postulates Principles and Proposals" ซึ่งเจ้าหน้าที่ Dumbarton Oaks ได้นำไปพิจารณาแก้ไขและบัญญัติเป็นกฎบัตรสหประชาชาติในเวลาต่อมา

บทที่ ๔

ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ

๑. หลักทั่วไป

คำว่า "ที่มา" (Sources) ของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ หลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ ที่อาจจะอ้างอิงได้ หลักฐานสำคัญอันเป็นที่ทราบกันมาช้านานแล้ว คือ

๑. จารีตประเพณี (custom)
๒. ตัญญา (treaties)
๓. คำพิพากษา ของศาลอนุญาโตตุลาการ หรือ ศาลยุติธรรม (decisions of arbitral or judicial tribunals)

๔. งานของนักนิติศาสตร์ (juristic works)

ในทางปฏิบัติ สันนิษฐานว่าที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงการต่างประเทศของรัฐหนึ่งต้องให้ความเห็นในกรณีเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ งานชิ้นนี้ไม่ง่ายเหมือนกับให้ความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายในประเทศ เพราะไม่มีประมวลกฎหมาย ไม่มีพระราชบัญญัติ ไม่มีกฎหมายหรือกฎกระทรวงใด ๆ ที่จะอ้างได้โดยตรง ไม่แน่ว่าจารีตประเพณีใดได้มีการรับรองเป็น กฎหมายระหว่าง ประเทศแล้ว หรือไม่ จึงจำเป็นต้องค้นคว้าหา "ที่มา" ให้ได้

คำศัพท์เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องค้นคว้าหา "ที่มา" เพื่อวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ตามธรรมเนียมศาลยุติธรรมระหว่างประเทศปัจจุบัน มาตรา ๓๘ บัญญัติให้ศาลใช้หลักดังต่อไปนี้

(๑) หลักกฎหมายทั่วไปที่อารยะประเทศรับรอง (general Principles of law)

(๒) คาวีตประเพณีระหว่างประเทศ (international custom)

(๓) คำพิพากษาของศาล และคำสอนของนักนิติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของประเทศต่าง ๆ เป็นทางช่วยให้กำหนดหลักกฎหมาย (judicial decisions and teachings of the most highly qualified Publicists)

(๔) ความตกลงระหว่างประเทศ (international conventions)

(๑) หลักกฎหมายทั่วไป

ขรรมนุญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้เพิ่มหลักใหม่ คือ หลักกฎหมายทั่วไป ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือศาลให้มีหลักในการวินิจฉัย ในเมื่อหาหลักจากข้ออื่น ๆ ไม่ได้ ทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา ๔

ศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศได้อ้างหลักกฎหมายทั่วไป น้อย ๆ เช่น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ ศาลใช้หลัก *res judicata* คือ เรื่องที่ได้วินิจฉัยขาดแล้ว โดยอ้างหลักกฎหมายทั่วไปว่า ต้องชดใช้ ค่าเสียหายในการละเมิด (Chorzow Factory Case) พ.ศ. ๒๔๖๗ ศาลนั้นเองได้อ้างหลักทั่วไปแห่งการรับช่วงสิทธิ (Mavromatis Palestine Concessions Case) ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ศาลอ้างหลัก *equity*

ของอังกฤษ ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (Case of the Diversion of water from the Mouse) ในศาลปัจจุบัน พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้อ้างหลักกฎหมายว่าด้วย ทรัสต์ (trust) ไปประกอบการวินิจฉัยปัญหาดินแดนในอาณัติ (mandates) และภาวะทรัสตี (trusteeship)

(๒) จารีตประเพณี

จารีตประเพณีเป็นบ่อเกิดอย่างหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อรัฐหนึ่งปฏิบัติต่อรัฐอื่นอย่างไรแล้ว รัฐอื่น ๆ ก็มักจะปฏิบัติตาม เช่น หลักเกณฑ์ในการสงครามทางเรือ หลักเกณฑ์อื่น ๆ เช่น ในการค้าขาย ก็เกิดจากการปฏิบัติที่เป็นความระมัดระวังและเหมาะสมเป็นที่ยอมรับในระหว่างรัฐต่าง ๆ จนกลายเป็นหลักเกณฑ์ที่ผูกพันปัญหาอยู่ที่ว่าการปฏิบัติที่มีการกระทำตามกันต่อ ๆ มานี้ แค่นั้นจึงจะเป็นประเพณี ทั้งนี้ถ้าไม่มีศาลระหว่างประเทศพิพากษาเป็นบันทึกฐานแล้ว ก็ยากที่จะยืนยัน

กฎหมายจารีตประเพณีมีขอบบ่งชี้บางอย่างหนึ่ง คือเปลี่ยนแปลงช้ามาก ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น วิวัฒนาการทางคมนาคม การสื่อสาร การพาณิชย์ นอกจากนี้ กฎหมาย ประเพณี ยึดถือการ ปฏิบัติ กันมาแต่ก่อน ๆ เป็นหลัก จึงไม่อาจนำมาใช้ได้ ในเมื่อมีการถือความยุติธรรมเป็นหลัก

คำว่าจารีตประเพณี (custom) และประเพณี (usage) แตกต่างกัน ประเพณีเป็นการเริ่มต้นของจารีตประเพณี ประเพณี

เป็นการปฏิบัติระหว่างประเทศ ซึ่งยังไม่มีผลบังคับจริงจังในทางกฎหมาย ประเทศเฝ้ายังไม่เข้ารูปแน่นอน อาจมีการปฏิบัติแตกต่างกัน เมื่อมีการปฏิบัติในทางเดียวกันแน่นอนแล้ว ประเทศเฝ้าเป็นจารีตประเพณี ฉะนั้นคำว่า จารีตประเพณี ตามกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ประเพณีที่เข้มแข็งบังคับเป็นกฎหมาย ดีขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

(ก) ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐ ได้แก่ การกระทำ หรือ คำแถลงของรัฐบุรุษ ความเห็นของที่ปรึกษากฎหมาย สัญญาต้องฝ่าย และในปัจจุบันก็มีการแถลงข่าวของรัฐบาล เหล่านี้แสดงออกซึ่งเป็นประเพณีต่าง ๆ

(ข) การปฏิบัติขององค์การระหว่างประเทศ ศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศได้ให้ความเห็น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ว่าองค์การแรงงานระหว่างประเทศ มีอำนาจควบคุมสภาพแรงงานในภาคเกษตร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ให้ความเห็นว่า ดัชนีประชากรที่มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย หรือ นิติบุคคล

(ค) กฎหมายในประเทศ คำพิพากษาของศาลในประเทศ และการปฏิบัติของฝ่ายบริหาร และฝ่ายทหาร เช่น กฎหมายควบคุมการเดินทางเรือ

(๓) ความเห็นของนักนิติศาสตร์

กฎหมายประเพณีรับรองการปฏิบัติซ้ำ ๆ กัน เอกอัครราชทูตของประเทศต่างประเทศ ซึ่งแสดงการติดต่อระหว่างประเทศ หรือการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาท ย่อมเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้

เห็นกฎหมายประเพณี แต่เอกสารเหล่านั้นก็หาได้ยาก นักนิติศาสตร์จึงได้พยายามรวบรวมเท่าที่จะหาได้พร้อมกับความคิดเห็น งานของนักนิติศาสตร์จึงถือว่าเป็นหลักฐานอันดับรอง ผลงานและความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์จึงเป็นที่มาอีกประการหนึ่ง

(๔) คำพิพากษาของศาล

คำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ (international courts) กิติ ศาลภายในประเทศ (national courts) กิติ เป็นที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศได้เหมือนกัน ควรตั้งแต่ว่าคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศนั้นต้องอาศัย ความตกลง ยินยอม เป็นหลัก ถ้าคำพิพากษาเรียกว่า *compromis* ฉะนั้น คำพิพากษาดังกล่าวจึงมิใช่การนำกฎหมายจารีตประเพณีมาใช้บังคับเสมอไป ศาลไม่จำเป็นต้องยึดถือคำพิพากษาดับก่อน ๆ เป็นบรรทัดฐาน คำพิพากษาของศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศกิติ ผูกพันเฉพาะคู่กรณีและเฉพาะคดีเท่านั้น

ส่วนคำพิพากษาของศาลภายในประเทศ รวมทั้งศาลทรัพย์สิน (prize courts) กิตินั้น เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลตัดสินมักจะเคารพหลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ และแต่งตั้งให้เห็นว่าในประเทศนั้น ๆ มีความเข้าใจกฎหมายระหว่างประเทศอย่างไร คำพิพากษาศาลอังกฤษในคดี *Recovery* เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๗ กล่าวถึง "ศาลนี้พิจารณาคดีเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์อังกฤษ ก็เป็นศาลของนานาประเทศด้วย คนต่างด้าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายนี้เท่าเทียมกัน"

เนื่องจากเหตุนี้ จึงมีความคิดเห็นกันว่า หากถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศ มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายภายในประเทศโดยเด็ดขาดแล้ว คำพิพากษาของศาลภายในประเทศก็ย่อมจะมีอิทธิพลในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเป็นอันมาก อนึ่ง ถ้าหากมีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลภายในประเทศ ก็ควรตั้งให้ศาลระหว่างประเทศวินิจฉัยชี้ขาดก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

(๕) เอกสารราชการ

ในสมัยปัจจุบันนี้รัฐบาดต่าง ๆ ทำการรวบรวมพิมพ์เอกสารของทางราชการประกอบด้วยการโต้ตอบกับรัฐบาลต่างประเทศ คำแถลงการณ์และอื่น ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นักนิติศาสตร์หลายท่านได้รวบรวมขึ้นไว้เป็นหลักฐาน เช่น Moore, Hackworth ปราบกฎหลักเกณฑ์และขนบธรรมเนียมประเพณีที่นานาประเทศยอมรับนับถือ อันเป็นลักษณะสำคัญของความผูกพันระหว่างประเทศ เอกสารทางราชการจึงเป็นบ่อเกิดอีกประการหนึ่ง

(๖) สัญญา

บ่อเกิดสำคัญอีกประการหนึ่งปรากฏอยู่ในสัญญา ซึ่งแสดงเจตนายินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ควรตั้งเกล้าว่า สัญญาจะเป็นบ่อเกิดของกฎหมายนี้ได้ต่อเมื่อนานาประเทศรับรองด้วย สัญญาระหว่างประเทศสองประเทศ ย่อมเป็นกฎหมายผูกพันต่อประเทศนั้นเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดความผูกพันไปถึงประเทศอื่น ๆ มีสภาพ

คล้ายคลึงกับสัญญาระหว่างเอกชนตามกฎหมายในประเทศ ฉะนั้นถ้าหากนานาประเทศในโลกต่างทำสัญญาผูกพันกันเป็นคู่ๆไปในเรื่องเดียวกัน เช่น สัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน สัญญาเหล่านี้ก็กลายเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ

มีการทำสัญญาชนิดหนึ่ง ซึ่งมีผลเป็นการก่อให้เกิดกฎหมายระหว่างประเทศโดยตรง law-making treaties กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อรัฐต่าง ๆ จำนวนหนึ่งทำสัญญาเพื่อรักษาประโยชน์ร่วมกัน ต่อมาก็มี้อื่น ๆ เข้ามาเป็นภาคีเพิ่มเติม โดยเห็นชอบตามสัญญานั้น เช่น สัญญาตั้งบศีกเวสต์ฟาเลีย ค.ศ. ๑๖๔๘ วางหลักว่าด้วยระบบอธิปไตยของรัฐ กองเกร็ดแห่งเวียนนาได้ทำหน้าที่เป็นผู้บัญญัติกฎหมายหลายประการ การจัดลำดับและชั้นของทูตานุทูต กลายเป็นกฎหมายทั่วไป ประกิดกรุงปารีส ค.ศ. ๑๘๕๖ (Declaration of Paris) ซึ่งลงนามกันเพียงสองสาม ประเทศ เกี่ยวกับสิทธิ ของชาติ ที่เป็นกลาง และการช่วยเหลือ ของเอกชน ในการทำสงคราม ทางทะเลได้กลายเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ สัญญาอากาศสากลที่กรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๘๖๔ ก็เป็นตัวอย่างเช่นกัน

สัญญาเหล่านี้ จะถือเป็น บ่อเกิด แห่งกฎหมาย ระหว่างประเทศอย่างแท้จริง ต่อเมื่อประเทศต่างๆ จำนวนมาก ได้เปลี่ยนแปลงข้อตกลงระหว่างสองสามประเทศให้เป็นข้อตกลงของนานาประเทศด้วย

ต่อมาก็มมีการตกลงระหว่างประเทศ วางกฎเกณฑ์สำหรับแก้ไขปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ เพื่อสวัสดิการร่วมกันของสังคมนานาชาติ ที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นประโยชน์มาก คือ สัญญาโปรซนีเย่สกาต ค.ศ.

๑๘๗๔

สัญญากรุงเฮกครั้งที่หนึ่ง ค.ศ. ๑๘๘๘ เป็นสัญญาที่เป็นบ่อเกิดโดยตรงของกฎหมาย^๕ ตามศัพท์เทคนิคเรียกว่า อนุสัญญา (Conventions) ระเบียบวิธีประเพณีได้ชัดเจนว่ายังคงรับรองใช้อย่างไรบ้าง และเด็กใช้อะไรบ้าง บัญญัติหลักเกณฑ์ชั้นใหม่ ระบุสิทธิและหน้าที่ของรัฐ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๐๗ มีการประชุมตกลงอีกครั้งที่หนึ่ง มีผู้เข้าร่วมประชุมเกือบทั้งโลก^๕ ส่วนใหญ่ตกลงกันเรื่องสงคราม

อนุสัญญากรุงเฮก^๕ มีเงื่อนไขหลายประการ เช่นต้องให้สัตยาบันแล้ว (ratification) จึงจะผูกพัน ประการที่สอง ภาคว่าแห่งสัญญาจะบอกเด็กสัญญาเมื่อใดก็ได้ โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ประการที่สาม ถ้าหากมีประเทศที่สามซึ่งไม่เป็นภาคีเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัญญานั้นไม่ผูกพันประเทศอื่น ๆ

ต้นนิบาตชาติได้มีส่วนในการทำสัญญาอีกหลายฉบับ ดังคดีกา^๕ สัญญาต้นนิบาตชาติเขงก็^๕ เป็นสัญญาสร้างกฎหมายอยู่ในตัว

(๗) บทของที่ประชุมระหว่างประเทศ

การประชุมระหว่างประเทศ มีผลก่อให้เกิด กฎหมาย ระหว่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง แต่นักนิติศาสตร์ยังไม่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามติเหล่านั้นมีแรงบังคับให้มีผลเป็นกฎหมายโดยตรง ทั้งนี้ เพราะไม่มีการให้สัตยาบันตามรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเหมือนต้นริสัญญาอื่นๆ คงมีผลเท่ากับความผูกพันทางศีลธรรมเหมือนกับการแต่งตั้งเจตนาตามกฎหมายธรรมดา ว่าด้วยสัญญาเท่านั้น

๒. การทำประมวลกฎหมายระหว่างประเทศ

กฎบัตรสหประชาชาติมาตรา ๑๓ บัญญัติให้แก้ไขปรับปรุง รวบรวมทำกฎหมายระหว่างประเทศให้เป็นรูปประมวลกฎหมาย

คำว่า ประมวลกฎหมาย "Code" ใช้สำหรับการจัดประเภท หมอดมู และการบัญญัติหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎหมายภายใน ประเทศ แต่การทำประมวลกฎหมายระหว่างประเทศมีข้อที่พึงสังเกต ตามประการ คือ

(๑) การบัญญัติ หลัก เกณฑ์ ที่ ใช้ บังคับ แก่ ความ ดัมพันธ์ ระหว่างประเทศ

(๒) รวบรวมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และแก้ไขให้เหมาะสมกับ กาลสมัยและสภาพของมนุษย์

(๓) ลังคายนาระบบกฎหมายปัจจุบันทั้งหมดโดยวางหลักใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพของมนุษย์ ในปัจจุบันซึ่งเป็นการยากที่จะกระทำ

ฝ่ายเอกชน ก็มีหลายท่านที่ได้พยายามรวบรวมในทำนองประมวลกฎหมาย ดันนิบาตชาติได้ตั้งกรรมการ Committee of Experts for the Progressive Codification of International Law เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๔ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๒๗ สมัชชาใหญ่ก็ได้มีมติให้พิจารณาประมวลกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาติ เขตอำนาจน้ำ คนต่างด้าว คงดำไว้และลงนามไปเรื่องเดียว คือสัญญาติ

นอกจากนี้ก็มีสมาคมหลายแห่งที่ทำการวิจัยในเรื่องนี้ เช่น
Institute of International Law ในเบดเยียม และ Harvard Research,
เป็นที่หวังกันว่า การปรับปรุงโดยสหประชาชาติจะมีผลในการ “อุดช่อง
โหว่” ต่างๆ

การทำประมวลกฎหมายนี้ในอนาคตตามกฎบัตรสหประชาชาติ
อาจสำเร็จลงได้ไม่ยากนัก เฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับส่วนได้เสียในเรื่อง
เล็กน้อย ส่วนในเรื่องสำคัญๆ นั้น ต่างรัฐก็พยายามสงวนรักษาไว้
อย่างยิ่งยวด ถ้าหากมีการยอมรับกันด้วยดีแล้ว ปัญหาใหญ่ๆ ก็
ขาดตกลงกันได้

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ สหประชาชาติได้ตั้ง
กรรมาธิการร่างประมวลกฎหมายระหว่างประเทศขึ้น ประกอบด้วย
คณะอนุกรรมาธิการซึ่งมี Dr. Uen-Li Liang เป็นประธาน มีสำนักงาน
อยู่ในสำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติ กำลังดำเนินการอยู่ใน
ขณะนี้

บทที่ ๕

การเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศ

กับกฎหมายภายในประเทศ

๑. การใช้กฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นกฎหมายควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ แต่สังคมระหว่างประเทศไม่ได้มาภายใต้อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้เต็มที่ ฉะนั้น ถ้าจะให้กฎหมายระหว่างประเทศมีผลรัฐบาตของประเทศต่างๆ ต้องเอื้อมมือเข้าดำเนินการ ทุกๆ รัฐย่อมมีรัฐธรรมนูญ มีวิธีใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการของตนเอง กฎหมายทั้งสองประเภทนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ถ้าจะถือหลักว่ากฎหมายระหว่างประเทศสำคัญกว่ามีฐานะสูงกว่า จะให้หลักนี้ผลบังคับได้อย่างไรในเมื่อมีการขัดกันระหว่างกฎหมายทั้งสองนี้ สมมติว่าสภาผู้แทนราษฎร ตรากฎหมายให้บริบททรัพย์สินของคนต่างด้าว ราชการฝ่ายบริหารก็ต้องปฏิบัติตาม ถึงแม้เขาจะเห็นว่าเป็นการขัดกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ค่าดีก็จะต้องตัดสินไปตามกฎหมายนั้น แม้คนต่างด้าวจะต่อสู้ว่าขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม ทั้งสองกรณีนี้ย่อมมีการขัดกันระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ แม้ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการปฏิบัติถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายภายในประเทศก็ตาม แต่รัฐย่อมมีความผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การผูกพันระหว่างประเทศตามสัญญาต่างๆ มักก่อให้เกิด การขัดแย้งกันระหว่างกฎหมายทั้งสองนี้ สัญญาที่ได้รับสัตยาบันแล้ว ก็ผูกพันรัฐนั้นๆ แต่สมมติว่าสัญญาจะมีผลบังคับได้ต่อเมื่อมีการตรา พระราชบัญญัติเสียก่อน และถ้าผู้แทนราษฎรไม่ยอมให้ตรากฎหมาย เช่นนั้น สัญญานั้นจะมีผลหรือไม่ หรือสมมติว่าภายหลังที่มีการให้ สัตยาบันสัญญาแล้ว ถ้าผู้แทนราษฎรออกกฎหมายขัดกับข้อความ ในสัญญา ฝ่ายบริหารและศาลจะถือว่าสัญญาหรือกฎหมายที่ออกมา นั้นมีผลใช้บังคับได้หรือไม่

ไม่ว่าในกรณีใดๆ การผูกพันระหว่างรัฐก็คงมีอยู่ ไม่ว่า รัฐธรรมนูญของแต่ละรัฐจะมีข้อความอย่างไร การกระทำของฝ่าย บริหารก็ดี ของศาลก็ดี ไม่อาจปลดเปลื้องภาระนี้ได้ รัฐต่างประเทศ ที่ได้รับความเสียหาย อาจใช้สิทธิเรียกร้องในการเจรจาทางการทูต (diplomatic channel)

๒. การนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้บังคับโดยกฎหมาย ภายในประเทศ

ถ้าหากมีการขัดกันโดยตรง ระหว่างกฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ ก็ย่อมจะต้องบังคับตามกฎหมายภายใน ประเทศไปก่อน จนกว่าจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศ

ในประเทศอังกฤษ ซึ่งใช้หลัก common law ได้ยอมรับนับถือ ว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายภายในประเทศด้วย Blackstone กล่าวยืนยันเมื่อ พ.ศ. ๑๗๖๕ ว่า ประเทศอังกฤษยอมรับกฎหมาย

ระหว่างประเทศ เป็นกฎหมายของประเทศอังกฤษตาม common law และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายของประเทศ ใน ค.ศ. ๑๗๖๘ Lord Mansfield ได้พิพากษาคดีระหว่าง Triquet โจทก์ Bath จำเลย ว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายอังกฤษ ต่อมา ค.ศ. ๑๘๐๕ ศาล Kings Bench Division พิจารณาคดีระหว่าง West Ran Central Gold Mining Company โจทก์ พระมหากษัตริย์ จำเลย ว่ากฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายของประเทศอังกฤษด้วย ศาลนี้กล่าวต่อไปว่า จริงอยู่ เมื่ออารยะประเทศทั้งหลายยินยอมตกลงกัน ประการใดแล้ว ควรได้รับความเห็นชอบจากประเทศอังกฤษก่อน ศาลจึงจะยอมรับเอากฎหมายระหว่างประเทศมาพิจารณา แต่เมื่อเกิด มีเหตุเกณธ์เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นแล้ว ก็เป็นการผูก พันแก่นานาประเทศทั้งกัน แต่ต้องพิสูจน์ให้ชัดแจ้งเป็นที่พอใจว่า ได้มีการยอมรับนับถือเหตุเกณธ์นั้น ๆ ทั่วไปแล้ว

ในสหรัฐอเมริกา ได้มีคำพิพากษาในเรื่องนี้หลายฉบับ คำพิพากษาศาลสูงสุดคดี Neride ค.ศ. ๑๘๑๕ มีความว่า ศาลมีความผูกพันที่จะต้องถือว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาด้วย ในคดี Paquete Habana ศาลสูงสุดตัดสิน ค.ศ. ๑๘๙๙ ว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายสหรัฐ ใน คดี Head Money Cases เกี่ยวกับภาษี ศาลสูงสุดตัดสินเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๔ ว่า สันติสัญญาเป็นกฎหมายของประเทศเหมือนรัฐบัญญัติของสภาของเกรด

ตามรัฐธรรมนูญ Weimar ของเยอรมัน ค.ศ. ๑๙๑๙ และรัฐธรรมนูญของออสเตรีย ค.ศ. ๑๙๒๐ บัญญัติว่า หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่รับรองกันทั่วไปแล้วนั้น ถือเป็นกฎหมายของประเทศเยอรมันและออสเตรียด้วย

การขัดแย้งของกฎหมายทั้งสอง พอจะรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

๑. ตามหลักทั่วไป กฎหมายระหว่างประเทศย่อมสำคัญกว่า ถ้าไม่รับรู้หลักแล้วกฎหมายระหว่างประเทศก็ไร้ความหมาย

๒. ดัชนีสัญญาจะต้องได้รับสัตยาบันตามรัฐธรรมนูญ ถ้าหากผู้แทนประเทศปฏิบัติการเกินขอบอำนาจแล้ว สัญญานั้นไม่เป็นกฎหมาย

๓. สัญญาที่ถูกต้อง ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายโดยอัตโนมัติ ศาลมีอำนาจหน้าที่บังคับตามสัญญานั้น

๔. บรรดากฎหมาย หรือ การกระทำ ของ ฝ่ายบริหาร ที่ขัดกับสัญญา ย่อมไม่ถูกต้องสมบูรณ์

๕. สัญญาที่จะมีผลต่อเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติ เป็นภาระผูกพันระหว่างประเทศที่รัฐสภาจะต้องออกกฎหมายนั้น

๖. กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศมีความสำคัญเท่าเทียมกับสัญญา

๗. รัฐมีหน้าที่ ตรา กฎหมายให้สอดคล้อง กับ หลักกฎหมายระหว่างประเทศ

๘. ถ้าไม่มีสัญญา หรือกฎหมายจารีตประเพณี ศาลจะตัดสินคดีตามหลักความยุติธรรมทั่วไปของสังคมระหว่างประเทศ

๙. มติของที่ประชุมระหว่างประเทศนั้น เมื่อได้ลงนามโดยผู้แทนรัฐเรียบร้อยแล้ว ก็มีผลผูกพันตามกฎหมาย ๕๕๕ ings ings พิจารณาว่าไม่เหมือนกับความสัมพันธ์โดยสัญญา

๑๐. ฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามภาวะผูกพันระหว่างประเทศ

๑๑. ในกรณีที่เป็นสหรัฐ เมื่อรัฐบาลได้ทำสัญญาแล้ว ก็ถือว่าผูกพันรัฐต่างๆ ด้วย

๓. ความแตกต่างที่สำคัญ

(ก) ที่มา (Source) ของกฎหมายในประเทศ คือ จารีตประเพณีและการนิติบัญญัติในประเทศ ส่วนกฎหมายระหว่างประเทศ มีที่มาจากจารีตประเพณีและสัญญาระหว่างรัฐ

(ข) ผู้อยู่ในใต้บังคับของกฎหมายในประเทศ (Subjects of municipal law) คือบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล รัฐและองค์การระหว่างประเทศอยู่ใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ

(ค) สาระสำคัญ (Substance) ของกฎหมายในประเทศ คือ ข้าราชการปไตยเหนือพลเมือง แต่ในกฎหมายระหว่างประเทศ สาระสำคัญ คือ ความตกลง (agreement) ระหว่างรัฐ

สรุปและปัญหา

กฎหมายระหว่างประเทศ คือ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นำมาประเทศยอมรับผูกพันในความสัมพันธ์ระหว่างกัน หลักเกณฑ์เหล่านี้แต่เดิมเกิดจากหลักทั่วไปและจารีตประเพณี ซึ่งมีแรงบังคับเป็นกฎหมาย ต่อมาก็ได้มีการทำสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ใหม่ ๆ

เมื่อมีปัญหาเข้าสู่ศาลเพื่อวินิจฉัยหลักกฎหมายประเพณีประเด็นสำคัญที่จะต้องวินิจฉัย คือ ข้อเท็จจริงตามประวัติคดีควรว่าเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันมาช้านาน จนเป็นภาวะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติกันโดยทั่วไปหรือไม่

สัญญาและความตกลงต่าง ๆ เป็นการแสดงความยินยอมของภาคีผู้เป็นฝ่าย ถ้าหากเป็นการตกลงระหว่างประเทศจำนวนมากถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นสัญญาสร้างกฎหมายหรือการตรากฎหมายระหว่างประเทศ สัญญาสงบศึกเวสต์ฟาเลีย ค.ศ. ๑๖๔๘ วางหลักอธิปไตยของรัฐ กองเกร็ดแห่งเวียนนามีบทบาทสำคัญในการบัญญัติกฎหมายศตวรรษที่ ๒๐ เริ่มด้วยหลักความปลอดภัยของสงคราม เช่น กติกาสัญญาด้านนิบาตชาติ ค.ศ. ๑๙๒๐ กฎบัตรสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๕ กฎบัตรจัดตั้งองค์การรัฐอเมริกัน ค.ศ. ๑๙๔๘

ได้มีการพยายามทำประมวลกฎหมายระหว่างประเทศมาช้านาน

โดยนักนิติศาสตร์และดํามาตต่าง ๆ ค.ศ. ๑๙๒๔ ดัชนีบาตชาติ ได้ตั้ง
กรรมการขึ้นดําเนินการ สหภาพสาธารณรัฐอเมริกาและสหประชา
ชาติ ได้ตั้งคณะนิติศาสตร์เพื่อการนี้

ถ้าหากมีการขัดแย้งระหว่างจารีตประเพณีและสัญญา ศาลจะ
ถือข้อความในสัญญา เพราะเป็นการแสดงเจตนาของสังคมนระหว่าง
ชาติ ปราบกฏตามมาตรา ๓๙ ของบัญญัติว่าด้วยศาลยุติธรรมระหว่าง
ประเทศ

ปัญหา

๑. ถ้าหลักแห่งความยุติธรรมขัดกับจารีตประเพณี จะใช้
หลักใดบังคับ

๒. ความเจริญทางศีลธรรมเป็นเหตุผลเพียงพอที่จะให้ศาลนำ
มาใช้บังคับได้หรือไม่ เช่นการค้าทาส ศาลภายในประเทศจะลงโทษ
เรือต่างด้าวที่ทำกรค้าทาสได้หรือไม่

๓. กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (international
customary law) จะถูกยกเลิกไปโดยกฎหมายของรัฐได้หรือไม่
เพราะเหตุใด

๔. หลักกฎหมายระหว่างประเทศมีว่า รัฐมีอำนาจศาลเหนือ
เรือสินค้าต่างประเทศที่มาจอดอยู่ในท่าของรัฐนั้น ถ้านายเรือกระทำความ
ผิดในทะเลหลวง ซึ่งอำนาจศาลอยู่กับรัฐเจ้าของเรือ ปัญหา
มีว่าศาลแห่งรัฐที่เรือไปจอดอยู่จะใช้หลักใดบังคับคดี

๕. ถ้ากฎหมาย ขณะ เกิดเหตุแตกต่าง กับ ขณะ พิจารณาคดี
ศาลจะใช้กฎหมายใดบังคับ

๖. คัดในประเทศจะยอมรับฟังคำพิพากษาของศาลต่างประ-
เทศในการวินิจฉัยกฎหมายประเพณีได้เพียงใด

คดีระหว่าง สหรัฐ โจทก์ เรือ La Jeune Eugenie จำเลย

ศาล Circuit Court สหรัฐ ค.ศ. ๑๘๒๒

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายทหารเรือสหรัฐจับเรือดำน้ำซึ่งเป็น
ของฝรั่งเศสที่ฝั่งอาฟริกา ในข้อหาว่าค้าทาส เป็นความผิดกฎหมาย
ระหว่างประเทศและต้องห้ามกฎหมายสหรัฐ

ศาลพิพากษาว่าการค้าทาส เป็นกรต้องห้ามตามกฎหมาย
ทั่วไปและตามกฎหมายฝรั่งเศสด้วย

คดีเรื่องเรือ Antelope รองกงสุลเสปนและโปรตุเกส ผู้ร้อง

ศาลสูงสุด สหรัฐ ค.ศ. ๑๘๒๕

รองกงสุลเสปนและโปรตุเกสร้องขอให้ศาลสั่งว่า ชาวอาฟริกัน
บางคนเป็นดัมมิตของประเทศทั้งสอง ข้อเท็จจริงได้ความว่า เรือ
เอกชนชื่อ Colombia ของ Venezuela เข้าไปจอดในท่า บัตติโมร์
ค.ศ. ๑๘๑๘ ดักดอบบรรทุกคนเรือ ๓๐ - ๕๐ คน ส่วนมากเป็นชาว
อเมริกา ชักชง Artogan เป็ดียนชื่อเป็น Arraganta แฉกแดนไป
ตามฝั่งอาฟริกา ระหว่างทางได้จับเรืออเมริกัน โปรตุเกส หลายนลำ
ต่อมาจับเรือเสปน ชื่อ Antelope และจับชาวนิโกรจากเรือเหล่านั้น
๒๘๐ คน ต่อมาอีกแดนไปยังฝั่งบราซิล พร้อมกับ Antelope เรือ

Arraganta อับปาง เรือ Antelope คงเดินต่อไป และถูกทหารเรือ
สหรัฐจับได้

รองกงสุลแห่งตองประเทศร้องขอชาวอาฟริกกัน คือ ในฐานะ
เป็นทาส

ศาลตัดสินว่า ทาสเกิดจากการใช้กำลังเป็นทาสร่วมกันทั่วไป
จึงไม่ผิดกฎหมาย แม้จะเป็นการผิดศีลธรรม การค้าทาสเป็นการชอบ
ด้วยกฎหมายทั้งในยุโรปและอเมริกามาตั้งตองร้อยปีแล้ว นักกฎหมาย
จะว่าเป็นการมิชอบด้วยกฎหมายได้อย่างไร ฉะนั้นเรือต่างประเทศ
ที่ทำการค้าทาส ถูกจับในทะเลหลวงโดยเรือรบอเมริกัน ต้องคืน
ให้เจ้าของไป

The Scotia ศาลสูงสหรัฐ ค.ศ. ๑๘๗๒

เนื่องจากรัฐบาล อังกฤษได้ ออก ข้อบังคับ ป้องกันเรือไตนกัน
ทะเล เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๓ ต่อมา ค.ศ. ๑๘๖๔ รัฐสภาอเมริกันก็นำ
ข้อบังคับนั้นมาใช้ เรืออังกฤษชื่อ Scotia ชนกับเรือ Berkshire ของ
อเมริกันซึ่งไม่ได้จุดไฟตามข้อบังคับกลางทะเลหลวง เรือ Berkshire
จม เจ้าของเรือจึงฟ้องเจ้าของเรือ Scotia ว่าเป็นความผิดของเรือ
Scotia และอ้างหลักกฎหมายการเดินทางระหว่างประเทศที่มีอยู่ก่อน
ข้อบังคับนั้น ศาลชั้นต้นยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์ยื่น ปัญหาสู่ศาลสูงสุด
ว่าจะใช้กฎหมายภายในประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศ

ศาลพิพากษาว่าต้องใช้กฎหมายระหว่างประเทศบังคับ มิใช่
กฎหมายของชาติใดชาติหนึ่ง กฎหมายระหว่างประเทศนั้นได้ใช้มาช้า

ชำนานก่อนข้อบังคับดังกล่าวแล้ว ชาติใดชาติหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายระหว่างประเทศโดยลำพังไม่ได้ แต่ปรากฏว่าอังกฤษ อเมริกา และประเทศอื่นๆ อีกกว่า ๓๐ ประเทศ ได้ยอมรับนับถือ ข้อบังคับใหม่ดังกล่าวแล้วจึงเป็นกฎหมายทะเล ในขณะที่เกิดชนกันเรือ ที่จมไปได้จุดไฟขาว มิใช่ไฟสีเขียว จุดไฟไว้ที่คาดฟ้าเรือ มิใช่ที่ยอดเสากระโดง ทำให้เรือ Scotia เข้าใจผิด เรือ Scotia มิได้กระทำการผิดแต่อย่างใด จึงพิพากษายืน

The Lotus ประจําศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๒๗

นายเรือสินค้าฝรั่งเศสชนเรือตุรกีเสียหาย คนเรือเสียชีวิต ๘ คน ในทะเลหลวง เมื่อเรือสินค้าฝรั่งเศสเข้าไปจอดในท่าตุรกี บัญหาผู้ ศาลว่ารัฐบาลตุรกีจะฟ้องนายเรือฝรั่งเศสให้รับผิดชอบได้หรือไม่

ศาลพิพากษาว่า กฎหมายระหว่างประเทศย่อมใช้บังคับแก่ทุกๆ ประเทศ เรือสินค้าในทะเลหลวงอยู่ใต้อำนาจศาลของประเทศที่ชักธงอยู่ และถือว่าเป็นส่วนแห่งประเทศนั้น ฉะนั้นเมื่อการกระทำของ นายเรือฝรั่งเศสกระทบกระเทือนท่าความเสียหายแก่เรือตุรกี ก็เท่ากับ กระทำในดินแดนของตุรกีเหมือนกัน ศาลตุรกีจึงมีอำนาจพิจารณา คดีนี้

Plal Oyem ศาลทรัพย์สินเชลยฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๐

กฎหมายธรรมชาติ คือหลักกฎหมายทั่วไปต่อกับกฎหมาย ประเพณี จะใช้หลักไหนบังคับ

ศาลทรัพย์สินเชดยที่ไปตั้งพิจารณาในประเทศที่เป็นกลางนั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

Sir. William Scott เห็นว่าเป็นประเพณีมาช้านานแล้ว ว่าศาลตามกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องนี้ ต้องทำการพิจารณาในประเทศที่ปรบักษ์ ถ้าหากมีแต่เพียงทฤษฎีท้อไปว่าต้องพิจารณาในประเทศที่เป็นกลางแล้ว ก็จะต้องปฏิบัติตามประเพณีที่ได้ปฏิบัติมาช้านานแล้ว

Island of Palmas ศาล Permanent Court of Arbitration

ค.ศ. ๑๙๒๘

ปัญหาว่าจะใช้หลักกฎหมายในขณะเกิดเหตุหรือในขณะพิจารณาคดีบังคับนั้นต้องดูที่มาของสิทธินั้นว่าเกิดเมื่อใด และคงอยู่ต่อมาอย่างไร เมื่อคงอยู่ต่อมาก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป

Bentzon โจทก์ Boyle จำเลย ศาลสูงสหรัฐ ค.ศ. ๑๙๑๕

คำพิพากษาคณะหนึ่งกล่าวว่า "คำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ได้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไปนั้น ศาลนี้จะรับฟังด้วยความเคารพมิใช่ว่าคำพิพากษานั้นมีผลให้บังคับใช้ได้ในประเทศนี้ด้วย"

ภาค ๒

องค์การประชาคมระหว่างประเทศ

บทที่ ๖

ประชาคมระหว่างประเทศ

๑. ประวัติศาสตร์

ตามประวัติศาสตร์ เราเห็นได้ชัดเจนว่า ตั้งแต่สมัยโบราณตลอดมา ไม่ว่า Jus gentium ของประมวลกฎหมาย Justinian หรือกฎหมายธรรมดาก็ได้มีความคิดเห็นในการผูกมิตรระหว่างประเทศและรวบรวมเป็นประชาคม (Community) หรือ “ครอบครัวแห่งชาติต่างๆ” (family of nations) พร้อมด้วยกรกำหนดสิทธิและหน้าที่ภายในครอบครัวนี้ จนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง ต่มาซีกก็เพิ่มมากขึ้นจนกล่าวได้ว่า เวदानประเทศต่างๆ เกือบทั่วโลกเป็นสมาชิก

ประชาคมระหว่างประเทศนี้ เดิมก็มีเพียงสองด้ามประเทศเกิดจากสัญญาสงบศึกเวสต์ฟาเลีย ต่อมาประเทศอื่นก็เข้าร่วมเป็นภาคีเช่นรัสเซีย เข้าร่วมเมื่อ ค.ศ. ๑๗๒๑ สหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ. ๑๗๗๓ สัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๗๕๖ ยอมให้อาณาจักร Ottoman ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่นับถือศาสนาคริสต์เตียนเข้าเป็นสมาชิกประชาคมทวีปยุโรปเป็นประเทศแรก ต่อมาในตอนปลายศตวรรษที่สิบเก้านี้เอง ประเทศที่มีได้นับถือศาสนาคริสต์เตียนอีกหลายประเทศก็ได้เข้าเป็นสมาชิก เช่น

ญี่ปุ่น จีน เปอร์เซีย และไทย ต่อมาประชาคมนักแปรสภาพเป็น
 ดัชนีประชาชาติและสหประชาชาติ

๒. ฐานะทางกฎหมายของประชาคมระหว่างประเทศ

ไม่มีผู้ใดให้คำนิยามสภาพทางกฎหมายของประชาคมชนิดนี้
 แต่เป็นที่เห็นได้จ่า ไม่มีลักษณะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐต่างๆ ที่
 รวมกัน แต่ก็เป็นที่รับรองว่ามีองค์การประกอบด้วยรัฐต่างๆ ซึ่งยอม
 ปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ และมีความสัมพันธ์ทางการทูต
 ในการศึกษาทางนิติศาสตร์ควรดำรวจคดีญาและข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อ
 ทราบกลไกของ “สหภาพระหว่างประเทศ” (international union)

คองเกรสแห่งเวียนนาทำหน้าที่เป็นกรรมการ บริหารครอบครัว
 ของชาติและได้ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อย เมื่อโนโปเลียนหมด
 อำนาจ ตัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๗๕๕-๑๗๕๖ ตัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ.
 ๑๗๗๕ กำหนดการแบ่งทวีปอาฟริกาก็มีผลบังคับได้จกกฎหมาย ใน
 ค.ศ. ๑๗๗๗ มีการประชุมตกลงที่กรุงเฮกด้วยระบับข้อพิพาทและตรา
 กฎหมายว่าด้วยสงคราม การประชุมกรุงเฮกครั้งที่สอง ค.ศ. ๑๗๐๗
 ก็มีผู้ลงนามด้วยเป็นอันมาก รู้สึกกันว่าได้เริ่มมีการจัดองค์การของ
 โลกขึ้นแล้วแต่ไม่ได้เข็ดยใจว่าการขัดแย้งทางการเมืองและทาง
 เศรษฐกิจนั้นจะควบคุมด้วยการประชุมเป็นครั้งคราวไม่ได้ ไม่มี
 ตัญญากล่าวถึงวิธีปฏิบัติในกรณีฉุกเฉินได้โดย ฉะนั้น เมื่อออกัสเตรีย
 ยังการตั้งคำขาดไปยังเซอร์เบีย รัสเซียเข้าช่วยเหลือ จึงเกิดสงคราม
 ครวงที่หนึ่ง

การตั้งต้นนิบาตชาติเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๐ มีผลต่อประชาคมระหว่างประเทศอย่างไรบ้าง ผู้ก่อตั้งมีเจตน์จำนงที่จะให้เป็นองค์การทั่วไป แต่หลายประเทศรวมทั้งสหรัฐอเมริกา ก็ได้เป็นสมาชิก และได้เกิดปัญหาที่ยากหลายประการ เช่น เมื่อตั้งนิบาตชาติลงมติให้แข่งขันการค้า หลายประเทศไม่ยอมร่วมในการแข่งขัน บัดนี้เกิดมีสหประชาชาติขึ้นมาแทนที่ มีฐานะทางกฎหมายอย่างไรจะได้อีกศึกษาต่อไป

๓. รัฐเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐ (State) เป็นองค์การทางการเมือง (organized political society) ที่ตั้งขึ้นอย่างถาวร ประกอบด้วยพลเมืองในอาณาเขตที่แน่นอน (fixed territory) มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองเป็นอิสระ ปราศจากการควบคุมโดยรัฐอื่น ภายในเขตแดนนั้น

รัฐเป็นองค์การ คำนี้แต่เดิมตรงกับกับความหมายของคำว่า "แผ่นดิน"

ในศตวรรษที่ ๑๙ นักนิติศาสตร์อธิบายคำว่า "ชาติ" (nation) ว่าหมายถึงความถึงประชาชนซึ่งส่วนใหญ่มีเชื้อชาติ (race) เดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน ถือศาสนาเดียวกัน และมีขนบธรรมเนียมประเพณีทางประวัติศาสตร์อย่างเดียวกัน

คำว่า "ประเทศ" (country) หมายความว่าถึงอาณาเขตทั้งหมดของชาติหรือรัฐ (whole territory of a nation or state)

ประเทศมุ่งหมายอาณาเขต ชาติมีความหมายถึงบุคคล

ชาวอเมริกันถือว่า สหรัฐอเมริกาเป็น "ชาติ" หนึ่ง หนึ่งที่ประชาชนมีเชื้อชาติ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกัน บัดนี้องค์การสำคัญใหม่ของโลก ก็เรียกว่า "สหประชาชาติ" (United Nations) ตามองค์การเดิม คือ "สันนิบาตชาติ" (League of Nations) มิได้ใช้คำว่าประเทศหรือรัฐ คำว่า nation ในปัจจุบันจึงมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป ไม่ได้หมายถึงประชาชนดังแต่ก่อน (people) คำว่า nation และ state ในปัจจุบันนี้จึงมีความหมายใกล้เคียงกัน และ nations จึงเป็นประชาชาติ ไป

ในการเปรียบเทียบรัฐกับบุคคลธรรมดา (natural persons) ตามกฎหมายภายในประเทศ รัฐก็มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีปัญหาสำคัญหลายประการ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสภาพนิติบุคคลของรัฐ ในประการแรกกฎหมายระหว่างประเทศต้องกำหนดฐานะของมนุษย์ซึ่งเคยเป็นด้อยหนึ่งของรัฐอื่น เมื่อได้รับเอกราชขึ้นมาก็มีฐานะทางกฎหมายของตนเองแยกจากรัฐเดิม ประการที่สอง เป็นการจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าองค์การทางการเมืองที่อ้างสิทธิ ในนามของรัฐนั้น มีอำนาจสมบูรณ์ที่กระทำการใดๆ ในนามของรัฐได้หรือไม่

ปัญหายังมีต่อไปอีกว่า ตามธรรมดาตัวการอาจตั้งตัวแทนกระทำการใดๆ แทนตัวการได้ แต่การกระทำของข้าราชการบางตำแหน่งและในบางกรณีนั้น จะถือว่าเป็นการกระทำเพื่อรัฐอันจะเป็นเหตุให้รัฐต้องรับผิดชอบในการกระทำนั้นๆ ได้หรือไม่ ถ้าหากการกระทำของข้าราชการใดๆ ที่คาดว่าจะนอกเหนือเหตุอื่น มิชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ทางฝ่ายบริหารเห็นว่า การกระทำ

นั้นๆ อยู่ในอำนาจหน้าที่แล้ว จะมีผลอย่างไร อนึ่ง ประเทศที่ตามจะกล่าวอ้างให้ข้าราชการผู้หนึ่ง ผู้ได้รับผิดชอบต่อการกระทำในนามของรัฐหรือโดยคำสั่งของรัฐบาลของรัฐนั้นๆ ได้หรือไม่

ตั้งได้กล่าวแล้วว่ารัฐต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน ^{๕๕๔} หนึ่ง ^{๕๕๕} ทงนักเพื่อกำหนดดินแดนที่รัฐมีอำนาจปกครอง การเปลี่ยนแปลงอาณาเขตโดยการได้ดินแดนมาใหม่หรือต้องเสียไปก็ตาม ไม่กระทบกระเทือนสภาพบุคคลระหว่างประเทศ อาจมีคำถามว่า เหตุใดจึงเป็นการจำเป็นที่ต้องถือว่าอาณาเขตเป็นส่วนสำคัญที่จะประกอบเป็นนิติบุคคลระหว่างประเทศ (international juristic person) ตามกฎหมายปัจจุบัน รัฐและอาณาเขตต้องควบคู่กันไป

ลักษณะสำคัญของการมีสภาพเป็นรัฐอีกประการหนึ่ง คือการเป็นอิสระพ้นจากการควบคุมของรัฐอื่น ๆ เพื่อจะกระทำการใดๆ ได้ด้วยตนเอง ต้องมีความสามารถที่จะทำกรรมสัมพันธ์กับรัฐอื่น

๔. สมาชิกในประชาคมระหว่างประเทศ

รัฐที่มีคุณสมบัติอันสมบูรณ์ที่จะเป็นสมาชิกประชาคมระหว่างประเทศได้นั้น ตามกฎหมายระหว่างประเทศเรียกว่า "รัฐอธิปไตย" (Sovereign State)

ในสมัยก่อน รัฐอธิปไตยหมายถึงรัฐที่มีอำนาจเหนือบุคคลและทรัพย์สินทั้งหมดภายในเขตแดน และมีเอกราชสมบูรณ์ปราศจากการควบคุมแทรกแซงจากต่างประเทศ ส่วนประกอบสำคัญของอธิปไตยที่นักนิติศาสตร์มักกล่าวอ้างถึงคือ "เครื่องหมายแห่งอำนาจ

อธิปไตย” (marks of sovereignty) เช่นสิทธิพิเศษหรือเอกสิทธิ์ (privileges) และความคุ้มกัน (immunities) รัฐที่มีอำนาจอธิปไตย มีสิทธิตั้งและรับผู้แทนทางทูต ทำสัญญาต่างๆ ในนามของตนเอง ได้รับความคุ้มกันไม่ถูกฟ้องคดีในรัฐอื่น และเข้าร่วมประชุมกับรัฐอื่น ด้วยความเต็มอภาค ได้รับสิทธิและมีหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศโดยปราศจากการแทรกแซงจากประเทศที่ด่าม ลักษณะสำคัญอันหนึ่งในสมัยศตวรรษที่สิบเก้าคือ “สิทธิทำสงคราม” สิทธินี้ ได้ถูกจำกัดลงแล้วในเวลาปัจจุบัน

มีรัฐบางรัฐ ที่กดขี่มหาอำนาจตกลงกันให้มีฐานะเป็นกลางอย่างถาวร ในสงครามอนาคต รัฐที่มีฐานะอย่างนี้เรียกว่า neutralized states การกำหนดฐานะเช่นนี้มีกกระทำโดยสัญญารับรองเอกราชและสิทธิในดินแดน เช่นไม่ให้มีการละเมิดบูรณภาพรัฐที่เป็นกลางอย่างถาวรนั้น การรับรองฐานะของสวีเดนและนอร์เวย์ ปราบกฏตามคองเกรสแห่งเวียนนา วันที่ ๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ เบลเยียมก็เคยได้รับฐานะเช่นนี้ตามสัญญากรุงลอนดอน วันที่ ๑๘ เมษายน ค.ศ. ๑๘๓๙ นอกจากนั้นก็มีเกาะ Iolian ของโก เกาะ Aaland แถบทะเลบอลติก เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเบลเยียมถูกรุกราน รัฐบาลเยอรมันแถลงว่าที่กระทำไปเช่นนั้นมิใช่ไม่เคารพสัญญา หากจำเป็นต้องกระทำ (state of necessity) ไม่สามารถจะปฏิบัติตามข้อผูกพัน เนื่องจากอันตรายที่ฝรั่งเศสจะละเมิดข้อตกลงนี้ภายหลัง และการรับรองลาอโน พ.ศ. ๒๕๐๕

เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๓๗ เยอรมนี อังกฤษ และฝรั่งเศส ก็ร่วมกันทำความตกลงให้เบลเยียมเป็นกลางถาวรอีก

ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๐ กองทัพอากาศอักษะกี โจมตี เบดเยียมโดยมิได้ยื่นคำขาด และไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้าเลย

ควรตั้งเกณฑ์แตกต่างระหว่างฐานะของการเป็นกลางถาวร และการเป็นกลางในเวลาดังกล่าว ในกรณีแรกเป็นการรับรองโดย ความตกลงระหว่างมหาอำนาจอันมีจำนวนจำกัดให้รัฐนั้นๆ มีพันธะที่ จะรักษาระฐาณะของความเป็นกลางตลอดไป แต่ในกรณีหลังไม่มีการ รับรองโดยเฉพาะเหมือนกรณีแรก เป็นแต่ใช้หลักกฎหมายระหว่าง ประเทศ ทั้งไม่มีพันธะใดๆ ที่จะให้รัฐที่เป็นกลางคงดำรงความเป็น กลางตลอดไป

มีรัฐบางรัฐซึ่งเป็นสมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศแล้ว แต่ถูกจำกัดอำนาจอธิปไตยบางอย่าง เพราะมีเงื่อนไขในการเข้าเป็น สมาชิก โดยให้คำมั่นสัญญาในเวลาเข้าเป็นสมาชิกว่าจะปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์บางประการที่สมาชิกเดิมกำหนดไว้ เช่น สัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. ๑๘๗๘ รับรองเอกราชของ Montenegro ก็กำหนดพันธะเกี่ยวกับการ กัดซึ่งทางศาสนาและเชื้อชาติ ควบคุมการสร้างข้อมปราการ การ ขนส่งเสรีผ่านประเทศนี้

ประเทศคิวบา เป็นที่น่าสนใจ คิวบาได้รับเอกราชโดยความ คัมครองของสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ค.ศ. ๑๘๙๘ ด้ภา คองเกรสดลงมติให้รับรองเอกราชของคิวบา และเรียกร้องให้รัฐบาล เด่ปญปลดปล่อยการบังคับบัญชาซึ่งรัฐบาลเด่ปญยินยอมปฏิบัติตาม ทหารอเมริกันเข้ายึดครองแทนจนถึงมีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๑ ด้สหรัฐอเมริ กาก็ให้เอกราชแก่คิวบา

Panama, Haiti, Nicaragua และ Dominican Republic ก็เคยถูกจำกัดอำนาจอธิปไตยมาแล้ว

สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๘ ตัญญากรุงปารีสกำหนดให้สหรัฐอเมริกาได้รับอำนาจอธิปไตยจากเดปญเหนือฟิลิปปินส์ ได้ปรุงรัฐบาลใหม่ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๒ และผูกมัดให้ปกครองตนเอง ค.ศ. ๑๙๓๓ สภาองเกรตตรากฎหมาย Tydings-Medaffie ให้ฟิลิปปินส์ตั้งรัฐบาลเองมีเวลา ๑๐ ปี แล้วจึงจะให้เอกราชต่อมา วันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ จึงได้เอกราช ควรสังเกตว่าฟิลิปปินส์เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ โดยยังมีได้รับเอกราชสมบูรณ์ในนามของ The Republic of the Philippines.

มีรัฐเล็กๆ อีกที่ควรศึกษา เพราะแม้มีเอกราชสมบูรณ์ แต่มีขนาดเล็กลงไปจนไม่ได้รับการรับรองเข้าในครอบครัวของนานาชาติ Liechtenstein เป็นรัฐอธิปไตย แต่เข้าดัชนีภาคชาติเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๓ ไม่ได้ เพราะอยู่ในฐานะที่ไม่สามารถจะปฏิบัติตามพันธะของกติกาได้ มอนาโคอยู่ในความคุ้มครองของฝรั่งเศส San Marino มีเนื้อที่ ๓๘ ตารางไมล์ ก็อยู่ในความคุ้มครองของอิตาลี Andorra อยู่ในความคุ้มครองของฝรั่งเศสและเดปญ มีเนื้อที่ ๑๙๐ ตารางไมล์ เป็นประเทศประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัย Charlemagne

๕. คุณสมบัติสำหรับสมาชิกประชาคมระหว่างประเทศ

มีสมาชิกบางประเภทแห่งประชาคมระหว่างประเทศที่ถูกจำกัดสิทธิบางอย่าง คำว่า "dependent states" แต่ตั้งฐานะทางกฎหมาย

และทางข้อเท็จจริง รัฐประมุขมีอำนาจสมบูรณ์ในการปกครองภายใน คือมี "เอกราชภายใน" แต่รัฐอื่นมีอำนาจควบคุมการต่างประเทศ ในเจดานฐานะเช่นนมนอย

ประเทศราช (vassals) เป็นประเทศที่แสดงความภักดีต่อประเทศอื่น ซึ่งมีอำนาจแห่งความเป็นใหญ่ (sozerainty ขธิราชย์) ประเทศราชมีอิทธิในการจัดการปกครองบ้านเมืองภายใน แต่ขึ้นอยู่กับประเทศขธิราชย์ซึ่งไปแสดงความภักดีในกิจการต่างประเทศ ดังภาพเช่นนี้มีมากในยุโรปสมัยกลาง (Middle Ages) ตามระบบ feudal ภูมิภาคนี้เคยเป็นประเทศราชของตุรกีในระหว่าง ค.ศ. ๑๘๒๘-๑๘๗๘ เกาะ Crete ของกรีกระหว่าง ค.ศ. ๑๘๗๘-๑๙๑๓

ถ้าற்பိຍပါတ်မိပဝ္ဒတီသီတြီတီကွေຂံးယံးมาก ใน ค.ศ. ๑๘๔๐ เป็นประเทศราชของตุรกีตามอนุสัญญากรงดอนดอน แต่ให้อยู่ภายใต้การพิทักษ์ของมหาอำนาจผู้ลงนามในสัญญานั้นอีกคนหนึ่ง ตุรกีได้ยอมให้ขยิปต์ทำสัญญากับต่างประเทศได้ในบางกรณี เช่น สัญญาการค้าขาย การกัฎม ครน ค.ศ. ๑๘๘๓ อังกฤษได้ใช้อำนาจการพิทักษ์ (guardianship) เด็ดแต่ผู้เดียว จนขยิปต์กลายเป็นรัฐที่อยู่ในความอารักขา (protectorate) ของอังกฤษเมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๔ ต่อมา ค.ศ. ๑๘๓๖ อังกฤษยอมให้ขยิปต์เป็นเอกราช เนื่องจากคลองสุเอซซึ่งเป็นดินแดนของขยิปต์ เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญ ขยิปต์จึงต้องยอมให้อังกฤษตั้งกองทหารตามลำคลองนั้นได้ จนกระทั่งเกิดกรณีพิพาทเมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๗ ขยิปต์เป็นลัมาซิกสันนิบาตชาติและสหประชาชาติ

Transvaal สาธารณรัฐอาฟริกาใต้ และ Orange Free state เคยเป็นประเทศราชของอังกฤษ ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๘๓ กับ ๑๙๐๑ ต่อมาได้รวมเข้ากับสหภาพอาฟริกาใต้

ซิมบับเวเคยเป็นประเทศราชของจีน ต่อมาได้เป็นเอกราช แต่ก็ไม่เคยเป็นสมาชิกของสังคมนานาชาติ

มองโกเลียออกตั้งคนเป็นเอกราชเมื่อราชวงศ์แมนจูหมดอำนาจใน ค.ศ. ๑๙๑๑ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๒ รัสเซียได้ทำสัญญาจะช่วยเหลือให้มองโกเลียได้รับเอกราช จีนได้รับรองในปีต่อมา แต่รัสเซียถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของจีน ต่อมา ค.ศ. ๑๙๓๖ รัสเซียจึงได้รับรองเอกราชของมองโกเลีย จีนรับรองเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๕

รัฐในอารักขา (protectorate) คล้ายกับประเทศราช เป็นรัฐซึ่งอยู่ในความคุ้มครองของรัฐที่แข็งแรงกว่า ยอมทำสัญญาให้รัฐนั้นควบคุมความสัมพันธ์ต่างประเทศ แต่ยังคงควบคุมกิจการภายในด้วยใหญ่ไว้ รัฐชนิดนี้มีอัตราน้อยกว่าประเทศราช รัฐผู้ให้อำนาจต้องใช้วิธีอารักขา (protection) ก็เพราะรัฐธรรมนูญห้ามมิให้ใช้วิธีปกครองตามระบอบประเทศราช การอารักขามีได้ ๒ กรณีโดยรัฐเดี่ยว และโดยหลายรัฐรวมกัน

เกาะ Ionian เคยอยู่ในอารักขาของอังกฤษตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๑๕-๑๘๖๓

มอรวอคโค อยู่ในอารักขาของมหาอำนาจหลายชาติ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๐๖ จนถึง ๑๙๑๑ จึงอยู่ในอารักขาของฝรั่งเศส ต่อมา ค.ศ.

๑๘๑๒-๑๘๒๓ และ ๑๘๒๗ ได้มีการตกลงแบ่งมออคโคคออกเป็น ๓ เขต คือ ฝรั่งเศส สเปน และ Tangier

อัลเบเนีย เคยเป็นเอกราชและเป็นดัมาชิกของสันนิบาตชาติใน ค.ศ. ๑๙๓๘ อิตาลีเข้ายึดครอง ต่อมาก็เป็นรัฐในความควบคุมของ รัสเซีย สหประชาชาติปฏิเสธไม่รับเป็นดัมาชิก

ค.ศ. ๑๘๐๖ อังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี ตกลงกันคุ้มครอง บัองกันความมั่นคงของเอธิโอเปีย และจัดแบ่งส่วนได้ส่วนเสียในประเทศนี้ให้เต็มอากัน รัสเซียเอธิโอเปียซึ่งมิได้เป็นคู่สัญญา จึงถูกรีด ครอบงำและเป็นผู้อยู่ใต้การดูแลโดยไม่เต็มครใจ เอธิโอเปียได้เข้าเป็น ดัมาชิกสันนิบาตชาติ ค.ศ. ๑๙๒๓ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ อิตาลี เข้าโจมตีเอธิโอเปีย ซึ่งร้องเรียนต่อสันนิบาตชาติให้แข่งขัน แต่ไม่ บรรลุผล จึงตกอยู่ใต้อำนาจของอิตาลี อังกฤษเข้าช่วยให้ Heile Selassie กลับคืนสู่บัลลังก์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๑ แล้วเป็นดัมาชิกสหประชา ชาติ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕

นอกจากประเทศราชและรัฐในอารักขาต่างกล่าวแล้ว ยังมีดิน แดนบางแห่งเรียกแห่งเรียกว่า "administered provinces" ซึ่งเป็นดินแดน ที่อยู่ในอธิปไตยของรัฐหนึ่งเพียงในนาม แต่ความจริงถูกปกครองโดย รัฐอื่น ตามสัญญากรุงเบอรัลิน ค.ศ. ๑๘๗๗ Bosnia Herzegovina ซึ่งถือว่าอยู่ในอธิปไตยของตุรกี แต่ต้องถูกยึดครองและปกครองโดย

ออสเตรเลีย-อังกฤษ ขณะเดียวกันอังกฤษตกลงกับตุรกี เข้าควบคุม
การปกครองเกาะ Cyprus ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๗๘ จนถึง ค.ศ. ๑๙๑๔ จึง
ได้อำนาจโดยเด็ดขาด มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับพลเมืองเชื้อชาติกรีกกับ
ตุรกีในเกาะนี้ นอกจากนี้ก็มีเกาะคิวบา ซึ่งอยู่ในอาณัติของสหรัฐ
อเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๙๘ ถึง ๑๙๐๓

นอกจาก "dependent states" ก็มีรัฐอีกบางประเภทที่เป็นต้นมา
ซึกของประชาคมระหว่างประเทศโดยถูกจำกัดสิทธิ คือ ธรรมนูญ
(confederations) และสหภาพ (unions) เป็นการที่รัฐต่างๆ รวมกัน
เพื่อความประสงค์บางอย่าง ดั่งนิกการอื่นๆ นั้นคงเป็นอิสระและมี
อธิปไตยสมบูรณ์

ตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๑-๑๗๘๘
(Confederation of the United States) รัฐต่างๆ ที่รวมเป็นสหรัฐอเมริกา
นั้น แต่ละรัฐไม่มีอำนาจในการต่างประเทศธรรมนูญเยอรมัน (German
Confederation) ค.ศ. ๑๘๑๕-๑๘๖๖ ให้แต่ละรัฐมีอำนาจทำสนธิสัญญา
ได้โดยไม่ขัดต่อกิจการของธรรมนูญ ฉะนั้นการที่จะถือว่ารรัฐต่างๆ ที่
ประกอบเป็นธรรมนูญ จะมีสิทธิเพียงใดต้องดูเป็นเรื่องๆ ไป vattel
กล่าวเมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๗ ว่า "ธรรมนูญสวิส (Swiss Confederation) และ
สหภาพทาดเนเทอร์แลนด์ (United Provinces of Netherlands) ไม่เป็น
ทอนอธิปไตยของสมาชิกตามข้อตกลง"

สหพันธ์ในรูปพิเศษได้แก่ "สหภาพอันแท้จริง" (real unions) คือ รัฐที่มีอธิปไตยสมบูรณ์รวมกันภายใต้การปกครองของกษัตริย์องค์เดียว และปฏิบัติประจักษ์รัฐเดียว ในกิจการต่างประเทศ เช่น กรณีเดนมาร์กและนอร์เวย์ใน ค.ศ. ๑๘๐๕ สหภาพออสเตรีย-ฮังการีซึ่งตั้งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๖๗ ก็ถูกแบ่งแยกภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เดนมาร์กกับไอซ์แลนด์ (Iceland) ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๑๘ ได้แยกกันเมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๔

รัฐที่รวมกันแน่นแฟ้นกว่าสหพันธ์คือ การรวมกันของสมาชิกแห่งสหพันธ์ (Federations) สหพันธ์รัฐเกิดมาในรูปบุคคลหลายคนที่ประกอบกันขึ้นเป็นบุคคลอีกคนหนึ่ง มีความรับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกของสหพันธ์ และมีสิทธิกระทำการในนามของรัฐต่างๆ ที่ประกอบเป็นสหพันธ์รัฐตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๘ รัฐต่างๆ คงมีอำนาจเต็มในการปกครองตนเอง แต่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลของสหพันธ์ (federal government) ได้รับความเต็มตามรัฐธรรมนูญในการต่างประเทศ

กรมหมื่นนวราชิพงษ์ประพันธ์ ทรงอธิบายว่า "รัฐสองรัฐขึ้นไปที่รวมกันเพื่อการบางอย่าง เช่น การเศรษฐกิจ หรือการศุลกากร เป็นต้น อังกฤษ ฝรั่งเศส เรียกว่า Union ซึ่งเห็นได้ว่าใช้สหภาพได้

รัฐหลายรัฐรวมกันเพื่อการภายนอกทุกอย่างไป แต่รัฐหนึ่งๆ ยังคงทุกประจำชาติอื่นๆ ได้ ถ้าหวังกิจการเฉพาะของตน อังกฤษเรียกว่า Confederation ฝรั่งเศสเรียกว่า Confédération

รัฐหลายรัฐรวมกันเพื่อการภายนอกทั่วไป และรัฐแต่ละรัฐ
ไม่ตั้งทูตประจำชาติอื่น ๆ อังกฤษเรียกว่า Federation ฝรั่งเศสเรียกว่า
Fédération

ความจริง คอนเฟเดอเรชัน และ เฟเดอเรชันนั้นคล้ายกันมาก
และโดยมากก็รวมกันเป็นคอนเฟเดอเรชันก่อนแล้วก็กลายเป็นเฟเดอเร-
ชันทีหลัง ดังได้เป็นมาแต่ในกรณีดีดส์เซอร์แลนด์ เยอรมันนีและ
สหรัฐอเมริกา ข้อที่ต่างกันก็อยู่ที่ว่า แต่ละรัฐทำการติดต่อกับชาติ
อื่น ๆ โดยตรงด้วยหรือไม่เท่านั้น ดีดส์เซอร์แลนด์ ณ บัดนี้ ทั้ง ๆ ที่
มีสภาพเป็นเฟเดอเรชัน ก็ยังเรียกตนเองว่า คอนเฟเดอเรชัน ส่วน
คณะมนตรีบริหารในชื่อ “Conseil federal”

จักรภพนานาชาติบริติช (British Commonwealth of Nations)
มีฐานะพิเศษ ไม่เข้าอยู่ในข่ายที่ปฏิบัติกันมาตามกฎหมายระหว่างประ-
เทศ คานาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอาฟริกาใต้เป็นส่วนหนึ่งของ
จักรภพบริติช (British Empire) จนถึง ค.ศ. ๑๙๑๙ รัฐต่าง ๆ เหล่า
นั้นมีสถานภาพ (status) เป็นอิสระในการภายในและการต่างประเทศ
เป็นรัฐในอารักขา (Protectorates) ที่กำหนดที่ตติ อังกฤษคงมี
ความรับผิดชอบในการทำสัญญาของรัฐเหล่านั้นกับต่างประเทศอยู่
รัฐต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วรวมทั้งหมดเข้าเป็นสันนิบาตสหประชาชาติ
ของตนเอง การประชุมจักรวรรดิบริติช ค.ศ. ๑๙๒๖ ตกลงกันว่า กลุ่ม
ประชาคม (communities) อันประกอบด้วยบริเตนใหญ่และอาณานิคม
(Dominions) ต่อไปนี้ให้เรียกว่า จักรภพนานาชาติบริติชและให้นิยาม
อาณานิคมว่า “บรรดาประชาคม ภายในจักรวรรดิบริติช มีสถานภาพ

เท่าเทียมกัน ไม่อยู่ใต้บังคับแก่กันและกันในการภายในหรือภายนอก แต่อย่างใด แต่รวมกันอยู่ด้วยความดีความงามก็ควรร่วมกันต่อราชสมภพ และร่วมสังคมอยู่ด้วยกัน โดยเสรีในฐานะที่เป็นสมาชิกแห่งจักรภพนานาชาติบริติช”

อังกฤษเองก็เป็นสมาชิกของจักรภพด้วยเหมือนกัน บรรดาสมาชิกในจักรภพมีการประชุมศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันในทางการเมืองและเศรษฐกิจ เรียกว่า Imperial Conference เมื่ออังกฤษประกาศสงครามกับเยอรมนี ค.ศ. ๑๙๓๙ รัฐต่างๆ ในเครือจักรภพ (เว้นแต่ สหรัฐ) ได้ประกาศสงครามด้วยในนามของแต่ละรัฐ

Eire หรือ Irish Free State เป็นกรณีแปลก มีสภาพบุคคลในระหว่างประเทศตามสัญญาระหว่างอังกฤษและผู้แทน Irish Sinn Fein เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๑๙๒๑ และได้รับสัตยาบันต่อมาโดย Dail Eireann ให้ไอร์แลนด์ได้เป็นอิสระ ชื่อว่า Irish Free State และได้เป็นสมาชิกสันนิบาตชาติใน ค.ศ. ๑๙๒๓ รัฐธรรมนูญใหม่ ค.ศ. ๑๙๓๗ เปลี่ยนชื่อ Irish Free State เป็น Eire ภาษาอังกฤษเรียกว่า Ireland และไม่รวมอยู่ในจักรภพ

ไอร์แลนด์เป็นกลางตลอดเวลาในสงครามโลกครั้งที่สอง จึงไม่ได้รับเชิญเข้าประชุมที่ซานฟรานซิสโก เพื่อเป็นสมาชิกสหประชาชาติด้วย

เมื่อรวมกรุงโรมเข้ากับอิตาลีใน ค.ศ. ๑๙๒๐ เกิดปัญหาว่าสันตปาปา ผู้ครอง City of Vatican ซึ่งได้ใช้อำนาจทางศาสนามากกว่าหนึ่งพันปีแล้วนั้น จะคงถือว่าเป็นรัฐต่อไปตามกฎหมายระหว่าง

ประเทศหรือไม่ จะตั้งทดเหมือนแต่ก่อนได้หรือไม่ นักนิติศาสตร์บางท่านตีความโดยเคร่งครัดว่าไม่ได้ บางท่านก็ว่าได้ โดยอ้างว่าเป็นกรณีพิเศษ

เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๘ อิตาลีและวาติกันทำสัญญาตั้ง City of Vatican ให้สันตปาปามีอธิปไตยสมบูรณ์ มีสิทธิตั้งและรับทูตทูตได้ มีสิทธิคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ ตกตงในการตั้งผู้ร้ายในเวลาสงคราม นครวาติกันต้องเป็นกลาง ผู้เป็นฝ่ายในสงครามโลกครั้งที่สองได้เคารพต่อความเป็นกลางโดยเคร่งครัด นครวาติกันมีสภาพแตกต่างกับรัฐอื่นๆ แต่เดิมเป็นสถาปนที่ตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ระหว่างชาติ มีเนื้อที่เพียงสองสามเอเคอร์ มีพลเมืองเล็กน้อยแต่เนื่องจากกิจกรรมกว้างขวางทั่วโลก จึงยอมรับนับถือว่าเป็นรัฐระหว่างประเทศด้วย

๖. ดินแดนในอาณัติของสันนิบาตชาติและภาวะทรัสตีในสหประชาชาติ

ระบบอาณัติ (mandates) เกิดขึ้นตามกติกาสัญญาด้านนิบาตชาติ ข้อ ๒๒ เพื่อดูแลอาณานิคมและดินแดนซึ่งพ้นจากอำนาจปกครองของรัฐอธิปไตย แต่ยังไม่สามารถจะปกครองตนเองได้ เพื่อความผาสุกและพัฒนากิจการของประชาชน ดินแดนเหล่านี้มีสามประเภท ประเภทแรกเคยขึ้นอยู่กับตุรกี ฝรั่งเศสและซีเรียเข้าอยู่ในอาณัติเมื่อค.ศ. ๑๙๒๐ ดินแดนที่ยินยรับรอง ค.ศ. ๑๙๒๒ และได้แบ่งออกเป็นตำรวจรัฐเดปานอน ต่อมา ค.ศ. ๑๙๓๓ ฝรั่งเศสและซีเรียเข้าเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ อาณัติเหนืออิรัก (Mesopotamia) เป็นของอังกฤษ เดิมไปเมื่อ

ค.ศ. ๑๙๒๖ แต่อังกฤษคงมีอำนาจควบคุมต่อมาอีก ๒๐ ปี ปาเลสไตน์และ Transjordan อยู่ในอาณัติของอังกฤษ ได้เข้าเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติในฐานะรัฐเอกราชเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๗

อาณัติประเภทที่สองประเภท B คืออาณานิคมของเยอรมนี ซึ่งมีระบอบการปกครองแยกเป็นอิสระ ประเภทที่สามหรือ C คือว่าดินแดนนั้นๆ เป็นส่วนของอาณาเขต ไม่มีฐานะทางกิจการระหว่างประเทศ

ดินแดนในอาณัติตามกติกาสันนิบาตชาติ ได้โอนมาเป็นระบบภาวะทรัสตีระหว่างประเทศตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติเป็นดินแดนทรัสต์เพื่อการปกครองและการควบคุมดูแล (International Trusteeship System) มีคณะมนตรีภาวะทรัสตีเป็นผู้ดูแล ตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติมาตรา ๗๕-๗๑

บทที่ ๗

การได้และเสียสภาพบุคคลระหว่างประเทศ

๑. การรับของรัฐ

เราได้เห็นแล้วว่าประชาคมระหว่างประเทศ ซึ่งมีเอกอัครราชทูตและอธิปไตยสมบูรณ์นั้น ได้เริ่มต้นด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสองตามประเทศก่อน รัฐอื่นๆ จึงเข้าร่วมในเวลาต่อมา โดยได้รับสิทธิและมีหน้าที่ในการเป็นสมาชิกของประชาคมนั้น การรับสมาชิกใหม่มีเงื่อนไขและหลักอย่างไรบ้างนั้น เป็นปัญหาไม่ยากนัก

การได้สิทธิในการ เข้าเป็น สมาชิกของประชาคม ระหว่าง ประเทศนี้เรียกว่า “การรับรอง” (recognition) คือการที่บรรดาสมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศ รับรองเป็นทางการ ให้รัฐใดรัฐหนึ่งเข้าเป็นสมาชิก มีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกอื่น ๆ สมาชิกเก่าอาจรับรองเป็นเอกเทศก่อน แล้วจึงสมาชิกอื่น ๆ รับรองภายหลังก็ได้ หรืออาจจะรับรองพร้อมๆ กันก็ได้

การรับรองนั้นอาจเป็นการกระทำโดยตรง คือแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายเช่น ทำการติดต่อทางราชการ โดยส่งทูต ทำสัญญารับรองแห่งชาติ เป็นต้น

การไม่รับรองรัฐที่ไม่นับถือ คริสต์ศาสนา มีปัญหาบางประการ เพราะมีหลักว่า การรับรองนั้นต้องพิจารณาว่าจะสามารถปฏิบัติความหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศได้หรือไม่ ตุรกีเป็นรัฐ Non-Christian วันแรกที่ได้รับเข้าเป็นสมาชิกตามสัญญากรุงปารีสหลังสงครามไครเมีย ค.ศ. ๑๘๕๖

ญี่ปุ่นได้มีความสัมพันธ์กับโลกตะวันตก เมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๔ ได้ทำสัญญาฉบับสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และรัฐอื่น ๆ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๘ เป็นมหาอำนาจขึ้นเมื่อมีชัยชนะประเทศจีน ค.ศ. ๑๗๙๕ การรับจีน เปอร์เซีย และไทย เข้าเป็นสมาชิกเมื่อได้เข้าร่วมประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๐๗ เอธิโอเปียเข้าเป็นสมาชิกต้นนิบาตชาติ ค.ศ. ๑๘๒๓

มีการตั้งรัฐใหม่โดยการแบ่งแยกออกจากรัฐเดิม เช่นการ แบ่งแยกดีเคินและนอร์เวย์เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๕ การแยกฮอลันดาและ อังการี ค.ศ. ๑๘๑๘ นั้นได้รับการรับรองโดยปราศจากปัญหา

นอกจากนี้ก็มีกรยกฐานะของอาณานิคมหรือรัฐในอารักขาให้ เป็นเอกราช เช่นอังกฤษรับรองเอกราชของฮิปปี้ ค.ศ. ๑๘๒๒ สหรัฐอเมริกาหรือรัฐอื่นก็ได้รับรองภายหลัง

มีปัญหาเกี่ยวกับการรับรองรัฐที่ตั้งตนเป็นอิสระจากอำนาจ ปกครองของผู้อื่นใน ค.ศ. ๑๗๗๖ สหรัฐอเมริกาประกาศเป็นอิสระจาก อังกฤษ ซึ่งไม่มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับกรณีนี้ หลัก กฎหมายระหว่างประเทศมีว่า ประเทศเมืองแม่มีสิทธิเด็ดขาดที่จะ วางรูปการปกครองอาณานิคม หลักกฎหมายมีอยู่อย่างนี้ แต่ปรากฏ ข้อเท็จจริงไปอีกอย่างหนึ่ง คือเมืองแม่สามารถใช้อำนาจปกครอง อาณานิคมต่อไปได้หรือไม่ อนึ่งอาณานิคมนั้นๆ สามารถรักษาเอกราช และหาทางเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศได้หรือไม่ การ ที่รัฐอื่นรับรองเอกราชของอาณานิคม ก็เท่ากับเข้าแทรกแซงสิทธิใน การปกครองการที่ฝรั่งเศสรับรองเอกราชของสหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ. ๑๗๗๖ นั้น ถือกันอย่างไม่ถึงเวลาอันควร อังกฤษจึงประกาศสงครามกับ

ฝรั่งเศส ล้วนในกรณี สหรัฐอเมริกาและอังกฤษรับรองเอกราชและรัฐต่าง ๆ ในอเมริกาใต้ เป็นการสมควรเพราะเดปญหมตอำนาจแล้ว

สหรัฐอเมริกาได้เข้าช่วยเหตุรับรองเอกราชของปานามาโดยแยกจากโคลัมเบีย เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๓ เพื่อประโยชน์ลัทธิรวม

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการเช่นรับรองรัฐเชโก-สโลวัก โปแลนด์ ฟินแลนด์รวมทั้งเฮลท์เหนีย ดัตเวีย ลิทเวเนีย รัฐทั้งสามนี้ได้เสียดเอกราชไปอีกหลังสัญญา Atlantic Charter นอกจากนี้ก็มี อิรัก อิหร่าน ปาเลสไตน์ หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ก็มี ซีเรีย เลบานอน และทรานส์จอร์แดน

เมื่อตั้งสหประชาชาติขึ้นแล้ว ก็ได้ประคับประคองปัญหาอีกหลายประการเช่นการรับรองเกาหลี การรับรองเอกราชของอินเดียเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๗ ก็ประคับประคองปัญหาแยกรัฐฮินดูและมอดเด็ม การรับรองเอกราชของพม่า อินโดนีเซีย อินโดจีนฝรั่งเศส และชูดาน ก็เป็นปัญหาของอังกฤษ ฮอลแลนด์ฝรั่งเศสและอียิปต์

๒. การรับรองผู้เป็นฝ่ายในการสงครามและกบฏ

ในระหว่างศตวรรษที่สิบเก้ามีรัฐต่าง ๆ ในอเมริกาใต้ต่อสู้เพื่อเอกราชได้เกิดปัญหาว่ากลุ่มการเมือง (political groups) ที่ทำการต่อสู้แข็งเมืองและยังไม่ได้ปกครองอาณาเขตใด โดยแน่นอนที่จะพึงถือว่ามียุทธภาพเป็นรัฐโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายนั้น จะเป็นฝ่ายในการสงคราม (belligerents) ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ชลันเป็นที่รับ

กันว่า เมื่อได้มีการจัดตั้งองค์การทางการเมือง (political organization) ตามความจริง (de facto) ขึ้นแล้ว มีความสามารถที่จะรักษาดำรงตัวเองได้ สามารถทำสงครามทางบกทางเรือตามกฎหมายแห่งการสงคราม และรัฐที่ปกครองอยู่เดิม ใช้สิทธิแห่งคู่สงครามในการตรวจค้นและปิดอ่าว ก็ถือว่าเป็นการทำสงครามระหว่างรัฐ (public war) และมีสิทธิหน้าที่ในการทำสงครามที่ชอบด้วยกฎหมาย (legal warfare) เช่นการยึดสินค้าต้องห้ามการล้อมปิดอ่าว และการรักษาความเป็นกลางของประเทศที่สาม

อีกกรณีหนึ่งคือการกบฏ (insurgency) ใน ค.ศ. ๑๘๖๕ ประธานาธิบดี Cleveland รัฐบาลปฏิวัติในคิวบา คำสั่งสูงสุดของรัฐได้แยกข้อแตกต่างระหว่างการรับรู้ผู้เป็นฝ่ายในการสงคราม (belligerency) และการรับรู้สภาพของการปฏิวัติทางการเมือง (political revolt)

๓. ผลของการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตและพลเมือง

กล่าวโดยทั่วไปสภาพบุคคลระหว่างประเทศไม่ถูกกระทบกระเทือนโดยการได้หรือเสียดินแดน หรือการเปลี่ยนแปลงจำนวนพลเมือง เว้นแต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ สหรัฐอเมริกาเริ่มด้วย ๑๓ รัฐ ริมมหาสมุทรแอตแลนติก ต่อมาได้ซื้อลุยเซียนา ค.ศ. ๑๘๐๓ ซื้อฟลอริดา ค.ศ. ๑๘๑๘ รวมรัฐเท็กซัส ค.ศ. ๑๘๔๕ ได้ดินแดน

จากเม็กซิโก ค.ศ. ๑๘๔๗ ซออดาด้า ค.ศ. ๑๘๖๗ การรวมดินแดนดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนสภาพของสหรัฐอเมริกา คงเป็นบุคคลเดิม เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๓ นั้นเอง ประเทศไทยได้เสียดินแดนไปเป็นอันมาก แต่ไม่กระทบกระเทือนสภาพบุคคล

๔. การเสียสภาพของบุคคล

สภาพบุคคลระหว่างประเทศ ของรัฐ ย่อมสูญเสียไป โดยการสิ้นสภาพของรัฐ เพียงแต่การที่นานาประเทศไม่รับรอง รัฐบาล ไม่ทำให้สิทธิทางกฎหมายสิ้นสุดลง การสิ้นสภาพนี้อาจเนื่องจากเจตนาของรัฐนั้น เช่นเมื่อสหพันธ์เดิกลสภาพสหพันธ์ หรือรัฐหลายรัฐรวมกันเป็นสหพันธ์ เมื่อโคตัมเบียแบ่งแยกออกเป็น เวเนซุเอลา เอกวาดอร์ และ New Granada ซึ่งได้ก่ตบเปลี่ยนชื่อเป็นรัฐเทกซัส ซึ่งเป็นรัฐอิสระเรียกกันว่า "Lone Star" ก็ได้เข้าร่วมกับสหรัฐเมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๕ Montenegro รวมเข้ากับ Yugoslavia ค.ศ. ๑๙๑๘

นอกจากนี้การเสียสภาพบุคคลนี้อาจเป็นโดยการถูกบังคับ เช่นเจตนาของรัฐ โดยการสงครามหรือการบังคับ โดยประการอื่นเช่นเกาหลีได้รับเอกราชเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕ แต่ถูกยึดครองเป็นของญี่ปุ่นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐ ในสงครามระหว่างญี่ปุ่นกับรัสเซีย หมดสภาพเป็นรัฐอัตโนมัติเรียก "Anschluss" เข้ากับเยอรมันนี เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ ดัชเชอเนีย ดัตช์เวียและเอสโธเนีย สูญสภาพบุคคลโดยการรวมเข้ากับสหภาพโซเวียต ค.ศ. ๑๙๔๐

อนึ่ง การเสียสภาพบุคคลนั้นอาจเป็นเพียงบางส่วนไม่ทั้งหมดก็ได้ ในเมื่อเคยเป็นรัฐเอกราชแต่ก็ กลับเป็นรัฐในอารักขาของรัฐอื่น เช่น ชิลี เวีย มาตาเกสการ์ มอริชโค

การส่งสภาพของรัฐทำให้สิทธิและหน้าที่สิ้นสุดลงด้วย ด้ญญาต่าง ๆ ก็บังคับต่อไปไม่ได้ จะใช้สิทธิในนามของตนเองต่อไปไม่ได้

๕. การสืบอำนาจปกครอง

มีปัญหาอีกข้อหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการได้และเสียสภาพบุคคลระหว่างประเทศ คือเมื่อรัฐหนึ่งรับช่วงสิทธิและหน้าที่ของรัฐอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนอำนาจปกครองเหนืออาณาเขต (succession) การรับช่วงอำนาจดังกล่าวแตกต่างกับการเปลี่ยนรัฐบาล ซึ่งในกรณีนี้ รัฐบาลใหม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของรัฐบาลเก่า ปัญหาที่กำกวมคือสถานะเป็นปัญหา เกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือเขตแดนดินแดนที่ได้มาใหม่

ความคิดนี้ได้มาจาก Grotius ซึ่งถือหลักกฎหมายโรมันว่า ทายาทเป็นผู้รับช่วงสิทธิและหน้าที่จากผู้ตาย แต่หลักนี้ยากที่จะนำมาใช้กับรัฐ

การสืบสิทธิโดยทั่วไป (universal succession) เป็นการรับช่วงสิทธิและหน้าที่มาทั้งหมด กรณีนี้เกิดขึ้นโดยได้ชัยชนะจากสงคราม หรือการรวมเข้าเป็นสหพันธ์ หรือการแบ่งแยกรัฐใหญ่ออกเป็นรัฐเล็ก ๆ ปัญหาในเรื่องนี้เกี่ยวกับการใช้สิทธิและหน้าที่ของรัฐที่ตามมา เพราะว่าการสูญสภาพไปแต่ยอมส่งสิทธิและหน้าที่ไปด้วย

การลึบดิทธิบางส่วน (partial) เป็นการได้ดินแดนเพียงบาง
 ส่วนจากรัฐอื่น หรือรัฐใหม่เกิดขึ้นโดยแยกจากรัฐที่ใหญ่กว่า หรือ
 รัฐที่คงตนเป็นอิสระจากอารักขา หรือแยกออกจากสหพันธ์ ปัญหา
 เรื่องนอญที่ลึบดิทธิหน้าที่ของรัฐที่เดียวหรือได้ดินแดนไป

รัฐใหม่ที่เกิดขึ้นโดยการแยกจากรัฐเก่า ก็มีฐานะคล้ายคลึงกับ
 รัฐที่ได้ดินแดนมาใหม่ สัญญาทางการเมืองของรัฐเดิมไม่ผูกพันรัฐ
 ใหม่ ส่วนหน้าที่ที่เกี่ยวกับดินแดนนั้นโดยเฉพาะคงมีผลต่อไป เช่นการ
 ข้าราชการ

ฐานะของพลเมืองในดินแดนที่เปลี่ยนไปนั้น ย่อมแต่จแต่กฎ
 หมายภายในประเทศ เว้นแต่จะมีข้อตกลงเป็นพิเศษว่าจะให้ถือสัญญา
 ชาติใด

บทที่ ๘

การสืบเนื่องสภาพบุคคลระหว่างประเทศ

๑. การรับรองรัฐบาลใหม่และรัฐใหม่

ปัญหาสำคัญในการรับรองรัฐบาลใหม่ (new governments) นั้นจะต้องแยกจากการรับรองรัฐใหม่ (new states)

การรับรองรัฐใหม่ ย่อมมีการเกี่ยวข้องกับการรับรองรัฐบาลที่คงเดิมรัฐนั้นๆ ด้วย การรับรองรัฐใหม่ต้องพิจารณาถึงการรับัดมาชิกใหม่เข้าในประชาคมระหว่างประเทศ จะต้องวินิจฉัยแต่โดยภาพของนิติบุคคลที่เกิดขึ้นใหม่และความสามารถในการดำรงตนเป็นบุคคลระหว่างประเทศ

๒. การสืบเนื่องสภาพบุคคล

เมื่อรัฐมีสภาพเป็นบุคคลระหว่างประเทศแล้ว รัฐนั้นมีสภาพเป็นบุคคลติดต่อกันสืบเนื่องกันไป โดยไม่ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงภายในอย่างไร เช่นการเปลี่ยนรัฐบาลหรือระบอบการปกครอง ในระหว่าง ค.ศ. ๑๗๙๑ ถึง ๑๗๙๕ ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนระบอบการปกครองจากระบอบกษัตริย์ สู่สาธารณรัฐแล้วกลับเป็นระบอบกษัตริย์ และสาธารณรัฐอีก ฝรั่งเศสก็ยังคงเป็นฝรั่งเศสเป็นบุคคลคนเดียวกัน รัสเซียก็คล้ายคลึงกับฝรั่งเศส คือได้เปลี่ยนจากจักรวรรดิเป็นสหพันธ์ R.S.F.S.R. (Russian Soviet Federated Socialist Republic) แล้วเปลี่ยนเป็นสหภาพ U.S.S.R. (Union of Soviet Socialist Republics)

๓. หลักในการรับรองรัฐบาลใหม่

มีหลักที่รับรองกันทั่วไปตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าประชาชนมีสิทธิเลือกกระบอกการปกครอง รัฐบาลที่เข้ามามีอำนาจควบคุมการบริหารตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้นถือว่าเป็นการแสดงความประสงค์ของมหาชนหรือมติมหาชนจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการรับรองรัฐบาลนั้น ๆ เป็นการรับช่วงงานจากรัฐบาลก่อนโดยตรงและโดยอัตโนมัติ ในกรณีนี้ถ้ากล่าวเคร่งครัดก็เท่ากับไม่มีรัฐบาล ใหม่ พรรคคอนเซ็ปต์เวตีฟอจขณะพรรคกรรมกร หรือพรรควิบับดิแกนชนะเพียงเดโมแครตและเข้าเป็นรัฐบาลแทน แต่ในกิจการระหว่างประเทศก็เท่ากับรัฐบาลเดียวกัน

ปัญหาจะเกิดขึ้นในเมื่อมีการละเมิดรัฐธรรมนูญ โดยการใช้อำนาจเข้าล้มรัฐบาล หรือวิธีอื่นนอกจากรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ หรือรัฐบาลคงทำหน้าที่ต่อไปเกินกำหนดที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นปัญหาสำหรับประเทศที่ตาม ว่ามีสิทธิจะติดต่อสัมพันธ์ด้วยโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ต้องใช้วิธีกำหนดด้วยการทดสอบบางประการ คือรัฐบาลใหม่มีอำนาจ de facto ปกครองกระทรวงทบวงกรมต่างๆ หรือไม่ ได้รับการสนับสนุนจากมติมหาชนหรือไม่ มีการต่อสู้ขัดขวางอย่างไรหรือไม่ เนื่องจากเหตุนี้พออาจหลักในการรับรองได้สองประการคือ รัฐบาลที่ตั้งขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญนั้น จะได้รับการรับรองเมื่อได้เป็นรัฐบาล de facto คือสามารถควบคุมราชการของรัฐโดยปราศจากการขัดขวาง คือมี "เสถียรภาพ" การรับรองจะใช้เวลาช้าเร็วเพียงไรก็ย่อมแล้วแต่เหตุการณ์

ปัญหาต่อไปคือการใช้อำนาจเข้ามาเป็นรัฐบาล ในระบอบเผด็จการโดยเด็ดขาดนั้นจะถือว่ามี "เสถียรภาพ" มั่นคงพอที่ประเทศที่ตามจะรับรองหรือไม่ เมื่อประธานาธิบดีอินเดเนเบอร์รกมมอบอำนาจแก่พรรคนาซีก็ไม่มีปัญหา ประธานาธิบดี Vargas ยกเลิกรัฐธรรมนูญของบราซิลเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๗ ก็ไม่มีปัญหาเกิดขึ้น

ในประการที่สอง ที่จะต้องพิจารณาคือรัฐบาลใหม่จะปฏิบัติตามหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ รัฐบาลที่ดั่งเช่นใหม่ย่อมมีความผูกพันที่จะปฏิบัติตามหน้าที่เป็นรัฐบาลของรัฐ คือเป็นตัวแทนของรัฐในความสัมพันธ์ของรัฐอื่น ๆ ในทางปฏิบัติมักจะมีคำแถลงการยอมรับปฏิบัติตามพันธะระหว่างประเทศ

๔. เหตุผลทางการเมืองในการรับรอง

การปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙-๑๗๙๓ ซึ่งก่อความประหวั่นพรั่นพรึงเป็นอันมากในยุโรปนั้น รัฐต่างๆ ก็ได้ถือการทศตบตามหลักฐานรัฐบาล de facto

รัฐบาลโซเวียตรัสเซีย ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๑๗-๑๙๓๓ ก็เป็นกรณีหนึ่งในการใช้วิธีทศตบที่ดั่ง เมื่อเกิดการปฏิวัติใน ค.ศ. ๑๙๑๒ รัฐต่างๆ ยังมีได้รับรองในทันทีที่ต่างเฝ้าดูว่าจะสามารถควบคุมการปกครองได้หรือไม่ จนค.ศ. ๑๙๒๔ จึงมีการรับรองโดยอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี สหรัฐอเมริการับรองเมื่อ ๑๙๓๓ นานถึงสิบห้าปี

เสปนได้เลิกกษัตริย์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๑ รัฐบาลของประธานาธิบดี Zamora ยืนยันจะปฏิบัติตามข้อผูกพันของรัฐบาลก่อน จึงได้รับการรับรองจากมหาอำนาจในทันที แต่สงครามกลางเมือง ค.ศ.

๑๙๓๖ ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกับกรณีแรก ได้มีการแทรก
 แข่งจากหลายประเทศ เยอรมนีและอิตาลีเข้าข้างฝรั่งเศส รัสเซีย
 ชั่วครู่รัฐบาลรบับัดกันเยอรมนีอิตาลีจึงรับรองรัฐบาลฝรั่งเศส ใน
 ค.ศ. ๑๙๓๖ ก่อนยึดกรุงแมดริดเดี่ยอีก สหรัฐอเมริการับรองเมื่อ
 ค.ศ. ๑๙๓๖

๕. ลัทธิตอบาร์ (Tobar)

ในค.ศ. ๑๙๐๗ รัฐบาลของสาธารณรัฐอเมริกากลางห้ารัฐนำ
 โดยนายโตบาร์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ Equador
 ตกลงกันว่าจะไม่รับรองรัฐบาลที่เกิดจากรัฐประหาร (Coup d'etat)
 ๕๕๘ ๕๕๘
 ทั้งนี้เพื่อยับยั้งการทำรัฐประหาร

๖. การรับรองรัฐบาลที่ไม่มีอำนาจ

ประเทศที่ถูกยึดครองทางทหารเช่นการยึดครองประเทศที่เป็น
 กวางโดยเยอรมนี อิตาลี รัสเซีย ในสงครามโลกครั้งที่สอง และ
 การยึดครองเอธิโอเปีย โปแลนด์นั้น ได้มีการรับรองรัฐบาลพลัดถิ่น
 (absentee government) เป็นการไม่ยอมรับรัฐบาล (de jure) ที่ผู้
 ยึดครองตั้งขึ้น ปัญหากฎหมายระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นว่า รัฐบาล
 พลัดถิ่นจะกระทำในนามของประเทศที่ถูกยึดครองได้หรือไม่ ในทาง
 ปฏิบัติมหาอำนาจมักถือว่าการรับรองรัฐบาลพลัดถิ่นแสดงเจตนาของประชาชน

บทที่ ๑๗

สันนิบาตชาติ

๑. ที่มาของสันนิบาตชาติ

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า มักมีกรณีพิพาทระหว่างประเทศ อันเป็นเหตุให้เกิดสงครามอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีผู้คนหาวิธีที่จะจัดสงครามมาเป็นเวลาช้านาน จนได้มีการประชุมระหว่างรัฐที่กรุงเฮกใน ค.ศ. ๑๘๘๘ และ ๑๙๐๗ แต่กลับเกิดสงครามที่รุนแรงกว่าเก่าคือสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง บรรดานักนิติศาสตร์และนักปราชญ์ทั้งหลายก็คิดตั้งสมาคมระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดมหาสงครามใหญ่อีก ประธานาธิบดีวิลสันแห่งสหรัฐได้แสดงความคิดเห็นจัดตั้งสมาคมดังกล่าวซึ่งเป็นที่เห็นชอบพร้อมกัน จึงได้ตั้งคณะกรรมการร่างโครงการขึ้นเพื่อจัดสงคราม และหน้าที่อื่น ๆ ที่มีได้เกี่ยวกับสงครามด้วย โครงการที่คณะกรรมการอันมีประธานาธิบดีเป็นประธานจัดร่างนี้ ได้รับความเห็นชอบและนำไปปฏิบัติได้ในตอนต้นของสัญญาสันติภาพแวร์ซายด์ (สหประชาชาติไม่อนุมัติให้สหรัฐเป็นสมาชิก ทั้ง ๆ ที่ประธานาธิบดีวิลสันเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง) สมาคมระหว่างรัฐนี้ ชื่อว่าสันนิบาตชาติ และเรียกข้อบังคับของสมาคมนี้ว่า กติกาตั้งธรรมนูญสันนิบาตชาติ ภาษาอังกฤษ The Covenant of the League of Nations ภาษาฝรั่งเศส Pacte de la Société des Nation

๒. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์สำคัญของสันนิบาตชาติ คือส่งเสริมการร่วมมือระหว่างรัฐ ประกันสันติภาพ และความปลอดภัยแก่รัฐ โดยถือหลัก ๕ ประการคือ

๑. จะไม่ใช้สงครามเพื่อระงับกรณีพิพาท
๒. ทำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเปิดเผย ตามความยุติธรรมและเกียรติยศ
๓. เคารพกฎหมายระหว่างประเทศโดยเคร่งครัด
๔. เคารพและปฏิบัติตามสัญญาอย่างจริงจัง

๓. องค์ประกอบ

สันนิบาตชาติประกอบด้วย

๑. สมัชชา (Assembly) คือที่ประชุมใหญ่ของผู้แทนรัฐต่าง ๆ ดำเนินงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เจนีวา มีหน้าที่สำคัญดังนี้

(ก) เลือกผู้แทนรัฐเป็นคณะมนตรี (Council) ซึ่งแต่ก่อนนี้เรียกว่ากรรมดัมปาติคัลลา จำนวน ๘ คน

(ข) พิจารณาฐานะระหว่างประเทศ ถ้าจะเป็นอันตรายต่อสันติภาพเพียงใด

(ค) ปรับปรุงแก้ไขสัญญาระหว่างประเทศ

(ง) มีสมาชิกใหม่ทั้งหมดมี ๕๗ ประเทศ

๒. คณะมนตรี (Council) ประกอบด้วยผู้แทนจากบรรดา
มหาประเทศ ๙ นาย มีหน้าที่พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกิจการของ
สันนิบาตชาติ และสันติภาพของโลกดังต่อไปนี้

- (ก) วางโครงการสันติภาพ
- (ข) รักษาเอกราชของรัฐต่างๆ
- (ค) พิจารณากรณีพิพาทระหว่างประเทศ
- (ง) คุ้มครองดินแดนในอาณัติ (mandato)
- (จ) กำหนดกำลังทหารที่สันนิบาตจะส่งมาช่วยรักษาความ
สงบในกรณีและเมื่อสันติภาพ

๓. สำนักงานเลขาธิการ (Secretariat)

คณะมนตรีเป็นผู้ตั้งเลขาธิการ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญคือ

- (ก) ดำเนินงานให้เป็นไปตามความประสงค์ของสันนิบาต และ
คณะมนตรี

(ข) ติดต่อกับสันนิบาต หรือประเทศที่ไม่เป็นสันนิบาต

(ค) จัดระเบียบสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๔. ศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศ (Permanent Court
of International Justice)

จัดตั้งขึ้นตามกติกาข้อ ๑๔ มีหน้าที่พิจารณาปัญหา
ซึ่งสันนิบาตหรือคณะมนตรีหรือ และมีอำนาจพิจารณากรณีพิพาท
ระหว่างประเทศที่คู่กรณีให้ชขาด

ศาลนี้ประกอบด้วยตุลาการ ๑๕ คน เป็นตุลาการประจำ ๑๑
 ดำรง & ตัมิชชาและคณมนตรีเป็นผู้ตั้งอยู่ในตำแหน่ง ๕ ปี

มีที่ตั้งเกิด คือ ศาลนี้ไม่ได้เกิดต่างศาลอนุญาโตตุลาการ
 ระหว่างประเทศ (International Court of Arbitration) ซึ่งตั้งขึ้น
 เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๒ ศาลตั้งถาวรตั้งอยู่ด้วยกันใน Peace
 Palaco ณ กรุงเฮก

ที่ตั้งศาลนี้ประเทศชาติ ณ เมืองเจนีวา ชื่อว่า "Palais des
 Nations" เนื่องจากเจนีวาเป็นที่ตั้งของสหประชาชาติมาตั้งแต่ และ
 สวิตเซอร์แลนด์ก็เป็นกลางมาช้านาน อาคารที่สร้างใหม่ก็อยู่ใกล้
 เคียงกับอาคารสหประชาชาติมาถนัด มีเนื้อที่ ๑๖๗ เฮคเตอร์ เริ่มก่อสร้าง
 เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๙ เสร็จเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๖

ในวันที่ ๓ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๖ ตัมิชชาสหประชาชาติได้ตั้งเด็ก
 กิจการของต้นนิบาตชาติ และโอนมาเป็นทรัพย์สินของสหประชาชาติ
 ขณะเป็นที่ตั้งของงานสหประชาชาติหลายแขนง เช่น International
 Labour Organization, Economic Commission for Europe, World
 Health Organization, Economic and Social Council, คณะกรรมการ
 เกี่ยวกับ Human Rights, Status of Women, และกฎหมายระหว่าง
 ประเทศ

บทที่ ๑๐
สหประชาชาติ

๑. ที่มาของสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติที่มีมาโดยตรงจาก Declaration on General Security ที่กรุงมอสโกในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ มหา-
อำนาจสี่ประเทศที่ร่วมการประชุม ได้รับความจำเป็นในการจัดตั้ง
องค์การระหว่างประเทศโดยถือหลักความเสมอภาค ระหว่างรัฐทั้งมวล
ที่รักษสันติภาพ ยอมรับรัฐเหล่านั้นเข้าเป็นสมาชิกไม่ว่ารัฐเล็กหรือ
ใหญ่ เพื่อรักษาสันติภาพและความปลอดภัยระหว่างประเทศ ผู้แทน
ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต พบปะกันที่
Dumbarton Oaks ในกรุงวอชิงตัน ตั้งแต่วันที่ ๒๑ สิงหาคม ถึง ๒๘
ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๔ รับข้อเสนोजัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ The
Dumbarton Oaks Proposals ต่อมามีการประชุมอีกครั้งหนึ่งระหว่าง
อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และจีน เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ๔
ประเทศแล้ว ก็ได้ส่งให้ประเทศอื่น ๆ ลงนามจัดตั้งสหประชาชาติ ใน
วันที่ ๒๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๕ ได้มีการประชุมสหประชาชาติพิจารณา
องค์การระหว่างที่ทรานฟรานซิสโก ต่อมาอีก ๒ เดือน วันที่ ๒๖
มิถุนายน ก็ได้บัญญัติกฎบัตรสหประชาชาติอันเป็นสัญญา ระหว่าง
ประเทศอื่น

๒. กฎบัตรสหประชาชาติ

อารัมภบทของกฎบัตรสหประชาชาติ มีข้อความทำนองเดียวกับถ้อยคำในตอนต้นของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา คือ "We the peoples of the United Nations เราบรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติ"

ความมุ่งหมายของสหประชาชาติปรากฏตามมาตรา ๓ มี ๔ ประการคือ ๑. ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยดำเนินมาตรการร่วมกัน (collective measures) เพื่อป้องกันการคุกคามต่อสันติภาพ ปราบปรามการรุกรานและระงับกรณีพิพาทโดยสันติวิธี ๒. พัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่าง ประชาชาติทั้งปวง ๓. แก้ปัญหาระหว่างประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม และสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยธรรม ๔. เป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการของประชาชาติทั้งปวง ในอันที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางร่วมกัน

หลักการในมาตรา ๒ เป็นการขยายความข้อ ๑ ในมาตรา ๓ คือยึดหลักการแห่งความเต็มอภาคในอธิปไตยของสมาชิก สมาชิกทั้งปวงต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันตามกฎบัตรฉบับนี้โดยสุจริตใจ จะระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี ในความสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ สมาชิกต้องละเว้นการคุกคาม หรือการใช้กำลังต่อบูรณภาพ แห่งอาณาเขต (territorial integrity) หรือเอกราชทางการเมืองของรัฐใด ๆ สมาชิกจักให้ความช่วยเหลือทุกประการแก่สหประชาชาติ

รัฐที่มีใช้ สมาชิกต้อง ปฏิบัติตาม หลักการ เหล่านี้ เท่าที่ จำเป็น แก่การ
 ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศกฎบัตรนี้ ไม่ให้
 อำนาจแก่ฝ่ายสหประชาชาติเข้าแทรกแซงในเรื่อง ที่อยู่ในเขต อำนาจ
 ภายในของรัฐ

๓. สมาชิกภาพ

กฎบัตรสหประชาชาติ แยกสมาชิกเป็นสองประเภท คือ
 ประเภทดั้งเดิม ได้แก่รัฐซึ่งได้ร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วย
 องค์การระหว่างประเทศที่ซานฟรานซิสโก หรือได้ตั้งนามไว้ก่อนใน
 ปฏิญญาสหประชาชาติลงวันที่ ๓ ม.ค. ค.ศ. ๑๙๔๒ และได้ตั้งนาม
 ในกฎบัตรฉบับปัจจุบันและให้สัตยาบันแล้ว ส่วนอีกประเภทหนึ่งได้แก่
 สมาชิกที่เข้าในภายหลัง การรับรัฐใด ๆ เข้าเป็นสมาชิกจะเป็นผล
 โดยมติของสมัชชา (General Assembly) ตามคำแนะนำของคณะ
 มนตรีความมั่นคง

สมาชิกที่ได้ถูกคณะมนตรีความมั่นคงดำเนินการในทางป้องกัน
 หรือบังคับ (preventive or enforcement action) อาจถูกสมัชชาตั้งใช้
 สิทธิ และเอก สิทธิแห่ง สมาชิกภาพ ได้ โดย คำแนะนำ ของ คณะ มนตรี
 ความมั่นคงซึ่งอาจคืนการใช้สิทธิและเอกสิทธินี้ได้

สมาชิกที่ได้กระทำการฝ่าฝืนหลักการ อันมีอยู่ในกฎบัตรฉบับ
 ปัจจุบันอยู่เป็นเนืองนิจ อาจถูกขับไล่ออกจากองค์การโดยสมัชชา
 ตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง

มีปัญหาดำคัญว่า สมาชิกจะถอนตัวออกจากสหประชาชาติ
 ตามอำเภอใจได้หรือไม่ ข้อนี้ไม่ได้ระบุไว้ในกฎบัตร

กติกาดังนินิบาดชาติระบุว่า ดัมาซิกจะถอนตัวออกได้ต่อเมื่อได้
แจ้งล่วงหน้าต้องมีในการประชุมที่ซานฟรานซิสโก มีผู้เสนอให้ห้าม
การถอนตัวโดยเด็ดขาด ผลที่สุดก็ตกลงกันว่าจะไม่บัญญัติเรื่องนี้ได้
ขณะนี้มีดัมาซิก ๘๒ ประเทศ

๔. ลักษณะทางกฎหมายของสหประชาชาติ

สหประชาชาติอันเป็นองค์การระหว่างประเทศนี้ มีลักษณะใน
ทางกฎหมายอย่างไร จะจัดเข้าในประเภทการรวมรัฐต่าง ๆ เช่น
สหพันธรัฐได้หรือไม่ ผู้ที่คัดค้านการตั้งดันิบาดชาติก็เห็นว่ารัฐต่าง ๆ
ที่เข้าเป็นดัมาซิกยอมเสียอำนาจอธิปไตยและเอกราช แต่ในการตั้ง
สหประชาชาตินั้น มิได้ถือหลักว่าองค์การนี้เป็นกรรวมรัฐต่าง ๆ
เข้าเป็นหน่วยเดียว

ดันิบาดชาติมีลักษณะเป็น Confederation ตามความหมาย
อย่างกว้างว่าเป็นการรวมรัฐต่าง ๆ เพื่อความมุ่งหมายที่จะกระทำการ
บางอย่างโดยไม่กระทบกระเทือนอำนาจอธิปไตยและเอกราช นัก
นิติศาสตร์อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันก็เห็นพ้องต้องกัน ดันิบาด
ชาติเป็นเพียงองค์การ (organ) อันหนึ่ง ซึ่งประชาคมนานาชาติร่วม
กันปฏิบัติกิจการ อย่างใด อย่างหนึ่ง เป็นเพียงวิธี ดำเนินการเพื่อ
ประโยชน์ร่วมกันของดัมาซิก

ดันิบาดชาติและสหประชาชาติมีความคล้ายคลึงกัน สห-
ประชาชาติมิใช่รัฐพิเศษ (superstate) ที่เกิดจากรัฐต่าง ๆ รวมกันโดย

เดี่ยวเอกราชและอธิปไตย กฎบัตรมาตรา ๒ บัญญัติว่าองค์การย่อยมี
 ยึดหลักการแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยเป็นมูลฐาน ปัญหาที่ว่า
 สหประชาชาติเป็น confederation หรือไม่ จึงเป็น academic question

เนื่องจากขณะนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้ง องค์การ ระหว่าง
 ประเทศที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาเรื่องฐานะในทางกฎหมายจึงควร
 ระงับไว้ก่อน

๕. องค์การสำคัญและองค์การย่อย

กฎบัตรสหประชาชาติแยกองค์การเป็นสองประเภท คือ องค์
 การสำคัญ (principal organs) และองค์การย่อย (subsidiary organs)

องค์การสำคัญ คือ สัมมนา (general assembly) คณะมนตรี
 ความมั่นคง (security council) คณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคม
 (Economic and Social Council) คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship
 council) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of
 Justice) และสำนักงานเลขาธิการ (Secretariat)

องค์การย่อยนั้นมิได้ระบุว่ามีอะไรบ้าง อาจสถาปนาขึ้นตาม
 ความจำเป็น องค์การเหล่านี้มิใช่ทบวงการชำนัญพิเศษ (Specialized
 agencies)

สัมมนาประกอบด้วยสมาชิกทั้งปวง สมาชิกแต่ละประเภทจะ
 มีผู้แทนได้ไม่เกิน ๕ คน

สมัครอาชญากรรมหรือเรื่องใด ๆ ภายในกรอบ แห่ง
กฎบัตรฉบับปัจจุบัน ตั้งแต่วิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศในด้านกา
เมือง ดัชนีพัฒนาการก้าวหน้าและการทำประมวลกฎหมาย
ระหว่างประเทศ ตั้งแต่วิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศในด้านเศรษฐ
กิจ การตั้งคม วัฒนธรรม การศึกษาและอนามัย สมาชิกแต่ละ
ประเทศมีคะแนนเสียง ๑ คะแนน ค่าวินิจฉัยในปัญหาสำคัญต้องกระ
ทำโดยถือคะแนนเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ ของสมาชิกที่มาประชุมและ
ออกเสียง ด่วนปัญหาอื่น ๆ อาศัยเสียงข้างมาก

สมาชิกประชุมกันในสมัยสามัญประจำปี และสมัยพิเศษซึ่ง
เรียกได้โดยเลขาธิการ ตามคำขอร้องขอของคณะมนตรีความมั่นคง
หรือของสมาชิกสองข้างมากแห่งสหประชาชาติ อนึ่ง สมาชิกตั้งข้อ
บังคับการประชุมและเลือกตั้งประธานสมาชิกแต่ละสมัยประชุม ประ
ธานสมาชิกในการประชุมครั้งที่ ๘ คือนางวิชัย ตักขมบัณฑิต อินเดีย
ครั้งที่ ๙ คือนาย Eelco N. Van Kleetens แห่งฮอลแลนด์ ครั้งที่ ๑๐
คือ Jose Maza แห่งชิลี ครั้งที่ ๑๑ คือ พดตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอกรม
หมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ครั้งที่ ๑๒ คือ Sir Leslie Munro
นิวซีแลนด์ ครั้งที่ ๑๖ ปัจจุบันนี้ คือ Mongi Slin, Tunisia

คณะมนตรีความมั่นคงจำกัดจำนวนสมาชิกไว้เพียง ๑๑ ประเทศ
เป็นสมาชิกถาวรเสีย ๕ สมาชิกอื่น ๆ ที่สมาชิกเลือกอีก ๖ สมาชิก
ถาวรคือสาธารณรัฐจีน ฝรั่งเศส รัสเซีย อังกฤษ รวมทั้งไฮร์แลนด์
เหนือและสหรัฐอเมริกาสมาชิกอยู่ในตำแหน่ง ๒ ปี

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคม ประกอบด้วยสมาชิก ๑๘ ประเทศ ซึ่งเลือกตั้งโดยสมัชชา พวกละ ๒ ประเทศ และพ้นจากตำแหน่งหนึ่งในสามทุก ๆ ปี

ระบบภาวะทรัสตีต่างประเทก็มีไว้สำหรับปกครองและการควบคุมดูแลดินแดนโดยความตกลงเป็นราย ๆ ไป ซึ่งเรียกว่า ดินแดนทรัสตี คือ Nauru, New Guinea-ออสเตรเลีย Ruanda, -Urundi -เบลเยียม, Cameroons และ Togoland- ฝรั่งเศส, Somaliland- อิตาลี, Western Samoa - นิวซีแลนด์, Cameroons และ Tanganyika - อังกฤษ เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก ที่เคยอยู่ในอาณัติของญี่ปุ่นคือ Marshalls, Marianas Carolines ชุกกิบด์หรือรัฐอเมริกา

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นองค์การทางตุลาการ ของสหประชาชาติ โดยถือธรรมนูญของศาลนี้เป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกของสหประชาชาติเป็นภาคีแห่งธรรมนูญ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศโดยพฤตินัย ipso facto

สำนักเลขาธิการประกอบด้วยเลขาธิการคนหนึ่ง และพนักงานอื่นที่จำเป็น เลขาธิการนี้แต่งตั้งโดยสมัชชาเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร นาย Dag Hammarskjold สวีเดน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๓ ได้ประลัญช์อุปัติเหตุถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๕ นาย U. Thant ผู้แทนพม่าประจำสหประชาชาติ ได้รับเลือกเป็นแทนตั้งแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ถึง ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖

กฎบัตรสหประชาชาติบัญญัติฉบับนี้เป็นอันมาก ทั้งทางราชการ และตั้งคมเพื่อส่งเสริมการค้าเศรษฐกิจและตั้งคม เรียกว่า “ทบวงการชำนัญพิเศษ (specialized agencies) ซึ่งสถาปนาขึ้นโดยความตกลงระหว่างรัฐ เช่น International Labour Organization (ILO), Food and Agricultural Organization of The United Nations (FAO), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), World Health Organization (WHO), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD), International Finance Corporation (IFC), เพื่อช่วยการประกอบกรของเอกชน International Monetary Fund (IMF), Inter-Governments Maritime Consultative Organization (IMCO), International Atomic Energy Agency (IAEA)

งบประมาณสหประชาชาติใน พ.ศ. ๒๕๐๕ จำนวน ๗๒ ล้านเหรียญสหรัฐ ด้มาชิกชำระค่าบำรุงตามส่วนที่สมัชชากำหนด สหรัฐอเมริกาจ่ายหนึ่งในสาม รัสเซียร้อยละ ๑๓.๗๖ อังกฤษร้อยละ ๗.๗๑

ของสหประชาชาติ พันล้านเงินอ่อน มีรูปแบบที่โลกประกอบถึงไอดีพ็อนเป็นเครือของหมายของมิตรภาพ

๖. หน้าที่ของสหประชาชาติ

ตามมาตรา ๑ แห่งกฎบัตรที่ว่าด้วยคความมุ่งหมายนั้น ปรากฏว่าหน้าที่ของสหประชาชาติมีอยู่ ๒ ประการ คือ การรักษาดันติภาพ

และความมั่นคงระหว่างประเทศประการหนึ่ง และการส่งเสริมความร่วมมือของนานาชาติในกิจการต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อีกประการหนึ่ง การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี และการบังคับใช้กฎหมายเป็นบทบัญญัติที่เด่นชัดเนื่องจากสถานการณ์ในขณะพิจารณาของคดีกรณี โดยเฉพาะการห้ามการใช้กำลัง มิฉะนั้นแต่การส่งเสริมกิจการต่างๆ ย่อมจะลดหย่อนลง กฎบัตรได้กล่าวถึงปัญหาในการรักษาสันติภาพและความมั่นคง โดยการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีก่อน ถ้าหากมีการละเมิดก็ต้องใช้กำลังบังคับ คณะมนตรีความมั่นคงมีสิทธิทำการสอบสวนกรณีพิพาท เพื่อพิจารณาว่าถ้าหากปล่อยให้เหตุการณ์สืบหน้าต่อไปอาจจะเป็นอันตรายต่อสันติภาพหรือไม่ และมีสิทธิจะหาวิธีใด ๆ ที่เห็นสมควรเพื่อระงับข้อพิพาท ถ้าคู่พิพาทไม่สามารถระงับได้ก็ตกลงที่จะเสนอไปยังคณะมนตรีความมั่นคง, ซึ่งจะเข้าแทรกแซงต่อไป

ถ้าหากการเจรจาไม่ตกลงกันได้ คณะมนตรีความมั่นคงก็จะใช้มาตรการที่ไม่ถึงกับการใช้กำลัง รวมถึงการ ตัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การคว่ำบาตรทางรถไฟ ทางทะเล ทางอากาศ ทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางวิทยุ และการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย

ถ้ามาตรการนั้นไม่เพียงพอกับเหตุการณ์ ก็อาจดำเนินการใช้กำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน เท่าที่จำเป็น เพื่อขจัดไว้

หรือลดอุปนาถกลับคืนมา ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคง ระหว่างประเทศ
เพื่อการนัดมาซึ่งรัฐบาลที่จะจัดสรรกำลังอาวุธ ความช่วยเหลือและความ
สะดวก รวมทั้งสิทธิในการผ่านดินแดนตามที่จำเป็น

บทบัญญัติที่ใหม่เอี่ยมคือ คณะกรรมการเสนาธิการทหาร
(Military Staff Committee) เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือคณะมนตรี
ความมั่นคง และคณะกรรมการนี้ประกอบด้วยเสนาธิการกลาโหมของ
สมาชิกประจำของคณะมนตรีความมั่นคง

นอกจากส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ก็มีบทปล้ำต่อย่อยอื่น ๆ เช่น
ข้อตกลงลุ่มภูมิภาค (regional arrangements) เพื่อประโยชน์ของ
ระบบการรวมด้าารณรัฐอเมริกัน โดยความมุ่งหมายที่จะรักษา
สันติภาพในทวีปอเมริกา และบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขกฎบัตร เป็นต้น

บทที่ ๑๑

องค์การพิเศษระหว่างประเทศ

๑. สหภาพสาขาระหว่างประเทศ

เนื่องจากความเจริญทางการค้าและการคมนาคมระหว่างประเทศอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่สิบเก้า จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งทบวงการระหว่างประเทศเพื่อควบคุมประโยชน์ร่วมกัน ของรัฐต่าง ๆ กลุ่มประเทศต่าง ๆ ก็รวมกันเป็น "สหภาพ" (unions) เปิดโอกาสให้รัฐต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิก สหภาพการโทรเลขตั้งขึ้นก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง บางทีก็ใช้คำพนักงานแทนคำว่า "สหภาพ" ต่อมาคำว่า สหภาพก็เลิกไปและใช้องค์การ (organizations) แทน กฎบัตรสหประชาชาตินำ "ทบวงการชำนาญพิเศษ" มาใช้ในการดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมระหว่างประเทศ สหภาพที่เกิดขึ้นจากสัญญาหรืออนุสัญญา จึงไม่ได้อำนาจและหน้าที่จากหลักการทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ คงมีอำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตของสัญญาซึ่งอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลง เช่น สหภาพสากลไปรษณีย์ (Universal Postal Union) ได้แก้ไขสัญญาหลายครั้ง เช่น ที่ลอนดอน ค.ศ. ๑๘๖๘ ที่โคโร ค.ศ. ๑๘๗๔ บูโนด์ แอเวร์ส ค.ศ. ๑๘๗๘

สหภาพประชุมเป็นครั้งคราว สหภาพสากลไปรษณีย์ประชุมทุก ๆ ห้าปี ทุก ๆ ประเทศมีหนึ่งคะแนนเสียง ลักษณะพิเศษของ

สหภาพคือบรรดาสมาชิกไม่จำเป็นต้องมีเอกราชสมบูรณ์ สหภาพ
ไทรคอมนาคมตามอนุสัญญากรุงแมดริด ค.ศ. ๑๙๓๒ ประกอบด้วยการ
ประชุมสองชนิด คือบรรดาผู้มีอำนาจเต็มมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมอนุ
สัญญาอีกชนิดหนึ่ง เป็นการประชุมระหว่างผู้แทนซึ่งมีอำนาจแก้ไข
เพิ่มเติมกฎข้อบังคับ

เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานในระหว่างเวลาที่ไม่มี การ
ประชุม จึงได้ตั้งองค์การขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในกรณีของกิจการแรงงาน
ระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ก็มีสำนักงาน
แรงงานระหว่างประเทศประกอบด้วยผู้แทนรัฐบาล นายจ้างและกรรม
กรรวม ๒๔ คน Educational Scientific and Cultural Organization of
the United Nations UNESCO. ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕ ก็มีคณะ
กรรมการบริหาร ๑๘ คน

๒. องค์การกึ่งสาธารณะ (Semi-public)

มีองค์การ บางชนิด ที่มี สหภาพ แปรจาก ลักษณะ ในทาง ส่วนตัว
หรือเอกชนเป็นสาธารณะ เช่น กษัตราดศาล เพื่อการกุศล

นอกจากนี้มีสมาคมระหว่างประเทศเป็นเอกเทศ แต่ทำหน้าที่
งานสาธารณะ เช่น Institute of International Law ตั้งขึ้นใน
เบลเยียม เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๓ และ International Law Association ตั้ง
เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๓ เหมือนกัน และ American Institute of International
Law ตั้งเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๖

สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union) ตั้งเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๘ เป็นสมาคมของสมาชิกจากรัฐสภาต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลในการให้สัตยาบันสนธิสัญญาและการตรวจกฎหมายภายในประเทศ เพื่อให้สนธิสัญญาบังเกิดผล

๓. สหภาพสาธารณรัฐอเมริกา

บรรดารัฐต่าง ๆ ในทวีปอเมริกา ได้รวมกันตั้งองค์การขึ้น เรียกว่า "Organization of American States" วัตถุประสงค์โดยและความเต็มอกภาคของรัฐอเมริกัน หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามความมุ่งหมาย คือ Pan American Union ทั้งนี้ได้ตกลงกันที่จะดำเนินการตามความมุ่งหมายและหลักการของสหประชาชาติด้วย

๔. ข้อเสนอจัดตั้งสหพันธ์ยุโรป

ความคิดที่จะรวมรัฐต่าง ๆ เป็นสหภาพนั้น ได้มีมานานแล้ว การประชุมที่กรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๘๘ และ ๑๙๐๗ เริ่มบรรลุลุผล สหประชาชาติทำให้ระบบดุลย์แห่งอำนาจ (Balance of power) ซึ่งมีอยู่ช้านานในยุโรปสิ้นสุดลง

เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๐ นายบริงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศส เสนอบันทึกต่อรัฐบาล ๒๖ ประเทศในยุโรปให้จัดตั้งองค์การสหพันธ์รัฐยุโรป สัมผัสชาตินิยมชาติได้ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณาในป็นตนเอง แต่นายบริงค์คงแก่กรรม แผนนั้นก็เลยดับไปด้วย

๕. สันนิบาตอาหรับ (Arab League)

เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ รัฐอาหรับ ๗ รัฐ ได้ตกลงกันที่กรุงไคโรจัดตั้งสันนิบาตอาหรับขึ้น มีอียิปต์ ยีเมน อีรัก เลบานอน ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย และทรานส์เจอร์แดน

ความคิดในการรวมรัฐอาหรับเกิดขึ้นในสมัย Mohammed Ali เป็น Pasha แห่งอียิปต์ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๕ แต่ไม่สำเร็จ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่งตุรกีแพ้สงครามก็ได้พยายามต่อมา บังเอิญบรรดารัฐอาหรับถูกบังคับให้อยู่ในอาณัติของมหาอำนาจ ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองอียิปต์ก็พยายามนำออกครั้งหนึ่ง

สัญญา ค.ศ. ๑๙๔๕ มีความมุ่งหมายที่จะรักษาเอกราชและตั้งแต่นั้นประนีประนอมกันในทางเศรษฐกิจและสังคม มีสภาพประกอบด้วยผู้แทนมาชิกประชุมกันต้องปีต่อหนึ่งครั้ง มีการตกลงร่วมกันของกันการรุกราน ที่ตั้งของสถานอยู่ที่กรุงไคโร อียิปต์คงเป็นผู้นำในทางค้าส่ง การศึกษา อาชีพ และการทหาร ภายหลังจากปฏิวัติ ค.ศ. ๑๙๕๒ ก็เป็นปีกแผ่นยิ่งขึ้น กรณีพิพาทเรื่องคลองสุเอซเป็นการทดสอบอย่างดี อังกฤษยอมรับข้อเรียกร้องของอียิปต์ ค.ศ. ๑๙๕๔ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๕๕ ตุรกี อิหร่าน ปากีสถานและอีรัก ได้ร่วมกับอังกฤษทำสัญญาเรียกว่า Baghdad Pact หรือ Middle East Treaty Organization METO เป็นการรวมกลุ่มค่ายตะวันตก สหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็นภาคีแห่งสัญญานี้ด้วย แต่ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ขออำนาจและเงินจากสภาองเกรต เพื่อช่วยเหลือประเทศตะวันออกกลางในการพัฒนาการเศรษฐกิจและการทหาร เพื่อป้องกันการรุกราน นโยบายนี้เรียกว่า Eisenhower Doctrine

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

๑๐๓

เมื่อ ๑๕ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๘ กษัตริย์ไฟซาล (Faisal) แห่งอิรักและกษัตริย์ฮุสเซน (Hussein) แห่งจอร์แดน ได้ทรงทำสัญญา รวมประเทศทั้งสองเป็นสหพันธ์รัฐอาหรับ (Arab Federation) มีรัฐบาล และรัฐสภาเดียวกัน ประกอบด้วย รัฐมนตรี และสมาชิกสภาฝ่ายละครึ่ง จำนวน รวมการทหาร การต่างประเทศ การศึกษาและอื่น ๆ แต่ ยังมีรัฐบาลของตนเอง สำหรับกิจการภายในและอธิปไตยไม่ขึ้นแก่กัน ใช้แบกแดดของอิรักและเมืองอันมันของจอร์แดนเป็นเมืองหลวงแห่งละ ครั้งปี ยกเลิกเส้นพรมแดนยาว ๘๕ ไมล์ ไม่กระทบกระเทือนสัญญา ที่ทำไว้กับต่างประเทศ โดยเฉพาะสัญญาแบกแดดซึ่งอิรักเป็นภาคีอยู่ ไม่กระทบกระเทือนจอร์แดน ฐานะของกษัตริย์คงเดิม

ต่อมาวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๘ ประธานาธิบดีนัสเซอร์ ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสหสาธารณรัฐอาหรับ (United Arab Republic) ประกอบด้วยอียิปต์ และซีเรีย ซึ่งได้ตกลงร่วมกันเป็น ประเทศเดียว มีกองทัพเดียว ธงชาติเดียว ประมุของค์เดียว และที่นั่ง เดียวในสหประชาชาติ ส่วนประธานาธิบดีคูวัตต์ (Kuwait) แห่งซีเรีย ซึ่งได้ลาออกจากตำแหน่งก่อนเลือกตงนั้น เป็นรองประธานาธิบดีของ สหสาธารณรัฐอาหรับ

ต่อมาประเทศ Yemen ได้ขอเข้าร่วมในสหสาธารณรัฐอาหรับ ด้วย แต่ไม่เป็นการรวมที่สมบูรณ์เหมือนอียิปต์และซีเรีย เพราะ กษัตริย์เยเมนยังคงมีอำนาจในอาณาจักร คงรวมแต่การทหาร และ การต่างประเทศ เพราะเยเมนมีความประสงค์อยากได้กำลังสนับสนุน เพื่อเรียกร้องเอกราชคืนจากการอาชญากรรมของอังกฤษ

ม.ร.

๖. สนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization NATO)

เป็นสัญญาป้องกันลัทธิคอมมิวนิสต์ในเขตแอตแลนติกเหนือ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๙ รัฐสมาชิกคือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ไชเชแดนด์ นอร์เวย์ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก โปรตุเกส ฝรั่งเศส อิตาลี กรีซ ตุรกี และเยอรมันตะวันตก เป็นสัญญาร่วมกันในการป้องกันการรุกราน

๗. สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia Treaty Organization SEATO)

สนธิสัญญานี้ก่อนหน้านั้นคือไม่มีบทบาทอันเด็ดขาดเพื่อใช้กำลังร่วมกันในการป้องกัน เพียงแต่กล่าวจ้กว่ารัฐสมาชิกใดถูกรุกรานก็จะว่ารัฐสมาชิกอื่นถูกคุกคามด้วย

บทสรุปและปัญหา

กฎหมายระหว่างประเทศในระหว่างศตวรรษที่สิบเก้า รับรู้ฐานะของรัฐที่มีอธิปไตยสมบูรณ์และที่ไม่สมบูรณ์ คือประเทศราช (Vassal) หรือรัฐกึ่งอธิปไตย รัฐชนิดหลังนี้มีสิทธิในฐานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศมาน้อยเพียงใดยอมต้องแล้วแต่รัฐอธิราชย์

รัฐในอารักขา (protectorate) และที่การปกครองตั้งกักอยู่กับอีกรัฐหนึ่ง แม้มีอาณาเขตเป็นดงหนึ่งต่างหาก เรียกว่าเขตตั้งกัก (dependency) มีลักษณะเป็นรัฐในกิจการภายใน แต่ไม่มีสภาพเป็นบุคคลในประชาคมระหว่างประเทศ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ รัฐกึ่งอธิปไตยเกือบทั้งหมดได้รับอธิปไตยสมบูรณ์ อาณานิคมของเยอรมันนี้และตุรกีก็อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองเรียกว่า "อาณัติ"

รัฐมีฐานะเป็นบุคคลระหว่างประเทศในเมื่อได้เข้าอยู่ในประชาคมของรัฐต่างๆ ก่อนที่จะเข้าอยู่ในประชาคมดังกล่าวรัฐเหล่านั้นอาจมีลักษณะเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์ แต่ยังไม่มิตติและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศโดยเด็ดขาด ต่อมามีการแยกตั้งตนเป็นรัฐอิสระจากรัฐเดิม แล้งก็เข้าเป็นสมาชิกในประชาคมของรัฐต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา

สภาพบุคคลระหว่างประเทศอาจเสียไปได้ โดยการร่วมกันเข้าเป็นสหภาพสหพันธ์ (federal union) โดยสมัครใจ เช่นการรับรัฐเท็กซัสเป็นสหรัฐ ใน ค.ศ. ๑๘๓๕ หรือโดยการเลิกสหพันธ์โดยสมัครใจเช่น นอร์เวย์สวีเดน ค.ศ. ๑๘๐๕ หรือโดยการเลิกสหพันธ์โดยการบังคับ เช่น ฮอลันดาใน ค.ศ. ๑๘๑๔ อนึ่งสภาพบุคคล

ระหว่างประเทศก็อาจเสียไปโดยการบังคับให้รวมกับรัฐอื่น เช่นการ
รวมเกาหลีเข้ากับญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๓๐ ฮอลันดาเข้ากับเยอรมัน ค.ศ.
๑๙๓๗ (แม้แต่คงออกกว่าดัมครใจ) รัฐต่างๆ ตามทะเลบอลติกเข้า
กับรัสเซีย ค.ศ. ๑๙๐๔ การเปลี่ยนแปลงบุคคลนี้ทำให้สันนิษฐานต่างๆ
เจกไปด้วย

รัฐต่างๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่มีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย
มีสิทธิและหน้าที่เหมือนกันหมด

กฎหมายระหว่างประเทศกล่าวถึงสิทธิของเอกชน เช่นปฏิญญา
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ภายหลังสงคราม
โลกครั้งที่สองเกิดมีคดีใหม่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเอกชน เกี่ยว
กับอาชญากรรมสงคราม (war crimes) และการตั้งศาลทหารระหว่าง
ประเทศ (International Military Tribunal) ตามข้อตกลงที่กรุง
ลอนดอน เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕

เมื่อรัฐเป็นสมาชิกของประชาคมระหว่างประเทศแล้ว ก็คงมี
สภาพเป็นบุคคลระหว่างประเทศ มีลักษณะเป็นบุคคลตามกฎหมาย
ติดต่อกันตลอดไปไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภายในตลอดจนรัฐขาด

แต่ถ้ามีการเปลี่ยนระบอบรัฐบาลโดยฉับพลัน เช่น จากสม
บูรณาญาธิปไตยเป็นสาธารณรัฐหรือไม่เปลี่ยนระบอบการปกครอง
แต่เปลี่ยนรัฐมนตรี โดยการปฏิบัติหรือใช้กำลังบังคับ รัฐอื่นๆ ก็มีสิทธิ
ที่จะไม่รับรองหรือไม่รับรัฐบาลใหม่ หรือจะรอเวลาไว้จนกว่าจะเชื่อ
ถือได้ว่า รัฐบาลนี้จะสามารถปฏิบัติการในนามของรัฐ และรักษา
หน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ยอมตั้งแต่เหตุการณ์
แต่มีหลักว่ารัฐบาลใหม่ต้องสามารถปกครองดินแดน สามารถปฏิบัติ

หน้าที่ได้ และประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เมื่อได้รับการรับรองแล้วก็มีผลทางกฎหมายย้อนหลังไปถึงขณะที่เริ่มการปฏิบัติ

เมื่อรัฐหนึ่งยึดเอารัฐอื่นมารวม โดยทำลายฐานะสถาปนาบุคคลระหว่างประเทศเสีย ก็ต้องรับข้อดีทึบและหน้าที่ของรัฐนั้น ๆ มาด้วย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐที่ตาม สนธิสัญญาที่ต้องปฏิบัติเป็นการเฉพาะ คือ ก็ย่อมระงับเลิกไปเช่น การตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ทางไมตรี ทางพาณิชย์ ประเทศที่ตามไม่มีความผูกพันที่จะปฏิบัติต่อไป ดังนั้นหน้าที่เกี่ยวกับส่วนได้เสียของประเทศที่ตามเช่น ความรับผิดชอบตามสัญญาสัมปทาน หนี้สินต่าง ๆ นั้น รัฐที่ไปรวมเอามาต้องรับผิดชอบมีสิทธิเรียกร้องแทนรัฐที่สูญเสียไป หลักนี้ใช้ได้ในกรณีที่ได้ดินแดนมาบางส่วนโดยไม่ทำลายสถาปนาบุคคลของรัฐด้วย ในทางปฏิบัติก็มีสัญญาเกี่ยวกับสิทธิของเอกชน

ปัญหา

๑. ประมุขของรัฐกึ่งอธิปไตย ยอยู่นอกอำนาจศาลของรัฐต่างประเทศหรือไม่
๒. สหรัฐอเมริกาได้ทำสนธิสัญญากับชนเผ่าอินเดียนแดงหลายฉบับจะถือว่าสนธิสัญญาเหล่านั้นเป็นสัญญาระหว่างรัฐหรือไม่
๓. พยานหลักฐานอย่างใดจึงจะเพียงพอให้ศาลชี้ขาดว่า ได้มีการรับรองรัฐชาติใหม่แล้ว
๔. การยึดครองทางทหาร (military occupation) โดยกองทัพต่างดาวเป็นผลให้ดินแดนที่ถูกยึดครองเข้าอยู่ในระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนุญของรัฐยึดครองหรือไม่

๕. เมื่อมีการเลิกสหภาพ เช่น ออสเตรเลียยังการี ดมาชิกของสหภาพที่เลิกไปจะใช้สิทธิเรียกร้องให้ดมาชิกอื่นรับผิดชอบในขณะที่ยังรวมกันเป็นสหภาพได้หรือไม่

๖. รัฐจะปฏิเสธหนี้ที่เกิดจากผู้เผด็จการ ซึ่งได้ล้มล้างรัฐบาลก่อน และเมื่อรัฐบาลของผู้เผด็จการนั้นได้รับการรับรองแล้วก็ถูกล้มล้างไปอีก

๗. รัฐบาลที่ถูกล้มล้างไปโดยการยึดครองทางทหารนั้น จะดำเนินคดีเรียกร้องให้รัฐที่สามชำระหนี้ได้หรือไม่

The Charkieh

ศาลทหารเรือสูงสุดอังกฤษ ค.ศ. ๑๘๗๓

บริษัทเดินเรือเนเชอร์แลนด์ เจ้าของเรือชอปตาเวีย พ้องเรียกค่าเสียหายจากเรือ ชาร์เกีย ซึ่งชนเรือชอปตาเวีย ในแม่น้ำเทมส์ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๗๒

ข้อเท็จจริงได้ความว่า เรือชาร์เกีย เป็นเรือสินค้าของฮัดไมด์ ปาชา กษัตริย์อียิปต์ รัฐกึ่งอธิปไตย จำเลยในคดีนี้ ต่อสู้ว่าเรือชาร์เกียเป็นเรือของกษัตริย์ จึงควรได้รับความคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ ศาลต่างประเทศไม่มีอำนาจดำเนินคดีนี้ได้

คดีนี้กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษยืนยันว่า พระมหากษัตริย์อังกฤษไม่เคยและจนถึงเวลาปัจจุบันนี้ ไม่รับรู้ว่าเป็นผู้ทรงอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์ เพราะอยู่ใต้อำนาจของตุลตานตุรกี จึงพิพากษาว่าเรือชาร์เกียไม่ได้รับความคุ้มกันตามข้อต่อสู้

Neely โจทก์ Kenkel จำเลย

ศาลสูงสุดสหรัฐ ๑๙๐๑

ขณะที่สหรัฐอเมริกาเข้ายึดครองคิวบา มีปัญหาในการตั้ง
ผู้ร้ายข้ามแดนจากสหรัฐไปคิวบา ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้สเปนได้
ยุติการปกครองคิวบา และสหรัฐได้เข้ายึดครองแล้วก็ตาม ก็ยังถือ
ไม่ได้ โดยเด็ดขาดว่าเป็นอาณาเขตของสหรัฐตามรัฐธรรมนูญ

The Gagara

ศาลอุทธรณ์อังกฤษ ๑๙๑๕

ข้อเท็จจริงได้ความว่า บริษัทเดินเรือรัสเซียเป็นเจ้าของเรือ
กาการา เมื่อรัฐบาลบอลเชวิคมีอำนาจขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๑๙๑๗
ก็ประกาศว่าเรือสินค้าของชาวรัสเซียทั้งหมดเป็นของชาติ และตั้งให้
เรือกาการาบรรทุกไม้เดินทางไปยังกรุงโคเปนเฮเก้น แต่จะเข้าไปที่
เมืองท่า Reval พวก Estonians จับเรือลำนั้นไว้ โดยอ้างว่าชักธง
แดงของรัฐบาลบอลเชวิค จึงเป็นทรัพย์สินของ อันเป็นกรรมสิทธิ์ของ
รัฐบาลเอสโตเนียตามกฎหมายของเอสโตเนีย โดยมีได้ดำเนินคดียัง
ศาลทรัพย์สินคดี แต่รัฐบาลเอสโตเนียได้บรรทุกสินค้าดังไปกรุง
ลอนดอนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๗ บริษัทเดินเรือรัสเซียจึงฟ้องเรียกเรือคืน

ปัญหามีว่ารัฐบาลอังกฤษได้รับรองสภาแห่งชาติเอสโตเนีย
(Estonian National Council) ว่ามีสถานภาพ (Status) เป็นรัฐ
อธิปไตยหรือไม่

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

ศาลพิพากษาว่า ต้องพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจศาลว่า รัฐบาลอังกฤษได้รับรองรัฐบาลต่างประเทศว่ามีอธิปไตยสมบูรณ์เสียก่อน มิฉะนั้นศาลก็ยังไม่มีความที่จะพิจารณาข้อเท็จจริง ได้ความจากกระทรวงการต่างประเทศว่า รัฐบาลอังกฤษ ได้รับรองรัฐบาลเอ็ดโรเนียซึ่งได้รับผู้แทนทางทูตจากเอ็ดโรเนียโดยยังมี ได้เป็นทางการ รัฐบาลเอ็ดโรเนียจึงควรที่จะตั้งศาลทรัพย์สินเชดลีย์พิจารณาคดีนี้เสียก่อน เพราะหลักกฎหมายระหว่างประเทศมีว่า รัฐอธิปไตยต้องเคารพเอกราชและเกียรติภูมิของรัฐอื่น

The Sapphire

ศาลสูงสุดสหรัฐ ๑๙๓๑

เรือสินค้าอเมริกันชื่อแซฟไฟร์ ชนกับเรือฝรั่งเศสชื่อ Enrualle ในอ่าวซานฟรานซิสโก พระเจ้าโนโปเลียนที่ ๓ เป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหาย

ปัญหาว่ามีพระมหากษัตริย์ฝรั่งเศสจะมีสิทธิฟ้องคดีในศาลอเมริกันหรือไม่ รัฐต่างประเทศเช่นเดียวกับคนต่างด้าว ย่อมมีสิทธิดำเนินคดีในศาลของเราได้ ปัญหาต่อไปว่าเมื่อฟ้องคดีแล้ว พระเจ้าโนโปเลียนที่ ๓ หมกอำนาจอกลง คดีนี้จะระงับลงด้วยหรือไม่ ศาลเห็นว่าจะไม่สิ้นสุดลง เพราะผู้ครองประเทศย่อมเป็นผู้แทนของรัฐ ซึ่งดำรงอยู่ต่อเนื่องกันไป โนโปเลียนเป็นเจ้าของเรือในฐานะผู้มีอำนาจอธิปไตยของฝรั่งเศส มิใช่ในฐานะเอกชน

Haile Selassie โจทก์ บริษัทโทรเลขและวิทยุจำกัด จำเลย

ศาลอุทธรณ์อังกฤษ ๑๙๓๘

เฮมเปอเรอร์ อมิตดีเนีย ฟ้องบริษัทโทรเลขและวิทยุแห่ง
สาธารณรัฐอมิตดีเนีย ได้ทำสัญญาฉบับบริษัทตั้งสถานวิทยุที่เมืองแอด-
ดีดอบาบา บริษัทผลิตสัญญา เฮมเปอเรอร์จึงฟ้องเรียกเงินค่าปรับ
ต่อมาอิตดีเข้ายึดครองอมิตดีเนีย จำเลยจึงสู้ว่าโจทก์หมดอำนาจฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า โจทก์มีอำนาจฟ้อง

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า กระทรวงการต่างประเทศไม่รับรอง
ฐานะของพระเจ้าจักรพรรดิไฮเด เซลดาซี ถ้าเป็นผู้มีอำนาจปกครอง
เอธิโอเปีย เพราะกษัตริย์อิตาลเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยเหนือเสียแล้ว
จึงพิพากษากลับ

ภาค ๓

หลักเกณฑ์กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

บทที่ ๑๒

สิทธิและหน้าที่ของรัฐ

๑. ลักษณะของสิทธิระหว่างประเทศ

ในการ พิจารณา สิทธิ และ หน้าที่ ของ ๓ มาชิก แห่ง ประชาคม
ระหว่างประเทศ เราจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากความพยายาม
ของนักนิติศาสตร์และของรัฐบาลต่างๆ ที่จะนำหลักที่ใช้ควบคุมความ
ประพฤติระหว่างประชาชนมาใช้

วิธีที่จะศึกษาปัญหาเรื่องนี้สองวิธี นักนิติศาสตร์เป็นอันมาก
ยอมรับการแบ่งสิทธิและหน้าที่ของรัฐตามหลักที่ Vattel ได้วางไว้,
คือหลักแห่งศีลธรรม ส่วนนักนิติศาสตร์อื่นๆ ถือหลักที่ได้ปฏิบัติกัน
เป็นประเพณีซึ่งถือกันว่าเป็นหลักมูล (fundamental) และเด็ดขาด,
และมีสิทธิที่ดำคัณรองลงมา อันมิใช่หลักมูลโดยตรง

สิทธิอันเป็นหลักมูล คือ สิทธิที่ผูกพันอยู่กับสภาพแห่งความ
เป็นอยู่ของรัฐ สิทธิที่ดำคัณรองลงมาเป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องกับอธิปไตย
และเอกราช

นักนิติศาสตร์ มักแบ่งสิทธิอันเป็นหลัก มูลออกเป็นสิทธิ ในการ
เป็นรัฐสิทธิในเอกราช สิทธิในความเสมอภาค สิทธิในการที่จะได้รับ

การเคารพจากรัฐอื่น ดิทธิในอาณาเขต ส่วนดิทธิที่ล้ำคณูรลงมา
นั้น หาใช่ดิทธิโดยตรงเกี่ยวกับรัฐนั้นไม่ เช่นดิทธิที่เกิดจากข้อตกลง
หรือสัญญาต่าง ๆ

นักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า รัฐเกิดขึ้นเพื่อมนุษย์ มิใช่มนุษย์
เกิดมาเพื่อรัฐ คราบใดที่กฎหมายระหว่างประเทศยังคงเป็นคงเป็น
กฎหมายของรัฐต่าง ๆ แล้วรัฐเหล่านั้นก็ควรมิดิทธิที่มาแต่ดั้งเดิม

นักนิติศาสตร์อีกพวกหนึ่งเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องพิจารณาประ-
เภทต่าง ๆ ของรัฐเหล่านี้ ดิทธิจะเป็นดิทธิอันแท้จริงต่อเมื่อมีการ
เคารพ เพราะความยินยอมเป็นหลักสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ

ในทางปฏิบัติ รัฐเล็ก ๆ มักจะอ้างดิทธิอันเป็นหลักรวมเพื่อป้อง
กันดิทธิของตน

๒. การประกาศดิทธิอันเป็นหลักรวม

รัฐต่าง ๆ ในอเมริกาได้ประกาศดิทธิต่าง ๆ ของรัฐทำนองเดียวกับ
ดิทธิของมนุษย์เช่น Declaration of the Rights and Duties of
Nations ของ American Institute of International Law ต่อมาก็ได้มี
ร่างว่าด้วย "Fundamental Rights and Duties of American
Republics" เพื่อเสนอที่ประชุมคณะกรรมการนิติศาสตร์ระหว่าง
ประเทศที่กรุง ริโอ เดอ จเนโร ค.ศ. ๑๙๒๗

ในการประชุมที่ Montevideo เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๓ ได้ทำอนุสัญญา
ว่าด้วยดิทธิและหน้าที่ของรัฐ ใจความสำคัญคือการดำรงสภาพรัฐ
ทางการเมือง, เป็นเอกราช, มีความเต็มอภาพทางกฎหมาย, ดิทธิ
อันเป็นหลักรวมจะต้องไม่ถูกละเมิด, การรับรองรัฐเป็นการรับรอง

ดีภาพบุคคล, รัฐไม่มีสิทธิที่จะแทรกแซงกิจการภายนอกหรือภายใน
ของรัฐอื่น, คนต่างด้าว คนพื้นเมืองมีสิทธิเท่าเทียมกัน, ต้องระงับข้อ
พิพาทต่างๆ โดยสันติวิธี, และไม่รับรู้การได้ดินแดนหรือสิทธิอื่น ๆ โดย
ใช้กำลังบังคับ

อนุสัญญาได้รับการยืนยันในที่ประชุมที่ Buenos Aires ใน
ค.ศ. ๑๙๓๒ และที่ Lima ค.ศ. ๑๙๓๘

ในค.ศ. ๑๙๔๕ มีการประชุมที่เม็กซิโก เกี่ยวกับปัญหาใน
การสงครามและสันติภาพ ที่ประชุมได้ลงมติให้มีปฏิญญาว่าด้วย
สิทธิและหน้าที่ของรัฐ กับปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ระหว่าง
ประเทศของมนุษย์ (Declaration of the Rights and Duties of States,
Declaration of the International Rights and Duties of Man) ใน
กฎบัตรของ Pan American System

๓. ความเกี่ยวพันระหว่างสิทธิและหน้าที่ของรัฐ

กฎหมายระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับกฎหมายภายในประเทศ
สิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน คือสิทธิของรัฐหนึ่งย่อมทำให้รัฐอื่นมี
หน้าที่ที่จะต้องเคารพต่อสิทธินี้ ในกรณีพิพาทต่างๆ จึงมักมีการอ้าง
สิทธิของตนตามกฎหมาย สิทธิย่อมมีความสำคัญมากกว่าหน้าที่ กฎ-
บัตรสหประชาชาติกำหนดสิทธิและหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน

๔. ความเสมอภาคของรัฐ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าสิทธิในความเสมอภาค (right of equa-
lity) เป็นสิทธิสำคัญของรัฐ

หลักว่าด้วยอธิปไตยและเอกราชของรัฐเกิดจากสัญญาเวสต์-ฟาเลีย Vattel เขียนเมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๗ ว่าเมื่อมนุษย์มีความเต็มอภาคกันตามธรรมชาติ ประเทศต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยมนุษย์ก็ยอมเต็มอภาคกันตามธรรมชาติด้วย "คนแคะ" ย่อมมีสภาพเป็นบุคคลเท่ากันกับยักซ์ ประเทศใดก็มีอำนาจอธิปไตยไม่น้อยกว่าราชอาณาจักรมหาอำนาจ"

๕. การนำหลักมาใช้ในทางปฏิบัติ

มีทางปฏิบัติอยู่สามประการ ประการแรกเกี่ยวกับสิทธิที่รัฐมีอยู่ คือรัฐต่างๆ มีสิทธิและหน้าที่อย่างเดียวกัน หรือรัฐทั้งหมดมีความเต็มอภาคตามกฎหมาย

ประการที่สองเกี่ยวกับการป้องกันรักษาดัชนีตามกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นการเรียกร้องให้มีการเคารพต่อสิทธิเหล่านั้น

ประการที่สามเกี่ยวกับการปฏิบัติของรัฐในการรับรู้กฎเกณฑ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในอนาคต

อนึ่ง ในการที่รัฐใดรัฐหนึ่งทำตนขัดสัญญากับรัฐอื่น เพื่อจะเว้นการใช้สิทธิบางอย่างนั้น มิใช่ว่ารัฐนั้นละสิทธิของตนเสีย กล่าวคือ สิทธิยังคงมีอยู่

กฎหมายภายในประเทศ ยอมรับรองสิทธิของบุคคลโดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลใดมีร่างกายหรือสุขภาพเท่ากันหรือไม่ เขาย่อมมีสิทธิในชีวิตเสรีภาพ ทรัพย์สินเท่าเทียมกัน ตามกฎหมายระหว่าง

ประเทศก็เช่นเดียวกัน แต่ในการบ่งกักรักษาสิทธิของตนนั้นย่อมมี ปัญหา เช่นประเทศที่อ่อนแอถูกรุกรานจากมหาอำนาจ การละเมิด ความเป็นกลางของจีนในสงครามระหว่างญี่ปุ่นและรัสเซีย ก็ไม่มีใคร เหลือवाद เกาหลีก็ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อ พ.ศ. ๑๙๓๐ ในเมื่อต้องสูญเสียสภาพแห่งรัฐไป สงครามโลก ครั้งที่สองแสดงว่า หลักความเต็มอภาคเป็นแต่ทฤษฎีทางกฎหมาย เท่านั้นเอง

เมื่อมีการจัดตั้งต้นขนาดชาติขึ้น กติกาข้อ ๓๐ ก็ต่างถึงความ เต็มอภาคของรัฐ แต่ต่อมาอีก ๓๐ ปี ญี่ปุ่นก็รุกรานเข้าแมนจูเรีย ต่อ มาอีก ๕ ปี ออสเตรเลียก็ถูกอิตาลีรุกราน องค์การใหม่ที่เรียกว่า สหประชาชาติจะมีผลอย่างไร อนาคตเท่านั้นที่จะวินิจฉัย

ในการรับกฎหมายมาใหม่นั้น หลักแห่งความเต็มอภาคย่อม นำมาใช้บังคับได้ คือรัฐย่อมไม่ผูกพันตามกฎหมายใหม่ เว้นแต่จะ ชอบรับ, ในคดี Antelope คำพิพากษาว่าการค้าทาสเป็นการชอบด้วย กฎหมายระหว่างประเทศ, ประเทศใดประเทศหนึ่งจะอ้างว่าเป็นมิชอบ ด้วยกฎหมายไม่ได้ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิของประเทศอื่น หลัก แห่งความเต็มอภาคระหว่างประเทศเป็นที่รับรองกันทั่วไปยิ่งกว่าหลัก อื่นใด รัสเซีย และจีนก็มีสิทธิเท่าเทียมกัน เนื่องจากเหตุนี้เอง รัฐหนึ่งจะตรากฎหมายบังคับรัฐอื่นไม่ได้

คำพิพากษาทำนองเดียวกันนี้ ของศาลทหารเรือสูงสุดอังกฤษใน คดีเรือฝรั่งเศสชื่อ Le Louis มีความว่าความเต็มอภาคกันและเอกราช

สัมบูรณ์ของรัฐทั้งหลายเป็นรากฐานสำคัญของกฎหมาย, ในคดี
Scotia ศาลยืนยันว่า ประเทศใด ๆ จะเปลี่ยนกฎหมายทะเลโดยลำพัง
มิได้ กฎหมายเป็นความผูกพันทั่วไป กฎหมายของหนึ่งหรือสอง
ประเทศ จะก่อให้เกิดความผูกพันทั่วโลกไม่ได้

๖. อิทธิพลของมหาประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศต้องอาศัยความยินยอม ประเทศ
เล็กๆ ไม่สำคัญอะไรจะขัดขึ้นไม่ปฏิบัติตามมติของประชาคมล้นใหญ่
ได้หรือไม่ และตรงกันข้าม ผลจะเป็นอย่างไร Congress of Vienna
ค.ศ. ๑๘๑๕ ทำหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการเปลี่ยนแปลงที่ยุโรป
ในปลายสมัยนั้นไปเขียน Congress of Paris ค.ศ. ๑๘๑๖ วางหลักเกณฑ์
ใหม่ว่าด้วยการทำสงครามทางทะเล Congress of Berlin ค.ศ. ๑๘๗๘
และ ๑๘๘๕ จัดแบ่งอาฟริกา

๗. สันนิบาตชาติและสหประชาชาติ

กติกาสันนิบาตชาติ ถู้อหัดกแห่งความเสมอภาคของรัฐต่างๆ
แต่คณะมนตรี (Council) ประกอบด้วยมหาอำนาจห้าประเทศ คือ
สหรัฐ อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และญี่ปุ่น แต่สิทธิอื่น ๆ มีเท่ากัน
เช่นแต่ละประเทศมีสิทธิออกเสียง ๑ เสียง ประเทศต่างๆ ต้องเสียค่า
ใช้จ่ายตามความสามารถที่จะเสียได้

กฎบัตรสหประชาชาติ วางหลักความเสมอภาคแห่งอธิปไตย
(Sovereign equality) ของรัฐสมาชิก คำนี้เป็นคำใหม่มีความหมาย
รวมทั้งอธิปไตยและความเสมอภาคทางกฎหมาย ความมุ่งหมายของ

สหประชาชาติเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างชาติทั้งหลาย คณะมนตรีความมั่นคงมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพ คณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติเช่นเดียวกับสันนิบาตชาติ ประกอบด้วยมหาประเทศ ๕ ประเทศเป็นต้นมาชิกถาวรและยอมให้สมาชิกเลือกอีก ๒ ประเทศ แต่อำนาจนี้ได้เป็นการชั่วคราวอย่างสำคัญ

สหภาพโซเวียต อังกฤษ สหรัฐ และจีนได้ประชุมกันที่มอสโกเมื่อค.ศ. ๑๙๓๕ เพื่อตั้งองค์การระหว่างประเทศโดยถือหลักความเสมอภาคทางอำนาจอธิปไตย (Sovereign equality) แต่ในการประชุมที่ Yalta รัสเซีย อังกฤษ และสหรัฐ ก็ดำเนินการต่อมา ภายหลังจากสงครามแล้วจึงเข้าร่วมเป็น Big Four แทนจีนทำสัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๔๖ เกี่ยวกับอนาคต, มีผลให้ประเทศอื่นๆ อีก ๒๑ ประเทศต้องปฏิบัติตาม

บทที่ ๑๓

สิทธิในการดำรงชาติ

๑. ลักษณะของสิทธิในการดำรงชาติ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าตามกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐต่างๆ มีสิทธิอันเป็นหลักมูลซึ่งสหประชาชาติได้ยืนยันแล้ว ต่อไปนี้จะได้พิจารณาลักษณะเฉพาะของสิทธิเหล่านี้ ทงนควรศึกษาถึงเหตุการณ์ในอดีตด้วย

สิทธิสำคัญในประการแรกคือ สิทธิในการรักษาความมั่นคงของรัฐ, ชีวิตของสภาพบุคคลธรรมดาที่มีความสำคัญเพียงใด สิทธิในการคงสภาพของรัฐก็มีความสำคัญยิ่งเพียงนั้น เนื่องจากเหตุผลนี้เองกฎหมายระหว่างประเทศจึงเจาะจงต่อสิทธิในการดำรงชาติ (right of national existence) นักนิติศาสตร์เป็นอันมากถือว่าสิทธินี้เป็นบ่อเกิดของสิทธิอื่น ๆ ทั้งหมด ในทางปฏิบัติรัฐบาลมักอ้างสิทธิอันนี้ตามปัญหาที่ประสบ เช่น "ความปลอดภัยของชาติ" (national security) "สิทธิในการป้องกันตัว" (right of self-defense) เป็นต้น

ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ในหลักที่ว่ารัฐทั้งหมดมีสิทธิในการดำรงรัฐเท่าเทียมกัน สิทธินี้ไม่อาจจะเมิดได้ แต่ในทางปฏิบัติการดำรงสภาพความมั่นคงของรัฐ ให้คงอยู่ติดต่อกันไปนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเองในอันที่จะป้องกันตัวให้พ้นจากอำนาจของรัฐอื่น ซึ่งพร้อมอยู่เดอมที่จะแก้ปัญหาโดยวิธีใช้อาวุธ ในขณะนั้นไม่มีองค์การใดๆ ที่จะร่วมกันป้องกันรักษา แต่รัฐต้อง

พึงตัวเองตามกำลัง ฐานะฐานะของประเทศเล็กๆ จึงอ่อนแอเต็มที โปแลนด์ได้ถูกแบ่งแยกไปในระหว่าง ค.ศ. ๑๗๗๒ ถึง ค.ศ. ๑๗๙๕ รัสเซียเข้ายึดครองแชนโนเวอร์ ค.ศ. ๑๘๖๔ เกาหลีได้ถูกญี่ปุ่นยึดเอาไปเมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ ความเห็นของนักนิติศาสตร์เป็นอย่างไรก็ตาม แต่การใช้สิทธิอันอยู่ภายใต้เงื่อนไขกำลังทหารของแต่ละรัฐ

๒. การป้องกันตัวเมื่อถูกโจมตี

ตามระบบการป้องกันตัว อันเป็นหลักประกันความปลอดภัย ย่อมเป็นการจำเป็นที่จะต้องไม่ถือความแตกต่าง ระหว่างการรุกราน (acts of aggression) และการป้องกันตัว (acts of self-defense) ถ้าพิจารณาหลักทั่วไป อาจเห็นว่าการป้องกันตัวเป็นเพียงการต่อต้าน การโจมตี (resistance to attack) แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏบ่อยๆ ว่า เป็นการจำเป็นสำหรับรัฐที่จะต้องเปิดการโจมตีรัฐอื่นก่อน เพื่อป้องกันตัวในอนาคต มิฉะนั้นอาจถูกรัฐอื่นทำลาย การตีความการป้องกันตัวในทำนองนี้ อาจจะต้องวินิจฉัยว่า อันตรายที่จะพึงเกิดขึ้น ยังห่างไกลหรือใกล้ชัดที่สุดจนจำเป็นต้องใช้กำลังเช่นนั้น ประเทศเยอรมันนี้เป็นตัวอย่าง เคยอ้างว่า การระดมพลของรัสเซียในเดือนกรกฎาคม ๑๙๑๔ เป็นการคุกคามและก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องป้องกันตัวในทันที รัสเซียก็อ้างว่าเยอรมันได้เริ่มทำสงครามโดยการเปิดการโจมตีก่อน

ตามธรรมเนียมก็อ้างกันว่า สงครามเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัว แต่การกระทำดังนั้นบางครั้งก็ละเมิดสิทธิของประเทศที่ตามมา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการสงครามเลย ใน ค.ศ. ๑๘๑๗ รัฐบาลอังกฤษมี

เหตุผลที่เชื่อว่า ฝรั่งเศสและรัสเซียจะชวนให้เดนมาร์กเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในการสงครามขณะนั้น หรือมีขณะนั้นเดนมาร์กก็คงไม่สามารรถจะขัดขวางมิให้มันไปเสียนเข้ายึดกองทัพเรือของตนได้ อังกฤษจึงขอให้เดนมาร์กยอมมอบกองทัพเรือให้แก่อังกฤษ โดยสัญญาว่าจะมอบคืนให้เมื่อเสร็จสงคราม แต่เดนมาร์กปฏิเสธ อังกฤษก็ระดมยิงเมืองโคเปนเฮเกน แล้วเข้ายึดกองทัพเรือเดนมาร์ก ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๑๔ ญี่ปุ่นทำสงครามกับรัสเซีย ญี่ปุ่นได้รุกเข้าเกาหลีเพื่อป้องกันมิให้รัสเซียยึดเอาไป

ค.ศ. ๑๘๑๕ เยอรมนีเข้ายึดครองเบลเยียม อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่า รัฐมีสิทธิที่จะใช้กำลังเพื่อป้องกันตนเองได้ในทันทีที่ถูกรุกราน แต่มีปัญหาในการใช้สิทธิเช่นนั้นจะรุกเข้าไปในดินแดนข้างเคียงได้หรือไม่ ทั้งนี้เงื่อนไข ๒ ประการ ประการแรก ความจำเป็นในการป้องกันตัวต้องเป็นการ "ร้ายแรงที่สุด" (gravest character) ประการที่สอง รัฐที่ถูกรุกเข้าไปนั้นไม่เต็มใจ หรือไม่สามารรถที่จะป้องกันมิให้เกิดการโจมตีขึ้นได้ ใน ค.ศ. ๑๘๓๗ เกิดกบฏในแคนาดา รัฐบาลแคนาดาได้ส่งทหารไปปราบกบฏ ซึ่งตั้งมั่นอยู่บนเกาะแห่งหนึ่งในแม่น้ำไนแอกรว ซึ่งเป็นพรมแดนระหว่างแคนาดาและสหรัฐ แต่ทหารของแคนาดาได้ล่องเรือเข้าไปในเขตแดนของสหรัฐ และจับเรือกบฏหนึ่งลำ ฆ่าฝ่ายกบฏสองคน รัฐบาลสหรัฐได้ประท้วงรัฐบาลอังกฤษตอบไปว่าเป็นการกระทำอันจำเป็นในการป้องกันตัว ซึ่งต้องกระทำโดยฉับพลัน

๓. ปัญหาเรื่องคำว่ารุกราน

(๑) เหตุผลของความยากในการนิยาม การที่ยังไม่สามารรถจะให้นิยามคำว่ารุกรานเหตุเพราะ ๓ ประการคือ

ก. คำว่า "รุกราน" มีความหมายต่อนัย ความหมายธรรมดาตามตัวอักษรก็เกี่ยวกับท่าทีทางจิตใจของมนุษย์ ถ้านำไปใช้กับการกระทำของรัฐก็จะจัดเข้าอยู่ในท่าทีของจิตใจเหมือนมนุษย์ไม่ได้ ฉะนั้น ความยากอันหนึ่งจึงพาดพิงถึงความรู้สึกผิดชอบในการดูรับทำนองเดียวกับดังความยุติธรรมหรืออยุติธรรม

ส่วนคำว่ารุกรานตามความรู้สึกทั่วไป มีมูลฐานมาจากความไม่ยุติธรรมเป็นการรุกรานเข้าไปสู่ใจเข้มแข็ง Unprovoked attack แต่การรุกรานนี้อาจจะเนื่องมาจากความเป็นธรรมก็ได้เหมือนกัน ฉะนั้น จึงเกิดความยากในการวินิจฉัย

ข. นักประวัติศาสตร์และนักนิติศาสตร์ ได้ถกเถียงกันเป็นอันมากเกี่ยวกับคำนี้ แต่ก็ไม่สามารถจะลงเอยได้ว่าหมายความว่าความเพียงใด การรบเป็นคำกว้างยากที่จะจำกัดขอบเขต ทั้งต้องพิจารณานโยบายของรัฐประกอบด้วย

ค. แม้จะสามารรถจำกัดความลงได้ ก็ยังมีปัญหาต่อไปอีก เพราะคำจำกัดความในเวลาปัจจุบัน ไม่สามารถจะครอบคลุมถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตได้ ทั้งจะก่อให้เกิดหาทางที่จะหลีกเลี่ยง

เพียงบทนิยามนั้น ๆ และอาจจะมีวิธีการแบบอื่น ๆ นอกบทนิยามต่อไปอีก

(๒) การพยายามให้คำนิยาม ความเห็นของ โกรติอุด์ เกี่ยวกับสงครามยุติธรรม (just war) ได้ถูกรวบรวมขึ้นมาพิจารณาใหม่ อีกในการควบคุมการทำสงคราม กติกาของสันนิบาตชาติมาตรา ๑๐ บัญญัติให้สมาชิกเคารพและรักษาไว้ ซึ่งอาณาเขตและอิสรภาพของตนเพื่อป้องกันการรุกราน

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ คณะกรรมการลดอาวุธได้พยายามให้นิยามการรุกรานว่า รัฐที่ตั้งมือกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดก่อนดังต่อไปนี้

๑. ประกาศสงครามกับรัฐอื่น
๒. ใช้กำลังทหารบุกเข้าในดินแดนของรัฐอื่น โดยประกาศสงครามหรือไม่ก็ตาม
๓. ทำการโจมตีดินแดน เรือ หรืออากาศยานของรัฐอื่น
๔. ทำการปิดฝั่งทะเลหรือท่าเรือของรัฐอื่น
๕. ทำการสนับสนุนกำลังทหารของรัฐ ที่บุกเข้าไปในรัฐอื่น หรือไม่ทำการป้องกันการสนับสนุนดังกล่าวนี้

บทนิยามนี้ ในสายตาของผู้รุกรานว่ากว้างเกินไป อย่างไรก็ตามก็ตีค่าว่ารุกรานมีความยากในการให้คำนิยาม ทำนองเดียวกับให้เด็กนักเรียนผู้ไม่เคยเห็นข้างบรรยายลักษณะของช้าง สำหรับบางประเทศ เช่นฝรั่งเศสผู้เคยถูกรุกรานมาหลายครั้งก็ยอมเข้าใจในคำนี้

มีนักนิติศาสตร์หลายท่าน เช่น ศาสตราจารย์ Quincy Wright ได้พยายามให้คำนิยามและเห็นว่า "รัฐอาจที่จะใช้วิธีอื่นในการแก้ไข บังคับกันโดยมิต้องใช้กำลัง" อย่างไรก็ดี ไม่เคยมีบทนิยามที่เหมาะสม โดย

(๓) การ พยายาม ให้คำนิยาม หลัง สงคราม โลก ครั้งที่ สอง
คณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจกว้างขวางในการพิจารณาเรื่องการคุกคามต่อต้านติภาพหรือการรุกราน ฉะนั้น คำว่ารุกรานจึงจำเป็นที่จะต้องมีบทนิยาม เพราะเกี่ยวกับการลงโทษผู้ทำสงครามรุกราน

ศาลทหารระหว่างประเทศที่นูเรมเบิร์ก ได้ระบุปัญหาเกี่ยวกับความผิดของบุคคล โดยให้ประกอบด้วย *mens rea* เจตนาร้ายในการรุกราน

ความเห็นท้อ ๆ ไปมีว่าเป็นการยากที่จะให้คณะมนตรีความมั่นคง หรือศาลการเมืองเป็นผู้วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความผิดของบุคคล ตลอดจนความเป็นความตายของเขา

คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติ ก็เผชิญปัญหาในการนิยามคำนี้ คือจะควรนิยามเป็นถ้อยคำท้อ ๆ ไปหรือจะควรระบุการกระทำ

การระบุการกระทำแต่เดิยงั้น เป็นอันยกเลิก เพราะไม่ต่ำมารถจะระบุได้ทั้งหมด แต่บทนิยามท้อ ๆ ไปก็ยังทำไม่สำเร็จ

อย่างไรก็ดี ในมาตรา ๒ ของร่างประมวลกฎหมาย ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดความสงบเรียบร้อยได้ระบุถึง "การกระทำอันเป็นการรุกราน" โดยมีให้บทนิยามว่า การรุกราน คืออะไร แต่กล่าว

ไว้ด้วยว่า (๑) การรุกราน ให้อำนาจแก่การกระทำบางอย่างซึ่งอาจ
โต้แย้งได้ เช่นการคุกคามว่าจะทำการรุกราน การเตรียมการใช้กำลัง
อาวุธ หรือการก่อความวุ่นวายให้แก่รัฐอื่น ๆ และ (๒) การรุก
รานไม่รวมถึงการป้องกันตัวโดยฉันทนวม หรือการกระทำโดยมิตของ
สหประชาชาติ

(๔) การป้องกันตัวจากการคุกคามทางทหาร

ภัยจากการคุกคามที่จะถูกโจมตี ในอนาคตนั้นเป็นปัญหาอยู่ใน
บางกรณีภัยที่จะเกิดขึ้นก็ห่างไกลมาก แต่นักการเมืองย่อมมีสายตาไกล
ที่จะมองเห็นอันตรายในอนาคต มิฉะนั้นก็อาจจะเป็นการสายเกินไป

ปัญหาสำคัญที่สุด คือ จะสร้างการป้องกันทางทหารเพื่อขัด
ขวางการโจมตีในอนาคตได้เพียงใด อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้เพื่อการ
ป้องกันก็มีค่าเท่ากับเพื่อประโยชน์ในการรุกรานเหมือนกัน และจะ
บอกประเทศใดก็ตามให้เขาเชื่อได้อย่างไรว่าได้เตรียมการไว้สำหรับ
ป้องกันตัวแท้ ๆ เท่านั้น โดยไม่มีเจตนาจะรุกรานเลย Grotius เคย
แสดงว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ ที่จะใช้อาวุธปราบ
ปรามผู้ที่เพิ่มกำลังทหารขึ้นเรื่อย ๆ จนอาจเกิดอันตรายขึ้นได้

ดุลย์แห่งอำนาจ (balance of power) เป็นมูลฐานของการ
ป้องกันตัวร่วมกัน Vattel เห็นว่าเป็นการจำเป็นต้องมีดุลย์แห่งอำนาจ
เพื่อรักษาด้านดีภาพและเสรีภาพ Vattel นิยามคำดุลย์แห่งอำนาจว่า
“การจัดระเบียบเพื่อมิให้รัฐใด ๆ มีอำนาจเด็ดขาดเหนือรัฐอื่น ๆ” เช่น

สัญญา Triple Alliance ระหว่าง Germany Austria-Hungary กับ อิตาลี, และ Triple Entente ระหว่างฝรั่งเศส และรัสเซียและอังกฤษ
 กติกาต้นนิบาตชาติมาตรา ๑๑ ถือว่าสมาชิกทั้งหมดต้องร่วมกันปราบสงคราม Pact of Paris หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า Kellogg - Briand Pact ยากติกาอื่นคือ ไม่ให้ถือสงครามเป็นเครื่องมือหรือข้อพิพาท

กฎบัตรสหประชาชาติมาตรา ๕๑ กับบัญญัติสนับสนุนสิทธิในการป้องกันตัวโดยลำพังหรือโดยร่วมกัน หากการโจมตีโดยกำลังอาวุธบังเกิดแก่สมาชิกของสหประชาชาติ

(๕) ลัทธิมอนโรว์เป็นนโยบายในการป้องกัน

เมื่อรัฐต่าง ๆ ในอเมริกา ที่อยู่ภายใต้การปกครองของเผด็จการได้อันตรายต่อสันติภาพและความปลอดภัยของตน จึงจำเป็นต้องใช้สิทธิป้องกันตัวโดยรีบด่วนก่อนที่จะใช้กำลังทหาร ประธานาธิบดีมอนโรจึงประกาศเมื่อ ๒ ธันวาคม ๒๔๗๓ ว่า "ทวีปอเมริกาจะไม่ยอมให้เป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจยุโรปอีกต่อไป" ซึ่งถือกันว่าลัทธินี้เป็นการใช้สิทธิป้องกันตัวในศตวรรษที่ ๑๙ แต่ลัทธินี้ได้รับการทำทลายตลอดมา เช่น ค.ศ. ๑๘๒๓ Louis Napoleon พยายามตั้งรัฐบาลกษัตริย์ในเม็กซิโก เผด็จการของ San Domingo, ใน ค.ศ. ๑๘๖๑ อังกฤษ อิตาลี เยอรมนีตั้งทหารเข้าบังคับให้เวเนซุเอลาละเว้น

(๖) ลัทธิอื่นๆ

มีลัทธิอื่นๆ ในการป้องกันตัวทำนองเดียวกับลัทธิมิอนโรว์ เช่น การสร้างคลองดูเอซ ซึ่งถูกถือว่าเป็นทางคมนาคมสำคัญ และคัดค้านการสร้างฐานทัพของรัสเซีย และเยอรมนีในบริเวณใกล้เคียง ญี่ปุ่นรบกับรัสเซียใน ค.ศ. ๑๙๐๕ ก็อ้างสิทธิป้องกันตัว เพราะทหารรัสเซียในแหลมเดียวตุง อาจเป็นภัยต่อการป้องกันรักษาสลประโยชน์ในแมนจูเรีย

(๗) การแทรกแซงเพื่อป้องกันตนเอง

รัฐหนึ่งจะเข้าแทรกแซง (intervene) กิจการภายในหรือภายนอกของรัฐอื่นได้เพียงใด, จึงอยู่ดังความเป็นการป้องกันตนเองอย่างหนึ่ง เมื่อเห็นว่าการกระทำของรัฐใดอาจเป็นการคุกคามต่อความปลอดภัยของตน ก็อาจประกาศสงครามได้ แต่สงครามเป็นการแก้ที่ร้ายแรงมาก วิธีที่ระมัดระม่อมคือการขอให้แก่นโยบายภายในหรือภายนอก วิธีนี้ยอมทำได้หากรัฐที่เข้าแทรกแซงมีกำลังเหนือกว่า

การแทรกแซงที่เกี่ยวข้องกับหลักสำคัญตามกฎหมายระหว่างประเทศมีอยู่สองประการคือ ลัทธิในการป้องกันตนเองของประเทศที่เข้าแทรกแซงและลัทธิในการปกครองตนเอง หรือเอกราชของประเทศที่ถูกแทรกแซง ต่างฝ่ายซึ่งอ้างว่าฝ่ายตนถูกก็เป็นผู้พิพากษาในคดีของตนเอง

การแทรกแซงในการสงครามมีมาหลายครั้ง ในประวัติศาสตร์ เช่น ในสงครามกลางเมืองเดปญ ค.ศ. ๑๙๓๖ เยอรมนีและอิตาลีเข้าข้างฟรังโก รัสเซียเข้าข้างกษัตริย์

กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา ๒ ข้อ ๗ ห้ามการแทรกแซงซึ่งเคยปฏิบัติกันมาช้านาน แต่ใน ค.ศ. ๑๙๕๕ สหภาพโซเวียตก็แทรกแซงอิหร่าน โดยช่วยเหลือพวกกบฏใน Azerbaijan ใน ค.ศ. ๑๙๕๖ อังกฤษถูกกล่าวหาว่าแทรกแซงกรีซโดยช่วยเหลือฝ่ายรัฐบาลปราบกบฏโจร, ยูโกสลาเวีย อัดบานิเย และมดกาเรียถูกกล่าวหาว่าช่วยกบฏโจรรมกับรัฐบาล เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๗ สหรัฐให้กรีซและตุรกีกู้ยืมเงิน รัสเซียหาว่าสหรัฐเข้าแทรกแซง สหรัฐอเมริกาและอังกฤษถือว่าการช่วยเหลือของรัสเซียแก่พรรคคอมมิวนิสต์ในฮังการี และประเทศอื่นๆ เป็นการแทรกแซง

(๘) การป้องกันเกียรติของชาติ

มีสิทธิในการที่จะได้รับความเคารพอีกประการหนึ่ง คือ เกียรติของชาติ เช่น ธงชาติ หรือธงนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ดังนั้นการละเมิดมักเกิดจากเอกชนหรือหมู่ชนซึ่งไม่ด่ามารตจะควบคุมได้

บทที่ ๑๔

เอกราชของรัฐ

๑. สิทธิในเอกราช

สิทธิสำคัญรองจากสิทธิในการดำรงชาติ (right of national existence) และความจริงก็เป็นสิทธิที่คู่กัน คือ สิทธิในเอกราช (right of independence) สิทธินี้หมายความว่ารัฐเป็นอิสระจากการควบคุมด้วยประการใดๆ ของรัฐอื่นในการบริหารกิจการภายในและภายนอกประเทศ เป็นสิทธิอันเป็นหลักมูลเช่นเดียวกับสิทธิในการดำรงชาติ

สิทธิในเอกราชมีลักษณะ ๒ ประการ ประการแรกเกี่ยวกับเสรีภาพของรัฐในการบริหารกิจการภายใน ประการที่สอง เกี่ยวกับเสรีภาพของรัฐในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในประการแรกเรียกกันว่าเป็น "เอกราชภายใน" ของรัฐ เป็นอำนาจสูงสุดของรัฐที่จะควบคุมบุคคลและทรัพย์สินภายในอาณาเขต เนื่องจากสิทธินี้เองรัฐจึงมีรัฐธรรมนูญ จัดตั้งรัฐบาล กำหนดสิทธิในบุคคล สิทธิในทรัพย์สินของพลเมือง กำหนดวิธีการที่จะอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในอาณาเขตตลอดจนสิทธิในหน้าที่ของคนต่างด้าว (ในสหรัฐต้องรายงานตามกำหนด และปลายปีต้องรายงานที่อยู่ครั้งสุดท้าย) รัฐเป็นนายภายในอาณาเขตและเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐอื่น เว้นแต่ถูกผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญา ต่อมา นักนิติศาสตร์เห็นว่าเพื่อความเหมาะสมแก่เอกราชภายใน ควรถือความเป็น

“สิทธิในการปกครองตนเองของประเทศ” (right of national self-government)

ส่วนเอกราชภายนอกเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐที่จะกำหนดความสัมพันธ์กับรัฐอื่นตามความปรารถนา โดยไม่มีรัฐที่ตามมาบังคับ อันเป็นการจำเป็นที่จะทำให้รัฐสามารถดำเนินการ โดยอิสระและใช้ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ในการใช้สิทธิเอกราชภายนอกเช่นนี้ รัฐก็ทำสัญญาทุกชนิดกับรัฐอื่น ทำสัญญาเพื่อป้องกันร่วมกัน หรือสัญญาว่าร่วมกันเป็นต้นรวม ทำความตกลงเกี่ยวกับการค้าขาย วัฒนธรรม สังคม เอกราชภายนอกนี้เป็นการทดอบดำคัญว่า รัฐมีสภาพบุคคลระหว่างประเทศโดยสมบูรณ์หรือไม่

๒. เอกราชและอธิปไตย

เป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่า สิทธิในเอกราชภายในและภายนอกย่อมมีขอบเขตตามกฎหมายระหว่างประเทศ “เอกราช” ย่อมมีความหมายเพียงแต่สภาพที่ไม่ถูกควบคุมโดยรัฐอื่น มิใช่แต่สภาพจากข้อจำกัดต่างๆ ที่ผูกพัน

คำว่า “อธิปไตย” (sovereignty) มักจะใช้คู่กันไปกับคำว่า “เอกราช” (independence) คำว่าอธิปไตยอาจให้นิยามได้ว่า “เป็นสภาพบุคคลของรัฐที่มีเอกราช ในความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นๆ ในสังคมนานาชาติ” ฉะนั้นกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา ๒ จึงกล่าวได้ว่า “องค์การย่อมถือหลักแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยของสมาชิกทั้งหมดเป็นมูลฐาน”

ความคิดเห็นในปัจจุบันไม่เหมือนแต่ก่อน ซึ่งเคยถือว่า "อธิปไตย" เป็นอธิปไตยสมบูรณ์ รัฐย่อมไม่อยู่เหนือกฎหมายและในขณะเดียวกันย่อมอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมาย

กฎเกณฑ์ทุกอย่างของกฎหมายระหว่างประเทศเป็นข้อจำกัดเอกราชของรัฐ ดั้งเดิมกฎเกณฑ์ฉบับเป็นการจำกัดอธิปไตยของรัฐในกิจกรรมที่กำหนดไว้ในสัญญาเท่านั้น นอกจากหน้าที่พิเศษตามสนธิสัญญาต้องฝ่ายแล้ว ในเวลานี้ทุกรัฐเป็นฝ่ายในสัญญาหลายฝ่ายซึ่งเพิ่มข้อจำกัดต่างๆ คำว่า "เอกราชระหว่างประเทศ" (interdependence) จึงเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน ในเรื่องเอกราชภายนอกนั้น กฎบัตรสหประชาชาติห้ามมิให้ใช้กำลังและให้ใช้สันติวิธีในการระงับข้อพิพาท ส่วนเอกราชภายในก็มีข้อจำกัดมากมาย เมื่อไม่นานมานี้เคยถือกันว่ารัฐมีสิทธิที่จะตั้งรัฐบาลอย่างไรก็ได้ตามความพอใจ แต่ในปัจจุบันนี้การทำของดังคมนานาชาติดูเหมือนจะมิให้ลัทธิที่มีสิทธิตั้งรัฐบาลที่เป็นฟาสซิสต์และรวมรวบอำนาจ (totalitarian) รัฐเคยมีอิสระที่จะปกครองพลเมืองอย่างไรก็ได้ บัดนี้สหประชาชาติรับรู้อำนาจจำเป็นในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพอันเป็นหลักมูล

อนึ่ง กฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดหน้าที่ของรัฐต่างๆ ไว้ช้านานแล้วทำให้คุ้มครองชีวิต และทรัพย์สินของคนต่างด้าวซึ่งอยู่ในอาณาเขต ให้เคารพสิทธิพิเศษและให้ความคุ้มกันแก่ผู้แทนทางทูตของรัฐต่างประเทศ ให้ห้ามบุคคลที่อยู่ในเขตอำนาจมิให้ใช้อาวุธโจมตีประเทศใกล้เคียง และให้วางกฎเกณฑ์ภายในเพื่อมิให้รบกวนสันติภาพหรือคุกคามประเทศใกล้เคียง

เราจะแบ่งแยกระหว่างการปกครองตนเองและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลเหนือรัฐได้อย่างไร คำว่า “ปัญหาภายใน” (domestic questions) ได้เคยใช้กับเหตุการณ์ในอาณาเขตที่รัฐจะวินิจฉัยเอง และไม่ยากให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด เพราะผลอาจขัดต่อผลประโยชน์ของตน

ฉะนั้น ปัญหาเรื่องคนเข้าเมืองจึงเป็นปัญหาภายใน เพราะแต่ละรัฐมีอำนาจที่จะกำหนดว่าจะเปิดประตูรับคนต่างด้าวมากหรือน้อย หรือจะปิดประตูเดียวเลย ปัญหาในกฎหมายระหว่างประเทศไม่ค่อยควบคุมกล่าวอีกนัยหนึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องนี้ แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งก็จะเห็นว่าเหมือนกัน คือรัฐมีอิสระที่จะกำหนดปัญหา^๕ โดยตรง

ในการใช้สิทธิของรัฐโดยปราศจากการรบกวนจากรัฐอื่นเพียงรัฐเดียว^๕ ขยายไปถึงการรบกวนของหลายๆ รัฐเป็นอันรวมด้วย ตามมาตรา ๒ ของกฎบัตรสหประชาชาติ บัญญัติว่า “ไม่มีข้อความในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะให้อำนาจแก่สหประชาชาติเข้าแทรกแซงในเรื่องซึ่งโดยสาระสำคัญแล้วตกอยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ”

กฎบัตร^{๕๕} ขอนทั้งปัญหาไว้คือว่า อะไรเป็นเรื่องที่ตกอยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ รัฐแต่ละรัฐมีสิทธิที่จะกำหนดเอาเองกระนั้นหรือ

๓. เขตอำนาจเหนือพลเมือง

เนื่องจากรัฐเป็นที่รวมของบุคคลธรรมดา ปัญหาแรกก็ย่อมเกี่ยวกับตัวมาชิกของนิติบุคคลนั้น^๕

ปัญหาเรื่องสัญชาติย่อมไม่เกิดขึ้นในเมื่อเกี่ยวกับพลเมืองที่เกิด และดำรงชีพอยู่ภายในเขตแดน ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลออกจาก รัฐหนึ่งเข้าไปในอีกรัฐหนึ่ง บุคคลนั้นจะถือสัญชาติใด, รัฐบาลของ รัฐนั้นก็อ้างประโยชน์จากเรื่องสัญชาตินี้ คำว่า "สัญชาติ" (nationality) อาจให้นิยามว่า "เป็นพันธะซึ่งรวมบุคคลเข้ากับรัฐหนึ่ง ทำให้เขาเป็นสมาชิกของรัฐหนึ่ง ซึ่งให้สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง จากรัฐนั้น, และซึ่งทำให้เขามีหน้าที่ต่อรัฐนั้น" คำว่า "พลเมือง" (nationals) ในปัจจุบันนี้ได้ใช้แทนที่คำว่า "citizen" หรือ subjects ซึ่งใช้กันมาแต่ก่อน คำว่า citizen ในบางรัฐไม่ใช่แก่สมาชิกทั้งหมด ของรัฐ คำว่า "Subject" เคยมีความหมายเก่าแก่ในการปกครอง ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

กฎหมายทั่วไปที่ว่าบุคคลย่อมถือสัญชาติของรัฐ ในเมื่อเกิด ในดินแดน และมิตามารดาถือสัญชาติของรัฐนั้น แต่มีหลายรัฐปฏิบัติ ไม่เหมือนกัน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศละตินอเมริกาบาง ประเทศถือหลัก jus soli คือเพียงแต่การถือกำเนิดในดินแดน ก็เป็น การเพียงพอในการถือสัญชาติ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของบิดามารดา ดังฝรั่งเศสเมื่อใช้ Code Napoleon เยอรมันและรัฐอื่นๆ ในยุโรป ถือหลัก jus sanguinis คือสัญชาติของเด็กต้องถือตามสัญชาติ ของบิดามารดาโดยไม่คำนึงถึงที่เกิด ฉะนั้นปัญหาจึงอาจเกิดได้ว่า เด็กที่เกิดในดินแดนของรัฐหนึ่งโดยบิดามารดามีสัญชาติรัฐอื่น เช่น เด็กเกิดในสหรัฐอเมริกา โดยบิดามารดาเป็นฝรั่งเศส ย่อมเป็นคน อเมริกันโดย jure soli แต่ในขณะเดียวกันเด็กก็เป็นพลเมืองของ

ฝรั่งเศสมีสัญชาติฝรั่งเศส โดย *jure sanguinis*, สัญชาติใดจะมีผลบังคับก็ยอมแล้วแต่เขตอำนาจซึ่งอยู่เหนือ ในสหรัฐอเมริกาเป็นคนอเมริกันในฝรั่งเศสก็เป็นชาวฝรั่งเศส ส่วนในประเทศอื่น เขาก็มีต้องสัญชาติ

๔. การได้สัญชาติโดยการแปลงชาติ

นอกจากหลักสัญชาติโดยกำเนิด กฎหมายระหว่างประเทศยังรับสัญชาติที่ได้มาจากการกระทำโดยสมัครใจ คือการที่บุคคลที่เกิดขึ้นมา มีสัญชาติของรัฐหนึ่งได้สถานะภาพ (*status*) เป็นพลเมืองของรัฐอื่นวิธีที่ได้สัญชาติใหม่นี้เรียกว่า "การแปลงชาติ" (*naturalization*) ซึ่งแต่ละรัฐก็วางกฎเกณฑ์เอาเอง เช่น ในสหรัฐต้องดำเนินการสองขั้น ขั้นแรกแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จะเป็นพลเมืองโดยลำดับตัวว่าจะไม่ภักดีต่อรัฐอื่น ขั้นที่สองต้องทำคำร้องโดยมีพยานรับรองว่าจะไม่คัดค้านรัฐบาลสหรัฐ ไม่เป็นผู้ใส่ใฝ่ในการมีภรรยาหลายคน, จะตั้งภูมิลำเนาถาวรในสหรัฐและสนับสนุนรัฐธรรมนูญของสหรัฐ การแปลงชาตินี้แต่เดิมยอมให้เฉพาะคนผิวขาว และลูกหลานของชาวอาฟริกา คำว่าคนผิวขาวไม่รวมจีน ญี่ปุ่น และคนผิวดึงอื่น ๆ ต่อมาจึงแก้ไขยอมให้จีนแปลงชาติได้

มีหลายประเทศ เช่น สหรัฐ อังกฤษ อิตาลี ยอมรับว่าการแปลงชาติของพลเมืองของตนในต่างประเทศเป็นการหลุดพ้นจากการเป็นพลเมืองโดยอัตโนมัติ มีอีกหลายประเทศ เช่น ฝรั่งเศส โปแลนด์ รุสเซีย บัญญัติกฎหมายไว้ว่า การแปลงชาติไม่ทำให้หลุดพ้นจากสัญชาติเดิม เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากรัฐเดิมก่อน หรือได้รับ

ราชการทหารตามกฎหมายแล้ว มีอีกหลายประเทศรวมทั้งออสเตรเลีย
สวีเดน และญี่ปุ่น ปฏิเสธไม่ยอมให้มีการแปลงชาติจนกว่าคนต่างด้าว
นั้นได้รับอนุญาตจากรัฐเดิมก่อน ผลประโยชน์ได้เสียของรัฐต่างๆ
เป็นเหตุให้ทำกฎเกณฑ์เหมือนกันไม่ได้

๕. ฐานะของสตรีที่สมรสแล้วและเด็ก

ตาม Common Law ของอังกฤษและสหรัฐ สตรีที่สมรสกับ
คนต่างด้าวไม่เสียสัญชาติเดิม ในคดี Shanlos โจทก์ Dupont จำเลย
พิพากษาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ ว่า สตรีชาวอเมริกันสมรสกับทหารอังกฤษ
เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๓ แล้วย้ายภูมิลำเนาไปอยู่กับสามีในอังกฤษไม่เสียสัญ
ชาติโดยการสมรส มีกฎหมาย ค.ศ. ๑๘๕๕ ให้สัญชาติอเมริกันแก่
สตรีต่างด้าวที่สมรสกับคนอเมริกัน ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๐๗ มีกฎหมาย
อีกฉบับหนึ่งว่า สตรีอเมริกันที่สมรสกับคนต่างด้าว ย่อมถือสัญชาติ
ของสามี แต่จะกลับมีสัญชาติอเมริกันเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ครั้น
ต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๒ มีกฎหมายใหม่เรียกกันว่า Cable Act ว่า
๑. สตรีต่างด้าวจะไม่ได้สัญชาติอเมริกันโดยการสมรสกับคนอเมริกัน
หรือโดยการแปลงชาติของสามี ต้องทำการแปลงชาติตามกฎหมาย
๒. สตรีอเมริกันไม่เสียสัญชาติโดยการสมรส เว้นแต่จะได้เสียสัญชาติ
ตามระเบียบ หรือสมรสกับคนต่างด้าวซึ่งไม่อาจจะเป็นพลเมืองของ
สหรัฐได้

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญของสันนิบาตชาติได้วางประมวล
กฎหมายในเรื่องนี้ว่า สตรีที่สมรสแล้วไม่เสียสัญชาติเดิม เว้นแต่

กฎหมายของประเทศดามิเนียนยอม และถ้าดามิเบียเปลี่ยนสัญชาติในระหว่างสงคราม ผู้สัญชาตินั้นก็ไม่ได้เสียสัญชาติเดิมจนกว่าจะได้สัญชาติใหม่ด้วย ร่างนี้ได้รับคำรับรองในการประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๓๐ โดยเพิ่มเติมว่าการแปลงชาติของดามิเบียในระหว่างสงคราม ไม่เป็นเหตุให้ภรรยาเปลี่ยนสัญชาติโดยภรณานี้ไม่ยินยอม ภรรยาที่กลับคืนสู่สัญชาติเดิมเมื่อการสงครามสิ้นสุดลง

ในรัฐที่ถือหลัก jus soli ก็มีกัยกเว้นเด็กที่เกิดในขณะทุตานุทุต และข้าราชการของรัฐต่างประเทศ ในกรณี jus sanguinis มีปัญหาอยู่บ้างในกรณีเด็กเกิดโดยไม่รู้สัญชาติของบิดามารดา หรือเด็กเกิดนอกสงคราม เป็นเหตุให้เด็กเหล่านั้นไม่มีสัญชาติ (stateless) อนุสัญญากรุงเฮก ๑๙๓๐ จึงกล่าวไว้ว่า เด็กที่ไม่รู้ที่เกิด (foundlings) ให้ถือสัญชาติของประเทศที่มีผู้พบเห็นเด็กนั้น ส่วนเด็กนอกสงครามไม่ได้สัญชาติในถิ่นที่เกิดตามกฎหมายแล้วแต่จะได้สัญชาติของรัฐอื่น

กฎหมายของประเทศต่างๆ มักบัญญัติว่า เด็กจะได้สัญชาติใหม่ตามบิดามารดา เมื่อบิดามารดาได้แปลงชาติในต่างประเทศ ถ้าหากเด็กยังไม่ได้สัญชาติใหม่ของบิดามารดาก็คงถือสัญชาติเดิม

๖. การไม่มีสัญชาติ

ในเวลาที่มีปัญหาเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการไม่มีสัญชาติ สาเหตุมิใช่เฉพาะกฎหมายขัดกันหรือมิได้อยู่ในประเทศเท่านั้น แต่สัญชาติหายไปโดยการกระทำของรัฐบาลก็มี ชาวรัสเซียเป็นอันมากได้สูญเสียสัญชาติไปภายหลังการปฏิวัติ เพราะไม่ยอมกลับประเทศหรือไม่ยอม

จดทะเบียนตามฉันทานกตที่สุด ค.ศ. ๑๙๓๓ รัฐบาลนาซีได้ถอนสัญชาติ
ชาวยิวซึ่งได้แปลงชาติเป็นเยอรมันตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๑๔ ต่อมา ๑๙๔๑
ชาวยิวทั้งหมดก็ถูกลอนสัญชาติ เป็นเหตุให้บุคคลไม่มีสัญชาติเป็น
จำนวนมาก

๑. การประมวลกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

เนื่องจากการปฏิบัติของนานาชาติเกี่ยวกับเรื่องสัญชาตินี้แตก
ต่างกัน จึงมีความคิดกันว่าควรทำประมวลกฎหมายให้มีวิธีการเหมือน
กัน ทั้งนี้ได้มีการประชุมที่กรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๓๐ แต่ก็ไม่บรรลุผล
สำเร็จ เพราะไม่อาจตกลงกันได้ การที่รัฐหนึ่งยอมให้บุคคลแปลง
ชาติได้นั้นจะเป็นการทำให้เขาหลุดพ้นจากสัญชาติอื่น โดยอัตโนมัติหรือ
ไม่ จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องให้รัฐซึ่งบุคคลนั้นมีสัญชาติอยู่เดิมยินยอมใน
การแปลงสัญชาติด้วย สตรีที่สมรสแล้วมีอิสระในการเลือกถือสัญชาติ
หรือไม่

ส่วนบริษัทห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่าง ๆ นั้น มีหลักว่าถือสัญ
ชาติของรัฐที่จดทะเบียน

ตามกฎหมายไทย เคยมีพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖
ประกอบกับกฎหมายแปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ ต่อมาพระราชบัญญัติ
สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖
และกฎหมายแปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ ต่อมามีการแก้ไข พ.ศ. ๒๔๙๖
(ฉบับที่ ๒) และ ๒๔๙๘ (ฉบับที่ ๒)

มาตรา ๓ (แก้มาตรา ๗ เดิม) บุคคลต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติ
ไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักร โดยมีมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่สอดคล้องกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ

(๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๕ บุคคลซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีมารดา มีใช้คนไทยในระหว่างใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ ย่อมได้สัญชาติไทย

มาตรา ๕ (แก้ไขมาตรา ๕ เดิม) คนต่างด้าวในลักษณะต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรพบุรุษบิดาจะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายแห่งชาติของตน

(๒) มีความประพฤติดีและมีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๓) มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทย ต่อเนื่องมาจนถึงวันยื่นคำขอแปลงชาติเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และ

(๔) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (อ่านและเขียนภาษาไทยได้)

มาตรา ๖ (แก้มาตรา ๑๐ เดิม) บทบัญญัติในมาตรา ๕

(๓) และ (๔) มิให้นำมาใช้บังคับ ถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติ

(๑) ได้กระทำความดี ความชอบ เป็นพิเศษ ต่อ ประเทศไทย หรือได้ ทำคุณประโยชน์ ให้แก่ ราชการ ของ รัฐบาล ไทย ซึ่ง รัฐมนตรี เห็น เป็นการ สมควร

- (๒) เป็นบุตรของผู้ที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ที่ได้คืนสัญชาติไทย ซึ่งในขณะบิดาหรือมารดาแปลงหรือได้สัญชาติไทยนั้น ตนบรรพบุรุษบิดาจะแล้วหรือ
- (๒) เป็นบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยมาแล้ว

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า หญิงไทยซึ่งทำการสมรสกับคนต่างด้าวย่อมเสียสัญชาติไทย ถ้าหากว่าตาม กฎหมาย แห่ง ประเทศของ สามีตน อาจถือ สัญชาติ ของสามีได้ และหญิงนั้นได้แสดงความจำนงโดยชัดแจ้ง สละสัญชาติไทยต่อนายทะเบียนสมรส

มาตรา ๓๔ บุคคลผู้มีสัญชาติไทย เพราะเกิดในราชอาณาจักร แต่บิดาเป็นคนต่างด้าว มีสิทธิขอต่อสัญชาติไทย เพื่อถือเอาสัญชาติของบิดาได้ ถ้าหากว่ากฎหมายของประเทศที่มีสามีสัญชาติยอมให้ถือเอาสัญชาตินั้นโดยทำคำขอเป็นหนังสือยื่นต่อพนักงานทูต หรือกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหนังสือมี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อรัฐมนตรีพิจารณาคำขอของบุคคลดังกล่าว ในวรคก่อน เห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อถือ ก็สั่งให้อนุญาตให้บุคคลนั้นต่อสัญชาติไทย การต่อสัญชาติไทยมีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕ ผู้ใดมีสัญชาติไทย แต่สัญชาติตามกฎหมายของประเทศอื่นด้วย ถ้าประสงค์จะต่อสัญชาติไทย ให้ทำคำขอยื่นต่อรัฐมนตรีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ตั้งสัญชาติไทยนั้น ย่อมอยู่ใน
ดุลยพินิจของรัฐมนตรี

การตั้งสัญชาติไทยมีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
การตั้งสัญชาติย่อมมีผลเป็นการเฉพาะตัว

มาตรา ๑๖ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักร
แต่บิดาเป็นคนต่างด้าวหนึ่ง ถ้าไปอยู่เสียในต่างประเทศหกปีหรือเคย
มีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่าสิบปี นับแต่บรรลุนิติภาวะก็ดี มี
หลักฐานอื่นแสดงให้เห็นว่ายังคงถือสัญชาติแห่งบิดาตนก็ดี หรือกระ-
ทำการใด ๆ อันเป็นภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ หรือเป็นการ
ขัดต่อผลประโยชน์นานาชาติ หรือสิทธิของประเทศไทยก็ดี หรือกระ-
ทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสุจริต หรือความเจริญแห่ง
สาธารณชนก็ดี เมื่อพนักงานอัยการร้องขอศาลอาจตั้งให้ถอนสัญชาติ
ไทยของผู้นั้นเสียได้ คำตั้งศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๗ คนไทยซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าวย่อมขาด
จากสัญชาติไทย

มาตรา ๑๘ ผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ อาจถูกถอน
สัญชาติได้ เมื่อ

- (๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยการฉ้อฉล หรือโดย
ปกปิดข้อเท็จจริง
- (๒) มีพยานหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้น ยังถือ
สัญชาติเดิม

- (๓) ผู้แปลงสัญชาตินั้น ได้กระทำการใด ๆ อันเป็นภัยอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ หรือเป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของชาติหรือลัทธิ หรือเกียรติของประเทศไทย
- (๔) ผู้แปลงสัญชาตินั้น ได้กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสุจริต หรือความเจริญแห่งสาธารณชน
- (๕) ผู้แปลงสัญชาตินั้น ไปอยู่นอกประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดปี
- (๖) ผู้แปลงสัญชาตินั้นยังมีสัญชาติของรัฐที่ทำความสัมพันธ์กับประเทศไทย

มาตรา ๑๕ การถอนสัญชาติตามมาตรา ๑๔ นั้น จะให้ขยายถึงภริยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยด้วยก็ได้ ถ้าหากว่าภริยาหรือบุตรนั้นได้สัญชาติไทย เนื่องแต่การแปลงชาติของผู้ถูกถอนสัญชาตินั้น เว้นแต่ภริยาซึ่งเคยมีสัญชาติไทยอยู่ก่อนแล้วทำการสมรส

การถอนสัญชาติไทยให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

มาตรา ๒๐ คนไทยซึ่งได้เสียสัญชาติไทย ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ถ้าประสงค์จะได้คืนมาซึ่งสัญชาติไทย ให้ทำคำขอยื่นต่อรัฐมนตรี

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้คืนสัญชาติไทย ย่อมอยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรี เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้ขอย่อมมีสิทธิที่จะได้คืนสัญชาติไทยคืน

- (๑) ผู้ขอเป็น หญิงไทย เดี่ยวสัญชาติ ไป โดยการ สัมรส กับคนต่างด้าว และได้ขาดจากการสมรสแล้ว ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ
- (๒) ผู้ขอเป็นคนไทยซึ่งเสียสัญชาติตามบิดาหรือมารดา ในขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ และได้ทำการร้องขอเพื่อให้ ได้คืนมาซึ่งสัญชาติไทย เมื่อตนบรรลุนิติภาวะแล้วภายในสองปี

การได้คืนสัญชาติไทยให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุ-

เบกษา

ตามมาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๘. การควบคุมทรัพย์สิน และการกระทำของพลเมืองที่อยู่

ในต่างประเทศ

ตามธรรมดาเขตอำนาจของรัฐเหนือพลเมือง ย่อมจำกัดอยู่ภายในอาณาเขต การขยายอำนาจออกไปยังรัฐอื่นย่อมเป็นการละเมิดสิทธิ ในเอกราชชาติต่อกฎหมายระหว่างประเทศ แต่การจำกัดนี้ยอมให้รัฐมีอัตราที่จะใช้สิทธิเหนือพลเมืองของตน ในเมื่อบุคคลนั้นกลับเข้ามาในอาณาเขต การบังคับใช้กฎหมายเป็นการควบคุมพลเมืองในทางร่างกาย (physical) ภายในอาณาเขต

ในการกระทำของพลเมืองภายนอกอาณาเขตที่มีบัญญัติย่อ ๆ คือ อาชญากรรม ในเรื่องกฎหมายแต่ของรัฐไม่เหมือนกัน บาง

ประเทศเช่น อังกฤษ สหรัฐ ใช้เขตอำนาจทางอาณาแก่การกระทำ
ในอาณาเขต บางประเทศก็ตั้งโทษแก่พลเมืองไม่ว่ากระทำผิดในที่ใด
สำหรับประเทศไทยขอให้ดูประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๔-๑๑

๘. ข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจเหนือคนชาติ

ในการเปลี่ยนแปลงอาณาเขต มักมีสัญญาเกี่ยวกับพลเมือง
ที่อยู่ในเขตที่เปลี่ยนแปลงนั้น โดยถือหลักความยุติธรรม เกี่ยวกับ
เชื้อชาติ ศาสนาและภาษา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ก็ได้มีสัญญาหลายฉบับเพื่อ
คุ้มครองบุคคลทั้งหลายโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือ
ศาสนา เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพอันเป็นหลักมูล

สำหรับประเทศไทย ก็ได้มีสัญญาและข้อตกลงในเรื่องนี้หลาย
ฉบับกับประเทศใกล้เคียง

๑๐. อำนาจเหนือคนต่างด้าว

คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศนั้น เคยก่อให้เกิดกรณี
พิพาทระหว่างประเทศ ในประการแรกการค้าขายและการคมนาคมอัน
รวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้คนต่างด้าวเพิ่มขึ้นเพื่อแรงงานหรือธุรกิจ
อื่น ๆ ประการที่สองรัฐบาลได้ขยายกิจการมากขึ้น ทางปฏิบัติใน
สมัยก่อน ๆ ไม่เหมาะสมกับภาวะปัจจุบัน

มีหลักทั่วไปที่ยอมรับกันว่า รัฐบาลห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้า
เมือง หรือให้เข้ามาจำนวนเท่าใดก็ได้ แต่สิทธิในการห้ามทั้งหมดนั้น

เป็นเพียงทฤษฎีเพราะไม่มีรัฐใดที่อยากจะตัดความสัมพันธ์กับโลกภายนอก

ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเนื่องจากการปฏิบัติไม่ยุติธรรมต่อบางประเทศ เช่น สหรัฐ เคยห้ามมิให้จีนเข้าประเทศตามกฎหมายปี ๑๙๗๒ ซึ่งได้แก้ไขภายหลัง

ต่อมามีระบบ “โคดตา” เกิดขึ้น เช่นพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองของไทย ประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๐ กำหนดจำนวนคนต่างด้าวเข้าเมืองประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ดังต่อไปนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรไทยในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมและกำหนดจำนวนของประเภท “คนเข้าเมือง” (immigrants) ดังนี้

๑. ต้องร้อยคนสำหรับคนต่างด้าวแต่ละประเทศ หรือบรรดาอาณานิคมของประเทศหนึ่งรวมกันหรือแต่ละอาณาจักร ซึ่งมีการปกครองตนเอง ให้ถือเป็นประเทศหนึ่ง

๒. หนึ่งร้อยคนสำหรับคนต่างด้าวไว้ดีญาติชาติ

สิทธิของรัฐในการเนรเทศคนต่างด้าว (Expulsion of aliens) ก็เป็นที่รับรองกันมาช้านาน แต่ในการใช้สิทธินี้ เช่นเดียวกับการอนุญาตให้เข้าเมือง ต้องไม่มีการเห็นแก่หน้าชาติใด ดูเหมือนรัฐขาด

ต่างประเทศมีสิทธิที่จะสอบถามเหตุผลในการเนรเทศได้ เช่น ในเรื่อง Ben Tillet ค.ศ. ๑๘๖๘ ระหว่างอังกฤษและเบตเยม ซึ่งเบตเยม เป็นฝ่ายถูกในการเนรเทศคน อังกฤษ ซึ่งไปก่อการ นัดหยุดงานใน อูเรอ เบตเยม

คนต่างด้าวใน กฎหมาย ระหว่าง ประเทศ ย่อม มีสิทธิ ทางแพ่ง เหมือนกับพลเมืองแห่งประเทศนั้น แต่จะใช้สิทธิทางการเมืองไม่ได้ ตาม common law ของอังกฤษและอเมริกา เดิมคนต่างด้าวอาจมี กรรมสิทธิ์ ในที่ดินโดยการซื้อขาย แต่ไม่เป็นมรดกตกทอดไปยังทายาท แต่ซื้อจำกัดอายุเด็กแล้ว, ในบราซิลและอื่น ๆ อีกหลายประเทศ คนต่างด้าวจะทำเหมืองแร่หรือทำระบบกำลังน้ำไม่ได้ รัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๘๕๖ ของบราซิล ห้ามมิให้คนต่างด้าวเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ สถานวิทยุ หรือแม้แต่ถือหุ้นส่วนก็ได้ ดัมปทานต่างๆ ต้องให้คนมี สัญชาติบราซิลเท่านั้น

กฎหมายระหว่างประเทศรับรู้อาณาเขตแตกต่าง ระหว่างฐานะของ คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ชั่วคราวเช่นในฐานะนักท่องเที่ยวกับผู้ที่อยู่ประจำ ผู้ที่พำนักมีถิ่นที่อยู่นั้นประจำต้องเคารพกฎหมายท้องถิ่นและเสียภาษีด้วย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเขตแดนระหว่างไทยและพม่าตอนแม่น้ำปากจั่น พ.ศ. ๒๔๗๘ บัญญัติ ว่าการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเขตแดนนั้น คนใน บังคับอังกฤษซึ่งมีเคหสถานเป็นอาณานิคมในอาณาเขต ซึ่งได้โอนจาก อธิปไตยอังกฤษไปยังอธิปไตยไทยนั้น ให้พ้นจากการเป็นคนในบังคับ อังกฤษ และให้ถือสัญชาติไทย เว้นแต่จะได้ทำคำขอที่จะคงถือสัญชาติ อังกฤษยื่นต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายอังกฤษภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ ๒๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๗ (พ.ศ. ๒๔๘๐)

บทที่ ๑๕

ความรับผิดชอบของรัฐในการคุ้มครองคนต่างด้าว

๑. หลักทั่วไป

ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองของรัฐต่างประเทศเป็นปัญหาที่ยากที่สุดในบรรดาปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์เช่นนี้แบ่งเป็นสองประเภท คือ คนต่างด้าวที่มีภูมิภูมิดำเนายู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐ และประกอบอาชีพ มีกิจกรรมทางสังคม เช่นเดียวกับพลเมืองของรัฐ อีกประการหนึ่งได้แก่คนต่างด้าวที่มีความสัมพันธ์พิเศษ ในการให้กู้ยืมเงินหรือทำงานพิเศษ บุคคลเหล่านี้ย่อมมีสิทธิอันเป็นหลักรวมประจำตัวเขามาด้วย จึงเกิดปัญหาว่าสิทธิอันเป็นหลักรวมดังกล่าวข้างกล่าวแต่ไหน และรัฐมีความรับผิดชอบในการคุ้มครองเขาเพียงใด

ตามสภาพธรรมดาทั่วไป พลเมืองของรัฐหนึ่งเข้าไปในเขตอำนาจของรัฐหนึ่ง จะเป็นในฐานะนักท่องเที่ยว หรือในฐานะผู้อยู่ประจำก็ตาม ย่อมไม่มีสิทธิพิเศษเหนือพลเมืองทั่วไปของรัฐ และไม่มีความพิเศษในทางการเมืองเหนือพลเมืองด้วย ถ้าเขาถูกตะเมิดก็ย่อมใช้กฎหมายของบ้านเมืองนั้น ๆ เขาย่อมมีสิทธิอ้างกฎหมายต่าง ๆ และขอรับความยุติธรรมเช่นเดียวกับพลเมือง

ร่างประมวลกฎหมายระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มีความว่า "รัฐมีความรับผิดชอบต่อคนต่างด้าวในความเสียหายที่เกิด

จากการปฏิเสธความยุติธรรม (denial of justice) คือในเมื่อเจ้าพนักงานมีความบกพร่องในการดำเนินการให้ความยุติธรรม

๒. ทฤษฎีว่าด้วยควมรับผิดชอบของรัฐ

เมื่อถึง الحدที่ว่าต้องมีการ ประสาทความ ยุติธรรมโดย เสมอภาค หรือมาตรฐานแห่งความยุติธรรม (standard of justice) แก่คนต่างด้าวแล้ว ก็เกิดปัญหาว่ารัฐจะเกิดควมรับผิดชอบเมื่อใด และตามพฤติการณ์อย่างไร

เราอาจกล่าวได้ว่า รัฐย่อมมีหน้าที่ ท่องไปใน การ รักษากฎหมาย ณะนั้นเมื่อมีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้น รัฐก็มีความรับผิดชอบ แต่รัฐ ย่อมไม่มีความสามารถที่จะบ่อนกั้นการกระทำดังกล่าวได้ทั้งนั้น ณะนั้น ความรับผิดชอบจึงเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อไม่ สามารถดำเนินการแก้ไขความ เสียหายนั้น

ในกรณีความผิดที่เกิดจากข้าราชการนั้นแตกต่างกับกรณีก่อน รัฐเป็นนิติบุคคล เจตนาของรัฐจึงแสดงออกทางข้าราชการ ความรับผิดชอบของรัฐในการกระทำของข้าราชการจึงเป็นไปตามหลักดังกล่าว

๓. การกระทำของเอกชน

การกระทำของเอกชนไม่มีปัญหาเท่า เพราะผู้เสียหายอาจดำเนินการทางศาลได้ตามกฎหมาย

๔. การกระทำของชุมชน

การก่อความเสียหายโดยชุมชนซึ่งเกิดบ่อย ๆ นั้น รัฐย่อมมี

หน้าที่ใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะป้องกัน (due diligence) มิฉะนั้นก็อาจถูกเรียกค่าเสียหายได้

สำหรับข้าราชการต่างประเทศนั้น รัฐมีหน้าที่ต้องให้ความคุ้มครองเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษตามฐานะ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๓ อิตาลีได้เรียกร้องค่าเสียหายจากกรีซ เนื่องจากพลเอก Tellini กับพวกอีก ๕ คน ถูกฆ่าในขณะที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสำรวจพรมแดนระหว่างอิตาลีและกรีซ อิตาลีได้ยื่นคำขาดให้ตั้งโทษผู้ร้ายให้ใช้ค่าเสียหาย ๕๐ ล้านดอลลาร์ภายใน ๕ วัน แต่อิตาลีเข้ายึดเกาะคออร์ฟูเพื่อบังคับให้กรีซปฏิบัติตามคำขาด

๕. การกระทำของกบฏและสงคราม

ความเสียหายที่เกิดจากกบฏหรือสงครามกลางเมืองต่อคนต่างด้าวนั้น รัฐต้องรับผิดชอบหรือไม่ นักนิติศาสตร์อาเยนดีนาเห็นว่ารัฐไม่มีความรับผิดชอบในความเสียหายของคนต่างด้าว เนื่องจากสงครามกลางเมือง ทั้งของอังกฤษและสหรัฐ เห็นว่าจะรับผิดชอบต่อเมื่อรัฐมีความประมาทเดินเลื่อในการปราบกบฏ

ในการสงครามระหว่างรัฐนั้นไม่มีปัญหา รัฐไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายของคนต่างด้าว เช่นเดียวกับคนชาติของรัฐนั้น กฎหมายระหว่างประเทศถือว่า ในกรณีเช่นนี้รัฐไม่มีอำนาจที่จะป้องกันการกระทำของศัตรู และรัฐก็มีภาระหนักในการป้องกันประเทศจนไม่อาจที่จะคุ้มครองดูแลคนต่างด้าวให้ทั่วถึงได้

๖. การเก็บภาษีคนต่างด้าว

รัฐมีสิทธิเหนือบุคคลและทรัพย์สินภายในอาณาเขต จึงมีสิทธิเก็บภาษีคนต่างด้าวที่มีภูมิตำเนาเท่าเทียมกับพลเมือง แต่กฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีความเห็นชอบในการรับรองกันมิให้มีการเก็บภาษีต่อกัน คนต่างด้าวที่มีภูมิตำเนาอยู่ในรัฐหนึ่งอาจถูกเก็บภาษีจากทรัพย์สินและแหล่งทรัพย์สินอื่น ๆ ที่อยู่ในต่างประเทศ และจากรายได้ทั้งหมดที่ได้มาจากต่างประเทศ และในขณะเดียวกัน เขาก็อาจถูกเก็บภาษีโดยรัฐที่เขาตั้งภูมิตำเนาอยู่ด้วย.

บทที่ ๑๖

บทบัญญัติ หน้าที่ของรัฐอื่น

๑. บ่อนักการกระทำอันเป็นภัยของรัฐอื่น

เขตอำนาจของรัฐเหนือบุคคลและทรัพย์สินภายในอาณาเขตนั้นมีหน้าที่ของรัฐอื่นหลายประการติดไปด้วย นอกเหนือจากหน้าที่ในการคุ้มครองคนต่างด้าวดังกล่าวแล้ว หน้าที่อันสำคัญคือการบ่อนักให้มี การกระทำอันเป็นภัยของรัฐอื่น และยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่จำกัดการใช้กฎหมายภายในประเทศแก่พระมหากษัตริย์ หรือผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ แก่ทรัพย์สินของรัฐต่างประเทศซึ่งเข้ามาอยู่ภายในเขตอำนาจชั่วคราว และมีหน้าที่อื่นอีกเกี่ยวกับอัยาศัยไมตรีอันดีต่อรัฐอื่น ในกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นลัทธิของรัฐที่เกี่ยวของคู่ไปกับหน้าที่ดังกล่าวแล้ว

รัฐย่อมมี หน้าที่ทั่วไปที่จะบ่อนักให้มี การ มีวละม ประชุนกันภายในอาณาเขตเพื่อการกระทำอันเป็นลายนตรายต่อรัฐอื่น แต่ภายในทางปฏิบัติก็มีการละเมิดอยู่เสมอ เพราะไม่มีรัฐใดที่จะสามารถควบคุมและบ่อนักการ กระทำทางลับ ของบุคคลกลุ่มน้อย ๆ ได้โดยเด็ดขาด ฉะนั้น กฎเกณฑ์จึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นว่าความรับผิดชอบของรัฐในกรณีเช่นนี้วัดได้จากความพยายามตามสมควรแล้ว เช่นในการบ่อนักให้มี การ ชุมชุมกำลังทหารเพื่อโจมตีรัฐอื่น

มีปัญหาว่า รัฐมีหน้าที่ที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่หน้าหรืออากาศของรัฐใกล้เคียงหรือไม่ ปัญหานี้เป็นปัญหาใหม่ซึ่งควรวินิจฉัยตามหลักแห่งความยุติธรรม

ใน ค.ศ. ๑๙๐๘ สหรัฐและอังกฤษทำสนธิสัญญาเกี่ยวกับด้านน้ำอันเป็นพรหมแดนว่า "น้ำ" ที่ไหลผ่านพรหมแดนทั้งสองฝั่งนั้น ห้ามมิให้ทำให้เสียไปอันจะเป็นภัยต่อสุขภาพหรือทรัพย์สินผู้อื่น ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๑๘ คณะกรรมการระหว่างประเทศได้ให้หลักฐานว่าเกิดความเสียหายแก่หน้าในแม่น้ำระหว่างดิทรอยต์และในแอกร่า จึงเสนอข้อห้ามมิให้ปล่อยน้ำได้โครกและควันไฟ

ต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๘ โรงกลึงแร่ในบริติชโคลัมเบียทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐอชชิงตัน คณะอนุญาโตตุลาการก็ได้ให้สหรัฐได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากแคนาดา

รัฐมีหน้าที่ป้องกันมิให้มีการปลอมแปลงเงินตรา หรือหลักทรัพย์ของรัฐต่างประเทศหรือไม่ ในคดีระหว่างพระเจ้าจักรพรรดิแห่งซอดเตเรียโยทก Day และ Kossuth จำเลย ศาลอุทธรณ์อังกฤษพิพากษา ค.ศ. ๑๘๑๖ ห้ามมิให้ Kossuth พิมพ์ธนบัตรเพื่อนำไปใช้เป็นเงินตราในอังการี ในคดีสหรัฐโจทก์ Arjona จำเลย ศาลสูงสุดพิพากษาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๗ ว่ารัฐรวมอนุของสหรัฐห้ามการปลอมเงินตราต่างประเทศ

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๓ รัฐบาลบราซิลได้ร้องเรียนต่อสหรัฐให้ลงโทษผู้ปลอมเงินตราของบราซิล สหรัฐตอบไปว่ามีกฎหมายลงโทษอยู่แล้ว

รัฐมีหน้าที่ป้องกันมิให้บุคคลหมิ่นประมาทรัฐอื่นด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ เดวิดภาพท์ให้ไว้ตามรัฐรวมอนุของ

หลายประเทศทำให้ยากแก่การห้ามปราม เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ขอโทษเป็นทางราชการไปยังมัลดีลีนีและชาวอิตาเลียน เนื่องจากคำพูดของนายทหารสหรัฐผู้หนึ่ง อันกระทบกระเทือนต่อนายกรัฐมนตรีอิตาลี, นายทหารผู้นั้นได้ถูกจับและฟ้องศาลทหาร เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๗ กระทรวงการต่างประเทศก็ได้ขอโทษรัฐบาลเยอรมัน ในการที่นายกเทศมนตรีนครนิวยอร์กได้กล่าววาจาไม่สมควร

ส่วนการโฆษณาหมิ่นประมาทในหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลนั้นแตกต่างกันกับที่กล่าวแล้ว การโฆษณาชวนเชื่อที่กระทบกระเทือนต่อรัฐต่างประเทศอันล่อแสดงเจตนาร้ายย่อมถือว่าเป็นความผิด วิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลที่กล่าวไม่ตรงความจริงก็อาจถูกประท้วงได้ และอาจถือว่าเป็นการรุกราน

๒. การกระทำของรัฐ

หลักการ เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบ ของ รัฐ ที่นำไปใช้แก่การกระทำของข้าราชการภายในเขตอำนาจนั้น ย่อมใช้แก่การกระทำในทะเลหลวงหรือในดินแดนต่างประเทศด้วย เรื่องเหล่านี้มักเกิดในเวลาสงคราม ใน ค.ศ. ๑๘๖๔ ระหว่างสงครามกลางเมืองสหรัฐ รัฐบาลกลางได้จับเรือ ชื่อ ฟลอริดา ของฝ่ายใต้ในเขตน่านน้ำของบราซิล สหรัฐได้ขอโทษบราซิลโดยเหตุผลว่าไม่ได้ตั้งให้กระทำเช่นนั้น เพราะเป็นการผิดกฎหมาย

ในบางกรณีแทนที่จะมีการขอโทษ รัฐกลับรับรองการกระทำที่ผิดกฎหมาย การกระทำในกรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการกระทำของรัฐ

(act of state) บุคคลผู้กระทำการนั้นหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ ต้องถูกฟ้องร้อง เช่น ใน ค.ศ. ๑๘๓๗ เกิดคดี McLeod ผู้นำทัพ แคนาดาข้ามแม่น้ำในแคว้นไปสู้รบในเขตสหรัฐ ซึ่งถูกยกถือว่าเป็น act of state

๓. ความคุ้มกัน

หลักที่ว่ารัฐจะไม่ถูกฟ้องยังศาลของรัฐต่างประเทศ เป็น หลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศมาช้านาน^๕ ในคดีเรื่องเรือชีย์ Exchange ศาลสูงสุดสหรัฐวินิจฉัยว่า ความเสื่อมภาคและเอกราช สมบูรณ์ของรัฐต่างๆ เป็นเหตุให้ยกเว้นการใช้อำนาจภายในอาณาเขต แก่บางกรณี ในสมัยก่อนมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก็ได้ ให้ความคุ้มกันไม่ต้องถูกฟ้องคดี (immunity) แก่พระมหากษัตริย์ ต่างประเทศเป็นล้นพระองค์ แต่ต่อมาในเวลานี้สิทธิคุ้มกันต้องแบบ คือประมุขของรัฐซึ่งจะเป็นหัวหน้าสูงสุดของรัฐตามรัฐธรรมนูญจริงๆ หรือเป็นผู้แทนก็ตาม ย่อมได้รับสิทธิคุ้มกันเป็นล้นบุคคลจากการฟ้อง คดีในเมื่อไปอยู่ในรัฐต่างประเทศชั่วคราว ซึ่งถือกันว่าเป็นเรื่องสำคัญ ในการประสานมิตรภาพระหว่างประเทศ ทั้งแม่จะฟ้องเป็นจำเลย ร่วมก็ไม่ได้

ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐ ซึ่งตามหลักวิชามีใช้ผู้มีอำนาจ อธิปไตยก็ได้รับสิทธิคุ้มกันอย่างเดียวกัน การละเมิดมิได้นัดตัดไปกับ บุคคลผู้มีอำนาจอธิปไตยต่างประเทศ การทำร้ายบุคคลเหล่านั้นเป็น

ความผิดมิโทษสูงกว่าธรรมดา ดิทธิคุ้มกันนั้นยกเว้นจากการถูกฟ้อง
คดีอาญาไม่ว่าฐานใด ๆ ตลอดจนคดีแพ่งตามลักษณะสัญญาหรือ
ละเมิดด้วย

เคยปรากฏตัวอย่างในเรื่องนี้หลายเรื่อง เช่น Mighell โจทก์
ผู้ด่าทอเยโฮร์ จำเลย ค.ศ. ๑๘๘๒ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยผิดสัญญาสม-
รด์ ในขณะที่นั้นเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าจำเลยเป็นบุคคลสามัญในนาม
ของ Albert ได้สัญญาว่าจะทำการสมรด์ ครั้นเมื่อถูกฟ้อง จำเลย
ก็เปิดเผยฐานะว่าเป็นผู้ด่าทอของรัฐเยโฮร์ อันเป็นรัฐเอกราชในแหลม
มลายู ศาลอังกฤษได้พิพากษายกฟ้อง

เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๑ De Haber ได้ฟ้องพระราชินีโปรตุเกสเป็น
จำเลยในการจ่ายเงินให้แก่รัฐบาลโปรตุเกสโดยความเข้าใจผิด ศาล
อุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง และวินิจฉัยว่า การฟ้องผู้ทรงอำนาจ
ปกครองรัฐต่างประเทศต่อศาลภายในประเทศนั้นเป็นการขัดต่อกฎหมาย
ระหว่างประเทศทั้งเป็นการดูหมิ่นอีกด้วย

ทรัพย์สินของรัฐต่างประเทศ ก็ได้รับความคุ้มกันเช่นเดียวกัน
ไม่ว่าเป็นของสถานทูตหรือมิใช่ เช่นสิ่งของที่รัฐบาลต่างประเทศซื้อ
หรือเงินของรัฐบาลต่างประเทศในคดี Vavasseur โจทก์ Knapp
จำเลย ค.ศ. ๑๘๗๘ โจทก์ร้องขอให้จำเลยส่งกระสุนปืนให้แก่เรือรบ
ญี่ปุ่นซึ่งพระเจ้ามิคาโดซื้อจากเยอรมนี ศาลพิพากษายกฟ้องเพราะจะ
ใช้อำนาจต่อทรัพย์สินของพระเจ้ามิคาโดไม่ได้

ความยินยอมย่อมทำให้ศาลมีอำนาจ ความยินยอมนั้นอาจเป็น
การกระทำโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้ เช่น ยื่นคำให้การแก้คดีหรือ
ฟ้องแย้ง เป็นต้น

๔. สิทธิของรัฐต่างประเทศในการฟ้องคดี

เมื่อรัฐต่างประเทศได้รับสิทธิคุ้มกันจากการถูกฟ้อง โดยมีได้
รับความยินยอม ในขณะที่เดียวกันก็มีสิทธิที่จะเป็นโจทก์ในศาลท้องถิ่น
ปัญหาในเรื่องนี้ไม่ยากเท่าเรื่องก่อน แต่ไม่มีอำนาจฟ้องโดยอ้างกฎ-
หมายหรือกฎหมายว่าด้วยวิษฎาการของตน ในคดีระหว่างพระราชินี
แห่งฮอลันดา (ทรงอภิเษกสมรสแล้ว) โจทก์ Drakker จำเลย ค.ศ.
๑๘๒๗ โจทก์เรียกร้องในฐานะเจ้าหนี้ของผู้ตายซึ่งเป็นคนสัญชาติฮอล-
แลนด์ ศาล Chaucery วินิจฉัยว่า มีหลักเกณฑ์ครบถ้วนน้อยกว่า ๒๐๐ ปี
แล้วว่า ศาลจะเก็บภาษีให้กับรัฐต่างประเทศไม่ได้ จึงให้ยกฟ้องโจทก์

บทที่ ๑๗

เขตอำนาจเหนือเรือเอกชนและเรือหลวง

๑. เขตอำนาจภายนอกอาณาเขต

กฎหมายระหว่างประเทศ รั้วรั้วสิทธิของรัฐที่จะขยาย เขตอำนาจ ออกไปภายนอกอาณาเขตในบางกรณี เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐและพลเมืองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พลเมืองของรัฐก็ย่อม มีความภักดีต่อรัฐนั้น ไม่ว่าพลเมืองนั้น ๆ จะไปอยู่ที่ไหนในโลก ก็จริง อยู่ ในบางเจดาก็ไปอยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐอื่น แต่เมื่อกลับมา เมื่อใดก็ต้องอยู่ภายใต้เขตอำนาจทันที อนึ่งถ้าพลเมืองไปอยู่ในดินแดน ที่ไม่มีผู้ปกครอง ไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐใดก็ดี หรืออยู่ใน เรือที่ชักธงของรัฐของตนในทะเลหลวง (high seas) ก็อยู่ภายใต้ เขตอำนาจตามกฎหมายของรัฐนั้น เสมือนหนึ่งเขาอยู่บนผืนแผ่นดิน ของรัฐนั้น ๆ รัฐอาจใช้อำนาจกฎหมายแพ่งและอาญาบังคับแก่บุคคล นั้นได้ เรือสินค้าเป็นตัวอย่างอันดี ในการใช้อำนาจของรัฐนอกอาณา-เขต

๒. ลักษณะของเรือสินค้า

กฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เกี่ยวกับ เงื่อนไขต่าง ๆ ในการที่เรือสินค้าจะชักธงของรัฐใด จึงมักถือตาม ตัญชาติของเจ้าของแต่ละรัฐก็วาง กำหนดกฎเกณฑ์ ในการจดทะเบียน เอง บางรัฐไม่ยอมจดทะเบียนเรือซึ่งกรรมสิทธิ์ทั้งหมดไม่เป็นของ พลเมืองของรัฐนั้น บางรัฐยอมจดทะเบียนเรือที่พลเมืองของตนมี

กรรมสิทธิ์บางส่วน หรือแม้ของชาวต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศเพียงแต่กำหนดว่า รัฐใดรัฐหนึ่งจะต้องยอมให้เรือชักธงของ รัฐนั้นๆ ได้ เรือที่จดทะเบียนแล้วมักเป็นนิติบุคคล ซึ่งจะเป็นโจทก์หรือ จำเลยในนามของเรือนั้นๆ ได้ นอกจากนิตินัยชาติของเรือย่อมกำหนด อาณาเขตของรัฐเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ ในเรือลำนั้น

เรือที่มี ใต้จดทะเบียนยอมไม่มีสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย เมื่อ ออกจากท่าไปแล้วจะแวะเข้าท่าอื่นไม่ได้ ก่อน ค.ศ. ๑๘๒๐ รัฐที่ไม่ มีฝั่งทะเลไม่เคยขอจดทะเบียนเรือ และไม่มีธงทะเล (maritime flag) ตัญญาแคว้นชาย และแซงต์แยร์แมง รับรู้เรือของชาติที่ ไม่มีฝั่งทะเล

ทฤษฎีที่ได้รับรุกรานมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่สิบแปดว่าเรือต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของอาณาเขตของรัฐ เป็นการขยายดินแดนของรัฐ ฉะนั้น เหตุการณ์ในเรื่องเรือจึงถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในดินแดน

ความคิดในทำนองสภาพนอกอาณาเขต (extraterritoriality) ของเรือซึ่งศาลอังกฤษและอเมริกันเคยรับหลักการมาแต่ฉนั้น ในเวลา บัจจุบัน นักนิติศาสตร์หลายท่านไม่เห็นด้วย โดยเหตุผลว่า บุคคลใน เรือส่วนมากมีความสัมพันธ์กับรัฐที่ชักธง จึงไม่เหมาะสมที่จะอ้าง ความสัมพันธ์อื่น ๆ ที่มีผลต่อเรือในทะเลหลวงและในท่าต่างประเทศ

อนึ่งมีหลักเกี่ยวกับเขตอำนาจอยู่ว่า เขตอำนาจของรัฐที่เรือ นั้นชักธงได้รับความเคารพนับถืออีกเพื่อความเหมาะสมและความสะดวก เท่านั้น จึงเป็นการง่ายกว่าที่จะ ให้รัฐที่เรือชักธงมีเขตอำนาจเหนือเรือ นั้นในเมื่อไปจอดในท่าต่างประเทศชั่วคราว ตลอดจนการตรวจและค้น เรือของชาติที่เป็นกลางในทะเลหลวงด้วย

๕๗๗ ๕๗๘
 หักถนนหรือยกเว้นอยู่บ้าง ในประการแรกตามกฎหมายเกณฑ์ในการ
 ทำสงครามให้สิทธิแก่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่จะเยี่ยมและค้นเรือต่าง ๆ
 เพื่อปฏิบัติตามกฎว่าด้วยสินค้าต้องห้ามและการปิดล้อม

ประการที่สอง ในการใช้สิทธิป้องกันตัวจากการถูกปล้นโดย
 โจรสลัด รัฐมีสิทธิที่จะให้เรือหลวงเข้าไปใกล้ ๆ เรือสินค้าของนา
 ซาติ เพื่อคว่ำซากหรือปล้นเรือ ถ้ากรณีเป็นทั้งดัดยัมสิทธิ
 ตรวจสอบเพื่อค้นหาหลักฐานที่แน่นอน

ประการที่สาม มีข้อตกลงเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อป้องกัน
 การค้าทาส

๕๗๙ ๕๘๐
 ๕๘๑ ๕๘๒
 ๕๘๓ ๕๘๔
 ๕๘๕ ๕๘๖
 ๕๘๗ ๕๘๘
 ๕๘๙ ๕๙๐
 ๕๙๑ ๕๙๒
 ๕๙๓ ๕๙๔
 ๕๙๕ ๕๙๖
 ๕๙๗ ๕๙๘
 ๕๙๙ ๖๐๐
 ๖๐๑ ๖๐๒
 ๖๐๓ ๖๐๔
 ๖๐๕ ๖๐๖
 ๖๐๗ ๖๐๘
 ๖๐๙ ๖๑๐
 ๖๑๑ ๖๑๒
 ๖๑๓ ๖๑๔
 ๖๑๕ ๖๑๖
 ๖๑๗ ๖๑๘
 ๖๑๙ ๖๒๐
 ๖๒๑ ๖๒๒
 ๖๒๓ ๖๒๔
 ๖๒๕ ๖๒๖
 ๖๒๗ ๖๒๘
 ๖๒๙ ๖๓๐
 ๖๓๑ ๖๓๒
 ๖๓๓ ๖๓๔
 ๖๓๕ ๖๓๖
 ๖๓๗ ๖๓๘
 ๖๓๙ ๖๔๐
 ๖๔๑ ๖๔๒
 ๖๔๓ ๖๔๔
 ๖๔๕ ๖๔๖
 ๖๔๗ ๖๔๘
 ๖๔๙ ๖๕๐
 ๖๕๑ ๖๕๒
 ๖๕๓ ๖๕๔
 ๖๕๕ ๖๕๖
 ๖๕๗ ๖๕๘
 ๖๕๙ ๖๖๐
 ๖๖๑ ๖๖๒
 ๖๖๓ ๖๖๔
 ๖๖๕ ๖๖๖
 ๖๖๗ ๖๖๘
 ๖๖๙ ๖๗๐
 ๖๗๑ ๖๗๒
 ๖๗๓ ๖๗๔
 ๖๗๕ ๖๗๖
 ๖๗๗ ๖๗๘
 ๖๗๙ ๖๘๐
 ๖๘๑ ๖๘๒
 ๖๘๓ ๖๘๔
 ๖๘๕ ๖๘๖
 ๖๘๗ ๖๘๘
 ๖๘๙ ๖๙๐
 ๖๙๑ ๖๙๒
 ๖๙๓ ๖๙๔
 ๖๙๕ ๖๙๖
 ๖๙๗ ๖๙๘
 ๖๙๙ ๗๐๐
 ๗๐๑ ๗๐๒
 ๗๐๓ ๗๐๔
 ๗๐๕ ๗๐๖
 ๗๐๗ ๗๐๘
 ๗๐๙ ๗๑๐
 ๗๑๑ ๗๑๒
 ๗๑๓ ๗๑๔
 ๗๑๕ ๗๑๖
 ๗๑๗ ๗๑๘
 ๗๑๙ ๗๒๐
 ๗๒๑ ๗๒๒
 ๗๒๓ ๗๒๔
 ๗๒๕ ๗๒๖
 ๗๒๗ ๗๒๘
 ๗๒๙ ๗๓๐
 ๗๓๑ ๗๓๒
 ๗๓๓ ๗๓๔
 ๗๓๕ ๗๓๖
 ๗๓๗ ๗๓๘
 ๗๓๙ ๗๔๐
 ๗๔๑ ๗๔๒
 ๗๔๓ ๗๔๔
 ๗๔๕ ๗๔๖
 ๗๔๗ ๗๔๘
 ๗๔๙ ๗๕๐
 ๗๕๑ ๗๕๒
 ๗๕๓ ๗๕๔
 ๗๕๕ ๗๕๖
 ๗๕๗ ๗๕๘
 ๗๕๙ ๗๖๐
 ๗๖๑ ๗๖๒
 ๗๖๓ ๗๖๔
 ๗๖๕ ๗๖๖
 ๗๖๗ ๗๖๘
 ๗๖๙ ๗๗๐
 ๗๗๑ ๗๗๒
 ๗๗๓ ๗๗๔
 ๗๗๕ ๗๗๖
 ๗๗๗ ๗๗๘
 ๗๗๙ ๗๘๐
 ๗๘๑ ๗๘๒
 ๗๘๓ ๗๘๔
 ๗๘๕ ๗๘๖
 ๗๘๗ ๗๘๘
 ๗๘๙ ๗๙๐
 ๗๙๑ ๗๙๒
 ๗๙๓ ๗๙๔
 ๗๙๕ ๗๙๖
 ๗๙๗ ๗๙๘
 ๗๙๙ ๘๐๐
 ๘๐๑ ๘๐๒
 ๘๐๓ ๘๐๔
 ๘๐๕ ๘๐๖
 ๘๐๗ ๘๐๘
 ๘๐๙ ๘๑๐
 ๘๑๑ ๘๑๒
 ๘๑๓ ๘๑๔
 ๘๑๕ ๘๑๖
 ๘๑๗ ๘๑๘
 ๘๑๙ ๘๒๐
 ๘๒๑ ๘๒๒
 ๘๒๓ ๘๒๔
 ๘๒๕ ๘๒๖
 ๘๒๗ ๘๒๘
 ๘๒๙ ๘๓๐
 ๘๓๑ ๘๓๒
 ๘๓๓ ๘๓๔
 ๘๓๕ ๘๓๖
 ๘๓๗ ๘๓๘
 ๘๓๙ ๘๔๐
 ๘๔๑ ๘๔๒
 ๘๔๓ ๘๔๔
 ๘๔๕ ๘๔๖
 ๘๔๗ ๘๔๘
 ๘๔๙ ๘๕๐
 ๘๕๑ ๘๕๒
 ๘๕๓ ๘๕๔
 ๘๕๕ ๘๕๖
 ๘๕๗ ๘๕๘
 ๘๕๙ ๘๖๐
 ๘๖๑ ๘๖๒
 ๘๖๓ ๘๖๔
 ๘๖๕ ๘๖๖
 ๘๖๗ ๘๖๘
 ๘๖๙ ๘๗๐
 ๘๗๑ ๘๗๒
 ๘๗๓ ๘๗๔
 ๘๗๕ ๘๗๖
 ๘๗๗ ๘๗๘
 ๘๗๙ ๘๘๐
 ๘๘๑ ๘๘๒
 ๘๘๓ ๘๘๔
 ๘๘๕ ๘๘๖
 ๘๘๗ ๘๘๘
 ๘๘๙ ๘๙๐
 ๘๙๑ ๘๙๒
 ๘๙๓ ๘๙๔
 ๘๙๕ ๘๙๖
 ๘๙๗ ๘๙๘
 ๘๙๙ ๙๐๐
 ๙๐๑ ๙๐๒
 ๙๐๓ ๙๐๔
 ๙๐๕ ๙๐๖
 ๙๐๗ ๙๐๘
 ๙๐๙ ๙๑๐
 ๙๑๑ ๙๑๒
 ๙๑๓ ๙๑๔
 ๙๑๕ ๙๑๖
 ๙๑๗ ๙๑๘
 ๙๑๙ ๙๒๐
 ๙๒๑ ๙๒๒
 ๙๒๓ ๙๒๔
 ๙๒๕ ๙๒๖
 ๙๒๗ ๙๒๘
 ๙๒๙ ๙๓๐
 ๙๓๑ ๙๓๒
 ๙๓๓ ๙๓๔
 ๙๓๕ ๙๓๖
 ๙๓๗ ๙๓๘
 ๙๓๙ ๙๔๐
 ๙๔๑ ๙๔๒
 ๙๔๓ ๙๔๔
 ๙๔๕ ๙๔๖
 ๙๔๗ ๙๔๘
 ๙๔๙ ๙๕๐
 ๙๕๑ ๙๕๒
 ๙๕๓ ๙๕๔
 ๙๕๕ ๙๕๖
 ๙๕๗ ๙๕๘
 ๙๕๙ ๙๖๐
 ๙๖๑ ๙๖๒
 ๙๖๓ ๙๖๔
 ๙๖๕ ๙๖๖
 ๙๖๗ ๙๖๘
 ๙๖๙ ๙๗๐
 ๙๗๑ ๙๗๒
 ๙๗๓ ๙๗๔
 ๙๗๕ ๙๗๖
 ๙๗๗ ๙๗๘
 ๙๗๙ ๙๘๐
 ๙๘๑ ๙๘๒
 ๙๘๓ ๙๘๔
 ๙๘๕ ๙๘๖
 ๙๘๗ ๙๘๘
 ๙๘๙ ๙๙๐
 ๙๙๑ ๙๙๒
 ๙๙๓ ๙๙๔
 ๙๙๕ ๙๙๖
 ๙๙๗ ๙๙๘
 ๙๙๙ ๑๐๐๐

๓. เขตอำนาจเหนือเรือสินค้าในท่าต่างประเทศ

เมื่อเรือสินค้าแล่นไปจอดในท่าเรือต่างประเทศ ก็มักเกิดการ
 ขัดแย้งกันระหว่างเขตอำนาจของรัฐและเขตอำนาจของรัฐต่างประเทศ
 จึงได้มีสนธิสัญญาและธรรมเนียมให้ละเมิดสิทธิของรัฐต่าง ประเทศ
 ตามธรรมเนียมอยู่ภายในบังคับของกฎหมายท้องถิ่นที่เรือไปจอดแล้ว
 แต่จะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น เคยมีความเห็นของ French council of
 State, Conseil d'Etat เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๖ ในคดี Sally และ Newton
 ว่ามีธรรมเนียมระหว่างประเทศในการใช้สิทธิของรัฐที่เรือชักธงยอมให้
 รัฐที่เรือชักธงมีอธิปไตยเหนือการรักษาวินัยภายในของเรือ ซึ่งเจ้า-
 พนักงานท้องถิ่นจะไม่เกี่ยวข้องเมื่อไม่มีการขอความช่วยเหลือหรือเมื่อ

กระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยของท่าเรือ ทั้งนี้ไม่มีเหตุยกเว้นที่
 แน่ใจกันว่า อะไรเป็นวินัยภายใน (internal discipline) และอะไรเป็น
 เรื่องรบกวนความสงบของท่าเรือ (matters disturbing the peace of
 the port บางรัฐก็ตีความอย่างกว้าง บางรัฐก็อย่างแคบ ศาลสูง
 สหรัฐเม็กซิโกพิพากษาเมื่อ ๑๘๗๒ ว่า ชาวฝรั่งเศสเข้าชาวฝรั่งเศสในเรือ
 ฝรั่งเศสขณะจอดอยู่ในท่าเม็กซิโก ไม่รบกวนสันติภาพของท่าเรือ แต่
 ศาลอเมริกันพิพากษาในคดี Wildenhuis ค.ศ. ๑๘๘๗ ตามข้อเท็จจริง
 ว่า Wildenhuis ได้ฆ่าคนตายในเรือเบดเยมที่ท่าเรือเมืองเจอร์ซีย์ ศาล
 เห็นว่าความผิดเช่นนั้น เป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย
 ของประชาชน (disturb tranquility and public order) บนฝั่งหรือ
 ในท่าเรือ ฉะนั้น เจ้าพนักงานจึงมีสิทธิเข้าเกี่ยวข้อง

เรือสินค้าในท่าเรือต่างประเทศไม่ได้รับการ ยกเว้น ในคดีแพ่ง
 นายเรือและลูกเรือก็ไม่ได้รับการยกเว้นทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา แต่
 เขตอำนาจของรัฐต่างประเทศไม่ขยายออกไปครอบคลุม ถึงการเกี่ยว
 ข้องกับสิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิส่วนบุคคลในเรือซึ่งมีกฎหมายของ
 รัฐที่ชกธงบังคับอยู่

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจของหลายรัฐ คือ การกระทำ
 อย่างหนึ่งอย่างใดในเรืออยู่ภายใต้เขตอำนาจของหลายรัฐ เช่น รัฐที่
 เรือขึ้นชกธงหรือในเขตอำนาจของรัฐอื่น หรือรัฐที่ผู้กระทำความผิด
 ใช้อำนาจกระทำได้แต่เพียงรัฐเดียว ในคดี Regina โจทก์ Ander-
 sno จำเลย คนอเมริกันถูกฟ้องยังศาลอังกฤษฐานฆ่าคนตายในเรือ
 อังกฤษ ขณะแล่นอยู่ในเขตอำนาจฝรั่งเศส ศาลวินิจฉัยว่าแม้จำเลย

เป็นคนอยู่ในอำนาจศาลอเมริกัน ในฐานะมีสัญชาติอเมริกันและอยู่ได้
บังคับกฎหมายฝรั่งเศส เพราะได้กระทำความผิดในเขตน่านน้ำฝรั่งเศส
ก็ตาม แต่จำเลยก็อยู่ในบังคับกฎหมายอังกฤษ ซึ่งขยายออกไปคุ้ม
ครองเรืออังกฤษด้วย แม้ในท่าเรือต่างประเทศก็ตาม

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๔ นายเรืออเมริกันชื่อ Exchange ถูกหัวหน้า
ช่างกลฆ่าตายในท่าเรือเมืองเมดดีนา อิตาเลีย กระทรวงการต่างประเทศ
สหรัฐได้ดำเนินการทางทูตขอตัวจำเลยมาดำเนินคดี กระทรวงการต่าง
ประเทศอิตาลีตอบว่าความผิดเกิดในน่านน้ำของอิตาลี ศาลอิตาลีมี
อำนาจเหนือคดีนี้จึงต้องพิจารณาคดีในอิตาลี และจะต้องรับโทษที่
นั้น หากว่าจำเลยมีความผิด

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง อังกฤษได้ตั้งศาลทะเล
พันธมิตร (Allied Maritime Court) เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิด
ในเรือของชาติพันธมิตรเป็นการร่วมมือระหว่างประเทศในทางอรรถคดี

กรณีเรือชนกันในทะเลหลวงเกิดขึ้นบ่อยๆ ทำให้มีระบบการ
ใช้เขตอำนาจระหว่างประเทศในเรื่องเช่นนี้มาช้านานแล้ว ศาลของรัฐ
ต่างๆ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน (in rem) คือค่าเสียหาย
ของเรือที่ถูกชนโดยไม่จำกัดสัญชาติ ประเพณีนี้ใช้ได้กับกรณีการ
ชนเรือด้วย เมื่อจำเลยถูกฟ้องในศาลของรัฐที่ชนกัก ไม่มีปัญหา
แต่ในกรณีที่เรือชนกักต่างประเทศ หรือคู่พิพาทมีสัญชาติต่างประเทศ
ก็มีวิธีปฏิบัติแตกต่างกัน

คดีเรือ Scotia ค.ศ. ๑๘๗๒ เรืออเมริกันพ้องเรืออังกฤษต่อ
ศาลสหรัฐเรียกค่าเสียหาย ที่ถูกชนในทะเลหลวง ศาลสหรัฐได้วินิจฉัย

ว่ามีอำนาจ คดีเรือ Belgeland ค.ศ. ๑๘๗๕ เรือนอร์เวย์ Luna พ้องเรือเบดเยียม ศาลสหรัฐวินิจฉัยทำนองเดียวกัน หลักในเรื่องเช่นนี้ก็เนื่องจากความจำเป็นในการให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย ซึ่งควรได้รับความยุติธรรมจากศาลในท่าเรือท่าใกล้ที่สุด มิฉะนั้นจะต้องเดินทางไปติบโลกเพื่อขอค่าเสียหาย หลักนี้ใช้กับการกู้เรือ (salvage) ด้วย

เรือสินค้าต่างประเทศนั้นจะใช้เป็นที่พำนักผู้ลี้ภัย (asylum) ผู้ลี้ภัยทางการเมืองหรือผู้ร้ายที่หลบหนีไปไม่ได้ เคยมีปัญหาคำเจ้าพนักงานเรือสินค้าต่างประเทศนั้นจะใช้พำนักเพื่อผู้ลี้ภัย (asylum) ผู้ลี้ภัยทางการเมือง (political refugees) หรือผู้ร้ายที่หลบหนี (fugitive criminals) ไม่ได้ เคยมีปัญหาคำเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีสิทธิจับกุมคนโดยดลาร ผู้ลี้ภัยทางการเมืองในเรือสินค้าต่างประเทศซึ่งจอดอยู่ในท่าประเทศที่ตามมาได้หรือไม่

Calvo อังคดี Soletto ผู้ลี้ภัยการเมือง โดยดลารเรือฝรั่งเศส ในท่าเรือสเปนแห่งหนึ่งแล้วถูกจับขณะที่เรือเข้าไปจอดในท่าเรือสเปน อีกทำนองในการโต้ตอบทางการทูตระหว่างฝรั่งเศสและสเปนก็ปรากฏว่าสเปนมีอำนาจใช้กฎหมายของตนภายในเขตอำนาจ

Gomez ผู้ลี้ภัยทางการเมืองจาก Nicaragua โดยดลารเรือสหรัฐ ในท่า San José de Guatemala ค.ศ. ๑๘๗๕ ถูกจับอีกทำนอง Nicaragua นายเรือสหรัฐไม่ยอมตั้งตัวผู้ลี้ภัย แต่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐตั้งว่านาย Gomez ได้เข้าไปอยู่ในเขตอำนาจของประเทศที่ตนได้ผ่านกฎหมาย จึงเป็นหน้าที่ของนายเรือที่จะต้องส่งตัวผู้ลี้ภัยให้แก่เจ้าพนักงานของประเทศนั้นตามคำขอก

พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๗๑ บัญญัติว่าผู้ที่จะออก
กรรมสิทธิ์เรือ จดทะเบียนเป็นเรือไทยได้จะเป็นบุคคลธรรมดาหรื
นิติบุคคลก็ตาม ต้องมีสัญชาติไทย

ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ต้องจดทะเบียนตาม
กฎหมายไทย มีสำนักงานใหญ่อยู่ในราชอาณาจักร และ

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนสามัญ ต้องมี
สัญชาติไทย

(๒) ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดซึ่งต้อง
รับผิดชอบกันโดยไม่จำกัดจำนวน ต้องมีสัญชาติไทย และทุนของห้าง
หุ้นส่วนนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดา ซึ่งมี
สัญชาติไทย

(๓) ในกรณีที่บริษัทจำกัด กรรมการต้องมากต้องมี
สัญชาติไทย และทุนของบริษัทนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ต้องเป็น
ของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย

เรือซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ถือว่าเป็น
เรือไทย

(๑) เรือกล ตั้งแต่ขนาดดัดตันกรอสต์ชันไป

(๒) เรือทะเลที่มีไซเรือกล ขนาดตั้งแต่ยดัดตันกรอสต์ชันไป

(๓) เรือดำน้ำที่มีไซเรือกล ขนาดตั้งแต่ห้าดัดตันกรอสต์
ชันไป

ถ้ารับประมง เรือกลทุกขนาดและเรือที่มี ไซเรือกลตั้งแต่หก
ดัดตันกรอสต์ชันไป

เรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้ว จะใช้ชื่ออย่างอื่นผิดไปจากที่จดทะเบียนแล้วไม่ได้

เรือไทยเท่านั้นที่มีสิทธิใช้ธงชาติไทยได้

๔. ฐานะของเรือหลวงในต่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเรือหลวง (public vessels) โดดต่างกว่าเรือสินค้าหรือเรือของเอกชน (private vessels) ซึ่งสังกัดของรัฐและอยู่ภายใต้เขตอำนาจ เรือหลวงบางประเภท เช่น เรือรบ (men of war) หรือเรือช่วยรบ (auxiliaries) ถือว่าเหมือนกับรัฐ ถือเป็นส่วนของดินแดนลอยน้ำ (floating portions) ของรัฐไม่ว่าจะอยู่ในทะเลหลวงหรือในท่าต่างประเทศ ใครจะตรวจค้นไม่ได้ ถ้าไปอยู่ในเขตน่านน้ำต่างประเทศก็ไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐต่างประเทศทั้งวินัยภายในเรือ รวมทั้งความผิดที่กระทำในเรือโดยบุคคลที่มีได้เป็นคนประจำเรือ บุคคลที่กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปอยู่ในเรือนั้นด้วย ในกรณีหลังนี้ผู้บังคับการเรืออาจส่งตัวผู้ต้องหาให้ก็ได้ ถ้าหากผู้บังคับการเรือปฏิเสธก็ต้องดำเนินทางทุก

นอกจากเรือรบและเรือช่วยรบ ยังมีเรือหลวงชนิดอื่น ๆ ที่ใช้ในราชการของรัฐ เช่น การไปรษณีย์ ศุลกากร เรือเหล่านี้จอดอยู่ในทะเลหลวงก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ แต่เวลาเข้าไปอยู่ในท่าต่างประเทศก็มีปัญหาอยู่บ้าง

ปัญหาว่าเรือรบในเมืองท่าต่างประเทศจะถูกฟ้อง in rem ในคดีแพ่งได้หรือไม่นี้ ศาลอังกฤษและอเมริกันได้พิพากษาเป็นตัวอย่าง

ไคท์หลายคดี เรือรบหลวงฝรั่งเศสชื่อ Exchange ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของชาวอเมริกันได้ออกนโปเลียนจับไว้เมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๐ แล้วนำไปใช้ในกองทัพเรือ ต่อมาเรือลำนั้นแล่นไปจอดในท่าพิลาเดเลีย เจ้าของเรือได้ฟ้องศาล แต่ศาลสูงสุดสหรัฐพิพากษาว่าเรือรบไม่อยู่ในอำนาจศาลสหรัฐ ศาลอุทธรณ์อังกฤษพิพากษาคดี Parlement Belge ว่าเรือหลวงเบลเยียมซึ่งใช้ส่งกงไปรษณีย์ภัณฑ์ ได้รับการยกเว้นจากการชำระค่าเสียหายทางแพ่งก็ตาม แต่การเรียกร้องเช่นนี้เป็นการทำให้ผู้มีอำนาจอธิปไตยต่างประเทศต้องสูญเสียเอกอภราชซึ่งทรัพย์สินไปอันเป็นการไม่สมควร

ข้อยกเว้นในคดีดังกล่าวแล้วนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยาก เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง รัฐต่าง ๆ ได้นำเอาเรือของเอกชนและเรือสินค้าไปใช้ในราชการ ฐานเรือชัวยรบ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๒๖ จึงมีสัญญาระหว่าง ๒๑ ประเทศที่เบลเยียมว่า นอกจากเรือรบและเรือที่ใช้ในราชการโดยเฉพาะ เรือเดินทะเลอื่น ๆ และสินค้าที่เป็นของรัฐ ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่บังคับแก่เรือของเอกชน

ในระหว่างสงครามกลางเมืองสเปน ได้มีคดีหลายเรื่อง เช่น เรือ Navemar ซึ่งรัฐบาลสเปนได้ยึดเอาไว้จากบริษัทสเปน เจ้าของเดิมได้ฟ้องศาลสหรัฐศาลสูงสุดสหรัฐ รับผิดชอบของทูต สเปน ในคดีนั้นโดยวินิจฉัยว่า เรือที่เป็นของรัฐบาลย่อมเป็นเรือหลวง แม้นำไปใช้ในกาารรับส่งสินค้าก็ไม่อยู่ภายใต้อำนาจศาลสหรัฐ คดีเรือ Cristina เรือของ รัฐบาลสเปน ซึ่งเกณฑ์มาตาม กฎหมายสเปน ค.ศ. ๑๙๑๗

ขณะที่แต่ละอยู่ในทะเลหลวง พอเข้าจอดในท่าเรืออังกฤษ กงสุล
เดปญท์เข้าควบคุม ต่ภาขนนางวินิจฉัยว่า จะฟ้องผู้มีอำนาจอธิปไตย
ต่างประเทศไม่ได้ ก็จะทำให้เป็นคู่ความในคดีไม่ได้ ในประเทศนั้นถือ
ว่า ข้อจำกัดนี้ขยายออกไปใช้แก่ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการพาณิชย์ของผู้
อำนาจอธิปไตยตลอดจนทรัพย์สินส่วนตัวด้วย

ส่วนการคุ้มครองผู้สัญาการเมืองในเรือรบหลวงนั้น ถือหลัก
เดียวกับสถานทูต แต่ไม่ขยายไปถึงผู้ร้ายธรรมดา อังกฤษและอีก
หลายชาติยอมรับหลักการนี้ แต่สหรัฐไม่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎ-
หมายระหว่างประเทศ

๕. เขตอำนาจในทะเลหลวง

เป็นธรรมเนียมมาตั้งแต่ศตวรรษที่แล้วว่า โจรสัตต์เป็นศัตรู
ของมนุษยชาติ (Hostes humani generis) โจรสัตต์อยู่นอกขอบเขต
ของกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐต่าง ๆ ไม่มีความรับผิดชอบในการ
กระทำของโจรสัตต์ และจะอ้างสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับพลเมืองของตนที่
เป็นโจรสัตต์ไม่ได้เลย ศาลของรัฐที่จับโจรสัตต์ได้มีอำนาจพิจารณา
พิพากษาตามกฎหมาย

เรือหลวงมีอำนาจสั่งให้เรือหยุดและตรวจค้นได้ ถ้าสงสัยว่าจะ
จะเป็นโจรสัตต์

นอกจากนี้ ก็มีการตกลงหลายครั้งเกี่ยวกับการใช้อำนาจทาง
ทะเลเพื่อปราบปรามการค้าทาส ครั้งสุดท้ายตามอนุสัญญากรุงเจนีวา
ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๒๖ มีใจความสำคัญว่าจะบ้องกันและ
ปราบปรามการค้าทาสให้หมดสิ้นไป

บทที่ ๑๘

การร่วมมือทางกฎหมายระหว่างรัฐ

๑. หลักกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

เขตอำนาจของรัฐเหนือบุคคลภายในอาณาเขตและสิทธิที่จะลงโทษผู้ละเมิดกฎหมายมักไม่ได้ผลเต็มที่บริบูรณ์ เนื่องจากผู้ร้ายหลบหนีเข้าไปอยู่ในเขตอำนาจของรัฐอื่น รัฐไม่อาจที่จะใช้อำนาจในอาณาเขตของรัฐอื่น เพราะการเคารพต่อเอกราชและอธิปไตยของรัฐอื่นเป็นไปโดยเคร่งครัดอย่างยิ่ง เนื่องจากเหตุการณ์เช่นนี้ จึงมีการร่วมมือเพื่อรักษากฎหมาย ความเรียบร้อย และการประสานความยุติธรรม โดยจัดตั้งผู้กระทำความผิดกฎหมายที่หลบหนีคืนไปยังรัฐที่ความผิดได้เกิดขึ้น การส่งตัวคืนโดยการขอร้องของรัฐตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ย่อมปรากฏอยู่ตามข้อตกลง ซึ่งเรียกว่า "สัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน" (Extradition)

Grotius ระบุความจำเป็นในกรณีนี้มาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๖๒๕ หน้าที่ตามกฎหมายชาติมีว่า รัฐอาจลงโทษผู้ร้ายนั้นเองหรือส่งตัวคืนให้รัฐเดิมดำเนินการ หน้าที่ทางศีลธรรมในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกลายเป็นหน้าที่ทางกฎหมาย จนได้มีการทำสัญญากันเป็นพิเศษ ถึงแม้ไม่มีสัญญา รัฐต่าง ๆ ก็มักจะส่งผู้ร้ายให้แก่กันโดยความสมัครใจ โดยอาศัยหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน (reciprocity)

สัญญาแต่ดั้งเดิมมักเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายทางการเมือง (political fugitives) ต่อมาเมื่อ Vattel พิมพ์ตำราออกมาใน ค.ศ. ๑๗๕๘ ก็ปรากฏว่าได้มีการส่งผู้ร้ายธรรมดาโดยการขอร้อง ต่อมาก็ได้มี

การกำหนดประเภทของความผิด สัญญาเหตานั้นเป็นสัญญาต้องฝ่าย
และมีวิธีปฏิบัติแตกต่างกัน การตั้งผู้ร้ายโดยไม่มีสัญญาต่อกันก็มีอยู่
บ่อย ๆ ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ตามกฎหมาย หากแต่เป็นไมตรีจิตระหว่าง
ประเทศ (comity)

๒. เงื่อนไขตามสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน

เนื่องจากตั้งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นผลของข้อตกลงตามสัญญา ต้อง
ฝ่าย จึงเป็นการยากที่จะวางหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องนี้
แต่ก็พอจะนำข้อตกลงบางอย่างที่เหมือนกันในสัญญาต่าง ๆ ของบาง
ประเทศมากล่าว

สหรัฐได้ทำสัญญากับหลายประเทศ ระบุบัญญัติประเภทความผิด
รวมทั้งความผิด crimes, felonies ตาม common law และตามกฎหมาย
ลายลักษณ์อักษร หรือเพียงแต่ความผิด misdemeanors สัญญากับ
ฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๐๘ รวมความผิดฐานปลอมแปลงเงินตรา แจ้งความ
เท็จ ถูกลงโทษทัณฑ์ สัญญาเช่นนี้กำหนดประเภทความผิดที่นานา
อารยะประเทศนิยมกัน, พยานหลักฐาน, และโทษ วิธีปฏิบัติในการ
ตั้งผู้ร้ายข้ามแดนคือทำคำขอผ่านผู้แทนทางทูตในต่างประเทศ รัฐบาล
ต่างประเทศก็ดำเนินการได้สะดวกศาล เพื่อพิจารณาว่ามีหลักฐาน
เพียงพอหรือไม่ตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ แล้วจึงจะออกหมาย
เรียกผู้ต้องหา หากมีหลักฐานพอก็ดำเนินการตั้งตัว ในระหว่างคำ-
เนินการขอตัวเป็นทางการนี้ รัฐบาลประเทศก็อาจโทรเลขร้องขอให้
จับและควบคุมตัวผู้ร้ายไว้ก่อนไม่เกิน ๔๐ วัน เมื่อได้ตัวผู้ร้ายมาแล้ว

ก็ต้องฟ้องและพิจารณาเฉพาะความผิดที่ได้รับขอตัวมา จะฟ้องใน
ฐานอื่นไม่ได้ แม้เป็นความผิดเล็กน้อยที่เป็นส่วนของความผิดฐานที่
ขอไปก็ตาม

เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๖ อังกฤษได้หารือไปยังสหรัฐ เกี่ยวกับนาย
Winslow ซึ่งสหรัฐขอให้ส่งตัวว่าจะดำเนินคดีเฉพาะในฐานความผิดที่
แจ้งไปหรือไม่ สหรัฐยืนยันว่าตามสัญญา ค.ศ. ๑๘๔๒ ไม่ระบุนำ
ชดเชยมิให้ฟ้องในฐานอื่นด้วย อังกฤษจึงปล่อยตัวนาย Winslow ต่อ
มา ค.ศ. ๑๘๘๖ ศาลสูงสุดสหรัฐพิพากษาคดีระหว่างสหรัฐโจทก์
Recher จำเลย ได้ปล่อยตัวผู้ต้องหาฐานฆ่าคนตายซึ่งถูกตั้งตัวจาก
อังกฤษ แต่ได้ถูกฟ้องเพียงฐานทำร้ายร่างกาย ซึ่งมีใช้ฐานความผิด
ที่แจ้งไปยังรัฐบาลอังกฤษ

ในการระบุนฐานความผิด มักมีปัญหาเกิดขึ้นว่าการ กระทำบาง
อย่างจะอยู่ในข่ายของความผิดที่ระบุไว้หรือไม่ ฉะนั้นในอนุสัญญา
Montevideo ค.ศ. ๑๙๓๓ จึงระบุว่าต้องเป็นความผิด ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี อนุสัญญาว่าด้วยการตั้งผู้ร้ายข้ามแดนของ
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดระบุว่า เป็นความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำ
กว่าสองปี

ส่วนคนชาติของรัฐที่ทำความผิดในต่างประเทศแล้วหลบหนีเข้า
มาในรัฐของตนนั้น รัฐนั้น ๆ มักไม่เต็มใจที่จะส่งตัวไป ประเทศใน
ภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี และละตินอเมริกาถือหลักกฎหมาย
อาญา คือ ความผิดที่กระทำโดยคนชาติของรัฐ ไม่ว่าจะที่ไหนในโลกเป็น
ความผิดต่อกฎหมายของรัฐนั้น และผิดต่อกฎหมายท้องถิ่นที่มีการ

กระทำคามผิดนั้นด้วย จึงเป็นการสมควรที่ศาลในรัฐนั้น ๆ มีอำนาจพิจารณาคนชาติของตนโดยไม่ต้องส่งตัวไปให้รัฐต่างประเทศพิจารณาพิพากษา และไม่จำเป็นต้องพิจารณายังศาลแห่งท้องถิ่นที่ความผิดเกิดขึ้น แต่ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งถือหลัก Common law ยึดหลักว่าต้องพิจารณาคดียังสถานที่ที่ความผิดเกิดขึ้น ศาลอาญาไม่มีอำนาจเหนือความผิดที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตของรัฐ, ฉะนั้น ผู้ร้ายซึ่งเป็นคนชาติของตนเองที่ได้กระทำผิดในรัฐอื่นแล้วหลบหนีเข้ามา จึงไม่ต้องถูกส่งไปพิจารณาคดีที่รัฐอื่น ผู้ร้ายเหล่านั้นกรอดพ้นอาญาไป

ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา ๘ บัญญัติเกี่ยวกับผู้กระทำคามผิดนอกราชอาณาจักรว่า ถ้าผู้กระทำคามผิดเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ส่งโทษ หรือถ้าผู้กระทำคามผิดนั้นเป็นคนต่างดาว และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ส่งโทษ ผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักรเฉพาะความผิดบางอย่าง คือความผิดเกี่ยวกับการก่อกวนให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนเกี่ยวกับ เพศ ชีวิต ร่างกาย ทอดทิ้ง เด็ก คนเจ็บป่วย คนชรา เดรัจฉา ดักทรัพย์ ฉกรรจ์ทรัพย์ กบฏโจร ฆาตกรรม ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

เหตุใด การส่ง ผู้ร้าย ซ้ำมแดน จึงยกเว้น ความผิด ทาง การเมือง ดัชนีฎาระหว่างฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๘๐๘ กล่าวว่าจะไม่ส่งผู้กระทำคามผิดให้แก่นัน ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะเกี่ยวกับการเมือง ซอยยกเว้น ๕๗๗ มาจาก ความไม่เต็มใจ ตาม ขรรวมตา ของรัฐบาล ประชาธิปไตยใน

คดีบรรพชิตที่สืบแก่เขาจะไม่ตั้งผู้ร้ายการเมือง เนื่องจากความเห็นใจ เป็น การขากที่จะแยกความผิดทางการเมือง และความผิดตามธรรมดา การ คัดค้านรัฐบาลเป็นความผิดทางการเมืองทั้งหมดหรือ มีหลายกรณี ที่ความมุ่งหมายทางการเมืองประปรายกับเหตุจูงใจส่วนตัว นอกจากนี้ ก็มีความผิดทางการเมืองที่เกี่ยวของกัน (relative political offences, délits complexes) ซึ่งเป็นกรกระทำทางการเมืองและความผิด ธรรมดาในขณะเดียวกัน ใน ค.ศ. ๑๘๘๐ นาย Castioni ชาวสวิสซึ่ง ได้ล้มคนในการก่อความวุ่นวายและฆ่าเจ้าพนักงานตายในศาลาเทศบาล แล้วหลบหนีไปอังกฤษ ศาลอังกฤษได้ตั้งให้ปล่อยตัวเพราะเป็นความ ผิดทางการเมือง ศาลวินิจฉัยว่าในการที่จะไม่ตั้งผู้กระทำความผิดข้ามแดน ต้องพิสูจน์ว่าเป็นการกระทำโดยเปิดเผยและเกี่ยวเนื่องกับกิจการ ทางการเมืองคือ “การพิพาทระหว่างพรรคการเมืองต้องพรรคในรัฐ เพื่อแย่งอำนาจการปกครองมาไว้ในกำมือ” อีกคดีหนึ่ง ศาลเดียวกัน นี้ได้ให้คนฝรั่งเศส Meunier ผู้ที่ได้อ้างดูกระเบิดเข้าไปในบ้านกาแฟ และในค่ายทหาร ศาลวางหลักว่า “ความผิดใดเป็นการเมืองหรือไม่ ต้องมีต้องพรรคการเมืองหรือมากกว่าในรัฐ แต่จะพรรคก็พยายามจะ จัดตั้งรัฐบาลเอง พรรคที่จำเลยเป็นต้นมาขึ้นนี้เป็นศัตรูของรัฐบาล ความพยายามในเบื้องต้นแรกย่อมเป็นการคัดค้านประชาชนลงนาม”

นอกจากนี้รัฐต่าง ๆ มักมีความเห็นอกเห็นใจผู้กระทำความผิด ทางการเมืองหลายคนในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่สิบเก้า เนื่องจากกา รฆ่าผู้ครองประเทศ การฆ่าคนในเวลาเกิดความวุ่นวายทางการเมือง ย่อมแตกต่างกับการฆ่าหัวหน้าของรัฐโดยเอกชนผู้ไม่มีความรับผิดชอบ

ใด ๆ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๖ ศาลเบดเยียมไม่ตั้งตัว Jaquin ผู้ต้องหาว่าพยายามปลงพระชนม์พระเจ้านโปเลียนที่สาม เบดเยียมได้ตรากฎหมายชั่วคราวที่เรียกกันว่า attentat clause ว่าการฆ่าหัวหน้ารัฐต่างประเทศหรือครอบครัวไม่เป็นความผิดทางการเมือง เมื่อประธานาธิบดี Garfield ถูกฆ่า สหรัฐได้ทำสัญญากับเบดเยียม ค.ศ. ๑๘๘๒ ว่า การพยายามฆ่าหัวหน้ารัฐบาลต่างประเทศหรือครอบครัวด้วยวิธีใด ๆ จะไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมืองหรือเกี่ยวเนื่องกับการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยการตั้งผู้ร้ายข้ามแดนที่เมือง Montevideo ค.ศ. ๑๙๓๓ ยกเว้นความผิดทางการเมือง แต่การพยายามฆ่าหรือทำร้ายร่างกายหัวหน้ารัฐบาลหรือครอบครัวไม่ถือว่าเป็นความผิดการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยการตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พยายามนิยามความหมายของคำว่า "ความผิดทางการเมือง" (political offence) ให้รวมการกบฏจรรยากรรม รวมความผิดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ต่อความปลอดภัยของระบบการปกครองของรัฐที่ร้องขอให้ตั้งตัวผู้กระทำความผิด รวมถึงความผิดต่าง ๆ ที่มีคามมุ่งหมายทางการเมือง" ร่างนี้กล่าวต่อไปว่าอาจไม่ตั้งผู้กระทำความผิดทางทหาร (military offence) คือการละเมิดกฎหมายหรือข้อบังคับทหาร และอาจจะรวมถึงความผิดเกี่ยวกับการหลั่งยิงภาชีอากาศด้วย.

กรณีเกี่ยวกับการขอให้ตั้งพระเจ้าไกเซอร์เป็นที่น่าสนใจ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๒๐ คณะมนตรีผู้ตั้งผู้แทนสัมพันธมิตร

ได้ส่งคำขอไปยังรัฐบาลฮอลันดาให้ตั้ง William Hohenzollern พระเจ้าจักรพรรดินอกตำแหน่งของเยอรมันเพื่อดำเนินคดี คำขอเนื่องจากสัญญาแวร์ซายซ์ ๒๒๗ ซึ่งมีความว่า ดัมพ์พันธมิตรกล่าวโทษพระเจ้าวิลเลียมที่ ๒ แห่งโฮเอ็นชอนเดิน ในฐานะกระทำความผิดร้ายแรงที่สุดต่อที่ดลระหว่งประเทศและละเมิดสนธิสัญญาต่าง ๆ สัญญาแวร์ซายได้กำหนดให้ตั้งศาลพิเศษเพื่อพิจารณาคดีนี้

รัฐบาลฮอลันดาตอบว่า "ฮอลันดาไม่ได้เป็นภาคีแห่งสัญญาแวร์ซาย ฉะนั้นคดีนี้จึงต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลฮอลันดา รัฐบาลฮอลันดาจะตั้งให้ตามคำขอมิได้ เพราะกฎหมายของประเทศนี้ซึ่งถือหลักกฎหมาย ที่รัฐบาลทั่วไป และประเทศ ที่ได้ปฏิบัติกันมานาน ทำให้เป็นที่พึงพิักอาศัยของผู้หลบหนีกรณีพิพาทระหว่งประเทศอยู่เสมอ

ในการตั้งหัวหน้านาซีเพื่อป้องกันมิให้หัวหน้าฝ่ายอักษะ (axis) หลบหนีจากเยอรมันไปประเทศที่เป็นกลาง ประธานาธิบดีโรดเวลต์แถลงเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ ว่า ประเทศที่เป็นกลางคงจะไม่ยอมให้อาณาเขตของตนเป็นที่พิักอาศัยของบุคคลเหล่านั้น มีประเทศที่เป็นกลางหกประเทศตอบยืนยันว่า จะไม่ยอมรับอาชญากรรมสงคราม การประชุมสามประเทศ (Tripartite Conference) ที่กรุงมอสโคโด่งวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ ว่าพันธมิตรทั้งสามประเทศจะติดตามผู้ได้กระทำความผิดจนสุดแผ่นดิน และจะตั้งตัวให้แก่ผู้กล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีต่อไป" ในเรื่องนี้ไม่มีปัญหาในเรื่องการตั้งผู้ร้ายข้ามแดน เพราะบรรดาสมาชิกชั้นนำของพรรคนาซีได้ถูกจับในอาณาเขตของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

๓. ความต้องการมีกฎเกณฑ์อย่างเดียวกัน

เนื่องจากสัญญาต้องฝ่าย กำหนดทางปฏิบัติในการลงผู้ร้ายข้ามแดนไว้ไม่เหมือนกันจึงได้มีการพยายามที่จะวางกฎเกณฑ์ให้เหมือนกันทุก ๆ ประเทศ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๐ Institute of International Law ได้ร่างกฎ ๕๖ ข้อที่มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด เกี่ยวกับการลงผู้ร้ายข้ามแดน เป็นเรื่องความผิดทางการเมือง ๑๒ ข้อ และได้แก้ไขเพิ่มเติมที่เจนีวา ค.ศ. ๑๙๙๒ ความผิดทางการเมืองแท้ ๆ และความผิดผสม (relative political offences) ดังกล่าวข้างต้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการลงตัวเว้นแต่ความผิดที่ร้ายแรงปราศจากศีลธรรม การปฏิบัติในสงคราม การเมืองหรือการกบฏที่ไม่อยู่ในข่าย เว้นแต่เป็นการกระทำอันร้ายป่าเถื่อน ปราศจากศีลธรรม หรือการกระทำอันฝ่าฝืนกฎเกณฑ์แห่งสงคราม ข้อยกเว้นสำคัญข้อหนึ่งคือความผิดทางอาญาซึ่งมีความมุ่งหมายทำลายรากฐานขององค์การสังคม ซึ่งไม่เจาะจงต่อรัฐหรือระบอบการปกครองใดโดยเฉพาะนั้นไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๖ คณะผู้เชี่ยวชาญของสันนิบาตชาติแสดงว่าไม่เห็นพ้อง กับการ ทำประมอด กฎหมาย ว่าด้วย การลง ผู้ร้ายข้ามแดน เนื่องจากรัฐต่าง ๆ มีหลักสำคัญต่างกัน คือ territorial jurisdiction และที่ไม่ถือเขตอำนาจตามอาณาเขต (nonterritorial jurisdiction) ทำให้ยากแก่การวางวิธีปฏิบัติอย่างเดียวกัน

ส่วนร่างอนุสัญญาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด อาจเป็นหลักที่คณะกรรมการร่างประมอดกฎหมายของสหประชาชาติจะนำไปพิจารณา อย่างไรก็ตาม ประมอดกฎหมายในเรื่องนี้จำเป็นต้องมี เพื่อ

ความสะดวกในทางปฏิบัติเหมือนกัน แทนที่จะต้องใช้สัญญาตั้งผู้ร้ายข้ามแดนฉบับพิเศษ อยู่ในเวลานี้ และจะได้ประโยชน์ในการขจัดความขัดแย้งกันระหว่างรัฐต่าง ๆ ด้วย

๔. คำขอพยานหลักฐาน (Letters Rogatory)

ศาลในรัฐต่าง ๆ ได้เคยช่วยเหลือร่วมมือในการประดาทความยุติธรรมโดยบังคับให้บุคคลที่อยู่ในอำนาจ ไปให้การเป็นพยาน เพื่อส่งไปแสดงเป็นหลักฐานในต่างประเทศ คำขอของศาลต่างประเทศเกี่ยวกับพยานหลักฐานนี้ทำตามแบบเรียกกันว่า (Letters rogatory) แจ้งให้ศาลท้องถิ่นทราบว่าต้องการพยานหลักฐานอะไรบ้าง เพื่อดำเนินการให้ความยุติธรรมต่อไป

อนึ่ง มีรัฐหลายรัฐที่ได้รับระบบการดำเนินคดี โดยนำกฎหมายของต่างประเทศมาใช้บังคับการกระทำที่เกิดขึ้น หรือทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ กรณีเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นระหว่างพลเมืองของรัฐ หรือระหว่างพลเมืองของรัฐกับคนต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในรัฐ กฎเกณฑ์เหล่านี้เรียกว่ากฎหมายเอกชนระหว่างประเทศ (international private law) หรือกฎหมายขัดกัน (conflicts of laws) เช่น ปัญหาการล้มรดการหย่า ทวิพัติน พิษยักรรม สัญญาและการนำคำพิพากษาของศาลต่างประเทศมาใช้บังคับ เป็นต้น หลักสำคัญในเรื่องเช่นนี้อยู่ที่อริยาคัยไมตรีของชาติต่าง ๆ (comity of nations) มิใช่ว่ากฎหมายต่างประเทศมีสภาพนอกอาณาเขตไปด้วย คำว่า "comity" ตามนิตินัยมิใช่หน้าที่โดยเด็ดขาด และมีใช้เพียงแต่ความเอื้อเฟื้อ แต่เป็นการรับรู้ของรัฐที่จะยอมให้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ตุลาการ และบริหารของต่างประเทศใน

ประเทศของตนไว้ เพื่อประโยชน์แก่บุคคลทั้งหลายที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายของตน (ดูพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายขัดกันพ.ศ. ๒๔๗๑)

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างอังกฤษและไทย ค.ศ. ๑๘๒๓ (พ.ศ. ๒๓๖๘) กล่าวไว้ว่า "ถ้าคนชของไทยหนีไปอยู่ในแดนอังกฤษ ไทยจะไม่ด่วงเกินเข้าไปจับกุมในแดนอังกฤษ ไทยจะไปว่ากล่าวขอแต่โดยดี อังกฤษจะยอมให้ก็ได้ ไม่ยอมให้ก็ได้ ถ้าคนอังกฤษหนีไปอยู่ในแดนไทย อังกฤษจะไม่ด่วงเกินเข้าไปจับกุมคนในแดนไทย อังกฤษจะไปว่ากล่าวขอแต่โดยดี ไทยจะยอมให้ก็ได้ ไม่ยอมให้ก็ได้"

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างฝรั่งเศสและไทย จ.ศ. ๑๒๓๘ (ค.ศ. ๑๘๕๖) (พ.ศ. ๒๓๙๙) ข้อ ๓๑ ว่า ถ้าลูกเรือในกำปั่นรบแดงเรือค้าฝรั่งเศสหลบหนีไป กงสุลฝรั่งเศสและกัปตันนายเรือฝรั่งเศส จะมาบอกกับเจ้าพนักงานฝ่ายไทย เจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะเอาช่วยติดตามให้เต็มอำนาจ จับตัวได้แล้วจะเอาตัวไปมอบให้กับกงสุล ถ้ากงสุลไม่อยู่จะเอาตัวมอบให้กับกัปตันนายเรือฝรั่งเศส ถ้าคนไทยทำผิดกฎหมายฝ่ายไทยหนีไปอยู่ในบ้านเรือนคนฝรั่งเศสก็ดี ในกำปั่นฝรั่งเศสก็ดี เจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะไปชี้แจงบอกกับกงสุล ๆ จะจับเอาตัวส่งให้กับเจ้าพนักงานฝ่ายไทยโดยเร็ว กงสุลฝรั่งเศสกับเจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะไม่เข้ากับคนหลบหนี

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน

พุทธศักราช ๒๔๗๒

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ดังว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริ เห็นสมควร แลตั้งสิทธิ ของรัฐบาลสยาม ในการที่จะส่งตัวบุคคลที่ต้องหาหรือที่พิจารณาเป็นลัทธิว่า กระทำผิดมิโทษอาชญาภายในเขตอำนาจศาลของต่างประเทศนั้น ๆ แม้จะไม่มีสัญญาทางพระราชไมตรีกำหนดให้ดังกล่าว และทั้งสมควรจะกำหนดวิธีการอันจะพึงปฏิบัติในเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดนทั้งหลาย ให้ดำเนินเป็นระเบียบเดียวกันสืบไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยหม่อมมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช ๒๔๗๒"

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่บรรดาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรุงสยาม เท่าที่ไม่แย้งกับข้อความในหนังสือสัญญาอนุสัญญา หรือความตกลงกับรัฐบาลต่างประเทศ หรือในประกาศ

กระแต่พระบรมราชโองการที่ได้ออกเกี่ยวกับหนังสือสัญญา อนุสัญญา และระคะความตกลงนั้น

มาตรา ๔ แม้จะไม่มีสัญญาตั้งผู้ร้ายข้ามแดนก็ดี ถ้ารัฐบาลสยามพิจารณาเห็นเป็นการสมควร ก็อาจตั้งตัวบุคคลผู้ต้องหา หรือที่พิจารณาเป็นลัทธิว่า กระทำผิดมีโทษอาญาภายในเขตอำนาจศาลของต่างประเทศใดๆ ให้แก่ประเทศนั้นๆ ได้ แต่การกระทำผิดเช่นว่านี้ ต้องเป็นความผิดซึ่งกฎหมายสยามกำหนดโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มาตรา ๕ เมื่อมีการร้องขอให้ส่งบุคคลใดข้ามแดน ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ซึ่งศาลของประเทศใดได้พิจารณา และพิพากษาให้ปล่อย หรือได้รับโทษในความผิดที่ร้องขอให้ส่งข้ามแดนแล้ว ท่านว่าจะไม่ส่งตัวบุคคลนั้นให้ไป

มาตรา ๖ การตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ย่อมเริ่มด้วยมีคำร้องขอจากรัฐบาลต่างประเทศโดย ทางทูตของ รัฐบาลนั้น มายังรัฐบาล สยาม ให้ส่งบุคคลผู้ใดคนหนึ่งข้ามแดน หรือถ้าไม่มีทูตก็โดยทางเจ้าพนักงานกงสุลผู้มีหน้าที่

มาตรา ๗ คำร้องขอให้ส่งบุคคลข้ามแดนนั้น ต้องมีหลักฐานส่งมาประกอบ คือ

(ก) ในกรณีขอให้ส่งบุคคลที่ได้พิจารณา เป็นลัทธิว่าได้กระทำความผิดมีโทษอาญา ต้องมีสำเนาคำพิพากษาของศาลที่ได้พิจารณาคดีนั้น ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รับรองโดยชอบ

(ข) ในกรณีขอให้ส่งบุคคลผู้ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดมีโทษอาญา ต้องมีหมายจับของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ในประเทศ

หรือข้อ หรือดำเนินาหมายดังฉบับนี้ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รับรองโดยชอบ
กับต้องมีพยานหลักฐานเพียงพอ เช่นที่จะตั้งขงผู้ต้องหาเพื่อส่งไปให้
ศาลพิจารณาได้หากว่าความผิดนั้นได้กระทำในกรุงสยาม

มาตรา ๘ นอกจากรัฐบาลสยามจะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น คำ
ร้องขอทั้งเชิงเอกสารต่างๆ ที่ส่งมาด้วยนั้น ให้จัดส่งต่อไปยังกระทรวง
มหาดไทยเพื่อให้พนักงานอัยการนำคดีขึ้นสู่ศาล กระทรวงมหาดไทยจะ
ตั้งให้จับจำเลย หรือจะขอให้ศาลออกหมายส่งจับก็ได้

มาตรา ๙ เมื่อมีคดีตั้งผู้ร้ายข้ามแดนมาสู่ศาล ๆ ต้องแจ้งมายัง
เดนาบดีกระทรวงยุติธรรม และดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๐ ถ้าเป็นการเร่งร้อน รัฐบาลต่างประเทศจะขอให้
จับและคุมขังจำเลยไว้พลางก่อนก็ได้ คำร้องขอต้องแถลงประเภท
ความผิดให้ชัดแจ้งและว่าได้ออกหมายตั้งจับแล้วด้วย เมื่อได้รับคำ
ร้องขอตั้งจำเลย นอกจากรัฐบาลสยามจะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น ให้กระ-
รวงการต่างประเทศแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ กระทรวง
มหาดไทยจะตั้งให้จับจำเลย หรือจะขอให้ศาลออกหมายส่งจับก็ได้
และต้องนำตัวจำเลยขึ้นสู่ศาลซึ่งมีหน้าที่โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

ในระวางที่คำร้องขอตามระเบียบกับหนังสือหลักฐาน อันจำเป็น
นั้น ยังมีได้มาถึงให้ศาลตั้งขงจำเลยไว้ ถ้าหากว่า (ก) มีพยานหลักฐาน
(ซึ่งอาจมีอยู่ในหนังสือของกระทรวงการต่างประเทศก็ได้) ว่า
ได้ออกหมายตั้งจับแล้ว กับทั้งประเภทความผิดที่กล่าวหาเป็นฐานใด
ก็ได้แถลงไว้โดยชัดแจ้งด้วยแล้ว (ข) ความผิดที่กล่าวหาอยู่นั้นอยู่ใน

ประเภทที่จะตั้งตัวจำเลยข้ามแดนได้ และ (ค) ความผิดนั้นไม่ใช่เป็นความผิดอันมีลักษณะในทางการเมือง

ถ้าศาลมิได้รับคำร้องขอ ตาม ระเบียบกับ หนังสือ หลักฐาน อันจำเป็นนั้นภายในเวลาดังเดิบนับตั้งแต่วันที่ศาลได้ตั้งขงจำเลยได้ หรือภายในกำหนดเวลาที่กำหนดตาม ที่ศาล จะเห็น มีเหตุพอ สมควร ตั้งข้อไป แล้วให้ปล่อยตัวจำเลยไป

มาตรา ๑๑ เมื่อจับจำเลยได้แล้ว ต้องนำตัวขึ้นสู่ศาลโดยมิชักช้าเกินจำเป็น และต้องดำเนินการไต่สวนตามวิธีพิจารณาความอาชญาในกฎหมายสยามเท่าที่ยุติที่จะเป็นได้ ศาลจะตั้งให้เลื่อนการไต่สวนไปเป็นครั้งคราวตามคำขอของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยมีเหตุอันสมควรและเพียงพอได้ แต่ในคดีเหล่านี้ ศาลไม่ควรอนุญาตให้จำเลยมีประกัน

มาตรา ๑๒ ศาลจะต้องเป็นที่พอใจว่า

- (๑) จำเลยเป็นต้นบุคคลที่ถูกร้องขอให้ตั้งข้ามแดนแน่แล้ว
- (๒) มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะตั้ง ซึ่ง ผู้ต้องหาเพื่อตั้งไปให้ศาลพิจารณาได้หากว่าความผิดนั้นได้กระทำในกรุงสยาม
- (๓) ความผิดนั้นอยู่ในประเภท ที่จะตั้งตัวจำเลย ข้ามแดนได้ และไม่ใช่เป็นความผิดอันมีลักษณะในทางการเมือง

พยานหลักฐานนั้นจะเป็นพยานบุคคลมาเบิกความต่อศาล หรือจะเป็นถ้อยคำพยานที่ได้จดบันทึกตั้งมา (ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้รับรองว่าถูกต้อง) ก็ได้

มาตรา ๑๓ ศาลไม่จำเป็นต้องฟังพยานหลักฐาน ข้อต่อสู้ฝ่ายจำเลย นอกจากในข้อต่อไปนี้คือ

- (๑) จำเลยไม่ใช่ตัวบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดน
- (๒) ความผิดนั้นไม่อยู่ในประเภทที่จะส่งข้ามแดนได้หรือว่าเป็นความผิดอันมีลักษณะในทางการเมือง
- (๓) การที่ขอให้ส่งข้ามแดนนั้น ความจริงเพื่อประสงค์จะเอาตัวไปลงโทษสำหรับ ความผิด อย่างอื่น อันมี ลักษณะใน ทางการเมือง
- (๔) สัญชาติของจำเลย

มาตรา ๓๔ ถ้าศาลพิเคราะห์เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ก็ให้ส่งปล่อยจำเลยไปในเมื่อสิ้นระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่ได้อ่านคำสั่งปล่อยนั้น เว้นแต่ภายในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมงนั้น พนักงานอัยการจะได้แจ้งความจำนงว่าจะอุทธรณ์ ส่วนฟ้องอุทธรณ์จะต้องยื่นภายในกำหนดสี่สิบห้าวัน และในระหว่างอุทธรณ์ให้ศาลตั้งขังจำเลยไว้

มาตรา ๓๕ ถ้าศาลเป็นที่พอใจว่าคดีมีพยานหลักฐานเพียงพอ ก็ให้ออกคำสั่งอนุญาตให้ขังจำเลยไว้เพื่อส่งตัวข้ามแดนต่อไป แต่มิให้ตั้งตัวจำเลยออกไปนอกประเทศก่อนครบกำหนดสี่สิบห้าวัน และภายในกำหนดนั้น จำเลยมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ได้

ถ้ามิได้ส่งตัวจำเลยข้ามแดน ภายใน เวลา สี่วัน เต็ม นับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด หรือภายในกำหนดเวลาที่กำหนดขึ้นตามที่ศาลจะเห็นมีเหตุพอสมควรตั้งต่อไป แล้วให้ปล่อยตัวจำเลยไป

มาตรา ๓๖ เมื่อใดศาลพิเคราะห์เห็นว่าจำเลยเป็นคนในบังคับสัญชาติ หรือมีข้อสงสัย หรือมีความยุ่งยากในเรื่องระเบียบอันเกี่ยวกับการรับรองเอกสาร หรือวิธีการทำคำขอให้ส่งข้ามแดนก็ดี ให้ศาล

รายงานหาข้อเด้าบตักกระทรวง ยุติธรรมก่อน ที่จะออกคำ ด้งให้ ปลดอัย
ศัจจำเลย

มาตรา ๑๗ คคืออุทธรณ์ในเรื่องตั้งผู้ร้ายข้ามแดน ตกเป็น
หน้าทศาคอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา และเมื่อศาลอุทธรณ์ตัดสินแล้ว
ให้เป็นอันถึงที่สุดทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

แต่ถ้าหากว่าข้อเท็จจริงตามที่ศาลล่างได้วินิจฉัยไว้ มีพยานหลักฐาน
ฐานันมีต้นเพียงพอที่จะออกคำ ด้งนั้นแล้ว ศาลอุทธรณ์ ไม่มีอำนาจ
ที่จะแก้ไข ศาลอุทธรณ์พิจารณาแต่เพียงว่า ศาลล่างมีพยาน
หลักฐานพอที่จะให้อำนาจออกคำ ด้งเช่นนั้น และเพื่อการันศาลอุทธรณ์
มีอำนาจตรวจพิจารณาพยานหลักฐานและวินิจฉัยคำ ด้งเพียงในข้อเหล่านี้
น คือ

- (๑) เรื่องลักษณะคดีของจำเลย
- (๒) ความผิดที่กล่าวหา นั้น ไม่อยู่ใน ประเภทที่ จะตั้งข้าม

แดนได้

(๓) ความผิดนั้น มีลักษณะใน ทาง การ เมือง หรือ ำการ
ที่ขอให้ตั้งข้ามแดนนั้น แท้จริงเป็นไปเพื่อประสงค์จะเอาตัวจำเลยไป
ลงโทษสำหรับความผิดอย่างอื่นอันมีลักษณะในทางการเมือง หรือ

(๔) ไม่มีพยานหลักฐานแสดง ต่อศาลล่าง พอที่จะให้ศาล
นั้นใช้ดุลยพินิจได้ว่าควรจะออกคำ ด้งนั้นหรือไม่

ประกาศมาณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๒

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๖ หน้า ๒๓๑-๒๒ ธันวาคม ๒๔๗๒)

สัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับสมเด็จพระเจ้ากรุงเกรตบริเตน
แต่โอร์แลนดส์ อันรวมกัน และอาณาจักรอังกฤษที่พื้นทะเลทั้งหลาย และ
บรมราชาธิราชแห่งอินเดีย ได้มีพระราชวินิจฉัยพร้อมกัน เพื่อจะจัด
การศาลยุติธรรมสำหรับชำระความให้ยิ่งขึ้น และเพื่อจะป้องกันไม่ให้
มีผู้กระทำความผิดร้ายอันเป็นโทษอยู่ในพระราชอาณาเขต ทั้ง ๒ ฝ่าย
คือคนที่ต้องหาหรือว่าคนทวิพิจารณาเป็นลัทธิว่า กระทำความผิดอันมี
โทษตามที่ร้ายชอกช่าไว้ในสัญญานี้ และเป็นผู้ซึ่งหลบหนีจากศาล
ยุติธรรมนั้น สมควรที่จะส่งตัวให้ซึ่งกันและกันในเหตุการณ์บางอย่าง
เช่นกล่าวไว้ ฝ่ายไทยและฝ่ายอังกฤษจึงได้แต่งตั้งผู้อำนาจเต็มทั้ง ๒
ฝ่ายให้ตกลงกันตามสัญญา เพื่อประโยชน์ที่กล่าวมานี้ คือว่า

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรม
หลวงเทอดวงศ์โรประการ เสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายสยาม

และฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงเกรตบริเตนแต่โอร์แลนดส์ อันรวมกัน
และอาณาจักรอังกฤษที่พื้นทะเลทั้งหลาย และบรมราชาธิราชแห่ง
อินเดียนั้น คือฮารอปเป็ด เฮลส์ไควร์ อัครราชทูตพิเศษ และผู้อำนาจเต็ม
ฝ่ายอังกฤษประจำอยู่ ณ พระราชสำนักกรุงเทพฯ

ผู้อำนาจทั้งสองฝ่าย ได้แต่งตั้งหนังสือสำคัญ ซึ่งได้รับมอบ
อำนาจเต็มที่ได้ออกคู่ซึ่งกันและกัน และเห็นกันว่าหนังสือสำคัญต้อง

ตามแบบอย่างคดีแล้ว จึงได้ตกลงยินยอมพร้อมกัน ทำหนังสือสัญญา มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

ประเทศที่ทำสัญญากันทั้ง ๒ ฝ่ายนี้ ตกลงว่าจะตั้งซึ่งกันและกัน บรรดาคนที่อยู่ในอำนาจศาลของฝ่ายนี้ ๆ อันเป็นคนที่ต้องหา หรือที่พิจารณาเป็นคดีว่ากระทำผิดมีโทษในดินแดนของฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง จะหลบหนีไปพบตัวอยู่ในดินแดนอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ตามเหตุการณ์และ ตามข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญานี้

ข้อ ๒

ความผิดอันมีโทษทั้งหลาย ซึ่งจะตั้งผู้ร้ายข้ามแดนแก่กันนั้นคือ

๑. โทษฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือโทษพยายามจะฆ่าคนให้ตาย หรือด่าทอกันจะฆ่าคนให้ตาย
๒. โทษฆ่าคนตายโดยไม่มีเจตนา
๓. โทษประทุษร้ายแก่ร่างกายถึงบาดเจ็บ โทษจงใจประทุษร้ายแก่ร่างกายอย่างสาหัส
๔. โทษปลอมเงินตรา หรือแปลงเงินตรา หรือจำหน่ายใช้เงินตราปลอมหรือแปลง
๕. โทษกระทำเครื่องมือ หรือจักรกลใดซึ่งรู้ว่า ถ้าหวั่นจะใช้ หรือเจตนาจะใช้สำหรับปลอมแปลงเงินตรา
๖. โทษปลอมแปลงหรือเปิดย่นลับ หรือกระทำรบกวนสิ่งซึ่งเป็นของฉ้อฉลเป็นของปลอมแปลง หรือเป็นของเปิดย่นลับแทนของจริง

๗. โทษยกยอกทรัพย์ หรือลักทรัพย์
๘. โทษจงใจทำร้ายแก่ทรัพย์สมบัติด้วยเครื่องระเบิด หรือด้วยเครื่องมืออย่างอื่น อันเป็นมหันตโทษ
๙. โทษฉ้อโกงเอาเงินหรือสิ่งของ หรือหนังสือสำคัญ
๑๐. โทษรับเงิน หรือหนังสือสำคัญ หรือทรัพย์สินของอันมีราคาเมื่อวางตั้งนั้นเป็นของโจรลักมา หรือเป็นของยกยอกกันมา หรือเป็นของที่ได้อมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
๑๑. โทษทั้งหลายอันผิดต่อกฎหมายล้มละลาย
๑๒. โทษฉ้อโกง ซึ่งผู้รับมอบทรัพย์สินนาคาร เขย่งตี ผู้รับขาย ผู้ที่ไว้ใจให้จัดการ หรือผู้อำนวยการ หรืออดีมาชิก หรือพนักงานของบริษัทใดๆ ได้กระทำผิดซึ่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลานั้น กำหนดไว้ว่าเป็นความผิดในทางอาญา
๑๓. โทษเบียดความเท็จ หรือจัดหาผู้อื่นมาเบียดความเท็จ
๑๔. โทษข่มขืนทำชำเรา
๑๕. โทษกระทำชำเรา หรือพยายามจะกระทำชำเราหญิงที่มีอายุต่ำยังมิรู้เดียงดา ตามที่มีกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศฝ่ายนั้น ๆ
๑๖. โทษกระทำอนาจาร
๑๗. โทษวิดตลกให้แท้ง ใช้อายัดหรือใช้เครื่องมีกตงหลายด้วยเจตนาหมายจะให้หญิงแท้งลูก
๑๘. โทษลักพาคนหนี
๑๙. โทษดักเด็ก

๒๐. โทษตะหนิง หรือทอดทิ้ง หรือกักขังเด็กไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒๑. โทษลักคน หรือกักขังคนไว้ในที่ผิดต่อกฎหมาย

๒๒. โทษตัดช่อง หรือย่องเบา

๒๓. โทษวางเพลิง

๒๔. โทษชิงทรัพย์โดยใช้กำลัง

๒๕. โทษจงใจกระทำร้ายด้วยเจตนา หมายถึงให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้ใดผู้หนึ่งในรถไฟ

๒๖. โทษขู่เชิญด้วยหนังสือ หรือด้วยอุบายอย่างอื่น ๆ โดยเจตนาเพื่อกรรโชกเอาทรัพย์

๒๗. โทษโจรสลัดตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๒๘. โทษทำให้กำปั่นในทะเลจม หรือเป็นอันตราย หรือโทษพยายาม หรือล้มคบกกันกระทำการเช่นว่านี้

๒๙. โทษกระทำร้ายต่อร่างกายในเรือ ซึ่งเดินอยู่ในท้องทะเลด้วยเจตนาหมายจะให้ถึงแก่ชีวิต หรือจะให้เจ็บปวดสาหัส

๓๐. โทษขัดขืน หรือล้มคบกกันเพื่อจะขัดขืนอำนาจของนายเรือตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปในเวลาเรือเดินอยู่ในท้องทะเล

๓๑. โทษค้าขายทาสที่นับว่าผิดต่อกฎหมายทั้ง ๒ ประเทศ

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันนั้น ถ้ากฎหมายทั้งสองฝ่ายว่าผู้ส่งผู้

คดีมีความผิดควรลงโทษด้วยแล้ว ก็จะต้องผู้ร่วมคดีให้ซึ่งกันและกันด้วยเหมือนกัน

ถ้าโทษอย่างอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ตามความอยู่ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ทั้งต้องฝ่ายว่าจะตั้งผู้ร้ายให้กันได้นั้น ก็ตั้งแต่แต่ประเทศซึ่งรับคำขอให้ส่งนั้นจะเห็นสมควรว่า จะตั้งผู้ร้ายข้ามแดนให้ต่อกันหรือไม่

ข้อ ๓

รัฐบาลฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเมื่อเห็นว่า ไม่ควรยอมส่งคนในบังคับของรัฐบาลฝ่ายนั้นให้แก่รัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่งแล้วก็ไม่ต้องส่งให้แก่กัน

ข้อ ๔

ถ้าคนที่รัฐบาลสยามร้องขอคดี หรือคนที่รัฐบาลอังกฤษร้องขอคดี เป็นคนที่ได้ชำระแค้นปล่อยให้พ้นโทษไปแล้ว หรือได้ลงโทษแล้ว หรือว่ายังกำลังชำระอยู่ในกรุงสยามก็ดี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยลำดับที่กล่าวมาข้างต้นไม่ต้องตั้งผู้ร้ายข้ามแดนให้ซึ่งกันแต่กัน

ถ้าคนที่รัฐบาลสยามร้องขอคดี หรือคนที่รัฐบาลอังกฤษร้องขอคดี เป็นคนที่กำลังต้องได้ผ่อนอยู่ด้วยโทษอย่างใด ๆ ในเมืองอังกฤษก็ดี หรือในกรุงสยามก็ดี การที่จะตั้งผู้ร้ายข้ามแดนให้กันนั้น จะต้องงตรวไฉฉจนกว่าจะได้พิจารณาแสดงโทษเสร็จ แล้วจึงจะตั้งให้ซึ่งกันแต่กัน

ข้อ ๕

ถ้าผู้รายที่หนีมายังประเทศใด ประเทศนั้นเห็นว่าโทษที่ขอให้ส่งตัวไปชำระนั้น เป็นโทษมีลักษณะผิดต่ออำนาจของบ้านเมืองก็ดี หรือว่าผู้รายนั้นมาพยานพิสูจน์ให้เห็นว่า การที่ขอให้ส่งตัวกลับไป เป็นการเพื่อจะชำระแค้นโทษอันมีลักษณะผิดต่ออำนาจของบ้านเมืองแล้ว ก็ไม่ต้องส่งผู้รายคนนั้นให้แก่นัก

ข้อ ๖

ผู้รายที่ส่งไปให้แล้วนั้น ห้ามไม่ให้ประเทศที่รับตัวไปนั้น เอาไปกักขังหรือชำระโทษอย่างอื่น ๆ นอกจากโทษที่ร้องขอรับตัวไปจนกว่าจะได้ปล่อยตัว หรือให้โอกาสแก่คนที่รับตัวไปนั้นเพื่อกลับไปยังประเทศที่ส่งตัวให้แล้วนั้นได้แล้ว จึงจะชำระโทษคดีอย่างอื่น ๆ ได้

แต่ข้อความที่ว่านั้น ไม่หมายความว่าถึงโทษที่ผู้รายซึ่งส่งตัวไปนั้นจะได้กระทำความผิดขึ้นใหม่เมื่อรับตัวไปถึงประเทศนั้นแล้ว

ข้อ ๗

การที่ขอให้ส่งผู้รายข้ามแดนกันนั้น จะต้องขอทางทูตของประเทศที่ท้าวสัญญาติดกันแต่ละกัน

การขอให้ส่งผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดมีโทษนั้น จะต้องมีความจำเป็นของเจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ ในประเทศที่ต้องการจะให้ส่งตัวผู้ราย และจะต้องมีพยานให้พอที่จะจับได้ตามกฎหมายที่ใช้กันอยู่ ณ ที่พบตัวผู้ต้องหา ถ้าหากผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ณ ที่นั้นด้วย

ถ้าเป็นการขอให้ตั้งตัวผู้ร้ายที่ต้องรับโทษอยู่แล้วนั้น จะต้อง
มีค่าเนกาติฟของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในประเทศที่
ร้องขอนั้น ว่าได้พิจารณาพิพากษาลงโทษคนที่พิจารณาเป็นตัวย
นั้นด้วย

การลงโทษฐานชดชืนอำนาจศาล ไม่ให้นับว่าเป็นการลงโทษ
ให้ตกคนผู้นั้นว่าเป็นจำเลยหรือผู้ต้องหา

ข้อ ๘

ถ้าการที่ขอให้ตั้งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ได้กระทำถูกต้องตามความ
ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่อันสมควรของประเทศ
ที่ร้องขอนั้น จะต้องถูกจัดการจับกุมผู้ร้ายที่หนีมาอาศัยอยู่แล้วนำตัวผู้
ต้องจับไปส่งให้ตุลาการผู้ทำหน้าที่ได้ตัวคนคดี เสมอเหมือนหนึ่งว่าผู้นั้น
ต้องถูกจับฐานกระทำผิดเป็นโทษในเมืองตนเอง

ข้อ ๙

เมื่อประเทศที่ทวงสัญญา ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่าเป็นการร้อง
แล้ว ฝ่ายนั้นจะร้องขอให้จับกุมตัวคนกักขังไว้ และจับส่งของที่เกี่ยวกับ
โทษผิดนั้นไว้พลางก่อนก็ได้

การขอเช่นนั้นจะยอมทำให้ได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐาน มีค่าตัดสิน หรือ
มีหมายจับมาแสดงก่อน กับทั้งแต่งตั้งโทษของผู้หลบหนีนั้นต้องหาอย่างไร
ให้ชัดเจนเสียก่อนด้วย

หมายจับที่ออกในชั้นนี้ จะต้องเป็นหมายที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จะออกในเมือง ซึ่งร้องขอตั้งคนข้ามแดนได้ออก และเมื่อจับผู้ต้องหาได้แล้วต้องรีบส่งตัวไปยังตุลาการผู้มีหน้าที่ไต่สวนโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

ข้อ ๑๐

ในการไต่สวนซึ่งจะต้องกระทำตามความที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เจ้าพนักงานในประเทศที่รับคำขอนั้นจะต้องยอมรับเป็นพยานคำให้การอันได้สอบถามหรือกระทำตติยารัฐานเบื่กความได้ในประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้นแล้ว หรือดำเนินเอาถ้อยคำของพยานเหล่านั้นกิด บัทรหมายที่ออกและคำตัดสินที่ได้พิพากษาในอีกประเทศหนึ่งในเรื่องนั้นแฉกกิด และถ้อยคำซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้หน้าที่ หรือหนังสือต่างๆในตำนานความแฉกกิดถึงการตั้งโทษกิด แต่หนังสืออื่นๆเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จะต้องรับรองตั้งต่อไป

(๑) หมายนั้นต้องให้ส่งชื่อผู้พิพากษา หรือเจ้าพนักงานในประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง

(๒) ถ้าให้การหรือคำแฉกกิดในตติยารัฐาน หรือดำเนินเอาถ้อยคำของพยานหรือเจ้าพนักงานผู้หน้าที่ออกฝ่ายหนึ่งนั้นรับรองว่า เป็นต้นฉบับคำให้การ หรือคำแฉกกิดในตติยารัฐาน หรือดำเนินเอาอันถูกต้องกับต้นฉบับเดิมของคำเหล่านั้น ผู้ค้แฉกกิดจะต้องการใช้

(๓) ถ้อยคำซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้นำที่ หรือ
หนังสือต่าง ๆ ในด้านความแต่งตั้งถึงการตั้งโทษนั้น ต้องให้ผู้พิพากษา
หรือเจ้าพนักงานผู้นำของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งรับรอง

(๔) ในคดีทักเรื่อง หมายถึง คำให้การคดี คำแต่งตั้งในศาล
รัฐบาลคดี ดำเนินหนังสือคดี ถ้อยคำซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้นำ
หน้าที่ หรือหนังสือต่าง ๆ ในด้านความคดี ต้องมีพยานสำบา
นรับรอง หรือมีตราตำแหน่งของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมประทับ
หรือตราตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงอื่น ในประเทศไทยอีกฝ่ายหนึ่ง
ประทับรับรองก็ได้ แต่ถ้ามติรับรองอย่างอื่น ซึ่งกฎหมายในประเทศ
ที่ได้ส่งคดีอยู่ในขณะนั้นอนุญาตให้ใช้ได้แล้ว จะใช้วิธีอย่างอื่น
แทนวิธีที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้

ข้อ ๑๑

การที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันนี้ ยังไม่ต้องส่งให้แก่กัน เจเนไวต์
จะมีพยานพอตามกฎหมายของประเทศที่ถูกให้ส่งผู้ร้ายนั้น ให้นำ
ถ้าหากความผิดนั้นจำเลยได้กระทำในประเทศตนเองแล้ว จะส่งขัง
จำเลยไว้รอการพิจารณาได้ประการหนึ่ง หรือมีพยานมาแต่งตั้งให้
เห็นว่าจำเลยนั้นเป็นคน ๆ เดียวกับผู้ที่ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลแห่ง
ประเทศซึ่งขอให้ส่งตัวนั้น และความผิดที่จำเลยต้องรับโทษนั้นเป็น
ความผิดอย่างหนึ่ง ซึ่งประเทศที่ถูกขอให้ส่งคนร้ายข้ามแดนจะส่งตัว
ให้ได้ในเวลาพิพากษาลงโทษจำเลยนั้น คนร้ายที่หนีเช่นทงวาน ยัง
ไม่ต้องส่งตัวให้แก่กันจนกว่าจะครบ ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้ส่งให้
จึงไว้ยังการส่งตัว

ข้อ ๑๒

ถ้าคนร้ายหนีหลายประเทศด้วยกัน ร้องขอให้ตั้งตัวตาม
สัญญาแล้ว จะต้องตั้งตัวคนร้ายนั้นให้แก่ประเทศที่ได้ร้องขอก่อน
ประเทศอื่น

ข้อ ๑๓

ถ้าไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอสำหรับจำตั้ง คนร้ายข้ามแดนกัน
ภายในกำหนด ๒ เดือน นับตั้งแต่จับตัวคนที่หนีได้แล้ว หรือภายใน
กำหนดเวลาที่ประเทศที่ถูกขอ หรือศาลของประเทศที่ถูกขอ หรือศาล
ของประเทศนั้นจะได้ให้เวลาต่อไปอีก แล้วจะต้องปล่อยตัวคนหนีนั้นไป

ข้อ ๑๔

บรรดาสิ่งของที่จับได้นั้นเป็นของที่พบบอกกับตัวคน ที่จะได้ตั้งใน
เวลาเมื่อจับกุมตัวนั้น ถ้าเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่อันสมควรในประเทศที่
ถูกขอมีคำสั่งว่า ให้ตั้งสิ่งของนั้นด้วยแดงเมื่อเวลาตั้งตัวผู้ร้ายข้ามแดน
ไป สิ่งของนั้นจะได้ตั้งไปด้วย และการตั้งสิ่งของนั้นจะไม่กำหนด
เฉพาะแต่สิ่งของที่ลักขโมย สิ่งของทุกอย่างที่จะเป็นพยานในความผิด
นั้นได้ จะตั้งด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๑๕

ประเทศที่ทำสัญญาทั้งสองฝ่าย สัญญาว่าไม่คิดคืนเอาเงิน
ค่าใช้สอยทั้งหลายที่จะต้องใช้ในการจับกุม และในการรักษาคนที่ตั้ง
แก่กัน และค่าพาหนะที่จะพาตัวไปตั้งจนถึงลงเรือกำปั่นประเทศทั้งสอง
ฝ่ายยอมกันว่า จะใช้เงินเหล่านั้นเอง

ข้อ ๑๖

ข้อสัญญาทางหลายในหนังสือสัญญานี้ จะได้ใช้ตลอดไปถึง
หัวเมืองชนและอาณาเขตของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ ตามแต่
กฎหมายของหัวเมืองชน และอาณาเขตที่ได้ใช้อยู่ในเวลานั้นว่าจะ
เป็นไปได้เพียงใด

การขอให้ตั้งคนร้ายที่หนี ไปอาศัยอยู่ในหัวเมืองชน และอาณา
เขตเช่นว่านี้ ผู้หนึ่งผู้ใดที่ไดรับอำนาจไปอยู่ในหัวเมืองชนหรืออาณา
เขตของอังกฤษอย่างเช่นเจ้าพนักงานกงสุลฝ่ายสยามเป็นต้น จะขอต่อ
ผู้ว่าราชการเมือง หรือขอต่อเจ้าเมืองนั้นก็ได้

การขอให้ตั้งคนเช่นว่านี้ ผู้ว่าราชการเมืองหรือเจ้าเมืองจะจัด
การให้เป็นไปตามความที่กล่าวไว้ในสัญญานี้ อย่างใกล้ชิดที่สุดที่จะ
กระทำได้ตามกฎหมายของหัวเมืองชน และอาณาเขตจะยอมตั้งตัว
คนร้ายให้หรือบอกข้อความไปยังรัฐบาลอังกฤษก็ได้

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษอย่างไรก็ดี จะคิดจัดการเป็น
พิเศษในหัวเมืองชนและอาณาเขต เพื่อให้ตั้งตัวผู้ร้ายที่หนี ไปจาก
กรุงสยามเข้าไปอาศัยอยู่ในหัวเมือง และอาณาเขตอังกฤษตามข้อ
ความที่มีอยู่ในหนังสือสัญญานี้ อย่างใกล้ชิดที่สุดที่จะเป็นไปได้ และตาม
กฎหมายของหัวเมืองและอาณาเขตนั้นจะยอมให้ทำได้

การที่หัวเมืองและอาณาเขตของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ
จะขอให้ตั้งตัวคนร้ายที่หนีมาอยู่ในกรุงสยามนั้น จะต้องเป็นไปตาม
ข้อบังคับที่กล่าวไว้ในข้อก่อน ๆ ของสัญญานี้

ข้อ ๑๗

หนังสือสัญญาจะใช้ได้ภายใน ๑๐ วัน ตั้งแต่ได้พิมพ์ประกาศตามแบบที่มอยู่ในกฎหมายของประเทศทั้ง ๒ ที่ทำสัญญากันนั้น ถ้าประเทศที่ทำสัญญานั้น ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะบอกให้ทราบล่วงหน้าก่อน ๖ เดือน ว่ามีความประสงค์จะเลิกสัญญานี้เมื่อใดก็ได้

หนังสือสัญญานี้จะต้องมีพระราชานุญาตด้วย แต่หนังสือพระบรมราชานุญาตนั้นจะได้ แลกเปลี่ยนกันที่กรุงลอนดอนโดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้

ในการที่จะให้หลักฐานในสัญญานี้ ผู้มีอำนาจเต็มทั้ง ๒ ฝ่ายจึงได้ลงชื่อและประทับตราลงไว้เป็นสำคัญ

สัญญานี้ได้ทำเป็น ๒ ฉบับความเดียวกันที่กรุงเทพฯ ณ วันที่ ๕ มีนาคม รัตนโกสินทรศก^๑ ๑๒๘ คฤศตศักราช ๑๙๐๑

(เซ็น) เทววงษ์วิโรประการ (ประทับตรา)

(เซ็น) อาชอเป็ล (ประทับตรา)

บทที่ ๑๙

อำนาจเหนืออาณาเขต

๑. เปรียบเทียบอำนาจเหนืออาณาเขตกับเหนือบุคคล

อำนาจของรัฐเหนือบุคคลภายในอาณาเขตนั้น แตกต่างกับอำนาจเหนืออาณาเขต แต่ในทางปฏิบัติ อำนาจทั้งสองของรัฐเกี่ยวกับสิทธิในเอกราชนั้นยากที่จะแยกจากกันได้ ทั้งพลเมืองและอาณาเขตเป็นต้นประกอบองค์ประกอบของรัฐ ดัชนีของรัฐคือพลเมือง ย่อมกำหนดแน่นอนด้วยอาณาเขตที่แน่นอนด้วยเหมือนกัน ตามธรรมชาติรัฐปกครองพลเมืองที่อยู่ในอาณาเขต คนต่างด้าวจะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายก็ต่อเมื่อเข้ามาอยู่ในอาณาเขต ฉะนั้น เขตอำนาจเหนือบุคคลจึงก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอาณาเขต เพื่อความชัดเจนในการวินิจฉัยปัญหากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงถือกันว่าอาณาเขตของรัฐแยกต่างหากออกจากรัฐได้เสมือนหนึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ เช่นเดียวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชน

เขตอำนาจของรัฐเหนืออาณาเขตต้องแยกออกจากสิทธิเหนือที่ดินตามรัฐธรรมนูญ ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงเป็นเจ้าของที่ดินในอาณาจักร ข้านาจอธิปไตยของพระมหากษัตริย์รวมสิทธิในที่ดินในฐานะที่ทรงเป็นเอกชนด้วย แต่ในสมัยปัจจุบันรัฐมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกจากบุคคลธรรมดา รัฐมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตแดนโดยไม่เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จริง

อยู่เป็นเจ้าของที่ดินบางส่วนในฐานะเป็นนิติบุคคล ในกรณีนี้รัฐก็มีเขตอำนาจในอาณาเขต และมีสิทธิเป็นเจ้าของในฐานะเอกชนด้วย รัฐมีสิทธิในการเวนคืนที่ดินของเอกชนเพื่อเอาไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ (eminent domain) แต่ก็ยังเป็นข้อยกเว้น กล่าวคืออำนาจเหนืออาณาเขตของรัฐตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิในการควบคุมทางการเมือง (political control) (เป็นอำนาจเด็ดขาด (ultimate authority) มิใช่สิทธิในทรัพย์สินเป็นอำนาจในการบังคับบัญชา imperium, the right to command มิใช่ dominium, ownership ตามกฎหมายโรมัน

เมื่อรัฐหนึ่งรัฐใดอ้างสิทธิเหนืออาณาเขตที่เป็นกรณีพิพาท ก็เป็นการอ้างกรรมสิทธิ์ ในปัจจุบันเราอาจถือว่ารัฐบาดำการเรียกร้องในนามของประชาชน ซึ่งจะต้องวินิจฉัยปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ปัญหาเรื่องเขตอำนาจกันต่อไป แต่เพื่อความเข้าใจในข้อเท็จจริง บางครั้งก็จำเป็นต้องเปรียบเทียบสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนตามกฎหมายภายในประเทศกับสิทธิของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศกับสิทธิของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๒. การได้สิทธิเหนืออาณาเขต -

รัฐได้สิทธิเหนืออาณาเขตจากการ ได้ดินแดนซึ่งไม่เป็นของรัฐใดมาก่อน หรือจากรัฐอื่น การได้สิทธิเหนืออาณาเขตซึ่งรับรูกันแล้วคืออำบจอง ทิ้งออกหรือเกิดขึ้นใหม่ ปกครองโดยปรบักษ์ ยกให้โดยสมัครใจ ได้ชัยชนะ สัญญาสันติภาพ และการบีบบังคับ

ก. การจับจอง (occupation)

วิธีนี้เป็นวิธีสำคัญในการได้อาณาเขต Grotius ถือว่าเป็นวิธีตามธรรมชาติและเก่าแก่ที่สุด Vattel เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในผืนแผ่นดินของโลกร่วมกัน เมื่อที่ดินไม่พออยู่ก็จำเป็นต้องหาที่ใหม่ การพบโลกใหม่ในศตวรรษที่สิบห้า ชาวยุโรปถือหลักอะไรจึงจะชอบด้วยกฎหมายในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ยังไม่เคยมีผู้ใดครอบครองมาก่อน ปัญหาที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๑๘)

ข้อเท็จจริงในสมัยการค้นหาดินแดนนั้น มักปรากฏเพียงว่ามีนักเดินเรือแล่นไปพบฝั่งทะเลไกลออกไปบนฝั่งแล้วถือกรรมสิทธิ์ในดินแดนนั้นในนามของพระราชบิดาของตน พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ ๒ ทรงเสนอ inter caetera เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๔๙๓ ให้แบ่งโลกใหม่ระหว่างสเปนและโปรตุเกส แต่สเปน อังกฤษ และฝรั่งเศส ต่างก็อ้างสิทธิ์ในดินแดนตามชายฝั่งอเมริกาเหนือ อเมริกากลาง โดยต่างก็อ้างเหตุผลว่าเรือของชาติตนได้พบดินแดนนั้นก่อน

Vattel เห็นว่าการพบดินแดนใหม่เป็นเพียงการเริ่มต้น (inchoate) ซึ่งจะระงับสิ้นไป เว้นแต่จะมีการครอบครองเป็นกิจจะลักษณะในเวลาอันควร นักเดินเรือทั้งหลายที่ออกเดินทาง เพื่อค้นหาดินแดนใหม่โดยได้รับอำนาจจากผู้ครองประเทศด้วย เมื่อไปพบเกาะหรือแผ่นดินที่ไม่มีคนอยู่อาศัย ก็เข้าครอบครองเอาไว้ในนามของประเทศของตน สิทธิเช่นนี้ย่อมได้รับความนับถือในเมื่อได้มีการครอบครองอย่างแท้จริง (actual possession) ต่อมาในเวลาใกล้ขีด

การจับจอง (occupation) ตามกฎหมายระหว่างประเทศ คือ การที่รัฐไปตั้งถิ่นฐาน (settlement) ในดินแดนซึ่งไม่มีเจ้าของ ด้วยเจตนาที่จะเอาดินแดนนั้นมารวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาเขต ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ดินแดนที่ได้มาดังนั้นมีเจ้าของ (res nullius) คือไม่มีคนอยู่อาศัย และไม่มีผู้ใดยึดครองอยู่ก่อน กฎหมายระหว่างประเทศไม่รับรองสิทธิของเผ่าชนที่ท่องเที่ยวไปไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ในการยึดดินแดน มีปัญหาโต้เถียงกันมากว่าจะต้องเข้าไปตั้งถิ่นฐานกว้างขวางเพียงใดจึงถือว่ามีสิทธิทั้งหมด เป็นการยากที่จะเข้าตั้งถิ่นฐานปลูกอาคารทุกกระเบียดนิ้ว ดินแดนมักมีอยู่เป็นจุด ๆ ตามฝั่งทะเล แต่เพื่อป้องกันกรณีดินฐานในอนาคต และเพื่อขยายอาณาเขตต่อไปจึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องเข้าควบคุมผืนแผ่นดินใหญ่ภายในไว้อีกด้วย อาณาเขตที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามฝั่งทะเลเรียกว่า "hinterland"

ยอด (Crest) เขาดินบนน้ำ (watershed) ถือว่าเป็นเขตแดนธรรมชาติ สหรัฐเคยอ้างหลักนี้ต่อเดปญเมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๕ เกี่ยวกับเขตแดนของหุบเขียวนา การตั้งถิ่นฐานตามริมฝั่งปากแม่น้ำจะก่อให้เกิดสิทธิติดต่อดินน้ำทางสายหรือไม่ยังเป็นปัญหา อังกฤษและสหรัฐเคยโต้เถียงกันเกี่ยวกับเขตแดนของ Oregon สหรัฐอ้างสิทธิในอาณาเขตโดยอ้างว่าได้พบและตั้งถิ่นฐานมาก่อน และรับช่วงสิทธิ์จากเดปญ โดยการค้นพบ อังกฤษปฏิเสธสิทธิทั้งสองอย่าง ตามหลักกฎหมายประเทศทั้งสองต่างถือหลักสิทธิสืบเนื่อง (continuity) และสิทธิใกล้ชิด

ติดกัน (contiguity) สำหรับรัฐย่อมไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะอ้างสิทธิ
 ด้รับ ดืบเนื่องจากอังกฤษ ว่ามีอาณาเขต แ่จากถิ่นฐานจากฝั่งแอต-
 แตนติก ไปทางทิศตะวันตก จนถึงมหาสมุทรแปซิฟิก และไม่อาจ
 อ้างว่าเป็นเจ้าของดินแดนตลอดแม่น้ำโคโลัมเบียทั้งสายเพื่อป้องกัน
 รักษาถิ่นฐานของตน

ต่อมาในสมัยแบ่งแยกทวีปอาฟริกา ก็มีหลักกฎหมายใหม่ขึ้น
 มาอีก กล่าวโดยทั่วไป กฎหมายระหว่างประเทศได้มีวิวัฒนาการอย่าง
 รวดเร็วในระหว่างศตวรรษที่สิบแปด ชาตต่างๆได้พยายามปรับการ
 ้เข้าครอบครองเมืองขึ้นให้สอดคล้องกับกฎหมาย พิธีการดั้งเดิม
 ในการยึดถือเอาดินแดนที่พบใหม่ก็เปลี่ยนแปลงเป็นการประกาศเจต
 จานงที่จะถือเอาดินแดนนั้นๆเป็นของตน สัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ.
 ๑๘๘๕ ระบุว่ามหาประเทศที่เข้าครอบครองอาณาเขตตามฝั่งทะเล
 อาฟริกาต้องแจ้งให้ผู้เป็นฝ่ายในสัญญาทราบทั่วกัน ต้องจัดการ
 ปกครองท้องถิ่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย

บรรดามหาประเทศ ได้ทำความตกลงกับหัวหน้าชาวพื้นเมือง
 เพื่อควบคุมดินแดนในอาฟริกา สัญญาเหล่านี้มิใช่เป็นความตกลง
 กับรัฐเอกราช แต่เป็นการกระทำในทางปกครองมหาประเทศ ฝ่าย
 เจตนาที่จะเข้าปกครองโดยตรงเรียกว่า "การรักษามืองขึ้น" (colonial
 protectorate) เพื่อเอาชนะการต่อต้านของชนพื้นเมืองและเพื่อประกาศ
 ให้ชาติอื่นทราบว่าตนได้เข้าถือเอาดินแดนนั้นแล้ว

ในกรณีพิพาทระหว่างเดนมาร์กกับนอร์เวย์เกี่ยวกับกรีนแลนด์
 ตะวันออก นอร์เวย์ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๑
 ว่าได้เข้าถือเอาอาณาเขตของกรีนแลนด์ตะวันออก ซึ่งนอร์เวย์เข้าใจว่า
 ไม่มีเจ้าของ terra nullius แต่เดนมาร์กถือว่าอยู่ภายใต้อธิปไตยของ
 ตนมาช้านานโดยไม่มีผู้ใดโต้แย้ง นอกจากนั้นนอร์เวย์ได้รับรู้อำนาจอ
 ธิปไตยนั้นโดยสันติสัญญาหลายฉบับ เดนมาร์กได้นำคดีขึ้นฟ้องศาล
 Permanent Court of International Justice ศาลพิพากษาเมื่อวันที่ ๕
 เมษายน ค.ศ. ๑๙๓๓ ว่า "เดนมาร์กมีสิทธิครอบครองกรีนแลนด์ทั้ง
 หมด แม้เดนมาร์กใช้สิทธิครอบครองในส่วนตะวันออกของกรีนแลนด์
 เพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่ไม่มีรัฐอื่นมีสิทธิดีกว่า"

Ecuador และ Peru พินาศกันมากกว่าร้อยปีเกี่ยวกับดินแดน
 ซึ่งเคยเป็นเมืองชนมาก่อน ต่อมาก็ตกกลงกันด้วยคดีตามสัญญาที่ริโอ
 เดอ จเนโร เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๒ ดินแดนนี้มีเนื้อที่
 ประมาณ ๕๕,๐๐๐ ตารางไมล์ ปัญหากฎหมายในเรื่องนี้ยุ่งยาก ประ
 เทศเปรู ซึ่งครอบครองดินแดนส่วนใหญ่อยู่เรียกร่องดินแดนพิพาท
 โดยอ้างอายุความและได้เข้าถือเอาก่อน ประกอบกับหลัก uti pos
 sidetis เปรูจึงอ้างว่าปัญหานั้นมิใช่กรรมสิทธิ์ในอาณาเขต แต่เป็น
 ปัญหาเกี่ยวกับเขตแดน เอกวาดอร์อ้างสันติสัญญาเดิมระหว่างเปรู
 กับโคลัมเบีย ซึ่งเอกวาดอร์ได้ออกตามต่อมาเมื่อได้รับเอกราช เมื่อ
 ค.ศ. ๑๘๓๐ และเอกวาดอร์ตัดข้อเรียกร่องเรื่องอายุความว่าจะนำมา
 อ้างมิได้เพราะได้ใช้สิทธิเรียกร่องในกรณีนี้ตลอดมา ข้อ
 ตกตั้งต่อมายอมให้ดินแดนพิพาทเป็นของเปรู

ชั้วโลกเหนือและใต้เกิดเป็นปัญหาขึ้นในเร็ว ๆ นี้ ได้เริ่มกระทำการสำรวจในศตวรรษที่สิบเก้า และทำแผนที่จำเริญบริบูรณ์เมื่อประมาณ ค.ศ. ๑๙๓๐ ผู้ที่ไปสำรวจอ้างส่วนต่างๆ ที่พบว่าเป็นของรัฐของผู้พบ พื้นที่แถบชั้วโลกไม่มีคนอยู่อาศัย มีแต่หิมะแข็งอย่างเดียว จึงไม่ค่อยมีการอ้างสิทธิ์กันอย่างเต็มที่นัก ครั้นต่อมาเมื่อการบินเจริญขึ้นสามารถบินได้ไกลๆ และเชื่อกันว่าอาจจะมิเร็วชาติสำคัญอยู่ ปัญหาเรื่องอธิปไตยเหนือดินแดนก็กลายเป็นเรื่องสำคัญยิ่งขึ้น จึงมีปัญหาว່ว่าเพียงแต่การไปค้นพบดินแดนเท่านั้น จะพอเป็นหลักฐานให้เกิดสิทธิสัมบูรณ์เหนือดินแดนนั้น หรือจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขอะไรอีก ถ้าหากว่าเพียงแต่การไปพบไม่เพียงพอแล้ว จะอ้างสิทธิโดยอาศัยมูลฐานทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับครอบคลุมตบเนื่อง (continuity) หรือหลักใกล้ชิดติดต่อกัน (Contiguity) อาณาเขตของรัฐที่อ้างสิทธิขยายไปทางเหนือหรือใต้จนจรดชั้วโลก หรือการที่อาณาเขตของรัฐที่อ้างอยู่ใกล้ชิดกับชั้วโลกจะทำให้หน้าหนักขึ้นหรือไม่

คำตอบจะเป็นอย่างไรก็ตาม เป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่าความเห็นของนักนิติศาสตร์แต่ก่อนมีอยู่ว่าพื้นที่แถบชั้วโลกเหนือและใต้ (Arctic Antarctic) เป็นที่สำหรับใช้ร่วมกันระหว่างรัฐต่างๆ (res communis) เหมือนกับทะเลหลวงไม่อยู่ภายใต้อธิปไตยของใคร ความเห็นนี้ยังมีใช้เป็นการแก้ปัญหาค่างๆ ได้ สถานีอูคินิยมและตั้งนามบินได้จัดตั้งขึ้นหลายแห่งเป็นระบบใหม่ในการเข้าถือเอาดินแดน แม้ยังไม่เพียงพอที่จะได้กรรมสิทธิ์ แต่ก็เพียงพอที่จะทำให้เกิดความจำเป็นในการทำความตกลงเกี่ยวกับสถานะภาพของชั้วโลกต่อไป

ในซีกโลกเหนือมีห้าประเทศ คือ สหภาพโซเวียต นอร์เวย์ เดนมาร์ก แคนาดา และสหรัฐอเมริกา ที่ได้อ้างสิทธิตามส่วนต่างๆ ที่ติดต่อกับผืนแผ่นดินใหญ่ของตน ส่วนของโซเวียตใหญ่ที่สุด แคนาดา เป็นที่ถกเถียง เดนมาร์กอ้างเขตติดต่อกับกรีนแลนด์ สหรัฐอ้างอลาสกา ในด้านยุทธศาสตร์ เขตอาร์คติกกลายเป็นชายแดนของประเทศทางภาคเหนือไปแล้ว ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ เรือได้นำ Nautilus ของสหรัฐได้ลัดน้ำแข็งผ่านซีกโลกเหนือโดยใช้กำลังประมาญเป็นครั้งแรก

Spitzbergen เป็นหมู่เกาะซึ่งชาวนอร์เวย์ได้พบเมื่อราว ค.ศ. ๑๑๙๕ ต่อมาชาวเดนมาร์กได้พบใหม่อีกครั้งหนึ่งเมื่อ ค.ศ. ๑๕๙๖ เกิดปัญหาอธิปไตยเหนือดินแดนนี้มาช้านาน ต่อมา ค.ศ. ๑๙๒๐ ได้มีสัญญารับรองอธิปไตยของนอร์เวย์ ทหารพันธมิตรเข้ายึดเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๑ โซเวียตได้เสนอให้ตั้งเป็นฐานที่พ่วมกัน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๗ แต่ นอร์เวย์ ไม่ยอม แต่ก่อนนั้นเป็นที่ล่าปลาวาฬ เวลานี้มีการขุดถ่านหิน

ซีกโลกใต้ก็มีปัญหามากเหมือนกัน อังกฤษอ้างสิทธิเหนือเกาะ Falkland ซึ่งอาร์เจนตินาประท้วง ค.ศ. ๑๙๒๔ นอร์เวย์ประกาศว่า พื้นที่ Amundsen พบนั้นเป็นของนอร์เวย์ รัฐบาลสหรัฐคัดค้านว่า เพียงแต่การพบโดยไม่มี การเข้าถือไม่เพียงพอให้เกิดสิทธิครอบครอง

ข. ที่ดินเกิดใหม่

การได้กรรมสิทธิ์ในกิ่งอกหรือที่เกิดใหม่ (accretion) ได้เป็นที่รับรู้มาช้านาน ทั้งสี่สิ่งนี้เพิ่มจากตลิ่ง ริมแม่น้ำหรือ

ริมฝั่งทะเล เนื่องจากหลักกฎหมายโรมันด้วย Grotius ตัดออกมาจน
 บัดนี้ หลัก *accessio cedat principali* หมายความว่าสิ่งที่เพิ่มเติมเข้า
 กับสิ่งใดที่เป็นประธาน ย่อมเป็นทรัพย์สินของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เป็น
 ประธาน การเพิ่มเติมนี้อาจเนื่องจากดินทลายถูกน้ำพัดมาตกตะกอน
 (alluvion) หรือเป็นพื้นดินรูปสามเหลี่ยม ปากแม่น้ำ (delta) หรือ
 เป็นเกาะกลางแม่น้ำ การเพิ่มเติมในกรณีต่างๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินของ
 เจ้าของที่ดินเดิม ปัญหาเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นในกรณีท่อแม่น้ำเป็นเขต
 แแดนระหว่างรัฐ

ถ้าเกิดเกาะขึ้นภายในแนวอาณาเขตทางทะเล (maritime belt)
 ของรัฐ เกาะเหล่านี้มีผลให้ขยายแนวอาณาเขตออกไปอีก ศาล
 ทหารเรืออังกฤษเคยนำหลักนี้ไปใช้ในคดีเรือ *Anna* ของเดปญซึ่งถูก
 อังกฤษจับใกล้ปากน้ำมิสซิสซิปปี ในหว่างสงคราม ค.ศ. ๑๘๐๕ ปัญหา
 นี้ศาลว่าได้มีการจับในเขตน่านน้ำของสหรัฐหรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏ
 ว่าได้มีการจับกุมพื้นเขตตามไมล์ เมื่อวัดจากบ่อม Balisi ซึ่งตั้งอยู่
 ปลายแหลมสุดผืนแผ่นดินใหญ่ แต่อยู่ภายในแนวอาณาเขตทางทะเล
 (maritime belt) ถ้าวัดจากเกาะเล็กๆ ซึ่งถือเป็นส่วนของผืนแผ่นดิน
 ใหญ่ ศาลเห็นว่าสิทธิเหนืออาณาเขตต้องวัดจากเกาะซึ่งเปรียบเหมือน
 หน้ามุขของบ้าน

ทั้งนี้ควรเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา
 ๑๓๐๗ "ที่ดินแปลงใดเกิดทั้งอกรรมสิทธิ์ ทั้งออกยอมเป็นทรัพย์สินของ
 เจ้าของที่ดินแปลงนั้น"

มาตรา ๓๓๐๘ บัญญัติว่า “ เกาะที่เกิดขึ้นทะเลดำหรือในทาง
น้ำ หรือในเขตน่านน้ำของประเทศใด และช่องทางน้ำเช่นชนกต
เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ”

ก. การปกครองโดยปรบักษ์

คำว่า “ prescription ” ตามกฎหมายระหว่างประเทศ มีความ
หมายไม่เหมือนกับคำว่า “ อายุความ ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ ดร. เด็อน บุนนาค กล่าวว่า “ การได้ครอบครองซึ่งทรัพย์สิน
สิ่งหนึ่งมาเป็นเวลานานทำให้ได้ทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ เรียกว่า
การได้กรรมสิทธิ์โดยอายุความ ” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัวทรงอธิบายคำ “ prescription ” ว่า “ โดยได้อยู่มานานแล้ว ”

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ การได้ย้อาณาเขตเพิ่มขึ้นโดยการ
ครอบครองโดยปรบักษ์ (adverse) ติดต่อกันเป็นเวลาย้านานหลายปี
เรียกว่า การได้กรรมสิทธิ์โดย prescription

ทางทฤษฎีถือว่าเคยมีผู้นอนด้อยกรรมสิทธิ์มาก่อน ถ้าหากไม่แน
นอน การครอบครองโดยปรบักษ์อาจเป็นการกระทำโดยสุจริต bona
fide ถ้าหากปรากฏผู้ครอบครองอยู่ก่อนโดยชัดแจ้ง การกระทำนั้นๆ
ก็เป็นการมิชอบ mala fide ทั้งสองกรณีนี้จะได้กรรมสิทธิ์กตเมื่อเจ้า
ของเดิมล้มละลาย ทั้ง หลักเกณฑ์จึงคล้ายคลึงกับการเช่าถยเอาหรือจับ
จอง (occupation)

หลักอายุความตามกฎหมายระหว่างประเทศต่างกับอายุความตามกฎหมายธรรมดา เพราะไม่มีกำหนดเวลาการตั้งละทิ้งของเจ้าของเดิม

Grotius เห็นว่าระยะเวลาครอบครองต้องนานจนจำไม่ได้

Vattel ระบุว่า การครอบครองโดยปรักษ์ที่จะได้กรรมสิทธิ์ ต้องปรากฏว่าเจ้าของไม่ใช้สิทธิหรือเคยอยู่เป็นเวลาหลายปี

ระยะเวลาจึงเป็นปัญหาที่ยังยากมาก Vattel เห็นว่าควรทำความเข้าใจตกลงระหว่างประเทศเสียให้แน่นอนลงไป นักนิติศาสตร์บางท่าน เช่น Van Ullmann เห็นว่าการครอบครองนานไม่ก่อให้เกิดกรรมสิทธิ์

คงมีปัญหาคือไปอีกว่า การครอบครองโดยปรักษ์เป็นการได้สิทธิมาแต่ดั้งเดิมหรือว่าได้ภายหลัง นักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า เป็นสิทธิที่ได้มาภายหลัง เพราะเป็นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งเคยเป็นของผู้อื่นมาก่อน บางท่านก็เห็นว่า เป็นสิทธิที่มีมาก่อน เพราะมิใช่ได้มาโดยตรงจากเจ้าของเดิม หากได้มาโดยถือว่าเจ้าของเดิมได้ตั้งละทิ้งไปแล้ว

ง. การยกให้ด้วยความสมัครใจ

หลักการได้กรรมสิทธิ์โดยการยกให้ด้วยความสมัครใจ (voluntary cession) ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้นคล้ายคลึงกับหลักกฎหมายภายในประเทศ Cession คือการจัดแบ่งดินแดนบางส่วนของรัฐหนึ่งให้ไปอยู่ภายใต้อธิปไตยของอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งมักกระทำโดยสนธิสัญญากำหนดเขตแดนขึ้นไซ้ เช่นฐานะของพดเมือง หน้ดิน เป็นต้น

มีข้อควรตั้งเกดคือ การได้ดินแดนใหม่ตามกฎหมายระหว่างประเทศแตกต่างกันกับกฎหมายภายในประเทศอยู่บ้าง เช่นเมื่อสหรัฐได้ฟิลิปปีนส์ หรือเปอร์โต ริโก กฎหมายระหว่างประเทศรับรูการเปลี่ยนแปลงในอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนั้น แต่อาณาเขตใหม่จะมีสิทธิพิเศษเพียงใด หรือ ไม่ก็ ย่อม แด้ว แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฟิลิปปีนส์จะยอมมีผู้แทนในรัฐสภาได้หรือไม่ก็ต้งแด้แต่รัฐธรรมนูญ

สนธิสัญญาเกี่ยวกับกรเปลี่ยนแปลงอาณาเขตตามหลัสนี้ มีหลายแบบเช่นการซื้อขายดังปรากฏตัวอย่าง Louisiana Purchase ค.ศ. ๑๘๐๓ Florida Purchase ค.ศ. ๑๘๑๘ Alaska Purchase ค.ศ. ๑๘๖๗ Danish West Indies ค.ศ. ๑๘๑๖ แบบที่ต้งคือ การแลกเปลี่ยน เช่น รัมเนีย แลกเปลี่ยน Bessarabia ตอนเหนือแม่น้ำดานูบ กับ Dobruja ได้แม่น้ำดานูบให้แก่รัสเซีย ค.ศ. ๑๘๗๘ อังกฤษกับเยอรมนีแลกเกาะ Heligoland กับดินแดนอาฟริกาตะวันออกของเยอรมนี นอกจากนี้มีการให้เปล่า (free gift) เช่นเมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๐ อังกฤษยกแหลมเกือกม้าในทะเลสาบ Erie ให้สหรัฐ เพื่อให้สหรัฐสร้างกระโจมไฟ ฮอตเดรียยก Lombardy ให้ฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๘

การแลกเปลี่ยนอาณาเขตโดยการข่มขู่ (duress) ก็มีอยู่บ่อยๆ และมักทำอำพรางโดยการซื้อขาย เช่น เมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๘ สหรัฐจ่ายเงินให้แก่เม็กซิโก ๑๕ ล้านเหรียญ และจ่ายให้แก่โปญ ๒๐ ล้านเหรียญ เพื่อซื้อเกาะฟิลิปปีนส์ ซึ่งสหรัฐใช้สิทธิในการมีชัยก็ไม่ต้องชำระเงินเลย สำหรับประเทศไทยขอให้ดูสนธิสัญญาท้ายบทนี้

จ. การยกให้โดยบังคับ

การยกให้โดยถูกบังคับ (forced cession) มีหลายกรณี

การได้ดินแดนโดยใช้กำลังทหารมีชัยชนะ (conquest) มานับโดยสมัยปัจจุบันนี้มักใช้ติดกับการได้มาโดยข่มขู่ (duress) แต่ก่อนนี้ conquest ใช้เฉพาะการยึดครองทหาร แต่เดี๋ยวนี้คงครอบครองต่อมาโดยไม่มีสัญญา conquest จึงเป็นลัทธิในเบื้องต้น และมีผลเป็นกรรมสิทธิ์สมบูรณ์ต่อมาเมื่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเดิมหมดสิ้นไปจากดินแดนนั้น ตามกฎหมายก็ย่อมกลายเป็น res nullius หลักต่อมาคือการปกครองโดยปรบักษ์ (prescription) เนื่องจากเจ้าของเดิมได้ทิ้งไปแล้ว

การยกให้โดยสัญญาสันติภาพถือว่าเป็นการได้กรรมสิทธิ์สมบูรณ์ตามกฎหมาย การมีชัยชนะทำให้อาณาเขตเปลี่ยนแปลงแต่ไหนแต่ไรมาจนปัจจุบัน ก่อนมีกติกาสันนิบาตชาติ ค.ศ. ๑๙๒๐ ถึงคราวเป็นการกระทำที่สอดคล้องกฎหมาย ผู้แพ้ย่อมต้องยกดินแดนให้ผู้ชนะตามสัญญาสันติภาพ (treaty of peace) การยก Alsace-Lorraine ให้แก่เยอรมนีเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๙ ถือว่าสอดคล้องกฎหมายในขณะนั้น ต่อมาเยอรมนีต้องคืนให้แก่ฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๙ ก็เป็นการสอดคล้องกฎหมายอีกเหมือนกัน ผู้แพ้ก็ต้องคอยจังหวะที่จะทำสงครามใหม่ ถ้าหากชนะในภายหน้าก็จะเรียกร้องเอาคืนโดยสัญญาสันติภาพฉบับใหม่

ครั้งต้นสันนิบาตชาติแล้ว ประกอบกับสัญญาเขตติดต่อไม่ให้สงครามเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของชาติ การได้ดินแดน

โดยมีชัยกัณหคความสมบูรณ์ทางกฎหมาย ค.ศ. ๑๙๓๒ ญี่ปุ่นรุกเข้าไปยึดแมนจูเรียในปีเดียวกัน เกิดสงครามระหว่างโบลิเวียและปารากวัย มีหลายประเทศที่ประกาศว่าไม่รับรู้การเปลี่ยนแปลงอาณาเขตโดยการสงคราม

ปัญหาต่อมาคือการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตโดยสัญญาหลายฉบับ เนื่องจากความพ่ายแพ้ของฝ่ายอักษะกับประเทศบริวาร การเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ผู้เห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของการลงโทษผู้แพ้ในการฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศ ตามกฎหมายภายในประเทศ การลงโทษจำคุกหรือปรับผู้กระทำความผิดย่อมไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยเสรีภาพ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตดังกล่าวนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับนโยบายมากกว่าปัญหากฎหมาย

เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ ประธานาธิบดี โรสเวลต์ และนายกรัฐมนตรี เชอร์ชิล ได้ลงนามในกฎบัตร Atlantic Charter ประกาศว่าประเทศทั้งสองไม่ประสงค์จะรุกราน ไม่ต้องการขยายอาณาเขตหรืออื่น ๆ สหประชาชาติได้รับรองกฎบัตรนี้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๕ กลายเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศด้วย จึงเกิดปัญหาว่าการที่ไซเบียยึดเอาดินแดนไปก็ดี หรือที่ยูโกสลาเวียไปแลนด์และฝรั่งเศสเอาไปก็ดี จะอยู่ในหลักไม่รุกรานหรือไม่

ฉ. การออกเสียงทั่วไป

ความก้าวหน้าในความปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้มีวิถีใหม่ในการเปลี่ยนแปลงอาณาเขต ตามความประสงค์ของพลเมือง

ในดินแดนนั้น เมื่อ ค.ศ. ๑๗๔๗ ได้มีการออกเสียงทั่วไป (plobiscite) ใน Lombardy, Venetia รวมให้อยู่ในเขต Sardinia (แต่ตามความจริงคงอยู่ที่อำนาจออสเตรีย) Savoy กับ Nice ได้ออกเสียงไปให้อยู่กับฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๗๖๐ ต่อมาอีกสามปี ชาวเกาะไอโอเนียนก็ได้ออกเสียงแยกจากอังกฤษไปอยู่กับกรีซ แต่กรณี Alsace Lorraine เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๑ กลับปรากฏตรงกันข้าม คือประชาชนคัดค้านไม่ยอมไปอยู่กับเยอรมัน แคว้น Saar ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของดินแดนชาติก็มีเงื่อนไขว่า จะต้องมีการออกเสียงทั่วไปภายหลังสิบห้าปี

ในการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ไม่ปรากฏว่ามีการตกลงเกี่ยวกับการออกเสียงทั่วไป สหภาพโซเวียตได้รวมดินแดนของโปแลนด์ตะวันออก ก็เป็นที่ยอมรับตามข้อตกลงยอดดำเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕

ในบางกรณีแม้ไม่มีการออกเสียงทั่วไป แต่ก็มีกรยอมให้พลเมืองเลือกเอาตามใจว่าจะไปอยู่กับรัฐใหม่หรือคงถือสัญชาติเดิมก็ได้ ทั้งนี้ยอมแล้วจะตกลงกันระหว่างรัฐทั้งสอง

๖. การบีบบังคับ

การได้ดินแดนโดยการบีบบังคับ (Assimilation under pressure) คือกรณีที่ประเทศเล็กอ่อนแอถูกประเทศใหญ่รวบดินเข้าไว้ในอาณาเขตของตนโดยไม่ได้ทำสงครามหรือการใช้กำลังอย่างอื่น

เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ เกาหลีติดดินเข้ากับญี่ปุ่นและสูญไปจากอังกฤษนานาชาติ ค.ศ. ๑๘๓๗ ออสเตรียรวมเข้ากับเยอรมัน เมื่อวันที่ ๒๔

สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ Lithuania, Latvia และ Estonia ตูญเสียเอกราช
รวมเข้ากับสหภาพโซเวียต

ซ. การเช่า

การเช่าในระยะยาวนาน (long term lease) เป็นการควบคุม
ดินแดนโดยไม่เสียหยาต่ออำนาจอธิปไตยโดยตรง ค.ศ. ๑๙๑๙ จีนให้
รัสเซียเช่าปอร์ตอาเธอร์และ Talien-wan เป็นเวลา ๒๕ ปี และต่อ
สัญญาต่อไปได้อีก ให้เยอรมันเช่าเกียดเจา ๙๙ ปี อังกฤษเช่า Wei-
hai-voi ๒๕ ปี เช่าเกาะดูน ๙๙ ปี ผลก็คืออธิปไตยของผู้ให้เช่าคงมี
อยู่ในนามเท่านั้นเอง.

บทที่ ๒๐

เขตแดนและเขตน่านน้ำ

๑. ที่มาของกฎหมาย

ขนาดของอาณาเขตของรัฐย่อมกำหนดด้วยเส้นเขตแดน (boundary line) ซึ่งแสดงว่ารัฐมีสิทธิในทรัพย์สิน และเขตอำนาจเหนือบุคคลแค่ไหน ในการกำหนดเส้นเขตแดนรวมทั้งในกรณีได้กรรมสิทธิ์ใหม่ กฎหมายระหว่างประเทศได้อาศัย *jus gentium* ของกฎหมายโรมันเป็นหลักสำคัญ และมักจะนำกฎหมายเอกชนมาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

๒. การกำหนดเขตแดน

เขตแดนของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป กำหนดขึ้นโดยความตกลงกันเป็นส่วนใหญ่ บางทีก็เป็นสัญญาสันติภาพหลังสงคราม บางทีก็เป็นการตกลงกันเองฉันท์มิตร แผนที่ยุโรปได้เปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง และมีหลายกรณีที่มีการตกลงต่างๆ เป็นเพียงยืนยันเส้นเขตแดนเดิมที่รัฐได้มาโดยการปกครองกรรมสิทธิ์ เขตแดนของทวีปแอฟริกาเป็นผลของการตกลงแทบทั้งสิ้นโดยอาศัยหลักการครอบครองปรบักษ์ ในทวีปเอเชียแบ่งเขตแดนโดยความตกลงและการครอบครองปรบักษ์ทั้งสองกรณี

การแบ่งเขตแดนมี ๒ อย่างคือ เขตแดนตามธรรมชาติและที่กำหนดขึ้นเอง เขตแดนธรรมชาติคือภูเขา แม่น้ำ เป็นต้น กรณีหลัง

ถือความภูมิศาสตร์คือเส้นรุ้ง (latitude) และเส้นแวง (longitude) การกำหนดดินมีปัญหายุ่ง เช่น แม่น้ำเป็นเส้นเขตแดนได้อย่างไร ในเมื่อตามธรรมชาติจริง ๆ แล้วก็แบ่งแยกไม่ได้ การแบ่งดินเป็นเพียงเพื่อประโยชน์ทางการเมืองเท่านั้น อนึ่ง ภูเขาที่ขึ้นประโยชน์ในการป้องกันประเทศเป็นพรมแดนตามธรรมชาตินั้น อาจไม่เป็นพรมแก่ประชาชนที่อยู่คนละฟากเขาแต่มีเชื้อชาติและพูดภาษาเดียวกันก็ได้

๓. เขาสันปันน้ำ

ในเมื่อมีภูเขาเป็นเขตแดน ที่แบ่งทางน้ำ (water divide) หรือเขาสันปันน้ำ (watershed) เป็นเส้นพรมแดนที่มีกระบุงไว้ในสันนิษฐาน และมอบให้กรรมกรกับสันเขาดั้นทำการดำรงไว้ให้แน่นคนแต่จะเกิดปัญหาขึ้นเนื่องจากที่แบ่งน้ำไม่อยู่ที่ยอดเขา ซึ่งจำเป็นต้องทำความตกลงกัน

๔. แม่น้ำ

แม่น้ำเป็นเขตแดนที่สำคัญมาช้านาน เนื่องจากความสะดวกในทางภูมิศาสตร์เป็นเขตตามธรรมชาติ Grotius และ Vattel วางหลักกึ่งกลางแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน ต่อมาในตอนต้นศตวรรษที่สิบเก้า กฎเกณฑ์นี้ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นว่า ถ้าเป็นแม่น้ำที่ไหลเร็วได้ก็ตั้งตรงกลางร่องน้ำที่ไหลแรงที่สุดคือร่องน้ำตึก (thalweg) เป็นเขตแดน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพาณิชย์ และร่องน้ำตึกเปลี่ยนแปลงยากกว่าการวัดกึ่งกลางจากตลิ่งทั้งสองฝั่ง

ร่องน้ำลึกย่อมค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงตามทิศตลิ่งถูกน้ำเซาะพังหรือ
งอกอดขึ้นมา แต่ถ้าเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทันที (avalson) ก็คง
ให้ถือแนวเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลง

ความคิดเห็นในการแบ่งเขตแดนโดยตลิ่งร่องน้ำลึก ทำให้เกิด
ความคิดเกี่ยวกับสะพานข้ามแม่น้ำในทำนองเดียวกัน คือถือกิ่งสะพาน
เป็นเขตแดนโดยไม่คำนึงถึงร่องน้ำใต้สะพาน เช่น ความตกลงเกี่ยวกับ
สะพานข้ามแม่น้ำไรน์ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๑ แต่สัญญาระหว่างสหรัฐและ
เม็กซิโก ค.ศ. ๑๘๔๘ ให้ตลิ่งร่องน้ำลึกใต้สะพาน Rio Grand ที่สร้าง
ใหม่และถือเส้นนี้ถาวรตลอดไป โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง
ร่องน้ำในอนาคต

๕. ช่องแคบและทะเลสาบ

ช่องแคบ ที่อยู่ระหว่าง รัฐหนึ่งใช้หลักแบ่งเขตแดนเช่นเดียวกับ
แม่น้ำ คงมีปัญหาวงจะถือกิ่งกลางช่องแคบหรือกลางร่องน้ำ นัก
นิติศาสตร์เห็นควรถือกลางร่องน้ำเช่นเดียวกับแม่น้ำ ถ้าหากเป็น
ทะเลสาบก็ถือกิ่งกลางทะเลเป็นเขตแดน เว้นแต่จะมีข้อตกลงเป็นอย่าง
อื่น สัญญาระหว่างอังกฤษกับสหรัฐเมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๓ บกัชั้นเขตแดน
ระหว่างสหรัฐและแคนาดา ก็ถือหลักกลางทะเลสาบ Superior, Huron,
Ontario, & Erie, ในกรณีทะเลสาบ Constance ซึ่งเป็นพรมแดน
ระหว่างเยอรมันกับฮอลันดา และสวีเดนเชอร์แลนด์ เขตแดนของ
ตามประเทศอยู่ที่จุดหนึ่งในทะเล

๖. อาณาเขตทางทะเล

ปัญหาอาณาเขตทางทะเลอาจก่อกำเนิดเขตแดน ตามแนวแม่น้ำ ช่องแคบหรือทะเลสาบ เช่นการอ้างเขตอำนาจเหนือทะเลชายฝั่ง (marginal sea) เหนืออ่าวใหญ่ (gulf) อ่าวเล็ก (bay) และเหนือช่องแคบที่ติดกับทะเลหลวง

แต่ดั้งเดิมมาเคยถือกันว่าเขตอำนาจของรัฐบาลขยายออกไปในทะเลถึงแนวที่น้ำลดต่ำที่สุด เพื่อความจำเป็นในการป้องกันประเทศและเพื่อประโยชน์อย่างอื่น เช่นการจับปลาทูด้วย ต่อมาในกลางศตวรรษที่สิบแปดก็ถือกันว่า เขตแดนทางทะเลขยายออกไปจากฝั่งไกลจนถึงระยะที่บั้นใหญ่ยิ่งถึง ทะเลชายฝั่ง (marginal sea หรือ maritime belt) คือขอบเขตซึ่งรัฐอาจใช้อำนาจการปกครองได้สมบูรณ์ ต่อมาก็ได้กำหนดแน่นอนว่าให้ระยะสามไมล์ (marine league)* อันเป็นระยะที่ยิ่งใหญ่ในขณะนั้น มหาประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐได้ยอมรับหลักการนี้ มีหลายประเทศอ้างสิทธิจากอ่าวเช่น รุสเซียติมัสตองไมล์ สวีเดนและนอร์เวย์สามไมล์ เดปญ โปตุเกสหกไมล์ เม็กซิโกเก้าไมล์ ในการประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๐ ก็ไม่สามารถกำหนดให้แน่นอน

*Nautical mile เท่ากับ ๑๘๕๒ เมตร หรือ ๖๐๘๐ ฟุต

ไมล์บกมีที่มาจากแต่สมัยโรมัน ยาว ๑,๐๐๐ ก้าววัดจากชนถึงชน ขณะนี้มีระยะ ๑๖๐๘ เมตร หรือ ๕๒๘๐ ฟุต

ไมล์ทะเลยาวกว่าไมล์บก เพื่อประโยชน์ในการเดินเรือ เป็นระยะหนึ่งลิกคา

Knot เป็นความเร็วของเรือวัดเป็นไมล์ต่อชั่วโมง

League ยาวสามไมล์

เหมือนกันได้ ย่อมมามีการประชุมกรุงเจนีวา พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งผู้แทนไทยได้ไปร่วมประชุมด้วยก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันเมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ภายหลังจากการประชุมเจนีวา ไอซ์แลนด์และจีนแดงก็ประกาศอธิปไตยเหนือเขตทะเลเป็นลำดับสองมุด ๕ ขณะนั้นค่อนข้างก็คงดีพอสมควร

ภายในเขตทะเลชายฝั่ง รัฐมีอธิปไตยสมบูรณ์เท่ากับบนบก แต่มีข้อยกเว้นในการเดินเรือผ่านโดยบริสุทธิ์ (innocent passage) ผ่านเขตทะเลชายฝั่ง ตลอดจนยอมให้เรือหลวงและเรือเอกชนเข้าไปจอดในท่าได้ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๖ ได้มีคดีระหว่างพระราชินีโจทก์ Keyn จำเลย ผู้บังคับการเรือเยอรมันชื่อ Franconia ถูกศาลชั้นต้นลงโทษฐานฆ่าคนตายโดยประมาท เนื่องจากเรือชนกันภายในระยะสามไมล์จากฝั่งอังกฤษ คนโดยด่าตายไปหนึ่งคน ศาลสูงยกฟ้องโดยเหตุผลว่ารัฐใดก็ยังมิได้ขยายเขตอำนาจศาลออกไปยังเขตน่านน้ำดังกล่าวแล้ว แม้เวลานาประเทศได้ยอมรับแล้วก็ดี ต่อมารัฐสภาจึงได้ตรากฎหมายให้ศาลมีอำนาจพิจารณาได้

เนื่องจากเขตอำนาจของรัฐได้ขยายออกไปยังทะเลชายฝั่ง รัฐจึงต้องห้ามมิให้กระทำการใด ๆ อันละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐ เรือ Itata ซึ่งฝ้ายกบฏชิลี ไซชนด่ง เรือรบอเมริกันได้แล่นติดตามไป ยังท่าเรือ Iquique ในชิลี, ชิลีได้ประท้วงฐานละเมิดอธิปไตย สหรัฐต้องรับผิดชอบ

ในเวลาสงคราม ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะทำการสู้รบในเขต
ทะเลชายฝั่งของรัฐที่เป็นกลางไม่ได้ ทั้งนี้ ไซแต่เพียงการสู้รบเท่านั้น
การติดตาม (pursuit) เรือสินค้าของศัตรูหรือเรือของชาติที่เป็นกลาง
ที่ถูกระบุว่าจะเมิดกฎแห่งสงคราม จะกระทำต่อไปไม่ได้ในเมื่อข้ามพื้น
เขตสามไมล์แล้ว เรือ Graf Spee ซึ่งหนีเข้าไปในเขตน่านน้ำของ
Uruguay และถูกไล่กวดตามไปทำลายนั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นการละเมิด
อำนาจอธิปไตยแต่ Uruguay ก็มีได้ประท้วง

ต่อมาได้มีกรขยายอาณาเขตทางทะเลออกไปอีก เพื่อประ-
โยชน์ในการภาษีอากร เรียกกันว่า "protective jurisdiction"
ความประสงค์อันใหญ่ก็เพื่อยกนการหนีภาษี กฎหมายอังกฤษ
Hovering Act ค.ศ. ๑๗๓๖ และ ๑๗๗๗ ห้ามการขนถ่ายสินค้าต่าง
ประเทศภายในระยะ ๔ ลีค หรือ ๑๒ ไมล์ ค.ศ. ๑๗๗๐ มีกฎหมาย
สหรัฐให้อำนาจเจ้าพนักงานศุลกากร ตรวจตรา สินค้าได้ ภายใน ระยะ
สี่ลี้ก ผู้ทำการขนถ่ายสินค้าภายในระยะนี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตมีโทษ
ทางอาญา

เมื่อสหรัฐห้ามการคัมสุราให้เกิดปัญหาขึ้น คือมีเรือบรรทุก
สุราเป็นอันมากไปจอดห่าง จากฝั่งกว่าสามไมล์ แล้วขนถ่ายสุรา ลงเรือ
เร็ว สหรัฐจึงขอให้อังกฤษร่วมมือในการขอยุขยาน่านน้ำออกไปเป็น
๑๒ ไมล์แต่อังกฤษปฏิเสธ เพราะไม่เห็นด้วยในการที่จะขยายน่านน้ำ
ออกไปกว่าสามไมล์ ต่อมาได้ยกเลิกกฎหมายห้ามคัมสุรา ปัญหา
หมดไปใน ค.ศ. ๑๗๓๕ รัฐสภาสหรัฐเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจ

ภายในเขต ๑๒ ไมล์ แต่ประธานาธิบดีคงมีอำนาจกำหนด "เขตตรวจ
ภาษีศุลกากร" (customs enforcement area) ตามแต่จะเห็นสมควร

มีนโยบายของบางประเทศเกี่ยวกับการค้นหาทรัพยากรในทะเล
เช่นประกาศของประธานาธิบดีสหรัฐ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ค.ศ.
๑๙๕๕ เกี่ยวกับการหาน้ำมันและแร่อื่น ๆ ที่อาจมีอยู่ตามท้องทะเลลาด
จากฝั่งไปจนถึงทะเลลึก (continental shelf) ถ้าหากท้องทะเลนั้นไป
จรดรัฐอื่นก็จะได้ทำความตกลงกันด้วยความเห็นชอบ มีหลายประเทศ
เจาะบ่อน้ำมันในทะเลก็ได้ดังดีที่ตามหลัง

การจับปลาตามชายฝั่งนั้น มีบางประเทศประกาศตั้งอนุชาณา
เขตบางแห่งไว้สำหรับจับปลา (conservation zones) แต่ในการใช้
สิทธิจับปลานานาชาติจะควรดีระยะเวลาเท่าใดกันแน่ ๖ ไมล์ หรือ ๑๒
ไมล์ยังไม่แน่นอนจนบัดนี้ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ เรือปืน
ของไอซ์แลนด์ ๒ ลำ ได้เข้ายึดเรือประมงอังกฤษขณะจับปลาอยู่นอก
ฝั่งไอซ์แลนด์ห่างจากฝั่งไม่ถึง ๑๒ ไมล์นานาน ไอซ์แลนด์ว่าเป็นน่าน
น้ำของตนตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายนนี้เอง อังกฤษได้ใช้เรือรบคุมเรือ
ประมง ๕๐ ลำ เข้าไปจับปลาอยู่ในบริเวณนั้นเพื่อประท้วงและไม่ยอม
รับรู้การประกาศของไอซ์แลนด์

นอกจากการขยายเขตอำนาจของรัฐดังกล่าวแล้ว ก็มีอีก
ทฤษฎีหนึ่งเรียกว่า "hot pursuit" การไล่ติดตามโดยกระชั้นชิด คือ
สิทธิติดตามและจับเรือที่ได้ กระทำความผิดในเขต น่านน้ำ แล้วหนีออก
ทะเลหลวง เหตุใดในการติดตามก็เพื่อเป็นกวางขวางให้อำนาจที่เร็ว

ภายในอาณาเขต ติดต่อกันออกไปอีก มิฉะนั้นผู้กระทำผิดก็อาจรอดพ้นไปได้ถ้าไม่อนุญาตให้กระทำได้, และเป็นการจำเป็นที่ต้องให้กระทำได้เพื่อให้มีการใช้อำนาจได้โดยสมบูรณ์

ศาลฎีกา แคนาดา พิพากษาในคดีเรือ North โจนท์ พระมหากษัตริย์จำเลย ข้างหลังตั้งกล่าวอ้างต้นและธงไทยเรือซึ่งจับปลาภายในเขตสามไมล์จากฝั่ง British Columbia แล้วแล่นหนีออกไปทะเลหลวง

ในคดีเรือ I'm Alone สัญชาติแคนาดา ได้บรรทุกตุ๋นวาฬนี้ภายในแล่นห่างฝั่งประมาณ ๓๐ ถึง ๓๕ ไมล์ เรือตรวจฝั่งได้ติดตามอยู่ ๒ วันแล้วสั่งให้หยุด แต่ไม่หยุด เรือตรวจฝั่งจึงยิงจมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๘ ขณะแล่นเรืออยู่ห่างฝั่ง ๒๕๐ ไมล์ เรือนี้ได้จัดตั้งอนุญาโตตุลาการผสม และมีมติว่าเป็นการจมโดยมิชอบ คดีนี้จำเลยตั้งว่าการติดตามโดยกระชั้นชิดนั้นยอมกระทำได้โดย เริ่มแต่ภายในระยะเรือแล่นหนึ่งชั่วโมงตามสัญญา ค.ศ. ๑๙๒๔ ระหว่างสหรัฐและเรืออังกฤษ

๗. อ่าว

อาณาเขตค้ำทะเลย่อมเป็นไปตามระยะหนึ่ง ห่างแนวฝั่งทะเลคดเคี้ยว (sinuosity) ถ้าแนวเป็นอ่าวเล็ก (bays) หรืออ่าวใหญ่ (gulfs) หรือเป็นที่เจ้าในลักษณะอื่น ๆ ก็มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัย เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจถ้าพิจารณาตามหลักทั่วไปว่าเขตน่านน้ำมีระยะสามไมล์จากฝั่งแล้ว ก็น่าจะถือว่ามีอ่าว

กว้างหกไมล์ควรวอยู่ในเขตอำนาจของรัฐ แต่อ่าวบางแห่งที่ปากอ่าวกว้างกว่าหกไมล์จะให้อยู่ในเขตอำนาจด้วยหรือไม่ มีหลายรัฐอ้างว่ามีเขตอำนาจด้วย เพราะได้รับความยินยอมจากรัฐอื่นเป็นเวลานาน ไม่มีใครโต้แย้ง ในกรณีนี้ต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป เนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน

อ่าว Delaware กว้าง ๓๐ ไมล์ และ Chesapeake กว้าง ๕ ไมล์ครึ่ง สหรัฐถือว่า เป็นของรัฐโดยการปกครอง (Prescriptive rights)

ค.ศ. ๑๗๙๓ อธิปไตยการสหรัฐให้ความเห็นว่ารัฐมีกรรมสิทธิ์เหนือพื้นดินของฝั่งอ่าว Delaware อ่าวนี้จึงเป็นอาณาเขตของรัฐด้วย คณะกรรมการฝรั่งเศสจับเรือ Grange ของอังกฤษในเขตน้ำอ่าวจึงเป็นการละเมิดความเป็นกลางสหรัฐ

มีหลายประเทศได้ทำสัญญาตกลงกันเป็นพิเศษ คอบคุมการจับปลาในอ่าวต่าง ๆ เช่นระหว่างอังกฤษ ฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๖๗ ไม่ยอมให้จับปลาในอ่าวที่กว้างไม่เกิน ๑๐ ไมล์

ค.ศ. ๑๘๘๒ มีอนุสัญญากรุงเฮกระหว่าง ๖ ประเทศถือหลักข้างต้นในการจับปลาที่ทะเลเหนือ สัญญาระหว่างสเปนและโปรตุเกศ ค.ศ. ๑๘๘๕ กำหนดระยะ ๑๒ ไมล์ ค.ศ. ๑๙๐๗ มีสัญญาระหว่างรัสเซียและญี่ปุ่นส่งอนติทริในอ่าวที่ติดตามท่าของความกว้าง

เนื่องจากความแตกต่างกันนี้เอง จึงมีความปรารถนาที่จะทำ ความตกลงกันให้แน่นอน ค.ศ. ๑๘๘๔ The Institute of International

Law ไลน์เขต ๓๒ ไมล์ Harvard Research ไลน์กว้างเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๐
ให้คือ ๓๐ ไมล์

๘. ช่องแคบ

ถ้าอาณาเขตด้านทะเลเป็นช่องแคบ (straits) แบ่งรัฐเดียวกัน
ก็ใช้หลักเดียวกับอ่าว คือถ้าช่องแคบกว้างน้อยกว่า ๒ ไมล์ก็อยู่ใน
เขตอำนาจ ถ้าช่องแคบกว้าง ๒ ไมล์ก็แล้วแต่การปกครอง ช่องแคบ
เดนมาร์คชื่อ Great Belt กว้างประมาณ ๓๐ ไมล์ ก็ถ้อยอาณาเขตของ
เดนมาร์ค Bosphorus & Dardanells เป็นอาณาเขตของตุรกี แต่ช่อง
Kertch ที่ทะเล Azor ในทะเลดำของรัสเซีย ควรตั้งเขตอำนาจอ
อาณาเขตทะเลนี้พัวพันกับปัญหาเรื่องภาระจ่ายอ้อม ซึ่งนานาชาติมีเสรี
ภาพที่จะใช้ในการค้าขายด้วย

๙. การประชุมกฎหมายทะเลที่เจนีวา

ในบรรดาองค์การต่างๆ ของสหประชาชาติ คณะกรรมาธิการ
กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยคณะนิติศาสตร์สำคัญๆ
ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นชั้นมาก งานสำคัญชั้นหนึ่ง คือการร่าง
กฎหมายระหว่างประเทศ ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๘ และ ๑๙๕๒ คณะ
กรรมาธิการได้สนใจในปัญหาสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายทะเลและได้ร่าง
ไว้แล้วรวม ๗๔ มาตรา

ในการประชุมคราวก่อน สหประชาชาติได้ลงมติให้เสนอร่าง
ใหญ่ที่ประชุมมีอำนาจเต็มระหว่างประเทศพิจารณาที่กรุงเจนีวา ตั้ง

แต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๒๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๘ มีผู้แทน
ประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุม ๘๖ ประเทศ

พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์
ทรงเป็นประธาน

ปัญหาแรกที่ประคับประคองอย่างมากคือ การให้นิยามคำว่า
“เขตน่านน้ำ” (territorial waters) เช่นเดียวกับที่ได้ประคับมาแล้วใน
การประชุมที่กรุงเฮกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐

ในตอนต้นศตวรรษที่ ๑๘ เขตน่านน้ำมีระยะ ๓ ไมล์ทะเล
(nautical miles) อันเป็นระยะกระแสน้ำใหญ่ที่ไกลที่สุดในขณะนั้น
ตามสุภาษิตว่า *Ibi finitur terrae dominium, ubi finitur armorum vis*
ซึ่งหมายความว่า อำนาจอธิปไตยย่อมสิ้นสุดลง เมื่ออำนาจทหารหมด
ไป ต่อเมื่อเป็นใหญ่ยิ่งได้ไกลขึ้น บทนิยามนี้ขึ้นอยู่กับความยินยอม
สมัครใจของนานาชาติ

ในการประชุมดังกล่าวแล้ว บรรดาชาติในยุโรปคงรักษาดำ
ไมล์ ชาติต่างๆ ในเอเชียหลายชาติข้าง ๖ และ ๑๒ ไมล์ ละติน
อเมริกาข้าง ๕ ๒๐๐ ไมล์

การประชุมได้ดำเนินไปสองเดือนเศษ สำหรับข้ออมรอมกับฝรั่ง
ทะเลและอังกฤษให้ถือ ๖ ไมล์ และต่อไปอีก ๖ ไมล์สำหรับจับปลา
แต่ก็มีได้รับคะแนนเสียงต้องในสาม ชั้นเพียงพอที่จะรับปฏิบัติ

แต่ที่ประชุมได้ตกลงกันบางประการ เช่น อำนาจในทะเลหลวง
การประมง และการรักษาทรัพยากร การสำรวจพื้นทะเล และการ

ใช้สิทธิผ่านโดยเสรี อนึ่งที่ประชุมได้รับข้อเสนอมติของดีวิตเซอร์แลนด์
ว่า กรณีพิพาทที่จะเกิดจากข้อตกลงดังกล่าวแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของ
ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศที่กรุงเฮกพิจารณา

ในการประชุมครั้งสุดท้าย ที่ประชุมได้ลงมติขอรับรองมติของ
สหประชาชาติในการประชุมครั้งที่ ๑๓ (๑๙๕๗) ให้มีการประชุมผู้
แทนเกี่ยวกับกฎหมายทะเลอีกเป็นครั้งที่สอง เพื่อพิจารณาปัญหา
ต่าง ๆ ต่อไปอีก

ที่ประชุมได้ตั้งคณะกรรมการถึง ๗๓ คน มากเกินไปที่จะร่าง
กฎหมายในเรื่องนี้จนไม่สามารถจะตกลงกันได้

ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็ได้มีการประชุมอีกครั้ง
หนึ่ง แต่การแก้ไขหลักสำคัญไม่ได้คะแนนเสียงเด็ดขาด

บทที่ ๒๑

ภาระจำยอม

๑. ลักษณะทั่วไป

อำนาจ (jurisdiction) ของรัฐเหนือดินแดนตามปกติเป็นนิติกรรมที่ได้ขาดทางการเมือง ในการปกครองดินแดนทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ อธิปไตยเหนืออาณาเขตหรือเขตอำนาจย่อมประกอบด้วยนิติสัมพันธ์ในการใช้ดินแดนนั้น ๆ ด้วยประการที่ป้องกันแต่มิช้อยกเว้นที่นิติสัมพันธ์จำกัดเพื่อประโยชน์แก่รัฐอื่นในบางกรณี ซึ่งเปรียบเทียบได้กับภาระจำยอม (servitude) ตามกฎหมายภายในประเทศ เช่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๘๗ อสังหาริมทรัพย์อาจต้องตกอยู่ในภาระจำยอม อันเป็นเหตุให้เจ้าของต้องยอมรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องงดเว้นในการใช้ สิทธิบางอย่างอันมีอยู่ในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์แก่ อสังหาริมทรัพย์อื่น เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ผู้ใช้สิทธิคือ เจ้าของตามยทรัพย์สิน (dominant property) ทรัพย์สินที่อยู่ในภาระจำยอมเรียกว่า ภารยทรัพย์สิน (servient property)

ภาระจำยอม ตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ เป็นหน้าที่ ของรัฐเจ้าของดินแดน ที่จะต้องยินยอม ให้รัฐอื่นใช้ประโยชน์ในดินแดนนั้น ๆ สิทธิของรัฐอื่นคู่กันนั้นเรียกว่า easement

ตามหลักทั่วไปการจำยอมเป็นภาระผูกพันตลอดกาลตติอาณาเขตที่ก่อให้เกิดสิทธิ in rem ฉะนั้นในการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตสิทธิและหน้าที่ก็ติดไปด้วย

ทั้งนี้ควรเปรียบเทียบกับกฎหมายภายในประเทศ เช่น ภาระของที่ดินแปลงหนึ่งเป็นภาระจำยอมเกี่ยวกับทรัพย์สิน (real servitude) มิใช่เพื่อบุคคลใดโดยเฉพาะแต่เพื่อที่ดินที่อยู่ติดต่อกัน ส่วนการจำยอมเกี่ยวกับบุคคล (in personam) อันเป็นภาระเพื่อบุคคลใด ๆ โดยเฉพาะ การเข้ามิใช่การจำยอม เพราะผู้ให้เข้าไม่มีสิทธิครอบครองแม้ยังคงมีอธิปไตยอยู่

การจำยอมอาจเกิดขึ้นได้ โดยการตกลงหรือประเพณีที่ได้จากการใช้มานาน

มีการจำยอมบางกรณี ในการที่ต้องยอมให้สิทธิเดินทางผ่านโดยบริสุทธิ (right of innocent passage) ตามเขตน่านน้ำ (territorial waters)

๒. แม่น้ำ

แต่เดิมแม่น้ำที่ไหลเดินเรือได้ทั้งสองฝั่ง เคยอยู่ในเขตอำนาจของรัฐเดียวหรือสองรัฐ แต่รัฐเป็นเจ้าของคนละข้าง Grotius เห็นว่าควรให้รัฐต่างมีสิทธิใช้แม่น้ำได้เช่นเดียวกับทะเลหลวง Vattel เห็นเพิ่มเติมว่ารัฐต่าง ๆ ควรมีสิทธิผ่านโดยบริสุทธิ แต่เจ้าของอาจไม่ยอมให้ผ่านก็ได้

ต่อมาตามสัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๘๑๕, ๑๘๕๖ และสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. ๑๘๑๕ ได้มีการตกลงเกี่ยวกับแม่น้ำบางสาย เช่น Rhine Danube และ Scheldt ให้เปิดเดินเรือได้สำหรับชาติต่าง ๆ ทั่วไป แม่น้ำ Mississippi ก็ได้ตกลงกันก่อนที่จะมีการรวมรัฐ Louisiana และ Florida การใช้ทะเลสาปมิชิแกน แม่น้ำ St. Lawrence ก็มีการตกลงกันเป็นพิเศษ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศต่าง ๆ ตามแม่น้ำ Danube ได้ตกลงกันว่าการเดินเรือในแม่น้ำแดนนูบเป็นไปโดยเสรีสำหรับทุก ๆ ชาติ

สำหรับกระแสน้ำในแม่น้ำที่น้ำสูงสลับ คือมีสิทธิกักน้ำได้เพียงใด รัฐที่อยู่ต้นน้ำย่อมมีความต้องการใช้น้ำ จึงไม่ยอมให้รัฐตอนล่างได้ใช้น้ำ ทั้งหมดถ้ามีปัญหาก็มักจะทำความตกลงกันเช่นลัทธิรัฐและเม็กซิโกเคยพิพาทกันเกี่ยวกับน้ำในแม่น้ำ Rio Grande ในการชดเชยซึ่งตกลงกันได้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๖ โดยสัญญาแบ่งน้ำเท่า ๆ กันคิดเป็นคิกบิกฟุต

อังกฤษกับสหรัฐได้ทำสัญญา ค.ศ. ๑๙๐๘ กำหนดการใช้น้ำระหว่างแคนาดากับสหรัฐ ตามเส้นเขตแดนว่าจะไม่กักกั้นน้ำโดยมิได้รับความเห็นชอบจากอีกฝ่ายหนึ่ง

สัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๘๑๕ เกี่ยวกับแม่น้ำ Rhine ฝรั่งเศสมีสิทธิใช้น้ำเพื่อการเดินเรือและการชดเชยชดเชย ตลอดจนทำไฟฟ้า โดยต้องจ่ายเงินให้แก่เยอรมันนีและสวิตเซอร์แลนด์

เมื่ออิตาลีมอบดินแดน Mont Ceris & Tenda Briga ให้แก่
ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสต้องยอมให้อิตาลีใช้น้ำเพื่อทำกระแสไฟฟ้า
หลักหนึ่งใช้ได้แก่ระดับน้ำด้วย

๓. อ่าวและทะเลสาป

อ่าวไม่มีสภาพการระจำยอม แต่เรือต่างประเทศแล่นผ่านได้เพื่อ
ไปยังท่าเรือ

ทะเลสาปภายในประเทศเดียวกัน ไม่มีปัญหาเช่นทะเลสาป
มิชิแกนหรือสจดา เว้นแต่เป็นอาณาเขตของหลายประเทศ เช่น
Constance, Superior, Huron, Erie, Ontario. แต่แต่ละประเทศก็อยู่ในภาวะ
จำยอมที่จะต้องยอมให้รัฐอื่นใช้สิทธิเดินทางผ่านโดยบริสุทธิ สิทธิ
จับปลาของแต่ละรัฐคงอยู่ภายในของเขตจำกัดตามอาณาเขต

คดีระหว่างสหรัฐ โจทก์ Rodgers จำเลย ค.ศ. ๑๘๘๓ ศาล
สูงสุดสหรัฐวินิจฉัยในคดีความผิดเกิดในเรืออเมริกัน ขณะแล่นอยู่
ในแม่น้ำ Detroit เชื่อมทะเลสาป Huron กับ Erie ว่าเป็นการ
กระทำในทะเลหลวง เพราะตรงนั้นไม่อยู่ในเขตอำนาจของอังกฤษ
และสหรัฐ

ถ้าหากทะเลสาปมีช่องที่ออกทะเลใหญ่ และมีอาณาเขตของ
หลายรัฐล้อมรอบก็ต้องเปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆใช้ในการพาณิชย์
ได้ เมื่อรัสเซียเข้าทะเลดำ ค.ศ. ๑๗๗๔ ไม่เฉพาะแต่ตุรกีเท่านั้นที่
มีสิทธิจะใช้ทะเลนี้ ได้มีข้อตกลงให้รัฐที่ตามใช้ด้วย

ทะเลชายฝั่ง (marginat sea) ตามริมฝั่งทะเลอันเป็นเขต
น่านน้ำของรัฐ (territorial waters) นั้น เป็นภาระจำยอมที่ต้อง
ขอนุญาตให้รัฐอื่นผ่านโดยบริสุทธิ์ (innocent passage) แต่ต้องอยู่
ภายใต้กฎหมายของรัฐเจ้าของน่านน้ำในบางกรณี เช่น คุดกากร
ดำธารณดุข

เคยมีปัญหาว่าทะเลชายฝั่งนี้จะเปิดให้เรือรบผ่านได้หรือไม่ ใน
ทางปฏิบัติ เรือรบต่างประเทศมักใช้เขตน่านน้ำเป็นทางเดินเรือเพื่อตัด
ระยะทางให้สั้นเข้า ถ้าจะเข้าไปจอดในท่าก็ต้องขออนุญาตก่อน ทั้งนี้
เฉพาะในเวลาปกติ ในเวลาดังกล่าว รัฐผู้เป็นฝ่ายในสงครามอาจใช้
มาตรการเกี่ยวกับการป้องกันตัวในการห้ามมิให้เรือรบที่เป็นกลาง
แล่นผ่าน และถ้าจำเป็นก็อาจห้ามเรือสินค้าได้ด้วยประเทศที่เป็นกลาง
ก็ห้ามมิให้เรือรบของผู้เป็นฝ่ายในสงครามแล่นผ่านได้ด้วย

๕. ช่องแคบและคลอง

ช่องแคบระหว่างเขตน่านน้ำติดต่อกับทะเลเปิด (open seas)
ก็ถือหลักเดียวกับช่องแคบ จึงไม่มีภาระจำยอม เกี่ยวกับช่อง Kerch
ระหว่างทะเล Azov กับทะเลดำ ช่องแคบ Juan de Fuca กับ Puget
Sound ระหว่างสหรัฐกับแคนาดา แต่ในกรณี Danish Sound
นานาชาติยินยอมมาช้านาน ให้เดนมาร์กเก็บค่าธรรมเนียมผ่านช่องนั้น
ซึ่งอยู่ระหว่างทะเลเหนือและบอลติก

Dardanelles และ Bosphorus เปิดให้นานาชาติผ่านได้โดยเสรี
ภายหลังที่ตุรกี ได้ยึดคืนมาเป็นเวลายาวนาน

เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ (พ.ศ. ๒๕๐๑) เรือพิฆาต
อังกฤษต้องจำถูกที่น่านน้ำจอร์แดนใช้สิทธิ innocent passage
ในช่องแคบ Corfu อังกฤษจึงตั้งเรือไปกวดที่น่านน้ำ อัดบาเนีย
ประท้วงว่าละเมิดอธิปไตย การติดต่อทางทูตไม่ตกลงกัน เรือจึง
ไปถึงสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงลงมติว่า อัดบาเนียต้องรู้
ว่ามีที่น่านน้ำ จึงต้องรับผิดชอบ โขเวียดใช้สิทธิยับยั้ง เป็นเหตุ
ให้มติโดยคะแนนเสียงข้างมากไร้ผล อังกฤษจึงเสนอให้ศาลยุติธรรม
ระหว่างประเทศวินิจฉัย

คลองที่ขุดขึ้นภายในประเทศย่อมไม่อยู่ในสภาพภาวะจำยอม
เหมือนช่องแคบธรรมชาติ คลองเหล่านี้ย่อมไม่มีปัญหาอะไร ถ้าคลอง
นั้นออกทะเลใหญ่ต้องข้างที่รัฐเป็นเจ้าของอาจเปิดให้นานาชาติผ่านได้
โดยเก็บค่าผ่านคลอง Kiel หรือ Emperor William ติดต่อกันระหว่าง
ทะเลบอลติกกับทะเลเหนือ ซึ่งขุดขึ้นเพื่อความประสงค์ทางยุทธ
ศาสตร์ต่อมาได้เปิดให้นานาชาติใช้เพื่อการพาณิชย์

คลองสุเอซและปเนามามีสภาพแต่เดิมมาอยู่ในภาวะจำยอม ที่
ต้องให้นานาชาติใช้ผ่านโดยบริสุทธิ

คลองสุเอซสร้างเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ Ferdinand de Lesseps
ประธานบริษัทฝรั่งเศสได้รับสัมปทานจากกษัตริย์อียิปต์ ต่อมาอังกฤษ
ได้ซื้อหุ้นจากอียิปต์แล้วเข้าปกครองคลองนี้ และจัดให้มีการเดินเรือ
ได้โดยเสรีตามอนุสัญญาคอนสแตนติโนเปิล เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม

ค.ศ. ๑๘๘๘ ระหว่าง อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี
 ฮอลันดา-อินเดียน เวียดนาม สเปน อิตาลี และตุรกี สัญญา
 ระบุว่าให้เปิดคลองนี้แก่เรือสินค้าและเรือรบทุก ๆ ชาติทั้งในเวลาปกติ
 และเวลาสงคราม

ค.ศ. ๑๘๓๒ อังกฤษและฮอลันดาทำสัญญาว่า เมื่อฮอลันดาได้
 เอลราชแล้ว ฮอลันดาก็มีสิทธิตั้งกองทหารไปประจำได้ด้วย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและที่สองไม่มีปัญหาใดๆ ใน
 การใช้คลองนี้ทั้งฝ่ายสัมพันธมิตรและอักษะ

สัมพันธมิตรกล่าวข้างต้นจะครบกำหนด ค.ศ. ๑๙๖๘ แต่เมื่อ
 วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ ฮอลันดาได้ยึดคลองนี้เป็นของฮอลันดา

สำหรับคลองปานามา สหรัฐและอังกฤษได้ทำสัญญา Hay-
 Panncofote เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๓ ยกเลิกสัญญาเดิมที่ทำเมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๐
 เรียกว่า Clayton-Bulwer โดยตกลงกันว่าคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะไม่
 สร้างบ้อมตามแนวคลองและไม่ใช้อำนาจเหนือรัฐที่คลองนี้ผ่านไป ทั้ง
 สองฝ่ายรับรองความเป็นกลางของคลอง เพื่อให้เปิดใช้โดยเสรีทั้งใน
 เวลาสงบและเวลาสงคราม

เมื่อสหรัฐเข้าสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสอง ก็ได้ห้ามมิให้
 เรือของฝ่ายศัตรูผ่าน

คลองนี้เดิมบริษัทฝรั่งเศสรับสัมปทานชุกคลองจากรัฐโคลัม-
 เบีย ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๐ ต่อมา ค.ศ. ๑๙๐๔ สหรัฐได้ซื้อหุ้นเหล่านั้น
 แล้วทำต่อมาจนเปิดใช้ได้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔

ข้าราชการรัฐปานามาได้มอบให้สหรัฐปกครองอาณาเขตเรียกว่า Canal Zone ยาว ๕๐ ไมล์ ระหว่างมหาสมุทรแอตแลนติกและแปซิฟิก กว้าง ๓๐ ไมล์นับแต่กึ่งกลางคลอง

๕. อาณาเขตทางบก

สำหรับดินแดนทางบกนั้น ไม่เคยมีสภาพการจำยอมโดยตรงตั้งคมนานาชาติ ไม่เคยรับรู้ ดิจิตตามกฎหมายระหว่างประเทศในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เช่นเดียวกับกฎหมายภายในประเทศ

๖. การจำยอมพิเศษ

การจำยอมพิเศษเป็นภาระเหนือรัฐเพื่อประโยชน์ของรัฐอื่น แต่มีความสำคัญน้อยกว่าการจำยอมธรรมดา การจำยอมเช่นนี้เคยมีมากในศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ ดืบเนื่องมาจากสมัยกลาง (Middle Ages) ซึ่งส่วนมากเกิดโดยสัญญาและแบ่งเป็นสองประเภท คือ ที่ให้กระทำ (positive) หรืองดเว้นการกระทำอย่างใด ๆ (negative)

กรณีที่ให้กระทำกรใด ๆ ได้ เช่น สิทธิจับปลาร้างทางรถไฟ

กรณีที่ไม่ให้มีกระทำมักเกี่ยวกับการเมืองและการทหารเช่น งดเว้นการรื้อร้างบ้อม ค่ายทหารในที่บางแห่ง

รัฐบาลบักกิงให้รัสเซียและเยอรมันรื้อร้างทางรถไฟในแมนจูเรีย และชานตุง ค.ศ. ๑๙๑๖, ๑๙๑๘

ฝรั่งเศสถูกห้ามมิให้รื้อร้างบ้อมที่ Dunkirk เมื่อ ค.ศ. ๑๗๑๓ สัญญาแวร์ซายห้ามมิให้เยอรมันรื้อร้างบ้อมตามฝั่งแม่น้ำไรน์

สัญญาระหว่างอิตาลีและรัฐวาติกัน ค.ศ. ๑๙๒๐ ว่า Piazza di San Pietro ซึ่งเป็นส่วนของนครวาติกันนั้นให้ตำรวจอิตาลีเข้าอารักขา ห้ามมิให้อิตาลีก่อสร้างอาคารขึ้นบนนครวาติกัน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีสัญญา ค.ศ. ๑๙๔๗ ห้ามมิให้ตั้งกองทหารในที่หลายแห่ง เช่น เกาะ Aaland กรีกภาคเหนือพรหมแดนอิตาลี เกาะ Pelagosa ซึ่งอิตาลีเสียให้แก่ยูโกสลาเวีย เกาะ Dodecanese ซึ่งอิตาลียกให้กรีกและ Trieste

สำหรับประเทศไทย ขอให้ดูสันธิสัญญาท้ายบทนี้

ประกาศ

ในการที่เรือรบฝรั่งเศสเข้ามากรุงเทพฯ

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
จุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศ
แก่พระบรมวงศานุวงศ์ เข้าทูตละของขลุ้พระบาท และราษฎรทั้งปวง
ให้ทราบทั่วกันว่า

ในการที่ฝรั่งเศสกับกรุงสยาม ทูมเดียวกันด้วยเรื่องเขตแดนฝั่ง
น้ำโขงคราวนี้ แต่แรกฝรั่งเศสก็ ได้ตั้งเรือรบลำหนึ่งเข้ามารักษาคณิน
บังคับมานานมาแล้ว บัดนี้อ้างเหตุว่าเรือรบฝ่ายประเทศอังกฤษเข้ามา
รักษาคณินประโยชน์ของชาตินั้นอีก ฝ่ายฝรั่งเศสจึงจะขอเอาเรือรบเข้า
มาอีกต้องจำเพื่อจะรักษาคณินบ้าง ราชทูตฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ
ได้นำความมาบอกขออนุญาตให้เรือทั้งสองมาแล้ว ฝ่ายเราเห็นว่าเวลา
นี้เป็นสมัยที่ยังไม่ควรจะมีเรือรบต่างประเทศเข้ามาจอดในช่องนี้จนถ้า
แม่น้ำอีกกว่าประเทศละลำหนึ่งขึ้นไป จึงได้ปรึกษาด้วยราชทูตฝรั่งเศส
แลมีโทรเลขไปยังคอเวอนแมนฝรั่งเศสที่กรุงปารีส แล้วก็ได้ตอบทาง
โทรเลขรับรองตกลงว่าจะตั้งเลิกการที่จะตั้งเรือรบเข้ามาในแม่น้ำอีก
นี้แล้ว แต่ข้างฝ่ายราชทูตฝรั่งเศสในนี้ ก็ได้ตกลงยอมไม่ให้เรือรบขึ้น
มา และขอเรือไฟให้นายทหารเรือออกไปห้ามแล้ว และเรือทั้งสองก็
ยังขึ้นมาในปากน้ำถึงที่บ่อมพระจุลจอมเกล้า เจ้าพนักงานทหารเรือได้
ยังห้ามนัดหมายตามธรรมเนียม เรือรบไม่ฟังกลับยังคงบบ้าง จึงเกิด
ยังได้ตอบกันขึ้น แลเรือรบทั้งสองนั้นกชนมาทอดอยู่ที่ ในด้านาหน้า

ต่อกันทุกฝรั่งเศส การที่เป็นไปแต่ดังนี้ ยังเชื่อว่าจะมีเหตุการณ์ที่เข้าใจกันดีตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะในคำโทรเลขแต่ปารีส บอกความชัดว่า เสนาบดีต่างประเทศฝรั่งเศสแสดงถ้อยคำว่าได้หมายจะทำภัยอันตรายอันใดต่อความเป็นใหญ่เจ้าของกรุงสยาม เพราะเหตุนี้ขอให้ชนทั้งหลายวิตกตั้งไปว่าจะมีการรบพุ่งอันตรายอันใดในกรุงเทพมหานคร แลเรือรบที่เข้ามาใหม่ประชิดกับท่าเก้ารอมเป็นลำดับต่อกันนั้น แม้ว่าจะคิดอันตรายอันใดก็ไม่อาจจะทำได้จริงให้เป็นผลแก่ฝรั่งเศสได้ ก้างในเรือรบทั้งสามหมื่นเพียงสามร้อยคนอย่างนี้ ไหนเลยจะสามารถขึ้นมารุกรานต่อตีในหมู่กลางประชุมทหารนี้ได้ แต่เหตุสำคัญที่ควรระวังป้องกันแก้ไข บัดนี้สมอยู่ที่ชนทั้งหลายจะพากันวิตกตั้งเดินไปต่างๆ โดยความที่ไม่ได้ทราบการหนักเบา จึงได้ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้กรมนครบาลจัดการป้องกันระวังรักษาทรัพย์สินสมบัติและพลเมืองให้พ้นจากคนพาลเบียดเบียน อนึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินออกทอดพระเนตรตรวจตราพลทหารประจำของในกรุงเทพฯ ทิวไปแล้ว เป็นที่ทรงยินดีต่อพระราชหฤทัยยิ่งนัก ว่าจะระวังเหตุการณ์ในบ้านเมืองให้สงบเรียบร้อยและป้องกันรักษาอาณาประชาราษฎร์ให้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ ได้ แลในการครั้งนี้ยังได้มีการติดต่อปรึกษาหารือกันด้วยคอเจอนแมนต์ฝรั่งเศสทั้งกรุงเทพฯ และที่กรุงปารีส ดังปรากฏในหนังสือในเรื่องนี้ ซึ่งได้ตีพิมพ์ประกาศมาให้ทหารด้วย ขอให้ชนทั้งหลายพิเคราะห์เหตุผลตามกระแสพระราชดำริที่ได้อธิบายมาแลฉนี้ อย่าได้หวาดหวั่นวิตกตั้งไปกว่าเหตุนี้จงรักษาความสงบเรียบร้อยตามปกติของตนทุกอันเถิด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ร.ศ. ๓๓๖๓

(ดำเนา)

หนังสือสัญญา

กรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส

แต่วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงสยาม แต่ท่านประธานาธิบดีรีพับลิกกรุงฝรั่งเศส มีความประสงค์เพื่อจะระงับกับความวิวาทซึ่งเกิดขึ้นในสมัยที่ล่วงไปแล้วในระหว่างประเทศทั้งสองนี้ แต่เพื่อจะผูกพันทางไมตรีอันดีมีมาหลายร้อยปีแล้ว ในระหว่างกรุงสยามแลกรุงฝรั่งเศสนั้นให้สนิทยิ่งขึ้น จึงได้ตั้งอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายให้ทำหนังสือสัญญานับนี้ คือ

ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงสยาม ได้ตั้งพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นดวงเทววงศ์วิโรภากรคณาภยนิตรมหาจักรกฤษี แต่แคว้นค้อฟฟีเซอรัลดิยของคอนเนอรั ฯลฯ เสด็จมาดีว่าการต่างประเทศกรุงสยามฝ่ายหนึ่ง

แต่ฝ่ายท่านประธานาธิบดีรีพับลิกกรุงฝรั่งเศส ได้ตั้งมองซีเชอรัเดอรัชาดด์มารี เลอมิรั เดอว็เลรั ผู้ได้รับเครื่องอิสริยาภรณ์แคว้นค้อฟฟีเซอรัลดิยของคอนเนอรั แต่จตุตถาภรณ์อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มชั้นที่หนึ่ง และที่ปรึกษาการแผ่นดินอีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้ซึ่งเมื่อได้แลกเปลี่ยนตราตั้งมอบอำนาจ แลได้เห็นเป็นการถูกต้องตามแบบแผนดีแล้ว ได้ตกลงทำข้อสัญญาดังมีค่อไปนี้

ข้อ ๓ คอเวอนแมนต์สยามยอมสละเสียซึ่งข้ออ้าง ว่ามีกรรมสิทธิ์ทั้งสิ้นทั่วไปในดินแดน ๓ แห่งข้างฟากตะวันออกแม่น้ำโขง และบรรดาเกาะทั้งหลายในแม่น้ำนั้นด้วย

ข้อ ๒ คอเวอนแมนต์สยาม จะไม่มีเรือรบใหญ่่น้อยไปได้ ฤๅใช้เดินในทะเลกิต ในแม่น้ำโขงกิตแต่ในลำน้ำแยกจากแม่น้ำโขง ซึ่งอยู่ภายในท่อนได้กำหนดไว้ในข้อต่อไป

ข้อ ๓ คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ก่อสร้างด่านค้าขาย ฤๅที่อยู่ของพลทหารในแขวงเมืองพระตะบอง แลเมืองนครเดียมวารัฐ แต่ในจังหวัด ๒๕ กิโลเมตร (๒๖๕) เด่น บนฝั่งขวาฟากตะวันตกแม่น้ำโขง

ข้อ ๔ ในจังหวัดซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ นั้น บรรดาการตระเวนรักษาจะมีแต่กองตระเวนเจ้าพนักงานเมืองนั้นๆ กับคนใช้เป็นกำลังแต่เพียงที่จำเป็นแท้ และทำการตามอย่างเช่นเคยรักษาเป็นธรรมดาในที่นั้น จะไม่มีพลประจำ ฤๅพลเกณฑ์สรรพด้วยอาวุธเป็นพลทหารอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในที่นั้นด้วย

ข้อ ๕ คอเวอนแมนต์สยาม จะรับปรึกษากับคอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสภายในกำหนดหกเดือน แต่ไปนี้ไปในการที่จะจัดการเป็นวิธีการค้าขาย แลวิธีตั้งด่านโรงภาษี ในตำบลซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ แล้ว แต่ในการที่จะแก้ไขข้อความสัญญา บิเมาะโรงอัฐศกจุลศักราช ๑๒๑๘ คริสต์ศักราช ๓๘๕๖ นั้นด้วยคอเวอนแมนต์สยามจะไม่เก็บภาษีสินค้าเข้าออกในจังหวัดที่จะได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ แลวันนั้น จนกว่าจะได้ตกลงกัน คอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสจะได้นำตอบแทนให้เหมือนกัน ในสิ่งของที่เกิดจากจังหวัดที่กล่าววนสืบต่อไป

ข้อ ๖ การซึ่งจะอุดหนุนการเดินทางเรือในแม่น้ำโขงนั้น จะมีการ
จำเป็นที่จะทำได้ในฝั่งขวาปากตะวันตกแม่น้ำโขง โดยการก่อสร้างกัณฑ์
หรือตงแต่ทำเรือจอดกักท่าที่ ใดฝั่งแดนตงกัณฑ์ คอเวอนแมนด์สยามรับ
ว่าเมื่อคอเวอนแมนด์ฝรั่งเศสขอแล้ว จะช่วยการตามใจเป็นที่จะทำให้
สะดวกทุกอย่างเพื่อประโยชน์

ข้อ ๗ คนชาวเมืองฝรั่งเศสกัณฑ์ คนในบังคับฤคณอยู่ใน
ปกครองฝรั่งเศสกัณฑ์ ไปมาค้าขายโดยได้สะดวกในตำบลซึ่งได้กล่าวไว้
ในข้อ ๓ เมื่อถือหนังสือเดินทางของเจ้าพนักงานฝรั่งเศสในตำบลนั้น
ฝ่ายราษฎรในจังหวัดอื่นไม่กล่าวไว้จะได้รับผลตอบแทนอย่างเดียวกัน
ด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๘ คอเวอนแมนด์ฝรั่งเศสจะตั้งกงศุลอยู่ที่ใด ๆ ซึ่ง
จะคิดเห็นว่าเป็นการสมควรแก่ประโยชน์ของคนผู้ใหญ่ในความบ้องกัน
ของฝรั่งเศส แลมีเมืองนครราชสีมาแลเมืองน่านเป็นต้น

ข้อ ๙ ถ้ามีความขัดข้อง ไม่เห็นต้องกันในความหมายของ
หนังสือสัญญาแลภาษาฝรั่งเศสเท่านั้นจะเป็นหลัก

ข้อ ๑๐ ตัญญาจะได้ตรวจแก้เป็นใช้ได้ ภายในเวลาสี่เดือน
ตั้งแต่วันตั้งชอกกัน

อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้กล่าวข้อใดข้างต้น
นั้นได้ตั้งชื่อ แลประทับตราหนังสือสัญญา ตองฉบับเหมือนกันไว้เป็น
สำคัญแล้ว

ได้ทำที่ราชวังตึก กรุงเทฯ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโก-
ดินทร์ศก ๓๑๒

(เซ็นพระนาม) เทววงษ์โรโกกร

ท่านผู้มีอำนาจเต็มในการที่ทาสัญญาทั้งสองฝ่าย ได้จัดการ
กันตกลงในฉบับนี้ บรรดาการทั้งหลายแต่ข้อความที่สงบ ซึ่งพึงนำ
ไปให้เป็นการอันได้กระทำสำเร็จตามหนังสือสัญญาฉบับใหม่ ซึ่งทำไว้
ตั้งแต่วันที่ แด่ความหนังสือขันติมะภาคที่ ได้รับแล้วเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม
ที่ล่วงมาแต่ฉนั้น

ข้อ ๓ ว่าด้านหลังที่สุดของฝ่ายสยาม ที่ฝั่งซ้ายปากตะวัน
ออกแม่น้ำโขงนั้น จะต้องเดิกลอนมาอย่างช้าที่สุดภายในเดือนหนึ่ง
ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน

ข้อ ๒. บรรดาป้อมค่ายคั่นอยู่ในจังหวัดที่กล่าวไว้ในข้อ ๓
ของหนังสือสัญญาฉบับใหญ่ที่ทำไว้ฉนั้นแล้ว จะต้องรอลอนเสียให้ฉนั้น

ข้อ ๓. ผู้ก่อการพยายามความร้ายที่ทั้งเชียงคำแต่ความฉนั้น
เจ้าพนักงานฝ่ายสยามจะได้ชำระตัดฉนั้น แต่ผู้แทนกรุงฝรังเศสจะได้ช่วย
ในการตัดฉนั้น แต่ถ้ากับการโทษตามคำตัดฉนั้นนี้ คอเวอนแมนต์
ฝรังเศสรักษาอำนาจได้ในกรณีที่เห็นชอบว่าคำตัดฉนั้นดังโทษนั้นจะพอ
สมควรหรือยัง ถ้ายังไม่เห็นพอแล้ว ก็ขอให้ตั้งศาล ซึ่งมีพระถาวร
ผู้ทคอนเวอนแมนต์ ฝรังเศสจะกำหนดพิจารณาด้วยทั้งสองฝ่ายนั้นตัด
ฉนั้นใหม่

ข้อ ๕. ว่าคอเวอนแมนต์สยาม จะต้องตั้งให้ตามใจราชทูต
ฝรั่งเค้ดที่กรุงเทพฯ หรือเจ้าพนักงานฝรั่งเค้ดที่พรมแดนนน บรวธา
คนในบังคับบัญชาฝรั่งเค้ดคนญวนคนลาว ชาวที่อยู่ฝั่งซ้ายปากตะวัน
ออกแม่น้ำโขง แลคนเขมรผู้ตองกักขังอยู่ด้วยสรรพเหตุใด ๆ นั้น
ทั้งนี้ คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ขัดขวางอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการ
ที่คนชาวเมืองฝั่งซ้ายปากตะวันออกแม่น้ำโขงนั้น จะกลับไปบ้าน
เมืองเดิม

ข้อ ๕. ว่าบางเบียนแห่งทุ่งเชียงคำ กับพวกพี่ตองของเขา
เจ้าพนักงานกรมท่าผู้หนึ่งจะได้นำไปตั้งยังสถานทูตฝรั่งเค้ด ณ กะ
กรุงเทพฯ พร้อมกับขงฝรั่งเค้ดแลเครื่องอาวุธ ซึ่งเจ้าพนักงานสยามได้จับ
ไว้

ข้อ ๖. คอเวอนแมนต์ฝรั่งเค้ดจะตั้งอยู่ต่อไปที่เมืองจันทบุรี
จนจะได้กระทำกรดำริ้จแต่ตามข้อความในหนังสือสัญญาและ เป็น
ต้นว่ากว่าจะถึงเวลาที่เลิกถอนออกจากรั้ว แต่เป็นการตั้งบเรียบ
ร้อยทั้งฝั่งซ้ายปากตะวันออกและฝั่งขวาปากตะวันตก เพียงจังหวัด
ที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญาฉบับใหม่ที่ทำไว้วันซอ ๓ นั้น อัครราชทูต
ผู้อำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ตั้งชื่อ และได้ประทับตราหนังสือสัญญา
นอ้นไว้เป็นสำคัญแล้ว ได้ทำไว้ต้องฉบับเหมือนกันที่ราชวัดตลกกรุงเทพฯ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๒

(เซ็นพระนาม) เทววงษ์วโรปการ

พระเจ้าน็องยาเรอกรมหลวงเทอดวงศ์ยุโรปการ ทรงวิตกว่า จะเลิกถนนด้านบางแห่งที่อยู่ไกล ๆ นั้นไม่ทันในทันที ๕ ตุลาคม ด้วยมี ดั้งมีอันที่จะทำไปไม่ได้จริง ๆ อยู่

ท่านมองสิเออร์เดอว์มีเตอว์ได้ตอบว่า เป็นอันพอสมควร แล้วทศขอเวลานแหม่นต์สยามจะขอเวลาให้เดือนซ้ำไปอีก บอกชื่อตำบล ด้านกับเวลาที่ตัดเสียขณะเมื่อ ได้ชี้แจงให้เห็นเหตุ อันสมควร ว่าจำเป็น ต้องซ้ำไปอีกเมื่อใด ก็คงยอมตกลงให้เดือนเวลาเมื่อนั้น

พระเจ้าน็องยาเรอกรมหลวงเทอดวงศ์ยุโรปการ ทรงถาม ว่าความในข้อ ๒ นั้น ชักจูงไปถึงต้องรอม้อมปรากร โบราณที่ไม่ใช่ แล้ว และไม่ใช้สำหรับทหารมาหลายปีแล้ว และเป็นที่มีลักษณะ สำคัญในพงศาวดาร เหมือนอย่างเช่นกำแพงเมืองพระตะบองนั้นด้วย หรือ

อัครราชทูตผู้มออำนาจเต็ม ตอบว่าบอมคายคุณนต้องเข้าใจ ว่าการก่อสร้างสำหรับทหารซึ่งจะใช้ต่อสู้ได้เท่านั้น ไม่ได้โดยเอา ถึงกำแพงเมืองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในพงศาวดาร

พระเจ้าน็องยาเรอกรมหลวงเทอดวงศ์ยุโรปการ ทรงถามว่า คำกล่าวสำหรับขอทราบความตามข้อ ๓ นั้น จะตั้งที่แห่งใด

อัครราชทูตผู้มออำนาจเต็ม ตอบว่าศาลนักจะตั้งในกรุงเทพฯ

พระเจ้าน็องยาเรอกรมหลวงเทอดวงศ์ยุโรปการ ทรงถามว่า คำศาลปนกันนั้นหมายความว่าอย่างไร

อัครราชทูตผู้มออำนาจเต็ม ตอบว่ากล่าวถึงศาลซึ่งมีระดาการ ไต่ถามกับฝรั่งแล้ว

พระเจ้าอนงยาเชอกรมหลวงเทววงษ์ยุโรปการ ทรงเห็นว่า
ความชอบกเป็นเหตุที่จะให้คนไทย ต้องพ้นไปเสียจากตระกูลการของ
ตนตามธรรมดากำเนิดมา

อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็ม ตอบว่ากรุงสยามเป็นเมืองที่มี
อำนาจศาล แต่ การอันนี้ก็ไม่คิดทำขึ้นอย่างใหม่ด้วยมีศาลปกครอง
อยู่เสียก่อนแล้ว ในความข้อ ๕ ตัญญาน้อยนี้

พระเจ้าอนงยาเชอกรมหลวงเทววงษ์ยุโรปการ ทรงถามว่า
บางเบียนได้เข้าไปอยู่ในดินแดนฝรั่งเศสเสียแล้ว แต่เมื่อการเป็นดังนี้
จะให้เจ้าพนักงานพาดพิงไปยังราชทูตฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้

อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มตอบว่า ถ้าบางเบียนเข้าไปอยู่ใน
แดนฝรั่งเศสแล้ว ความชอบไม่ต้องทำตามอยู่เอง การที่ยืนยันความ
ชอบไว้ ก็เพราะเป็นการจำเป็นที่คอเวอนแมนต์สยามจะต้องทำให้เห็น
จริงว่า คนผู้นี้ได้กลับคืนไปจริงแล้วเหตุฉะนั้นพระเจ้าอนงยาเชอ จะ
ต้องทรงมีหนังสือต่างหากให้ทราบแต่ที่ตำบลใดซึ่งบางเบียนได้ออกไป
ไปจากแดนสยาม เพื่อที่จะได้ทราบได้ว่าไปอยู่ ณ แห่งใดด้วย ความ
ชอบต้องใช้ได้ในตัวตามแต่ทวารณวนนั้นด้วยเหมือนกัน ถ้าบางเบียน
แดนคนในบังคับฝรั่งเศสอื่น ๆ นั้นยังอยู่ในกรุงสยามแล้ว ข้อความนี้
เป็นอันใช้ได้ ในความข้อ ๖ นั้น

พระเจ้าอนงยาเชอกรมหลวงเทววงษ์ยุโรปการ ทรงขอให้
ให้อธิบายความในคำว่า การตั้งระเบียบร้อยนั้น

อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มตอบว่า คอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสส่ง
ความชอบไว้ เพื่อว่าจะเกิดความยุ่งยากหรือจลาจล ซึ่งคนไทยจะไป
ก่อเหตุขึ้น

พระเจ้าอนงยาเชอกรมหลวงทเวงษ์ยุโรปการ ทรงวิตก
ว่าตามความที่งานจะมีผู้หาเหตุกล่าวขู่ได้เต็มอ่า การยังไม่สงบ
เรียบร้อยว่าคนไทยไปก่อการนั้นชน

มองซีเออร์เลอว์ มิเคอวิเตร์ ว่าหนังสือสัญญาทางไมตรี
แต่สัญญาอันหนึ่งทำด้วยความเชื่อกันโดยสุจริต แต่ว่าความสำคัญที่
เชื่อกันโดยสุจริตนั้นย่อม เป็นใหญ่ ในกิจการงานของผู้มีอำนาจเดิมดำ
หรับทำสัญญา แต่ว่าถ้าได้เที่ยงกันใจความเชื่อโดยสุจริตแล้ว ก็ไม่มี
ทางที่จะปรึกษาหารือกันได้อยู่เอง

กรมหลวงทเวงษ์ถามว่า จะนับเอาได้หรือไม่ว่าจะเลิกถอนไป
จากจันทบุรี ในเวลาเมื่อทหารไทยได้เลิกถอนกลับคืนมาหมดแล้ว

มองซีเออร์เลอว์ มิเคอวิเตร์ตอบว่า ยังไม่ได้ก่อนการันที่แรก
คอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสต้องให้เห็นจริงว่า คอเวอนแมนต์สยามได้กระทำ
ให้สำเร็จตามข้อความในหนังสืออันติมะกาดนั้นเสียก่อน

กรมหลวงทเวงษ์ถามว่า จะให้ทำอย่างไรจึง จะเห็น ความจริงของ
คอเวอนแมนต์สยามเพื่อว่าจะได้ถึงเวลาเลิกถอนไปจากจันทบุรีนั้น

มองซีเออร์เลอว์ มิเคอวิเตร์ตอบว่า คอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสไม่
มีความประสงค์ที่จะรักษาเมืองจันทบุรีไว้แล้ว ประโยชน์ที่หมายของ
ฝรั่งเศสนั้น ก็มีแต่จะเร่งทำการให้แล้วแก่กันเร็วเพื่อที่จะไม่ ได้เปลือง
เงินที่ใช้ในการตั้งอยู่ที่นั่น แต่ว่าการอันนี้ย่อมอาศัยความเชื่อกัน
โดยสุจริตเท่านั้น

เขียนที่ราชวัดตลกกรุงเทพฯ วันที่ ๓ ตุลาคมรัตนโกสินทร์ ศก๑๓๒

(เซ็นพระนาม) ทเวงษ์ยุโรปการ

หนังสือสัญญา

ระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส

ซึ่งได้ลงชื่อกันที่กรุงปารีส

ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ (ก.ศ. ๑๕๐๔)

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม แลท่านประธานาธิบดีรีพับลิกฝรั่งเศส มีความปรารถนาจะผูกพันธ์ทางไมตรี แลจะให้ความไว้วางใจซึ่งมีอยู่ต่อกันในระหว่างประเทศทั้งสองมั่นคงขึ้น และเพื่อจะระงับความยากบางอย่าง ซึ่งได้เกิดขึ้น จากการศึกษาความหมายของหนังสือสัญญาใหญ่น้อยที่จัดทำไว้ ณ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ จึงได้ตกลงทำหนังสือสัญญาน้อยขึ้นใหม่ฉบับหนึ่ง เพื่อประโยชน์ซึ่งได้แต่งผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนี้

พระยาสุริยานุวัตรอรรคราชทูตพิเศษ และผู้มีอำนาจเต็มของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ณ ตำแหน่งประธานาธิบดีรีพับลิกฝรั่งเศส เครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎสยามชั้นที่หนึ่ง แลเครื่องอิสริยาภรณ์เหรียญทองชั้นที่สอง ๑๓๑ ๑๓๑ ๑๓๑

ฝ่ายท่านประธานาธิบดีรีพับลิกฝรั่งเศสนี้

มองซีเออร์เทโอฟิลเดลคาสเซเดบูเต เณรนามดีว่าการต่างประเทศ

๑๓๑

๑๓๑

๑๓๑

ผู้ซึ่งเมื่อใดสิ่งหนึ่งต้องมอบอำนาจให้ตรวจซึ่งกันและกัน เห็นเป็นอันควรต้องแบบอย่างใดก็ได้ ได้ไปศึกษาตกลงกันทำสัญญาเป็นข้อดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับกรุงกัมพูชาขึ้น ตั้งตนแต่ปากคลอง (กระพงพล) สดุงวิโรลือออสว่างฝั่งซ้ายทะเลสาบ เป็นต้นเขตแดนตรงทิศตะวันออก ไปจนบรรจบถึงคลองกะพงจาม ตั้งแต่ต้นต่อไป เขตแดนเป็นเส้นตรง - ทิศเหนือ ขึ้นไปจนบรรจบถึงภูเขาพนมดงรัก (คือภูเขาบรรทัด) ต่อนั้นไปเขตแดนเนื่องไปตามแนวยอดภูเขาบ้านน้ำในระหว่างดินแดนน้ำตกน้ำแสน แด่ดินแดนน้ำตกแม่โขง ฝ่ายหนึ่ง กับดินแดนน้ำตกน้ำมูลอีกฝ่ายหนึ่ง จนบรรจบถึงภูเขาผาต่าง แล้วต่อเนื่องไป ทางทิศตะวันออกตาม แนวยอดภูเขาจนบรรจบถึงแม่โขง ตั้งแต่บรรจบนั้นขึ้นไปแม่โขงเป็นเขตแดนของกรุงสยาม ตามความข้อ ๑ ในหนังสือสัญญาใหญ่ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒

ข้อ ๒

ฝ่ายเขตแดนในระหว่างเมืองหลวง พระบางข้างฝั่งขวาแม่น้ำโขง แลเมืองพิไชยกับเมืองน่านนั้น เขตแดนตั้งตนแต่ปากน้ำเชียงที่แยกจากแม่น้ำโขง เนื่องไปตามกลางลำแม่น้ำเชียง จนถึงที่แยกปากน้ำต่างเดยขึ้นไปตามลำน้ำต่างจนบรรจบถึงยอดภูเขาบ้านน้ำ ในระหว่างดินแดนน้ำตกแม่โขง แด่ดินแดนน้ำตกแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงที่

แห่งหนึ่งที่เขาแดนดิน ตั้งแต่ทวนเขตรแดนต่อเมืองขึ้นไปทางทิศเหนือ
ตามแนวยอดเขาบันนาศีในระหว่างดินแดนน้ำตกแม่โขง แด่ดินแดนน้ำ
ตกแม่เนาเจ้าพระยา จนบรรจบถึงปลายน้ำควบแดงเขตรต่อแดนเมือง
ไปตามลำน้ำควบจนบรรจบกับแม่น้ำโขง

ข้อ ๓

จะได้กำหนดเขตรแดนในระหว่างกรุงสยาม กับดินแดนที่เป็น
แผ่นดินอินโดจีนฝรั่งเศส รัฐบาลทั้งสองฝ่ายที่ได้ทำสัญญากันนต่างจะ
ตั้งข้าหลวงผสมกันไปทำการกำหนดเขตรแดนนี้ การกำหนดเขตร
แดนนี้ จะทำตามเขตรแดนที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑ และข้อ ๒ ทั้งจะ
กำหนดลงในดินแดนที่อยู่ในระหว่างทะเลสาบกับทะเล

เพื่อจะกระทำให้การของข้าหลวงผสมดังกล่าวขึ้น แด่เพื่อหลีกเลี่ยง
เพียงเดียวจากความยาก ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการ กำหนด
เขตรแดนในดินแดนซึ่งอยู่ในทะเลสาบและทะเลนี้ เมื่อก่อนที่จะตั้ง
ข้าหลวงผสม รัฐบาลทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเสียก่อนว่า จะกำหนด
ที่สำคัญแห่งใดเป็นที่หมายกำหนดเขตรแดนในดินแดนนี้ แห่งใดใน
เขตรแดนนี้จะจดทะเลเป็นต้น

จะได้ตั้งข้าหลวงผสม แด่ข้าหลวงที่จะตั้งตนทำการใน ๔ เดือน
ภายหลังวันรับอนุญาตใช้หนังสือสัญญาฉบับนี้

ข้อ ๔

รัฐบาลสยามยอมเสียสละอำนาจ ซึ่งเป็นเจ้าของแผ่นดินเมือง
หลวงพระบางที่อยู่ข้างฝั่งแม่น้ำโขง

เรือค้าขายแลแพไม้ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของคนไทยมีอำนาจที่จะขึ้นฝั่งได้ โดยสดวกปราศจากการขัดขวาง ในตอนแม่น้ำโขงซึ่งไหลตลอดที่ดินแดนของเมืองหลวงพระบาง

ข้อ ๕

เมื่อได้ตกลงกันตามข้อความซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ ตอนที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องการกำหนดเขตแดนในระหว่างทะเลสาบแดทเดแล้ว แต่เมื่อรัฐบาลสยามได้แจ้งความให้เจ้าพนักงานฝรั่งเศสทราบโดยทางราชการว่าที่ดินแดน ซึ่งเป็นผลแห่งการที่จะได้ตกลงกันกับที่ดินแดน ซึ่งอยู่ข้างทิศตะวันออกของเขตแดนตามที่ได้กำหนดลงไว้ในข้อ ๑ ข้อ ๒ ในหนังสือสัญญาฉบับนี้ว่า เจ้าพนักงานฝรั่งเศสจะรับเอาได้เมื่อใดแล้ว กองทหารฝรั่งเศสซึ่งได้เข้าตั้งอยู่ในเมืองจันทบุรีชั่วคราวหนึ่งตามหนังสือสัญญาฉบับที่ ๒ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ จะออกจากเมืองจันทบุรีในทันที

ข้อ ๖

ข้อสัญญา ข้อ ๔ ในหนังสือสัญญาใหญ่ฉบับที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ นั้น เป็นอันยกเลิก เปลี่ยนเป็นข้อสัญญาตามความต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามทรงรับสัญญาว่า พลทหารซึ่งจะได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ส่งไป หรือจะให้ตั้งประจำอยู่ในเขตแดนลุ่มน้ำตกแม่โขง ข้างฝ่ายกรุงสยามนั้นจะเป็นพลทหารชาติไทยอยู่ในใต้บังคับบัญชาทหารชาติไทยเสมอ มีความยกเว้นอย่างเดียวกับจากสัญญาข้อนี้ให้เป็นประโยชน์แก่ตำรวจภูธรไทย ซึ่งนายทหารชาติ

เดนมาร์กบังคับอยู่ในขณะนั้น ถ้ารัฐบาลสยามปรารถนาจะเปลี่ยนนายทหารเหล่านั้นให้เป็นนายทหารของชาติอื่น รัฐบาลสยามจะปรึกษาให้ตกลงกันกับรัฐบาลฝรั่งเศสก่อน

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องของต๋วยแขวงเมืองพระตะบอง เมืองเดียมวราฐ เมืองศรีโถกณนั้น รัฐบาลสยามสัญญาจะให้มีแต่กองพลตระเวรซึ่งเป็นที่ต้องการสำหรับรักษาความสงบเรียบร้อย คนที่จะให้เป็นพลกองตระเวรนั้นจะเกณฑ์เอาแต่พวกที่เป็นชาวเมือง ณ ที่นั้น

ข้อ ๗

ถ้าในการภายหลัง รัฐบาลสยามปรารถนาจะทำท่าเรือ คดอง ทางรถไฟ ที่ในดินแดนลุ่มน้ำตกแม่โขงข้างฝ่ายของกรุงสยาม (มีทางรถไฟที่จะให้เป็นทางติดต่อจาก กรุงเทพฯ ไปถึงที่แห่งใดในแคว้นลุ่มน้ำนี้ โดยเฉพาะ) แม้ว่าจะทำการเหล่านี้ไปมิได้แต่โดยดำฟังเจ้าพนักงานไทยโดยทุนของไทย รัฐบาลสยามจะปรึกษาให้ตกลงกันกับรัฐบาลฝรั่งเศส ส่วนการที่จะทำสำหรับให้การต่าง ๆ ที่กล่าวนี้เป็นผลประโยชน์ซึ่งกันเหมือนกัน

ในการที่จะใช้ท่าเรือ คดอง ทางรถไฟ ในแคว้นลุ่มน้ำตกแม่โขงข้างฝ่ายของกรุงสยามก็ดี ทั้งภายในพระราชอาณาเขตต์นอกไปจากแคว้นลุ่มน้ำนี้ก็ดี เป็นความเข้าใจกันว่า จะไม่ต่งพิงกับเงินให้ต่างกัน ให้เป็นการผิดไปจากหลักถาน ซึ่งจะต่งทำให้ต่มอกันในการค้าขาย ดังได้สัญญาไว้ในหนังสือสัญญาทั้งหลายที่กรุงสยามได้ลงชื่อ

ข้อ ๘

ในที่จะทำการให้สำเร็จไปตามความข้อ ๖ ของหนังสือสัญญา
ใหญ่วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๒ นั้น รัฐบาลสยามจะ
อนุญาตที่ดินเป็นขนาดกว้างยาวตาม ซึ่งจะได้กำหนดให้แก่รัฐบาล
วิมลค ณ ที่ต่าง ๆ ข้างฝั่งขวาของแม่น้ำโขง คือ

ที่ เชียงคาน หนองคาย เมืองสนับบุรี ที่ ๆ ปากน้ำคาน
(ฝั่งขวาหรือฝั่งซ้าย) บ้านมุกดาหาร เมืองเขมราฐ กับที่ปากน้ำมูน
(ฝั่งขวาหรือฝั่งซ้าย)

รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงกันจัดแจงเอาออกเจียซึ่งตั้งที่กีดกันไม่
ให้เรือเดินได้ตลอดในลำน้ำมูน ตอนที่อยู่ในระหว่างพินุดกับแม่น้ำโขง
ถ้าเห็นว่าการนั้นจะทำให้สำเร็จไปไม่ได้ หรือถ้าจะเปลืองเงินเกินไป
รัฐบาลทั้งสองจะช่วยกันจัดแจงทำทางบกให้ไปมาถึงกันได้ ในระหว่าง
เมืองพินุดแลแม่น้ำโขง

รัฐบาลทั้งสองจะตกลงกันด้วยว่า ในระหว่างเมืองจำปาศักดิ์
กับเขตรแดนเมืองหลวงพระบาง ตั้งที่ได้กำหนดลงไว้ในข้อ ๒ ของ
หนังสือสัญญาฉบับนี้ จะให้มีทางรถไฟขึ้นใช้แทนการเดินทางเรือที่ไม่
ตลอดในแม่น้ำโขง ถ้ายอมไว้กันว่าเป็นที่ประสงค์

ข้อ ๙

ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ไป เป็นการตกลงกันแล้วว่า รัฐบาลทั้งสองจะช่วย
ให้มีทางรถไฟ ตั้งแต่เมืองพนมเปญไปถึงเมืองพระตะบองขึ้นให้ใช้ได้โดย
ตลอด การก่อสร้างและการที่จะกระทำให้มีผลประโยชน์ขึ้นนั้นรัฐบาล

ทั้งสองจะทำเองโดยลำพัง ส่วนกรณีในที่ดินแดนของรัฐบาลใน รัฐบาล
นั้นรับทำ หรือรัฐบาลทั้งสองจะยินยอมพร้อมกันให้บริษัทไทยไปกับ
ฝรั่งแล้วบริษัทใดทำก็ได้

รัฐบาลทั้งสองได้เห็นด้วยกันแล้วว่าเป็น การจำเป็นที่จะทำการ
เพื่อจะให้ทางน้ำในคลองเมืองพระตะบอง ในระหว่างทะเลสาบกับเมือง
นั้นตั้งขึ้น เพื่อดูที่รัฐบาลฝรั่งแล้วพร้อมด้วยที่จะให้เอกชนที่เป็นชาวซึ่ง
รัฐบาลสยามอาจจะ ต้องการใช้ ทั้งสำหรับ ที่จะทำ การและรักษา การ ที่
กล่าวนี้ด้วย

ข้อ ๑๐

รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยินยอมรับรายชื่อของคน
ในบังคับฝรั่งแล้ว เช่นกับที่มอญแล้วเดียดอน ยกเว้นแต่คนจำพวกที่
จะโดยยอมรับกันทั้งสองฝ่ายได้เข้าจดทะเบียนอยู่ในรายชื่อนั้นโดยเหตุอัน
มิชอบธรรม เจ้าพนักงานฝรั่งจะได้ตั้งดำเนินรายชื่อเหล่านี้ให้แก่เจ้า-
พนักงานไทย

บุตรหลานของคนอยู่ในบังคับ ซึ่งเขาอยู่ในได้อำนาจศาล
ฝรั่งแล้วเช่นนี้จะไม่มีความที่จะอ้างเข้าไปอยู่ในทะเบียนได้ ถ้าหากว่า
คนเหล่านี้ไม่ได้ตกเป็นคนที่อยู่ในจำพวกซึ่งได้กำหนดไว้ ในข้อสัญญาต่อ
ความขึ้นไป ในหนังสือสัญญาน้อยฉบับนี้

ข้อ ๑๑

คนกำเนิดในประเทศเอเชีย เกิดในดินแดนซึ่งอยู่ในได้อำนาจ
ปกครองโดยตรงของกรุงฝรั่งเศส หรือในดินแดนที่อยู่ในความบ้องกัน
ของกรุงฝรั่งเศสแล้ว จะมีอำนาจที่จะรับความบ้องกันของฝรั่งเศสได้

ยกเว้นเสียแต่ผู้ซึ่งได้เข้ามาตั้งอยู่ในกรุงสยามเมื่อก่อนเวลาที่ดินแดนที่
กำเนิดของคนเหล่านั้นได้เข้าอยู่ในอำนาจปกครอง หรือความป้องกัน
ของฝรั่งเศส

ความป้องกันฝรั่งเศสจะมีไปถึงเพียงบุตรของคนเหล่านั้น แต่
จะไม่มีเมื่อแผ่ต่อไปถึงหลานของคนเหล่านั้น

ข้อ ๑๒

ในการเกี่ยวข้องด้วยอำนาจศาล ซึ่งตั้งแต่ต่อไปคนฝรั่งเศส
แต่คนในบังคับฝรั่งเศสในกรุงสยาม จะต้องเข้าอยู่ในใต้อำนาจโดยไม่มี
ที่ยกเว้นเลยนั้น รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงกันทำข้อสัญญาที่จะกล่าว
ต่อไปนี้ ซึ่งใช้แทนข้อสัญญาที่มีอยู่แต่ก่อน

๑. ในความอาญา คนฝรั่งเศสหรือคนในบังคับฝรั่งเศสจะอยู่ใน
ใต้อำนาจศาลฝรั่งเศสเท่านั้น

๒. ในความแพ่ง คดีท่งฟ้องซึ่งคนไทยเป็นโจทก์ฟ้องคนฝรั่งเศส
หรือคนในบังคับฝรั่งเศส จะต้องฟ้องต่อศาลกงสุลฝรั่งเศส

คดีท่งฟ้องซึ่งคนไทยเป็นจำเลย ศาลไทยสำหรับพิจารณาคดี
ความต่างประเทศซึ่งได้ตั้งไว้ ณ กรุงเทพ ฯ จะพิจารณาคัดสิน

ยกเว้นเสียแต่ที่ในมณฑลเมืองนครเชียงใหม่ นครลำปาง
นครลำพูน นครน่าน ความอาญาและความแพ่งท่งฟ้อง ซึ่งคนใน
บังคับฝรั่งเศสมีคดี ศาลต่างประเทศไทยจะพิจารณาคัดสิน แต่เป็น
ความเข้าใจกันว่า ในคดีความท่งฟ้องนี้ กงสุลฝรั่งเศสมีอำนาจที่จะไป
อยู่ในศาลเมื่อก่อนเวลาชำระได้ หรือจะให้ใหม่ผู้แทนผู้หนึ่งซึ่งได้รับอำนาจ

ตามสมควรแล้วไปอยู่ที่ศาลในเวลาชำระก็ได้ แต่เมื่อเห็นว่าเป็นการ
สมควรแก่ผลประโยชน์ของความยุติธรรม จะทำความแนะนำที่ทักท้วง
ขึ้นได้ทุกอย่าง

ในคดีความซึ่งคนฝรั่งเศสหรือคนในบังคับฝรั่งเศสเป็นจำเลยนั้น
ถ้าในระหว่างความพิจารณา กงสุลฝรั่งเศสเห็นเป็นเวลาดังสมควรที่จะ
ขอถอนคดีความนั้นออกเสีย โดยทางที่จะทำหนังสือขอไปเมื่อใดก็ได้

คดีความนั้นก็ต่อลงไปยังศาลกงสุลฝรั่งเศส ซึ่งตั้งแต่เวลา
นั้นไปจะพิจารณาคดีนั้นได้ตามลำพัง แต่เจ้าพนักงานไทยจะตั้งเคราะห์
ช่วยชำระแก้ศาลนั้นด้วย

การฟ้องอุทธรณ์ต่อคำตัดสินทั้งปวง ของศาลสำหรับพิจารณา
คดีความต่างประเทศคดี ของศาลต่างประเทศสำหรับมณฑลที่ ๔ ที่ได้
กล่าวมาแล้วนั้น จะต้องไปฟ้องอุทธรณ์ที่ศาลอุทธรณ์ ณ กรุงเทพฯ

ในกาลภายหน้า เรื่องการที่ชาวประเทศเอเซียซึ่งมิได้เกิดใน
ดินแดนที่ตรงอยู่ในอำนาจ หรือในดินแดนที่อยู่ในความบงกัของ
กรุงฝรั่งเศส หรือผู้ซึ่งมิได้เปลี่ยนชาติโดยถูกต้องตามกฎหมาย จะ
เข้าเป็นคนอยู่ในความบงกัของฝรั่งเศสได้นั้น รัฐบาลของริบบัติก
จะได้รับอำนาจซึ่งกรุงสยามจะยอมให้แก่ประเทศหนึ่งประเทศใดในกาล
ภายหน้า

ข้อ ๑๔

ข้อความทั้งหลายซึ่งมีอยู่ใน หนังสือสัญญาใหญ่ สัญญา น้อย
แต่สัญญาทั้งปวงแต่ก่อนมาในระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศสที่หนึ่ง
คือสัญญาซื้อขายฉบับนั้นมิได้เปลี่ยนแปลงเสียนั้น ยังคงใช้ได้โดยเดิม

ข้อ ๑๕

ถ้าเกิดความขัดข้องไม่เห็น ต่อกันในความหมายของ หนังสือสัญญาซึ่งได้เขียนขึ้นในภาษาฝรั่งเศส แต่ภาษาไทยนี้ ภาษาฝรั่งเศสจะเป็นหลักข้างเดียว

ข้อ ๑๖

หนังสือสัญญาน้อยนี้ ต้องมีอนุญาตในกำหนด ๔ เดือน ตั้งแต่วันที่ได้ลงชื่อหรือให้เรื่อกว่านั้น ถ้าจะกระทำได้

ในการที่จะให้เป็นพะยานสำคัญนั้น ผู้มีอำนาจเต็มทั้งฝ่ายได้ลงชื่อไว้ในหนังสือสัญญานี้ และได้ประทับตราลงไว้ด้วยกัน

ได้ทำที่กรุงปารีส (เป็นสองฉบับเหมือนกัน)

ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒

(ประทับตราแดง) พระบาทสุริยา

(ประทับตราแดง) เดลคาสเซ

หมายเหตุ พระวิหารตั้งอยู่ในที่เวาพนมตงรัก

หนังสือสัญญา

ระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส

ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ (ค.ศ. ๑๘๐๗)

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๖ หม่อมเจ้า
จรรยาทัต กฤดากร อัครราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็ม กับมองซิ-
เออร์ บิชอง เสนาบดีว่าการกระทรวงต่างประเทศฝ่ายฝรั่งเศส ได้
แลกเปลี่ยนฉบับรติไฟหนังสือสัญญาต่อกันเสร็จแล้ว มีข้อความใน
หนังสือสัญญานั้น ดังต่อไปนี้

หนังสือสัญญา

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามกับเปเรดีเตนต์ แห่งวิบับติก ฝรั่งเศส
อาศัยเหตุการณ์อันมีขึ้นเพื่อทำการปักปันเขตแดน เพื่อให้ได้เร็ว
ตามความในหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก
๑๒๒ คฤศักราช ๑๗๐๔ นั้น มีความประสงค์ที่จะแบ่งปันเขตแดน
สยามซึ่งติดต่อกับเขตแดนฝรั่งเศส ให้แล้วเสร็จเป็นครั้งที่สี่ โดย
ทางต่างฝ่ายต่างผ่อนผันแลกเปลี่ยนเขตแดนต่อกันประการหนึ่ง อีก
ประการหนึ่ง มีความประสงค์ที่จะให้การเกี่ยวข้องกันในระหว่างสอง
ประเทศนั้นระงับลงเสีย โดยแก้ไขจุดใช้วิธีอำนาจศาลเป็นแบบเดียว
และให้คนในบ้องกันฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในกรุงสยาม มีกรรมสิทธิมาก ขึ้นอีก
ด้วย จึงได้ตกลงกันทำหนังสือสัญญาใหม่ ฉบับหนึ่ง แล้วได้แต่งตั้งมี
อำนาจเต็มสำหรับการทำสัญญานางสองฝ่าย คือ

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ ภาวตรมहाจักรกรีบรมราชวงศ์ และตราครองออฟฟิศเสียดียองตอเนอ ฯลฯ เลื่อนาบัดี้ว่ากาารต่างประเทศฝ่ายหนึ่ง

ฝ่ายเปร์ดีเตนต์แห่งบริบัตติกฝรั่งเศสั้น มงซีเออร์ อิกเตอร์ เอมีตมารีโยเดฟ คอดแดง (เดอปลังซี) อัครราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็มของบริบัตติกฝรั่งเศสตราออฟฟิศเสียดียอง ตัดุกของบับ ดิกอกฝ่ายหนึ่ง

ต่างได้รับหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ที่ได้สอบสอวมกันเห็นถูกต้องตามแบบอย่างแล้ว จึงได้พร้อมกันตกลงทำหนังสือสัญญามีข้อความดังกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมือง พระตะบอง เมือง เดียม ราฐ กับเมืองศรี ได้ภณให้แก่กรุงฝรั่งเศส ตามกำหนดเขตแดน ดังว่าไว้ในข้อ ๑ ของหนังสือสัญญา ว่าด้วยปักปันเขตแดน ซึ่งติดท้ายหนังสือสัญญานี้

ข้อ ๒

รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองคานซายและเมืองตราด กับทั้งเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้น ให้แก่กรุงสยามตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ในข้อ ๒ ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ ๓

การที่จะตั้งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะได้จัดให้
ตำรวจภายในโดยสมบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนทวีไฟต์สัญญาแล้ว

ข้อ ๔

กรรมการรวมกันของหนึ่ง มีนายทหารและพนักงานฝ่ายไทย
และฝรั่งเศส ซึ่งต้องประเทศซึ่งทำสัญญาจะได้เลือกตั้งขึ้นภายในสี่
เดือน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนทวีไฟต์สัญญาแล้ว และให้ไปปักเขต
แดนที่ป้องกันที่ตกลงกันใหม่ กรรมการนี้จะตั้งมีอยู่กับในฤดูที่จะ
ทำการได้ทันที และให้ทำการตามความที่กำหนดที่กล่าวไว้ในสัญญา
ว่าด้วยปักปันเขตแดนที่ตัดท้ายหนังสือสัญญา

ข้อ ๕

บรรดาคนชาวทวีปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับฎาในบ้องกันของ
ฝรั่งเศส ผู้ซึ่งจะได้จัดบัญชีตามความข้อ ๑๑ ในหนังสือสัญญานั้นที่
๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ คริตศักราช ๑๘๐๕ นั้น ถ้า
เป็นคนที่จัดบัญชีในที่ว่าการกงสุตฝรั่งเศสในกรุงเทพฯ ภายหลังวันที่
ลงชื่อหนังสือสัญญานั้นแล้ว จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยาม
ตามธรรมเนียมของบ้านเมือง

อำนาจศาลคดีต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้อำไว้ในข้อ ๑๒
ของ หนังสือสัญญา ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒
คริตศักราช ๑๘๐๕ นั้น จะต้องผ่อนใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาล
ที่ตัดท้ายหนังสือสัญญา ให้ขยายใช้ทั่วไปทั้งกรุงเทพฯ สำหรับคน

ชาวเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับหรืออยู่ในบังคับกันของฝรั่งเศส ที่ว่าไว้ใน
ข้อ ๓๐ และข้อ ๓๓ ของหนังสือสัญญาเก่าที่กล่าวมาแล้ว และเป็น
คนที่ได้จัดบัญชีอยู่ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้จะเลิกไม่ใช้ต่อไปอีก จะเปลี่ยนอำนาจ
ศาลคดีต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาลฝ่ายสยาม ตามธรรมเนียมของ
บ้านเมืองเมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายรวมลักษณะต่าง ๆ คือ กฎหมาย
ลักษณะอาญาหรือโทษกฎหมายลักษณะแพ่งและการค้าขาย กฎหมาย
ลักษณะวิธีพิจารณาคดี และกฎหมายลักษณะจัดตั้งศาล

ข้อ ๖

คนชาวเอเชียซึ่งอยู่ในบังคับและบังคับกันของฝรั่งเศส จะต้องมี
กรรมสิทธิ์เหมือนคนในพื้นที่เมืองตลอดทั่วกรุงสยาม คือกรรมสิทธิ์ใน
การถือที่ดิน กรรมสิทธิ์ในการที่จะอยู่หรือจะเที่ยวไปแห่งใด ๆ ไม่มี
กำหนดห้ามด้วย

คนเหล่านี้จะต้องเสียภาษีอากรและด้วย หรือการเกณฑ์ใช้
ราชการตามธรรมเนียม

แต่จะไต่ยกเว้นจากเกณฑ์ทหาร และจะไม่ต้องเสียภาษีหรือ
ค่าแรงแทนเกณฑ์เป็นการพิเศษอื่นอีก

ข้อ ๗

ข้อความทั้งปวงในหนังสือสัญญาใหญ่น้อยทั้งปวง ที่มีอยู่แต่
ก่อนในระหว่างกรุงสยามกรุงฝรั่งเศส ซึ่งไม่ได้แก้ไขไว้ในหนังสือ
ต้องคงอยู่เต็มตามเดิม

ข้อ ๘

ถ้ามีข้อเถียงกันขึ้นในการแปล หมายของ หนังสือ ตัญญาณ ที่ได้
ทำไว้ทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสนั้น จะต้องใช้ภาษาฝรั่งเศส
เป็นหลัก

ข้อ ๙

หนังสือ ตัญญาณ จะต้องบริบูรณ์ภายในกำหนดสี่เดือน นับตั้งแต่
วันที่ได้ลงชื่อหรือออกกำหนดนั้นถ้าจะทำได้ หนังสือ ตัญญาณ ผู้มีอำนาจ
เต็มทั้งสองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราไว้เป็นสำคัญ กระทำอย่าง
ละ ๒ ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ คฤศตศักราช ๑๙๐๗

(ประทับตราเซ็น) เหวะวงษ์วโรประการ

(ประทับตราเซ็น) วิกอลแดง (เดอปัลังซี)

สัญญาว่าด้วย
ปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญา

ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕

เพื่อประโยชน์ที่จะให้กรรมการ ซึ่งกล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญาดังว่านี้ จัดการปักปันเขตแดนให้ระตวกดี และเพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้นข้อขัดข้องขึ้นได้ ในการปักปันเขตแดนนั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับรัฐบาลบริบัตติฝรั่งเศสจึงได้ยินยอมตกลงกันตามความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะภูเก็ตเป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นั้นต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงต้นเขาพนมกระวาน และเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการณ์อย่างใด ๆ ก็ดี ฟากไหนเขาเหล่านั้นข้างทิศตะวันออกทั้งหมดนั้นมาตลอดของเกาะบอดงนั้น ต้องคงเป็นดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศสแล้ว เขตแดนต่อไปตามต้นเขาพนมกระวานทางทิศเหนือจนถึงเขาพนมทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่บนน้ำทงหลาย ระหว่างด้านที่ไหลตกอำวดยามฝ่ายหนึ่ง กับด้านที่ไหลตกทะเลดำอีกแห่งหนึ่ง ตั้งแต่เขาพนมทมนี้เขตแดนไปตามทิศพายัพก่อนแล้วจึงไปตามทิศเหนือ ตามเขตแดนซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบันระหว่างเมืองพระตะบองฝ่ายหนึ่ง กับเมืองจันทบุรีและเมืองตราดอีก

ฝ่ายหนึ่งแล้ว ต่อไปจนถึงที่เขตแดนข้ามลำน้ำได้ ตั้งแดนต่อไปตาม
 ลำน้ำจนถึงปากที่ต่อลำน้ำครีโธภณ และตามลำน้ำครีโธภณต่อไป
 จนถึงที่แห่งหนึ่งในลำน้ำ ประมาณสิบกิโลเมตรฤดูสองร้อยห้าสิบเจ็ด
 ไต่เมืองอาร์ญ ตั้งแต่ทิศเส้นตรงไปถึงเขาดงแรก ตรงระหว่างกลาง
 ทางช่องเขาทั้งสองที่เรียกว่าช่องตะโกกับช่องละเมิด แต่ไต่เป็นที่เขา
 ใจกันว่า เส้นเขตแดนที่กล่าวมาที่จุดนี้ จะต้องปักปันกันใหม่ทางเดิน
 ตรงในระหว่างเมืองอาร์ญช่องตะโก คงไว้ ในเขตกรุงสยามตั้งแต่ที่เขาดง
 แรกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เขตแดนต่อไปตามเขาน้ำที่ตกทะเล
 ฟ้าและแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับที่ตกน้ำนอกฝ่ายหนึ่ง แล้วต่อไปจน
 ตกลำน้ำโขงได้ปากมูน ตรงปากห้วยดอนตามเส้นเขตแดนที่กรรมการ
 ปักปันเขตแดน ครังก่อนได้ตกลงกันแล้วเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม รัตน-
 โกสินทรศก ๑๒๕ ศกศตศักราช ๑๙๐๗

ได้เขียนเส้นพรมแดนประเพณีไว้อย่างหนึ่ง ในแผนที่ตามความ
 ที่กล่าวในข้อนี้คดีนี้ในสัญญาด้วย

ข้อ ๒

เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้น ตั้งแต่ข้างทิศใต้ ในแม่น้ำโขง
 ที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไปตามกลางลำน้ำเหืองจนถึงที่แรกเกิด น้ำ
 นีทเรียกว่าภูเขามะยิง ตอนเขตแดนไปตามเขาน้ำตกแม่น้ำโขง
 ฝ่ายหนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่งจนถึงที่ในลำแม่น้ำโขงที่
 เรียกว่าแก่งผาไต่ตามเส้นพรมแดน ที่กรรมการปักปันเขตแดนได้ตกลง
 กันไว้แต่ ณ วันที่ ๑๖ มกราคม รัตนโกสินทรศก ศกศตศักราช ๑๙๐๖

ข้อ ๓

กรรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญา
 ดังฉนั้น จะต้องทำการปักปันหมายเขตลงไว้ในพื้นที่ตามเขตแดนที่
 ไว้ในข้อ ๑ นี้ ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตแดนกันอยู่นั้น
 รัฐบาลฝรั่งเศสจะมีประสงค์จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนใหม่ เพื่อจะ
 ให้เป็นไปตามลักษณะภูมิประเทศแทน เส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอม
 กันไว้แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนั้น ถึงแม้ว่าจะเกิดมีเหตุ
 การณ์อย่างไร ๆ ก็ดี จะต้องทำให้เป็นที่ลงดำเลี่ยประโยชน์ของ
 รัฐบาลสยามด้วย

สัญญาฉบับนี้อาจเต็มทั้งสองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราได้
 เป็นสำคัญอย่างตงสองฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม
 รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ๑๑๖๖

(ประทับตราและเซ็น) เหวะวงษ์โรประการ

(ประทับตราและเซ็น) วิคอดแลง (เดอปลังซี)

บทที่ ๒๒

อำนาจในอากาศเหนืออาณาเขต

๑. หลักทั่วไป

ในตอนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ รัฐบาลต่าง ๆ ได้เผชิญกับปัญหาในการควบคุมการเดินทางอากาศของเครื่องบิน (airplanes) และอากาศนาวา (balloons) ที่เพิ่งคิดกันขึ้นใหม่ ๆ ทั้งนี้ไม่เคยมีกฎหมายประเพณีมาก่อน นักนิติศาสตร์จึงได้พยายามวางกฎเกณฑ์โดยเปรียบเทียบกับเขตอำนาจของรัฐเหนือพื้นดินและอาณาเขตน่านน้ำเกี่ยวกับเขตอำนาจในที่ว่างเปล่าในอากาศ (air space)

air space คือ ที่ว่างเปล่าในอากาศ หรือที่ว่างเหนือผิวดิน สูงขึ้นไปไม่มีต้นตูด (อวกาศ)

ความกตของบรรยากาศบนผิวดินที่ระดับน้ำทะเล ๑๔.๗ ปอนด์ต่อหนึ่งตารางนิ้ว ระยะเวลาสูง ๑๒,๐๐๐ ฟุตขึ้นไปขาดออกซิเจน

Atmosphere คือบรรยากาศที่หุ้มห่ออยู่นอกโลก Professor Carl Stomer แห่งมหาวิทยาลัยฮอดส์ไค ประมาณว่าสูง ๖๐๐ ไมล์ ล้วนต่ำที่มีน้ำหนักมากประมาณ ๑๗,๐๐๐ ฟุต

Stratosphere ล้วนบนของบรรยากาศตั้งต้นประมาณ ๗ ไมล์ (๑๒,๕๖๐ ฟุต) สูงขึ้นไปถึง Ionosphere

อากาศยาน (aircraft) เป็นคำรวมคำสำหรับเรียกยานทุกชนิดที่ดำงาารถลอยหรือเคลื่อนไปในอากาศได้ เป็นยานหรือโครงสร้างชนิด

ใด ๆ ซึ่งแผนแบบให้ได้รับการพยุงตัวจากอากาศ จะเป็นโดยอาศัย
ความลอยตัว หรือปฏิกิริยาที่เกิดจากการเคลื่อนไหวยะหว่างอากาศ
กับส่วนหนึ่งส่วนใดของยานหรือโครงสร้าง^{๕๕}ก็ได้

อากาศยาน (aircraft) หมายความว่าความรวมตลอดถึงเครื่อง^{๕๕}ทั้ง
ซึ่งทรงตัวในบรรยากาศ (atmosphere) โดยปฏิกิริยา (reaction)
แห่งอากาศ

อากาศนาวา (balloon) หมายความว่าอากาศยานเบา^{๕๕}กว่า
อากาศซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องกลโดยมีเครื่องถ้อย

เครื่องบิน (airplane) หมายความว่า อากาศยานหนัก^{๕๕}กว่า
อากาศซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องกล และทรงตัวในการบินโดยปฏิกิริยา
แอโรไดนามิค (aero-dynamic) บนผิว (surface) ของเครื่องซึ่ง
คงที่อยู่ในขณะบินตามพหุติภาพต่างๆ แห่งการบินนั้น

อากาศยานแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ เบากว่าอากาศ และ
หนักกว่าอากาศ

อากาศยานเบากว่าอากาศ (lighter-than-air aircraft) หรือ
บางทีก็เรียกว่า Acrostat เป็นประเภทที่^{๕๕}ได้รับแรง ยกลอยตัวไปใน
อากาศได้โดยความลอยตัว (buoyancy) เช่นอัติไฮโดรเจน คือ บัลลูน
(balloon) ซึ่งแบ่งเป็นบัลลูนปล่อย (free balloon) และบัลลูนด้าม
(captive balloon) อีกประเภทหนึ่งคือนาวาอากาศแบ่งเป็น ๓ แบบ
คือ อ่อน (non-rigid) กึ่งแข็ง (semi-rigid) และอากาศนาวา^{๕๕}แข็ง
(rigid-airship)

อากาศยานหนักกว่าอากาศ (heavier-than-air) บางทีก็เรียกว่า Aerodyne คือประเภทได้รับการยกลอยตัวไปในอากาศได้โดยแรงทางพลศาสตร์ (aerodynamic forces) อันเป็นผลจากการเคลื่อนไหลของลมผ่านชั้นระหว่างอากาศกับผิวหนึ่งส่วนของอากาศนั้น

อากาศยานประเภทนี้แบ่งเป็น ๒ แบบ คือ ที่ไม่มีกำลังขับเคลื่อนได้แก่เครื่องร่อน (glider) และจรวด อีกประเภทหนึ่งได้แก่ที่ขับเคลื่อนด้วยกำลัง (power-driven) คือเครื่องบิน (aeroplane) เครื่องกระพือบิน (ornithopter) ยานโรเตอร์ (rotorcraft)

เครื่องบินแยกเป็นเครื่องบินบก (landplane) เครื่องบินน้ำ (seaplane) เครื่องบินน้ำบก (amphibian) เครื่องบินพลเรือน (civil airplane) เครื่องบินทหาร (military airplane) คือทิ้งระเบิด (bomber) ชับได้ (fighter) ตรวจการณ์ (reconnaissance) ดำเนิน (transport) ฝึก (trainer) ค้นหาและกู้ (search and rescue)

เครื่องโรเตอร์ แยกเป็น cyclogyro (ปีกหมุน) gyroplane (มีใบพัดบนปีก) และ helicopter (ใบพัดหมุนโดยเครื่องยนต์)

เขตอำนาจในอากาศเหนืออาณาเขตนั้น มีความเห็นต่าง ๆ กัน ประการแรกเห็นความเห็นเก่าแก่สืบเนื่องจากสมัยก่อนมีอากาศยานว่ามีเสรีภาพเต็มที่ ในอากาศเหมือนกับเสรีภาพในทะเลหลวงไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ

ประการที่สอง เป็นความคิดใหม่ที่ว่า รัฐอาจอ้างสิทธิในอาณาเขต เฉพาะอากาศที่อยู่เหนือพื้นดินขึ้นไปเพียงความสูงระยะหนึ่งเท่านั้น

เช่นหนึ่งพันฟุตเหนือพื้นดินตอนที่ยังขึ้นไปบนเขานั้น รัฐก็ไม่มีสิทธิในอาณาเขตโดยเปรียบเทียบกับทะเลหลวง ระยะเวลาที่ขึ้นไปนั้นเท่ากับนอกเขตทะเลชายฝั่ง (marginal sea) ซึ่งต้องเปิดเป็นกลางให้ทุก ๆ รัฐมีเสรีภาพในการใช้ได้ทุกอัน

ประการที่สาม มีนักนิติศาสตร์บางคนเห็นว่าที่ว่างเปล่าเหนืออาณาเขตควรอยู่ภายใต้เขตอำนาจทั้งหมด แต่ต้องอยู่ในภาวะจำยอมในการใช้สิทธิผ่านโดยบริสุทธิเพื่อประโยชน์แก่รัฐอื่น

ในประการสุดท้าย เป็นความเห็นว่า รัฐมีอำนาจอธิปไตยในอากาศเหนือดินแดนโดยไม่จำกัดตามหลัก *common law* ว่า *cujus est solum ejus est usque ad coelum*. เจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของอากาศเหนือพื้นดินสูงขึ้นไปโดยไม่มีขอบเขต

ในระยะต้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ผู้เป็นฝ่ายในสงครามได้อ้างสิทธิเหนือพื้นดินโดยไม่จำกัด อันเป็นมาตรการเพื่อการป้องกัน ในขณะเดียวกันรัฐที่เป็นกลางก็ได้เคยปฏิเสธมิให้อากาศยานของผู้เป็นฝ่ายในสงครามผ่านเหนืออาณาเขต แต่คงว่ารัฐต่าง ๆ ถือว่าพื้นอากาศเหนือพื้นดินเป็นส่วนของพื้นดิน มิใช่ทำนองเดียวกับทะเลชายฝั่งหรือช่องแคบระหว่างประเทศ โดยเฉพาะฮอตันดาและสวีตเซอร์แลนด์ได้ระงับในเรื่องนี้มาก โดยห้ามมิให้เครื่องบิน ทั้งของสัมพันธมิตรและเยอรมันผ่าน เมื่อสงครามสิ้นสุดลงก็ปรากฏว่าได้ข้อหัดกอธิปไตยเหนือพื้นดินโดยไม่จำกัด แต่คงมีปัญหาเรื่องการผ่านโดยบริสุทธิจะถือเป็นสิทธิหรือต้องทำเป็นสันนิษฐาน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๙ ได้มีการลงนามในอนุสัญญาจำกัดด้วยการเดินอากาศที่กรุงปารีสเฉพาะเวลาตั้งบริวารองอธิปไตยเหนือพื้นดินโดยไม่จำกัดรวมทั้งเหนือน่านน้ำอาณาเขตด้วยในขณะเดียวกันกับรัฐยินยอมให้เครื่องบิน มีเสรีภาพในการเดินผ่านโดยบริดจ์ที่ เหนือดินแดนและน่านน้ำอาณาเขตในเวลาสงบ

สัญญาของ เครื่องบิน ให้ถือตามเจ้าของ และการ จดทะเบียน การจดทะเบียนให้จำกัดเฉพาะพลเมืองของรัฐ หรือบริษัทที่จดทะเบียนของชาตินั้นๆ

อนุสัญญาระบุให้ตั้งกรรมการเดินอากาศชื่อ International Commission for Air Navigation (CINA) มีหน้าที่วางระเบียบในการเดินอากาศทั่วไป

ต่อมาเมื่ออนุสัญญา Habana ค.ศ. ๑๙๒๘ เกี่ยวกับการเดินอากาศพาณิชย์ ยินยอมอธิปไตยเหนืออาณาเขตตามอนุสัญญากรุงปารีส และยินยอมให้เครื่องบินผ่านโดยบริดจ์ที่ กำหนดการร่วมมือเกี่ยวกับอนุสัญญาระบบสัญญาและส่งเสริมการควบคุมการเดินอากาศให้เหมือนกันทุก ๆ ประเทศ

เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๔ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ๕๔ ประเทศได้ประชุม Civil Aviation ที่ชิคาโก เครื่องบินของรัฐไม่อยู่ในข่ายแห่งอนุสัญญาที่ตกลงกัน มาตรา ๑ กล่าวว่า รัฐภาคีรับรู้ว่าทุก ๆ รัฐมีอธิปไตยสมบูรณ์ ในอากาศเหนืออาณาเขต

นอกจากนี้ได้ตกลงกันในหลักสำคัญ ๆ เช่น เครื่องบินที่ไม่อยู่ในสายการบินระหว่างประเทศ ที่มีสิทธิที่จะบินผ่านประเทศต่างๆ ได้โดยไม่มีหยุดร่อนลง (non-stop) และอาจร่อนลงได้โดยมิต้องขออนุญาตก่อน รัฐบาลสิทธิของรัฐในการผูกขาดการบินชายฝั่ง (cabotage) เครื่องบินจะจดทะเบียนกว่าหนึ่งประเทศไม่ได้

อนุสัญญา^๕นี้ให้ตั้งองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ International Civil Aviation Organization (ICAO) วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาหลักการ และเทคนิคในการเดินอากาศระหว่างประเทศและเพื่อการปรับปรุงส่งเสริมทำอากาศยานระหว่างประเทศ

นอกจากอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ได้มีการตกลงแยกออกไปอีก คือ The International Air Services Transit Agreement หรือที่เรียกกันว่า Two Freedoms Document มีข้อความสำคัญ คือการใช้สิทธิในการบินผ่านอาณาเขตโดยไม่มีร่อนลง และสิทธิที่จะร่อนลงโดยมิใช่เพื่อการเดินอากาศ การตกลง International Air Transport Agreement หรือที่เรียกว่า Five Freedoms Agreement มีความสำคัญเพิ่มเติมจากข้างบนนี้อีกตามข้อคือ (๓) สิทธิในการส่งผู้โดยสาร ฝูงเมด และสินค้าที่รับมาจากดินแดนที่เครื่องบินมีสัญชาติ (๔) สิทธิที่จะรับคนโดยสาร ฝูงเมดและสินค้าไปส่งยังดินแดนดังกล่าวแล้ว (๕) สิทธิที่จะรับคนโดยสาร ฝูงเมดและสินค้าเพื่อไปยังรัฐอื่น ๆ ที่เป็นภาคีแห่งข้อตกลงนี้^๕

ในกรณีฉุกเฉิน เครื่องบินของรัฐหนึ่งมีสิทธิผ่านโดยบริสุทธิเหนืออาณาเขตของรัฐอื่น เนื่องจากอากาศวิปริตจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนทางเดินแม้ไม่มีข้อตกลงระหว่างกันก็ตาม

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ เครื่องบินของสหรัฐซึ่งบินในสายการบินปกติจากเวียนนาไป Udine ประสบอากาศวิปริตอย่างร้ายแรงและถูกเครื่องบินขับได้ยูโกสลาฟยิงตก สหรัฐได้ประท้วงโดยอ้างสิทธิผ่านโดยบริสุทธิและความเชื่อใจในกรณีนี้ ก่อนที่รัฐบาลยูโกสลาฟได้ตอบ เครื่องบินชนลงที่ไม่ได้ติดอาวุธของสหรัฐก็ถูกยิงตกอีก รัฐบาลยูโกสลาฟได้ตอบแสดงความเสียใจที่เครื่องบินตก นักบินเสียชีวิตเพราะไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งให้ร่อนลง

ผู้ที่กระทำผิดใน อากาศยาน ประมวลกฎหมาย มาตรา ๔ บัญญัติว่า การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ขณะใดให้ถือว่าการทำความผิดในราชอาณาจักร

๒. การสื่อสารทางวิทยุ

การส่งข่าวสารต่างๆเดิมมาใช้โทรเลข (มีสาย) ต่อมาก็ได้ค้นพบวิธีส่งโดยไม่ต้องใช้สายไฟฟ้า คือวิทยุ ก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยขึ้นอีก ทำนองเดียวกับปัญหาเรื่องอากาศยาน แต่ปัญหาเรื่องวิทยุนี้ไม่สู้สำคัญเท่ากับการเดินอากาศ

ในการประชุมของ Institute of International Law ที่เมือง Ghent ใน ค.ศ. ๑๙๐๖ ได้วางหลักว่า "อากาศ (air) เป็นเสรี รัฐ

มีสิทธิที่จะคุ้มครองรักษาตามความจำเป็น ทั้งในเวลาดังบและเวลาดังคราม บัญหากฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจนั้น ผู้พันอยู่กับปัญหาในทางปฏิบัติในการควบคุมระบบต่างๆในการส่งข่าวสาร”

ตามอนุสัญญา International Wireless Telegraph Convention ค.ศ. ๑๙๐๖ ที่กรุงเบอร์ลิน เกี่ยวกับการส่งข่าวสารระหว่างเรือและสถานีชายฝั่ง ต่อมา ค.ศ. ๑๙๑๒ มีอนุสัญญาใหม่ที่กรุงลอนดอนระหว่าง ๔๓ ประเทศ เกี่ยวกับการตั้งสถานีวิทยุ เวิลด์ไวด์และวิธีส่งข่าวสาร

อนุสัญญากรุงอชิงตัน ค.ศ. ๑๙๒๗ International Radiotelegraph Conference & International Radio Convention ระหว่าง ๑๗ ประเทศเพิ่มเติมอนุสัญญาก่อนๆ ให้รัดกุมขึ้น ตลอดจนการควบคุมสถานีส่งวิทยุและการใช้ขนาดคลื่น

อนุสัญญาว่าด้วยการโทรคมนาคม ค.ศ. ๑๙๓๒ (The Telecommunication Convention) ที่กรุงแมดริด นิยามคำโทรคมนาคมว่า การส่งสัญญาณเครื่องหมาย ด้ายลักษณะอักษร ภาพหรือเสียงโดยมีสายหรือเสียงโดยไม่มีสาย หรือด้วยระบบอื่นที่ใช้ก็ตาม อนุสัญญานี้ให้ตั้งสหภาพโทรคมนาคม

ต่อมาการประชุมที่โคโร ค.ศ. ๑๙๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาแมดริด ค.ศ. ๑๙๓๒ ต่อมาก็ประชุมกันที่ Atlantic City ใช้ข้อตกลงกันใหม่นี้ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘

จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ยังไม่ด้ามารวดตกลงทางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ การตั้งวิทยุกระจายเสียง (broadcasts) เพราะมิใช่แต่เพียงการควบคุมขนาดคลื่นและระบบอื่น ๆ ในการตั้งเท่านั้น รัฐที่ไม่ยอมให้เสรีภาพอันสมบูรณ์แก่ประชาชน ก็คัดค้านการส่งกระแสคลื่นวิทยุกระจายเสียงเข้าไปในอาณาเขต

การโฆษณาใด้ร้ายรัฐอื่น ๆ อาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาเมื่อเป็นกักระทำโดยสถานีตั้งที่อยู่ในความควบคุมของรัฐบาล โดยทั่ว ๆ ไป แล้วการกระจายเสียงย่อมมีประโยชน์ การทำความเข้าใจอันดี ระหว่างประเทศ และเป็นประโยชน์ในการศึกษามากมาย

๓. ปัญหาเขตอากาศและอวกาศ

(๑) ข้อความทั่วไป

เครื่องบินและวิทยุที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่สิบได้ก่อให้เกิดปัญหาในบรรดารัฐต่าง ๆ ในโลกนี้เกี่ยวกับสิทธิและการควบคุมที่ว่างเปล่าเหนืออาณาเขต ยานอวกาศ (Space Vehicles) ที่เริ่มปรากฏขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ยังทำให้ปัญหานี้ยุ่งยากขึ้นอีก

๒. อากาศ Air

กฎหมายควบคุมพื้นดินและพื้นน้ำใต้ดินตามการไปตามความเจริญของโลกมาตั้งแต่โบราณสมัย ชื่อนี้ไม่เป็นความจริงถ้าหรับพื้นอากาศ เพราะมนุษย์เพิ่งใช้การขนส่งทางอากาศ เมื่อต้นศตวรรษที่

ยัดบินเอง เช่นพี่น้อง Wright ได้ใช้ยานหนักกว่าอากาศบินได้เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ในขณะนั้นแทบจะกล่าวได้ว่า ไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยอวกาศในอากาศ เพราะไม่มีการใช้พื้นอากาศ ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยอากาศ

เมื่อมีการใช้อากาศยาน ก็เห็นได้ชัดว่าจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การใช้ประโยชน์ทางอากาศนั้นรวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับความเจริญในการขนส่งด้านอื่น ๆ ทั่วโลกต่าง ๆ จึงต้องหันเข้าทำความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ เช่นการตกลงพหุภาคี (Multilateral) Chicago Civil Aviation Convention ค.ศ. ๑๙๔๔ การตกลงทวิภาคี (Bilateral) เพื่อใช้สนามบินบางแห่ง ข้อตกลงเหล่านี้มีกว่าหนึ่งพันฉบับที่ได้จดทะเบียนไว้กับองค์การ International Civil Aviation Organization (I.C.A.O.) ซึ่งเป็นองค์การชำนาญพิเศษ (Specialized Agency) ของสหประชาชาติ มีหน้าที่ทั่วไปในการเดินอากาศ ได้มีระบบต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้ยังไม่สมบูรณ์ก็ตาม เพราะสงครามโลกทั้งสองครั้งทำให้ซังกะไปบ้าง เมื่อจบลงกับการใช้เครื่องบินไอพ่นและที่เร็วกว่าเสียง ประกอบกับยานอวกาศเข้าอีก ก็ยิ่งทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและทางการเมือง ซึ่งยากจะแก้ไข

เมื่อคนเริ่มเหาะได้ ก็ไม่เคยมีใครคิดถึงปัญหาว่าใครมีสิทธิเหาะได้ ใครมีสิทธิใช้อากาศได้ คงคิดกันแต่เบื้องต้นว่าคนเก่งเหาะได้

เท่านั้นเอง ในปัจจุบันนี้ รัฐต่าง ๆ มีสิทธิใช้อากาศยานได้ทั้งของ
รัฐบาลและของเอกชน แต่มีปัญหาสำคัญว่า เมื่อมีสิทธิเหาะได้แล้ว
จะเหาะไปยังที่ใด ๆ ได้เพียงใด

ขณะที่นักบินขับเครื่องบินขึ้นพ้นจากดินนาม แต่บินอยู่ภายใน
อาณาเขตของรัฐนั้นและลงจอดในดินนามในอาณาเขตของรัฐก็ยังไม่
มีปัญหาระหว่างประเทศใด ๆ แต่ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ บลิวี
โฮต์ (Blériot) บินจากดินนามบิน เล บาร์คว์ (Les Barraques) ในฝรั่งเศส
ข้ามช่องแคบอังกฤษแล้วลงจอดที่โดเวอร์ประเทศอังกฤษ ก็เกิด
ปัญหาว่า รัฐต่าง ๆ มีสิทธิใช้พื้นอากาศเหนือพื้นดินได้เพียงไร ทั้งนี้
ได้มีทฤษฎีเกิดขึ้น ๔ ประการ คือ

(ก) ทฤษฎีว่าด้วยอากาศเสรี

หลักการนี้เกิดขึ้นที่จะพึงยึดเหนี่ยวในประการแรก คือเทียบกับ
เสรีภาพแห่งทะเล เห็นกันว่าอากาศเป็นทรัพย์สินร่วมกันของรัฐต่าง ๆ
ไม่มีผู้ใดครอบครองเป็นเจ้าของได้โดยเฉพาะ ฉะนั้น อากาศจึงควร
เป็นเสรีเช่นเดียวกัน แต่มีข้อแตกต่างสำคัญอยู่ข้อหนึ่ง คือ กฎแห่ง
แรงดึงดูด (Law of Gravity) ซึ่งทำให้เครื่องบินไม่อาจบินสูงเท่าใดมี
ความสำคัญต่อรัฐที่เครื่องบินนั้นบินผ่าน ทฤษฎีนี้ยอมรับว่าแต่ละรัฐมี
สิทธิตรากฎหมายเกี่ยวกับการบิน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันตนเอง

(ข) ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์

ตามทฤษฎีนี้ รัฐมีอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์ในอากาศเหนือ
อาณาเขต (รวมทั้งอาณาเขตทะเล) รัฐไม่มีสิทธิใด ๆ เหนือ

อาณาเขตของรัฐอื่น ๆ กล่าวอย่างธรรมดาตามกฎหมายโรมัน คือ "ผู้
ได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินย่อมมีกรรมสิทธิ์ในอากาศสูงขึ้นไปจนถึงฟ้า"

(ก) ทฤษฎีว่าด้วยการเดินทางในอากาศได้

ทำนองเดียวกับทฤษฎีว่าด้วยอากาศเสรี ทฤษฎีที่ ๓ นี้ ยึด
หลักบางส่วนจากกฎหมายทะเล คือ แต่ละรัฐมีอำนาจอธิปไตยใน
อากาศเหนืออาณาเขตใต้ดิน ที่สูงขึ้นไปไกลถึง รัชนีหนึ่ง ที่กำหนดชั้น
พื้นระยะที่กำหนดนั้นแล้ว อากาศก็ ไม่อยู่ใต้วงคับของใครเป็นเสรีภาพ
ของทุก ๆ รัฐที่จะใช้ ได้เช่นเดียวกับทะเลหลวง

(ง) ทฤษฎีว่าด้วยการเดินทางผ่านโดยบริสุทธิ์

ทฤษฎีนี้เทียบเคียง กับทาง ทะเลเกี่ยวกับสิทธิ ผ่าน โดยบริสุทธิ์
(Right of innocent passage) กล่าวคือ แม้รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิป-
ไตยเหนือทะเลอาณาเขตแต่ต้องยอมให้เรือแล่นผ่านไปมาได้ เมื่อนำ
หลักฐานมาใช้ในอากาศ รัฐก็ควรจะมีอธิปไตยเหนือพื้นดินและ ทะเลอาณา-
เขต แต่ต้องยอมให้เดินทางผ่านไปมาในอากาศได้เช่นเดียวกัน

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง รัฐผู้เป็นฝ่ายในสงคราม และรัฐที่เป็น
กลางได้อธิปไตยครอบครองอากาศเหนืออาณาเขต จนเป็นประเพณี ใน
กฎหมายระหว่างประเทศ แล้วได้เปลี่ยนแปลงเป็นความตกลงระหว่าง
ประเทศ คือ Aerial Navigation Convention ค.ศ. ๑๙๑๙ ว่า "ทุก ๆ
รัฐมีอำนาจอธิปไตยโดยเฉพาะและสมบูรณ์ในพื้นอากาศเหนือ อาณา-
เขต"

(๓) การประชุมการบินพลเรือนชิคาโก ค.ศ. ๑๙๔๔

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) ได้มีการประชุมว่าด้วยการ
 บินพลเรือนที่เมืองชิคาโก (Chicago Civil Aviation Conference) ที่
 ประชุมนี้ โดยสหประชาชาติมีอำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะและสมบูรณ์
 ในพื้นอากาศ ได้ทำความตกลงในหลักสำคัญต้องเรื่อง คือ การขนส่ง
 ทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Agreement)
 และการบริการผ่านแดนทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air
 Service Transit Agreement) ส่วนสิทธิในการผ่านโดยบริสุทธ์นั้นยังมิได้
 ตกลงกันแน่นอน ฉะนั้น เพื่อความปลอดภัย ควรถือว่าขณะนี้ยังไม่
 มีสิทธิผ่านโดยบริสุทธ์ เพราะมีตัวอย่างเร็ว ๆ นี้เอง เช่น เมื่อวันที่
 ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๓ เครื่องบินกษัตริย์ฮุซเซน แห่งจอร์แดน
 ออกจากท่าอากาศยานเมืองอัมมัน บินผ่านดินแดนของสหสาธารณ-
 รัฐอาหรับ เครื่องบินรบไอพ่นของสหสาธารณรัฐอาหรับได้บังคับให้
 เครื่องบินกษัตริย์ร่อนลงที่พรมแดนจอร์แดน โดยอ้างว่ากษัตริย์ฮุซเซน
 ได้บุกรุกเข้าไปในเขตสหสาธารณรัฐอียิปต์ เพราะไม่ได้บอกกล่าว
 ขออนุญาตก่อน

(๔) อากาศยานของรัฐ

อากาศยานของรัฐรวมทั้งของทหาร ศุลกากร และตำรวจไม่
 อยู่ในบังคับอนุสัญญาชิคาโก จึงไม่มีสิทธิผ่านแดน เพราะถือว่าเป็น
 การคุกคามต่อรัฐต่างประเทศ มิฉะนั้นจะถูกประท้วงอย่างรุนแรงใน

พ.ศ. ๒๕๐๓ เครื่องบินกองทัพอากาศอเมริกันบินจากเยอรมันนีไปเด-
นมาบอน ได้บินผ่านออสเตรีย ออสเตรียได้ประท้วงอย่างรุนแรง ดห-
รัฐได้ขอโทษ กรณี ยู-๒ ก็รุนแรงมาก เมื่อวันที่ ๕ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐบาลโซเวียตได้ยื่นคำประท้วงกรณีเครื่องบินกองทัพอากาศ
สหรัฐตั้งบอลตูนติดกล้องถ่ายภาพอัตโนมัติ และเครื่องรับส่งวิทยุเข้าไป
ในดินแดนรัสเซีย อ้างว่าเป็นการละเมิดพินอากาศ และสิทธิระหว่าง
ประเทศ แต่สหรัฐปฏิเสธ อ้างว่าเป็นเครื่องตรวจอากาศ

เรือบรรทุกเครื่องบินก็เช่นเดียวกัน เมื่อไปเยี่ยมเมืองท่าใด ๆ
ก็ต้องขออนุญาตบินเสียก่อน มิฉะนั้นเครื่องบินจะทำการบินมิได้

๕. อากาศยานทหาร

ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับอากาศยานทหารมีดังนี้

(๑) กฎบัตรสหประชาชาติมาตรา ๕๓ กล่าวถึงสิทธิใน
การใช้กำลังทหาร

(๒) ความตกลงส่วนภูมิภาค (Regional Agreements)
เช่น สัญญานาโตรัมให้ได้รับความเห็นชอบก่อนทำการบินเข้าไปใน
อีกรัฐหนึ่ง

(๓) สหรัฐได้ทำความตกลงกับหลาย ประเทศขอใช้พื้น
อากาศและสนามบินของต่างประเทศ

(๔) สหรัฐได้ทำความตกลงกับบางประเทศ ในการใช้
อากาศยานทหาร

มีข้อความยกเว้นเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในบางกรณี คือ ถ้าอากาศยานของรัฐกำลังอยู่ในอันตราย ก็อาจร่อนลงยังดินามบิ้นก็ได้ ที่สุด อากาศยานทหารไม่ได้รับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับเรือรบในเมืองท่าต่างประเทศ

๖. อวกาศ (Space)

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ สหภาพโซเวียตได้ปล่อยดาวเทียม (Sputnik) ต่อมาสหรัฐก็ปล่อย (Explorer) ทำให้เกิดศักราชใหม่ขึ้นอีก แรก ๆ ก็เข้าใจว่าดาวเทียมเป็นเพียงผลการทดลองทางวิทยาศาสตร์แท้ไม่มีประโยชน์ในทางอารยธรรมเลย ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดพลาด

ปัจจุบันนี้ เราทราบดีแล้วว่า ดาวเทียมอาจจะ

๑. พบกับสิ่งแปลก ๆ ตามทางที่โคจร
๒. แลเห็นโลก ซึ่งไม่เคยมีใครเห็นมาก่อน
๓. ทราบความเป็นไปของจักรวาล ซึ่งไม่อาจทราบได้ใน

โลกนี้

๔. ช่วยเพิ่มเติมความรู้ทางอุดมศึกษา ช่วยการพยากรณ์อากาศ

๕. ขยายการคมนาคมอย่างรวดเร็ว เช่นการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม รวมถึงโทรทัศนข้ามทวีป (Telstar)

๖. ในทางทหารก็ทำหน้าที่ตรวจการณ์ แต่ต่อไปอาจเป็นฐานทัพหรืออาวุธก็ได้

๑. อาณาเขตรอวกาศ

เมื่อมีการสำรวจอวกาศกันขึ้นเช่นนี้ ต่อไปมนุษย์ก็อาจจะขึ้นไปได้ ก็ควรมีระเบียบควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ในอวกาศ แต่เจ้ากรรมพระธรรมนุญทหารเรือสหรัฐฯ พลเรือจัตวา Chester Wart กล่าวในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๕ ว่า “ยากที่จะตรากฎหมายว่าด้วยระบบอวกาศในขณะนี้”

ถ้าหากจะนำกฎหมายทะเลมาเทียบก็จะเกิดปัญหา ๓ ประการ เป็นอย่างน้อย เช่นในประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับอธิปไตย รัฐมีอาณาเขตสูงเพียงใด ประการที่สอง อำนาจของรัฐเกี่ยวกับการกระทำในอวกาศ ประการที่สาม คือการวางกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการจราจรในอวกาศ การป้องกันยานอวกาศชนกัน และความผิดที่เกิดในอวกาศ เป็นต้น

๒. อำนาจอธิปไตยในอวกาศ

ในสมัยโคดัมบัต มีหลายประเทศอ้างอธิปไตยในทะเลอย่างกว้างขวาง เช่น เวเนซุเอลา อ้างทะเลแอตแลนติก เยเมนอ้างทะเลเดดซี ญีวอ้างทะเลเดดซี ญีวอ้างกรรมสิทธิ์มหาสมุทรแปซิฟิก และอ้างแม่น้ำซีโกโปรตุเกส อ้างมหาสมุทรอินเดีย

ใน ค.ศ. ๑๖๐๘ โกรติอุต นักนิติศาสตร์ฮอลันดา วางหลักว่ารัฐใด จะอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลไม่ได้ ต่อมาเมื่อการเดินทางเรือค้าขายเจริญขึ้น ก็เห็นได้ว่า การอ้างอธิปไตยในทะเลดวงนั้นไม่มีผล

เพราะไม่สามารคมุมกันได้ ก่อให้เกิดความคิดใหม่่ว่าทะเลหลวงเป็นทางหลวงสำหรับนานาชาติ เพื่อประโยชน์การค้าระหว่างประเทศ ในปัจจุบันนี้ถือว่าทะเลหลวงไม่อยู่ใต้อำนาจของใคร

ในขณะเดียวกัน ก็เกิดความคิดเกี่ยวกับน่านน้ำอาณาเขต ซึ่งถือว่ารัฐมีอำนาจอธิปไตยออกไปจากฝั่งอีกสามไมล์ทะเล บางรัฐก็อ้างสิทธิกว้างกว่า ภายในเขตนี้เรือสินค้ามีสิทธิเดินท่างานได้ ต่อไปนี้ต้องเอาหลักนี้มาเทียบกับการเดินอากาศ

คำว่า "อากาศ" (Air) หมายความว่าถึงส่วนของอากาศที่มีความหนาแน่น ซึ่งใช้กันอยู่ทั่วไปทางพาณิชย์และทางทหาร

นิติศาสตร์ Westlake แสดงความเห็นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๖ ว่าจะนำทฤษฎีว่าด้วยอธิปไตยในทะเลหลวงมาใช้บังคับในเรื่องอากาศไม่ได้ เพราะการขึ้นไปในอากาศยิ่งสูงเท่าใด อันตรายหรือความเสียหายในการตกลงมายังโลกยิ่งมากขึ้นเพียงนั้น Westlake เห็นว่ารัฐมีอธิปไตยสูงขึ้นโดยไม่มีกำหนด

ต่อมา ค.ศ. ๑๙๓๐ ได้มีการตกลงว่าด้วยการเดินอากาศระหว่างประเทศตามความเห็นของ Westlake ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง นานาประเทศก็ถือหลักนี้ตลอดมาจนบัดนี้

ขณะนี้เรากำลังมาอยู่ระชนีประทุที่ก้าวไปสู่อวกาศ ก่าตั้งแง่ปัญหาว่ารัฐมีอธิปไตยแค่ไหน ความคิดเดิมก็ก่อกำเนิดขึ้นอีก คือจะนำ

หัดกำหนดอาณาเขตมาเทียบได้หรือไม่ เช่น ๓๐๐ ไมล์ ในทางคิง
 ฉะนั้นในไม่ช้าคงจะมีการตกลงที่แน่นอน

การอ้างสิทธิอธิปไตยในอวกาศ ใดๆ ก็แปลก เพราะโดเมน
 รอบตัวเองและรอบดวงอาทิตย์ ฉะนั้น แต่เดิรมิมีสิทธิครอบครอง
 ฟ้าอวกาศที่เปลี่ยนแปลงมากมายก่ายกองหรือ แม้พระอาทิตย์ พระ
 จันทร์ดาวต่าง ใดๆ ก็อาจอยู่ในครอบครองของรัฐใดรัฐหนึ่งก็ได้ ถ้าหาก
 ถือทฤษฎีเช่นนั้นจริง ใดๆ และอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงมือกันครอบครองเรื่อย
 ไป ฉะนั้น ขณะนี้จึงมีความคิดเห็นหนักแน่นขึ้นทุกทีว่า น่าจะมีการ
 กำหนดขึ้น โดยทำความตกลงเกี่ยวกับอธิปไตยเหนืออากาศ (Air)
 หรืออวกาศ (Airspace) เดียวกัน โดยถือเอาระยะที่มีอากาศหนาแน่น
 พอพุงให้เครื่องบินธรรมดาบินไปได้ หมายถึงเครื่องบินที่ต่ออาศัย
 ความเจ็ยดีดีของอากาศ (Air)

๕. การป้องกันประเทศ

น่านน้ำอาณาเขตทะเลนั้นเคยถือกันมาว่า ระยะสามไมล์ เนื่อง
 จากในสมัยโน้นปืนใหญ่ยิงได้สามไมล์ เคยถือกันมาว่ารัฐบาลสามารถ
 ป้องกันตนได้ในระยะนั้น และถือว่ามีสิทธิอธิปไตยเต็มที่

ต่อมาสิทธิในการป้องกันตัวนั้นยาวกว่าสามไมล์ เช่น Air

Defense Identification Zones

ฉะนั้น ในการป้องกันประเทศก็ควรจะมีกฎหมายวางระบบควบคุม
 คุมอวกาศ คำสั่งตราจารย์แมคคูกัล แห่งมหาวิทยาลัยเยล ก่อร่างเมื่อ

ค.ศ. ๑๙๕๖ ว่า “เห็นได้ชัดเจนว่า หากมียานอวกาศคุกคามประเทศใด และประเทศนั้นสามารถยิงให้ตกลงมาได้ ประเทศนั้นก็มิได้ถือยิงได้”

๑๐ ระยะสูงเพียงใด

ปัญหาสำคัญคือเขตอวกาศตั้งต้นจากไหน กล่าวคือหนึ่งอำนาจอธิปไตยสิ้นสุดแค่ไหน เมื่อโลกหมุนรอบตัวเองนั้น โลกก็เดินทางรอบดวงอาทิตย์ด้วยความเร็ว ๖๖,๐๐๐ ไมล์ ต่อหนึ่งชั่วโมง เป็นเหตุให้ไม่สามารถอ้างอธิปไตยในอวกาศได้

ต่อไปนี้เป็น ความ คิดเห็น ในปัจจุบัน ว่าควรทำ ความ ตกตงกันเพียงใด

(ก) อวกาศควรตั้งต้นแต่ระหว่าง ๑๕ ถึง ๑๗ ไมล์ เหนือพื้นดิน โดยถือว่า ระยะ ๙๗ ของอวกาศที่หุ้มห่อโลกในระยะนี้

(ข) อำนาจอธิปไตยของรัฐควรมีสู่แค่เครื่องบินจะบินได้โดยอาศัยความเฉียดตัวของอากาศ

(ค) อำนาจอธิปไตยควรสูงขึ้นไปถึงขีดหนึ่ง ซึ่งแรงดึงดูดของโลกหมดกำลัง แม้แรงดึงดูดของพระอาทิตย์

(ง) เขตอวกาศควรเริ่มต้นตั้งแต่ขอบนอกของอวกาศที่หุ้มห่อโลก ซึ่งประมาณว่าอยู่ระหว่าง ๑๕๐ ถึง ๕๐,๐๐๐ ไมล์ จากพื้นโลก

(จ) การปักปันเขตระหว่างอธิปไตยของรัฐ และอวกาศ
ควรอยู่ที่เขตที่มีคุณหนักที่สุด

(ฉ) อวกาศควรเริ่มต้น ณ เขตใดเขตหนึ่งหากปล่อยให้
ให้วัตถุตกลงยังโลก วัตถุนั้นจะตกลงมาตามเส้นฉาก

(ช) อำนาจอธิปไตยควรมีอยู่ นับแต่พื้นดินสูงชันไป
ประมาณ ๕๓ ไมล์ โดยเหตุผลว่าพ้นจากระยะนี้ไปแล้ว เครื่องบิน
ธรรมดาจะแล่นไม่ได้ ต้องอาศัยกำลังอย่างอื่น

(ซ) อำนาจอธิปไตยควรจะหมดไปในระยะ ๕๓ ไมล์ บวก
เขตต่อเนื่อง Contiguous ระหว่าง ๓๐๐ ถึง ๖๐ ไมล์ ทั้งนี้เพื่อยอม
ให้รัฐควบคุมอาณาบริเวณที่ใช้ในการทหารได้

บทที่ ๒๓

ทะเลหลวง

๑. น่านน้ำที่มีสิทธิใช้ทะเลหลวง

ทะเลหลวง (high seas) นอกเขตน่านน้ำ (territorial waters) ตามแนวฝั่งทะเลประกอบเป็นมหาสมุทร ทะเล ช่อง ในทะเลหลวง รัฐต่าง ๆ จะอ้างสิทธิหรืออำนาจไม่ได้ เว้นแต่เรือที่ชักธงของรัฐเท่านั้น ในกรณีเช่นนี้ อำนาจเหนือเรือดังกล่าวเป็นลุ่มนบุคคล มิใช่อำนาจเหนืออาณาเขต

นักนิติศาสตร์โรมันเห็นว่าทะเลและอากาศเป็นทรัพย์สินร่วมกันของมนุษย์ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาในการค้าขายในสมัยกลาง (Middle Ages) รัฐที่มีการค้าขายทางเรือก็เริ่มอ้างสิทธิเหนือทะเล Adriatic เยนัวซึ่งทะเล Ligurian ดั้วเดนและเดนมาร์คเป็นเจ้าของทะเลบอลติก ร่วมกัน อังกฤษอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือ Narrow Seas และทะเลเหนือ ทั้งยังอ้างออกไปในมหาสมุทรแอตแลนติกเป็นเส้นตรงจาก Cape Finisterre ในเด็ปญรอบเกาะอังกฤษตรงไปยัง Stadland ในนอร์เวย์ เป็นเหตุให้เด็ปญและโปรตุเกสไม่พอใจ จึงได้ทำสัญญา Tordesillas ค.ศ. ๑๔๙๔ จำกัดเส้นเขตแดนในการพบโลกใหม่ ๓๗๐ องศาทางตะวันตกของเกาะ Cape Verde เด็ปญได้สิทธิในดินแดนทางตะวันตก โปรตุเกสได้ทางตะวันออกของเส้นนี้ ต่อมาโปรตุเกสอ้าง

อำนาจอธิปไตยเหนือ Indian Ocean และ South Atlantic ได้ไปอยู่ข้าง
เหนือมหาสมุทรแปซิฟิกและอ่าวเม็กซิโก อังกฤษใช้กำลังกองทัพเรือ
ห้ามมิให้ชาติอื่นจับปลาดินทะเลเหนือ และให้เรือชาติอื่นที่แล่นเข้า
ในเขตดังกล่าวแล้วต้องชักธงแดงความเคารพอำนาจอธิปไตยของ
อังกฤษ เนื่องจากความตึงเครียดนี้ พระราชินีอังกฤษ Queen Elizabeth
ได้ทรงมีพระราชสาส์นไปยังทูตเดปญว่า “ทะเลและอากาศเป็นของ
สำหรับใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะอ้างว่ามีกรรมสิทธิ์มิได้”

ความเห็นของนักนิติศาสตร์ไม่ตรงกันในเรื่องนี้ ความเห็นของ
Grotius หนักไปในทางเสรีภาพแห่งทะเล จะจับของครอบครองและ
เหนือพื้นดินไม่ได้ ฉะนั้น ทุกๆ ประเทศต้องมีเสรีภาพในการใช้ทะเล
ทั่วกัน นอกจากนั้นย่อมไม่ผิดหรือหมดไปโดยการใช้ ต่างกับทรัพย์สิน
สินธรรมชาติซึ่งเจ้าของต้องคุ้มครองมิให้สูญหายไป

นักนิติศาสตร์ฝ่ายที่สนับสนุนอาณาเขตในทะเลมีหลายท่าน เช่น
Gentilis เขียนแก้การอ้างสิทธิของเดปญ ค.ศ. ๑๖๐๓ John Belden
อ้างเมื่อ ค.ศ. ๑๖๑๘ ว่า ทะเลบางแห่งได้เป็นกรรมสิทธิ์ของอังกฤษ
แล้ว Sir John Burroughs แต่งเรื่อง The Sovereignty of the British
Seas ค.ศ. ๑๖๕๓ บัณฑิตอังกฤษ Paolo Sarpi บัณฑิตสิทธิให้
เจนีวา ค.ศ. ๑๖๗๖

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๘ จึงได้มีผู้สนับสนุนความเห็นของ
Grotius มากขึ้น Bynkershoek เขียนตำราเมื่อ ค.ศ. ๑๗๐๒ ว่ารัฐสามารถ

ครอบครองทะเลตามแนวฝั่งได้ไกลอย่างมาก เพียงระยะกระแสน้ำขึ้น
ใหญ่ Vattel ย้ำความคิดนี้เมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๘

ต่อมาสิทธิในการเดินเรือโดยเสรีก็เป็นที่รับรู้กันทั่วไป แม้ยังคงมีขรรมนิยมในการลดขวางการพำหนำน้ำอังกฤษอยู่ เดนมาร์กตั้ง
สิทธิในทะเลรอบกรีนแลนด์และไอซ์แลนด์ อังกฤษตั้งสิทธิในทะเล
ด้านฝั่งเยอรมัน รัสเซียยอมตั้งสิทธิในทะเล Bering ซึ่งแต่เดิมอ้าง
สิทธิถึง ๑๐๐ ไมล์ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าทะเลหลวงเปิดให้
ชาติใช้ได้ โดยเสรีภายนอกเขตหนึ่งลีก (marine league)

๒. กฎหมายทะเล

กฎหมายทะเล (law of the sea) เกี่ยวกับการคุ้มครองการเดิน
เรือนั้นได้กล่าวมาบ้างแต่ในเรื่องเขตอำนาจของรัฐเหนือเรือ การ
รักษาความสงบเรียบร้อยในทะเลหลวง ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของ
รัฐที่เรือนั้นชักธง โดยไม่คำนึงว่าคนในเรือมีสัญชาติใด รัฐต่าง ๆ
มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจดทะเบียนเรือ เมื่อเรือมีสิทธิ
ชักธงของรัฐใดแล้ว รัฐอื่นก็ไม่มีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้าน นอกจากนี้
รัฐก็มีอำนาจตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันเรือโดนกัน และการ
จับปลาทู

ในขณะนี้ยังไม่มีประมวลกฎหมายที่ใช้ร่วมกันเกี่ยวกับการป้องกันเรือโดนกัน แต่ก็ได้มีการตกลงกันเกี่ยวกับแจ้งไฟและอาณัติ
สัญญาณ การนำร่อง และเส้นทางเดินเรือ อังกฤษได้ทำประมวล

สัญญาฉบับนี้เรียกว่า “Commercial Code of Signals for the Use of All Nations” เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๗ ต่อมา ค.ศ. ๑๘๘๘ Institute of International Law วาง Uniform Law for Marine Collision ซึ่งได้มีการประชุมพิจารณาที่กรุงบรัสเซล ค.ศ. ๑๙๐๘ ค.ศ. ๑๙๒๘ จึงได้อนุสัญญาที่กรุงลอนดอนว่าด้วยความปลอดภัยในทะเล เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมการป้องกันเรือโคชนกัน

๓ การประมงในทะเลหลวง

แม้ยังไม่มีการเกณฑ์ทั่วไป เกี่ยวกับการประมงในทะเลหลวงในเวลานี้ ในกรณีที่เป็นปัญหาได้มีการตกลงเป็นพิเศษระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองการจับปลา และเรือประมงในทะเลที่ใกล้เคียงกับฝั่งทะเล อนุสัญญาดำคัญฉบับแรก คือ อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๘๒ เพื่อควบคุมการประมงในทะเลเหนือนอกเขตน่านน้ำระบุให้จัดระเบียบเรือประมง และให้มีเครื่องหมายพิเศษสำหรับเรือและการอนุญาตให้เรือรบตรวจค้นและยึดเรือ เพื่อปฏิบัติตามข้อตกลงได้ด้วย อนุสัญญาอีกฉบับหนึ่งใน ค.ศ. ๑๘๘๗ คือการห้ามการขนส่งสุราระหว่างชาวประมงในทะเลเหนือ

สหรัฐและอังกฤษเคยพิพาทกันเกี่ยวกับการจับแมงหน้า (seal) ในน่านน้ำติดต่อกับทะเลเบริง ใน ค.ศ. ๑๘๘๖ และ ๑๘๘๗ เรือตำรวจของสหรัฐได้จับเรืออังกฤษ โดยหาว่าละเมิดกฎข้อบังคับของสหรัฐเพื่อการคุ้มครองการจับแมงหน้า ศาลสหรัฐยกฟ้องโดยเหตุผลว่า

น่านน้ำในทะเลเบริงเป็นทะเลซึ่งมีอาณาเขตปิด (closed territorial) กรณีพิพาทได้ไปสู่คณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๒ สหรัฐมิได้อ้างเขตอำนาจเหนือทะเลเบริง แต่อ้างสิทธิที่ได้รับมาจากรัสเซีย ที่จะจับได้ในทะเลหลวง ในเมื่อไม่อยู่ในที่วางไข่ในอาณาเขตของสหรัฐ คณะอนุญาโตตุลาการได้ยกคำขอว่า แม่น้ำควรได้รับความคุ้มครองในทะเลหลวงเสีย

นอกจากนี้กรณีพิพาทเกี่ยวกับการจับปลาวาฬมอนด์ตามฝั่งตะวันตกของสหรัฐและแคนาดา ตามขรรคมติสหรัฐมีอำนาจที่จะลงโทษพลเมืองของตน แต่ไม่สามารถที่จะใช้กฎหมายให้เป็นผลบังคับแก่ชาวต่างประเทศได้จริงๆ จึงได้ทำสัญญากันหลายฉบับเกี่ยวกับการจับปลาวาฬนี้ หลักสำคัญคือให้มีสิทธิเท่าเทียมกัน

การจับปลาวาฬ ได้มีอนุสัญญาสันนิบาตชาติที่เจนีวา ค.ศ. ๑๙๓๑ เพื่อรักษาปลาวาฬบางชนิดมิให้สูญพันธุ์ สัญญานี้ใช้บังคับได้ทั่วโลก สัญญานี้ได้เพิ่มเติมเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๖ ที่กรุงวอชิงตัน

ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ไชล์แลนด์ได้ประกาศขยายเขตน่านน้ำออกไปเป็น ๑๒ ไมล์ เรือประมงอังกฤษไปจับปลานอกเขต ๓ ไมล์ตามปกติ ถูกไชล์แลนด์ห้ามมิให้ทำการจับปลา อังกฤษจึงได้ตั้งเรือรบไปคุ้มกันเรือประมง

เหตุผลของไชล์แลนด์ที่ยึดถือเขต ๑๒ ไมล์ คือ

๑. ไชล์แลนด์ทำการจับปลาในเขตนี้นานกว่าชาติอื่น ๆ เพราะฉะนั้นควรเอื้อประโยชน์ในเรื่องนี้แก่ไชล์แลนด์มากกว่าผู้อื่น

๒. จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ ๑๙ ไอซ์แลนด์มีอาณาเขตน่านน้ำ ๑๒ และ ๒๕ ไมล์ และไม่เคยมีข้อโต้แย้งข้อใดในการแก้ไขกำหนดเขต

๓. ส่วนมากของบรรดาชาติที่เข้าประชุมที่เจนีวา ก็สนับสนุนเขตน่านน้ำ

๔. คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติ ประจักษ์ว่าเขต ๑๒ ไมล์ไม่เป็นการขัดแย้งกับกฎหมายระหว่างประเทศข้อใดเลย

ประธานสหพันธ์เรือประมงคองกฤษแดงว่า ยินดีที่จะให้เสนอเรื่องนอติศาลโลก ณ กรุงเฮก ถ้าฝ่ายไอซ์แลนด์เห็นชอบด้วย

นอกจากเรื่องปลาก็มีปัญหาเรื่องพื้นดินใต้ทะเล (continental shelf) ซึ่งปรากฏว่ามีทรัพยากรอยู่ เช่น น้ำมัน ประธานาธิบดีสหรัฐได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๖ ว่า สหรัฐอ้างสิทธิว่ามีเขตอำนาจและการปกครองเหนือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ตามพื้นท้องทะเลโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิในการใช้ทะเลหลวง

๕. กฎข้อบังคับเกี่ยวกับสายโทรเลขใต้น้ำ

เมื่อปลายสายโทรเลขใต้น้ำ (submarine cables) ไปสิ้นสุดลงในอาณาเขตของรัฐใดรัฐหนึ่ง รัฐก็มีความอำนาจในการควบคุม แต่ส่วนใหญ่ของสายอยู่กันทะเล จึงต้องมีการตกลงระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง

ในวงสายและการคุ้มครองป้องกันมิให้เสียหาย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ ได้มี ๒๒ รัฐ ทำอนุสัญญาร่วมกันที่กรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองสายโทรเลขใต้น้ำในฐานะที่เป็น "สาธารณประโยชน์ระหว่างประเทศ" และยอมให้ศาลท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษ ผู้ทำให้สายโทรเลขเสียหาย และยอมให้เรือรบตรวจจับเรือที่สงสัยว่าละเมิดข้อตกลงตามสัญญานี้ด้วย

๕. เสรีภาพแห่งทะเลในเวลาสงคราม

สงครามโลกครั้งที่หนึ่งรับบริการจำกัดเสรีภาพแห่งทะเลในเวลาสงคราม รัฐที่เป็นกลางไม่เกี่ยวกับกรณีพิพาทต้องยอมให้เรือรบค้นเรือสินค้าเพื่อตรวจสอบ สัญชาติ และลักษณะ ตลอดจนจุดหมายปลายทางของเรือ นอกจากนี้การสู้รบระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามอาจเป็นการขัดขวางการเดินทางของเรือของรัฐที่เป็นกลาง ทั้งยังมีการวางทุ่นระเบิดในแนวป้องกันอันกว้างขวางอีกด้วย รัฐที่เป็นกลางจึงจำต้องเสียสิทธิบางอย่างในทะเลหลวง

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเสรีภาพแห่งทะเลยังได้เปลี่ยนแปลงไปอีก คือขยายกฎว่าด้วยการทำสงครามทางทะเลออกไปอีก เช่น สำหรับรัฐในฐานที่เป็นกลาง ได้รับความอึดอืดใจเนื่องจากการที่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามใช้สิทธิตรวจค้นเกี่ยวกับสินค้าต้องห้าม (contraband) และการปิดอ่าว (blockade) ประธานาธิบดีวิลสันแถลงในสภาองเกรสเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๗ ว่าสหรัฐอาจร่วมมีอกับ

ชาติอื่นในการจัดตั้งเจ้าหน้าที่ระหว่างประเทศเพื่อรักษาด้านนิติภาพ และกล่าวกันว่านานาชาติควรมีสิทธิใช้ทะเลโดยเสรีทั้งในเวลาดังขยและเวลาดังคราม

ความเห็นดังกล่าวข้างต้นได้มีการพิจารณา กันมากกว่า ควรจะเป็นหลักและด้านนิติภาพระหว่างประเทศ ในการตั้งสันนิบาตชาติที่ดี ประชาชาติที่ดี ดันมีความมุ่งหมายเพื่อสันติภาพ แต่ปัญหาตกอยู่ที่การบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายทะเล.

บทที่ ๒๔

หนังสือสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศ

๑. หนังสือสัญญา

นับแต่สมัย Grotius ตลอดมาจนถึงเวตาไม้กับมาน นักนิติศาสตร์ มักจะเน้นถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎหมายลักษณะ หนังสือสัญญา ระหว่างเอกชน ในการเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่าง ประเทศที่กำหนด ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเทศ อันเกิด จาก หนังสือ สัญญา เหตุผลในการเทียบเคียงระหว่างข้อตกลงทั้งสองประเภทนี้ เห็นได้ชัด เพราะ ว่า คำมั่น สัญญา ของ พระมหากษัตริย์ ผู้ทรง พระราช อำนาจเด็ดขาดในสมัย Grotius และ Vattel ยากที่จะแยกออกจากคำมั่น สัญญาของเอกชน และดูเหมือนว่าหลักเกณฑ์สำคัญของกฎหมาย ขวรมตานี้ใช้ได้ทั้งสองกรณี เมื่อมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงรู้สึกว่ามี การแตกต่างกันอยู่บ้างระหว่างสองกรณีดังกล่าวแล้ว

ในการ พิจารณา ลักษณะ ทาง กฎหมาย ของ ข้อตกลง ระหว่าง ประเทศกับการ ปฏิบัติ ตามข้อตกลง ตาม กฎหมาย ระหว่าง ประเทศใน ปัจจุบัน เป็นการจำเป็นที่ต้องสังเกตหนังสือสัญญาสองฝ่าย (bilateral) และหลายฝ่าย (multilateral) มีหนังสือสัญญาสองฝ่ายจำนวนที่มีความคล้ายคลึงกับสัญญาระหว่างเอกชน ตามกฎหมายภายในประเทศ เมื่อรัฐต่อรัฐปรวารถนาจะส่งเสริมประโยชน์ของตน ซึ่งไม่มีลักษณะ เป็นกิจการระหว่างประเทศเลย ข้อตกลงนั้น ๆ เป็นการส่วนตัวแท้ ๆ เช่นการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศต่าง ๆ ก็ไม่ต่างอะไรกับ

การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชน ใน ค.ศ. ๑๘๑๘ อังกฤษให้
สิทธิแก่สหรัฐในการประมงตามฝั่งนอร์ฟอล์กแลนด์ ก็มีสภาพคล้ายกับ
ภาวะจำยอมเป็น *profit à prendre* ตามกฎหมายแพ่ง คือสิทธิที่จะ
ถือเอาผลประโยชน์จากที่ดินของผู้อื่น ดัชนีสัญญาชนิดนี้เป็นสัญญา
ระหว่างเอกชนโดยแท้จริง และไม่เป็นบ่อเกิดแห่งกฎหมายระหว่าง
ประเทศเลย แม้ว่าอาจมีปัญหากฎหมายในการตีความก็ตาม

มีหนังสือสัญญาต้องฝ่ายอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งกว้างขวางกว่า
และต้องการตรากฎหมายภายในชั้น เพื่อให้มีการปฏิบัติตามหนังสือ
สัญญานั้น ๆ พลเมืองที่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับผลประโยชน์ ซึ่งไม่มี
กฎหมายบัญญัติไว้เพียงพอแก่กรณีนั้น ๆ ก็มักจะพยายามให้มีการ
บัญญัติกฎหมายชั้นใหม่ ส่วนรัฐต่าง ๆ ไม่สามารถจะขอให้บัญญัติ
กฎหมายระหว่างประเทศชั้นใดในทำนองเดียวกัน จึงต้องกระทำใน
รูปสัญญาต้องฝ่ายแทนการตกลงกันทุก ๆ ประเทศ ฉะนั้นหนังสือ
สัญญาต้องฝ่ายจึงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ผู้กระทำความผิดที่หลบหนี
ออกนอกประเทศก็ถูกส่งตัวกลับมาดำเนินคดีโดยวิธีนี้ หนังสือสัญญา
ต้องฝ่ายเกี่ยวกับทางไมตรี การพาณิชย์ การเดินเรือ ฯลฯ ก็เกิด
ขึ้นในทำนองเดียวกัน

นอกจากหนังสือสัญญาต้องฝ่าย ก็มีหนังสือสัญญาหลายฝ่าย
อยู่สองประการซึ่งเรียกกันว่า "law-making" ซึ่งแม้จะแตกต่างกับ
กฎหมายภายในประเทศอยู่หลายประการก็เป็นกรแต่คงเจตนาและวัตถุประสงค์
ประสงค์ของภาคีสัญญา หนังสือสัญญาบางฉบับเกี่ยวกับการเมือง
การระงับกรณีพิพาท สิทธิหน้าที่ และวางหลักใหม่ๆเกี่ยวกับกฎหมาย
ระหว่างประเทศ ข้อตกลงตาม Congress of Vienna ค.ศ. ๑๘๑๕

กลายเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วทวีปยุโรป Declaration of Paris ค.ศ. ๑๘๕๖ ซึ่งทำขึ้นระหว่างสงครามประเทศ แต่ต่อมามีรัฐอื่นเข้าร่วมอีก จนกลายเป็นหนังสือสัญญา ตรากฎหมายไป อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ และ ๑๙๐๗ เป็นหนังสือสัญญา ตรากฎหมายอย่างจริงจังขึ้น กติกาต้นนี้บาดชาติก็เช่นเดียวกัน บัดนี้กฎบัตรสหประชาชาติก็เข้ามาแทนที่กติกาต้นนี้บาดชาติ ในการบัญญัติกฎหมายระหว่างประเทศ

นอกจากสัญญาหลายฝ่ายประเภทแรก ก็มีหนังสือสัญญาที่ล้ำคณน้อยกว่าอีกประเภทหนึ่ง เกี่ยวกับการเศรษฐกิจและสังคม เป็นการร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยตั้งองค์การดำเนินการตามข้อตกลง กิจกรรมต่างๆ ได้กว้างขวางออกไปหลายสาขา ซึ่งพอเทียบได้กับวิธีการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศ ในงานของคณะกรรมการแห่งสังคม (social justice)

คำว่า law - making ซึ่งนักนิติศาสตร์ใช้หมายความถึงหนังสือสัญญาหลายฝ่ายนั้น ต้องเข้าใจว่ามีความหมายเป็นการเปรียบเทียบเท่านั้นมิใช่เป็นการบัญญัติกฎหมายแท้จริง ความคล้ายกับการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศ แต่แตกต่างกันหลายประการเช่นบรรดาผู้แทนที่เข้าประชุมทำสัญญา ไม่มีอำนาจเต็มในการที่จะยอมรับมติใด ๆ หรือการปฏิบัติตาม เพราะสนธิสัญญาจะมีผลต่อเมื่อมีการให้สัตยาบันแล้ว นอกจากนี้ผู้เป็นฝ่ายในสัญญามีสิทธิขอยกเลิกได้

๒. ความผูกพันตามหนังสือสัญญา

กฎเกณฑ์ อันเป็นหลักมูลของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ การเคารพต่อความผูกพันตามสนธิสัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในการปฏิบัติตามสัญญามิใช่เพียงแต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย

ระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น หากถือกันมาช้านานแล้วว่าเป็นการปฏิบัติที่
เกี่ยวข้องร่วมกันระหว่างประชาคมของรัฐต่าง ๆ ด้วย ในสมัยกรีก
กฎเกณฑ์แห่งความสุจริต (good faith) เป็นกฎหมายทั่วไปทีเดียว ชาว
โรมันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ jus gentium สำหรับมนุษยทั่วไปที่จะ
ต้องเคารพต่อสัญญา Pacta sunt servanda นักปราชญ์และนักนิติ-
ศาสตร์ทั้งหลายรับรองเป็นเอกฉันท์ว่า ถ้าหากไม่อาจจะเชื่อถือว่าจา
ลัทธิของรัฐได้แต่ความดีมีพันธ์ของประชาคม ระหว่างประเทศทั้งหมด
ก็ยอมสละตายลง และแม้กฎหมายเองก็จะสูญไป

เมื่อได้ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นอย่างกว้าง ๆ แล้วก็บังเกิดปัญหายุ่งยาก
ในการนำกฎเกณฑ์นั้นไปใช้ในทางปฏิบัติกับกรณีต่าง ๆ เช่น การทำ
สัญญาโดยถูกข่มขู่ การทำสัญญาโดยการถูกบังคับเพราะการพ่ายแพ้
สงคราม สัญญาที่ทำขึ้นเป็นเวลายาวนานมาแล้วคงจะมีผลบังคับใช้ได้
เพียงใด

๓. ประเภทของหนังสือสัญญา

กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้แบ่งประเภท ของหนังสือสัญญา
ต่าง ๆ ได้เป็นระเบียบแน่นอน ในทางปฏิบัติก็มากมายหลายแบบ ทำ
นองเดียวกันกับสัญญาตามกฎหมายแพ่ง นักนิติศาสตร์ได้พยายามแบ่ง
แยกไว้ซึ่งก็เป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย
และข้อกฎหมาย เช่นการแยกสัญญาฝ่ายเดียว (unilateral) และ
สัญญาสองฝ่าย (bilateral) แสดงให้เห็นว่ามีพันธะผูกพันผู้เป็นฝ่ายใน
สัญญาฝ่ายเดียวทั้งสองฝ่าย

การแบ่งแยกสัญญาสองฝ่าย (bipartite) และหลายฝ่าย
(multipartite) ก็แสดงจำนวนผู้เป็นฝ่าย

สัญญาไม่ยุ่งยาก (simple) และที่มีเงื่อนไข (conditional) ก็แต่คงถึงขั้นที่ผูกพันอย่างธรรมดาตรงไปตรงมา หรือมีพันธะอย่างอื่นอีก ที่สำคัญยิ่งขึ้นคือข้อตกลงปฏิบัติตรงเดียว (executed) และที่จะปฏิบัติต่อไปอีก (executory) ส่วนสัญญา executed นั้นบางทีก็เรียกว่า transitory หรือ dispositive เกี่ยวกับการกระทำเพียงอย่างเดียว และเมื่อปฏิบัติแล้วก็ถึงที่สุดลง ส่วนสัญญาที่ยังไม่บังคับต่อไป เช่นการปักปันเขตแดน การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต ส่วนสัญญา executory นั้นต่อเนื่องกัน เกี่ยวกับการกระทำเรื่อยไป เช่นการพาณิชย์และการตั้งผู้รัยข้ามแดน การร่วมพันธมิตร

การแบ่งสัญญาตามความมุ่งหมายเช่น การเมือง ตั้งคมหรือเศรษฐกิจ ไม่สู้จะมีประโยชน์ในทางกฎหมายนัก แม้เป็นวิธีที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามสัญญา

๔. การทำหนังสือสัญญา

กฎหมายระหว่างประเทศเป็นหลักในการทดสอบว่า มีรัฐที่มีสภาพบุคคลระหว่างประเทศอย่างแท้จริง จนสามารถทำสัญญากับรัฐอื่นโดยเสรีได้หรือไม่ กฎหมายระหว่างประเทศรับรองว่ารัฐที่มีอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งรัฐที่เป็นสมาชิกแห่งตั้งคมนาชาชาติ อาจก่อให้เกิดความผูกพันโดยการทำสัญญากับรัฐหนึ่ง ถ้าจะไม่ทำสัญญากับรัฐอื่นเกี่ยวกับกิจการใดๆ ที่สัญญาฉบับแรกนั้นห้ามไว้ ข้อจำกัดนี้เป็นการเตือนรัฐที่ตามว่ารัฐคู่สัญญาจะทำสัญญาบางอย่างไม่ได้ แม้จะทำได้ก็จะต้องเป็นการไม่ขัดตรงต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อ

ค.ศ. ๑๘๓๘ เบลเยี่ยมยอมรับดารภาพความเป็นกลางตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ตกตงกันประกันเอกราชของเบลเยี่ยม ตัมพันธมิตรระหว่างรัฐต่างๆ จึงบีบประตุมิให้เบลเยี่ยมเข้าร่วมกับฝ่ายใด เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๓ คิวบา ซึ่งได้รับเอกราชตามต้นรัฐธรรมนูญกับสหรัฐ ได้ทำความตกลงว่าจะไม่ทำสนธิสัญญากับรัฐอื่น ซึ่งจะยังผลให้กระทบกระเทือนต่อเอกราช หรือยอมให้รัฐอื่นมีอิทธิพลเหนือคิวบาทางสงครามนี้ ถ้าถือว่าการควบคุมกิจการต่างประเทศของรัฐเป็นการจำกัดที่รุนแรงแล้ว ถ้าหาก รัฐอื่นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อจากคินนี้ก็ ไม่มีความหมาย การควบคุมทำนองนี้ ไม่ถือว่า กระทบ กระเทือน ต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะมิได้ห้ามการทำสัญญาในเรื่องอื่นๆ

สัญญาสันติภาพ ภายหลัง สงครามโลก ครังที่สอง ก็มี ข้อจำกัด เหมือนกัน เช่น Trieste จะเจรจาการค้ากับรัฐใด ๆ มิได้ ปัญหา จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีความสงัดในอำนาจอธิปไตยของรัฐมีว่า สถานะ ตัมบรรณทางกฎหมายในสังคมนานาชาติหรือไม่ ข้อตกลงระหว่างหมู่ ชน พนเมืองใน ออฟริกา หรือใน เกาะเล็ก ๆ ตามมหาสมุทรแปซิฟิกนั้น ไม่เคยถือว่าก่อให้เกิดสิทธิ และ หน้าที่เป็นหนังสือสัญญา ตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ เพราะหัวหน้าหมู่ชนขาดความสามารถที่จะทำสัญญา

มีปัญหายากขึ้นอีก เมื่อรัฐผู้เป็นฝ่ายในสัญญาเคยมีฐานะตาม กฎหมายระหว่างประเทศแต่ไม่แน่นอน เช่น ประเทศราช (vassal states) อียิปต์ตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ หรืออับดิดีเนีย ก่อนเข้าเป็น ตัมชาติต้นนิบาติชาติ ส่วนรัฐที่ปกครองตนเองในเครือจักรภพอังกฤษ เช่น แคนาดา กลับไม่มีปัญหาอะไร

สิทธิของสมาชิกแห่งสหพันธ์รัฐที่จะทำสัญญา ก็มีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญมากกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ รัฐต่าง ๆ ในสวิตเซอร์แลนด์ ก็มีสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะทำสัญญา กับต่างประเทศได้ในกรณีที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ก่อนมีการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่า ผู้แทนของรัฐบาลที่จะเจรจาทำสนธิสัญญาต้องมีอำนาจเต็ม (full powers) ที่จะทำความตกลงให้ผู้มัดได้ เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดตามกฎหมายภายในประเทศ จึงเป็นการจำเป็นที่ต้องทรงมอบพระราชอำนาจให้ผู้แทนดำเนินการแทนพระองค์ เมื่อผู้แทนได้ลงนามแล้ว สัญญานั้นก็มีผลผูกมัดทันที นอกจากนั้นการคมนาคมก็ช้า ในสมัยนั้นผู้แทนก็ย่อมไม่สามารถติดต่อกับรัฐบาลได้โดยใกล้ชิด เนื่องจากเหตุผลนี้เอง ผู้แทนจึงต้องใช้ความสามารรถในการเจรจาและพยายามหาประโยชน์ให้มากที่สุด ปัญหาคงมีอยู่บ้าง เช่นผู้แทนดำเนินการเกินขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายหรือไปตกลงในเรื่อง ที่อาจเกิด ความเสียหายแก่รัฐ จนกว่าจะมีการบอกเลิกในภายหลัง แต่ในปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้ไม่เกิดขึ้นแล้วเพราะต้องมีการให้สัตยาบันก่อนที่สนธิสัญญาจะมีผล

การให้สัตยาบัน (ratification) เป็นระเบียบอย่างหนึ่งที่ต้องปฏิบัติในการทำหนังสือสัญญา กฎหมายระหว่างประเทศรับรู้ว่า หากไม่มีการให้สัตยาบันภาคีสัญญา ฝ่ายหนึ่งไม่มีข้ออ้างอ้างถึงกฎหมายที่จะใช้สิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งปฏิเสธสัญญา รัฐธรรมนูญ

ของรัฐต่าง ๆ บัญญัติไว้ไม่เหมือนกันในเรื่องให้สัตยาบัน การให้สัตยาบันเป็นการกระทำในทางบริหารของประมุขของรัฐยอมรับพันธะตามสัญญาเป็นทางการ แต่ก่อนที่หัวหน้ารัฐบาลจะรับรองเช่นนี้ มีรัฐธรรมนูญของหลายประเทศบังคับให้รัฐสภาเห็นชอบเสียก่อน ในสหรัฐจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมากสองในสามของสภาสูง (Senate) ในอังกฤษเป็นประเพณีที่คณะรัฐมนตรีต้องเสนอขอความเห็นชอบของรัฐสภา ก่อนที่จะให้สัตยาบันในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่นกับนานาประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร”

ตามรัฐธรรมนูญของบราซิล ประธานาธิบดีมีอำนาจทำหนังสือสัญญาโดยความเห็นชอบ *ad referendum* ของสภาทั้งสอง

ถ้าหากได้ มีการให้สัตยาบันไปโดยมิได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาจะมีผลสมบูรณ์หรือไม่ นักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า การกระทำของประมุขของรัฐ เป็นการเพียงพอเด็ดขาดแล้วสำหรับการพิจารณาของรัฐต่างประเทศ สัญญาที่ทำนั้น ๆ อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือไม่ก็แล้วแต่รัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญแตกต่างกันระหว่างประเทศต่าง ๆ เมื่อประมุขของรัฐได้รับรองหนังสือ

สัญญาแล้ว ก็เป็นการเพียงพอที่คู่สัญญาจะถือว่าได้มีการปฏิบัติตาม
รัฐธรรมนูญแล้ว แต่นักนิติศาสตร์ดั่งจนมากเห็นว่าหนังสือสัญญาที่มี
การให้สัตยาบันโดยมิ ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเป็นการไม่สมบูรณ์

เมื่อมีการให้สัตยาบันแล้ว หนังสือสัญญามีผลย้อนหลังนับแต่
วันลงนามในสัญญาหรือไม่ ตามหลักเดิม ศาลสูงสุดสหรัฐได้วางไว้
เมื่อ ๑๘๑๘ ว่า หนังสือสัญญาไม่มีผลย้อนหลัง (HAYEK โจทก์
YAKER จำเลย) ร่างอนุสัญญาฮาร์วาด ค.ศ. ๑๘๓๕ ว่าหลัก
เดิมดังกล่าวได้เลิกใช้แล้ว

ในบางกรณีก็มีการให้สัตยาบันโดยมีเงื่อนไข เช่นพันธะถ้อยที่
ถ้อยปฏิบัติ (reciprocity) ในการเปลี่ยนแปลงหนังสือสัญญา

หนังสือสัญญาระหว่างผู้เป็นฝ่ายมากกว่าสองรัฐ ถ้ารัฐใดรัฐ
หนึ่งไม่ให้สัตยาบันก็เป็นปัญหาเกี่ยวกับรัฐอื่นๆ ด้วย รัฐอื่นๆ จะพ้น
จากพันธะตามสัญญาไปด้วยหรือไม่ เมื่ออังกฤษ ฝรั่งเศส และรัฐ
อื่นๆ ให้สัตยาบัน สัญญาแวร์ซาย และยอมรับความผูกพันตามกติกา
ต้นนิบาตชาติ มาตรา ๑๐ นั้น ก็เนื่องจากรัฐเป็นภาคีด้วย เมื่อสหรัฐ
ไม่ให้สัตยาบันได้ทำให้บังเกิดผลอย่างไร ทั้งนี้ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน
ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป

๕. การยอมรับโดยการข่มขู่

ตามกฎหมายภายในประเทศหนังสือสัญญาที่ทำขึ้นโดยการข่มขู่
ย่อมไม่ผูกพัน ต้องมีการแต่คงเจตนาโดยบริสุทธิ์ ทั้งการเสนอและ
สนอง การข่มขู่ดั่งจนมากก็เป็นการบังคับทางร่างกาย แต่กฎหมาย

ระหว่างประเทศไม่มีศาลที่จะวินิจฉัยการบีบบังคับทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า ยิ่งกว่านั้นการบีบบังคับอย่างอื่น เช่น ตามสัญญาสันติภาพ ภายหลังสงครามทำให้ผู้แพ้ต้องยอมทำสัญญาเสียสิทธิต่างๆ อันเป็นการสิ้นใจหาใช่โดยความสมัครใจ

สมัยโนเบิลียนเป็นใหญ่ ได้มีหนังสือสัญญาทำนองนี้เป็นอันมาก ต่อมาญี่ปุ่นก็เคยใช้กับเกาหลี เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๕ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๕ ขณะที่มหาอำนาจทำสงครามกัน ญี่ปุ่นก็บังคับให้จีนทำสัญญา "เรียกว่า ข้อ ๒๑ ข้อ" ในชั้นแรกจีนปฏิเสธ เพราะละเมิดเอกราชและอธิปไตยของจีน ญี่ปุ่นได้ยื่นคำขาดจีนจึงยอม ต่อมาจีนได้ร้องเรียนต่อการประชุมสันติภาพที่ปารีส ขอเลิกสัญญาอ้างว่าได้ทำไปโดยถูกข่มขู่ แต่ไม่เป็นผล จีนจึงถอนต่อการประชุมอชิงตัน ค.ศ. ๑๙๒๓ แต่ก็ไม่ได้รับการพิจารณา ค.ศ. ๑๙๓๘ ประธานาธิบดี Hacha แห่งเชโกสโลวาเกีย ได้ทำสัญญามอบ Bohemia และ Moravia ให้แก่เยอรมันโดยถูกขู่ว่าถ้าไม่ให้จะทำลายกรุง Prague ทันที

สัญญาสงบศึกก็เป็นปัญหาสำคัญตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในสมัยโบราณผู้แพ้สงครามต้องยอมเซ็นสัญญาสงบศึก กำหนดข้อความตามใจของผู้ชนะ Grotius เห็นว่าเป็นข้อยกเว้นจากหลักในการทำสัญญาทั่วไป

Vattel ใช้หลักสุจริตใจ (good faith) ในการกระทำหนังสือสัญญาทั่วไปกับหนังสือสัญญาสงบศึกด้วย เพราะเป็นการเลือกที่ชอบด้วยเหตุผลจากผู้ปกครองประเทศ ในเมื่อประเทศของตนตกอยู่ในฐานะ

ที่จะต้องถูกทำลายกันไป นักนิติศาสตร์ต่อมาได้เห็นด้วยในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพว่าเป็นไปโดย "สมควรใจ" จึงมีผลผูกพันโดยสมบูรณ์ ท่านนักนิติศาสตร์ดังกล่าวแล้วให้เหตุผลว่า สงครามเป็นการกระทำอันชอบด้วยกฎหมายในการแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง สัญญาสันติภาพเป็นค่าเสียหายในการสงคราม ที่ผู้แพ้ต้องชำระให้แก่ผู้ชนะ Hall นักนิติศาสตร์อังกฤษเห็นว่า "ตามกฎหมายระหว่างประเทศ การใช้กำลังทหารและการบังคับนั้น อนุญาตให้กระทำได้เพื่อแก้ไขความผิด และเป็นการฟื้นวิถีที่จะถือว่าวิธีที่อนุญาตนี้ ทำให้ความตกลงนั้นไม่ถูกต้อง"

ตามสัญญาแวร์ซาย อันเป็นการตกลงสงบศึกนั้น มิได้มีเจตนากันตามข้อตกลงแห่งหนังสือสัญญาขรรุมตา เพราะผู้ชนะกำหนดเขาเอง ผู้แทนเยอรมันได้คัดค้านว่า "เมื่อจำต้องยอมปฏิบัติตามรัฐบาลเยอรมันแสดงว่าพร้อมที่จะรับและลงนามตามที่ฝ่ายสัมพันธมิตรบังคับ" อันเป็นการแสดงว่าเยอรมันมิได้ทำสัญญาโดยบริสุทธิ์ใจ ฉะนั้น ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ ฮิตเลอร์เรียกร้องให้แก้ไข เพราะเป็นสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

ในปัจจุบัน สหประชาชาติผูกขาดการใช้กำลัง สหประชาชาติมีความรับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาคมระหว่างประเทศ "หนังสือสัญญาสันติภาพ" (Treaties of Peace) ย่อมกระทำในเวลาซึ่งสงครามเป็นวิธีการอันชอบด้วยกฎหมาย

๖. หนังสือสัญญาที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาที่ฝ่าฝืน กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นโมฆะหรือไม่? ถ้าถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศ เป็นกฎหมายตามความหมายในถ้อยคำนั้นแล้วก็ไม่มีปัญหาอย่างใด กฎเกณฑ์ต่างๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศก็ย่อมบังคับบัญญัติด้วย แต่ในทางปฏิบัติ มีสัญญาที่ฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศบางฉบับที่ได้มีการปฏิบัติตามต่อเนื่องกัน ความตกลงระหว่างรัฐที่จะกระทำความผิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ฝ่าฝืนเสรีภาพแห่งทะเล หรือการแบ่งประเทศโปแลนด์ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๗๔ ประเทศอื่นๆ ย่อมไม่เคารพนับถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบ

อนึ่ง ถ้าสัญญาขัดต่อศีลธรรม (morality) และความยุติธรรม (justice) จะถือว่าผูกพันหรือไม่ กฎหมายระหว่างประเทศย่อมยึดหลักความประพฤติชอบอันชอบธรรมของมนุษย์ ฉะนั้นถ้าหนังสือสัญญาใดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี ประเทศที่ตามยอมไม่เคารพ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๗ อังกฤษ และรัสเซีย ทำความตกลงกัน เกี่ยวกับผลประโยชน์ ในเปอร์เซีย โดยมีได้รับความเห็นชอบจากเปอร์เซีย สัญญานั้นเป็นการละเมิดอธิปไตยของเปอร์เซีย โดยไม่มีปัญหาและขัดต่อนโยบายต่างประเทศ สัญญาลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ ระหว่างญี่ปุ่นและจีนเป็นการฝืนความสมัครใจของจีน

๓. การจดทะเบียนหนังสือสัญญา

กติกาด้านนิบาตชาติมีข้อความเกี่ยวกับการทำสัญญาว่า "หนังสือสัญญาทุกฉบับ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยสมาชิกของด้านนิบาตต้องจดทะเบียนไว้กับเดชาธิการ ซึ่งจะรับประกาศให้ทราบทั่วกัน" เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๔ สหรัฐซึ่งมิใช่สมาชิกยินยอมจดทะเบียนเช่นเดียวกัน ในระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปี เดชาธิการด้านนิบาตชาติได้จดทะเบียนและประกาศหนังสือสัญญากว่า ๕,๕๐๐ ฉบับ

กฎบัตรสหประชาชาติได้ปฏิบัติตามด้านนิบาตชาติ เพียงแต่เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยว่าหนังสือสัญญาที่มีได้จดทะเบียนนั้น จะนำมากล่าวอ้างในสหประชาชาติมิได้

๔. การตีความหนังสือสัญญา

นักนิติศาสตร์เป็นอันมากนับแต่ Grotius ตลอดมาได้วิจัยกฎเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้กับการตีความหนังสือสัญญา เป็นการยากที่จะถือเป็นแน่นอนเด็ดขาดสำหรับหนังสือสัญญาโดยทั่วไป จึงต้องพิจารณาเป็นราย ๆ อย่างไรก็ดี หลักกฎหมายในประเทศคงนำมาใช้ปรับกับกรณีต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา

วัตถุประสงค์ของการตีความก็เพื่อค้นหาความเข้าใจ (understanding) ของผู้เป็นฝ่ายในเวลาที่ทำสัญญา มิใช่เหตุผลเจตนา (motives) ความเข้าใจนั้นย่อมพิจารณาได้จากข้อความในหนังสือสัญญา ข้อความในสัญญาอยู่ในลำดับแรกที่ต้องพิจารณาในการกำหนดเจตนาของผู้เป็นฝ่าย ฉะนั้น เมื่อข้อความชัดเจนแล้วก็จะอ้าง

เจตนาไม่ตรงตามข้อความนั้นมิได้ ในกรณีพิพาทระหว่างอังกฤษกับ
สหรัฐเกี่ยวกับข้อความในสัญญา Hay Pauncefote ค.ศ. ๑๘๕๓ ซึ่งมี
ความว่า “คลองปานามาต้องเป็นเสรีและเปิดให้เรือของทุกชาติเดิน
เพื่อการพาณิชย์และการสงครามโดยเสมอกัน” สหรัฐอ้างว่า
คำว่า “ทุกชาติ” ไม่รวมสหรัฐ เพราะเป็นผู้สร้างและเจ้าของคลอง
จึงมิได้มีเจตนาที่จะลดละบริบูรณ์สิทธิของเรือสหรัฐ อังกฤษโต้แย้งว่า
ข้อความในสัญญาชัดเจนแน่นอนแล้ว

ถ้าหากการแปลข้อความในหนังสือสัญญาตามตัวอักษรไม่ตรง
กับความมุ่งหมายที่แสดงปรากฏออกมา ก็จะไม่ถือตัวหนังสือมาทำลาย
การตีความอย่างกว้าง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามสัญญานั้น เช่น สัญญา
Utrecht ว่าต้องทำลายท่าเรือ และบ้อมที่ Dunkirk และจะสร้างขึ้นใหม่
อีกไม่ได้ เมื่ออ่านตามตัวหนังสือ ฝรั่งเศสก็ตีความตีความได้ว่า Mardyck
ห่างจาก Dunkirk ตามไมล์ ฝรั่งเศสจึงได้ลงมือสร้าง อังกฤษ
ประท้วงว่าจะละเมิดสัญญาตามเหตุผลทั่วไปของสัญญานั้น ผลที่สุด
ฝรั่งเศสยินยอมตามคำประท้วง

ถ้าหาก ข้อความในหนังสือสัญญา เป็นที่สงสัย ก็ต้องถือความ
หมายทั่วไปของถ้อยคำ เว้นแต่ถือตามความหมายทางวิชาการจะตรง
กันข้ามกับลักษณะของสัญญา และจะตีความไปในทางที่เป็นไปไม่ได้
หาได้ไม่ บางทีก็ต้องพิสูจน์หลักฐานภายนอกประกอบ เพื่อแสดงให้เห็น
เห็นเจตนาแท้จริง Hall อ้างกรณีพิพาทระหว่างอังกฤษและฮอลันดา
ค.ศ. ๑๗๕๖ เกี่ยวกับการตีความสัญญาค้าประภันระหว่างกันว่าจะรักษา

สิทธิในยุโรปของคู่สัญญาให้กษัตริย์สาธารณรัฐและรัฐใด ๆ มาละเมิดได้ ถ้าหากคู่สัญญาฝ่ายใดจะเข้าช่วยในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถูกรุกรานหรือเมื่อมีการสงคราม ต่อมาอังกฤษทำสงครามกับฝรั่งเศส อังกฤษก็ขอให้ฮอลันดาช่วย ฮอลันดาขอให้ตีความในหนังสือสัญญา เพราะฮอลันดาเข้าใจว่าสัญญายังคับเฉพาะในกรณีถูกรุกราน มิใช่เป็นรัฐกราน มิฉะนั้นสัญญานี้จะเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากในเวลาโน้น ยังไม่มี ข้อแตกต่าง อันชัดเจน เกี่ยวกับ สงครามรุกรานและสงครามป้องกันตัว ฉะนั้นการที่ฮอลันดาตั้งวงสิทธิในการตีความดังกล่าวแล้ว จึงไม่มีผลประการใด

มีบางกรณีซึ่งตีความในหนังสือสัญญา มีความหมายไม่ตรงกับทางปฏิบัติของคู่สัญญา หลักในเรื่องนี้ต้องตีความตามทางปฏิบัติ จะบังเกิดผล กรณีพิพาทตามสัญญาระหว่างอิตาลีกับฮอลันดา ค.ศ. ๑๘๖๒ ว่า ผู้อยู่อาศัยในอาณาเขตที่ถูกแบ่งแยกมีสิทธิที่จะไม่อยู่ในอาณาเขตนั้นต่อไป คำว่า "ผู้อยู่อาศัย" มีความหมายหลายอย่างตามกฎหมายของอิตาลีและฮอลันดา จึงได้ถือตามกฎหมายของฮอลันดา ผู้ได้ดินแดนไป

กรณีพิพาทสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับการตีความในหนังสือสัญญาเมื่อไม่นานมานี้ ระหว่างเยอรมันกับฮอลันดา ตามไปรโตคอดต์สหภาพวันที่ ๑๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๑ เพราะตามสัญญาแซนด์ แอร์แมง ค.ศ. ๑๘๑๘ มาตรา ๘๘ ฮอลันดาสัญญาจะไม่กระทำการใด ๆ ที่จะเสียเอกราชโดยมิได้รับความเห็นชอบของคณะมนตรีสันนิบาตชาติ

ตามโปรโตคอลลีอา ค.ศ. ๑๘๒๒ ออสเตรเลียยินยอมที่จะไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการผูกพันในทางเศรษฐกิจหรือทางการเงินอันจะเป็นเหตุให้เสียเอกราชไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ทั้งนี้ได้มีการประท้วงทางการทูต โปรโตคอลลีอาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๓๓ ว่าเป็นการละเมิดข้อผูกพันที่ได้ทำไว้เดิม เรื่องนี้ได้ไปสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลได้วินิจฉัยโดยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๗ ว่าลัทธิภาพที่จะตั้งขึ้นไม่ขัดต่อสัญญาแซนด์แควแมง แต่ขัดกับโปรโตคอลลีอา

การตีความคำว่า “ชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง” (most-favoured-nation) ซึ่งมักจะระบุไว้ในสัญญาพาณิชย์นั้น มีข้อโต้แย้งกันอยู่ ความประสงค์ที่ระบุประโยชน์ ก็เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในความสัมพันธ์ทางพาณิชย์ระหว่างรัฐ และเพื่อระบุว่าเอกสิทธิ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังแก่รัฐหนึ่งนั้น รัฐคู่สัญญาย่อมได้รับเอกสิทธิ์อย่างเดียวกันโดยอัตโนมัติ คดีตัวอย่างระหว่าง Santovincenzo โจทก์ Egan จำเลย ศาลอนุญาโตตุลาการ กรุงเฮก พิพากษาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ ยอมให้อิตาลีได้รับประโยชน์จากสัญญาระหว่างสหรัฐและเปอร์เซีย ซึ่งมีความว่า ทรัพย์สินของคนต่างด้าวที่ตั้งแก่ความตายโดยมิได้ทำพินัยกรรมไว้ และไม่ปรากฏญาติพี่น้องนั้น ให้ตกเป็นของรัฐ ซึ่งผู้นั้นมีสัญชาติ

ในการตีความหนังสือสัญญานั้น นานาชาติก็มอบให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยปัญหาในการตีความ หนังสือสัญญา โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ กติกาต้นนิบาตชาติมาตรา ๑๓ ก็บัญญัติว่าการตีความหนังสือต่าง ๆ นั้น ให้คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัย

ขรมนุญาตยุติขรรมระหว่างประเทศ มาตรา ๓๗ จำคำตัดสิน
อำนาจพิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความในสนธิสัญญา

๕. ผลของสัญญาต่อรัฐที่สาม

ไม่มีกฎเกณฑ์ อันชัดแจ้งในกฎหมาย ระหว่างประเทศที่กำหนด
ผลทางอ้อมของสัญญาระหว่างต้องรัฐหรือมากกว่าต่อรัฐที่สาม ซึ่ง
มิได้เป็นฝ่ายในสัญญาด้วย นักนิติศาสตร์ก็มีความเห็นแตกต่างกัน

มีหนังสือสัญญาหลายฉบับทำขึ้นในตอนต้นศตวรรษที่สิบเก้าที่
เป็นผลต่อประเทศที่สาม เช่น สัญญาให้ทำการเดินเรือโดยเสรีตาม
แม่น้ำลำคลอง รัฐที่สามก็มีสิทธิใช้แม่น้ำนั้นด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นว่า
ถ้ารัฐที่สามได้รับความเสียหายจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่
ในกรณีนี้ต้องเทียบกับกฎหมายภายในประเทศว่าสิทธิในเรื่องนี้ ต้อง
แล้วแต่ว่า ความเสียหายนั้น เป็นผลของ การละเมิด สิทธิ ตาม กฎหมาย
หรือไม่ หรือเป็นความเสียหายที่มีได้เกิดจากการละเมิดตามกฎหมาย
damnum sine injuria.

๑๐. การสิ้นสุดของสัญญา

ความตกลงต่าง ๆ สิ้นสุดลงหรือเลิกไปได้หลายวิธี ที่เห็นได้ชัด
วิธีหนึ่ง คือ การสิ้นสุดลงโดยได้มีการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นแล้ว
หนังสือสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการซื้อขาย เช่น สัญญาทำ
สัญญาซื้อเกาะ Virgin จากเดนมาร์ก เมื่อการซื้อขายสำเร็จแล้ว
สัญญานี้ก็สิ้นสุดลง สัญญาชนิดนี้เป็น executed ดังกล่าวมาแล้ว

ส่วน exocutory คือจะต้องปฏิบัติกันต่อไปอีกนั้น ก็อาจหมดอายุลงตามที่บ่งไว้ในหนังสือสัญญา หรือมีพฤติการณ์ที่ทำให้เลิกกันไป ต้นขีตัญญาทางพาณิชย์และกาารเดินเรือทำกันเป็นเวลานานปัจจุบันกว่าจะบอกเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งปี หนังสือสัญญาอื่น ๆ ก็อาจต่อใหม่ได้ หนังสือสัญญาบางฉบับก็สิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างตามที่กำหนดไว้เกิดขึ้น

ก็ประการหนึ่ง สัญญาอาจสิ้นสุดลงโดยความตกลงกันระหว่างคู่สัญญา โดยยังมีได้มีการปฏิบัติครบถ้วนตามสัญญานั้น ในกรณีนี้อาจทำการบอกเลิกสัญญาหรือทำสัญญาใหม่ยกเลิกสัญญาเก่า

ในบางกรณีสัญญาก็เลิกไปตามกฎหมาย หรือเป็นโมฆะโดยพฤติการณ์บางอย่างที่คู่สัญญาไม่อาจจะควบคุมได้ เช่น สภาพบุคคลของคู่สัญญาสูญสิ้นไป สัญญาระหว่างเกาหลีและรัฐอื่นสิ้นสุดลงโดยการรวมเข้ากับญี่ปุ่น ปัญหาว่าพันธะของรัฐที่สิ้นสุดภาพไปนั้นจะตกอยู่กับผู้รับเอารัฐนั้นไปหรือไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการรับช่วงตามกฎหมายระหว่างประเทศ มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับสัญญาโดยตรงในกรณีที่รัฐเอกราชรวมเป็นสหพันธ์ ย่อมขาดสิทธิในการควบคุมกิจการต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศถือว่า การรวมเข้าเป็นสหพันธ์เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลระหว่างประเทศ หน้าที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมย่อมผ่านไปตกอยู่กับสหพันธ์รัฐตามหลักกฎหมายว่าด้วยการรับช่วงสิทธิ

การละเมิดสัญญาโดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ก็เป็นเหตุให้สัญญานั้นเป็นโมฆียะ อีกฝ่ายหนึ่งบอกเลิกได้ หักกันเมื่อนำไปใช้

จริง ๆ เขาก็มักประสบปัญหา เช่น ถ้ามีการละเมิดในเรื่องเด็กน้อยจะบอกเด็กทั้งหมดได้หรือไม่ ซอนไมชคเจน Hall เห็นว่าต้องเป็นเรื่องสำคัญในสัญญาหลายฝ่าย อนึ่ง ถ้ามีรัฐหนึ่งละเมิดจะต่อจากรัฐอื่น ๆ มีสิทธิเลิกด้วยหรือไม่ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๘ ข้อดีเตรียมละเมิดสัญญาเบอร์ลิน ๗๐ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๗๘ โดยรวมเอาบอลข่านและ Herzegovina ก็มีได้ กระทบกระเทือนถึงรัฐอื่น ๆ เช่น อาณาเขตของตุรกกึงขึ้นไปตามเดิม

ก่อนตั้งต้นนิบาตชาติเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๐ นักนิติศาสตร์ได้ถกถึงขอบเขตแห่งสัญญาค้ำประกัน (treaties of guarantee) สัญญาประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาฐานะทางการเมือง และก่อให้เกิดการบังคับให้ปฏิบัติตามพันธะที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น การประกันความเป็นกลางของสวิตเซอร์แลนด์และเบลเยียม ต่อมาเมื่อตั้งต้นนิบาตชาติขึ้นแล้วกติกามาตรา ๑๐ ก็บังคับให้มีการประกันโดยฉันทรวม

๑๑. ผลของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัญหาหลักที่สุดข้อหนึ่ง คือรัฐจะหลุดพ้นจากพันธะที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาโดยเหตุผลว่า มีการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญานั้นหรือไม่ ตามกฎหมายโรมัน สัญญาต่าง ๆ ย่อมถือหลักว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงสภาพของสัญญา คู่สัญญาก็พ้นจากหน้าที่ตามสัญญา *robis sic stantibus* ฉะนั้นปัญหาจึงอยู่ที่ว่าอะไรเป็นสภาพของสัญญา (conditions) เป็นที่ยอมรับกันว่าคู่สัญญาต้องเคารพ

สัญญาโดยสุจริต ถ้าพบบุคคลระหว่างประเทศ และการแต่งตั้งเจตนา ต้องไม่เปลี่ยนแปลง อีกประการหนึ่ง สัญญาต้องถูกต้องตามกฎหมายระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับมาตรฐานทางศีลธรรมของประชาคมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีสภาพสำคัญอยู่ในสัญญาทุกฉบับว่า ต้องปฏิบัติได้ Halld จึงกล่าวว่ สัญญาย่อมเป็นโมฆะในทันทีที่เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือขัดต่อเอกราชของรัฐ โดยคู่สัญญามีได้ดำเนินถึงความเสียหายนี้ในขณะทำสัญญากัน

ตามประวัติศาสตร์ ปรากฏว่ามีการละเมิดหน้าที่ตามสัญญาหลายเรื่องซึ่งมิใช่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ Grotius เห็นว่า เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จะกระทบ กระเทือน สัญญา ก็ต่อเมื่อเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญโดยชัดแจ้งว่า เหตุการณ์นั้น ๆ เป็นสาระสำคัญของสัญญา Bynkershoek ไม่ยอมให้มีการบอกเลิกสัญญาโดยคู่สัญญาฝ่ายเดียว Vattel ยืนยันว่าเฉพาะเหตุการณ์สำคัญซึ่งเป็นมูลเหตุให้เกิดสัญญาเท่านั้นที่จะมีผลให้ยับยั้งการ ปฏิบัติตามสัญญา ต่อมาในศตวรรษที่สิบเก้า มีทัศนคตินิยมอันรุนแรง มีผู้ให้ความเห็นอย่างกล้าหาญ เช่น Haller และ Bluntschli ยอมให้เลิกสัญญาเนื่องจากการกระทำที่ขัดต่อ "สิทธิและสวัสดิภาพของประชาชน" หรือขัดต่อการพัฒนาของรัฐ Treitschke นักนิติศาสตร์ชาวเยอรมันเห็นว่า รัฐย่อมไม่มีความผูกพันต่อสัญญาที่มีอนาคตขึ้นอยู่กับรัฐอื่น Hautefeuille เขียนเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ ว่า สัญญาที่กำหนดให้เสียสิทธิของชาติอันสำคัญ เช่น เอกราชนั้นไม่เป็นการผูกพัน Bonfilis วางมติใหม่ว่า

“สัญญาย่อมสิ้นสุดโดยปราศจากปัญหาใดๆ เมื่อเหตุที่ก่อสัญญานั้นสูญสิ้นไป เมื่อเวลาผ่านไป สัญญานั้นก็ไร้ประโยชน์ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐได้ถูกแก้ไขสภาพต่างๆ ก็ถูกเปลี่ยนแปลงทั้งในทางเศรษฐกิจและทางการเมือง” Piero นักนิติศาสตร์อิตาลีเขียนอ้างว่า สัญญาทั้งหลายย่อมเป็นโมฆะ ถ้าขัดต่อการพัฒนาของกิจกรรมอันเสรีของชาติหรือขัดต่อการใช้สิทธิตามธรรมชาติ Oppenheim เขียนที่เคมบริดจ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐ งามหดักว่า “การดำรงอยู่หรือการพัฒนาอันจำเป็นของรัฐย่อมอยู่ในสภาพที่ขัดต่อหน้าที่ตามสัญญาของรัฐ โดยจะหลีกเลี่ยงมิได้ จึงจำต้องตัดหน้าที่ตามสัญญาเสีย เพราะการรักษาและพัฒนารัฐไว้ตามความเจริญ และความต้องการอันจำเป็นของชาตินั้นเป็นหน้าที่อันค้ำแรกของรัฐทุกรัฐ”

มีตัวอย่างในบางกรณีในระหว่างศตวรรษที่สิบเก้า เกี่ยวกับ การเลิกสัญญาเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในเหตุการณ์ คือ การกระทำของรัสเซีย เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐ โดยประกาศว่าไม่มีความผูกพันตามสัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๘๕๖ ซึ่งกล่าวถึงความเป็นกลางในทะเลดำ และข้อจำกัดต่างๆ ที่มีต่อรัสเซีย เกี่ยวกับเรือติดอาวุธ ในทะเลนั้น รัสเซียอ้างว่าผู้เป็นฝ่ายในสัญญาอื่น ๆ ก็ได้ละเมิดสัญญา และขอได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุประสงค์ตามเงื่อนไขในสัญญาที่เกิดขึ้น โดยการรวมรัฐต่างๆ ตามแม่น้ำแดนนูบ เข้ากับมหาอำนาจทั้ง ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการสงครามทางเรือมาเป็นการใช้เรือทำด้วยเหล็ก

ค.ศ. ๑๘๑๕ กรีกปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญากับเซอร์เบีย ซึ่งทำขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๑๓ ว่าจะช่วยเหลือกันเมื่อฝ่ายหนึ่งถูกรัฐอื่น ๆ โจมตี ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ถ้าปฏิบัติตามสัญญา กรีกก็ต้องเข้าสู่สงครามโดยเสียเปรียบมาก อันถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์สำคัญ

นักนิติศาสตร์ระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสองรับรู้ความจำเป็นในการแก้ไขในสัญญา หลักต้องประการ คือ *pacta sunt servanda* และ *rebus sic stantibus* ไม่ขัดกันจนถึงกับว่าถ้ารับรองหลักหนึ่งแล้ว ก็จะไม่ต้องรับรองหลักอีกด้านนี้มาตชาติข้อ ๑๘ มีความว่า ตั้มีชาวอาจแนะนำให้ตมาชิกพิจารณาเหตุหนึ่งสัญญาที่บังคับไม่ได้

บทที่ ๒๕

ตัวแทนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑. ประวัติศาสตร์การทูต

กฎหมายที่ควบคุมความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ (diplomatic intercourse) เป็นส่วนที่เก่าแก่ส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศในบางกรณีเก่าที่สุด ตามบันทึกของจีน อินเดีย และอียิปต์ โบราณก็ปรากฏการเคารพในค่านิยมซึ่งทำหน้าที่ราชทูต และเคารพต่อสถานทูตด้วย กรีกและโรมันแม้ไม่ตั้งสถานทูตถาวรก็รับรู้สิทธิของรัฐเอกราชที่จะส่งราชทูตไปประจำ และทำการต้อนรับด้วยความเคารพอย่างสูง ทั้งคุ้มครองป้องกันอย่างแข็งแรงมิให้มีการละเมิด ในกรุงโรมก็ยอมรับหลักว่าด้วยสภาพนอกอาณาเขต

ภายหลังอาณาจักรโรมันเสื่อมอำนาจลง และเกิดมีระบบพ่อค้าหรือศักดินา ทูตานุทูตก็กลับกลายเป็นเพียงผู้ถืออำนาจส่วนตัวของผู้ปกครองรัฐอื่น ๆ แทนที่จะเป็นผู้แทนของรัฐ ต่อมาราวศตวรรษที่ ๑๔ เกิดรัฐเอกราชหลายรัฐในอิตาลี สถานทูตก็คงคืนสภาพเหมือนแต่ก่อน โดยเฉพาะในกรณีตั้งผู้แทนต้นตอไปไปยังสำนักศาสนานี้ๆ ต่อมาศตวรรษที่ ๑๕ ก็เริ่มมีการตั้งผู้แทนถาวรของรัฐไปตั้งสถานทูตประจำต่อมาอีกสองศตวรรษก็ปรากฏว่า มีพิธีการเกี่ยวกับการทูตโดยละเอียด นักการเมืองและนักนิติศาสตร์ได้ถกเถียงกันถึงปัญหาต่างๆ ในทางปฏิบัติสิทธิพิเศษ สิทธิคุ้มกันของราชทูต และได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐขึ้นเรื่อยๆ เมื่อค.ศ. ๑๗๑๕ และ ๑๗๑๗ ได้จัดระเบียบ

ว่าด้วยลำดับชั้นผู้แทนทางทูต ซึ่งค่อนข้างใหญ่คงใช้ต่อมาจนบัดนี้ ในบางกรณีความสำคัญของรัฐทูตก็ลดน้อยลงเนื่องจากการคมนาคมระหว่างประเทศดีขึ้นแต่ในบางกรณีกลับสำคัญยิ่งขึ้น เนื่องจากการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐในปัจจุบัน

๒. ประวัติการทูตของไทยสมัยดั้งเดิม

ทูตเป็นข้าราชการซึ่งรัฐหนึ่งส่งไปยังอีกรัฐหนึ่งเพื่อติดต่อกันซึ่งอาจเป็นการเจริญทางไมตรีทั่วไปหรือกิจการเฉพาะเรื่อง แต่เดิมเป็นการส่งไปเพียงครั้งคราวต่อเมื่อมีปริมาณงานมากขึ้น ก็ส่งไปอยู่ประจำ และทำหนังสือสัญญาประเภทต่างๆ เช่นการค้าขายด้วย

ชนชาติไทยในสมัยน่านเจ้า ก็ได้มีการส่งราชทูตไปติดต่อกับจีนและทิเบต ทำสนธิสัญญาเป็นครั้งคราว เช่นทำกับจีน พ.ศ. ๑๑๙๓, ๑๒๘๘, และ ๑๓๓๐ ทำกับทิเบต พ.ศ. ๑๒๙๓ และในพ.ศ. ๑๓๖๓ ได้นำช่างฝีมือจีนมาบำรุงการฝีมือในน่านเจ้า เช่น การทอผ้า

ต่อมาราวพ.ศ. ๑๔๐๐ ท้าวพรหมได๋ตั้งเมืองฝาง (สุวรรณโลก) ต่อมาเมื่อกบฏไฉ่ซ่านปราบน่านเจ้า พ.ศ. ๑๔๗๑ ไทยก็ส่งอพยพลงมามากขึ้น พ.ศ. ๑๗๘๑ พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ตั้งราชอาณาจักรไทยขึ้น มีสุโขทัยเป็นนครหลวง พระเจ้ารามคำแหงได้ดำเนินการทูตอย่างสุขุมคือ ผูกไมตรีไว้กับพระยาเมงราย และพระยาจำเมือง

พ.ศ. ๑๗๒๕ จีนได้ส่งทูตมาทำหนังสือสัญญาทางไมตรีที่กรุงสุโขทัย พระเจ้ารามคำแหงได้เสด็จไปประเทศจีน ๒ ครั้ง คือ พ.ศ. ๑๗๓๗ ได้นำช่างฝีมือจีนมาจัดทานครองถวญขาม ที่เรียกว่า "ตั้งคโลก"

ทางพระพุทธศาสนา ก็ได้ติดต่อกับลังกา

ในสมัยอุทองได้ทำการติดต่อกับเขมรและพม่า

ก็มีพุทธาคอยู่ในอำนาจของไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๑๘๘๕

พม่าพยายามตีเอาเมืองทวายและตะนาวศรี ไทยก็เอาคืนมา
ได้ จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาแตก เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐

พม่าตีเมืองเชียงใหม่ได้เมื่อ พ.ศ. ๒๐๘๘ ไทยจึงต้องสู้รบกับ
พม่าเจ็ดครั้งไปสองครั้ง คือเมื่อพ.ศ. ๒๒๑๒ และ ๒๓๑๐ แต่พระ
นเรศวรพระเจ้าตากสิน และพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกก็ได้กู้คืนมา

การทูตเป็นวิธีการสำคัญยิ่งในการสงคราม

ก่อนชาวโปรตุเกสเข้ามาติดต่อกับไทย ได้มีการส่งทูตไปประ-
เทศจีน เช่นในรัชกาลพระบรมราชาที่ ๑ พระอินทราชา ชาวโปรตุ-
เกสเข้ายึดมัลกกาได้เมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๔ แล้วได้ส่งดูอาร์เตแฟร์นันเดซ
เข้ามายังกรุงศรีอยุธยา ไทยได้ส่งทูตไปยังเมืองกัว ต่อมา พ.ศ. ๒๐๕๘
โปรตุเกสได้ส่งดูอาร์เตโคเอลโย มาเป็นทูต รับว่าจะส่งปืนและกระสุน
ปืนให้แก่ไทย ไทยรับว่าจะให้ความสะดวกแก่ชาวโปรตุเกสในการทำ
มาหากินในประเทศไทย

พ.ศ. ๒๑๔๑ เต้ปญซังตี ได้ฟีลิปปีนส์ ได้ส่งคอนเตลโด เตอา
กริวเว เป็นทูตมาจากนิดา เพื่อทำหนังสือสัญญาทางไมตรีและการ
พาณิชย์กับไทย

พ.ศ. ๒๓๓๖ พระนเรศวรทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชา ก็
ปรากฏว่ามีทหารญี่ปุ่น ๕๐๐ คนอยู่ในกองทัพ

โซกุนได้เจริญทางไมตรีกับไทยตั้งแต่สมัยพระเอกาทศรถ ต่อมา สมัยพระเจ้าทรงธรรม ไทยได้ส่งทูตไปญี่ปุ่น คือ ชุนพิชิตสมบัติ และ ชุนประเสริฐ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๔ ดังหลวงท่องเที่ยวสมุทรและซุนดัดดีไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๖ ดังซุนรักษาดิทธิผลไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๘ ไทยส่งสาส์นไป ว่าไทยจะต้องปรานีกับพวกราชอาณาให้ชาวญี่ปุ่นเข้าเกี่ยวข้องกับเพราะ อาจได้รับโทษ โซกุนได้ตอบมาว่า ญี่ปุ่นเป็นพ่อค้าไม่ควรเกี่ยวข้องกับ การเมือง ฉะนั้นถ้าเกี่ยวข้องกับก็ให้ลงโทษตามควร ต่อมาก็ได้ ส่งทูตไปเรื่อยๆ มา เช่นสมัยพระนารายณ์

สำหรับเดนมาร์กนั้น ได้มาค้าขายกับไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๖๔ ในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม บริษัทอินเดียตะวันออกก็ได้ติดต่อทาง ไมตรีกับพระวิดิ ทงาย ตระนาจศรี

พ.ศ. ๒๓๕๓ เนเทอร์แลนด์ ได้มาตั้ง โรงค้า ในกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๓๕๒ ไทยได้ส่งทูตไปเนเทอร์แลนด์ และทำหนังสือสัญญาเป็น ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๖๐ ต่อมา พ.ศ. ๒๓๐๗ ชาวจีนได้ล้มโรงค้าของเนเทอร์แลนด์ที่กรุงเทพฯ เรือเนเทอร์แลนด์ บิดอ่าวไทย ไทยต้องยอมทำหนังสือสัญญากับเนเทอร์แลนด์ ๒ ฉบับ มีความว่า ๑. พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา กับบริษัทเนเทอร์แลนด์จะเป็น ไมตรีกัน ๒. ชาวนเนเทอร์แลนด์จะทำการค้าขายในประเทศได้ โดยเสรี ๓. ไทยจะไม่ใช้จีนเป็นคนประจำเรือ เรือใดมีจีนประจำอยู่ในเนเทอร์แลนด์ จะยึดเอาเสียได้ ๔. การตั้งห้างวางและห้างโคอกนอกประเทศไทย ให้เป็นการค้าผูกขาดของบริษัทเนเทอร์แลนด์ ๕. ถ้าพนักงานของ

บริษัทกระทำความผิดทางอาญาอย่างร้ายแรงในประเทศไทย พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาไม่มีสิทธิที่จะพิจารณาคดีพิพากษา แต่จะต้องตั้งตัวไปให้หัวหน้าบริษัทลงโทษตามกฎหมายเนเทอร์แลนด์เป็นตัวอย่างเริ่มแรกของสหภาพนอกอาณาเขต

อังกฤษได้เริ่มมาค้าขายกับไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๕๕ มีพระราชดำรินจากพระเจ้าเยมส์ด้วย จนถึง พ.ศ. ๒๒๓๐ บริษัทอินเดียตะวันออกได้ตั้งเรือรบมายึดเมืองมะริด

ชาวฝรั่งเศสเริ่มเข้ามาประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๒๐๕ ในฐานะบาทหลวงจนถึง พ.ศ. ๒๒๒๔ บริษัทฝรั่งเศสจึงเข้ามาค้าขาย ไทยได้ส่งพระยาพิพัฒน์ โกษาเป็นราชทูต คณะแรกไปเจริญทางไมตรีกับฝรั่งเศส แต่เรือแตกตายเสีย พ.ศ. ๒๒๒๗ ราชทูตคณะที่สองมีขุนพิชัยวานิชและชนพิชิตไมตรี แพร์วาเซต เป็นด้อมเดินทางไปฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๒๒๗ ฝรั่งเศสส่ง เซอวาเดียร์ เดอ โชมองต์ เป็นราชทูตมาทำหนังสือสัญญาไทยจึงส่งทูตคณะที่สามมีพระวิสุทธิสุนทร เป็นหัวหน้า และกดัมมาพร้อมกษัตริย์ฝรั่งเศสมี เดอ ลา ลูแบร์ กับเซเบเรย์ เป็นราชทูตได้ทำสัญญาพาณิชย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๐

๓. ลักษณะของผู้แทนประมุขของรัฐ

กฎหมายเกี่ยวกับประมุขของรัฐในตอนต้นศตวรรษที่ ๒๐ เป็นการแยกตำแหน่งของประมุขของรัฐ ออกจากบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญยอมกำหนดว่า ประมุขโดยตำแหน่งของรัฐจะเป็นพระมหากษัตริย์เช่นอังกฤษ หรือประธานาธิบดีเช่นฝรั่งเศส

เป็นผู้ทรงและมีอำนาจในการปกครองประเทศ แต่กฎหมายระหว่างประเทศจะบันทึกไว้แต่เพียงว่าประมุขของรัฐได้กล่าวหรือกระทำการใดๆ เท่านั้น การรับรองและตั้งเอกอัครราชทูต (Ambassadors) และ อัครราชทูต (Ministers) ในนามของประมุขของรัฐ กฎหมายระหว่างประเทศไม่เข้าไปสอดส่องว่าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งไปนั้น ประมุขของรัฐได้เป็นผู้เลือกจริงๆ หรือนโยบายของราชทูตเป็นนโยบายอันแท้จริงของประมุขแห่งรัฐหรือไม่ ในกรณีเหล่านี้เป็นเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนุญ กฎหมายระหว่างประเทศไม่เกี่ยวข้องด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับผู้แทนรัฐบาลประชาธิปไตยมักยุ่งยากยิ่งขึ้นเมื่อรัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามรัฐธรรมนุญ เช่น รัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้นถูกต้องตามรัฐธรรมนุญถูกผู้นำทหารล้มเสียแล้ว ก็ประกาศตนเป็นประมุขของรัฐ ผู้แทนรัฐบาลนั้นๆ คงมีอำนาจพูดหรือกระทำในนามของรัฐบาลต่อไปหรืออย่างไร กฎหมายระหว่างประเทศก็ไม่สอดส่องอย่างใกล้ชิดว่าประมุขของรัฐผู้นั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการรับรองย่อมอยู่ที่เสถียรภาพของรัฐบาล และเจตนาที่จะปฏิบัติตามพันธะต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นสมาชิกแห่งประชาคมระหว่างประเทศ เมื่อเหตุการณ์เรียบร้อยแล้ว ประมุขคนใหม่ของรัฐก็ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยไม่ต้องคำนึงว่าเขาจะได้รับความสนับสนุนจากประชาชนมากน้อยเพียงใด บรรดาเอกอัครราชทูต และ อัครราชทูตในต่างประเทศก็คงมีฐานะและมีเกียรติยศเช่นเดิม สันนิษฐานว่าต่างก็มีการลงนามกันในนามของรัฐต่อไปเช่นเดิม

รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน มอบให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศจึงรับรู้อำนาจและหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในทางปฏิบัติเป็นคนกลางที่มีความรับผิดชอบในการติดต่อกับต่างประเทศเป็นผู้ลงนามในเอกสารที่ตั้งไปในนามของรัฐ บรรดาทูตานุทูตจากต่างประเทศก็เจรจากับผู้กระทรวงการต่างประเทศของรัฐหนึ่ง ทำการติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศของรัฐอื่น ผ่านทางผู้แทนทางทูตของรัฐนั้น การสื่อสารทางวิทยุในเดดายปัจจุบัน ช่วยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัฐหนึ่งพูดกับประชาชนของรัฐอื่นได้ โดยผ่านทางหัวหน้ารัฐบาลของตน วิธีนี้ได้มีการปฏิบัติกันบ้าง แต่ยังไม่อยู่ในข่ายของกฎหมายระหว่างประเทศ

๔. หน้าที่กระทรวงการต่างประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๑๒ กระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ ต่อมาฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๑๓ แก้ไขมาตรา ๑๓ ดังนี้

มาตรา ๑๓ หน้าที่ราชการในกระทรวงการต่างประเทศแยกเป็น

๑. ด้านงานเลขานุการรัฐมนตรี
๒. ด้านงานปลัดกระทรวง
๓. กรมการเมือง

๔. กรมพิธีการทูต
๕. กรมเศรษฐกิจ
๖. กรมสันติสัญญาและกฎหมาย
๗. กรมตำรวจ
๘. กรมองค์การระหว่างประเทศ

พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๗ มาตรา ๓๓๗ บัญญัติว่า ข้าราชการตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต กงสุลใหญ่ กงสุล และตำแหน่งอื่น ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. อาจแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญ หรือข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษก็ได้

เมื่อมีเหตุผลสมควรในทางการเมือง รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะบรรจุบุคคลที่สมควรตามมาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ และมีพจนานุกรมตามมาตรา ๔๗ เป็นข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในวาระแรกเป็นกรณีพิเศษ โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีก็ได้ สำหรับตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต กงสุลใหญ่พิเศษ และตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง การเทียบตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษกับตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ ให้กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้มีอำนาจบังคับบัญชา ให้บำเหน็จ ดงโทษ บรรจุ

แต่งตั้ง และให้ข้าราชการออกจากราชการเสมือนข้าราชการพลเรือน
ตามบัญชีดำรงตำแหน่งนั้นๆ

ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ และมาตรา
๑๑๓ มาใช้บังคับแก่การเดือนขึ้นดับเงินเดือน การเดือนขึ้นเงินเดือน
การแต่งตั้ง และการออกจากตำแหน่งของข้าราชการประจำต่างประเทศ
พิเศษโดยอนุโลมแล้วแต่กรณี ส่วนการออกจากราชการเพราะ
กระทำผิดทางวินัยให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติ

การโอนข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ มาเป็นข้าราชการ
พลเรือนประเภทอื่น นอกจากข้าราชการการเมือง จะกระทำมิได้”

มาตรา ๒๓ ข้อ ๒๗ บัญญัติว่า “ข้าราชการประจำประเทศ
พิเศษ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ในต่างประเทศในกรณีพิเศษ”

ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๓๓๗ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ๒๔๙๗ เทียบตำแหน่งที่
เรียกชื่ออย่างอื่นในกระทรวงการต่างประเทศ ดังนี้

นายเวร	ประจำแผนก
ผู้ช่วยเลขานุการ	“
รองกงสุล	หัวหน้าแผนก
เลขานุการตรี	“
เลขานุการโท (ชั้น ๒)	“
เลขานุการโท (ชั้น ๑)	หัวหน้ากอง
กงสุล	“

เลขานุการเอก	หัวหน้ากอง
เลขานุการเอก (ชั้น ๑)	„
กงสุลใหญ่ (ชั้นเอก)	„
อุปทูต (ชั้นเอก)	„
กงสุลใหญ่ (ชั้นพิเศษ)	ผู้อำนวยการกอง
อุปทูต (ชั้นพิเศษ)	„
ที่ปรึกษา	รองอธิบดี
ข้าราชการที่ปรึกษา	อธิบดี
ข้าราชการ	„
เอกอัครราชทูต	„

๕. สิทธิในการส่งผู้แทน

รัฐมีสิทธิในการส่งผู้แทน (right of representation) หรือสิทธิในการตั้งสถานทูต (right of legation) หรือไม่ว่าจะเคยมีการโต้เถียงกันมาก ถ้าอ้างหลักทั่วไปที่รับกันแล้ว การมีประชามณานาชาดีย่อมเป็นการจำเป็นที่จะต้องมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างสมาชิก ฉะนั้น รัฐหนึ่งก็ควรจะมีสิทธิที่จะส่งตัวแทนไปยังรัฐอื่น และมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบจากรัฐอื่นในทำนองเดียวกัน ถ้าพิจารณาอีกแง่หนึ่งก็จะเกิดปัญหา แต่เดิมมานั้น รัฐได้ส่งผู้แทนทางทูตไปประจำยังนครหลวงของรัฐต่างประเทศ ในปัจจุบันไม่มีรัฐใดที่จะตัดความสัมพันธ์กับโลกภายนอก

แต่รัฐมีอำนาจที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับผู้แทนทางทูต หรือผู้แทนพิเศษมาทำการเจรจาในเรื่องที่ไม่พึงประสงค์

จึงคงมีปัญหาคือจะต้องวินิจฉัยว่า รัฐเอกราชมีสิทธิที่จะกล่าวอ้างในนามของรัฐใดหรือไม่ ปัญหา^๕เป็นปัญหาทางการเมือง บรรดาสมาชิกแห่งประชาคมย่อมมีอำนาจวินิจฉัยด้วยตนเองว่า รัฐใดรัฐหนึ่งอยู่ภายใต้การคุ้มครอง (protection) ของรัฐอื่นหรือเปล่า เป็นการยากที่จะขีดเส้นแบ่งแยกระหว่าง รัฐที่มีอธิปไตย และ กึ่งอธิปไตย (semi-sovereign) บรรดาประเทศมหาอำนาจมักตัดสินใจด้วยตนเองในการรับรองเอกราชของเมือง^๕ชนของตน หรือประเทศที่อยู่ภายใต้การคุ้มครอง ทั้งนิยมแล้วแต่ท่าทีของรัฐอิราช อังกฤษรับรองแคนาดาและประเทศในเครือจักรภพเข้าเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ และได้ส่งผู้แทนทางทูตไปประจำกรุงวอชิงตัน และตามประเทศอื่นๆ ประเทศเหล่านั้นมีอธิปไตยสมบูรณ์หรือกึ่งอธิปไตย หรือไม่ถึงถึงก็ตาม ไม่มีความแตกต่างกันเลยในกรณีเช่นนี้

นอกจากนี้กฎหมายระหว่างประเทศ ก็หาวิธีกำหนดฐานะของรัฐบางรัฐ ว่ามีอธิปไตยสมบูรณ์หรือไม่ด้วยการพิจารณาว่าผู้แทนทางการทูตเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งในอธิปไตย ในคดี Charkieh เกี่ยวกับ การขอยกเว้นมิให้เรือ^๕นั้นอยู่ในอำนาจศาล เพราะเจ้าของเป็นภริยแห่งอียิปต์ ศาลวินิจฉัยว่าปาชามีได้แสดงให้ปรากฏซึ่งอำนาจอธิปไตย คือ *ius legationis* ในการจัดตั้งสถานทูต ในการส่งผู้แทนทางการทูต

เช่นเอกอัครราชทูตไปยังสำนักต่างประเทศ ข้อเท็จจริงนี้เป็นกรณีพิพจน์ให้เห็นชัดว่า Khodiva ไม่เป็นประมุขของรัฐเอกราช

ในกรณีที่มีสองรัฐบาลขัดกัน ปัญหาที่ว่ารัฐบาลไหนจะมีสิทธิตั้งผู้แทน ึ่งยอมเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับ การรับรองรัฐบาลใหม่ เมื่อรัฐบาลที่ขอรับด้วยกฎหมาย de jure ถูกตั้งไปโดยการปฏิวัติผู้แทนทางการทูตของรัฐบาลก่อน คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการรับรองรัฐบาลที่ตั้งใหม่ de facto ถ้าขอรับด้วยกฎหมาย ต่อมารัฐบาลต่างประเทศซึ่งทำการรับรองแล้วจะทำการติดต่อกับผู้แทนของรัฐบาลใหม่ ถ้าหากไม่มีการรับรองรัฐบาลปฏิวัติ ผู้แทนที่คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเป็นเวลานาน ๆ จะมีอำนาจเต็มหรือไม่ ข้อนี้ไม่ปรากฏกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เมื่อมีการปฏิวัติในรัสเซีย ความสัมพันธ์ทางราชการคงกระทำต่อมาถึง ๕ ปี ระหว่างสหรัฐและเอกอัครราชทูตรัสเซีย นาย Bakimete ซึ่งรัฐบาล Lvov แต่งตั้งมา รัฐบาลบอลเชวิคเพิ่งเรียกกลับเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๒

ในสงครามโลกครั้งที่สอง อังกฤษและรัฐพันธมิตรอื่น ๆ ได้รับรองรัฐบาลพลัดถิ่น (in exile) ของหลายประเทศที่ถูกฝ่ายอักษะยึดครอง การรับรองเช่นนี้เป็นเพียงมาตรการที่ใช้ในกรณีฉุกเฉินระหว่างเป็นศัตรูกัน ซึ่งจะนำมาใช้ในเวลาปกติได้

๖. ลำดับผู้แทนทางการทูต

ในระหว่างศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ ได้มีการโต้แย้งกันเกี่ยวกับปัญหาลำดับผู้แทนทางการทูต แม้มีทฤษฎีว่ารัฐต่างๆ มีอธิปไตยเท่า

เทียมกัน^{๘๘} แต่ปรากฏว่ามีความไม่เท่าเทียมกันทางการเมือง ประกอบกับความยิ่งใหญ่ของทางรัฐบาลและผู้ปกครองประเทศ เป็นเหตุให้มีการพยายามยกย่องเกียรติของชาติผู้แทนทางการทูตในบางโอกาส ผู้แทนเหล่านั้นก็มีกิจวางทำและถือว่ยิ่งใหญ่ตามไปด้วย ที่ยุ่งยากขึ้นไปอีกคือ ฐานะอันแตกต่างระหว่างผู้แทนทางการทูต เอกอัครราชทูต (ambassadors) ในสมัยศตวรรษที่ ๑๕ ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ทรงอำนาจแห่งอธิปไตยแห่งรัฐและผู้แทนรองตัวด้วย ต่อมาก็เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญ (envoy extraordinary or envoy) ซึ่งปฏิบัติราชการของรัฐโดยมิได้เป็นผู้แทนตัวด้วย ดังคับก่อนก็มีทูตประจำ resident มีฐานะต่ำกว่า envoy แต่โดยทั่วไปก็มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน และมีอีกชนิดหนึ่งคือ อัครราชทูต minister หรืออัครราชทูตผู้มอำนาจเต็ม minister plenipotentiary ซึ่งมีฐานะต่ำกว่าเอกอัครราชทูต (ambassador)

ในกรรตถลง Congress of Vienna ค.ศ. ๑๘๑๕ ได้พยายามป้องกันการแข่งขันลำดับชั้นระหว่างทูตานุทูตทั้งหลาย จึงตกลงกันให้แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. เอกอัครราชทูต (ambassadors) และ legates หรือ nuncios ทูตของสันตปาปา ซึ่งยอมให้เป็นผู้แทนบุคคลด้วย
 ๒. ผู้แทนชั้นอัครราชทูต (envoys, ministers) หรือผู้แทน^{๘๙} รัฐ
 ๓. อุปทูต (chargés d' affaires)
- นอกจากนี้ได้ตกลงกันว่าในบรรดาชั้นต่างๆ ของทูตนั้น ให้จัด

ลำดับอาวุโสตามวันที่ได้มารับหน้าที่ เพื่อให้ประเทศเล็กๆ มีสิทธิได้
รับเกียรติให้เป็นผู้มีอาวุโสโดยถือระยะเวลา ต่อมาก็คือมีการแก้ไข
เพิ่มเติมบทออกข้อหนึ่งขึ้นโดย Congress of Aix-la-Chapelle ค.ศ. ๑๗๑๗
ขึ้นเป็นลำดับที่ ๕ คือ อัครราชทูตประจำ (ministers resident) คดีฝ่าย
envoy และ ministers แต่มีฐานะต่ำกว่าว่า

ตามประกาศศักดิ์คตินาราชทูต ค.ศ. ๑๒๔๗ แบ่งทูตออกเป็น
๕ ชั้น คือ

๑. เอกอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็ม ตรงกับ Ambassador Ex-
traordinary Plenipotentiary
๒. อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็ม ตรงกับ Envoy Extraordinary
Minister Plenipotentiary
๓. ราชทูต หรือทูต ตรงกับ Minister Resident
๔. อุปทูต ตรงกับ Chargé d' affaires คือผู้ว่าการแทนทูต

ควรสังเกตว่ารัฐต่างๆ ไม่มีข้อผูกพันที่จะตั้งผู้แทนในชั้น หรือ
ลำดับใดๆ แต่ก็มีประเพณีว่ารัฐเล็กๆ จะไม่ตั้งผู้แทนชั้นหนึ่ง ถ้ารัฐ
ได้ตั้งผู้แทนต่ำกว่าชั้นหนึ่ง ตลอดมาจนถึง ค.ศ. ๑๗๗๓ จึงได้ตั้งเอก-
อัครราชทูตไปยังหลายประเทศ กฎเกณฑ์เดิมที่ยังคงใช้อยู่ คือ เอก-
อัครราชทูตเท่านั้นที่^๕เป็นผู้แทนของรัฐและของประมุขของรัฐในส่ว
บุคคลด้วย จึงอาจจะขอเข้าเจรจากับประมุขของรัฐได้ทุกเมื่อ^๕ ใน
เวลานี้ในทางปฏิบัติก็ไม่เคร่งครัดเหมือนแต่ก่อน เพราะการควบคุม
กิจการต่างประเทศตกอยู่ในกำมือของคณะรัฐมนตรี ในกลุ่มประเทศ

อเมริกา มักตั้งผู้แทนชั่วคราวทูตไปประจำสถานทูต เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะบางอย่าง ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นผู้แทนของรัฐดังกล่าวแล้ว เช่นทูตทางพาณิชย์ วัฒนธรรม ฯลฯ

กลุ่มทูตตามทูตทุกประเทศในต่างประเทศ มักเรียกโดยสังเขปว่า diplomatic corps มีประธานเป็นผู้อาวุโสในการที่ได้อยู่ประจำนานที่สุด (oldest ranking member) หรือ dean คณะทูตตามทูตนั้นมีสภาพคล้าย ๆ องค์การอื่นหนึ่ง ซึ่งไม่มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย

ในการแต่งตั้งผู้แทนทางการทูต กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้วางกฎเกณฑ์ไว้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับลักษณะบุคคล หรือคุณสมบัติของบุคคล อย่างไรก็ตามก็ไม่มีเสรีภาพเต็มที่ที่จะเลือกผู้แทนทางการทูตส่งไปต่างประเทศ ในเมื่อรัฐต่างประเทศไม่ประสงค์จะรับบุคคลนั้นโดยมีเหตุผลอันสมควร อย่างไรก็ตามจึงเรียกว่ามีเหตุผลสมควรก็ไม่มีหลักแน่นอน เคยมีการอ้างเหตุผลทางการเมือง ทางสังคมและทางศาสนา สหรัฐได้แต่งตั้งนาย Keiley เป็นอัครราชทูตประจำอิตาลี เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๕ รัฐบาลอิตาลีปฏิเสธไม่ยอมรับ เพราะเมื่อ ๑๕ ปีมาแล้วนาย Keiley ได้กล่าวคัดค้านการที่อิตาลีได้รวมรัฐสันตปาปา ต่อมานาย Keiley ก็ถูกส่งไปออสเตรเลีย ฮังการี รัฐบาลของประเทศนั้นขอให้ถอนการแต่งตั้งโดยอ้างว่า ฐานะของอัครราชทูตซึ่งสัมพันธ์กับยิวนั้นเป็นการมิชอบด้วยชนบประเพณีของชาวเจียนนา รัฐบาลจีนปฏิเสธไม่รับนาย Blair เป็นเอกอัครราชทูตสหรัฐ เพราะเมื่อเป็นตมาชิกสภาเซเนตได้รวมตรากฎหมายมิให้ชาวจีนเข้าสหรัฐ

เกี่ยวกับการสืบสวนประวัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งนั้น ตามเรื่องนาย Keiley ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลออสเตรเลีย ซึ่งการ ได้แจ้งให้สหรัฐอเมริกาตอนหนึ่งว่า “ทางปฏิบัติท่ ๆ ไปทางการทูตนั้น เป็นประเพณีที่จะต้อง สอบถาม กระทรวงการต่าง ประเทศของ รัฐต่าง ประเทศ เพื่อขอความเห็นชอบ ในการ ส่งผู้ แทนทางการทูตไปประจำรัฐนั้น ๆ เสียก่อน” ในปัจจุบันนี้เป็นหลักปฏิบัติกันอยู่ โดยทั่วไป

เมื่อมีการแต่งตั้งแล้ว กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้ ผู้แทนทางการทูตได้รับเอกสารบางอย่างที่เป็นหลักฐานเรียกว่า “พระราชสาส์น” อันเป็นหนังสือที่ราชทูตนำไปยื่นต่อประมุขของรัฐต่าง ประเทศ (letter of credence) เป็นสาส์นของประมุขของรัฐหนึ่งมีข้อความแต่งตั้งทูตไปยังประมุขของรัฐต่างประเทศ ประกอบกับความประสงค์กว้าง ๆ ในการส่งราชทูตขอให้รับราชทูตโดยสมัคร และขอให้เชื่อถือในการปฏิบัติราชการแทนรัฐด้วย ในกรณีแต่งตั้งอุปทูต (charges d' affaires) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ลงนามในสาส์น ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของอีกรัฐหนึ่ง ถ้าหากเป็นการส่งไปชั่วคราวเช่นไปเจรจาทำสัญญา ก็มักมีสาส์น “ให้อำนาจเต็ม (full powers) ในการปฏิบัติหน้าที่”

ในสมัยก่อนที่จะมีการให้สัตยาบันสัญญา มักมีการพิจารณาอำนาจของผู้แทนทางการทูตโดยละเอียด แต่ในเวลานี้มีการผิดพลาดได้ยาก ผู้แทนรัฐที่ไปประชุมระหว่างประเทศ ไม่ต้องมี “ราชสาส์น” คงมีแต่หนังสือให้อำนาจเต็ม (full powers) หรืออำนาจเต็มโดยทั่วไป (general full powers) ซึ่งไม่ต้องส่งไปยังรัฐบาลที่มีการประชุม

เพียงแต่แลกเปลี่ยน (exchange) ระหว่างผู้แทนที่เข้าประชุมในเวลา ที่ตั้งนามในสัญญาหรืออนุสัญญา นอกจากเอกอัครราชทูตแล้ว ผู้ แทนทางการทูตก็ยอมรับคำสั่งทั่วไปหรือพิเศษ จากรัฐบาลในการไป ปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย ในกรณีนี้ ไม่เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

มีกฎเกณฑ์และประเพณีในการต้อนรับผู้แทนทางการทูต เมื่อ เดินทางมาถึง กฎเกณฑ์ที่สำคัญคือ ราชทูตยังไม่ถือว่าเป็นผู้แทน ของรัฐจนกว่าจะได้มีพิธี "รับ" โดยประมุขของรัฐต่างประเทศแล้ว ในกรณีเอกอัครราชทูตก็ต้องเป็นการเปิดเผยจะเป็นการต้อนรับภายใน เฉพาะทูตชั้นที่ ๒ และ ๓ กฎเกณฑ์นอกจากนี้คือ ต้องแจ้งให้รัฐบาล ต่างประเทศทราบเมื่อเดินทางไปถึง ซึ่งจะได้รับสิทธิและสิทธิพิเศษคุ้ม กันก่อนที่พิธีต้อนรับเป็นทางการด้วย

๗. หน้าที่ของผู้แทนทางการทูต

หน้าที่ของผู้แทนทางการทูตย่อมกำหนดขึ้น โดยกฎหมายภายใน ประเทศ หน้าที่บางอย่างก็เกี่ยวกับกิจการภายใน โดยไม่เกี่ยวกับรัฐ ชาติต่างประเทศ เช่น ทะเบียนการเกิด การตาย การสมรส หน้าที่ บางอย่างก็เป็นการติดต่อกับรัฐบาลต่างประเทศ โดยไม่เป็นทางการ เช่น หน้าที่รายงานเหตุการณ์ทางการเมือง การพาณิชย์ สภาพทาง ดังคมของต่างประเทศ และโดยเฉพาะที่ท่าของรัฐบาลต่างประเทศนั้น หน้าที่ประการที่สามเป็นการติดต่อกัน ทางราชการกับ รัฐบาลต่างประ- เทศ ในกรณีนี้กฎหมายระหว่างประเทศจึงจะเข้าแทรกแซงกำหนดกฎ เกณฑ์ในทางปฏิบัติเพื่อความร่วมมือและป้องกัน มิให้เสียทางไมตรี ระหว่างกัน

พิธีการตั้งผู้ราชข้ามแดนไม่มีปัญหา รัฐบาลที่ขอตัวผู้กระทำ ความผิดต้องรวบรวมพยานหลักฐานส่งไปพร้อมกับคำขอ การออก หนังสือเดินทางให้แก่พลเมือง ก็เพียงแต่ต้องบ่งบอัญชาติของผู้ร้องขอ หนังสือขอประการหนึ่งคือการคุ้มครองร่างกาย ทรัพย์สิน และผลประโยชน์พลเมืองของตน ในกรณีเหล่านี้เมื่อผู้ได้รับความเสียหาย ไม่สามารถเรียกค่าเสียหายผ่านผู้แทนทางกงสุล ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่าย บริหารและตุลาการแห่งท้องถิ่นได้ ผู้แทนทางทูตก็อาจนำเรื่องเด่นต่อ กระทรวงการต่างประเทศได้โดยตรง ผู้แทนทางทูตจะทำการติดต่อกับ ข้าราชการอื่นมิได้

ในการติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ในประเทศที่ไปประจำอยู่บรรดา ผู้แทนทางทูตต้องห้ามตามกฎหมายระหว่างประเทศ มิให้เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทางการเมืองภายในของรัฐบาลที่ตนไปประจำอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่า ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร เช่นวินิจฉัยการออกกฎหมาย พรรค การเมือง การวิจัยคำอธิบายในรัฐสภา ถ้ามีการละเมิดก็อาจ เกิดผลรุนแรงถึงกับขอให้เรียกตัวทูตกลับก็ได้ มรรยาททางการทูต ห้ามมิให้ราชทูตติดต่อกับหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับทางราชการ ห้ามมิให้ ตีพิมพ์หรือโฆษณาข้อราชการใดๆ ก่อนที่รัฐบาลต่างประเทศนั้นได้รับ ทราบแล้ว ห้ามมิให้โฆษณาลงานที่ได้ติดต่อกับรัฐบาลต่างประเทศ โดยมิได้รับความเห็นชอบของรัฐบาลนั้นก่อน เป็นการกระทำหน้าที่ผิด อย่างร้ายแรง ถ้าผู้แทนทางทูตเปลี่ยนสถานทูตเป็นศูนย์กลาง ของการ

โฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) เกี่ยวกับกรณีพิพาทระหว่างประเทศจะ
ใช้สถานทูตเพื่อทำการติดต่อกับพลเรือนของรัฐต่างประเทศ เพื่อให้
ทราบต่อชาติและตั้งให้เป็น "แนวหน้า" เพื่อส่งเสริมประโยชน์ของ
รัฐต่างประเทศไม่ได้ ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศที่
ฮาบาเนา ค.ศ. ๑๙๔๐ ก็มีมติเรียกว่า "กฎเกี่ยวกับหน้าที่ของทูตและกง-
สุล" ห้ามมิให้บรรดาทูตานุทูตเกี่ยวข้องกับนโยบายภายในหรือภายใน
นอกของรัฐต่างประเทศ

๘. เอกสิทธิและความคุ้มกัน

ตามประเพณีเก่าแก่ดูเหมือนก่อนกฎเกณฑ์อื่น ๆ ในกฎหมาย
ระหว่างประเทศ ผู้แทนทางทูตที่ส่งไปประจำรัฐอื่นได้เอกสิทธิ
(privilege) และความคุ้มกัน (immunity) สมัยกรีกถือว่าการทำร้าย
ราชทูตเป็นความผิดอาญามหันตโทษ นักนิติศาสตร์โรมันมีความเห็น
เป็นเอกฉันท์ว่าการทำความเสียหายแก่ราชทูตเป็นการละเมิด Jus
gentium Grotius เขียนเมื่อ ค.ศ. ๑๖๒๕ ว่านานาชาติรับรองหลักตั้ง
ประการเกี่ยวกับราชทูตคือ การต้อนรับประการหนึ่ง และการละ-
เมิดมิได้อีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลว่าราชทูตเป็นบุคคลที่มี
ฐานะเป็นผู้แทนของรัฐ หรือประมุขของรัฐ จึงจำต้องคุ้มครองบ่งกัน
และยกเว้นมิให้อยู่ในอำนาจศาลด้วย นักนิติศาสตร์มักอ้างหลักสภาพ
นอกอาณาเขต (extritoriality) ราชทูตและผู้ที่อยู่ในคณะทูต (suite)
รวมถึงที่อยู่อาศัย (residence) และทรัพย์สินเป็นบริเวณที่อยู่อาศัย
(surrounding) นับถือว่าอยู่นอกอาณาเขตของรัฐ ความคิดนี้แสดง
ประโยชน์สองประการคือ ๑. ให้เห็นความคุ้มกันที่ให้แก่ผู้แทนรัฐต่าง

ประเทศ กับเน้นอำนาจอธิปไตยและความเสมอภาคของรัฐต่างๆ ด้วย
ในเวลานี้ถือกันว่า กฎหมายท้องถิ่นไม่ใช่บังคับเนื่องจากความจำเป็นที่
ต้องมอบเสรีภาพอันสมบูรณ์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

การละเมิดมิได้ของคณะทูตนั้นสูงกว่าพลเมืองธรรมดา กฎ-
หมายระหว่างประเทศจึงบังคับให้ขอโทษโดยทันที ทั้งรัฐบาลท้องถิ่น
ก็ต้องฟ้องร้องโดยรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษ หากมีการประทุษร้ายเกิด
ขึ้น มีกฎหมายของหลายประเทศที่บัญญัติโทษไว้เป็นพิเศษ ประมวล
กฎหมายอาญาของไทยมาตรา ๓๓๓ บัญญัติว่า ผู้ใดทำร้ายร่างกาย
หรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้ง
ให้มาสู่พระราชสำนักต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี ผู้ใดพยายาม
กระทำการเช่นว่านั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓๓๒ บัญญัติว่า ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่ง
บุคคลใดตั้งระบุมไว้ ในมาตรา ๓๓๐ หรือ ๓๓๑ ต้องระวางโทษประหาร
ชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๓๓๔ ผู้ใดหมิ่นประมาทผู้อื่น หรือแสดงความอาฆาต
มาดร้ายผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่ราชสำนัก ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

นอกจากนี้ยังมีบทลงโทษผู้แทนของรัฐไว้ด้วยคือ มาตรา ๓๒๖
ว่า ผู้ใดได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้กระทำการกิจของรัฐกับรัฐ
บาลต่างประเทศ ถ้าโดยทุจริตไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงห้าปี

กฎหมายสหรัฐตั้งโทษหนักแก่ผู้ประทุษร้ายต่อผู้แทนทางการทูต เพราะเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ ตัดานทูตอังกฤษในเบอร์ลินถูกบุกกรุก ตำรวจได้พยายามปราบปรามหมู่ชนเหล่านั้น รัฐมนตรีต่างประเทศก็ได้แสดงความเสียใจแก่กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้บัญญัติถึงอำนาจในการกระทำต่อแทน และไม่มีการคุ้มครองไปถึงการที่ผู้แทนของรัฐปรากฏตัวต่ออันตรายโดยไม่จำเป็นในเวลาเกิดความวุ่นวายหรือจลาจล

นอกจากการคุ้มครองในทางส่วนตัวแล้ว ผู้แทนของรัฐก็ได้รับความคุ้มครองไม่ต้องถูกฟ้องร้องคดีอาญา แต่ต้องเคารพต่อกฎหมายของรัฐนั้นๆ ถ้าหากละเมิดกฎหมายของบ้านเมืองบ่อยๆ ก็อาจถูกเรียกตัวกักขัง หรือขอให้ตั้งตัวกักขัง ถ้าเป็นความผิดร้ายแรงต่อความมั่นคงของรัฐที่ตนไปอยู่ก็อาจเสียสิทธิพิเศษ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๑๗ Count Cyllen Borg เอกอัครราชทูตสวีเดนประจำกรุงลอนดอน ถูกจับฐานล้มคบกับพวกกบฏต่อพระเจ้าจอร์จที่ ๓ ค.ศ. ๑๗๑๘ Prince Cella Mare เอกอัครราชทูตเดนมาร์กประจำกรุงปารีส ถูกจับฐานคิดล้มผู้สำเร็จราชการฝรั่งเศส

ในคดีแพ่งก็ได้รับการยกเว้นเช่นเดียวกับคดีอาญา เท่าที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นเพื่อเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ จะไม่ถูกฟ้องคดีเกี่ยวกับหนี้สัญญา หรือละเมิด ค.ศ. ๑๗๘๐ อังกฤษได้ตรากฎหมายลงโทษอย่างหนักแก่ผู้ที่เป็นใจทักฟ้องผู้แทนทางการทูต กฎหมายฉบับนั้นเนื่องมาจากการฟ้องเรียกหนี้จากเอกอัครราชทูตของพระเจ้าปีเตอร์มหาราช กฎหมายสหรัฐถือว่ากรวดำเนินคดีดังกล่าวเป็นโมฆะ

มีนักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า ความคุ้มกันนี้ไม่ขยายไปถึงกิจการส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับราชการ แต่ศาลหลายศาลถือว่าไม่เป็นข้อยกเว้นผู้แทนของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบ

ความคุ้มกัน ส่วนตัวนี้ ขยาย ออกไปถึง การ ยกเว้นไม่ต้องออกหมายเรียกให้ไปเป็นพยานที่ศาล ยกเว้นภาษีอากรด้วย

สนธิสัญญา บางฉบับ อาจกำหนด เอกสิทธิ์ หรือความคุ้มกันให้แก่ผู้แทนของรัฐ เป็นพิเศษ ในการปฏิบัติกิจ กรรมระหว่าง ประเทศบางกรณี สนธิสัญญากรุงเฮกเกี่ยวกับการระงับกรณีพิพาทโดยสันติวิธีก็ให้สิทธิพิเศษ และสิทธิคุ้มกันแก่คณะศาลอนุญาโตตุลาการ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่และเมื่อเดินทางออกไปนอกประเทศของตน ดัชนีบาดชาติก็ให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่และผู้พิพากษาศาลประจำยุติธรรม ระหว่างประเทศ กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา ๑๐๕ บัญญัติว่า องค์การสหประชาชาติและผู้แทนสหประชาชาติตลอดจนเจ้าหน้าที่ ในองค์การมีสิทธิพิเศษและสิทธิคุ้มกันตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ

สิทธิพิเศษที่ให้แก่มุแทนรัฐต่างประเทศนั้น ขยายออกไปถึงที่พักทางราชการ และบรรดาดำรงในคณะทูตด้วย (suite) สิทธิคุ้มกันเกี่ยวกับที่พักทางราชการ หรือภูมิดำเนา (domicile) เรียกกันว่า franchise de l'hôtel แต่เดิมนั้นแต่ขีดจำกัดกว่าเวลาปัจจุบัน เคยรวมถึงสิทธิในการรับผู้ลี้ภัยด้วย ในสมัยศตวรรษที่สิบเก้าถึงสิบแปดถือว่าทฤษฎีว่าด้วยสภาพนอกอาณาเขตของสถานทูตนั้น ก่อให้เกิดสิทธิในการประท้วง หากมีการละเมิด Vattel ตั้งปัญหาว่าเอกอัครราชทูต

เพื่อเป็นที่ซ่อนเร้น ของพวกกบฏ หรือผู้ร้ายทุกประเภทโดยมิได้รับโทษ
ได้ หรือไม่เห็นว่าการกระทำเช่นนั้นขัดต่อความประสงค์ที่รับเอกราช
ราชทูตไว้ในประเทศ แม้ทฤษฎีว่าด้วยสภาพนอกอาณาเขตนั้นในเวลา
นั้นน้อย แต่คงมีการขยายสิทธิพิเศษออกไปในที่พักบริเวณรวมทั้ง
อาคาร โรงรถ ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือศาลจะ
เข้าไปไม่ได้

มีปัญหาทางปฏิบัติอยู่สองประการ คือความผิดที่เกิดขึ้นภายใน
สถานทูตก็ดี หรือบุคคลที่อยู่ในขณะทูตไปกระทำผิดกฎหมาย
อาญาของประเทศนั้นภายนอกสถานทูต แล้วหลบหนีเข้าไปในสถาน
ทูตก็ดี จะปฏิบัติอย่างไร เมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๗ ตำรวจอังกฤษได้จับคนขับ
รถของนาย Gallatin ที่โรงม้าภายในบริเวณสถานทูต โดยมีข้อหาว่า
ทำร้ายร่างกายภายนอกสถานทูต ได้มีการดำเนินการกระทำของตำรวจ
อังกฤษ ค.ศ. ๑๘๖๗ ตำรวจฝรั่งเศสได้จับกุมชาวรัสเซียซึ่งได้ทำร้าย
ร่างกายชาวรัสเซียด้วยกันในเขตสถานทูต เอกอัครราชทูตรัสเซียขอ
ให้ส่งตัวผู้กระทำผิดโดยอ้างว่า ความผิดเกิดในอาณาเขตของประเทศ
รัสเซีย แต่รัฐบาลฝรั่งเศสไม่ยอมปฏิบัติตาม

ปัญหาข้อที่สอง คือ ถ้ามีผู้กระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง
แล้วหลบหนีเข้าไปอยู่ในบริเวณสถานทูต ทางสถานทูตจะรับได้เพียง
ไรหรือไม่ ตามธรรมเนียมเจ้าหน้าที่จะเข้าไปในสถานทูตไม่ได้ เมื่อ
ค.ศ. ๑๘๓๖ ศาลสหรัฐพิพากษาว่าการที่ตำรวจเข้าไปจับคนร้ายในบ้าน
ของเลขานุการทูตอังกฤษนั้น เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ
หลักนอสนธิสัญญาเมืองฮาบาเนา ได้รับเข้าไว้เป็นข้อตกลงระหว่างผู้แทน

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

ทางทูต เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๗ ๕ ๖๖๖ ๕ ๖๖๖
ในสถานทูต สถานทูตก็ต้องจัดการตั้งตัวให้แก่เจ้าหน้าที่ ในระหว่างที่
ยังมีได้รับตัว ตำรวจก็อาจล้อมสถานทูตไว้ได้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ร้าย
หลบหนี

มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยทางการเมือง มีหลักทั่วไปอยู่ว่า
จะใช้สถานทูตเป็นแหล่งที่จะก่อให้เกิดภัยแก่รัฐไม่ได้ ๕ ๖๖๖ ๕ ๖๖๖
รองกันมาช้านานแล้วว่าจะใช้สถานทูตเป็นที่ลี้ภัยไม่ได้ เว้นแต่ในกรณี
พิเศษ เช่น ป้องกันชีวิตในขณะถูกฝูงชนไล่ทำร้าย ต่อมาก็นิยม
ให้รับผู้ลี้ภัยทางการเมืองได้ อนุสัญญากรุงฮายานาระบุยอมให้รับผู้
ลี้ภัยทางการเมือง

ความคุ้มครองสำหรับที่พักผู้แทนทางการทูตที่จะไม่ต้องเสียภาษี
อากรนั้น ๕ ๖๖๖ ๕ ๖๖๖
ไม่เป็นที่แน่นอนตามกฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไป
สิทธิมักเกิดจากกฎเกณฑ์ว่าด้วยถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติในการยกเว้นภาษีที่
ดินและอาคารสถานทูต

เอกอัครราชทูตและความคุ้มกันที่ให้แก่ผู้แทนทางทูตนั้น ๕ ๖๖๖ ๕ ๖๖๖
ไปถึงบรรดาบุคคลที่อยู่ในคณะทูต (retinue, suite) บุคคลที่ปฏิบัติงาน
ในสถานทูตมีสิทธิระเมิดมิได้ และการยกเว้นต่างๆ ทางส่วนตัว เช่น
เดียวกับราชทูต ศตวรรษที่ Heathfield โจทก์ Guiton จำเลย ค.ศ.
๑๗๐๗ ศาลวินิจฉัยว่าสิทธิขยายไปถึงคนรับใช้ ในสถานทูต นักการผู้
เดินหนังสือด้วย สำหรับคนรับใช้ส่วนตัวนั้น ถ้าเป็นพลเมืองของรัฐต่างประเทศ
ก็อยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐนั้น ถ้าไม่เป็นพลเมืองของรัฐก็ไม่
อยู่ภายใต้อำนาจศาลท้องถิ่น

ครอบครัวของราชทูตก็ได้รับการยกเว้นจากการถูกฟ้องคดีแพ่ง และอาญาด้วย Carlos Waddington บุตรชายทูตชิลีประจำกรุงบรัสเซล เข้าลดขานการรด์ถานทูตตายเมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๖ รัฐบาลเบลเยียมถือว่าได้รับ ความคุ้มกัน

นอกจากความคุ้มกันแล้ว มีหลักทั่วไปว่า บุตรชายทูตที่เกิด ขณะบิดารับราชการอยู่ ถือว่าเกิดในอาณาเขตของรัฐของตนตาม หลัก Jus soli

๕. สิทธิเกี่ยวกับรัฐที่สาม

ผู้แทนทางทูตมีสิทธิผ่านอาณาเขตของรัฐที่สามทำนองเดียวกับ right of innocent passage ^{๕๕๔} ทงนี้เนื่องจากความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตามเป็น innocent passage อยู่ในดุลยพินิจของรัฐที่สาม เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๕ Soule ทูตสหรัฐประจำเดปญญูรัฐบาตฝรั่งเศสก็กักตัวไว้ที่เมือง Calais เพื่อพิจารณาว่าจะเดินทางไปกรุงแมตริตผ่านปารีส หรือจะหยุดพักที่ปารีส ถ้าจะพักอยู่ที่ปารีสก็จะไม่ยอมให้เข้าประเทศ ทูตผู้นี้เป็นคนเกิดในฝรั่งเศส แต่แปลงชาติเป็นอเมริกัน เคยกระทำการ อันเป็นปรบักษต่อรัฐบาลฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๖ ัฐสหรัฐไม่ยอมให้ Madame Kallontai ทูตรัสเซียประจำเม็กซิโกผ่านสหรัฐ ศาลสหรัฐ ได้พิพากษาคดีไว้หลายเรื่อง ว่าทูตประจำประเทศอื่นไม่อยู่ในอำนาจ ศาลสหรัฐ

การเดินทางผ่านในเวลาสงครามมีปัญหายุ่ง เมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๕ Maréchal de Belle Isle เดินทางจากฝรั่งเศสไปเบอร์ลินผ่านอาณาเขต Hanover ขณะทำสงครามกับฝรั่งเศส ูกรัฐบาล Hanover จับตัวไป การกระทำเช่นนั้นคงใช้ไม่ได้แล้วในเวลา

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๖ รัฐบาลอังกฤษไม่ยอมให้ Count Tarnowski เอกอัครราชทูตออสเตรีย - ฮังการี ประจำสหรัฐเดินทางผ่านอังกฤษ โดยเหตุผลว่าพวกของทูตผู้นั้นได้วางแผนการอันเป็นปรักษัต์ต่อพันธมิตร สหรัฐได้ชี้แจงไปยังอังกฤษว่า เป็นสิทธิของสหรัฐที่จะแลกเปลี่ยนผู้แทนทางทูตประเทศที่ตาม แม้ในเวลาสงครามก็หาควรปฏิเสธสิทธินี้ไม่ อังกฤษจึงยินยอม

กรณีผู้แทนของสหรัฐเป็นกต่างในเวลาสงครามนั้น เคยมีตัวอย่างเมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐ ขณะทหารเยอรมันเข้ายึดกรุงปารีส นาย Washburne เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำฝรั่งเศสได้ถูกห้ามมิให้ส่งหนังสือไปยังลอนดอนโดยทางเรือของเยอรมัน สหรัฐประท้วงอย่างสิทธิของทูต รัฐบาลเยอรมันได้ยินยอมเป็นกรณีพิเศษ

๑๐. การสิ้นสุดหน้าที่ทางทูต

หน้าที่ทางทูตไม่มีสภาพต่อเนื่องกันเช่นเดียวกับรัฐบาล ในเมื่อมีการเปลี่ยนหัวหน้าคณะทูต ดำเนินตราตั้ง (letters of credence) เป็นเอกอัครราชทูต ฉะนั้น หน้าที่ทางทูตสิ้นสุดลงเมื่อตายหรือถูกเรียกตัวกลับและต้องมีหนังสือส่งตัวคนใหม่

อนึ่ง ถ้าหากรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป ก็ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนของความตายของประมุขของรัฐกล่าวโดยทั่วไป เคยทำหนังสือส่งตัวใหม่แต่ต่อมาสมัยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย กฎเกณฑ์นี้ก็เลิกไป เช่น ความตายของประธานาธิบดี ไม่ทำให้ฐานะของผู้แทนทางทูตเปลี่ยนแปลง

ปัญหาหากออกข้อหนึ่งที่ไม่มีความคืบหน้าแน่นอน คือผลของการเปลี่ยนแปลงทางรัฐธรรมนูญในรัฐบาลของรัฐต่างประเทศ การปฏิวัติ เช่นในโปรตุเกส เมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๐ ต้มเลิกการปกครองระบอบกษัตริย์ และตั้งสาธารณรัฐเป็นผลให้การติดต่อทางทูตซงักลง แต่ไม่ถึงกับขาดความสัมพันธ์ จนกว่าจะมีการรับรองรัฐบาลใหม่ในระหว่างเวลานี้ ad interim ผู้แทนทางทูตมีเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามปกติ แม้ยังไม่มีการติดต่อเป็นทางการกับรัฐบาล ผู้แทนสำหรับรัฐคงปฏิบัติหน้าที่ในประเทศรัสเซีย ภายหลัง มีนาคม ค.ศ. ๑๘๑๗ ต่อมาจนมีการรับรองรัฐบาลบอดเชวิกจึงเรียกกลับ การล้มรัฐบาลโดยการปฏิวัติ ในบางครั้งก็ทำให้ความสัมพันธ์ทางการทูตหยุดชะงักลง เช่น การล้มรัฐบาล Carranza เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๐ มีหลายประเทศไม่รับรองและไม่ติดต่อทางทูต ค.ศ. ๑๙๐๕ อังกฤษไม่รับรองรัฐบาลเซอร์เบียเป็นเวลานานถึงสองปี เป็นการประท้วงการล้มราชวงศ์ Obrenovitch

ในการขอให้เรียกตัวทูตกลับประเทศนั้น มีหลักทั่วไปอยู่ว่า ถ้ามีเหตุผลเพียงพอก็อาจขอให้เรียกกลับได้ ถ้าหากปรากฏว่าเป็นบุคคลที่จะรับไว้ไม่ได้เพราะเหตุเฉพาะตัว (persona non grata) รัฐที่ตั้งไปอาจสอบสวนหาความจริง ถ้าหากเหตุผลไม่เพียงพอก็อาจไม่เรียกตัวกลับ หรือเรียกตัวกลับแต่ไม่ตั้งไปแทนอีก ถ้าหากไม่เรียกตัวกลับรัฐที่รัฐทูตนั้นก็อาจไม่ทำการติดต่อด้วย หรือให้ออกไปจากประเทศซึ่งเป็นการกระทำที่รุนแรงมาก

การตัดสัมพันธ์ทางการทูตก็ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ถ้ามีการปฏิวัติขึ้นในประเทศที่ไปประจำอยู่ ก็แล้วแต่ว่าจะมีการรับรองรัฐบาลใหม่หรือไม่ในการปฏิวัติในเซอร์เบีย ค.ศ. ๑๙๐๔ อังกฤษไม่ได้ทำความสัมพันธ์นานถึงสองปี สหรัฐและเม็กซิโกขาดความสัมพันธ์นานสามปี เมื่อล้มรัฐบาล Carranza

ค.ศ. ๑๙๒๓ รัสเซียตัดความสัมพันธ์กับสวีเดน เนื่องจากสวีเดนได้ปล่อยตัวผู้ต้องขังผู้แทนรัสเซีย ซึ่งไปประชุมที่โลซาน ค.ศ. ๑๙๒๗ อังกฤษตัดความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต โดยอ้างว่าทำกรจารกรรม ค.ศ. ๑๙๓๕ รัฐบาลอูรุกวัย ตัดความสัมพันธ์กับบราซิลที่ Montevideo เป็นศูนย์กลางของกรกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อก่อความวุ่นวายในบราซิล

เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ สหประชาชาติได้ลงมติให้สมาชิกเรียกเอกอัครราชทูต และอัครราชทูตกลับจากกรุงแมดริด เพราะรัฐบาลฟรังโกมิได้แทนชนชาติเดปญ เป็นเหตุให้ชนชาติเดปญไม่สามารถติดต่อกับสหประชาชาติในกิจการระหว่างประเทศได้

๑๑. กงสุล

ฐานะและหน้าที่ของผู้แทนทางกงสุล ตามที่รับรองกันอยู่ในปัจจุบัน มีที่มาไม่นานนัก แต่ระบบกงสุล (consul) ได้มีมาช้านาน ก่อนการตั้งสถานทูตถาวร ในสมัยกรีก ปรากฏว่ามีการตั้งกงสุลตามระบบที่แตกต่างกับในเวลาปัจจุบัน คือ กงสุลเป็นพลเมืองของรัฐต่างประเทศ ในสมัยกลาง (Middle Ages) ได้มีวิธีตั้งกงสุลทางทะเล (maritime consuls) ตามฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มีหน้าที่วินิจฉัย

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

๓๓๗

ชชาติกรณพิพาทเกี่ยวกับการค้าขายทางทะเล กงสุลตั้งกล่าวจนถึงชน
โดยบรรดาพ่อค้า ต่อมารัฐต่างๆ จึงแต่งตั้งกงสุลไปประจำรัฐต่าง
ประเทศ บางทีก็มีสัญญากำหนดหน้าที่ไว้ด้วย ต่อมาในศตวรรษที่
สิบเจ็ด เป็นระยะที่เริ่มตั้งสถานทูตถาวร หน้าที่ของกงสุลก็ลดน้อยลง
เป็นอันมาก ในขณะที่เดียวกันนั้น ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย
ของรัฐมีมากขึ้น การวินิจฉัยคดีของกงสุลก็ถูกห้ามมิให้กระทำต่อไป
อีก

กงสุลมีฐานะต่างกับผู้แทนทางการทูต กงสุลไม่ใช่ผู้แทนของ
รัฐ และมีใช้เป็นการแต่งตั้งไปยังรัฐบาลต่างประเทศเช่นเดียวกับทูต
เป็นแต่เพียงผู้รักษาประโยชน์ภายในของรัฐ กล่าวตามหลักแล้ว
กงสุลก็มีฐานะเกี่ยวกับประเทศของตนเท่านั้น มิใช่ระหว่างประเทศ
แต่ในทางปฏิบัติ รัฐต่างประเทศก็ยอมรับนับถือเป็นทางราชการ มี
ฐานะจำกัดในกิจการระหว่างประเทศมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่ใช้เฉพาะ
แก่กงสุล อาจกล่าวได้ว่าฐานะของกงสุลเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย
ประเพณีระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยผู้แทนทางกงสุลที่ฮายานา
ค.ศ. ๑๙๒๗ ได้วางกฎเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับกงสุลขึ้น

เมื่อบริษัทของทูตและกงสุลแตกต่างกันในหลักสำคัญ ฐานะ
ทางกฎหมายก็แตกต่างกัน จึงมีหลายรัฐที่รวมหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทั้ง
สองประเภทเข้าด้วยกันเพื่อความสะดวก โดยทำความตกลงกับรัฐที่จะ
ส่งไป

เนื่องจากกงสุลไม่มีลักษณะเป็นผู้แทนของรัฐ กฎหมาย
ระหว่างประเทศจึงไม่ได้ระบุประเภทของกงสุลไว้ ถ้าดับหรืออาจได้

ม.ธ.

ของผู้แทนทางการทูตไม่ใช่บังคับแก่กงสุล แต่เพื่อความสะดวกในการบริหาร รัฐต่างๆ มักจะกำหนดประเภทของกงสุลไว้คือ กงสุลใหญ่ consuls — general และมีหน้าที่ดูแลกิจการในอาณาเขตพื้นที่กว้างขวาง กงสุล consuls รองกงสุล vice consuls ตัวแทนกงสุล consular agents แต่ก่อนนี้เคยมีกงสุลประเภทอาชีพ consules missi แต่งตั้งโดยรัฐบาลและ consules electi ซึ่งรัฐแต่งตั้งจากพ่อค้าที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ ในเวลานี้มีกงสุล ๒ ประเภท คือ กิตติมศักดิ์ (Honorary) เป็นชาวต่างประเทศที่ไม่รับเงินเดือน และประจำตำแหน่ง (career) ตั้งจากข้าราชการโดยไม่จำเป็นต้องเป็นพลเมืองของผู้แต่งตั้ง

ในปัจจุบันนี้ กงสุลมีฐานะเป็นลัมาซิกในประชาคมระหว่างประเทศ ในกรณีผู้แทนทางการทูตอาจปฏิเสธไม่รับบุคคลบางคนโดยมีเหตุผลสมควร แต่ในกรณีกงสุลนั้น เคยมีตัวอย่าง เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ อังกฤษปฏิเสธไม่ยอมรับพันตรี Jaggerty ชาวไอริชซึ่งได้แปลงชาติเป็นอเมริกันเป็นกงสุล เนื่องจากเหตุผลทางการเมือง ทางกงสุลกระทำโดยการยื่นขอสัญญาบัตรตราตั้ง (patent, commission) และรัฐต่างประเทศก็จะออกหนังสืออนุมัติบัตร exequatur ซึ่งรับรองว่าเป็นข้าราชการ และให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ ถ้ากงสุลมีความประพฤติไม่น่าไว้วางใจ ก็อาจขอให้เรียกตัวกลับหรือถอนการรับรองเสียอันเป็นผลให้หมดอำนาจหน้าที่ตั้ง ค.ศ. ๑๘๕๖ สหรัฐได้ถอนการรับรองกงสุลอังกฤษสามคน โดยหาว่าทำการจัดหาคนไปเป็นทหารในกองทัพอังกฤษเพื่อทำสงครามไครเมีย

การแต่งตั้งกงสุลไม่เหมือนกับทูต ทูตต้องขอความเห็นชอบ

จากรัฐบาลต่างประเทศ และมีด่านศรียา ด่านกงสุล ณ รัฐบาลออก
 ด้ยญาบัตรศรียา แต่จักตั้งไปทางทูตเพื่อดำเนินการขออนุมัติบัตร
 อันเป็นประกาศของรัฐไปยังบรรดาข้าราชการ ทงหลายให้ยอมรับนับ
 ถือกงสุลนั้น

หน้าที่ต่าง ๆ ของกงสุลย่อมกำหนดขึ้นโดยกฎหมายภายใน
 ประเทศ แต่มีหน้าที่บางอย่างที่ก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจของรัฐบาล
 ท้องถิ่นในกรณีนี้ต้องได้รับความยินยอมจากรัฐบาลท้องถิ่นก่อน ความ
 ยินยอมมักกระทำโดยสนธิสัญญาหรืออนุสัญญา เช่นระหว่างสวีเดน
 กับสหรัฐ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๐ ว่ากงสุลของแต่ละรัฐมีหน้าที่รักษาความ
 เรียบร้อยของเรือสินค้า มีอำนาจจับผู้หลบหนีจากเรือ วินิจฉัยกรณี
 พิพาทเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นในทะเล เป็นนายทะเบียนเรือ นาย
 เรือและลูกเรือ มีอำนาจดำเนินการแทนทายาท หรือใช้สิทธิแทนเจ้าหน
 นอกจากที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา กงสุลยังมีหน้าที่หลายอย่างเกี่ยวกับ
 การพาณิชย์ เช่นการตรวจใบตราส่ง รวบรวมข่าวตำรวจพาณิชย์
 และคุ้มครองพลเมืองแห่งชาติของตน

หน้าที่โดยทั่วไปของกงสุลย่อมเกี่ยวกับประเทศที่ตนไปประจำ
 และที่เกี่ยวกับประเทศของตน สำหรับประเทศที่ตนไปประจำก็ยอมแล้ว
 แต่สนธิสัญญา เช่น การเดินเรือ หรือตามประเพณีหรือตามอนุมติบัตร
 สำหรับประเทศของตนนั้น คือให้ความสะดวกและคุ้มครองคนในสังกัด
 ชาตินั้น เช่น คุ้มครองการค้าขาย การเดินเรือ หาข่าวตำรวจค้า
 การอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายภายใน
 ประเทศ

สำหรับประเทศไทย มีองค์การกงสุลอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศมีหน้าควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับการกงสุลตามสนธิสัญญากับนานาประเทศ การรักษาดัชนีและให้ความคุ้มกันแก่กงสุล เรียกว่าค่าธรรมเนียมต่างๆ เช่น หนังสือเดินทาง หนังสือแสดงสัญชาติ การทำพินัยกรรม การทำนิติกรรม (legalisation) คือการรับรองลายมือชื่อ ตวงตราเอกอัครราชทูตและคำแปล นอกจากหน้าที่ดูแลรักษาประโยชน์เรือไทยในกรณีต่างๆ เช่น เรือโดนกัน เรืออัปปาง ลูกเรือ การออกหนังสือเกี่ยวกับการสาธารณสุข (Bill of Health) ในกรณีเรือโดนกันนี้มีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยแห่งชีวิตในทะเล ค.ศ. ๑๙๔๘ แต่ประเทศไทยยังมีได้มีภาคี กงสุลมีหน้าที่เกี่ยวกับมรดก ผลประโยชน์ คนไทยในต่างประเทศ สภากาชาด สัญชาติ การตั้งผู้ร้ายข้ามแดน การเนรเทศ การตีพยาน การดูแลนักเรียน การจดทะเบียน เช่น การสมรส หย่า รับรองบุตร คนเกิด คนตาย

กงสุลไม่ได้รับเอกสิทธิ์ และให้ความคุ้มกันเท่าเทียมกับผู้แทนทางทูต เพราะไม่มีสภาพเป็นผู้แทน (representative) แต่เนื่องจากกงสุลเป็นข้าราชการและเป็นผู้รักษาประโยชน์ของรัฐ จึงมีการให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษในการละเมิดมิได้ด้วย (inviolability) การทำร้ายกงสุลหรือสถานกงสุลเป็นการดูถูก เช่นเดียวกับสถานทูต หลักตั้งฉันทใหญ่ก็ใช้การถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติ

เกี่ยวกับอำนาจศาล กงสุลย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐต่างประเทศ กล่าวคือโดยทั่วไปไม่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกฟ้องคดีแพ่งหรือ

อาญา ในบางกรณีก็ยกเว้นให้เฉพาะความผิดเล็กน้อย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๗
Franz Bopp กองผู้เยอรมันประจำเมืองซานฟรานซิสโก ถูกศาลจำคุก
และปรับฐานพยายามทำลายคลังกระสุนของสหรัฐ

ในกรณีอาชญากรรม กองผู้ได้รับยกเว้นจากการเสียภาษีบาง
ประเภทที่เกี่ยวกับตัวคนตัว เช่นภาษีเงินได้ ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ นั้นต้อง
เสียภาษี นอกจากนั้นกรณีคดีที่มีลักษณะไม่ไปเบียดเบียนที่ศาลในคดีแพ่ง
ในกรณีศาลต้องเค้นเอาเงินสืบ ต่อมาก็คงได้มีการตกลงกันระหว่างหลาย
ประเทศว่าไม่ต้องเป็นพยานในคดีอาญาก็ได้

(คำเนา)

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแห่งประเทศไทย

เจริญพระราชไมตรีมายัง

สมเด็จพระราชาธิบดี ธีโรหิโต พระจักรพรรดิ

แห่งญูปูน ๑๓๑ ๑๓๑ ๑๓๑

ผู้เป็นภราดาอันประเสริฐ

โดยที่มึความปรารถนาจะปลูกฝังและตั้งแตรมทางพระราชไมตรี
และความเข้าใจอันดี ซึ่งมีอยู่โดยผาดูกระหวางราชอาณาจักรไทยกับ
ญูปูน และด้วยความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อคดอง
และคุณคุณอื่น ๆ ของ พลตรี หม่อมเจ้าชิตชนก กฤดากร ซึ่งเป็น
เมตตาและใจวางใจของเรา สมาชิกแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมี
เกียรติยศยิ่ง ประถมาภรณ์มงกุฎไทย เราจึงเห็นเป็นการสมควรตั้ง
พลตรี หม่อมเจ้าชิตชนก กฤดากร เป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้
อำนาจเต็มประจำราชสำนักของพระองค์

เราไม่มีความสงสัยเลยในข้อที่ว่า พลตรี หม่อมเจ้าชิตชนก
กฤดากรจะประพฤติตนให้สมกับที่เราได้ใจวางใจในครั้ง^{นี้} และจะแสดง
ตนให้เป็นทีพึ่งพอพระราชหฤทัยของพระองค์ และตั้งคดียพระราชประ-
สงค์อันดีที่พระองค์ทรงมีอยู่ โดยปฏิบัติตามคำดังที่ได้รับไว้นี้โดย
เคร่งครัด ในอันจะแสดงให้ปรากฏแต่พระองค์ในความไมตรีอันเนื่องนิจ
และความปรารถนาอันแท้จริงที่เรา มีอยู่เพื่อรักษาไว้และตั้งแตรมซึ่ง

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

๓๔๓

ความลุ่มล้ำราญ และผลประโยชน์ของชาติทั้งต้องให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง
ขึ้นทุกเมื่อไป ฉะนั้น เราจึงทูลให้พระองค์ได้ทรงรับรองเอกอัครราชทูต
วิสามัญผู้มาอำนาจเต็มผู้หนึ่งคน และทรงเชื่อถือในการทวงบงที่เอกอัคร
ราชทูตผู้หนึ่งจะได้แต่งตั้งพระองค์ในนามของเราด้วย และเฉพาะอย่างยิ่ง
ในเมื่อเอกอัครราชทูตผู้หนึ่งจะได้ทูลให้ทรงตระหนักในความเคารพนับถือ
ซึ่งเรามีอยู่แต่พระองค์เป็นเนื่องนิจ ตลอดจนความปรารถนาอันแท้จริง
เพื่อความลุ่มล้ำดีดีและความเจริญรุ่งเรืองแห่งญี่ปุ่นด้วย

เรามีความยินดีที่จะถือเอาโอกาสนี้ทูลขอให้พระองค์ ทรงเชื่อ
มั่นในความเคารพอย่างยิ่ง และในมิตรภาพอันแน่นอพร้อมทั้งความ
ปรารถนาอันจริงใจ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งญี่ปุ่นด้วย

แต่เราผู้เป็นภราวาจาอันประเสริฐ

(ลงพระนาม) ภูมิพลอดุลยเดช ปร.

ให้ไว้ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ แปด พฤษภาคม พุทธศักราช
สองพันห้าร้อยเอ็ด เป็นปีที่ สิบสาม ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ลงนาม) พลเอก ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

(ดำเนินา)

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแห่งประเทศไทย

เจริญพระราชไมตรีมายัง

สมเด็จพระราชาธิบดี ฮีโรหิต พระจักรพรรดิแห่งญี่ปุ่น ๆ ล ๆ

ผู้เป็นภราดาอันประเสริฐ

ด้วยความปรารถนาที่จะให้ หลวงพินิจอักษร ผู้เป็นที่เมตตา
และไว้วางใจของเรา ซึ่งได้รับตั้งให้เป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้
อำนาจเต็มประจำราชสำนักของพระองค์นั้น ไปรับตำแหน่งหน้าที่ทาง
อื่น จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะทูลให้พระองค์ทรงทราบ ว่า หน้าที่
ราชการของ หลวงพินิจอักษร เป็นอันสิ้นสุดลงแล้ว โดยที่เรามีความ
พึงพอใจอย่างที่สุดในความอดทนและความกล้าหาญซึ่ง หลวงพินิจ
อักษรได้ปฏิบัติภารกิจไปตามคำสั่งที่ได้รับไว้นั้นด้วยความสม่ำเสมอ
ตลอดมา ด้วยความพากเพียรที่จะส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดี
ที่มีอยู่ โดยอาศัยระหว่างราชอาณาจักรไทยกับญี่ปุ่น เราจึงไม่มีข้อ
สงสัยเลยว่า พระองค์จะได้ทรงเห็นอยู่เห็นอยู่เช่นเดียวกันว่า ความประ
พฤติของเอกอัครราชทูตผู้เป็นที่พอพระราชหฤทัยของพระองค์เป็นแท้

เราขอถือเอาโอกาสนี้ ทูลให้พระองค์ซึ่งทรงเชื่อมั่นในความไม่ไ้
อันแท้จริงให้ประเทศญี่ปุ่นประดัดพวกลัษณดีดีและความเจริญรุ่งเรือง
แต่เราผู้เป็นภราดาอันประเสริฐ

(ลงพระนาม) ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ แปด พฤษภาคม พุทธศักราช
สองพันห้าร้อยเอ็ด เป็นปีที่ สิบสาม ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ลงนาม) พลเอก ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

บทสรุปและปัญหา

เขตอำนาจเหนือบุคคล

กฎหมายระหว่างประเทศรับรู้อาณัติเหนือพลเมือง ซึ่งมีความผูกพันในความดีความงามกับดินแดนของรัฐ รัฐมีสิทธิที่ถือว่าบุคคลที่เกิดในอาณาเขต (jus soli) จากบิดามารดาหรือสัญชาติของรัฐ เป็นผู้ถือสัญชาติของรัฐนั้นด้วย ปัญหาขัดแย้งกันอาจเกิดขึ้นในเมื่อรัฐอื่นอ้างหลัก jus soli แต่รัฐอื่นอ้างหลักการสืบสายโลหิต jus sanguinis หรือหลักกำเนิดและการแปลงชาติ ในบางกรณีต้องถือสัญญาแทนหลักทั่วไป

รัฐมีหน้าที่คุ้มครองบุคคล บางคนเหมือนกับคนในสังกัดชาติ (nationals) เมื่อได้แปลงสัญชาติแล้ว ยังไม่มีหลักแน่นอนว่าการแปลงสัญชาติใน ประเทศหนึ่ง จะเป็นการ เปลี่ยนแปลง สัญชาติ ที่มีอยู่ โดยกำเนิดหรือไม่ รัฐหนึ่งอาจอ้างสิทธิตามกำเนิด แต่อีกรัฐหนึ่งอาจอ้างสิทธิที่เกิดจากการแปลงชาติ

ในสหรัฐ แต่เดิมถือว่า สตรีที่สมรสแล้วถือสัญชาติของสามี ต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๒ Cable Act บัญญัติให้สตรีที่สมรสแล้วเป็นอิสระ ไม่ต้องถือตามสามี

บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลย่อมถือสัญชาติของรัฐที่จดทะเบียน ถ้าหากไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ย่อมถือสัญชาติของบุคคลธรรมดา

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

ตามธรรมเนียมของรัฐมีเขตอำนาจเหนือบุคคลที่อยู่ในอาณาเขต แต่กฎหมายระหว่างประเทศรับรองว่ารัฐอ้างสิทธิเหนือพลเมือง (citizen) เกี่ยวกับการกระทำในต่างประเทศ

มีหลักทั่วไปว่า รัฐมีอำนาจห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้าไปในอาณาเขตหรือจะให้เข้าไปภายในเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ แต่การปฏิบัติอันไม่เต็มอภากันในระหว่างประเทศต่าง ๆ ก่อให้เกิดความยุ่งยาก เช่น การที่สหรัฐอเมริกาห้ามมิให้จีนและญี่ปุ่นเข้าประเทศและสิทธิที่จะเนรเทศคนต่างด้าว

กฎหมายระหว่างประเทศได้ขยายสิทธิให้แก่คนต่างด้าวมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น ให้สิทธิแก่คนต่างด้าวที่จะประกอบอาชีพและมีกรรมสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ แต่รัฐบาลมีอิสระที่จะกำหนดข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเอกสิทธิ์เหล่านี้ตามความเหมาะสมและมักจะกำหนดไว้ในสนธิสัญญา

ในศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีระบบเขตอำนาจนอกอาณาเขต extraterritorial jurisdiction เกิดขึ้นก่อนในตุรกีและประเทศอิสลาม ต่อมาขยายออกมาทางตะวันออกไกล ตามระบบนี้ กงสุลของประเทศมหาอำนาจ เป็นผู้ใช้อำนาจศาลทางแพ่งและอาญาเหนือพลเมืองของรัฐมหาอำนาจนั้น ๆ

ในการรับคนต่างด้าวเข้ามาภายในอาณาเขต รัฐก็รับหน้าที่โดยปริยายที่จะคุ้มครองคนต่างด้าวทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน เช่นเดียวกับพลเมืองของรัฐนั้น ถ้าหากระบบศาลยุติธรรมต่ำกว่าของประเทศที่เจริญก้าวหน้าแล้ว ก็ต้องให้ความยุติธรรมในระดับที่สูงขึ้นตามมาตรฐานระหว่างประเทศ (international standard)

ปรากฏว่าเคยมีทรัพย์สินของคนต่างด้าวอยู่ในประเทศ แต่คนต่างด้าวนั้นมีภูมิดำเนาอยู่นอกประเทศ รัฐก็มีอำนาจเก็บภาษีได้

หน้าที่ต่อรัฐต่างประเทศ

เขตอำนาจของรัฐเหนือบุคคลและทรัพย์สินในอาณาเขต ก่อให้เกิดหน้าที่ในการป้องกันมิให้บุคคลบางกนใช้อาณาเขตนั้นทำความเสียหายแก่รัฐต่างประเทศ

มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาช้านานว่า รัฐต่างประเทศจะถูกฟ้องต่อศาลของรัฐอื่นมิได้ หลักนี้เกิดจากการยกเว้นประมุขของรัฐต่างประเทศจากการถูกฟ้องร้องเป็นการส่วนตัว ต่อมาก็ได้ขยายความคุ้มกัน (immunities) นี้ออกไปถึงรัฐด้วย

รัฐต้องรับผิดชอบ ต่อการ กระทำ ของ ข้าราชการที่ ละเมิด กฎหมายระหว่างประเทศและก่อความเสียหายแก่รัฐอื่น

เขตอำนาจเหนือเรือหลวงและเรือเอกชน

ทฤษฎีเก่าแก่เกี่ยวกับเขต อำนาจ ของ รัฐ เหนือ เรือ สินค้า ของ เอกชนที่ชักธงของรัฐนั้น คืออาณาเขตลอยน้ำ (floating portions of the territory) ความคิดเห็นทำนองสภาพนอกอาณาเขตของเรือในเจดานี้ ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นที่ร่วมกันในระหว่างประเทศต่าง ๆ เขตอำนาจเหนือการกระทำในเรือสินค้านี้ถือด้วยสัญชาติของเรือ สัญชาติของบุคคลที่กระทำผิดและข้อเท็จจริงว่าเรือ

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

นั้นอยู่ใน ทะเล หาดวง หรือใน น่าน น้ำ อาณาเขต เกิด การ กระทำ ความผิด

ในคดีเรือของต่างรัฐใดกัน ถ้าจำเลยถูกฟ้องยังศาลที่เรือ นั้นชักธงก็ ไม่มีปัญหา ปัญหาจะเกิดขึ้นถ้าฟ้องยังศาลของประเทศ ที่ตาม

เรือหลวงได้รับ เอกสิทธิ ขณะไปจอด ใน เมือง ท่า ต่าง ประเทศ เรือรบและเรือช่วยรบได้รับการยกเว้น ไม่อยู่ภายใต้อำนาจศาลท้องถิ่นรวมทั้งวินัยภายในเรือ และการ กระทำที่กระทบกระเทือนต่อ "สันติภาพของท่าเรือ" (peace of the port)

โจรสลัดเป็นศัตรูต่อมนุษยชาติ hostes humani generis ฉะนั้น นานาชาติจึงขยายเขตอำนาจ ออกไปเหนือโจรสลัด ในทะเลหลวง ด้วย เช่นการจับและตรวจค้นเรือที่สงสัยว่าเป็นโจรสลัด

การร่วมมือระหว่างประเทศ

การใช้อำนาจศาลของ รัฐ ย่อม มีผล อันแท้จริงภายใน เขตแดน การลงโทษผู้ร้ายที่หลบหนีไปอยู่ในรัฐอื่น จะมีผลก็ต้องอาศัยความร่วมมือของรัฐผู้ร้ายหลบหนี ไปอาศัยอยู่ เพื่อตั้งตัวคืนไปดำเนินคดี ใน รัฐที่ความผิดเกิดขึ้น ความยินยอมนั้นอาจกระทำโดยสัญญาตั้งผู้ร้าย ซ้ำมแดน รัฐหนึ่งจะใช้อำนาจศาลในเขตของรัฐอื่นมิ ได้เลย

สัญญาตั้งผู้ร้ายซ้ำมแดนแทบทุกฉบับ ยกเว้นความผิดที่มี ลักษณะทางการเมือง (political offenses) การกระทำนั้นต้องเป็น ความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ

มีธรรมเนียมสำหรับศาลในประเทศต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือกันในการประนีประนอมยุติธรรม โดยบังคับบุคคลที่อยู่ในอำนาจให้ไปเบิกความต่อศาลเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในศาลต่างประเทศ คำขอของศาลต่างประเทศเพื่อหลักฐานดังกล่าวนี้เรียกว่า "letter rogatory" แจงให้ศาลท้องถิ่นทราบถึงข้อหาและหลักฐานที่ต้องการ

ในการดำเนินคดีทางศาลที่เกี่ยวกับพลเมือง หรือคนต่างด้าวในบางกรณี จำเป็นต้องอ้างกฎหมายต่างประเทศเพื่อศาลจะได้นำมาปรับกับกรณีพิพาท กฎเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องเช่นนี้เรียกกันว่ากฎหมายขัดกัน (conflict of laws) แต่หลักสำคัญ คือ การใช้กฎหมายท้องถิ่น การที่ประเทศต่างๆ ยอมรับรู้การบัญญัติกฎหมายบริหารและการศาลของต่างประเทศเช่นนี้เรียกว่า "comity"

เขตอำนาจเหนืออาณาเขต

รัฐได้กรรมสิทธิ์ในอาณาเขตโดยการได้ที่ดินซึ่งไม่เคยเป็นของรัฐอื่น หรือโดยการเปลี่ยนแปลงที่ดินที่อยู่ในครอบครองของรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่ง วิธีแรกเป็นการได้สิทธิก่อนผู้อื่น วิธีหลังเป็นการเปลี่ยนสิทธิ ในศตวรรษที่ ๑๖ และ ๑๗ การได้สิทธิก่อนผู้อื่นมักได้มาโดยการพบดินแดนใหม่ ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๘ การค้นพบดินแดนใหม่ไม่เพียงพอ ต้องมีการครอบครองด้วยจึงจะถือว่าอ้างต่อรัฐอื่นได้ การอ้างกรรมสิทธิ์โดยการค้นพบหรือโดยการครอบครองก็ตาม ชาวพื้นเมืองไม่มีสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ที่งอก (accretion) คือที่ดินที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นโดยกระแสน้ำในแม่น้ำที่พัดผ่านที่ดินนั้น หรือกระแสน้ำทะเลไหลผ่านริมฝั่ง ถ้ามีเกาะเล็ก (delta) ที่ปากน้ำ เจ้าของผืนแผ่นดินใหญ่ก็มีกรรมสิทธิ์เหนือเกาะ ๆ ด้วย

การครอบครองโดยปรบักษ์ (prescription) เป็นการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการยึดถือที่ดินโดยปรบักษ์ติดต่อกันเป็นเวลานานหลายปี เป็นการสันนิษฐานว่าเจ้าของเดิมได้ละละทิ้ง จึงมีหลักเดียวกับการครอบครอง (occupation) หลักกฎหมายในเรื่องนี้คือการรับรู้ความจำเป็นที่จะไม่รบกวนสภาพที่ได้ ยอมให้ มีติดต่อกันเป็นเวลานานจนเกิดผลประโยชน์ขึ้นแล้ว

การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต (cession) ตามกฎหมายระหว่างประเทศคล้ายคลึงกับการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายแพ่ง วิธีนี้มักกระทำโดยสัญญา

การได้ดินแดนโดยมีชัย (conquest) เป็นการยึดครองดินแดนของข้าศึกในเวลาสงคราม และเมื่อเสร็จสงครามแต่ก็คงยึดไว้ต่อไปโดยไม่มีสัญญาระบุไว้เป็นอย่างอื่น

การเช่า (leases) มักกระทำกันเป็นเวลานาน อันเป็นวิธีเข้าควบคุมดินแดนบางแห่ง โดยไม่กระทบกระเทือนอธิปไตยของรัฐที่ให้เช่า

เส้นเขตแดนระหว่างชาติในเวลานี้ ส่วนมากมิได้กำหนดขึ้นโดยถือหลักประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือสังคม แต่มักเนื่องจากผล

ของการทำสัญญาภายหลังกรณีพิพาท เพื่อความสะดวกทางภูมิศาสตร์ และทางยุทธศาสตร์ มักใช้แม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน (boundaay lines)

มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศอยู่ว่า เขตอำนาจของรัฐขยายออกไประยะหนึ่งห่างจากฝั่ง ระยะที่แน่นอนของทะเลชายฝั่ง maritime belt หรือ marginal sea นี้มิได้กำหนดแน่นอนชัดเจน แต่เป็นที่ยินยอมร่วมกันทั่วไปว่าขยายออกไป อย่างน้อย สามไมล์ จากทะเล อันเป็นระยะกระดุมปืนใหญ่ ในตอนกลางศตวรรษที่ ๑๗ แต่รัฐมักอ้างสิทธิยาวกว่านั้นเพื่อการสำรวจในการป้องกันการค้ากอบหน้ภาชี

สำหรับอ่าวเล็กใหญ่และทะเลสาบ (bays, gulfs, lakes) ก็ไม่มีหลักทั่วไปโดยแน่นอน ถ้าหากถือหลักเขตน่านน้ำอาณาเขต ๓ ไมล์ โดยเคร่งครัด อ่าวเล็กที่กว้างไม่เกิน ๖ ไมล์ จึงจะอยู่ในเขตอำนาจของรัฐ แต่มีประเพณีถือว่าอ่าวเล็กที่มีความลึกไม่ได้สัมพันธ์กับความกว้างนั้นถือว่าเป็นอาณาเขตของรัฐด้วย

ช่องทะเล (straits) ซึ่งเป็นเขตแดนระหว่างสองรัฐ ก็ถือหลักเดียวกับอ่าว และต้องอยู่ในภาวะจำยอมให้รัฐที่ข้ามเดินทางผ่านโดยบริสุทธิ์ (innocent passage)

กล่าวโดยทั่วไปเขตอำนาจของรัฐเป็นเด็ดขาด รัฐอื่นไม่มีสิทธิเลย แต่มีข้อยกเว้นบางอย่างซึ่งรับร่วมกันทั้งทางประเพณีและสนธิสัญญา เช่นหน้าที่พิเศษ เจ้าของของอาณาเขตที่ต้องยอมให้รัฐอื่นใช้อาณาเขตนั้นได้หน้าที่เช่นนี้เรียกว่าภาระจำยอม สิทธิของรัฐอื่นซึ่งคู่กับหน้าที่นี้เรียกว่า อีส์เมนต์ (easement)

ภาระจำยอมอันเนื่องจากสัญญาที่ทำให้รัฐหนึ่ง ต้อง ยอมให้รัฐอื่นหรือพลเมืองของรัฐอื่นนั้น ที่จะเข้าไปในอาณาเขตเพื่อนำเอาผลิตภัณฑ์

ผลหรือทำเหมืองแร่ โดยสัญญา^๕ เรียกว่า Profit à Prendre เป็นสิทธิที่จะหาประโยชน์จากดินแดนนั้น เมื่อน้ำไหลจากต้นแม่น้ำอยู่เหนือรัฐหนึ่งไปยังอาณาเขตของรัฐอื่น ก็มักมีข้อโต้แย้งว่ารัฐที่อยู่ต้นน้ำจะเปลี่ยนแปลงกระแสน้ำธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทานหรือการบริโภคน้ำได้เพียงไร

หนังสือสัญญา

หนังสือสัญญา (treaties) เป็นการตกลงระหว่างสองรัฐหรือหลายรัฐก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ใหม่ขึ้น ในบางกรณีก็กล่าวถึงสิทธิทั่วไปและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ และในบางกรณีก็ตั้งกฎเกณฑ์ในความสัมพันธ์นอกกฎหมายระหว่างประเทศที่เคยมีมาแต่ก่อน มีแบบพิธีบางประการในการทำหนังสือสัญญา เช่นเมื่อได้ลงนามกันแล้วต้องมีพิธีให้สัตยาบัน

การตีความหนังสือสัญญาระหว่างประเทศโดยทั่วไปก็ใช้หลักกฎหมายแพ่ง

หนังสือสัญญาต้นตอกลงโดยวิธีต่าง ๆ เช่น executed ก็เลิกไป เมื่อได้มีการปฏิบัติแล้ว ส่วน executory ก็เลิกกันโดยความตกลง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของสัญญาก็อาจบอกเลิกได้

ผู้แทนทางการทูต

กฎหมายที่กำหนดลักษณะของผู้แทนทางการทูตมีมาช้านานเก่าแก่ที่สุดตามกฎหมายระหว่างประเทศ นับแต่สมัยกรีกและโรม ได้มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิในการตั้งผู้แทน (right of represent-

ation) การกำหนดชนของผู้แทนพิธีการต่างประเทศและผู้แทนตลอดจนพระราชดำต้วต้วต้ว

เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน (privileges and immunities) ก็ได้เกิดขึ้นอย่างมั่นคง ความคิดเห็นเก่าแก่งเดิมเกี่ยวกับสภาพนอกอาณาเขตของสถานทูตนั้น ได้เปลี่ยนแปลงเพื่อความสะดวกในทางปฏิบัติ โดยถือหลักว่าบริการยกเว้นบางประการสำหรับผู้แทนเนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องใช้สิทธิเหล่านี้แก่ผู้แทนทางการทูต เพื่อให้มีอิสระอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยสมบูรณ์ การให้ที่พักแก่ผู้ลี้ภัยทางการเมืองหรือผู้ร้ายที่หลบหนี (right of asylum) จะกระทำได้เพียงใดนานาประเทศปฏิบัติไม่เหมือนกัน รัฐบาลสหรัฐซึ่งไม่ยอมรับทฤษฎีนี้ ก็ยังยอมให้สถานทูตต่าง ๆ ยอมให้ที่พักแก่นักการเมืองในเมื่อชีวิตอยู่ในอันตรายเนื่องจากฝูงชน อนุสัญญาฮาวานา ค.ศ. ๑๙๒๘ ยอมรับผู้ลี้ภัยการเมืองในกรณีฉุกเฉิน

กงสุลไม่เหมือนผู้แทนทางการทูต เพราะไม่ได้เป็นผู้แทนของรัฐ เป็นแต่เพียงผู้ดูแลประโยชน์ของรัฐ แต่นานาประเทศก็ยอมรับว่ากงสุลเป็นข้าราชการ และยอมให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ และมีสถานภาพระหว่างประเทศอันจำกัด

ปัญหา

๑. รัฐของพลเมืองที่ถูกเนรเทศ จะตอบถามขอทราบเหตุผลในการเนรเทศหรือให้ออกนอกประเทศ และจะประท้วงในกรณีที่เห็นว่ามีเหตุผลไม่สมควรได้หรือไม่

อังกฤษและเบลเยียม

คดี Alderman Ben Tillet

อนุญาโตตุลาการตามอนุสัญญา วันที่ ๑๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๗

รัฐบาลเบลเยียมได้ให้นาย Ben Tillet ดัชนีชาติอังกฤษ ออกจากประเทศเบลเยียม เนื่องจากก่อการนัดหยุดงานที่อูเวอ อันเป็นการเสียหายและขัดต่อความสงบเรียบร้อย อังกฤษคัดค้านการที่เจ้าพนักงานได้เข้าตัวไปควบคุมไว้ในเรือนจำปะปนกับจำเลยอื่นๆ และขอทราบเหตุผล และเรียกค่าเสียหาย

คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยว่า รัฐบาลเบลเยียมได้แยกควบคุมนาย Ben Tillet ก็เพื่อป้องกันมิให้ติดต่อกับผู้ต้องหาในคดีนัดหยุดงาน รัฐบาลเบลเยียมมีอำนาจกระทำได้ และได้ควบคุมตัวได้ตามเขตอำนาจจำเป็นตามสมควร รัฐบาลอังกฤษไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหาย มิฉะนั้นรัฐต่างๆ ก็จะไปปราศจากอำนาจ คณะอนุญาโตตุลาการวางหลักในเรื่องนี้ไว้ว่า

รัฐมีสิทธิที่จะเนรเทศคนต่างด้าว เมื่อปรากฏว่า ถ้าหากให้อยู่ในประเทศต่อไป จะเป็นภัยต่อความปลอดภัย

รัฐมีอำนาจเต็มที่จวินิจฉัยว่า การกระทำใด ๆ เข้าอยู่ในหลักข้างต้นหรือไม่

๒. คนต่างด้าว ที่ไม่มีสิทธิ กระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามกฎหมายของรัฐ จะอ้างหลักตามกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อให้เกิดสิทธิเช่นนั้นได้หรือไม่?

Soi Fujii โจทก์ รัฐคาลิฟอร์เนีย จำเลย

ศาลอุทธรณ์ รัฐคาลิฟอร์เนีย ค.ศ. ๑๙๕๐

มีกฎหมายของรัฐคาลิฟอร์เนีย ค.ศ. ๑๙๒๐ ห้ามมิให้คนต่างด้าวที่อาจแปลงสัญชาติได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘ Soi Fujii สัญชาติญี่ปุ่น ได้ซื้อที่ดินในคาลิฟอร์เนีย และขอให้ศาลตั้งว่า มีกรรมสิทธิ์โดยไม่ขัดต่อกฎหมายข้างต้น ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ที่ดินเป็นของรัฐ ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า กฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญและขัดต่อกฎบัตรสหประชาชาติ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน เคารพต่อหลักมูลแห่งเสรีภาพในเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ดังที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งรัฐสภาสหรัฐก็ได้รับรองให้สัตยาบันไปแล้ว

นับว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐ กฎหมายดังกล่าวขัดต่อปฏินญา
 ติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะมี
 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จึงพิพากษากลับให้โจทก์มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
 ได้ตามคำขอ

๓. คนต่างด้าวที่แสดงหลักฐานว่าเป็นคนอังกฤษเพื่อขอหนังสือ
 เดินทางไปต่างประเทศ เมื่อไปกระทำความผิดฐานกบฏในต่างประเทศ
 ศาลจะลงโทษได้หรือไม่

Joyce โจทก์ อธิปไตยยการ จำเลย

สภาขุนนาง ค.ศ. ๑๙๔๖

William Joyce เกิด ค.ศ. ๑๙๐๖ ในสหรัฐ จากบิดาที่มีสัญ
 ชาติอังกฤษโดยกำเนิด แต่แปลงชาติเป็นคนอเมริกัน จึงเป็นคนมี
 สัญชาติอเมริกันโดยกำเนิด ได้ไปอยู่ไอร์แลนด์ตั้งแต่อายุสิบขวบ แล้ว
 ย้ายไปอังกฤษจนอายุ ๓๓ ปี ก็ขอหนังสือเดินทางอ้างว่าเป็นมีสัญชาติ
 อังกฤษ เกิดที่กาตาเว เพื่อไปท่องเที่ยวประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เป็น
 เวลา ๕ ปี พอครบ ๕ ปี ก็ขอต่ออายุอีกหนึ่งปี และจะหมดอายุใน
 ค.ศ. ๑๙๔๐ ต่อมาก็เดินทางออกจากอังกฤษและถูกจับเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕
 เจ้าหน้าที่ค้นพบสมุดบันทึก แสดงหลักฐานว่าได้ไปทำงานให้แก่บริษัท
 วิทยุของเยอรมันในกรุงเบอร์ลิน ในตำแหน่งโฆษกสถานีวิทยุกระจาย
 เสียงตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๘ และมีหลักฐานว่าได้กระจายข่าวให้แก่ศัตรู

คดีนี้ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ชั้นให้ประหารชีวิตจำเลย
อธิบดีอัยการได้รับรองฎีกาซึ่งจำเลยต่อสู้ว่า ศาลอังกฤษไม่มีอำนาจ
ลงโทษคนต่างด้าวที่กระทำความผิดกฎหมายอังกฤษในต่างประเทศ

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้จำเลยเป็นคนต่างด้าวโดยกำเนิด
แต่ความผิดที่ตนหนึ่งถือเดินทางของรัฐบาลอังกฤษ ย่อมได้รับความ
คุ้มครองจากรัฐบาลอังกฤษตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงต้องมีความ
ความผิดฐานกบฏ พิพากษายืน

๕. กบฏที่ใช้กำลังต่อสู้กับรัฐบาล เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย
แก่คนต่างด้าว ใครจะรับผิดชอบ

สหรัฐ และซัลวาดอร์, สหรัฐผู้ร้องเรียกค่าเสียหายแทน

Rosa Gelbrunk คณะอนุญาโตตุลาการ

๓ มีนาคม ๑๙๐๒

ค.ศ. ๑๘๑๘ Maurice Gelbrunk และ Isidore Gelbrunk สัญ-
ชาติอเมริกัน ตั้งห้างหุ้นส่วนที่สาธารณรัฐซัลวาดอร์ ได้เกิดกบฏที่
ซัลวาดอร์เมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๘ ถูกทหารฝ่ายกบฏปล้นเอาทรัพย์สินไป
หมด คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยว่า ตามกฎหมายระหว่างประเทศ
จะเรียกชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากสงครามระหว่างรัฐ ดังครามกลาง
เมืองกบฏ ฆาตกร หรือความวุ่นวายใด ๆ ที่เกิดจากการกระทำของ
กำลังทหารมิได้ จึงให้ยกคำร้อง

๕. คนต่างด้าว จะเรียกค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของ
ทหารในการสงครามได้หรือไม่

อังกฤษและสหรัฐ คดี Eastern Extension Australasia and

China Telegraph Company คณะอนุญาโตตุลาการ

ตามข้อตกลง ค.ศ. ๑๙๑๐

รัฐบาลอังกฤษร้องขอค่าเสียหายแทนบริษัทข้างต้น เพื่อซ่อมสายโทรเลขใต้น้ำระหว่างมินดาและฮ่องกง ซึ่งสหรัฐได้จัดทำลายในการสงครามทางเรือระหว่างสหรัฐและเดปญเมือ ค.ศ. ๑๘๙๘

สหรัฐต่อสู้ว่า เป็นการจำเป็นต้องตัดสายโทรเลข เพื่อประโยชน์ในการทหาร จึงไม่ต้องใช้ค่าเสียหาย

คณะอนุญาโตตุลาการ วินิจฉัยว่า ความเสียหายที่เกิดจากการสงครามนั้น ไม่ต้องชดใช้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงให้ยกคำร้อง

๒. รัฐบาลจะเก็บภาษีอากรจาก ททรัพย์ดินที่อยู่ใน ประเทศอันเป็นของคนต่างด้าว ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศได้หรือไม่

อริบตีสรพรโจอทท์ Brooks จำเลย

ศาลสูงสุดสหรัฐ ๑๙๓๓

คนอังกฤษ ภูมิลำเนาอยู่ในคองบา แต่มีทรัพย์สินอยู่ในนิวยอร์ก ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ เห็นว่าไม่ต้องเสียภาษีในสหรัฐ มีปัญหาว่าศาลสูงสุดจะต้องเสียภาษีเงินได้หรือไม่ ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตอำนาจของสหรัฐ กล่าวคือ สหรัฐมีสิทธิที่จะใช้อำนาจอธิปไตยเหนือทรัพย์สินนั้นไม่ว่าผู้ใดเป็นเจ้าของ ตามนัยแห่งคำพิพากษาของสภาขุนนางในคดี Winans โจอทท์ อริบตีชยกการ จำเลย ค.ศ. ๑๙๓๐ ซึ่งวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินทั้งหลายย่อมได้รับความคุ้มครอง

ตามกฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นมรดฐานของการเก็บภาษี เมื่อทรัพย์สิน
นั้นอยู่ในประเทศอังกฤษย่อมอยู่ภายใต้กฎหมาย และอำนาจศาล
อังกฤษจึงเก็บภาษีจากทรัพย์สินเหล่านั้นได้

จึงพิพากษาคดี

๗. รัฐมีหน้าที่ที่จะตรากฎหมายคุ้มครองรัฐต่างประเทศ โดย
ห้ามมิให้ทำการปลอมธนบัตรต่างประเทศ ภายในรัฐหรือไม่
จักรพรรดิ ออสเตเรีย โจทก์ บริษัท Day and Kossuth จำเลย

ศาลอังกฤษ High Court of Chancery 1861

โจทก์ฟ้องว่า จำเลย พิมพ์ธนบัตรยังการี ปลอมขึ้นภายใน
ประเทศอังกฤษจำนวนมาก เพื่อนำไปใช้ในยังการี จึงขอให้ศาลตั้ง
ห้าม

ศาลวินิจฉัยว่า การทำเงินตราเป็นอำนาจของรัฐ ตาม
กฎหมายอังกฤษการปลอมแปลงเงินตราของ ต่างประเทศ เป็นความผิด
felony โจทก์จึงมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง

๘. ถ้ารัฐบาลต่างประเทศเป็นโจทก์ จำเลยจะฟ้องแย้งได้
หรือไม่

Kingdom of Norway โจทก์ Federal Sugar Refining Co. จำเลย

ศาลนอร์เวย์ ค.ศ. ๑๙๒๓

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินค่าเสียหาย ในกรณีที่โจทก์ต้องช
หน้าศาลจากผู้อื่นแพ่งกว่าที่ทว่าสัญญาไว้กับจำเลย จำเลยฟ้องแย้งเรียก

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

คำเสียหายอ้างว่าโจทก์ทำผิดสัญญา โจทก์ตัดฟ้องว่า จำเลยไม่มีอำนาจฟ้องแย้ง

ศาลวินิจฉัยว่า รัฐต่างประเทศมีความคุ้มกันที่จะไม่ถูกฟ้องคดีใด ๆ และไม่ต้องไปศาล แต่ถ้ารัฐต่างประเทศจะร้องขอความยุติธรรมใด ๆ จากศาลแล้ว ตามกฎหมายปัจจุบัน รัฐนั้นก็จะยอมจะถูกฟ้องแย้งในกรณีเกี่ยวเนื่องกันได้เพื่อศาลจะได้มีโอกาสพิจารณาตัดสิน โดยรอบคอบถนัด ข้อตัดฟ้องของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

๘. อัดเบเนีย วางที่นาระเบิดไว้ในช่องทะเล Corfu ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน กฎหมายระหว่างประเทศ เมื่ออังกฤษได้กวาดที่นาระเบิดเหล่านั้นเสียเอง ความรับผิดชอบของอัดเบเนียจะหมดไปหรือไม่

คดีช่องทะเล คอรัฟู

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๔๘

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๖ เรือรบอังกฤษสองลำโดนที่นาระเบิด ขณะเดินทางผ่านช่องทะเลคอรัฟู อังกฤษได้ส่งเรือไปกวาดที่นาระเบิด ก็ปรากฏว่ามีที่นาระเบิดที่เพิ่งวางใหม่ ๆ ทบตล่อม อยู่ใกล้กับ ที่เกิดเหตุ อัดเบเนียประท้วงหาว่าอังกฤษละเมิดอำนาจอธิปไตย แล้วทั้งสองประเทศได้เสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีความมั่นคง ซึ่งได้ลงมติตามเสียงข้างมาก เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ ว่า อัดเบเนียรู้ดีว่ามีที่นาระเบิดจึงต้องรับผิดชอบ ต่หภาพโซเวียตใช้สิทธิยับยั้งเป็นเหตุให้มติไร้ผล เรือจึงไปผู้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

ช่องทะเลเดอวีร์อยู่ในเขตน่านน้ำของฮอลแลนด์ แต่เปิดให้เดิน
ทางผ่านโดยบริติช

ศาลวินิจฉัยว่า การกระทำของอังกฤษเป็นการละเมิดอธิปไตย
ของฮอลแลนด์ แต่ฮอลแลนด์ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

๓๐. พดเมืองของรัฐหนึ่ง กระทำคามผิดในเรือของรัฐที่ตั้ง
ซึ่งอยู่ในเขตน่านน้ำของรัฐที่ตาม ศาลได้มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

Regina โจทก์ James Anderson จำเลย

ศาลอุทธรณ์อังกฤษ ค.ศ. ๑๘๖๘

เยมส์ แอดเธอร์ตัน สัญชาติอเมริกันถูกฟ้องศาลอังกฤษ ฐาน
ฆ่าคนในเรือจดทะเบียนที่กรุงลอนดอน ชักธงอังกฤษขณะแล่นอยู่ใน
น่านน้ำฝรั่งเศส จำเลยต่อสู้ว่าความผิดเกิดในเขตน่านน้ำฝรั่งเศส ศาล
ไม่มีอำนาจพิจารณา

ศาลวินิจฉัยว่า แม้ความผิดเกิดในอาณาเขตฝรั่งเศส แต่ตาม
กฎหมายความผิดก็เกิดในอาณาเขตของอังกฤษเหมือนกัน เพราะ
จำเลยเป็นกัปตันเรือที่ชักธงอังกฤษ จึงอยู่ภายใต้กฎหมายอังกฤษ แม้
จำเลยเป็นคนอเมริกันอยู่ใต้กฎหมายอเมริกัน และแม้จำเลยอยู่ใต้กฎ-
หมายฝรั่งเศส เพราะได้กระทำผิดในอาณาเขตฝรั่งเศส ก็ต้องถือว่า
จำเลยอยู่ใต้อำนาจกฎหมายอังกฤษซึ่งขยายคุ้มครองเรืออังกฤษด้วย

๓๑. เจ้าพนักงานจะลงไปเรือของต่างประเทศ และเกี่ยวข้องกับ
กับสิทธิส่วนบุคคล และสิทธิในทรัพย์สินของคนประจำเรือหรือคนโดย
ตัวได้หรือไม่

สหรัฐและอังกฤษ เรื่องเรือ Creoleคณะอนุญาโตตุลาการ ค.ศ. ๑๘๕๕

เรืออเมริกันแล่นจากเวอร์จิเนียจะไปนิวยอร์ก พวกทาส
ในเรือได้ฆ่าและทำร้ายคนประจำเรือและคนโดยสารบาดเจ็บจำนวนมาก
เข้าควบคุมเรือแล่นไปเกาะ New Providence ของอังกฤษ กงสุลอเมริกา
ขอให้ผู้ปกครองเกาะช่วยเหลือและจัดการทางคดี ซึ่งผู้ปกครองเกาะก็
รับจะจัดการ กงสุลได้ลงไปเรือและตั้งตงผู้ควบคุมเรือใหม่ ต่อมา
ผู้ปกครองเกาะแจ้งให้กงสุล ทราบว่า ศาลใน เกาะนั้น ไม่มีอำนาจ
พิจารณาคดีที่เกิดขึ้น แต่ควรทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วได้ส่งผู้
พิพากษาได้สดวน (magistrates) ๒ คนไปทำการสอบสวนในเรือ

คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะความผิดเกิดในเรือสหรัฐ ศาลสหรัฐ
มีอำนาจที่จะพิจารณาคดีพิพากษา ศาลของรัฐอื่นใช้อำนาจนั้นมิได้

๑๒. เรือของรัฐหนึ่ง พ้องเรือของรัฐหนึ่งต่อศาลของประเทศที่สาม เรียกว่าเสียหายเนื่องจากเรือใดกัน ได้หรือไม่

คดีเรือ Belgenlandศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๘๘๕

เรือฮอร์เวย์ชื่อ Luna และเรือ Belgenland ของเบลเยียม ชน
กันในทะเลหลวงเรือ Luna จม ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษา
ให้เรือ Luna ชนะคดี จำเลยต่อสู้ว่าศาลอเมริกันไม่มีอำนาจพิจารณา

ศาลวินิจฉัยว่า มีคดีเป็นอันมากที่ศาลต่างๆ ได้พิพากษาเป็น
บรรทัดฐานแล้วว่า เรือโดนกั้นเป็น *Comunis juris* ศาลทุกๆ
ประเทศมีอำนาจพิจารณา มิฉะนั้นยากที่จะชดใช้ความเสียหายแก่กัน
ได้ จึงพิพากษาขึ้น

๑๔. ผู้ลี้ภัย จะอ้างสิทธิ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ
นอกจากสันนิษฐานได้หรือไม่

Chandler โจทก์ สหรัฐ จำเลย

ศาลอุทธรณ์สหรัฐ ค.ศ. ๑๙๔๘

โจทก์ เป็นโฆษกทางวิทยุ กระจายเสียง ให้รัฐบาล เยอรมันใน
ระหว่างสงคราม ได้ถูกจับเมื่อฝ่ายพันธมิตรเข้ายึดครอง และนำตัว
มาดำเนินคดีในสหรัฐ โจทก์ฟ้องว่า การดำเนินคดีดังกล่าวขัดต่อ
สันนิษฐานว่าด้วยการ ตั้งผู้ร้าย ซ้ำมแดน และฝ่าฝืน หลักกฎหมายระ-
หว่างประเทศว่าด้วยผู้กระทำความผิดทางการเมือง

ศาลได้อินิจฉัยปัญหาสองข้อ คือสันนิษฐานดังกล่าวยังคงใช้
ได้หรือไม่ในขณะนี้ศาลเห็นว่า อย่างไรก็ดี ใช้บังคับไม่ได้แล้ว อีกข้อ
หนึ่งเกี่ยวกับสิทธิที่จะลี้ภัย เพราะโจทก์อยู่ในเยอรมนี ศาลวินิจฉัยว่า
หลักเรื่องผู้ลี้ภัยทางการเมืองใช้ไม่ได้กับประเทศที่เป็นผู้เสียหาย ทั้ง
ในเรื่องนี้ โจทก์ ก็มิได้ ตั้งคำถาม ความผิดทางตั้งผู้ร้าย ซ้ำมแดนตามสันนิ

สัญญา โจทก์ถูกจับโดยกำลังทหารที่เข้ายึดครอง มิใช่ตามสันติสัญญา
จึงไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

๑๔. ผู้ต้องหาที่ถูกตั้งข้ามแดน จะต้องถูกฟ้องเฉพาะในฐานะ
ความผิดที่อ้างถึงในการให้ตั้งหรือไม่

สหรัฐ โจทก์ Rauscher จำเลย

ศาลสูงสุด สหรัฐ ค.ศ. ๑๙๙๖

จำเลยถูกฟ้องต่อศาลชั้นต้นในนิตยบรรณาการว่าทำร้ายร่างกาย ปรว
กฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยซึ่งเป็นคนสัญชาติอเมริกัน ได้ฆ่าคนแล้วหนีไป
อังกฤษ ได้มีการขอให้ตั้งตัวข้ามแดนในฐานะฆ่าคน ศาลวินิจฉัยว่า
การตั้งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ต้องฟ้องและพิจารณาคดีตามฐานความผิดที่ช
ร้องเท่านั้น

๑๕. การกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นความผิดทางกามเมือง

In Re Castioni

ศาลอังกฤษ Queen's Bench Division

ค.ศ. ๑๘๕๐

Andeto Castioni ถูกจับตัวในอังกฤษ โดยรัฐบาลดีวิตซ์ให้
ตั้งตัวฐานฆ่าคนในสวิส ตามข้อหาว่าใช้ปืนยิง Luigi Rossi ต่มาชิกสภา
จังหวัด Ticino ขณะเกิดจลาจลเนื่องจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เจ้า
หน้าที่ได้นำตัวผู้ต้องหามายังศาลอังกฤษเพื่อไต่สวน ผู้ต้องหาต่อสู้ว่า

เป็นความผิดทางการเมือง ศาลวินิจฉัยปัญหาว่าการกระทำอย่างไรจึงเป็นความผิดทางการเมือง ปราบกฏว่าไม่มีคำนิยามไว้โดย แต่ก็เป็นที่เข้าใจว่า ผู้กระทำความผิด ซึ่งจะไม่ตั้งตัวผู้กระทำข้ามแดนนั้น ต้องเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องเป็นต้นของการก่อความวุ่นวายทางการเมือง ในความตื่นเต้นเนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมืองนั้น บุคคลอาจกระทำความผิดใดๆ อันไม่ชอบด้วยเหตุผล แต่ก็ควรเห็นใจ จึงสั่งไม่ให้ตั้งตัวข้ามแดน

In Re Meunier

ศาลอังกฤษ Queen's Bench Division

ค.ศ. ๑๙๕๔

คดีนี้สืบหาว่า จำเลยชาวระเบิดค่ายทหารในกรุงปารีส ทหารตายไปแล้วสามคน จำเลยอ้างว่า เป็นความผิดทางการเมืองเพราะเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินและทหารของรัฐบาลฝรั่งเศส

ศาลอังกฤษวินิจฉัยว่า จะถือเป็นการผิดอันมีลักษณะทางการเมืองได้ ต่อเมื่อมีพรรคการเมืองต้องหรือกว่าต้องพรรค แต่ละพรรคพยายามแสวงหาทางที่จะตั้งรัฐบาลเอง ถ้าหากมีการกระทำใดๆ เพื่อบรรลุผลตามความมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว ก็เป็นความผิดทางการเมือง ฉะนั้นการกระทำของจำเลย จึงมิใช่ความผิดอันมีลักษณะทางการเมือง

๑๖. ดินแดนที่ให้เข้าในระยะเวลาอันนี้ คงถือว่าเป็นอาณาเขตของรัฐต่างประเทศหรือไม่

สหรัฐ โจทก์ Spelar จำเลยศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๙๔๕

Mark Spelar เป็นช่างเครื่องยนต์ประจำบริษัทการบิน ไต้เสียชีวิต เนื่องจากเครื่องบินตกที่ตึนามิน Newfoundland ซึ่งสหรัฐได้เข้าจากอังกฤษเป็นเวลา ๘๘ ปี ภรรยาผู้ตายได้ฟ้องสหรัฐเรียกค่าเสียหาย อ้างว่าเนื่องจากความประมาทของเจ้าหน้าที่ตึนามิน ศาลชั้นต้นยกฟ้องว่า เหตุเกิดในต่างประเทศไม่มีอำนาจพิจารณา ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ศาลสูงวินิจฉัยว่า การเข้าเกาะนิวฟันแลนด์จากอังกฤษ มิได้มีความมุ่งหมายที่จะโอนอำนาจอธิปไตยมาจากอังกฤษ ด้วยเลย อังกฤษคงมีอธิปไตยสมบูรณ์เหนือดินแดนนี้ เกาะนิวฟันแลนด์คงเป็นอาณาเขตของรัฐต่างประเทศอยู่ จึงพิพากษากลับ

๑๗. ที่ดินใต้พื้นน้ำอาณาเขตเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใด ในกรณีสหรัฐเป็นกรรมสิทธิ์ของสหรัฐหรือของรัฐบาลฝ่าย

สหรัฐ โจทก์ รัฐบาลฟิลิปปินส์ จำเลยศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๙๔๗

โจทก์ ขอให้ศาลตั้งว่า สหรัฐมีกรรมสิทธิ์สมบูรณ์ในที่ดินแร่และของมีค่าอื่น ๆ ที่อยู่ตามพื้นดินในท้องมหาสมุทรปาซิฟิก นับจากแนวระดับน้ำตงต่ำสุดออกไปสามไมล์ทะเล และโจทก์อ้างว่า จำเลยได้ทำสัญญาให้เอกชนและบริษัทต่าง ๆ เข้าพื้นที่ใต้ทะเลทำประโยชน์ในการหาทรัพยากรได้เงินมากมาย โดยมีได้รับอนุมัติจากสหรัฐ

รัฐคาตีฟอร์เนียรับว่า ได้มีผู้เช่าที่ดินในเขตดามไมด์ทะเลทำ
น้ำมันจริง พื้นที่นั้นอยู่ในอาณาเขตเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐคาตีฟ-
ฟอร์เนีย

สำหรับรัฐอย่างกรรมสิทธิ์เนื่องจากสิทธิของประการ คือ ประการ
แรก มีสิทธิและความรับผิดชอบในการป้องกันประเทศ ประการที่สอง
สำหรับรัฐมีรัฐบาลที่อยู่ในครอบครัวนานาชาติ

ศาลวินิจฉัยว่า แต่ละประเทศเป็นเจ้าของที่ดินที่อยู่ใต้ทะเลน่าน
น้ำอาณาเขตโดยชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเหตุผลของประการ ใน
ประการแรก รัฐมีสิทธิและหน้าที่ที่จะใช้อำนาจทุกอย่างที่มีอยู่ เพื่อ
รักษาความปลอดภัยของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชา
ชน ในประการที่สอง รัฐบาลเป็นสมาชิกในครอบครัวนานาชาติ
(member of the family of nations) จึงมีความรับผิดชอบในการติด
ต่อทำความสัมพันธ์กับนานาชาติ เช่นการทำความตกลงกับต่างประ
เทศว่า น่านน้ำอาณาเขตของรัฐมีระยะเท่าใด การป้องกันรักษา
เอกราชของรัฐก็อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐ จึงมีอำนาจควบคุมและ
รักษาผลประโยชน์รายได้ของชาติ มีสิทธิใช้ทรัพยากรที่อยู่ในพื้นที่
ทะเลเพื่อประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น ถ้าเกิดสงครามขึ้นก็เป็นหน้าที่ของ
รัฐที่จะต้องต่อสู้เพื่อชัยชนะ รัฐเล็กๆ ที่รวมอยู่เป็นชาติใหญ่ไม่ถ่า
มารจะทำสงครามได้โดยลำพัง แม้รัฐคาตีฟอร์เนียมีอำนาจใช้กำลัง
ตำรวจเพื่อรักษา ความสงบเรียบร้อยในน่านน้ำ อาณาเขตก็ได้หมาย
ความว่า รัฐบาลกลาง (Federal Government) หมดอำนาจเหนือ
ดินแดนนั้น

ปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ในดินแดนใต้ทะเล มีความสำคัญมากขึ้นในเวลานี้ ก็เพราะได้พบน้ำมันตามพื้นที่เหล่านั้น ศาลเห็นว่าการใช้ชาติฟอว์เนียมีใช้เจ้าของน้ำมันห่างจากฝั่งทะเลตามไมล์ รัฐบาลกลางต่างหากที่มีสิทธิและอำนาจสมบูรณ์เหนือทรัพยากรใต้น้ำ รวมทั้งน้ำมันด้วย

๑๘. รัฐมีอำนาจป้องกันรักษาฝั่งทะเลโดยขยายเขตอำนาจออกไปตามไมล์ แต่มีบางรัฐอ้างสิทธิ์กว่าตามไมล์เพื่อประโยชน์ในการสำรวจเพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากร การกล่าวอ้างเช่นนี้ ได้มีการรับรู้ว่าเป็นกฎหมายประเพณีหรือไม่

Church โจทก์ IIbbart จำเลย

ศาลสูงสุด สหรัฐ ค.ศ. ๑๙๐๔

John Barker Church บรรทุกดินค้าจากท่าเรือนิวยอร์กไปขายอเมริกาใต้ ขณะไปจอดทอดสมอที่ปากอ่าวเมืองพารา ประเทศบราซิล ห่างฝั่งประมาณ ๔-๕ ไมล์ ก็ถูกตำรวจจับฐานจะกระทำการค้าขายสินค้าโดยฝ่าฝืนกฎหมายโปรตุเกส โจทก์ฟ้องบริษัทรับประกันภัยเป็นจำเลย จำเลยต่อสู้ว่า การจับนอกเขตน่านน้ำ เป็นการมีข้อขัดแย้งกฎหมายระหว่างประเทศ

ศาลวินิจฉัยว่า รัฐมีสิทธิใช้อำนาจป้องกันภัยอันตรายนอกอาณาเขตระยะแค่นี้ ต้องแล้วแต่สภาพของประเทศต่างๆ เช่น ในยุโรปอาจจะสั้น แต่ในน่านน้ำอเมริกาได้กว้างขวางมาก ระยะดัง

กล่าวอาจจะยาว นานาประเทศจึงกำหนดเขตนั้นตามความเหมาะสม
จะกำหนดตายตัวได้ สหรัฐอเมริกากำหนดไว้ ๕ ไมล์ จึงพิพากษา
ให้จำเลยต้องรับผิดชอบ

๑๗. รัฐมีอำนาจจับเรือต่างประเทศที่กำลังทำการขนถ่ายสินค้า
นอกเขตสามไมล์ ดงเรือดำเตียงเพื่อตั้งเข่าฝั่งหรือไม่

คดีเรือ Grace และ Ruby

ศาล District of Massachusetts

ก.ศ. ๑๕๒๒

เรือทั้งสองเป็นของอังกฤษ ถูกจับฐานลักตบขนถ่ายดูรา
ประมาณ ๑๐ ไมล์ ห่างฝั่ง Massachusetts

ศาลวินิจฉัยว่า ทะเลหลวงมิใช่อาณาเขตของชาติใด นานา
ชาติมีสิทธิใช้โดยสมบูรณ์ ชาติใดจะขยายกฎหมายออกไปใช้เหนือ
ทะเลหลวงมิได้ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า รัฐไม่มีอำนาจเด็ดเดี่ยวถ้า
หากเรือต่างประเทศทำการฝ่าฝืนกฎหมายใกล้กับเขตน่านน้ำ อาณา
เขตน่านน้ำมีอยู่เพียงไรนั้นมิใช่หน้าที่ของศาลที่จะวินิจฉัย เพราะเป็น
เรื่องของรัฐบาลที่จะกำหนดขึ้น เขตน่านน้ำก็ไม่แน่นอนเหมือนเช่น
เขตแดนบนบก กฎข้อบังคับของหลายประเทศกับบัญญัติว่า เจ้าหน้าที่
มีอำนาจตรวจค้นและจับนอกเขตน่านน้ำได้ ฉะนั้นเรือ Grace และ Ruby
ได้กระทำความผิดกฎหมายของสหรัฐ เพราะได้กระทำการใกล้น่านน้ำ
อาณาเขตสามไมล์ การขนถ่ายดูรานักเพื่อฝ่าฝืนกฎหมาย

๒๐. หลักกฎหมายระหว่างประเทศ เรื่องการติดตามโดย
กระชั้นชิด (hot pursuit) ใช้กับเรือซึ่งกระทำผิดกฎหมายแต่ยังหนี
ออกจากน่านน้ำอาณาเขตไปยังทะเลหลวงใช่หรือไม่

The Ship North โจทก์ The King จำเลย

ศาลสูงสุดแคนาดา ค.ศ. ๑๙๐๖

เรืออเมริกันถูกจับฐานจับปลานในเขตน้ำมิดจากฝั่ง British
Columbia โดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลสูงสุดแคนาดาวินิจฉัยว่า ศาลต้อง
เคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งตามกฎหมายนี้ เรือซึ่งอยู่ใน
น่านน้ำอาณาเขตของต่างประเทศ กระทำผิดกฎหมายห้ามการจับปลา
กึ่งๆ เกี่ยวกับภาษีอากรกึ่งๆ หรือบ่อนก้นรึกษาฝั่งทะเลกึ่งๆ อัจฉก
ติดตามจับในทะเลหลวง นอกน่านน้ำอาณาเขตได้ การเริ่มติดตาม
ได้จับเช่นนี้ กระทำได้ต่อเมื่อเรือั้นยังอยู่ในน่านน้ำอาณาเขต หรือ
เพียงจะหลบหนีออกจากรน่านน้ำอาณาเขต เหตุผลในการอนุญาตให้
กระทำเช่นนี้ได้คือ การไล่ติดตามเป็นการกระทำต่อเนื่องจากการไว้
อำนาจซึ่งได้เริ่มขึ้นในอาณาเขต อันจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้อำนาจ
บังเกิดผลอย่างแท้จริง

๒๑. ในการที่เรือของรัฐมาได้ติดตาม hot pursuit เรือต่าง-
ประเทศเนื่องจากการกระทำในเขตซึ่งผู้ติดตามมีอำนาจนั้น ถ้าหากเรือ
ที่แล่นหนีออกทะเลหลวงไม่ฟังคำสั่งให้หยุด เรือที่ติดตามจะยิงได้หรือไม่

แคนาดาและสหรัฐ คดีเรือเรือ I'm Alone

รายงานร่วมของคณะกรรมการ ๑๙๓๕

ข้อเท็จจริงได้ความว่า มีคนอเมริกันจ้างเรือ I'm Alone ให้ทำการขนถ่ายสุราใกล้ฝั่ง Louisiana เรือตรวจฝั่ง Wolcott ของสหรัฐได้เริ่มไล่ติดตามในระยะ ๓๒ ไมล์ห่างจากฝั่งทะเล เรือ I'm Alone ไม่ฟังคำสั่งให้หยุด แล่นหนีออกทะเลหลวง เรือ Wolcott ได้ติดตาม hot pursuit แต่เรือ Wolcott เป็นแต่กิจงข้อให้เรือ Dexter ช่วยกวดติดตามไปแต่ไม่ถึงให้หยุด และยังเค้นท่งแจ้งให้รู้ถ้า ถ้าไม่หยุดจะจมเรือเสีย เรือ I'm Alone ไม่หยุด เรือ Dexter ก็จึงจมจมไป คนเรือตายไปหนึ่งคน

คณะกรรมการเห็นว่า การกระทำของสหรัฐเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย สหรัฐควรยอมรับผิดข้อนี้ และขอโทษรัฐบาลแคนาดา ซึ่งควรชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

คณะกรรมการเห็นว่า ตามข้อเท็จจริงไม่ควรชำระค่าเสียหายเกี่ยวกับเรือที่จมไปและสินค้าในเรือ แต่การกระทำในการจมเรือดำเนินเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย สหรัฐควรยอมรับผิด และชำระค่าเงินใหม่ทดแทนให้แก่รัฐบาลแคนาดา แก่นายเรือและคนในเรือที่จมไปตามสมควร

๒๒. ดันบนน้ำ (watershed) และร่องน้ำตึก (thalweg) มีความสำคัญอย่างไร

เขตแดนบราซิล-อังกฤษ ค.ศ. ๑๕๐๔คณะอนุญาโตตุลาการตามสัญญาลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน

ค.ศ. ๑๕๐๑

คณะอนุญาโตตุลาการ วินิจฉัยว่า เมื่อเป็นหน้าที่ของเราที่จะกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศทั้งสอง เราเห็นว่า ตามสภาพภูมิศาสตร์ เป็นการยากที่จะแบ่งอาณาเขตเป็นดั่งดินเท่า ๆ กันได้ตามตอนที่เห็นชัด ย่อมเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายนั้น โดยเหตุนี้เราจึงชี้ขาดว่า

เขตแดนระหว่าง British Guiana และ Brazil ให้กำหนดโดยต้นน้ำ (watershed) บนยอดเขา Yukontipi ไปทางตะวันออกจนถึงแม่น้ำ Irong แล้วแบ่งตามแม่น้ำสายนั้น จนถึงต้นน้ำอาณาเขตตะวันออกของเส้นเขตแดนนี้เป็นของอังกฤษ ทางตะวันตกเป็นของบราซิลเขตแดนในแม่น้ำไหลลงน้ำตก (thatweg) โดยให้ทั้งสองรัฐมีสิทธิเดินเรือร่วมกัน ถ้าหากมีร่องน้ำหลายสายก็ให้เลือกร่องน้ำที่ลุดทางทิศตะวันออกเป็นเขตแดน

Watershed : Ligne de partage des eaux, arête de montagne ligne divisoire des eaux. (Harrap's Dictionary)

: That which sheds or throws off water.

: An imaginary Line or boundary which runs along the ridge of separation between the adjacent seas, lakes, or river basins and represent the limit from which water natu-

rally flows in opposite direction. It generally follows the line of highest elevations between the waters of whose basins it forms the drainage limit, but there are many exceptions to the rules (new Imperial Dictionary, the latest Complete Authoritative Webster Dictionary and Atlas).

๒๓. เมื่อใดให้ตั้งชายฝั่งน้ำขึ้นริตัญญาแล้ว ต้นริตัญญาฝั่ง
ฝั่งซ้ายตั้งแต่วางนามหรือจนให้ตั้งชายฝั่ง

Haver และ Yaker

ศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๘๖๕

นาย Yaker เป็นคนสัญชาติดีวิตโดยกำเนิด ได้แปลงสัญชาติ
เป็นคนอเมริกัน ถึงแก่กรรมใน Kentucky ค.ศ. ๑๘๕๓ โดยมีได้ทำ
พินัยกรรม มีภรรยาเป็นชาว Kentucky มีผู้สืบสันดานอยู่ในดีวิต-
เซอร์แดน

ตามกฎหมาย Kentucky ห้ามมิให้คนต่างด้าวรับมรดก

เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๐ สหรัฐได้ตั้งนามทำต้นริตัญญาฉบับนี้ ผู้
สืบสันดานก็มีสิทธิรับมรดก แต่มีข้อความในต้นริตัญญา ว่าจะต้อง
ลงทะเบียนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตั้งชายฝั่ง และต้องแลกเปลี่ยนกันที่
อสังหาริมทรัพย์โดยเร็วที่สุด แต่เมื่อลงทะเบียนไปแล้ว ก็หาได้มีการให้ตั้งชายฝั่งไม่
จึงได้มีการแลกเปลี่ยนตั้งชายฝั่งจนถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๕๕
จึงได้แลกเปลี่ยนกัน

ผู้สืบดินแดนพึงชอบมรดก-จึงมีปัญหาคำว่า ดินรัษฎัญญาตั้ง
กล่าวไว้เป็นกฎหมายบังคับตั้งแต่เมื่อใด นับแต่วันลงนามหรือแต่วัน
แตกเปลี่ยนสัตยาบัน ถ้าหากไม่มีผลย้อนหลัง ผู้ซึ่งก็ไม่ได้สิทธิอันใด

คำวินิจฉัยชี้ว่า ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ดินรัษฎัญญามี
ผลผูกพันมาตั้งแต่วันลงนาม ฉะนั้นการแตกเปลี่ยนสัตยาบัน จึงมีผล
ย้อนหลัง เป็นการยินยอมดินรัษฎัญญาให้นับแต่วันลงนาม หักกันใช้
เฉพาะสิทธิที่เกี่ยวกับรัฐบาลคู่สัญญาเท่านั้น แต่หักกันมิได้ใช้บังคับ
แก่สิทธิอื่นบุคคล ในประเทศนั้นดินรัษฎัญญามีสภาพสูงกว่าสัญญา
ธรรมดา เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ถือเป็นกฎหมายของประเทศ
แต่จะเป็นกฎหมายดังกล่าวแล้วได้ สภาพสูงซึ่งมีหน้าที่ให้สัตยาบันต้อง
ยินยอมเสียก่อน และมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงด้วยกาวที่จะวินิจฉัย
ให้กฎหมายมีผลย้อนหลังนับแต่วันให้สัตยาบันไปจนถึงวันลงนาม ไม่
เป็นการยุติธรรมจึงให้ยกคำร้อง

๒๔. คำแถลงของรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ผู้แทนรัฐบาล
เพียงใดหรือไม่

รัฐบาลเดนมาร์ก และ รัฐบาลนอร์เวย์

กิติ Easter Greenland

ศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๓๓

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๘ เกิดปัญหาเกี่ยวกับอธิปไตยเหนือ Spitzbergen
ซึ่งกำลังจะเข้าสู่การประชุมที่กรุงปารีส ขณะนั้น รัฐบาลเดนมาร์ก

ได้ตั้งราชทูตที่คริสต์เตียนรับรองต่อรัฐบาลนอร์เวย์ รัฐบาลเดนมาร์ก จะไม่คัดค้านคำขอร้องของนอร์เวย์เกี่ยวกับ Spitzbergen และขอทราบ ความเห็นทำนองเดียวกันจากรัฐบาล นอร์เวย์เกี่ยวกับอริป ไทโยเหนือ กรีนแลนด์ทั้งหมด นาย Ihlen รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศนอร์เวย์ ตอบว่า " รัฐบาลนอร์เวย์จะไม่ก่อความยุ่งยากในการตกลงปัญหา " ต่อมา นอร์เวย์ปฏิเสธ

ศาลพิพากษาว่า คำตอบของนาย Ihlen ผู้พันรัฐบาลนอร์ เวและวินิจฉัยว่า คำตอบในลักษณะนี้เป็นการกระทำโดยรัฐมนตรีว่า การต่างประเทศในนามของรัฐบาล เพื่อตอบคำขอร้องจากผู้แทนทาง การทูตของรัฐต่างประเทศเกี่ยวกับปัญหาในหน้าที่ของตน ย่อมผูกพัน ประเทศของรัฐมนตรีผู้นั้น

๒๕. ถ้าข้อความในสนธิสัญญาไม่ชัดเจน จะต้องตีความโดย เครื่องเคร็ดหรือไม่

Geofroy โจทก์ Riggs จำเลย

ศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๘๕๐

ศาลวินิจฉัย ตามหลักทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญานี้ จะต้อง ตีความอย่างกว้าง ต้องดูเจตนารมณ์ของคู่สัญญา เพื่อให้มีการปฏิบัติตาม แทนกันโดยความเต็มอภาค เนื่องจากเป็นสัญญาระหว่างชาติเอกราช ในการทำสัญญาจึงต้องใช้ถ้อยคำซึ่งมีความหมายธรรมดาตามที่เข้าใจ กันตามกฎหมายทั่วไป มิใช่ถ้อยคำซึ่งมีความหมายพิเศษ เว้นแต่จะ ระบุไว้โดยชัดเจน

๒๒. ผู้แทนทางการทูตของรัฐบาลก่อนที่ขอด้วยกฎหมายก
เป็นผู้แทนโดยชอบของประเทศ จนกว่าจะมีการรับรองรัฐบาลที่ตั้งขึ้น
ใหม่หรือไม่

บริษัท Lehigh Valley Railroad จำกัด State of Russia โจทก์

ศาลอุทธรณ์สหรัฐ ค.ศ. ๑๙๒๗

กระสุนปืนและดินระเบิด ซึ่งรัฐบาลรัสเซียส่งซื้อได้เกิดระเบิด
ทำความเสียหายแก่บริษัทรถไฟเป็นอันมาก เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๖ ในขณะที่
นรัสเซียยังคงมีรัฐบาล Russian Imperial Government คดีนี้มีมาตุ้คัด
เมื่อมีรัฐบาลใหม่

ศาลวินิจฉัยว่า ผู้ใดมีอำนาจอธิปไตย de jure หรือ de facto
เหนืออาณาเขต เป็นปัญหาทางการเมือง มิใช่ปัญหาข้อกฎหมาย
รัฐเป็นประชาคม มนุษย์และรัฐบาลเป็นตัวแทนทางการเมืองซึ่ง
ปฏิบัติกิจการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรัฐต่างประเทศเป็น
เจ้าของอันแท้จริงในทรัพย์สินทั้งหลาย ตัวแทนเป็นผู้กระทำการแทน
อธิปไตยของชาติ

เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๗ รัสเซียได้รับรองนาย Boris
Baldmetoff เป็นผู้แทนรัฐบาลรัสเซีย ซึ่งสืบเนื่องจากรัฐบาล Imperial
Russian Government จนถึงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๒ จึงได้ลา
ออกไป แต่มีเดชานการรักษากการแทน แต่ต่อมาสหรัฐมิได้รับรองรัฐ
บาลโซเวียตซึ่งตั้งขึ้นใหม่เลย จำเลยคัดฟ้องว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง
เพราะรัสเซียได้รับรองรัฐบาล รัสเซีย มิใช่ หน้าที่ ของศาล ที่จะ

พิจารณาว่า จะควรรับรองรัฐขาดชุดใหม่หรือไม่ แม้ว่าในขณะนั้น
มี Russian Socialist Federated Republic คือปกครองประเทศ
รัสเซีย ก็ไม่ทำให้เกิดผลแตกต่างแต่อย่างใด

เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล รัฐต่างประเทศก็มีสิทธิที่จะตกลงใจ
ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อไปกับรัฐนั้นหรือไม่ เป็นหน้าที่ของ
ฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติจะพิจารณานิติฉันทน์ มิใช่ฝ่ายตุลาการ การ
เปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือนโยบายภายในประเทศ ไม่กระทบกระเทือน
ฐานะของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ การปกครองระบอบ
กษัตริย์อาจเปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐ หรือสาธารณรัฐเปลี่ยนเป็น
ระบอบกษัตริย์ เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป ประเทศก็คงอยู่อย่างเดิม
สิทธิและหน้าที่ของรัฐหาได้เปลี่ยนแปลงไม่

การรับรองหรือปฏิเสธไม่รับรองรัฐบาลนั้นไม่มีความสัมพันธ์
กับการรับรองรัฐ ถ้ารัฐต่างประเทศปฏิเสธไม่รับรองการเปลี่ยน
ระบอบการปกครองของรัฐอื่น ก็มีได้หมายความว่ารัฐนั้นศูนย์สภาพ
บุคคลระหว่างประเทศ รัฐย่อมมีสภาพติดต่อดีกับเนื่องกัน ส่วนระบอบ
การปกครองอาจเปลี่ยนแปลงได้ ฉะนั้นรัฐบาลที่ได้รับรับรองแล้วก็อาจ
ดำเนินคดีได้ต่อไปในระหว่างที่ยังมิได้รับรับรองรัฐบาลใหม่ จนกว่าจะมี
การรับรองเช่นนั้น มิฉะนั้นรัฐบาลไซเคียดที่ตงชันใหม่ก็จะต้องชำระ
ค่าเสียหายใหม่อีก ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ทั้งในขณะนั้นเดชานุการก็คงรักร
ษาการสถานทูตอยู่

จึงพิพากษาว่า ประเทศรัสเซียดำเนินคดีนี้ต่อไปได้

๒๗. คนใช้ของทูตมีสิทธิ ได้มีความคุ้มกันหรือไม่

Heathfield โจทก์ Chilton จำเลย

ศาลอังกฤษ Court of King's Bench ค.ศ. ๑๗๖๗

ราชทูตจาก Prince Bishop of Liege ประจำอังกฤษ ได้จ้างชาวอังกฤษทำงานเป็นลูกจ้างและถูกควบคุมตัว โดยต้องหาว่ากระทำผิดทางอาญา จำเลยต่อสู้ว่าได้รับความคุ้มกัน

ศาลวินิจฉัยว่า ทูตและบริวาร (retinue) ได้รับความคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งถือเป็นกฎหมายของประเทศนี้ด้วย ในการดำเนินตามกฎหมาย จะให้บุคคลพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของทูตไม่ได้ แต่ในคดีนี้หลักฐานฟังไม่ได้ว่า ขณะจับกุม จำเลยเป็นบุคคลที่รับราชการอยู่กับทูต จำเลยจึงไม่ได้รับเอกสิทธิ์นี้

๒๘. ทูตที่ทำการค้าขายส่วนตัวจะได้รับความคุ้มกันในเรื่องนี้หรือไม่

The Magdalena Steam Navigation Co. โจทก์ Martin จำเลย

ศาลอังกฤษ Court of Queen's Bench ค.ศ. ๑๘๕๕

โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยๆ ดัดฟ้องว่าเป็นเอกอัครราชทูตของรัฐ กัวติมาลา

ศาลวินิจฉัยว่า ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ศาลจะพิจารณาพิพากษาทูตเป็นจำเลยไม่ได้ ไม่ว่าทางแพ่งหรืออาญา จึงให้ยกฟ้อง

๒๙. ทูตที่กำลังเดินทางผ่านประเทศที่สาม ได้รับความคุ้มกันด้วยหรือไม่

Beagman โจทก์ De Sieyes จำเลย

ศาลอุทธรณ์สหรัฐ ๑๙๔๘

จำเลยเป็นทูตฝรั่งเศสประจำโบลิเวีย ขณะเดินทางผ่านสหรัฐ ได้ถูกฟ้องศาลนิวยอร์คในคดีแพ่ง

ศาลวินิจฉัยว่า ทูตมีสิทธิเดินทางผ่านประเทศต่างๆ โดยบริสุทธิ (right of innocent passage) ในขณะที่อยู่ในประเทศที่ลี้ภัยก็ได้รับความคุ้มครองเหมือนกัน ไม่ว่าขณะเดินทาง (in transitu) หรืออยู่ในประเทศที่ตนไปประจำ (in situ) โดยเหตุผลของประการ คือ

๑. เกี่ยวตักัดของผู้แทนประเทศ
๒. เป็นการยินยอมให้ทูตปฏิบัติหน้าที่ ได้โดยสมบูรณ์

๓๐. สถานทูตจะรับผู้กระทำความผิดทางการเมืองไว้ได้เพียงไร ความผิดทางการเมืองแตกต่างกับความผิดธรรมดาอย่างไร ใครเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดความผิดนั้น และกรณีฉุกเฉินที่จะรับไว้ได้นั้น หมายความว่าถึงกรณีเช่นใด.

คดี Colombian-Peruvian Asylum

ศาลอุทธรณ์ระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๕๐

เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๘ สถานทูตโคลอมเบีย ในประเทศเปรูได้รับหัวหน้าคณะปฏิวัติ (Leader of the American People's Revolutionary Party) เป็นปฏิภักซ์ต่อรัฐบาลเปรู ไว้ในสถานทูต รัฐบาลเปรูเห็นว่าสถานทูตไม่มีสิทธิจะรับไว้ จึงนำคดีสู่ศาล

ข้อเท็จจริงได้ความว่า เกิดขบถเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ รัฐบาลปราบได้ในวันนั้น และประกาศใช้กฎอัยการศึก งดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา ขณะทำการล้อมบังคับนั้นยังไม่ได้เสร็จ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๑๙๔๘ ก็เกิดรัฐประหารอีกและตั้งให้นาวัฐธรรมนูญที่ยกเลิกไปมาใช้เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๙ รุ่งขึ้นจำเลยก็หนีเข้าไปอยู่ในสถานทูตโคลอมเบีย

ศาลวินิจฉัยว่า ผู้หนีภัยอยู่ในอาณาเขตของรัฐที่ความผิดเกิดขึ้น การขอรบไว้ให้หนีภัยทางการทูต (diplomatic asylum) เป็นการทำให้ผู้กระทำผิดพ้นจากอำนาจศาลของรัฐ และเป็นการแทรกแซงในเรื่องที่อยู่ในอำนาจของรัฐ อนัดัญญาชำนานกล่าวว่าจะยอมให้รัฐผู้ลี้ภัยมิได้ เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน ตามประมวลกฎหมายอาญาทหารของเปรูมาตรา ๒๔๘ บัญญัติว่า ความผิดธรรมดาที่กระทำลงและเกี่ยวเนื่องกับการขบถ จะต้องถูกตั้งโทษตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยทหารหรือพลเรือน

กรณีฉุกเฉินในเรื่องนี้ ย่อมหมายความว่าถึงระยะเวลาอันจำเป็นที่จะให้พักแก่ผู้ลี้ภัย เพื่อคุ้มครองความปลอดภัย การให้พักเพื่อคุ้มครองเช่นนี้ เป็นการให้อำนาจแก่ทูตที่จะมิให้รัฐใดใช้กฎหมาย จะมีผลเท่ากับเป็นการให้สิทธิคุ้มกัน (immunity) ซึ่งมีใช้เป็นเจตนาของผู้ออกอนัดัญญานนั้น อนึ่งความผิดทางการเมืองอันจะรับผู้กระทำผิดไว้ได้นั้น ตามตัวอย่างที่เคยปฏิบัติมากจะถือเป็นหลักแน่นอนมิได้ ศาลเห็นว่าการกระทำของโคลอมเบีย ไม่มีสิทธิที่จะรับผู้ลี้ภัยไว้

๓๑. กงสุลได้รับความคุ้มกัน ไม่ต้องถูกฟ้องคดีแพ่งด้วยหรือไม่
กงสุลทำหน้าที่แทนทางการทูตชั่วคราวโดยมิได้รับการแต่งตั้งเป็นทาง
การจะได้รับสิทธินั้นหรือไม่

คดี *Barbut* คัด *Chancery* ๑๗๓๗ วินิจฉัยว่ากงสุลไม่มีความ
คุ้มกัน คดี *in re Baiz* คัดสูงสุดคดีสหรัฐ ๑๘๕๐ วินิจฉัยว่ากงสุลที่ได
รับคำสั่งให้ทำหน้าที่ทูตชั่วคราว โดยมีได้มีตำแหน่งตราดงหนไม่ได้รับ
ความคุ้มกัน

ภาค ๔

การระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศ

บทที่ ๒๖

การระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี

๑. กฎหมายวิธีพิจารณาจะหว่างประเทศ

ทฤษฎีว่าด้วยหลักกฎหมายทั่วไปย่อมแยกกฎหมายออกเป็นสองประเภท คือกฎหมายสารบัญญัติ (substantive law) และกฎหมายคำบัญญัติ (adjective law) หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณา กฎหมายสารบัญญัติกล่าวถึงสิทธิต่าง ๆ ซึ่งกฎหมายช่วยให้เกิดมีขึ้นและคุ้มครองสิทธิ ตามกฎหมายสารบัญญัตินี้ย่อมมีส่วนประกอบสำคัญรวมอยู่ด้วย คือ สิทธิในการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย หากมีการละเมิดสิทธิดังกล่าวแล้ว *Ubi jus, ibi remedium* เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีการชดใช้ความเสียหาย สิทธิที่ไม่มีการชดใช้ความเสียหายจึงไม่ใช่สิทธิ

สิทธิตามกฎหมายต้องอาศัยกฎหมายวิธีพิจารณาวางวิธีดำเนินการ เพื่อรักษาสิทธิในทุก ๆ กรณี วิธีการเหล่านี้ย่อมเป็นไปตามวิถีทางอันสงบ เช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕๕ บัญญัติว่า เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้น

ชอบที่จะเห็นอคติของตนต่อศาลตั้งแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้ ศาลเป็นผู้นับอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ในข้าราชการของรัฐ ก็เป็นการกระทำในนามของรัฐ และมีการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา

ตามกฎหมายระหว่างประเทศเพียงจะมีการแบ่งแยกสารบัญญัติและสับบัญญัติเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง นักนิติศาสตร์สมัยศตวรรษที่ ๑๙ มักแบ่งแยกเป็นกฎหมายในเวลาดังน (the law of peace) และกฎหมายในเวลาดังคราม (the law of war) แต่ยังมีได้วางหลักในการดำเนินการคุ้มครองรักษาสันติภาพอันองเคียงกับวิธีพิจารณาตามกฎหมายภายในประเทศ ต่อมาในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ จึงเริ่มมีการรักษาสันติภาพของรัฐ เช่น อนุญาโตตุลาการ เป็นต้น

วิธีการตั้งอนุญาโตตุลาการ มีขอบเขตจำกัดตามข้อตกลง เช่น อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ ต่อมาจึงได้ปรับปรุงแก้ไขเป็นศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศและศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๒. การเจรจา (negotiation)

เนื่องจากการใช้อาวุธเข้าระงับกรณีพิพาทเป็นการรุนแรง ทำให้ความเสียหายเป็นอันมาก นานาชาติจึงพยายามหาทางเจรจากันเองก่อนโดยสันติวิธี ในสมัยโรมันก็เคยส่งทูตไปเจรจาเรียกร้องให้ปฏิบัติ การบางอย่าง นักนิติศาสตร์ในสมัยต่อมาก็เห็นว่าจะควรเจรจาทำความตกลงกันก่อน ทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศที่ตามเข้ามาเป็นคนกลาง ช่วยเหลือไกล่เกลี่ยฉันทมิตร (mediators) การเจรจาทางทูต

เป็นวิธีหนึ่งซึ่งอาจจะบังคับใช้กำลัง ต่อมาตามอนุสัญญาว่าด้วยการ
ระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศที่กรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ รับว่าการตั้ง
อนุญาโตตุลาการเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการระงับกรณีพิเศษ ในเมื่อการ
ติดต่อทางทูตไม่ได้ผล

การเจรจาตั้งกล่าวนี้ หากได้มีพันธะตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติ
ไม่ เป็นแต่เพียงการกระทำตามอริยาคัยเท่านั้น ค.ศ. ๑๙๑๑ อิตาลีได้
ล้มเลิกการเจรจากับตุรกีโดยกระทันหัน แล้วตั้งคำขาดทันที ต่อมา
ค.ศ. ๑๙๑๔ ออสเตรีย ส่งการตั้งคำขาดไปยังเซอร์เบีย เป็นเหตุให้
การเจรจาชะงักลง ค.ศ. ๑๙๓๑ ญี่ปุ่นโจมตีแมนจูเรีย โดยมีได้เจรจากับ
จีนเป็นหลักเป็นฐาน รัฐบาลนาซีของเยอรมันได้รวมออสเตรีย
และเชโกสโลวาเกียโดยไม่ได้ทำการเจรจา แต่เปิดการเจรจากับ
โปแลนด์ ญี่ปุ่นได้เจรจากับสหรัฐเป็นเวลานานเกี่ยวกับประโยชน์ของ
สงครามในตะวันออกไกล แต่สงครามก็เกิดขึ้นในขณะที่เจรจากันอยู่

๓. การไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยมีสองวิธี คือถ้ารัฐที่สามเข้าร่วมในการเจรจา
ด้วยก็เป็น mediator ถ้าไม่ร่วมในการเจรจา เพียงแต่ดำเนินการให้รัฐ
คู่พิพาททำการเจรจากันเอง ก็เป็น good office, bon office.

ปรากฏว่ารัฐที่สามเคยเข้าแทรกแซงในกรณีพิพาทระหว่างรัฐ
อื่น ในบางกรณีการแทรกแซง (intervention) ก็เป็นการใช้กำลัง
ทหาร เช่นการไกล่เกลี่ย หรือการแทรกแซงของมหาอำนาจต่างๆ
ในกรณีพิพาทระหว่างกรีกและตุรกี เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ เกี่ยวกับเกาะ
Crete และระหว่างตุรกีกับ Crete เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๗ ในกรณีอื่นๆ การ

แทรกแซงก็เป็นต้นตอ มีลักษณะไม่เป็นการบังคับโดยมีเจตนา
บริสุทธิเพื่อช่วยระงับกรณีพิพาท ทั้งข้อเสนอของผู้ไกล่เกลี่ยนั้น คู่
กรณีจะรับไว้พิจารณาหรือปฏิเสธเสียก็ได้ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๖ ผู้เป็น
ฝ่ายในสันนิษัตินญากรุงปารีส ตกลงกันว่าถ้ามีกรณีพิพาทเกิดขึ้น
รัฐอื่น ๆ จะเข้าช่วยไกล่เกลี่ยตามวิธีการเรียกว่า Voeu โดยรัฐทุกรัฐ
ต้องเข้าร่วมด้วย เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๕ เยอรมนีและเดนมาร์กพิพาทกันเกี่ยว
กับเกาะ Caroline จนเกือบจะทำสงครามกัน, ไปปารีสที่ ๑๓ ได้ไกล่
เกลี่ยระงับไป

ค.ศ. ๑๘๗๘ การประชุมเกี่ยวกับสันติภาพที่กรุงเฮก เห็น
ประโยชน์ของการแทรกแซงต้นตอเพื่อรักษาสันติภาพ จึงพยายาม
ทำให้การแทรกแซงเช่นนี้มีผลในทางกฎหมาย จึงบัญญัติไว้ในอนุ
สัญญาให้นานาชาติใช้วิธีไกล่เกลี่ยในการระงับกรณีพิพาทโดยไม่ใช้
อาวุธ

๔. คณะกรรมการสอบสวน

การประชุมเกี่ยวกับสันติภาพ ค.ศ. ๑๘๗๘ ที่กรุงเฮก (Hague
Peace Conference) ได้ตกลงให้ตั้งกรรมการสอบสวน (Commission of
Inquiry) เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อระงับกรณีพิพาทระหว่าง
ประเทศ คณะกรรมการนี้ได้ทำหน้าที่สำคัญ ๆ เช่น เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๔
เรือรบรัสเซียขณะแล่นจะไปตะวันออกไกลได้ยิงเรือจับปลาทูของอังกฤษ
ในทะเลเหนือโดยความเข้าใจผิด คณะกรรมการสอบสวนได้ทำการ
สอบสวนเหตุการณ์และเสนอความเห็นทำนองอนุญาโตตุลาการกรณี
พิพาทได้ระงับไปโดยความเรียบร้อย

๕. อนุญาโตตุลาการ

การตั้งอนุญาโตตุลาการ arbitration เป็นวิธีมาเก่าแก่มากแต่สมัยกรีก, โรม, ไปยุคต่อมาที่ทรงรับกรณีพิพาทระหว่างกษัตริย์โดยวิธีหนักนิตคำตัดสินเห็นกันว่า การตั้งอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีที่พิเศษที่สุดในการระงับกรณีพิพาทตลอดมา จนถึง ค.ศ. ๑๗๙๕ ได้มีสัญญาระหว่างอังกฤษและอเมริกาว่าวิธีตั้งอนุญาโตตุลาการ อันเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศสืบมา การระงับกรณีพิพาทระหว่างอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับรัฐ Alabama เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๒ เป็นผลสำเร็จอย่างดี การประชุมกรุงเฮก เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๙ ได้ยอมรับวิธีการตั้งอนุญาโตตุลาการเป็นทางการระหว่างประเทศ โดยบัญญัติให้เลือกตุลาการเอง วิธีพิเศษของประการคือ ตุลาการตั้งขึ้นโดยคู่กรณีประการหนึ่ง และตุลาการต้องยึดหลักกฎหมายในการวินิจฉัย อนึ่งคู่กรณีมักกำหนดข้อตกลง Compromis ในการวินิจฉัยไว้ด้วย

๖. ศาลอนุญาโตตุลาการ

การประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ ให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการประจำ (Permanent Court of Arbitration) ศาลนี้ไม่มีผู้พิพากษาประจำ ภาคีแห่งสัญญาเสนอนามผู้พิพากษาผู้ทรงคุณวุฒิประเทศละ ๕ คน เพื่อให้คู่พิพาทเลือก ๒ คน ทั้งสองฝ่ายเป็น ๕ คน จะเลือกประธานหนึ่งคนรวมเป็น ๕ คน

๗. การระงับกรณีพิพาททางศาล

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๗ ที่ประชุมกรุงเฮกได้พยายามจัดตั้งศาลประจำจริงๆ ขึ้นคู่กับศาลอนุญาโตตุลาการ ให้มีหน้าที่เป็นศาลอันแท้จริง

มีผู้พิพากษาประจำและใช้อำนาจตุลาการอย่างเดียวกับศาลยุติธรรมภายในประเทศ แต่ประตปัญหาต้องประการ คือ องค์คณะ เพราะในขณะนั้นมีผู้เข้าประชุมประมาณ ๕๕ ประเทศ ถ้าตั้งผู้พิพากษาประเทศละหนึ่งคนก็จะมีผู้พิพากษาดัง ๕๕ คน ยากแก่การปฏิบัติ ถ้าตั้งจากบางประเทศใหม่จำนวนน้อยก็อาจตั้งจากประเทศที่มีอำนาจมากประเทศเล็กๆ ก็ยอมไม่มีเสียง จึงไม่เป็นที่ตกลงกัน

๘. ศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ

กติกาดั้งนี้ขาดชาติ ระบุให้ตั้งศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ (Permanent Court of International Justice) นักนิติศาสตร์ซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาได้ประชุมกันที่กรุงเฮกในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๐ เพื่อยกร่างตั้งสถาบันนี้ สันชชาได้รับร่างนี้เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๒๐

ศาลนี้มีองค์คณะ ๑๕ คน คือ ผู้พิพากษา ๑๑ คน และผู้ช่วยผู้พิพากษา ๔ คน ต่อมา ค.ศ. ๑๙๒๘ ได้แก้ไขยกเด็กผู้ช่วยพิพากษาใหม่ผู้พิพากษา ๑๕ คน เดิมที่ตั้งโดยสันชชาและคณะมนตรี

ศาลนี้มีอำนาจต้องประการคือ อำนาจทั่วไปตามธรรมนูญศาลและอำนาจพิเศษซึ่งเกิดจากสันชสัญญาและอนุสัญญา อำนาจทั่วไปเกี่ยวกับกรณีพิพาท ๕ ประการ คือ ๑. การตีความสันชสัญญา ๒. ปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ ๓. ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการละเมิดพันธะระหว่างประเทศ ๔. ค่าเสียหายที่ต้องชดใช้ในกรณีละเมิดพันธะระหว่างประเทศ

๕๘. ค่าสินไหมชดเชยจึงขึ้นอยู่กับกรณีพิพาทจะอยู่ในอำนาจหรือไม่

อำนาจศาลในกรณีพิเศษเกิดจากสันธิสัญญา หรือ ขนัตสัญญา เช่น แรงงาน การคมนาคม การขนส่ง คู่กรณีเอาจตกลงกันขอให้ ศาลพิพากษา

นอกจากอำนาจศาลพิพากษาคดี โดยเด็ดขาดไม่มีอุทธรณ์ฎีกาแล้ว ศาลชั้นต้นก็ให้ความเห็นแก่คณะมนตรี หรือ สัมชชาตนิบาตชาติด้วย

ผู้พิพากษาศาลเลือกตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีและ สัมชชาตนิบาตชาติ เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้ว ก็มีอิสระในการพิจารณา สันนิบาตชาติเป็นผู้ตั้งอัตราเงินเดือนและจะตกลงมิได้ ในระหว่างอยู่ในหน้าที่ เงินเดือนอยู่ในงบประมาณของสันนิบาตชาติ

๕. การประนีประนอม

หลังจากตั้งสันนิบาตชาติและศาลยุติธรรมประจำได้ประมาณ ๑๐ ปี ก็มีการเจรจาทำสันธิสัญญาสองฝ่ายและหลายฝ่ายจำนวนมาก เพื่อทำความตกลงกันในกรณีต่างๆ โดยสันติวิธี อันเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งของสันนิบาตชาติ กติกาสันนิบาตชาติได้ยอมให้เสนอข้อพิพาทไปยังคณะมนตรีแทนตั้งให้ศาลวินิจฉัยได้นั้น เป็นการริเริ่มวิธีประนีประนอม (conciliation) อันนิยามได้ว่าเป็นการเสนอข้อพิพาทไปยังคณะกรรมการซึ่งคู่พิพาทมีความไว้วางใจ คณะกรรมการนั้นหน้าที่พิจารณากรณีพิพาท แล้วเสนอผลพิจารณาตามหลักความยุติธรรม และความยินยอมร่วมกัน ซึ่งคู่พิพาทมีอิสระที่จะรับหรือปฏิเสธได้

ค.ศ. ๑๙๒๒ ดัมชชัตตันนิบาตชาติแนะนำให้สมาชิกทำสนธิสัญญาตั้ง คณะกรรมการพิเศษพิจารณาข้อพิพาทเดี่ยวก่อน แทนที่จะส่งตรงไป ยังคณะมนตรี คณะมนตรีก็จะพ้นจากความยุ่งยากในเบื้องต้น และคู่ พิพาทก็อาจตกลงกันได้ แทนที่กรณีพิพาทจะลุกลามใหญ่โตต่อไป

๑๐. การระงับกรณีพิพาทด้วยวิธีอื่น

เนื่องจากกติกาดัมนิบาตชาติมาตรา ๑๕ ซึ่งว่าด้วยวิธีระงับ กรณีพิพาทที่มีความไม่รัดกุมพอ จึงได้พยายามหาทางอื่นประกอบอีก เพื่อระงับโดยสันติวิธีและเพื่อสืบมานไมตรีประนีประนอมกัน เช่นสัญญา โดคาร์โน ค.ศ. ๑๙๒๕ โดยหวังกันว่าอาจจะรักษาดัมนิบาตที่ท่ามกลาง พายุร้ายในยุโรป สนธิสัญญาระหว่างเยอรมันฝ่ายหนึ่งและฝรั่งเศส เบลเยียม เซโกสโลวาเกีย และโปแลนด์ อีกฝ่ายหนึ่ง มีความว่า ให้ ตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือเสนอกกรณีพิพาทต่อศาล หรือต่อคณะ กรรมการประนีประนอมประจำ (Permanent Conciliation Commission) ซึ่งตั้งขึ้นไว้ล่วงหน้า ดัมชชัตตันนิบาตชาติได้ลงมติรับ General Act เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๘ แล้วจึงให้สมาชิกเพื่อขอรับสัตยาบัน General Act นี้ ว่าด้วยการสืบมานไมตรี วิธีระงับกรณีพิพาททางศาล และทางอนุญา-โตตุลาการ

๑๑. สัญญากรุงปารีส

ภายนอกวงงานของดัมนิบาตชาติ ก็ได้มีกิจกรรมที่พยายามตั้ง เสริมสันติภาพอีกหลายทาง เช่นสัญญากรุงปารีส (Pact of Paris) ลงนามเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๘ เป็นสนธิสัญญาเพื่อกำจัด

สงคราม (Treaty for the Renunciation of War) แต่เรียกกันทั่วไปว่า Kellogg Briand Pact นายบรียังต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้เสนอว่า ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาจัดสงครามออกไปเสียจากการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อนโยบายต่างประเทศของรัฐทั้งสอง นาย Kellogg เสนอว่าทั้งสองประเทศควรขยายความตกลงนั้นออกไปอีก ผลปรากฏว่ามีผู้ร่วมลงนามในสัญญา ๑๕ ประเทศ และต่อมาก็มีผู้ให้สัตยาบันเพิ่มเติมถึง ๒๕ ประเทศ มาตรา ๑ ของสัญญานี้มีความว่า จะไม่ใช้สงครามเพื่อระงับกรณีพิพาท มาตรา ๒ มีความว่า จะระงับกรณีพิพาทด้วยสันติวิธี

สำหรับประเทศต่าง ๆ ในอเมริกานั้น ได้มีการตกลงพิเศษร่วมกัน เช่นสัญญาที่ Santiago, ค.ศ. ๑๙๒๓ Washington ค.ศ. ๑๙๒๕ Argentine ค.ศ. ๑๙๓๓ ชื่อว่า Anti-War Treaty of Non-Aggression and Conciliation Buenos Aires ค.ศ. ๑๙๓๖ ซึ่งล้วนมีความประสงค์เพื่อระงับสงคราม.

๑๒. ธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) ตั้งขึ้นตามกฎบัตรสหประชาชาติสืบจากศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศ ศาลนี้มีผู้พิพากษา ๑๕ คน เลือกตั้งโดยสมัชชาใหญ่และคณะมนตรีความมั่นคง อยู่ในตำแหน่ง ๙ ปี และเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ ๓ ปี เพื่อให้มีผู้พิพากษาสองในสามที่รัฐเรื่องคดีอยู่เดิม

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

คำสอนอำนาจในคดีพิพาทเด่นมาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ระบุได้
ในกฎบัตรสหประชาชาติ คือ ๑. การตีความสันติสัญญา ๒. ปัญหา
กฎหมายระหว่างประเทศ ๓. ข้อเท็จจริงที่ละเมิดพันธระหว่งประเทศ
๔. การชดใช้การเสียหายในการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ

ได้มีการเลือกตั้งผู้พิพากษา เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๖
และเริ่มพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๖

บทที่ ๒๑

การบังคับโดยวิธีที่ไม่ถึงกับทำสงคราม

๑. ฐานะทางกฎหมายของวิธีนี้

นับแต่ต้นศตวรรษที่ ๒๐ ได้มีวิธีที่รัฐอาจนำมาใช้เพื่อบีบบังคับรัฐอื่นโดยไม่ถึงกับทำสงครามหากไม่สามารถตกลงกันได้ โดยสันติวิธี แม้สงครามเป็นวิธีที่รบกันจนทำกันได้จริงอยู่ แต่วิธีการที่ไม่ร้ายแรงเท่ากับสงครามย่อมจะดีกว่า วิธีแก้ไขโดยใช้วิธีกำลังเช่นนี้มักจะเป็นการกระทำโดยผู้ที่แข็งแรงกว่า ผู้ที่อ่อนแออาจจึงไม่กล้าประกาศสงคราม การกระทำเช่นนี้ไม่กระทบกระเทือนต่อรัฐที่ตามมา กฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีกฎเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ บางกรณีก็ยากที่จะวินิจฉัย

กฎบัตรสหประชาชาติมีเจตนารมณ์ให้มีการใช้กำลัง จึงระบุวิธีระงับข้อพิพาทโดยไม่ทำสงครามกัน ดังปรากฏในมาตรา ๒ (๓) ว่าสมาชิกทั้งปวงจะต้องระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศของตนโดยสันติวิธี ในลักษณะการเช่นที่จะไม่เป็นอันตรายแก่สันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ และความยุติธรรม

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า ผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาทใดๆ ซึ่งหากดำเนินอยู่ต่อไป น่าจะเป็นอันตรายแก่การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ ก่อนอื่นจึงต้องแสวงหาการแก้ไข โดยการเจรจา (negotiation) การไต่สวน (enquiry) การไกล่เกลี่ย (mediation) การประนีประนอม (conciliation) อนุญาโตตุลาการ

(arbitration) การระงับโดยทางศาล (judicial settlement) การหันเข้าอาศัยทบวงการค้าตัวแทนหรือการตกลงตั้งอนุภูมิภาค (resort to regional agencies or arrangements) หรือสันติวิธีอื่นใดที่ควรพิจารณาเลือก เมื่อเห็นว่าจำเป็น คณะมนตรีความมั่นคงจะเรียกร้องให้คู่พิพาทระงับกรณีพิพาทของตนโดยวิธีเช่นว่านั้น

๒. การตัดสัมพันธ์ทางการทูต

ก่อนที่จะใช้วิธีดังกล่าวข้างต้นรัฐบาลต่างๆ มักจะตัดความสัมพันธ์ทางการทูตโดยเรียกทูตกลับจากต่างประเทศ มาตราการเช่นว่านี้มีใช้บังคับกันในตัวเอง เพราะไม่มีเป็นเจตนาที่จะให้รัฐประนีประนอมได้รับความเสียหาย คงเป็นแต่เพียงเตือนว่ากรณีพิพาทได้รุนแรงถึงขีดที่ความสัมพันธ์ทางการทูตไม่มีประโยชน์อันใดแล้ว และเป็นการเตือนว่าอาจจะมีการฉวยโอกาสตามมา เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๗ เวสต์มินสเตอร์ได้เข้าข้างเยอรมนี สหรัฐก็ได้ตัดสัมพันธ์กับเยอรมนี รัฐต่างๆ ในอเมริกาได้ขอให้เลิกการติดต่อกับเยอรมนี อีกชาติและญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๑

๓. รีทอร์ชัน (Retorsion)

รีทอร์ชันมิใช่มาตรการแก้ไขความเสียหายโดยตรง เป็นเพียงการกระทำอันไม่เป็นมิตร ทำความลำบากทางอ้อม เป็นการกระทำตอบแทน (retaliation) ที่พอเปรียบเทียบได้กับการกระทำที่เป็นผล *damnum sine injuria* คือความเสียหายที่มิได้เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย การใช้รีทอร์ชัน ล้วนมากเกี่ยวกับศุลกากร เช่น ขนอัตร

อากรขาเข้าจากประเทศปรับักษ์สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ตรากฎหมาย
กวดขันคนเข้าเมืองควบคุมท่าเรือ ดตรวจเงินตรา และการตรา
กฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการควบคุมกิจการระหว่างประเทศ วิธี
เช่นนี้คงถือว่าทำได้ ไม่ผิดกฎหมาย เพราะมิใช่เป็นการใช้กำลังอัน
ต้องห้ามตามกฎหมายบัตรลัประชาชาติ

๔. วิพรชัล (Reprisals)

วิธีพรชัลเป็นการกระทำเพื่อช่วยตนเอง ชาวเฮเซนโบราณ
เคยใช้วิธี "androlepsis" คือเมื่อคนต่างดาวคนหนึ่งกระทำคามเสียหาย
แก่คนพเนเมืองก็อาจเรียกค่าเสียหายได้จากคนต่างดาวคนอื่น ใน
สมัยกลาง พ่อค้ำภเรียกค่าเสียหายโดยการจับบุคคลและยึดทรัพย์สิน
ของคนต่างดาว ต่อมารัฐบาตก็เข้าควบคุมวิธีการนี้ โดยออกเอกสาร
letters of marque ให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเมื่อได้รับอำนาจแล้วอาจยึด
ทรัพย์สินของผู้อื่นได้ การใช้สิทธิพรชัล เช่นนี้เรียกกันว่า "special
reprisals" มีผลเท่ากับการทำสงครามย่อยอันชอบด้วยกฎหมาย
ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำคามเสียหาย

วิธีพรชัลพิเศษนี้โตเล็กไปในศตวรรษที่สิบเก้า คมแต่รัฐเท่า
นั้นที่จะใช้วิธีนี้เพื่อประโยชน์ของรัฐเอง หรือเพื่อคนดังกตชาติ คำนี้ใช้
สำหรับ การ แก้ไข โดยวิธีบังคับให้รัฐอื่นยินยอม ปฏิบัติตาม ความ
ประสงค์ โดยไม่ทำสงคราม

Reprisals แตกต่างกับ Retorsion คือ Reprisals ใช้สำหรับ
การกระทำของรัฐอันมิชอบด้วยกฎหมาย และไม่จำเป็นต้องเป็นการ

กระทำตอบอย่างเดียวกัน อาจเป็นการกระทำอย่างใด ๆ ก็ได้ที่เห็นว่า จะบังเกิดผลในทางแก้ไขในคดีเรือ Nautilaa เยอรมันใช้วิธีไพรซ์ดักต์โปรตุเกส เนื่องจากนายทหารเยอรมันด่ามนายถูกฆ่าตายในอาณาเขตของโปรตุเกส เมื่อ ค.ศ. ๑๘๒๗ ศาลอนุญาโตตุลาการเน้นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการกระทำผิดต่อกฎหมาย ก่อนที่จะมีการทำตอบแทนเมื่อไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอน เยอรมันจึงต้องรับผิดชอบเสียหายที่เกิดจากริพรซ์ดักต์

๕. เอมบาร์โก (Embargo)

เมื่อริพรซ์ดักต์พิเศษได้ฉวยไปตั้งกล่าวข้างต้น ก็ได้เกิดมีวิธีไพรซ์ดักต์อีกแบบหนึ่งที่ใช้กับเรือของรัฐประภักษ์ ซึ่งอยู่ในท่าเรือของรัฐที่ได้รับความเสียหาย เอ็มบาร์โกเป็นการยึดเรือไว้และเป็นการกระทำตอบแทนอันมิได้มีเจตนาจะริบเรือ เว้นแต่จะมีการปฏิเสธการใช้ค่าเสียหาย เมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๓ ศาลได้พิพากษาคดีเรือ Boodes Last ว่าการยึดทรัพย์ของดัทช์ตามวิธีเอมบาร์โกนั้น ถ้าประนีประนอมกันได้ก็เป็นยุติ ถ้าเกิดสงครามต่อมาก็ย่อมมีผลย้อนหลังแตกต่างกัน

ในบางกรณีก็มีการยึดในทะเลเรือหลวง

๖. การพักใช้สนธิสัญญา

ในระหว่างการใช้วิธีทอร์ชันโดยไม่ใช่กำลังและวิธีไพรซ์ดักต์โดยการใช้กำลังนั้นยังมีวิธีพักใช้สนธิสัญญา ที่ให้เอกอัครราชทูตฝ่ายประภักษ์ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๐ ฮอลันดาได้บอกเลิกสัญญาเพื่อช่วยอังกฤษ อังกฤษก็ไดงดใช้สัญญาที่ให้ประโยชน์แก่ฮอลันดาในการเดินเรือและการค้า

ชาย ค.ศ. ๑๗๘๘ สหรัฐจึงการค้าขายกับฝรั่งเศส เนื่องจากฝรั่งเศสได้จับเรืออเมริกาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๓. บอยคอต (Boycotts)

การบอยคอตคือ พดเมืองของรัฐหนึ่งไม่ทำความสัมพันธ์ทางการค้าและธุรกิจกับพดเมืองของรัฐปรบักษ์ การบอยคอตเป็นการกระทำโดยสมัครใจของพดเมืองโดยเอกเทศหรือรวมกัน ซึ่งดูเหมือนวิธีอยู่นอกขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ ถ้ามีการกระทำของรัฐบาดเกี่ยวข้องด้วย เช่นการบังคับหรือชักชวน รัฐต่างประเทศก็อาจประท้วงได้ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๑ รัฐบาดญี่ปุ่นถือว่าการที่จีนบอยคอตสินค้าญี่ปุ่นเนื่องจากการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ จีนตอบว่าไม่เป็นการละเมิด คณะกรรมการได้สอนของต้นนิบาตชาติเห็นว่าเป็นการกระทำตอบแทนแบบรีไพรซ์

๔. การปิดอ่าวในเวลาสงบ

ในตอนกลางศตวรรษที่ ๑๘ รัฐใหม่ ๆ มักใช้วิธีปิดอ่าวในเวลาสงบ (pacific blockade) เพื่อบีบรัฐเล็กๆ การปิดอ่าวในเวลาสงบแตกต่างกับในเวลาสงคราม คือไม่มีสถานะสงครามและไม่เกี่ยวกับรัฐที่สาม วิธีนี้เป็นการ "แทรกแซง" และเป็น การตอบแทนรีไพรซ์อย่างหนึ่ง เคยมีการปิดอ่าวมากมายหลายครั้ง เนเทอร์แลนด์เคยปิดอ่าวไทยเพื่อบังคับให้ไทยทำสัญญาเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๒๐๗ (ค.ศ. ๑๖๖๔) ฝรั่งเศสปิดอ่าวไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖

๕. วิธีบังคับอื่น ๆ

มีวิธีอื่น ๆ อีกหลายอย่างโดยมิใช่เป็นการทำสงครามตามทางการ ค.ศ. ๑๘๕๔ เว็รบออเมริกันระดมยิง Grey Town, Nicaragua เป็นการกระทำตอบแทน ค.ศ. ๑๘๕๘ สหรัฐตั้งกองเรือรบไปยัง Paraguay เพื่อเรียกธงดำทมิฬ ค.ศ. ๑๘๕๘ อังกฤษเข้ายึดกงศุดัดถนนที่ทำเรือ Corinto เพื่อให้ Nicaragua ชำระค่าเสียหาย ฝรั่งเศสยึดจังหวัดบุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ เพื่อให้ไทยปฏิบัติตามสัญญาฉบับวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๖

บทที่ ๒๘

การบังคับโดยสงคราม

๑. ข้อความทั่วไป

เมื่อมาตรวจการต่าง ๆ ในการระงับกรณีพิพาทไม่บรรลุผล รัฐก็เคยมีสิทธิที่จะทำสงครามเพื่อป้องกันตน สิทธินี้ได้เป็นที่รับรองตลอดมาจนถึง ค.ศ. ๑๙๒๐ เนื่องจากประชาคมระหว่างประเทศขาดองค์การที่จะระงับกรณีพิพาทที่จะป้องกันความคุกคาม และที่จะงดโทษผู้กระทำความผิด จึงได้รับรองสิทธิของรัฐที่จะใช้กฎหมายเดี่ยวเอง เพื่อจําเลยในนามของตนเองและเพื่อประโยชน์ของตน การกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าร้ายแรงถึงขนาดที่สมควรจะใช้กำลัง ก็อยู่ในดุลพินิจของรัฐที่จะวินิจฉัยเอาเอง เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ผู้ชนะก็ทำสัญญาสันติภาพบีบบังคับผู้แพ้ตามใจชอบ มติมหาชนของประชาคมระหว่างประเทศไม่มีเสียงอะไรเลย แต่ผู้ชนะต้องไม่ละเมิดรอนสิทธิของรัฐที่พ่าย

ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง หดกที่เคยถกกันมาเก่าแก่ง แต่ดั้มย Grotnis ว่าจะต้องมี "เหตุผลอันสมควร" ในการทำสงครามนั้นได้สูญสิ้นไป ในตอนต้นศตวรรษที่ ๒๐ ได้เกิดมีความคิดใหม่ในหมู่นักนิติศาสตร์ว่า การป้องกันประเทศเป็นเหตุผลสมควรที่จะถือว่าเป็นสงครามยุติธรรม (just war) แต่ก็เป็นปัญหาากที่จะวินิจฉัยความแตกต่างระหว่างการป้องกันตัวใช้กำลังกับการรุกราน ทั้งยังไม่ผู้วินิจฉัยขาด แต่ก็มีการรับรองหลักทั่วไปว่า ประเทศใดประเทศหนึ่งจะไม่ทำสงครามโดยไม่มีเหตุผลสมควร

สงครามโลกครั้งที่ ๑ ดั้งเดิม ดั้งเดิมในการทำสงครามก็ถูกจำกัดลง กติกาต้นนิบาตชาติให้ประกันเอกราชทางการเมือง และความมั่นคงแห่งอาณาเขตของสมาชิกต้นนิบาตชาติ โดยวางหลักว่าสงครามหรือการคุกคามจะทำสงครามไม่ว่าจะกระทบกระเทือนสมาชิกของต้นนิบาตชาติในทันทีหรือไม่ ถือว่าเกี่ยวข้องกระทบกระเทือนสมาชิกทั้งหมด และต้นนิบาตชาติมีอำนาจที่จะดำเนินการตามที่เห็นควรเพื่อรักษาสันติภาพ ทั้งนี้ยอมเกิดผลกับความรับผิดชอบอันรวมเป็นกลุ่มแทนหลักว่าด้วยความเป็นกลางที่เคยมีมาแต่ก่อน กติกานี้จำกัดสิทธิที่จะทำสงครามได้ ในกรณีที่คณะมนตรีไม่สามารถจะรายงาน โดยเอกฉันท์เกี่ยวกับกรณีพิพาท หรือในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถที่จะมีมติ โดยคะแนนเสียงข้างมากรวมทั้งสมาชิกทั้งหมดของคณะมนตรี ธรรมนูญกรุงปารีสได้ทำให้ข้อสงครามเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของประเทศ ฉะนั้นสงครามจึงขาดลักษณะในทางกฎหมายแต่ดั้งเดิมในการเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยตนเอง แต่ต้นนิบาตชาติก็ไม่สามารถควบคุมมิให้เกิดสงครามได้ หากสงครามเกิดขึ้นอีกก็จะเกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงคราม (belligerents) และระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ประเทศที่เป็นกลางเช่นเดียวกับที่เคยปฏิบัติมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งต่อไปอีก

๒. กฎหมายว่าด้วยสงคราม

นอกจากสิทธิในการทำสงครามก็มีปัญหาเกี่ยวกับการกระทำอันสมควรของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม Grotius เป็นคนแรกที่ได้อธิบายปัญหาในได้อย่างชัดเจน ความพิพาทที่เกิดจากสงครามสามสิบปี (Thirty Years

War) เป็นเหตุให้บรรดาประเทศต่าง ๆ รับผิดชอบต่อภัยเกี่ยวกับเอกราช ในอาณาเขต และความเสื่อมสภาพของกฎหมายของลัทธิในครอบครัวของชาติต่าง ๆ เมื่อ ค.ศ. ๑๖๔๘ เมื่อมีเหตุมากขึ้น วิธีดำเนินการทำสงครามก็มากขึ้นด้วย เมื่อไม่ห้ามรบห้ามสงครามได้ ก็พยายามควบคุมกิจการที่ไม่ห้ามรบจะซัดเสียได้ จึงเกิดมี "กฎหมายว่าด้วยการทำสงคราม" (law of war) อันเป็นข้อห้ามและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการทำสงคราม

กฎหมายระหว่างประเทศปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองสาขา คือ สาขานิติบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐ และสาขานิติบัญญัติ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในการใช้กำลังเกี่ยวกับกรณีพิพาท นักนิติศาสตร์ในตอนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ มักแบ่งกฎหมายระหว่างประเทศออกเป็นสองสาขา คือ กฎหมายว่าด้วยสันติภาพ (law of peace) และกฎหมายว่าด้วยสงคราม (law of war) ซึ่งรวมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงคราม และระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามกับรัฐที่เป็นกลาง

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่นักการเมืองในสมัยนั้น มุ่งแต่จะพิจารณากฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับสงครามมากกว่าที่จะปรับปรุงกฎหมายด้านนิติบัญญัติ การประชุมที่กรุงเฮกเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๗ อันเป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกของโลกมิได้พิจารณาปัญหาว่าด้วยเหตุของสงครามและหาทางแก้ไข ปัญหาตลอดมาเริ่มคิดกันตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๘ ในจำนวนอนุสัญญา ๑๓ ฉบับ ที่ทำขึ้นในการประชุมดังกล่าวแล้วเป็นวิธีทำสงครามในอนาคตเสีย ๑๓ ฉบับ ความก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศ ในเวลานั้นเป็นการจำกัดสิทธิในการใช้กำลังเพื่อระงับกรณีพิพาทและจำกัดวิธีการใช้กำลัง

เมื่อยอมรับกันว่าสงครามเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายในการช่วยตนเอง และเชื่อมั่นว่ากฎเกณฑ์ที่ตกลงจะด้ามาควบคุมการทำสงครามและป้องกันมิให้เกิดสงครามทรมาณ และความพิพาศของทรัพย์สินโดยไม่จำเป็น ที่ประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ระบุว่าผู้เป็นฝ่ายในสงครามมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการทำสงครามตลอดจนการปฏิบัติต่อประเทศที่เป็นกลาง ถือว่าเป็นเรื่องของผู้เป็นฝ่ายเท่านั้น ผู้อื่น ไม่ควรจะเข้าไปยุ่งด้วยไม่ได้

กฎหมายว่าด้วยสงครามในที่ประชุมกรุงเฮกนั้น บัญญัติขึ้นจากกฎหมายประเพณี ดังที่ได้ทราบอยู่แล้วว่า กฎหมายประเพณีเป็นกฎหมายที่บังคับได้อยู่แล้วโดยไม่ต้องมีอนุสัญญา แต่กฎหมายประเพณีก็ไม่แน่นอน เป็นการยากที่จะวินิจฉัยว่า นานาชาติได้รับรองการกระทำอย่างใดบ้าง นอกจากนั้นวิธีการทำสงครามก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง การสงครามปัจจุบันมิใช่กีฬาของกษัตริย์ (sport of kings) ฉะนั้นรัฐบาลต่าง ๆ จึงอยากทราบกฎเกณฑ์กันแน่นอน

เมื่อพิจารณาแต่เฟิน ๆ ก็ดูเหมือนว่าอนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ได้กำหนดกฎเกณฑ์สำคัญ ๆ ขึ้นจำเป็นขึ้นจากกฎหมายประเพณี แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดก็จะเห็นว่าไม่รัดกุมพอ เช่น ข้อความในอนุสัญญาฉบับระบุว่า จะผูกพันภาคีสผู้ลงนามในอนุสัญญาต่อเมื่อผู้เป็นฝ่ายในสงครามทั้งหมดเป็นภาคีสในอนุสัญญา ผลของข้อสัญญานี้ คือในสงครามระหว่างประเทศใหญ่ ๆ หลายประเทศ ถ้ามีเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ได้ลงนามด้วย หรือแม้ลงนามแล้วแต่

ไม่มีการให้สัตยาบัน เช่นเซอร์เบีย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ ข้อตกลงทั้งหมดก็ไม่มีบังคับเลย ผลักคอกการปฏิบัติในทางตอบแทนแก่กัน (reprisal)

๓. หลักเกณฑ์สำคัญในการทำสงคราม

ในระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามก็มีข้อจำกัดตามกฎหมายระหว่างประเทศในการใช้อาวุธเพื่อบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้หลักทั่วไปอยู่ว่า การทำสงครามเป็นวิธีเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทาง ฉะนั้นมาตรการที่นำมาใช้ต้องมีความสัมพันธ์ในทางตรงหรือทางอ้อมกับความปรารถนาที่จะบังคับบังคับศัตรู กำหนดที่ใช้นั้นต้องไม่เกินความจำเป็น ตามสถานการณ์เพื่อให้ศัตรูพ่ายแพ้ และแก่ศัตรูได้ยอมจำนนแต่การใช้อาวุธลับต่อไปก็เป็นการละเมิดกฎหมายโดยปราศจากข้ออ้าง

หลักดังกล่าวนี้แม้ชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่หมดปัญหา "ความจำเป็นในทางทหาร" (military necessity) มีความหมายในทางเทคนิค ว่าความจำเป็นในการใช้มาตรการในทางบังคับขั้นสุดด้วยกฎหมายเพื่อบรรลุความมุ่งหมาย แต่คำว่า "ความจำเป็น" เพื่อเอาชนะศัตรูนั้นมักจะเกินขอบเขต ในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ นักนิติศาสตร์เยอรมันได้ตั้งทฤษฎีว่าด้วย "ความจำเป็นในทางทหาร" (Kriegsraison) ซึ่งรวมถึงมาตรการอันชอบธรรมตามกฎหมาย และมาตรการเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดในเมื่อเหตุการณ์บังคับให้กระทำ ความเห็นดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้กฎหมายว่าด้วยสงครามถูกตัดลงเหลือเพียงประมวลความเหมาะสมทางทหารเท่านั้น

เนื่องจากมาตรการในการใช้อาวุธต้องไม่เกินขอบเขตนี้ จึงเกิดมีหลักว่าด้วยมนุษยธรรม (humanity) ขึ้น ผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันโหดร้ายทารุณ การทำร้ายบุคคลพลเรือน ทำให้เกิดการทรมาน เป็นต้น

อนึ่ง แต่เดิมมานั้นสงครามเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐซึ่งมีกองทัพเป็นตัวแทน พดเมืองที่มีใช้พลรบ (non-combatants) ต้องไม่ต่อสู้กับทหาร และกองทัพต้องระงับไม่ทำร้ายบุคคลพลเรือน และไม่ทำดาวยุทธภัยอันตรายของบุคคลพลเรือนผู้ไม่มีอาวุธ แต่ต่อมาเป็นที่น่าเสียดาย เมื่อการสงครามกลายเป็นสงครามเบ็ดเสร็จ (total war) ความแตกต่างระหว่างพลรบ (combatants) และมีใช้พลรบ (non-combatants) ก็หายไป ทหารและพลเรือน (civilians) ก็อยู่ในสภาพเดียวกัน

นอกจากนี้ก็มีแบบธรรมเนียมในการทำสงคราม (usages of war) อันเป็นการนำหลักมาใช้ในการทำสงคราม วิธีกรบางอย่างก็ถือว่าเป็นข้อห้ามเด็ดขาด (absolute prohibition) ได้แก่มาตรการที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาด จะนำมาใช้มิได้ ไม่ว่าในกรณีใด ๆ เช่นการโรยยาพิษในบ่อน้ำชำเรดยศึก ใช้ธงขาวโดยมิชอบ ในบางกรณีก็เป็นกรห้ามโดยมีเงื่อนไข (conditional prohibitions) ซึ่งยอมให้ใช้มาตรการบางอย่างได้ ในบางกรณีตามที่กระทำได้ในทางทหาร

๔. ผลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นหลักที่ปรากฏอยู่ก่อนของสงครามโลกครั้งที่หนึ่งตามอนุสัญญากรุงเฮก แต่สงครามได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เนื่องจากเหตุการณ์อันคาดไม่ถึง หลักหลายประการไม่มีผู้ปฏิบัติตามเพราะต่างก็อ้าง "ความจำเป็นไม่รับกฎหมายใด"

และมีการปฏิบัติตอบแทนโดยไม่เคารพต่ออนุสัญญา ดังความทรงนั้น ได้ทำให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ใช้ไม่ได้เป็นอันมาก ได้มีการทำอาชญากรรมร้ายแรงในการทำตาย นอกจากนี้ พลเรือนได้เข้าช่วยการสงคราม โดยการสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์ และในกิจการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนทหารในสนามรบ เป็นเหตุให้ความแตกต่างระหว่างพลรบ และมีใช้พลรบหมดไป ผลก็คือขอตกดงกรุงเยกคองเหลืออยู่เพียงเล็กน้อย

สันนิบาตชาติ ได้พยายามรื้อฟื้นหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นอีก เช่น การห้ามใช้แก๊สพิษ ควบคุมการทำสงครามไดนาไมต์และตั้งคณะกรรมการพิจารณาว่าหลักใดยังคงใช้ได้บ้าง แต่ก็ไม่เป็นที่ตกลงกันได้

แม้กฎหมายว่าด้วยสงครามมีผลเพียงเล็กน้อยในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แต่ครั้งที่สองกลับน้อยยิ่งกว่า มีอาวุธใหม่ ๆ เป็นอันมาก การยึดครองทางทหาร (military occupation) ก็แตกต่างกับสมัยก่อนสงครามเบ็ดเสร็จ ในสงครามครั้งที่สองเป็นต้องเท่าของครั้งที่หนึ่ง ความหมายของพลรบและมีใช้พลรบก็สูญไป ความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์เมื่อห้าสิบปีก่อนเกี่ยวกับ "ความจำเป็นทางทหาร" ดังกล่าวข้างต้นก็เป็นความจริงขึ้นมา

๕. กฎหมายว่าด้วยสงครามในอนาคต

อนาคตของกฎหมายว่าด้วยสงครามจะเป็นอย่างไรในเมื่อกฎบัตรสหประชาชาติถือว่า สงครามระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย สันนิษฐานว่าเกิดสงครามระหว่างประเทศมหาอำนาจต้องประเทศโดยฝ่าฝืนกฎบัตร การที่จะยับยั้งสงครามได้ก็ย่อมแล้วแต่

ความรู้สึกในด้านมนุษยธรรมของรัฐบาล และของผู้บัญชาการทหาร
 ของสองประเทศนั้น ตามที่ปรากฏในทางประวัติศาสตร์กฎหมาย
 ระหว่างประเทศ ไม่สามารถยับยั้งผู้บังคับบัญชาทหารได้ ดังนั้นการ
 ปฏิบัติร่วมกันโดยสหประชาชาติต่อผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติในกฎบัตร
 นั้น หากเป็นมาตรการทางทหารก็ย่อมจะมีการเคารพต่อผลการ
 ประชุมกรงเหล็ก ค.ศ. ๑๙๐๗ สหประชาชาติซึ่งพยายามตั้งกองกำลัง
 (United Nations Emergency Force) หรือตำรวจโลก ก็แสดงว่าจะ
 สามารถยับยั้งสงครามได้ดีกว่าที่แต่ละประเทศจะต่อสู้เพื่อรักษาชาติ
 ของตนได้ตามลำพัง แต่ความคิดเห็นเป็นเพียงการคาดคะเนเท่านั้นเอง
 ผลจะมีมาอย่างไรนั้นยากที่จะทำนายได้

บทที่ ๒๓

การสงครามทางบกและทางอากาศ

๑. คำเตือนก่อนสู้รบ

ได้มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาช้านานแล้วว่ารัฐจะไม่ใช้กำลังอาวุธเข้าทำการสู้รบโดยไม่ให้คำเตือนแก่ศัตรูก่อน การโจมตีโดยทันทีก่อนเจรจาเพื่อระงับกรณีพิพาทย่อมกระทำมิได้ ได้เคยมีการประกาศสงครามเพื่อให้ฝ่ายศัตรูทราบล่วงหน้ามาตั้งแต่สมัยกรีก ชาวโรมันถือว่าต้องเรียกร้องให้แก้ไขความเสียหายก่อน ถ้าไม่มีการปฏิบัติจึงประกาศสงคราม ต่อมากมีการประกาศบ้าง บางทีก็มีการประกาศ ในราวศตวรรษที่ ๑๗ ก็มักไม่มีการประกาศไม่มีการแจ้งให้ทราบ แต่ในบางกรณี เช่น ระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๖ ก็ได้มีการประกาศเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๓ ม.ย. ค.ศ. ๑๗๕๗ รัฐบาลของเกรตบริเตนได้ คำตอบของเดปยูต่อคำขาดของฝรั่งเศส เป็นการประกาศสงคราม จึงเริ่มการสู้รบโดยทันที การประกาศสงครามเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ก็ระบุให้ถือว่าได้มีสถานะสงครามตั้งแต่ ๒๓ เมษายน, เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๔ รัสเซีย ก็กล่าวหาว่า ญี่ปุ่นโจมตีเรือรบรัสเซียที่พอร์ตอาเธอร์ก่อนการประกาศสงครามสองวัน ทั้งนี้เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

ในการประชุม Institute of International Law ที่ Ghent ค.ศ. ๑๙๐๖ ที่ประชุมได้ลงมติให้กำหนดระยะเวลาหลังคำเตือนไว้ด้วย เพื่อป้องกันมิให้มีการโจมตีโดยทันที ต่อออกหนังสือประชุมกรุงเฮกก็ได้ นำหลักการเข้าบรรจุไว้ในอนุสัญญาฉบับที่ ๓ มีความว่า ผู้เป็นฝ่ายใน

สัญญาจะไม่เริ่มทำการสู้รบก่อนที่จะมีการเตือนโดยชัดแจ้งเสียก่อน โดยแสดงเหตุผลในการประกาศสงครามหรือในรูปคำขาด (ultimatum) โดยมีเงื่อนไขในการประกาศสงครามด้วยและต้องแจ้งสถานะดังกล่าวด้วย ให้ประเทศที่เป็นกลางทราบโดยมิชักช้า ข้อความดังกล่าวมิได้กำหนดเวลาเพื่อป้องกันการสับสนโดยกระชั้นหัน ฮอดเตรีย ยังการก็ได้ยื่นคำขาดให้เซอร์เบียตอบภายใน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔

ตัวอย่างการสงครามที่ไม่มีการประกาศ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๑ ญี่ปุ่นโจมตีแมนจูเรียและอ้างว่ามีใช้ "สงคราม" ต่อมา ค.ศ. ๑๙๓๗ ก็ใช้วิธีเดียวกันอีก อิตาลีโจมตีเอธิโอเปีย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๕ โดยมีได้ประกาศสงคราม โปแลนด์ถูกเยอรมันโจมตี ค.ศ. ๑๙๓๙ ก็เช่นเดียวกันอีก เยอรมันโจมตีรัสเซียเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ มิใช่เพียงไม่มีการประกาศสงครามหรือไม่มีคำขาด (ultimatum) แต่ก็ไม่มีการเจรจาเพื่อให้รัสเซียรู้ตัวล่วงหน้าเลย เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ ญี่ปุ่นโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ โดยมีได้ประกาศสงครามและมียื่นคำขาดเป็นทางการ แต่ในกรณีหลังนี้กำลังทำการเจรจกันอยู่ โดยนายกรัฐผู้แทนญี่ปุ่น การเจรจานั้นได้ดำเนินไปเป็นเวลานานพอที่จะถือว่าเป็นคำขาดอันไม่เป็นทางการ

บัดนี้กฎบัตรสหประชาชาติถือว่าสงครามเป็นการกระทำอันไม่ถูกต้องตามกฎหมายเสียแล้ว ฉะนั้นจึงยากที่จะนำอนุสัญญากรุงเฮกมาใช้บังคับในสงครามในอนาคต สมมุติว่ามีรัฐหนึ่งละเมิดพันธะที่มิได้อยู่ตามกฎบัตร และเปิดการรุกรานประเทศอื่นก็ยากที่จะหวังได้ว่าจะมีการดำเนินการประกาศสงครามเป็นทางการ เพราะรัฐนั้นไม่มีมติที่จะ

อ้างถึงสถานะทางกฎหมาย (legal status) หรืออ้างสิทธิใด ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยสงครามอันเคยมีมาแต่โบราณกาล อนึ่งมาตรการต่าง ๆ ของสหประชาชาติเพื่อปฏิบัติตามกฎบัตรในกรณีที่มีการรุกราน (aggression) ย่อมไม่เป็น “สงคราม” (war) ตามความหมายทางเทคนิค มาตรการเหล่านี้จะกระทำในเมื่อได้มีการประกาศให้รู้ต่อกัน และแจ้งคำเตือนให้ผู้ละเมิดทราบล่วงหน้าเป็นทางการก่อน

๒. ผลรบที่ชอบด้วยกฎหมาย

ก่อนศตวรรษที่ ๑๗ ไม่มีการแบ่งแยกโดยชัดเจน ระหว่างผู้ที่ประจำอยู่ในกองทัพและพลเรือนที่ห้ามารจะใช้อาวุธต่อสู้ศัตรูบ่งกัน ประเทศของตนโดยดำพั้ง Vattel กล่าวไว้ตั้งแต่ ๑๗๕๘ ว่า “ในสมัยก่อน โดยเฉพาะในรัฐเล็ก ๆ เมื่อมีการประกาศสงคราม ชายทุกคนต้องเป็นทหาร ประชาชนทั้งหมดต้องจับอาวุธเข้าทำสงคราม” ในศตวรรษต่อ ๆ มา สภาพเช่นนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปและเป็นที่ยอมรับกันว่าพลเมืองไม่มีอาวุธที่มิได้เข้าเกี่ยวข้องกับอาวุธจะไม่ถูกทำร้าย คงมีปัญหาดำคัญเหลืออยู่กว่าพลเมืองที่อาวุธโดยอิสระไม่สังกัดอยู่ในกองทัพหรือกลุ่มบุคคลที่ถูกยึดขึ้น en masse เพื่อต่อสู้ศัตรูที่บุกกรุกเข้ามา นั้นจะได้รับเอกสิทธิ์ เช่นเดียวกับพลรบที่ ทำสงครามโดยชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่

ปัญหาข้อนี้นานาชาติปฏิบัติแตกต่างกัน ซ้อมบังคับของกองทัพบกัตุรัฐในระหว่างสงครามกลางเมือง ให้แบ่งแยก Partisans คือทหารที่ประจำหน่วยอิสระแยกปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้นับัญชาการสูงสุดนั้นได้รับผลปฏิบัติในด้านเชดยศักด้วย กับมีบุคคลอีก

จำพวกหนึ่งทำการสู้รบโดยไม่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย ไม่ได้ตั้งกักอยู่ในกองทัพ และไม่ได้ทำการสู้รบติดต่อกันไปในการสงคราม บุคคลจำพวกนี้ของถือว่าเป็นพวกปล้นหรือโจรสลัด ขอบังคับของบรรดาสิทธิของประชาชนในอาณาเขตที่ถูกรุกราน กองทัพเยอรมันเมื่อกุเข้าฝรั่งเศสได้ขับออกขอบังคับอันรุนแรงมาก ห้ามมิให้หน่วยอาสาสมัคร หน่วยรักษาดินแดน (France tireur) หรือประชาชนที่ขัดขวาง ต้องถูกลงโทษรุนแรง

การประชุมที่กรุงเฮกเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๔ ก็ได้พยายามประนีประนอมความเห็นขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ และรัฐที่มีกำลังทหารเพียงเล็กน้อย อนุสัญญาว่าด้วยการสงครามทางบกมาตรา ๑ วางเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในการสงคราม ซึ่งใช้ได้ทั้งหน่วยอาสาสมัคร และทหารประจำการ กฎดังกล่าวแต่เดิมนั้นยังได้ระบุว่าพลเมืองในอาณาเขตที่ไม่ถูกยึดครอง ถ้าหากมีวิชาศึกศัตรูใจมเข้ามา ก็อาจจับอาวุธเข้าต่อสู้ขัดขวาง ในกรณีทัพพลเรือนเหล่านั้นไม่อยู่ในสภาพเหมือนเหล่าอาสาสมัครก็จริง แต่ก็ต้องถือกันว่าเป็นผู้เป็นฝ่ายในสงคราม เมื่อบุคคลเหล่านี้หนี อาวุธโดยเปิดเผย ตามแบบ ขรรคม เนียม ในการทำสงคราม

ข้อตกลง ตามสัญญา กรุงเฮกได้ถูก ละเมิด มากมายใน สงครามโลกครั้งที่หนึ่งและยิ่งมากกว่าในสงครามโลกครั้งที่สอง เยอรมนีละเมิดความเป็นกลางของเบลเยียมเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ เยอรมนีต้องใช้กำลังทหารปราบปรามการต่อต้านของประชาชนทั้งในการเคลื่อนพลและในระหว่างยึดครองดินแดนอยู่

๓. อาวุธที่ใช้ในการรบ

กฎหมายว่าด้วยสงครามพยายามวางข้อห้ามในการใช้อาวุธที่มีอำนาจทำลายสูงหรือทรมาณ การห้ามใช้ยาพิษปรากฏว่ามีมาเก่าแก่ตั้งแต่สมัย ประมวลกฎหมายของมู (Code of Manu) สมัยกรีกสมัยโรมัน

ค.ศ. ๑๗๖๗ ผู้แทนทางทหาร จาก ประเทศ ต่าง ๆ ในยุโรปได้ประชุมกันที่ St. Petersburg เพื่อกำหนดการใช้กระสุนระเบิดที่เพิ่งทำได้ และได้ตกลงห้ามใช้กระสุนที่มีน้ำหนักต่ำกว่า ๔๐๐ กรัม

การประชุมกรุงเฮก ทั้งสอง ครั้งก็ได้มีการตกลงกันเพิ่มเติมข้อจำกัด เช่นห้ามการใช้ยาพิษ ห้ามการใช้กระสุนที่ทำให้เกิดบาดแผลทรมาณ การทิ้งระเบิดจากบอลลูน การใช้แก๊สพิษ (asphyxiating and deleterious gas) ห้ามใช้กระสุนขยายตัว (dum-dum)

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้มีการเคารพต่อข้อขัดตกลงตามอนุสัญญากรุงเฮกสองประการ คือ การใช้ยาพิษ และกระสุนดำดำ ในฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. ๑๙๑๕ กองทัพเยอรมันได้เริ่มใช้แก๊สพิษ อังกฤษและฝรั่งเศสก็ได้ตอบแทนในที่นี้ ผลก็คือการทำหน้ากากป้องกันไอพิษเป็นเหตุให้ประดิษฐ์ "ไอพิษที่ร้ายแรงยิ่งขึ้น"

ครั้นถึงสงครามกบฏผู้ลี้ภัยปกติ ก็ได้ยกปัญหาเรื่องการใช้ไอพิษขึ้นมาพิจารณาอีกทีอย่างจริงจัง เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๓ - ๑๙๒๕ และได้ทำสัญญากันว่าจะไม่ใช้ไอพิษในการสงคราม แต่ไม่มีการให้สัตยาบันต่อมาจึงได้ตั้งนามรับรองที่กรุงเจนีวาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๕ มีหลายประเทศที่มิได้ให้สัตยาบัน เว้นแต่สหรัฐและญี่ปุ่น ประเทศอื่น ๆ จึงไม่ได้อ้างใจ ฉะนั้นการคิดทำแก๊สพิษที่ร้ายแรงจึงดำเนินต่อมา

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองได้ใช้อาวุธใหม่สองอย่าง ซึ่งเป็นปัญหาโต้แย้งกันอยู่ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ คือ เฮอร์มิที่ใช้จรวดระเบิด (rocket bombs) ยิงจากฐานที่พัฒตามฝั่งชอตันคาไปยังกรุงลอนดอนและเมืองอื่นๆในอังกฤษ สหรัฐได้ทิ้งระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระเบิด "ดี" นั้นอยู่ที่ว่า เมื่อไม่อาจจะบังคับการยิงให้ถูกเป้าหมายอย่างแน่นอนได้ กับความเร็วสูงทำให้ประชาชนไม่สามารถจะรู้ได้ล่วงหน้าเพื่อหลบภัย ส่วนปัญหาเรื่องระเบิดปรมาณูอยู่ที่รัศมีทำลายกว้างขวางมากจนไม่อาจที่จะเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ห้ามการทิ้งระเบิดหรือระดมยิงเมืองที่ไม่มีการป้องกัน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหประชาชาติแห่งสหประชาชาติได้ตั้งมติเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๖ ให้ตั้งคณะกรรมการพลังงานปรมาณู (Commission on Atom Energy) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับปรมาณูเพื่อสันติ เพื่อควบคุมพลังงานปรมาณูให้ใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ทางสันติ เพื่อเลิกอาวุธปรมาณูและเพื่อตรวจตรามิให้มีการตะเมิดมตินี้ สหรัฐได้ยื่นคำเสนอไปหลายข้อเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติของสหประชาชาติ แต่สหภาพโซเวียตได้ตอบโต้โดยเสนอร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าผู้เป็นฝ่ายในอนุสัญญานั้น จะตกลงห้ามการทำและใช้อาวุธต่างๆที่ใช้พลังงานปรมาณู และจะต้องทำลายอาวุธดังกล่าวที่มีอยู่เสียให้หมดสิ้นไป

อุปสรรคสำคัญที่ไม่ตกลงกันได้คือไม่ยอมส่งระเบิดที่มีอยู่ ไม่ยอมให้มีการตรวจตรา

๔. วิธีที่ใช้ในการทำสงคราม

ในเรื่องที่เกี่ยวกับวิธีทำสงครามและการใช้อาวุธ ก็เกิดปัญหายากในการกำหนดว่าการกระทำอย่างใดจึงจะชอบด้วยกฎหมาย แม้ได้รับรองहतักทั่วไป แต่ในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติก็มักเกิดปัญหาโต้แย้งกัน ในกรณีที่เกี่ยวกับพัรบรบ ก็มีประเพณีและอนุสัญญาว่าจะฆ่าหรือทำร้ายข้าศึกซึ่งวางอาวุธแล้ว หรือไม่สามารรบป้องกันตนได้ หรือยอมแพ้แล้วไม่ได้ ในทางปฏิบัติก็เกิดปัญหา เช่นในการประจัญบานโอกาสที่จะ "จับเชลยศึก" ย่อมกระทำไม่ได้ ความจำเป็นในการขยายดินพททำให้ละเมิดหลัก

จารกรรม (spying) ในเวลาสงครามถือกันว่าชอบด้วยกฎหมาย แม้โทษแรงที่สุดถ้าหากถูกจับ ในการปฏิบัติระหว่างประเทศก็มักเกิดปัญหาระหว่างจารบรบผู้สอดแนม ผู้นำดำร และผู้ทรยศ กฎว่าด้วยแบบธรรมเนียมในการทำสงครามทางบกกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔ มาตรา ๒๕ กถ่าถึงจารกรรมว่า "บุคคลซึ่งสอดบกระทำกรหรือใช้วิธีหลอกลวงต่าง ๆ เพื่อเก็บหรือพยายามเก็บข่าวในยุทธบบริเวณของผู้อื่นฝ่ายในสงครามด้วยเจตนาที่จะแจ้งแก่ฝ่ายตรงข้าม"

ระนนบรรดาผู้ที่มีได้ปลอมตัว ซึ่งเข้าไปในยุทธบบริเวณของข้าศึกเพื่อหาข่าวจะนับว่าเป็นผู้สอดแนมได้ บรรดาทหารและมีใช้ทหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเปิดเผย โดยมีหน้าที่ตั้งหนึ่งตั้งไปยังกองทัพของตนเอง หรือกองทัพของข้าศึกก็ จะนับว่าเป็นผู้สอดแนมได้เช่นเดียวกัน บุคคลที่โดยดำรพโยมยานนาวาเพื่อตั้งหนึ่งตั้ง

และโดยทั่วไป เพื่อตั้งข้อสงสัยว่าข้อตกลงระหว่างลัทธิต่าง ๆ ของกองทัพ หรือของดินแดนหนึ่งดินแดนใดก็นับเข้าในประเภทนี้ด้วยเหมือนกัน

ปัญหาสำคัญที่สุดข้อหนึ่งในกฎหมายว่าด้วยสงคราม คือการพยายามควบคุมการล้อมประชิด (siege) และระดมยิง (bombardment) เพื่อทำลายกำลังทหาร โดยให้พลเรือนได้รับความเสียหายน้อยที่สุด ปัญหาที่ว่าทำอย่างไรจึงจะใช้ปืนใหญ่ยิงจุดยุทธศาสตร์โดยไม่ทำความเสียหายให้แก่โบสถ์ซึ่งอยู่ใกล้เคียง ผู้บังคับบัญชาทหารจะควบคุมทหารของตนในขณะเข้ายึดได้อย่างไร พลเรือนที่อดอยากเนื่องจาก การล้อมนั้นจะอย่างไร

ต่อมาในการประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔ ก็ได้กำหนดว่า ห้ามมิให้เข้ายึดหรือระดมยิงเมืองหมู่บ้าน เคหสถาน หรือโรงเรียน ซึ่งมีได้เป็นที่มั่นตามธรรมชาติมิได้บอกกล่าวด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดก่อน ทำการระดมยิง ผู้บัญชาการทหารฝ่ายเข้ายึดจะต้องบอกกล่าวให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่นทราบตามที่พึงทำได้ ในการล้อมประชิดและระดมยิงนั้น ต้องละเว้นไม่ทำอันตรายแก่สถานศาสนา ศิลป การศึกษา ศาสน์ และการศึกษา อนุสาวรีย์ โรงพยาบาล

ข้อห้ามต่าง ๆ เกี่ยวกับการทิ้งระเบิด ระดมยิงตามอนุสัญญากรุงเฮกนั้นได้ผลเพียงเล็กน้อยในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แม้การใช้เครื่องบินเพียงจะมีขึ้นก็ตาม โดยเฉพาะเรื่องการทิ้งระเบิดเมืองที่ไม่มีการป้องกันทางทหาร เมื่อกองทัพเยอรมันตั้งปืนใหญ่ "Big Bertha" ห่างจากกรุงปารีส ๗๕ ไมล์ ก็มีความหวังเพียงเล็กน้อยว่าปืนใหญ่ชนิดนั้นจะยิงได้อย่างแม่นยำตรงจุดยุทธศาสตร์จริงๆ แต่ก็มีปัญหาว่ากรุงปารีสมีการป้องกัน (defended city) หรือไม่ เพราะข้อเท็จจริง

ปรากฏว่ามีทหารอยู่รอบกรุงปารีส เพื่อป้องกันการเข้ายึด เมืองของ
ทัพเรือเยอรมันระดมยิงเมือง Scarborough, Hartpool & Whitby เยอรมัน
ก็น่าคิดว่ามีทหารอยู่ในเมืองเหล่านั้น แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแจ้ง
ว่าพลเมืองเป็นอันมากได้เสียชีวิตไปเพราะการระดมยิง ต่อนการทิ้ง
ระเบิดทางอากาศก็มีความประสงค์เพื่อทำลายสถานีรถไฟ อู่เรือ โรง
งานถลุงแร่ และคลังสินค้า ทั้งต้องฝ่ายก็อ้างว่าได้ส่งนักบินให้
ทำลายแต่เฉพาะจุดยุทธศาสตร์เท่านั้น - แต่นักบินก็ไม่สามารถที่จะ
ปฏิบัติตามคำสั่งได้ โดยเคร่งครัดเพราะระดมยิงและความเร็วของเครื่องบิน
บินที่สูงมาก

การทำลายชีวิตพลเมืองที่ไม่เกี่ยวกับการตั้งคราเมนเป็นการละ
เมิดกฎแห่งการทำสงครามโดยไม่มีปัญหา แต่การโต้แย้งในเรื่องนี้ไม่มี
ผลประการใด การระดมยิงเมืองเปิด (open town) นอกเขตยุทธบบริเวณ
นั้นได้กระทำกันบ่อยๆ ในปัจจุบันนี้เมืองที่ทำการป้องกันคงมีความหมาย
แต่เพียงว่าเป็นเมืองที่อยู่ในประเทศของข้าศึกและอยู่ในระยะที่เครื่อง
บินจะไปโจมตีได้

เนื่องจากการบินได้มีความเจริญขึ้น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่
หนึ่ง จึงได้พยายามจะทำประมอดกฎหมายเพื่อควบคุมการทำสงคราม
อากาศในอนาคต เช่น การประชุมที่กรุงอชิงตัน เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๒
คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นได้ร่างกฎแบ่งเป็น ๒ ภาค ภาคหนึ่งว่าด้วยการ
ใช้วิทยุในเจดาสังคราม ภาค ๒ ว่าด้วยการทำสงครามทางอากาศ

ร่างประมอดกฎหมายนี้ห้ามการใช้วิธีซุ่มยิงประชาชนพลเรือน
ห้ามการทำลายทรัพย์สินของพลเรือน ห้ามการทำลายชีวิตพลเรือน

ตลอดจนห้ามการเกณฑ์ทางตั้งของและเงิน ว่างประมาณหนึ่งหลัก
 ว่าง การโจมตีทางอากาศจะชอบด้วยกฎหมายต่อเมืองมุ่งต่อจุดยุทธ-
 ศาสตร์และเพื่อประโยชน์ในทางทหารเท่านั้น ห้ามการโจมตีเมือง
 หรือหมู่บ้านที่ไม่อยู่ใกล้ ชัดติดต่อกับ บริเวณ การใช้กำลัง ของ ทหาร
 ภาคพื้นดิน ทั้งนี้ต้องระมัดระวังไม่ทำลายสถานศาสนา ศิลป วิทยา-
 ศาสตร์ หรือการกุศล นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลนี้ หลัก
 กฎหมายว่าด้วยสงครามทางบกและความเป็นกลางนั้นให้ ใช้ ได้ ในการ
 สงครามทางอากาศด้วย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ในสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการ
 ละเมิดกฎแห่งการทำสงครามเป็นอันมาก เช่นการโจมตีกรุงวอร์ซอ
 โปแลนด์ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๙ ต่อมาก็โจมตีเมืองรอตเตอร์ดัม ละเมิด
 หลักแห่งความเป็นกลาง กองทัพอากาศอังกฤษและสหรัฐได้โจมตี
 เมืองต่าง ๆ ในเยอรมัน อย่างกว้างขวางเพื่อทำลายจุดยุทธศาสตร์
 และแหล่งอุตสาหกรรม ทางด้านตะวันออกไกลก็มี ได้ระงับในการ
 ทำลายบุคคลพลเรือน สถานทางศาสนาและประวัติศาสตร์ การทิ้ง
 ระเบิดที่ไซโรจีมาและนางาซากิ เมื่อวันที่ ๖ และที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ.
 ๑๙๔๕ โดยไม่แจ้งคำเตือนล่วงหน้าให้ประชาชนพลเรือนได้ทราบล่วงหน้า
 นั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในการทำลายทรัพย์สินของศัตรูนั้น กฎหมายว่าด้วยสงคราม
 ยินยอมให้กระทำได้ตามความจำเป็นในทางทหาร กฎกรุงเฮกก็ระบุว่า
 จะกระทำต่อเมื่อมีความจำเป็นในการสงครามอย่างแท้จริง ทั้งนี้ยอม
 อยู่ในดุลพินิจของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ทั้งทรัพย์สินของรัฐและของ
 เอกชน

ปัญหาอีกข้อหนึ่ง คือจะทำลายทรัพย์สินของศัตรูได้เพียงใด ในเมื่อมิใช่การสู้รบโดยตรงเช่น หากเพื่อทำลายการขนส่ง การคมนาคม เคยมีการปฏิบัติเกินขอบเขตเกินความจำเป็นในทางทหาร ผลคือการประท้วงเท่านั้นเอง ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้มีการทำลายเมืองและหมู่บ้านหมดสิ้นที่ Ypres และ Mons เมื่อเยอรมันถอนจากแนวรบด้านตะวันตก ค.ศ. ๑๙๑๗ ก็ได้เผาและทำลายเคหะสถานบ้านเรือนทั้งหมด ในสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการปฏิบัติทำนองเดียวกันนี้ โดยไม่คำนึงถึงทรัพย์สินของรัฐหรือของเอกชน ดินแดนวีตซีอันกว้างขวางได้ถูกทำลาย ในเมื่อกองทัพเยอรมันรุกเข้าไปเมื่อถอยกลับมากทำลายจนเกือบหมดสิ้นไป

การทำลายขวัญประชาชนพลเรือนเพื่อให้เกิดการยอมแพ้นั้น ได้กระทำกันมาในสงครามแทบทุกครั้ง เช่นการระดมยิงกรุงปารีสในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและเทคนิคในการจู่โจมโดยกระทันหัน Blitzkrieg ในสงครามโลกครั้งที่สอง

๕. การยึดครองอาณาเขตของข้าศึก

กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับใช้ในการยึดครองอาณาเขตของข้าศึก (occupation of enemy territory) หรือการยึดครองทางทหาร (military occupation) ในเมื่อผู้เป็นฝ่ายในสงครามฝ่ายหนึ่งพ่ายแพ้หรือถูกขับไล่ออกไป ผู้ชนะก็เข้าปกครองพื้นที่ของผู้ถอยไป

กองทัพที่เช่าครอบครองดินแดนของข้าศึกเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนั้น ต่อมาในกติกาสัญญาที่ ๑๗ ได้แบ่งแยกอำนาจชั่วคราว หรือเฉพาะกาลของกองทัพที่เช่ายึดครองและฐานะของดินแดนที่กำหนดขึ้นโดยสัญญาสันติภาพ กองทัพที่เช่ายึดครองเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายชั่วคราว อำนาจเช่นนี้เกิดขึ้นเนื่องจากเหตุผลว่าเป็นผู้ปกครองดินแดนนั้น ๆ ลักษณะและขอบเขตของอำนาจที่กำหนดขึ้นโดยความจำเป็นทางทหาร ของกองทัพฝ่ายข้าศึก เพื่อประโยชน์ทางมนุษยธรรม และเพื่อสวัสดิภาพของประชาชนพลเรือนในดินแดนที่ถูกยึดครอง

ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่า สิทธิของผู้ที่เช่ายึดครอง เริ่มและสิ้นสุดลงเมื่อใด มีทฤษฎีอยู่สองอย่างที่ขัดแย้งกันในการประชมบัญญัติกรุงเฮก อังกฤษเห็นว่า "การยึดครอง" ต่อเมื่อฝ่ายรุกเข้าไปได้ สังหารเข้าควบคุมทุก ๆ ส่วนแล้ว จนอยู่ในฐานะที่จะปราบปรามการต่อต้านได้ทุกเมื่อ แต่เยอรมนีเห็นว่าฐานะทางกฎหมายของการยึดครองทางทหารจะเกิดขึ้นในทันทีที่กองทัพของข้าศึกฝ่ายแพ้ สนธิสัญญากรุงเฮก มาตรา ๓๒ รับผิดชอบต่ออังกฤษ โดยบัญญัติว่า "ดินแดนใดที่นับว่าถูกยึดแล้วคือดินแดนที่ตกอยู่ในอำนาจของกองทัพข้าศึกโดยแท้จริง" (actually) การยึดดินนั้นจะใช้ได้เฉพาะในดินแดนซึ่งได้วางอำนาจทหารไว้และสามารถจะใช้อำนาจนั้นได้" การทบทวนการยึดครองทางทหารว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็อยู่ที่ผลของการใช้อำนาจนั้น

ขอบเขต อำนาจ ของผู้ยึดครอง ทางทหาร ใน ส่วนที่ เกี่ยว กับ สวัสดิภาพของประชาชนพลเรือนนั้น ก็คงเป็นเช่นเดียวกับอำนาจรัฐบาลเต็มที่หมดอำนาจไป, เมื่ออำนาจการปกครองตามกฎหมายได้

ตกไปอยู่กับผู้ยึดแล้ว ผู้เข้ายึดต้องจัดการทวงฟ้องที่จะพึงทำได้ ในขณะที่
 จะรักษาความสงบเรียบร้อย โดยเคารพต่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในประเทศ
 นั้นจนแต่จะมีชอชดชของจริง ๆ ผู้เป็นนายในสงครามต้องรักษากฎ-
 หมายแพ่งและอาญาที่ใช้บังคับอยู่ เท่าที่สอดคล้องกับสถานการณ์
 สงครามและความปลอดภัยของกองทัพทหารที่เขายึดครอง มีอำนาจที่จะ
 วางมาตรการใหม่ ๆ ในรูปกฎหมายตามความจำเป็นของสถานการณ์
 พิเศษเกี่ยวกับพลเมือง กฎหมายและการตั้งโทษอาญาตามที่ยึดครอง
 กระทำตามความจำเป็น ผู้ยึดครองต้องห้ามมิให้บังคับพลเมืองในดิน
 แดนที่ถูกยึดให้คำปฏิญาณว่าจะส่งความภักดีต่อประเทศชาติ มีอำนาจ
 ตั้งให้ประชาชนเคารพ เชื้อพียง คำสั่งต่าง ๆ เท่าเทียมกับผู้มีอำนาจ
 ซึบไปโดยตามกฎหมายทุกประการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในการปกครอง ทหารที่เข้าปกครอง
 ดินแดน ถูกห้ามมิให้กระทำการหลายอย่าง ตามกฎหมาย ระหว่างประ-
 เทศเพื่อคุ้มครองประชาชนพลเมือง การบริหารดินแดนในสถานการณ์
 พิเศษเช่นนั้นต้องใช้มาตรการใหม่ ๆ เพื่อจัดระเบียบเรียบร้อย เนื่อง
 จากผลของความฉุนฉวย ในการสู้รบและผู้ ที่เข้ามาปกครองก็เป็นทหาร
 ต่างด้าว และในขณะเดียวกัน ทหารที่เข้าไปยึดครองก็มีความต้องการ
 หลหลายประการ ฉะนั้น อนุสัญญากรุงเฮกจึงกำหนดว่า ผู้ที่เข้ายึดครอง
 ต้องเคารพต่อสิทธิในบุคคลและสิทธิในทรัพย์สินของพลเมือง จะให้พล-
 เมืองลำบากว่าจะส่งความภักดีต่อรัฐของผู้ยึดครองมิได้ มีอำนาจลงโทษ
 อย่างรุนแรงแก่ผู้กระทำความผิดฐานกบฏ ต้องเคารพต่อเกียรติยศ
 และสิทธิของครอบครัว ความเป็นอยู่ของบุคคลและโรคทรัพย์สินส่วนตัว

ตลอดจนเชื่อมั่นในคำสัญญาและการปฏิบัติคำสัญญาเหล่านั้นต้องได้รับความเคารพ จะบังคับให้พลเมืองของรัฐข้าศึกทำสงครามต่อรัฐของตนไม่ได้ ถ้าผู้ยึดครอง จะเก็บ ภาษี ค่า ธรรมเนียม และ ค่า ผ่านทาง เพื่อประโยชน์แก่ดินแดนนั้นก็ต้องกระทำตามกฎหมายเดิมให้มากที่สุด ถ้าหากจะเก็บเงินอย่างอื่น ก็ต้องเพื่อ ใช้สำหรับกองทัพ หรือ การปกครอง โดยเฉพาะการเกณฑ์ตั้งของ หรือแรงงานจะกระทำได้เพื่อประโยชน์แก่กองทัพ

เมื่อมีความผิดที่กระทำโดยเอกเทศ จะลงโทษรวมแก่ราษฎรมิได้ ในสงครามโลกครั้งที่สองความผิดฐานกบฏหรือต่อต้านได้เพิ่มความยุ่งยาก เนื่องจากในนอร์เวย์ ฝรั่งเศส และประเทศอื่นๆ ที่ถูกยึดครอง ทหารได้ตั้งรัฐบาลที่ภักดีต่อผู้ยึดครอง และภายใต้การควบคุมของผู้ยึดครอง การต่อต้านรัฐบาล "Quisling" ก็มากขึ้น Major Vidkun Quisling ผู้ทำงานให้กับเยอรมันและได้เป็นนายกรัฐมนตรีนอร์เวย์ผู้นี้ ได้ถูกประหารเมื่อเดือนตุลาคม ๑๙๔๕ การต่อต้านเหล่านี้มีในรูป "ใต้ดิน" (underground) ซึ่งทำการต่อต้านทุกอย่างตลอดจนเตรียม "วัน" หนึ่งซึ่งจะจับอาวุธต่อสู้ผู้ยึดครอง

ประเทศผู้ยึดเขตยึดถือต้องบำรุงเขตยึดถือของตน มีอำนาจต่อบังคับซึ่งให้ข้อสภาพในการคำตัดสินคดี ดังหมาย ฯลฯ แต่ต้องทำงานตามควร และอยู่ในระเบียบวินัย เมื่อต้นฤดูสภาพการเป็นปรปักษ์ต่อกันก็ต้องปล่อยให้เป็นอิสระและตั้งตัวกลับปิตุภูมิ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ (ค.ศ. ๑๙๔๙) ได้มีอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกชั้นใหม่ โดยใช้บังคับ

แก่บรรดากรณีสงครามที่โตมการประกาศหรือกรณีพิพาทกันด้วยอาวุธอย่างอื่นใด ซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างอัครภาคผู้ทำสัญญาต้องฝ่ายหรือกว่านั้นขึ้นไป แม้ว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะมีได้รับรองว่ามิได้สถานะสงครามก็ตาม

ตามอนุสัญญาซึ่งโดยคึกหมายคว้ามถึงบุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้ ซึ่งได้ตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายศัตรู คือ

(๑) ผู้ตั้งกักอยู่ในกองทัพของภาคคู่พิพาท รวมทั้งผู้ตั้งกักในมิตีเซียหรือหน่วยอาสาสมัครซึ่งเป็นส่วนของกองทัพเหล่านั้น (มิตีเซียแต่เดิมหมายถึงกองทหาร ต่อมาหมายถึงพลเรือนที่รวมตัวต่อสู้ป้องกันประเทศ ในสหรัฐหมายถึงชายอายุ ๑๗-๔๕ ซึ่งมีได้เป็นทหารแต่ร่วมตั้งกักอยู่ในหน่วยรักษาดินแดนหรือสำรองในกองทัพต่าง ๆ reserves)

(๒) ผู้ตั้งกักในมิตีเซีย และหน่วยอาสาสมัครอื่นใด รวมทั้งผู้ตั้งกักในขบวนต่อที่ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีระเบียบ ซึ่งเป็นของภาคคู่พิพาทและปฏิบัติการอยู่ภายในหรือภายนอกอาณาเขตของตนเอง แม้ว่าอาณาเขตนั้นจะถูยกยึดครองชยก็ตาม หากว่ามีมิตีเซียหรือหน่วยอาสาสมัคร รวมทั้งขบวนต่อที่ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีระเบียบเหล่านั้นได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ คือ

- (ก) มีผู้บัญชาตั้งการ อันเป็นบุคคลที่รับผิดชอบ สำหรับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
- (ข) มีเครื่องหมาย กำหนดไว้เด่นชัด สามารถจะเห็นได้ในระยะไกล
- (ค) ถืออาวุธโดยเปิดเผย
- (ง) ปฏิบัติการรบตามกฎหมายและประเพณีการสงคราม

(๓) ผู้ตั้งกักในกองทัพประจำซึ่งมีความสำคัญต่อรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ ทมิ ได้รับการรับรองจากประเทศที่กักกุม (Detaining Power)

(๔) บุคคลที่ รวมอยู่ แต่มิ ได้ตั้งกัก อยู่ในกองทัพนั้น โดยตรง เช่น พนักงานพลเรือนที่ตั้งกักอยู่ในพวกรบินประจำอากาศยานทหาร (military aircraft crews) ผู้ถือข่าวสงคราม ผู้รับเหมาดังเดิมียง ผู้ตั้งกักในหน่วยกรรมกร หรือในบริการต่าง ๆ ทรัพบิตชอบต่อองค์การของกองทัพ หากว่าบุคคลเหล่านี้ ได้รับขณัตจากกองทัพของตนได้รวมอยู่โดยกองทัพนั้น ออกนัตรประจำตัว ซึ่งมดกษณะคล้ายคดงกับแบบที่ไดผนวกไ้

(๕) บรรดาบุคคลประจำเรือ รวมทั้งนายเรือ คนนำร่องและผู้สีกหัดงานของบริษัทรือพานิชย์ และคนประจำอากาศยานพลเรือนของภาคคัพพิพาท ซึ่งมิได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติ ที่อนุเคราะห์คักงานตามบทบัญญัติอนแห่งกฎหมายระหว่างประเทศ

(๖) พลเมืองในอาณาเขตที่มี ใ้ถูกยึดครอง ซึ่งเมื่อศัตรูประชิดเข้ามา ได้ดมครใจเข้าจับอาวุธต่อต้านกองทหารที่บุกเขามานันโดยไม่มีเวลาจัดรวมกันเข้าเป็นหน่วยกองทหารประจำ หากว่าบุคคลเหล่านี้ถืออาวุธโดยเปิดเผย และเคารพต่อกฎแะประเพณีการสงคราม

บุคคลดังต่อไปนี้ จะต้องได้รับการปฏิบัติ ฐานเป็นเชลยศึกตามอนุสัญญาฉบับนี้คือ (๑) บุคคลที่ตั้งกักอยู่ หรือเคยตั้งกักอยู่ในกองทัพของประเทศที่ถูกยึดครอง หากว่าประเทศที่ยึดครองพิจารณาเห็นจำเป็นที่จะต้องกักกันไ้ โดยเหตุผลแห่งความสำคัญคักเช่นว่านนี้ แม้

ว่าแต่เดิม จะได้เคยปลดปล่อย บุคคลเหล่านั้น ได้ ในขณะที่การสู้รบกำลังดำเนินอยู่ภายนอกอาณาเขตที่ประเทศนั้นทำการยึดครองก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อบุคคลเหล่านั้น ได้พยายามที่จะเข้าร่วมในกองทัพของตนดังกล่าว ซึ่งกำลังทำการต่อสู้อยู่ แต่ไม่สามารรถเข้าร่วมได้ หรือในเมื่อบุคคลเหล่านั้น ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกตัวเพื่อทำการกักกัน

(๒) บุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดที่ได้รับบาดเจ็บในชั้น ซึ่งประเทศที่เป็นกลาง หรือประเทศที่มี ได้เป็นฝ่าย ในสงคราม ได้รับเข้าไว้ในอาณาเขตของตน และเป็นบุคคลซึ่งประเทศเหล่านั้นจัดต้องกักกันไว้ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ซึ่งความ ตาม มาตรา นี้ ไม่ กระทบกระเทือน ฐานะของ พนักงาน แพทย์ (medical personal) และอนุศาสนาจารย์ (chaplains)

อนุสัญญา นี้ มี ๑๕๓ มาตรา ประกอบกับภาคผนวกอีก ๕ ฉบับ กล่าวถึงการคุ้มครองโดยทั่วไปแก่เชลยศึก การจับกุมคุมขัง (captivity) การกักกันเชลยศึก (internment) ที่อยู่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพ การรักษาพยาบาลแพทย์ และอนุศาสนาจารย์ กิจการเกี่ยวกับศาสนา สติปัญญา และร่างกาย วินัย ชัยของเชลยศึก แรงงาน รายได้ทางการเงิน ความสัมพันธ์กับคนภายนอก ความสิ้นสุดแห่งการคุมขัง

นอกจากอนุสัญญาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกดังกล่าวแล้ว ยังมีอนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้ประดักภัยสงคราม ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๒๔๗๒ อีก ๓ ฉบับ คือ (๑) อนุสัญญาเจนีวา เพื่อให้ผู้บาดเจ็บ และ บ่อย ใช้ในกองทัพใน สันนามรบ มีสภาวะ ตื่น เช่น สัตถานที่ ทางการ

แพทย์ อากาศ และวัตถุ การขนส่งทางแพทย์ (๒) อนุสัญญาเจนีวา
 เพื่อให้ผู้ตั้งกักในกองทัพพลอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บป่วยไข้ และเรือ
 ต้องอับปางมีสภาพดีขึ้น (๓) อนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคล
 พลเรือนในเวลาสงคราม

๖. หลักเกณฑ์สำคัญในการยึดครองดินแดนของข้าศึก

หลักการยึดครองดินแดนซึ่งอยู่ภายใต้อธิปไตยของรัฐอื่น โดย
 อำนาจฝ่ายทหารนั้น เดิมบัญญัติอยู่ในสัญญาว่าด้วยกฎและธรรมเนียม
 การสงครามทางบก ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ.
 ๑๘๙๙) มาตรา ๔๓-๕๕

ต่อมา มีบัญญัติเพิ่มเติมในสัญญาเจนีวาว่าด้วยการ ป้องกัน
 บุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒
 (ค.ศ. ๑๙๔๙) มาตรา ๔๗-๗๘ (Geneva Convention relative to the
 protection of civilian persons in time of war)

การยึดครองดินแดน ข้าศึกนั้น อาจกระทำ โดยกองทัพ ของรัฐที่มี
 อำนาจอธิปไตยหรือโดยทหารของรัฐที่ไม่ได้มีการรับรองตามกฎหมาย
 (de jure)

การยึดครองเกิดขึ้นได้ในดินแดนของรัฐต่างประเทศ รวมทั้ง
 ดินแดนที่ไม่อยู่ภายใต้อธิปไตยของรัฐใดๆ (terra nullius)

การยึดครองโดยกำลังทหารนั้น อาจกระทำได้ในเวลาปกติ และ
 เวลาสงคราม มีการยึดครองดินแดนในสงครามทุกครั้ง เช่นกองทัพ
 เยอรมันเข้ายึดเบลเยียมใน ค.ศ. ๑๙๑๕-๑๙๑๘

แพทย์ อากาศ และวัตถุ การขนส่งทางแพทย์ (๒) อนุสัญญาเจนีวา
 เพื่อให้ผู้ตั้งกักในกองทัพพลอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บป่วยไข้ และเรือ
 ต้องอับปางมีสภาพดีขึ้น (๓) อนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคล
 พลเรือนในเวลาสงคราม

๖. หลักเกณฑ์สำคัญในการยึดครองดินแดนของข้าศึก

หลักการยึดครองดินแดนซึ่งอยู่ภายใต้อธิปไตยของรัฐอื่น โดย
 อำนาจฝ่ายทหารนั้น เดิมบัญญัติอยู่ในสัญญาว่าด้วยกฎและธรรมเนียม
 การสงครามทางบก ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ (ค.ศ.
 ๑๘๙๙) มาตรา ๔๓-๕๕

ต่อมา มีบัญญัติเพิ่มเติมในสัญญาเจนีวาว่าด้วยการ ป้องกัน
 บุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒
 (ค.ศ. ๑๙๔๙) มาตรา ๔๗-๗๘ (Geneva Convention relative to the
 protection of civilian persons in time of war)

การยึดครองดินแดน ข้าศึกนั้น อาจกระทำโดยกองทัพของรัฐที่มี
 อำนาจอธิปไตยหรือโดยทหารของรัฐที่ไม่ได้มีการรับรองตามกฎหมาย
 (de jure)

การยึดครองเกิดขึ้นได้ในดินแดนของรัฐต่างประเทศ รวมทั้ง
 ดินแดนที่ไม่อยู่ภายใต้อธิปไตยของรัฐใดๆ (terra nullius)

การยึดครองโดยกำลังทหารนั้น อาจกระทำได้ในเวลาปกติ และ
 เวลาสงคราม มีการยึดครองดินแดนในสงครามทุกครั้ง เช่นกองทัพ
 เยอรมันเข้ายึดเบลเยียมใน ค.ศ. ๑๙๑๕-๑๙๑๘

การที่กองทัพเข้าไปในดินแดนต่างประเทศโดยได้รับอนุญาตนั้น ไม่เรียกว่าเป็นการยึดครอง ต้องเป็นการเข้าไปครอบครองโดยอำนาจทหาร ทหารมีอำนาจเต็มเหนือดินแดนนั้น เห็นบุคคล เห็นทรัพย์สิน ดิน ตามแบบธรรมเนียมและกฎหมายระหว่างประเทศ

ผู้ยึดครองมีอำนาจควบคุมหรือดำเนินการปกครองพลเรือนโดยใช้ข้าราชการที่มีอยู่แล้ว หรือแต่งตั้งผู้อื่นแทน หรือเพิ่มเติมได้ และมีอำนาจตั้งอัตราราชการและเก็บภาษีอากรเอง มีอำนาจเรียกเกณฑ์ตั้งของ อาวุธยุทโธปกรณ์, การขนส่ง และเงินเพื่อใช้จ่ายในการทหาร ถ้าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของเอกชน ก็ต้องใช้ค่าทดแทนให้ นอกจากนี้มีอำนาจใช้อัตราภาษีของรัฐโดยยกเว้นทรัพย์สินทางศาสนา การกุศล, การศึกษา, ศิลปะ, และวิทยาคาสตร์

ผู้ยึดครองถูกจำกัดอำนาจในบางกรณี และมีหน้าที่ในบางกรณี กล่าวคือ ต้องรักษาความสงบเรียบร้อยและเคารพต่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในดินแดนนั้น ต้องให้วิศวกรสำรวจและดำเนินไปตามปกติ จะต้องไม่บังคับให้พลเรือนปฏิบัติกิจการใด ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติของเขา และจะบังคับให้พลเมืองปฏิบัติตามถ้าบานคนว่าจะภักดีต่อกองทหารที่เข้าไปยึดครองไม่ได้ จะต้องเคารพต่อชีวิตและทรัพย์สินของเอกชน และเสรีภาพในการค้าสนา จะตั้งโทษอาญาเป็นส่วนรวมแก่บุคคลหลายคนเนื่องจากการกระทำส่วนบุคคลไม่ได้ การรับจำคุกและเงินจะต้องออกไปรับให้เป็นหลักฐาน หนึ่ง ทรัพย์สินของเทศบาลจะถือเป็นของรัฐไม่ได้

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

นอกจากนี้ผู้ยึดครองมีอำนาจเต็มในทางนิติบัญญัติ, ทางบริหาร และทางตุลาการ ออกคำสั่งควบคุมการมีอาวุธ, การข่มขู่ลงโทษ และการคมนาคมทุกชนิด มีอำนาจควบคุมการค้าทางแพ่งและอาญา และยิ่งกว่านั้นยังมีอำนาจเต็มทั้งในทางการตำรวจ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และของกองทหารที่เข้าไปยึดครอง

ความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างผู้ยึดครองและพลเมือง แตกต่างกันไปมาก ในบางกรณีอาจเข้าเกี่ยวข้องกับปกครองและการดำเนินชีวิตของพลเมืองเพียงเล็กน้อย เนื่องจากความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ในบางกรณีก็อาจต้องกระทำอย่างรุนแรงโดยเหตุที่ได้มีการสู้รบอย่างหนัก มีการใช้กฎอัยการศึก

การยึดครองบางครั้งก็ก่อให้เกิดความชื่นชมในความสัมพันธ์ระหว่างชาติไปหลายๆ ปี ในบางรายก็ไม่มีผลกระทบกระเทือน และในบางกรณีก็ก่อให้เกิดความสับสนหนักหน่วงระหว่างรัฐทั้งสอง

การยึดครองสิ้นสุดลงเมื่อถอนทหารออกไป หรือเมื่อผู้ยึดครองหมดอำนาจลง การยึดครองเป็นการเล็งอันตรายอยู่ถ้าไม่มีสัญญาผูกมัด เพราะต้องอาศัยแต่กำลังทหารอย่างเดียว อนึ่ง เมื่อสงครามสิ้นสุดลงอำนาจยึดครองก็หมดลงตามกฎหมาย เว้นแต่จะมีสัญญากำหนดเป็นอย่างอื่น

การยึดครองในเวลาปกติมิได้เพื่อประโยชน์ในทางการเมือง เช่น เพื่อต้องการผลบางอย่างในทางการเมือง เพื่อช่วยเหลือรัฐอื่น เพื่อยุทธศาสตร์ เพื่อปฏิบัติตามสัญญา เพื่อให้ใช้ค่าเสียหาย เช่น ฝังระเบิด

ยึดจับทิวรี ในกรณีเช่นนี้ไม่มีหลักกฎหมายโดยตรง แต่ต้องใช้หลัก
ในเวลาสงครามโดยอัตโนมัติ

ส่วนสัญญาเงินตรา ค.ศ. ๑๙๕๑ ว่าด้วยดินแดนที่ถูกยึดครองมี
หลักดังต่อไปนี้

๑. บุคคลในดินแดนที่ถูกยึดครองจะไม่ต้องถูกตัดรอนสิทธิ
ต่างๆตามสัญญานั้น เนื่องจากการยึดครองหรือข้อตกลงระหว่างเจ้า
พนักงานผู้ยึดครองและผู้ถูกยึดครอง

๒. บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติตามดินแดนที่ถูกยึดครองอาจที่จะออกไป
ไปจากเขตดินแดนนั้น

๓. ห้ามมิให้กวาดต้อนหรือเนรเทศบุคคลออกไปจากดินแดนที่
ถูกยึดครอง ส่วนการอพยพเพื่อประโยชน์ในการรบอาจกระทำได้

๔. ผู้ยึดครองต้องสนับสนุนช่วยเหลือสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวกับ
การเลี้ยงดูและการศึกษาของเด็ก

๕. ผู้ยึดครองจะบังคับบุคคลในเขตยึดครองให้เข้าทำงานใน
กองทัพของตนไม่ได้ และห้ามมิให้ดำเนินการรับผู้อาวุโสมัครเข้าเป็น
ทหารในกองทัพของตน ห้ามมิให้บังคับบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีทำ
งานใดๆ ที่จะบังคับบุคคลอายุสูงกว่านั้นเฉพาะแต่ในงานที่เกี่ยวกับ
ความจำเป็นของกองทัพในการยึดครองเท่านั้น ห้ามมิให้ทำงาน
เกี่ยวกับการปฏิบัติทางทหารโดยตรง คนงานต้องได้รับค่าจ้างสมควร
กับงาน ต้องกระทำตามกำลังแรงของแต่ละคน ต้องปฏิบัติตาม
กฎหมายว่าด้วยคนงานของประเทศนั้น และห้ามมิให้ทำสัญญาหรือ
ข้อตกลงเป็นอย่างอื่น

๖. ห้ามมิให้ทำลายทรัพย์สินของเอกชน ของรัฐ ของสังคม
เว้นแต่จำเป็นจริงๆ เกี่ยวกับการยุทธ

๗. ผู้ยึดครองต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นช่วยเหลือกิจการ
แพทย์ โรงพยาบาล การสาธารณสุข และการอนามัย

๘. ผู้ยึดครองจะใช้โรงพยาบาลพลเรือนได้ชั่วคราว และเป็น
การควบคุมเพื่อรักษาทหารเจ็บป่วยเท่านั้น และต้องดูแลให้ประชาชน
พลเมืองได้รับการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี

๙. ผู้ยึดครองต้องอนุญาตให้มีการปฏิบัติศาสนกิจตามปกติ

๑๐. ผู้ยึดครองต้องช่วยเหลือประชาชนพลเมืองที่ขาดแคลน
เครื่องอุปโภค บริโภคโดยวิธีทางใดๆ เช่น จากสภากาชาดและองค์
การอื่นๆ

๑๑. ผู้ยึดครองต้องยอมให้สภากาชาดดำเนินกิจการตามหลัก
ของสภากาชาดสากลรวมทั้งองค์การอื่นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือ
ทำนองเดียวกัน

๑๒. กฎหมายอาญาที่ใช้ก่อนในดินแดนถูกยึดครอง คงใช้
ได้ต่อไป แต่ผู้ยึดครองมีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิก ในเมื่อมีความจำเป็น
จริงๆ เกี่ยวกับความมั่นคงของผู้ยึดครอง คำสั่งหลายคำสั่งดำเนินการ
พิจารณาต่อไปตามกฎหมายดังปกติ

ผู้ยึดครองมีอำนาจจัดการปกครองประชาชนพลเมืองเพื่อรักษา
ความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง และการคมนาคมของผู้ยึดครอง

๑๓. กฎหมายอาญาที่ผู้ยึดครองใช้บังคับ จะมีผลต่อเมื่อได้
ประกาศเป็นภาษาพื้นเมืองให้ประชาชนทราบแล้ว และต้องไม่มีผล
บังคับย้อนหลัง

๑๔. ถ้ามีผู้ละเมิดกฎหมายอาญาที่ออกใช้โดยผู้ยึดครอง ต้องตั้งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลพลเรือนในประเทศที่ถูกยึดครอง การอุทธรณ์ก็ต้องให้ศาลอุทธรณ์ในประเทศที่ถูกยึดครองพิจารณาพิพากษา

๑๕. ศาลจะต้องใช้กฎหมายที่ใช้อยู่ก่อน เกิดคดีตามหลักกฎหมายทั่วไป อาญาที่จะลงก็ต้องตามสมควรแก่ความผิด โดยคำนึงว่าจำเลยมิใช่เป็นผู้สัญชาติของผู้ยึดครอง

๑๖. ผู้อยู่ในเขตยึดครอง ซึ่งกระทำผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของผู้ยึดครอง โดยมีได้ทำร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายของผู้ซึ่งเข้าไปทำการยึดครองหรือเป็นการก่อกวนร้ายไม่ร้ายแรง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินซึ่งไม่เสียหายมากนัก และได้รับอนุญาตจำคุกธรรมดาตามสมควรแก่ความผิด

โทษอาญาที่ผู้ยึดครองบัญญัติขึ้นดังกล่าวในข้อ ๑๓, ๑๔ ข้างเป็นโทษประหารชีวิตเฉพาะความผิดฐานล่อลวง หรือการทำลายทรัพย์สินที่ใช้ในการทหารของผู้ยึดครอง และความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในเขตยึดครองกับบัญญัติโทษประหารชีวิตด้วย แต่จะลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้ทรมอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีไม่ได้

๑๗. เวลาที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวระหว่างลอบลั่น ต้องถูกห้ลออกจากกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษา

๑๘. ผู้อยู่ในเขตยึดครองจะไม่ต้องถูกจับ ถูกฟ้อง หรือลงโทษโดยผู้ยึดครอง เนื่องการกระทำหรือความเห็นก่อนการยึดครอง

๑๙. ศาลของผู้ยึดครองจะต้องใช้วิธีพิจารณาความอาญาตามปกติ

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

จำเลยที่ถูกฟ้องโดยผู้คัดกรอง จะต้องได้รับคำแนะนำฟ้องเป็นของตนเอง และอาจต้องได้รับการพิจารณาโดยเร็วที่สุด

๒๐. จำเลยที่มีสิทธิเข้ามาเข้าดับมัติขอตั้งทนายความเอง มัติขอทางทนายความได้ โดยเสรี เพื่อเตรียมการสู้คดี

ถ้าหากจำเลยหาทนายความไม่ได้ ผู้คัดกรองต้องจัดหาทนายความให้ตลอดจนล่ามด้วย

๒๑. จำเลยมีสิทธิขอทนายคนคำพิพากษาคัดชั้นตนได้

๒๒. ผู้แทนของผู้คัดกรองมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ เว้นแต่คดีที่ต้องพิจารณาลับ (in camera)

ต้องส่งคำแนะนำคำพิพากษาของศาลให้ประหารชีวิต หรือให้จำคุกตลอดไป ให้ผู้คัดกรองทราบโดยเร็วที่สุด

๒๓. ผู้ถูกพิพากษาให้ประหารชีวิตมีสิทธิร้องขออภัยโทษหรือลดโทษ

คำพิพากษาให้ประหารชีวิตจะบังคับคดีได้ ต่อเมื่อเวลาล่วงไปแล้วหกเดือน นับแต่วันที่ผู้คัดกรองได้ทราบการยืนยันคำพิพากษาอันเด็ดขาดแล้ว

กำหนดเวลาหกเดือนนี้อาจลดลงได้เฉพาะกรณีรีบด่วนเกี่ยวกับการคุกคามต่อความมั่นคงของผู้คัดกรอง

๒๔. ผู้ถูกพิพากษาให้จำคุกจะต้องถูกคุมขังอยู่ในดินแดนของประเทศที่ถูกคัดกรอง ต้องได้รับอาหาร และการปฏิบัติทางสุขภาพให้เหมือนมนุษย์ ต้องได้รับการรักษาพยาบาลการปฏิบัติศาสนกิจ

สัตว์ต้องถูกแยกคมซึ่งต่างหาก และภายใต้การควบคุมของสัตว์
ผู้เยาว์จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

๒๕. จำเลยผู้ถูกฟ้องหรือลงโทษทางอาญาในเขตยึดครองนั้น
จะต้องถูกส่งมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ถูกยึดครองในขณะที่เลิกการยึด
ครอง

๒๖. เมื่อผู้ยึดครอง พิจารณาเห็นเป็นความจำเป็นเพื่อรักษา
ความมั่นคง อาจกำหนดให้บุคคลใดๆ อยู่ในเขตที่มีกำหนดก็ได้ โดย
ต้องปฏิบัติตามสัญญา โดยอนุโลม ผู้ถูกกำหนดให้อยู่ในเขตนั้นมีสิทธิ
อุทธรณ์ได้

การยึดครองประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ต่อ
มากมีการยึดครองตามข้อตกลงที่เมืองปอตสดัมเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม
ค.ศ. ๑๙๔๕ และนโยบายของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งตั้ง
ไปยังผู้บัญชาการทหารสูงสุด แห่งกองทัพพันธมิตร Supreme Com-
mander for the Allied Powers (S.C.A.P.) ขณะนั้นได้แก่นายพลแมค-
อาเธอร์ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ และ ๘ พฤศจิกายน ค.ศ.
๑๙๔๕ โดยได้รับความเห็นชอบจากบรรดาชาติพันธมิตรที่ทำการร่วม
รบ คือ ฮอลแลนด์, แคนาดา, จีน, ฝรั่งเศส, อินเดีย, เนเธอร์แลนด์,
นิวซีแลนด์, ฟิลิปปินส์, รัสเซีย, อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา
ข้อตกลงเมือง Potsdam ในเยอรมันนี้ เรียกกันตามธรรมดาว่า "Big
Three" ระหว่างสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสหภาพโซเวียต ทำเมื่อ
เยอรมันนี้แพ้สงครามแล้ว เป็นข้อตกลงต่างๆ ทางการเมืองและการ
ทหารเกี่ยวกับการยอมแพ้และการเข้ายึดครองเยอรมัน

ดังกล่าวแล้วมีความสำคัญเกี่ยวกับการทหารว่า นโยบายให้ทำการยึดครองประเทศญี่ปุ่น ภายใต้บังคับบัญชาของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งแต่งตั้งโดยสหรัฐอเมริกาให้ปลดอาวุธ ดับเลิกกิจการทางทหารทั้งหมด เลิกตำรวจลับ ให้มอบกิจการทางทหารทั้งหมดแก่พันธมิตร ให้ควบคุมตัวนายทหารชั้นผู้ใหญ่ไว้ก่อน ให้จับกุมห้องร้องอาชญากรรมสงครามต่อศาล เพื่อลงโทษตามความผิด

ในทางเศรษฐกิจให้เลิกล้มการช่วยเหลือกิจการทหาร เช่น ห้ามมิให้ผลิตหรือมีได้ หรือใช้อาวุธยุทโธปกรณ์ตัดต่อจนวัตถุอื่น ๆ ที่สามารถใช้ในการทหารได้ รวมทั้งเรือและเครื่องบิน, ห้ามทำการค้นคว้าศึกษา กิจการเกี่ยวกับการทหาร นโยบายดังกล่าวแล้ว ให้ทำการสนับสนุนการเศรษฐกิจอาชีพต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรม, กสิกรรม, และอนุญาตให้ทำการค้าขายระหว่างประเทศได้

สำหรับการคลังนั้น ให้อยู่ในความควบคุมของผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ทรัพย์สินส่วนตัวพระมหากษัตริย์นั้น ไม่อยู่ในข่ายยกเว้นเมื่อมีความจำเป็นเกี่ยวกับทางปฏิบัติในการยึดครอง

หลักนโยบายในการยึดครองลงวันที่ ๘ พ.ย. ๑๙๔๕

๑. ดินแดนญี่ปุ่น ที่พันธมิตรเข้ายึดครองได้แก่เกาะใหญ่ ๔ เกาะ คือ ฮอกไกโด (เยโซะ) ฮอนชู, กิวกู, ชิโกกุ, กับเกาะเล็ก ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงประมาณ ๑,๐๐๐ เกาะ รวมทั้งเกาะตึมิยะด้วย

๒. การเมือง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีอำนาจเต็มในการยึดครองตามกฎหมายระหว่างประเทศและมีอำนาจกระทำการทุกอย่างที่สมควรในการยอมแพ้ครั้งนี้ และปฏิบัติการให้เป็นไปตามปฏิญญาปอตด์ัมทุกประการ

ถ้าไม่มีความจำเป็นจริง ๆ ก็ไม่ควรตั้งรัฐบาลทหาร ควรทำการใช้อำนาจผ่านพระเจ้าจักรพรรดิญี่ปุ่น หรือรัฐบาลญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์สำคัญในการยึดครองญี่ปุ่นก็เพื่อมิให้ญี่ปุ่นทำการคุกคามสันติภาพและความมั่นคงของโลก ดังนั้นจึงให้เป็นชาติตั้งมั่นอยู่ในความสงบสุขเช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ จึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องสำรวจการเศรษฐกิจ, อุตสาหกรรม, การคลัง, การสังคม, และการเมือง แล้วรายงานให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาทราบ

๓. การตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ให้ติดต่อกับพระเจ้าจักรพรรดิเพื่อตั้งกองทัพอเมริกันให้หยุดรบ และปลดอาวุธ ให้เข้ายึดครองนครหลวงโตเกียว และเมืองอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ถ้ามีการขัดชนกให้ดำเนินการตามสมควรได้ทันที

ให้ดำเนินการแยกการปกครองดินแดนต่อไปนี้ออกต่างหากจากรัฐบาลญี่ปุ่น คือ ๑. เกาะต่าง ๆ ในแปซิฟิก ซึ่งได้มาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ๒. แมนจูเรีย, ฟอร์โมซา, และเป็ดคาโตเรส ๓. เกาหลี ๔. การราฟุโตะ และ ๕. ดินแดนอื่น ๆ ซึ่งจะแจ้งภายหลัง

ให้ทหารปฏิบัติต่อประชาชนชาวญี่ปุ่น ให้มีความเชื่อถือไว้วางใจสหรัฐอเมริกาและสหประชาชาติ

ให้กราบทูลพระเจ้าจักรพรรดิ เพื่อให้ทรงยกเลิกกฎหมายต่างๆ ที่ขัดต่อการปฏิบัติตามปฏิญญาปอตด์ัม หรือขัดต่อการดำเนินการยึดครอง

อนุมติให้จัดตั้งศาลทหารชั้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่างๆ ที่ละเมิดต่อการดำเนินการยึดครอง และดูแลให้ศาลญี่ปุ่นดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งกองทัพที่เข้าไปยึดครอง

เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนของสหรัฐอเมริกาจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับกรยึดครอง เว้นแต่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะตั้งเป็นอย่างอื่น

๔. การปกครอง คงให้ดำเนินการปกครองทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และเทศบาลไปตามปกติ แต่ถ้ามีความจำเป็นก็ให้ตั้งปฏิบัติการตามสมควรได้

ห้ามมิให้ผู้ที่เคยแสดงตนเป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ ทำหน้าที่สำคัญในกิจการของรัฐ หรือของเอกชน

ตำแหน่งสำคัญๆ เช่น คณะรัฐมนตรีหรือองคมนตรีนั้น จะต้องประกอบด้วยบุคคลที่ไว้วางใจได้ว่าจะสนับสนุนการปกครอง ให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย ให้เลิกกระทรวงเอเซียใหญ่ตะวันออก กระทรวงทหารเรือ กระทรวงกลาโหม ในระหว่างปลดอาวุธ และปลดปล่อยทหาร

ให้สนับสนุนการปกครอง และนโยบายของชาติ

ให้ศาลแพ่ง และศาลอาญาญี่ปุ่น ดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีไปตามปกติ ภายใต้การดูแลของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ถ้าผู้พิ-

พากษานผู้ใดไม่ร่วมมือในการยึดครองก็ให้ย้ายไปเสียจากหน้าที่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีสิทธิคัดค้านคำพิพากษาใดๆ ที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการยึดครอง

ให้ดำเนินการควบคุมกิจการตำรวจดับ โดยเฉพาะสืบสวนการตั้งสมาคมลับ

ให้เลิกตั้งสมาคมการเมืองต่าง ๆ

ให้รัฐบาลญี่ปุ่นเรียกทูดานทูต ซึ่งส่งไปยังประเทศต่าง ๆ กัดับทรัพย์สินต่างๆ ของสมาคมการเมืองนั้นให้ถือว่าไม่ใช่ทรัพย์สินของเอกชน ถ้าเป็นบัญชีให้ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของรัฐ

๕. การปลดปล่อยทหาร ให้ทำการปลดอาวุธหน่วยทหารทุกหน่วยรวมทั้งตำรวจทหาร (แคมเป) หน่วยทหารอาสาสมัครโดยมิให้ถือเป็นเขตกิจการปลดอาวุธให้กระทำโดยผู้บังคับบัญชาทหารญี่ปุ่นเอง

ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุดมีอำนาจยึด หรือทำลายอาวุธ, เรือ, และยุทธภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งเครื่องบิน ซึ่งใช้ในกิจการพดเรือ และให้หยุดการก่อสร้างวัตถุต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว

๖. การจับและควบคุมบุคคลบางจำพวก ให้ทำการจับกุมบุคคลโดยข้อหาอาชญากรรมสงครามโดยด่วน ดังต่อไปนี้

๑. สมาชิกสภากลาโหม, สภากองทัพบก, สภากองทัพเรือ, นายทหารเสนาธิการทหารบก และทหารเรือ

๒. นายทหารตำรวจ

๓. บุคคลสำคัญในสมาคมลับ
๔. บุคคลอื่น ๆ ที่สงสัยว่าเป็นอาชญากรสงคราม
๕. บุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือการรุกราน เช่น ในวงการปกครอง การเศรษฐกิจ การเงิน และอื่น ๆ
๖. ตั้งเกิดความเคลือบไหวของบุคคลดังกล่าวแล้ว
๗. ชาติต่าง ๆ (เว้นแต่ญี่ปุ่น) ซึ่งร่วมมือกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ ๒ (บุลแกเรีย, ฟินแลนด์, เยอรมัน, ฮังการี, อิตาลี, รัมเนีย, และ ประเทศไทย นั้น ให้ทำบัญชีรายชื่อและสอบสวนได้ และอาจควบคุมตัวไว้ได้ตามความจำเป็น ส่วนคณะทูตานุทูตของประเทศดังกล่าวแล้ว ก็ให้บ่งกันรักษาความปลอดภัย
๘. ให้รักษาทrophyดินต่าง ๆ ของบุคคลดังกล่าวแล้วไว้
๙. เชลยศึกและบุคคลต่าง ๆ
 ๑. ให้ดูแลเชลยศึกให้อยู่ในฐานะที่ดี
 ๒. บุคคลดังกล่าวที่เบียดเบียนให้ทำบัญชีไว้
 ๓. คนชาติอเมริกันที่เป็นพลเรือน ซึ่งถูกควบคุม หรือที่มีอยู่ในญี่ปุ่นนั้นทำการสอบสวนโดยละเอียด หรืออาจจับฐานเป็นอาชญากรสงครามก็ได้ ทำนองเดียวกับบุคคลในสหประชาชาติอื่น ๆ ที่สงสัย
 ๔. ให้ถือว่าชนชาติเกาหลี และจีนฟอร์ โมซาเป็นผู้มีอิสรภาพไม่ให้ถือว่าเป็นชนชาติ "ญี่ปุ่น"
 ๕. ให้ดำเนินการบ่งกันรักษาทrophyดินของสหประชาชาติ

๘. กิจการเกี่ยวกับการเมือง

๑. ห้ามมิให้ โฆษณากิจการทหาร และให้เด็กการด้นับดุน
ดัตช์ซินโต

๒. ให้ควบคุมการคมนาคมของพลเรือน รวมทั้งลงเมตต์ ฉิชุ, ไทรศัพท, ไทรเดช, ภาพยนต์ และหนังสือพิมพ์ พอดสมควรตามความ
จำเป็นทางทหาร แต่ให้อนุญาตให้มีการแสดงความคิดเห็นได้ตาม
ระบอบประชาธิปไตย

๓. ให้ควบคุมพรรคการเมือง และสมาคมต่าง ๆ

๔. ให้ด้นับดุนแรงงาน, อดุด้าหกรรม และกตกรรม

๕. ให้มีเสรีภาพในการถือศาสนา ความคิดเห็น, การพูด,
การโฆษณา, และการชุมนุม โดยไม่ขัดแย้งกับการยึดครอง

๙. การศึกษา ศิลป และอาชีพ

๑. ให้เปิดการศึกษาต่อไปโดยไม่ชักช้า

๒. ให้หาหลักฐานรายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน, อดุด้าหกรรม,
หัตถกรรม, และธุรกิจของรัฐบาล, องค์การกึ่งรัฐบาล และสมาคม
ที่สำคัญ ๆ

๓. ให้พยายามรักษาวัดถุทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม
และทางศาสนา

๑๐. การเศรษฐกิจ

๑. เลิกส้าดงคราม

๒. ทำลายความสามารถทางเศรษฐกิจ ที่จะก่อให้เกิดกำลังทางอาวุธ
๓. ปรับปรุงกิจการที่จะทำให้ญี่ปุ่นมีความเจริญในทางสงบสุข และวิถีทางประชาธิปไตย
๔. ดำเนินการให้ญี่ปุ่นสามารถกลับเป็นชาติที่ทำการค้าขายโดยความสงบ

๑๑. การเงิน

๑. อาจขอให้เจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นจัดหาเงินเยนให้พอกับค่าใช้จ่ายในการยึดครอง และถ้าจำเป็นก็อาจใช้เงินเยนทหาร (Military yen type B) ซึ่งใช้แทนเงินเยนและแลกเปลี่ยนกันได้ และให้ประกาศอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์และเยน
๒. อาจมีธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ช่วยเหลือการตั้งคราม
๓. อาจห้ามการจ่ายเงิน ดังต่อไปนี้
 - ก. บ้านานูทหาร
 - ข. บ้านานูอื่น ๆ ที่เห็นสมควร
๔. ให้ปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่กีดกันชนต่างชาติ
๕. อาจยึดทองคำ, เงิน, ทองขาว, หลักทรัพย์ธนบัตร จากสถาบันการเงินต่างๆ เครดิต, ตั๋วเงิน, และหลักทรัพย์ต่างๆ ของรัฐบาลญี่ปุ่น และมีอำนาจควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราทั้งหมด.

๗. การปฏิบัติต่อเชลยศึก

Grotius อธิบายว่าในสมัยนั้นกฎหมายระหว่างประเทศยอมให้
เอาเชลยศึกเป็นทาส ต่อมาก็มีการเรียกค่าไถ่ ต่อมาสมัยศตวรรษที่
๑๙ ได้มีการประชุมที่กรุงบรัสเซล เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๔ เพื่อปรับปรุงสภาพ
ของเชลยศึกให้ดีขึ้น อนุสัญญากรุงเฮก และครั้งที่สองได้รวมหลักตั้ง
กตั้งแต่วันไว้ด้วย

อนุสัญญากรุงเฮกวางหลักใหญ่ไว้สองประการ คือ เชลยศึก
อยู่ในอำนาจของรัฐบาลที่เป็นศัตรู มิใช่อยู่ในอำนาจของบุคคลหรือ
หน่วยบุคคลที่เป็นผู้จับกุมและจะต้องได้ รับการปฏิบัติตามมนุษยธรรม
ได้รับควบคุมครองจากการกระทำรุนแรงการดูหมิ่น การเย้ยหยัน
จากประชาชน การแก้แค้น

เชลยศึกมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในร่างกายและเกียรติยศ
สตรีเชลยศึกจะได้รับการปฏิบัติอันควรแก่เพศ

บรรดาเชลยศึกย่อมทรงไว้ซึ่งเสรีภาพแห่งตน เยี่ยงพลเมือง
ตามกฎหมายโดยสมบูรณ์

๘. การติดต่อระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และที่สองได้มีการติดต่อกันระหว่างผู้
เป็นฝ่ายในสงคราม ฝ่ายตัวแทนของชาติที่เป็นกลางในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับข้อตกลงต่าง ๆ ในการสู้รบ ฐานะของคนต่างด้าวที่เป็นศัตรูและคำ
ประท้วง

ส่วนการติดต่อกันเองโดยตรง เช่น สงคราม ผู้เชิญสงครามมีสิทธิ
 กู้มกันเป็นพิเศษ สัญญากรุงเฮกขยายสิทธินี้ออกไปยังทหารแตร ทหาร
 ต่กลอง ฯลฯ

การตกลงในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ กระทำกันได้เองระหว่างผู้เป็น
 ฝ่ายสงครามตกลงเป็นทางการนั้น กระทำได้ ๓ วิธี คือ Cartels,
 Capitulations, และ Armistice.

Cartels เป็นการตกลงระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามเพื่อความ
 มุ่งหมายต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อแลกเปลี่ยนเชลยศึก

Capitulations เป็นการยอมแพยกทนน บ้อม หรือหน่วยทหาร
 ให้แก่ข้าศึก ถ้าการยอมแพ้มีการปฏิบัติเกินขอบเขตที่ตกลงกันก็เรียก
 ว่า Sponsions.

การพักรบ suspension of arms เป็นการตกลงระหว่างผู้บังคับ
 บัญชาทหารเป็นการพักรบชั่วคราว เพื่อเก็บศพและผู้บาดเจ็บ
 armistice หรือ Truce เป็นการตกลงหยุดยาดและเพื่อความประสงค์
 สำคัญแต่ยังมีไว้เป็นการสิ้นสุดสงคราม การสิ้นสุดหรือเลิกสงคราม
 อย่างแท้จริงเป็น Termination of War ตาม Treaty of Peace

๕. การตอบแทนการละเมิดกฎหมายว่าด้วยสงคราม

ถ้ามีผู้ละเมิดกฎหมายแห่งการทำสงคราม ทางแก้ก็คือการตอบ
 แทนแก้แค้น reprisals, retaliation.

บทที่ ๓๐

กฎหมายว่าด้วยการสงครามทางเรือ

๑. ที่มาของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการสงครามทางเรือถือหลักทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยสงครามทางบก แต่นักนิติศาสตร์เห็นว่าควรแยกศึกษาเพื่อความเหมาะสม เพราะมีปัญหาเฉพาะและมีหลักเกณฑ์บางประการที่ไม่ใช่ในการสงครามทางบก การประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔ ไม่สามารถวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำสงครามทางเรือโดยทั่วไปได้ คงทำได้แต่อนุสัญญาพิเศษ การสงครามทางเรือจึงต้องใช้ธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติมา

๒. พลรบที่ชอบด้วยกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับพลรบที่ชอบด้วยกฎหมายในการสงครามทางทะเลเช่นเดียวกับสงครามทางบก ตั้งแต่สมัยก่อนจนถึง ค.ศ. ๑๘๕๖ ผู้เป็นฝ่ายในสงครามอาจรับเรือของเอกชนที่อาสาเข้ามาทำสงครามร่วมกับเรือรบ เมื่อรัฐยินยอมรับเรือเหล่านี้เข้าช่วยกองทัพเรือแล้ว รัฐก็ออกหนังสือรับรอง (letter of marque) เรือเหล่านี้เรียกว่า privateers ซึ่งอาจรวมทั้งเรือเอกชนของรัฐที่เป็นฝ่ายในการสงคราม และเรือของชาติที่เป็นกลางด้วย ต่อมาได้มี Declaration of Paris ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ค.ศ. ๑๘๕๖ ใจความว่า “เนื่องจาก Privateers ในการสงครามก่อความยุ่งยากมากมาย จึงให้ยกเลิกเสีย ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป”

ในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ เกิดปัญหาการใช้เรือสินค้าเพื่อการสงคราม ถ้ารัฐบาลยึดเรือสินค้ามาประจำกองทัพเรือให้อยู่ภายใต้วินัยเคร่งครัดของกองทัพเรือ ก็ย่อมจะกล่าวหาว่าเป็น privateering ไม่ได้, ฉะนั้นมหาอำนาจต่างๆ จึงทำความตกลงกับบริษัทเดินเรือเพื่อนำมาใช้ในเวลาสงคราม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางกฎหมายของเรือเหล่านี้ ฉะนั้นอนุสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๗ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงเรือสินค้าเป็นเรือรบ จึงระบุเงื่อนไขต่างๆ ในการเปลี่ยนแปลงเรือชนิดนี้เช่นจะไม่ใช้ระบบ privateering - เพราะปราศจากวินัย และความรับผิดชอบ เรือสินค้าที่เปลี่ยนเป็นเรือรบจะไม่มีสิทธิและหน้าที่เช่นเรือรบ เว้นแต่จะอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมและความรับผิดชอบของรัฐที่เรือนั้นชักธง ต้องมีเครื่องหมายภายนอกว่าเป็นเรือรบ ผู้บังคับการเรือต้องเป็นนายทหารประจำการ คนประจำเรือต้องอยู่ในวินัยทหาร ต้องเคารพกฎหมายและประเพณีการสงคราม และต้องประกาศในทะเบียนเรือรบด้วย (navy-list)

นอกจากเรือรบก็มีเรือสินค้าที่ติดอาวุธเพื่อบังคับตัวโดยคงเป็นเรือสินค้าตามเดิม เพราะมีประเพณีมานานแล้วว่า เรือสินค้าได้รับอนุญาตให้ติดอาวุธเพื่อบังคับการโจมตีและป้องกันมิให้ถูกจับในทะเลหลวง ถ้าไม่สามารดยับยั้งการโจมตีได้ คนประจำเรือก็อาจถูกควบคุมในฐานะเป็นเชลยศึก ส่วนผู้โดยสารไม่อยู่ในฐานะเช่นนั้น แต่จะเรียกค่าเสียหายใดๆ มิได้ เรือสินค้าติดอาวุธจะเป็นฝ่ายรุกรานมิได้ ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๙ ก็ได้เลิกวิธีติดอาวุธดังกล่าวแล้ว เนื่องจากการเลิก

ระบบ privateering ต่อมาก็มีเรือใต้น้ำใช้ในการสงคราม ปัญหาเรื่อง
สิทธิของเรือสินค้าที่ติดอาวุธก็เกิดขึ้นมาอีก

สำหรับเรือใต้น้ำ (submarines) ถือว่าเป็นเรือรบที่ชอบด้วย
กฎหมาย ทำการโจมตีข้าศึกได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมองไม่เห็น หรือได้-
สอดเข้าไปยังท่าเรือของข้าศึก

เมื่อเรือใต้น้ำแผดชนมา เรือสินค้าก็มีสิทธิใช้อาวุธทุกอย่างเท่า
ที่มีอยู่ ทั้งนี้มีปัญหา ๒ ประการคือ (๑) เรือสินค้าจะติดอาวุธเหมือน
สมัยก่อนแต่ละต่อลุ่มให้ถูกจับกุมได้หรือไม่ (๒) เรือใต้น้ำจะต้องตั้งให้
เรือสินค้ายอมให้จับก่อนที่โจมตี เช่นเดียวกับที่ใตปฏิบัติมาก่อนมีเรือ
ใต้น้ำหรือไม่ การให้คำเตือนก่อนยอมทำให้เรือใต้น้ำหมดสมรรถภาพ
เป็นการจำเป็นสำหรับเรือใต้น้ำที่จะต้องสอดเข้าใกล้ข้าศึกโดยมิให้รู้ตัว
ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เยอรมนีอ้างว่าเรือสินค้าติดอาวุธที่ขัดขวาง
เรือรบเยอรมันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศ แต่อังกฤษได้
ตั้งให้ผู้บังคับการเรือ ทำการต่อต้านและต่อสู้อเรือใต้น้ำเพราะเรือใต้น้ำ
ไม่เคยให้คำเตือนก่อนยิงตอร์ปิโด

เรือสินค้าไม่ติดอาวุธจะแล่นชนเรือใต้น้ำได้หรือไม่ เมื่อวันที่ ๒๘
กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ รัฐบาลเยอรมันได้ประกาศการประหารชีวิต
Captain Fryatt ผู้บังคับการเรือที่ไม่ติดอาวุธของอังกฤษชื่อ Brussels
ซึ่งพยายามชนเรือใต้น้ำเยอรมันในขณะที่ได้ตั้งให้เรืออังกฤษหยุด เมื่อ
วันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๖ Captain Fryatt ถูกจับและถูกลงโทษประ-
หารชีวิต โดยเหตุผลว่ามีใช้พลรบได้กระทำอันเป็นศัตรูต่อเรือรบ

เยอรมัน และมีความผิดฐาน *Franchise* ในทะเล รัฐบาลอังกฤษแถลง
 ว่าเป็นการกระทำอันป่าเถื่อน ผ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศและ
 ขรรณนิยมในการทำสงคราม คดีนี้ *Captian Fryatt* รับผิดชอบต่อคดีเยอรมัน
 ว่า ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของรัฐบาลอังกฤษ

คำแปลภาคยานุวัติสาร

รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง การต่างประเทศ ผู้ลงนาม ข้างล่างนี้
 และได้รับอำนาจเพื่อการนี้แล้ว ขอแถลงโดยหนังสือฉบับนี้ว่า รัฐบาล
 สยามยอมเข้าเป็นภาคีในระเบียบข้อบังคับบางข้อเกี่ยวกับการปฏิบัติ
 ของเรือได้นำแกเรือค้าขายในยามสงคราม ซึ่งมีบัญญัติไว้ในบันทึกวาจา
 ที่ได้ลงนาม ณ กรุงลอนดอนเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๒ ดังมี
 ข้อความต่อไปนี้

“(๑) ในการปฏิบัติต่อเรือค้าขายนี้ เรือได้นำต้องกระทำตาม
 หลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งใช้บังคับแกเรือบนพื้นน้ำ

(๒) เฉพาะอย่างยิ่ง เรือรบจะเป็นเรือรบบนพื้นน้ำหรือเรือ
 ได้นำก็ จะต้องไม่ทำให้เรือค้าขายจมหรือไม่สามารถเดินต่อไปได้ โดย
 ไม่จัดให้ผู้โดยสารคนประจำเรือและเอกอัครราชทูตประจำเรือ อยู่ในที่ที่
 ปลอดภัยเดียวกัน เว้นไว้แต่ในกรณีที่เรือค้าขายนั้นจะไม่ยอมหยุดใน
 เมื่อได้ถูกขอร้องให้หยุดตามควรแก่การแล้ว หรือใช้กำลังขจัดขึ้นไม่
 ยอมให้ชนเรือหรือคนเรือ เพื่อกำหนดเรือเล็กประจำเรือค้าขายนั้น ไม่
 เป็นอันถือว่าเป็นที่ปลอดภัย นอกจากความปลอดภัยของผู้โดยสาร

และคนประจำเรือ จะเป็นที่แน่นอนในสภาพของทะเลและดินฟ้าอากาศ
ในขณะนั้น เนื่องจากมีฝั่งอยู่ไกลเคียงหรือเนื่องจากมีเรือดำน้ำอยู่ที่นั่น
ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะรับผู้คนที่ลี้ภัยขึ้นเรือได้

เพื่อเป็นพยานหลักฐานในกรณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
ต่างประเทศ ได้ลงนามในภาคยานุวัติสัตตสารฉบับนี้และประทับตรา
ประจำกระทรวงต่างประเทศไว้เป็นสำคัญ

ทำที่กรุงเทพฯ วันที่ ๑๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๓๗

(ลงนาม) หดวงประดิษฐ์มนูธรรม

ประทับตราประจำกระทรวง

๓. อาวรุทที่ใช้ในการสงครามทางเรือ

ปัญหาเรื่องอาวรุทที่ใช้ในการสงคราม เพิ่งเกิดขึ้นในตอนต้น
ศตวรรษที่ ๒๐ ซึ่งจากคดีต่างๆ ในการสงครามทางบกก็ใช้ได้กับการ
สงครามทางเรือมาช้านาน แต่ก็ไม่เคยมีปัญหาสำคัญ การใช้ทุ่น
ระเบิดในการสงครามระหว่างญี่ปุ่น รัสเซีย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๔ ย่าง ๑๙๐๕
ก็มีปัญหาในการใช้ เพราะอาจก่อความเสียหายแก่เรือของชาติที่เป็น
กลางและเรือสินค้า อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ว่าด้วยการวางทุ่น
ระเบิด ระบุว่าเป็นการยากที่จะห้ามมิให้ใช้ทุ่นระเบิด แต่ก็พยายาม
หาทางที่จะควบคุมการใช้เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด และเพื่อ
ให้มีความปลอดภัยในการเดินเรือ อนุสัญญานี้ได้แยกทุ่นระเบิดที่มีส่มอ
และทุ่นลอยไม่มีส่มอ ห้ามมิให้วางทุ่นที่ไม่มีส่มอ เว้นแต่จะทำให้ไม่
ระเบิดในเวลาหนึ่งชั่วโมงภายหลังจากที่ผู้วางไม่สามารรถควบคุมได้ ทั้งห้าม

มิให้ใช้ตอร์ปิโดที่เป็นอันตรายเมื่อยังยึดเข้าแล้ว ดังนั้นระเบิดที่มี
 สมบัติต้องทำให้ปราศจากอันตรายในเมื่อหลุดจากสมอที่ทอดไว้ ห้าม
 มิให้วางทุ่นระเบิดตามฝั่งทะเลหรือท่าเรือของชาติกเพื่อทำลายการเดิน
 เรือทางพาณิชย์ แต่รัสเซียมิได้ลงนามในอนุสัญญานี้

ต่อมาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ก็เกิดความไม่แน่ใจว่าจะมีการ
 ปฏิบัติตามอนุสัญญากันจริงจังหรือไม่ อังกฤษแสดงว่าการวางทุ่นระเบิด
 ของเยอรมันอย่างกว้างขวางทำให้อังกฤษต้องใช้มาตรการบางอย่าง
 เดียวกันเพื่อป้องกันตัว, ในวันที่ ๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ อังกฤษได้วาง
 ทุ่นระเบิดอย่างกว้างขวาง (minefields) ในทะเลเหนือ เยอรมันตอบโต้
 โดยประกาศว่าน่านน้ำรอบเกาะอังกฤษเป็น "เขตสงคราม" (war-zone)
 ซึ่งเรือสินค้าของศัตรูจะถูกทำลายโดยไม่ต้องบอกกล่าวก่อน เป็นเหตุ
 ให้เรือของชาติที่เป็นกลางถูกทำลายเป็นอันมาก

สงครามโลกครั้งที่สองจึงใช้วิธีปฏิบัติตามครั้งที่หนึ่ง เจนแต่การ
 ใช้ระเบิดแม่เหล็กกว้างขวางยิ่งขึ้น ระเบิดแม่เหล็กไฟฟ้าของเยอรมัน
 (electromagnetic) ทำให้เกิดอันตรายแก่การเดินเรือของชาติที่เป็นกลาง
 และผู้เป็นฝ่ายในสงคราม การใช้เครื่องบินวางทุ่นระเบิดก็ยิ่งทำให้ควบคุม
 ยากขึ้น ได้ขยายยุทธบริเวณและเขตสงครามอย่างกว้างขวาง อนุ
 สัญญากรงเหล็กก็คงใช้บังคับได้เพียงเล็กน้อย

๔. วิธีที่ใช้ในการสงครามทางเรือ

การสงครามทางเรือก็ใช้กฎเกณฑ์ในการสงครามทางบกเป็น
 ส่วนใหญ่ เช่นจะฆ่าผู้วางอาวุธแล้วไม่ได้ หรือต้องช่วยผู้ไม่ดามารถ
 บ้างกันตัวเอง และขอความช่วยเหลือในทะเลเมื่อกรณีพิเศษอยู่บ้าง เช่น

การใช้ตอร์ปิโดหรือทอร์ปิโดเพื่อทำลายเรือรบ ซึ่งยากที่จะช่วยเหลือผู้ประตักภัยในขณะนั้น และเป็นที่ยอมรับให้ทำการโจมตีเรือช่วยรบ แม้ไม่ติดอาวุธ เช่นเรือส่งเสบียงโดยมิต้องบอกกล่าวก่อน

เกี่ยวกับเรือพยาบาล อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔, ๑๙๐๗ ให้คุ้มครองเรือพยาบาลคนป่วยเจ็บเป็นพิเศษ เช่นจะจับไม่ได้ แต่ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เรือพยาบาลหลายลำถูกเรือดำน้ำของเยอรมันทำลาย โดยอ้างว่าพันมิตรได้ใช้เรือเหล่านั้นเพื่อการทหารด้วย ในสงครามโลกครั้งที่สองก็ได้มีการตะเมิดอีกทางตะวันออกไกล คำฟ้องตอนต้นในคดีอาชญากรรมสงคราม ญี่ปุ่นกล่าวว่าได้มีการทำลายเรือพยาบาล โดยฝ่าฝืนกฎหมายเป็นผลให้ทหารป่วยเจ็บ คนประจำเรือ นายแพทย์ และนางพยาบาลได้เสียชีวิตมากมาย

การชักธงปลอมขึ้นได้กระทำกันบ่อยๆ เพื่อประโยชน์ทางยุทธวิธี แต่เป็นประเพณีว่าก่อนทำการโจมตีต้องชักธงจริงขึ้นเสียก่อน เคยมีการแปลงเรือรบเป็นเรือสินค้า เพื่อจู่โจมเรือข้าศึกโดยกระหน่ำการตบโจมตีโดยเรือดำน้ำเป็นการอนุญาตให้กระทำได้

อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ห้ามมิให้ระดมยิงเรือชายฝั่ง ที่ไม่มีการป้องกันแต่ก็มีโต้กล่าวโดยชัดแจ้งว่า การป้องกันคืออะไร ยอมให้ทำลายที่ตั้งทางทหาร โรงงานที่อาจใช้ในการสงคราม ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่น ไม่ยอม ปฏิบัติตาม การเรียก เกณฑ์ อาหารและของจำเป็นอื่นๆ ก็อาจที่จะระดมยิงเมืองนั้นๆ ได้ ในการระดมยิงต้องละเว้นการทำลายศาสนสถานต่างๆ ทางศิลปะ, วิทยาศาสตร์หรือการกุศล และก่อนระดมยิงก็ต้องบอกกล่าวให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองทราบล่วงหน้า

การสงครามทางบกมีการล้อมที่มั่นทางทหาร ในการสงครามทางเรือก็มีการล้อมทำนองเดียวกัน เรียกกันมาแต่เดิมว่าบีต้อว (blockade) เป็นการล้อมทางน้ำมิใช่เพื่อให้อุดอาหารอย่างเดียว เป็นการกระทำเพื่อตัดการลำเลียงขนส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ทุกอย่าง

๕. การยึดทรัพย์สินของเอกชน

ในการสงครามทางบกผู้เป็นฝ่ายในสงครามต้องเคารพต่อทรัพย์สินของเอกชน แต่ในการสงครามทางเรือผู้เป็นฝ่ายในสงครามมีสิทธิยึดและริบทรัพย์สินเอกชนฝ่ายศัตรูในทะเลได้ เพราะการเดินทางเรือและการพาณิชย์เป็นประโยชน์สำคัญของฝ่ายศัตรู

เรือค้าขายที่อยู่ในท่าเรือของศัตรูก่อนเกิดสงครามนั้น เคยมีการปฏิบัติแตกต่างกันเช่นในสงคราม Crimean War ค.ศ. ๑๘๕๔-๑๘๕๖ เคยบอกกล่าวให้เรือค้าขายออกไปจากท่าภายในเวลาที่กำหนด สงครามระหว่างสหรัฐและเลปญก็เคยบอกกล่าวให้เรือออกไปจากท่า ๓๐ วันนับแต่วันเริ่มสู้รบ แต่ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และไทย ได้จับและริบเรือที่อยู่ในท่าเมื่อเกิดสงคราม (ขอให้ดูตัวอย่างคำพิพากษาศาลทรัพย์สินเชลย Prize Court ซึ่งตั้งขึ้นตามอนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ท้ายบทนี้) เมื่อสหรัฐประกาศสงครามกับเยอรมัน ค.ศ. ๑๙๑๗ ก็ปรากฏว่าเรือเยอรมันอยู่ในท่าเป็นอันมาก รัฐสภาสหรัฐก็ให้อำนาจประธานาธิบดีริบเรือเหล่านั้น

ในสงครามโลกครั้งที่สองปรากฏว่าในขณะที่เป็นกลางอยู่ มีเรือเยอรมันและอิตาเลียนจอดหลบภัยในอาณาเขตของสหรัฐและ

ประเทศอื่น ๆ ในอเมริกา สหรัฐและประเทศอื่น ๆ ได้ออกกฎ-
เกณฑ์เรือเหล่านั้นไปใช้ประมาณ ๓๐๐ ลำ พอเกิดสงครามขึ้นก็เลย
ริบเดี๋ยวมืด ในประเทศไทย ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่สองได้มีเรือ
อิตาเลียนจอดอยู่ในท่าภูเก็ต ๓ ลำ แต่ได้ถูกทำลายหมดในภายหลัง

เรือประมงที่ทำกรจัมปลาตามชายฝั่งมิไซไนทะเลลึก (deep-
sea) นั้นได้รับการยกเว้นจากการจับกุม โดยเหตุผลในทางมนุษย-
ธรรม เพื่อคนยากจน อนึ่ง เรือที่ใช้ในศาสนาหรือการกุศลก็ได้รับ
การยกเว้นเช่นเดียวกัน

อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๑๑ บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ
การไปรษณีย์ของผู้เป็นฝ่ายในสงครามว่า ไปรษณีย์ภัณฑ์ไม่ว่าเป็น
ของเอกชนหรือทางราชการ เว้นแต่ที่ส่งมาจากหรือเข้าไปยังเมืองท่า
ที่ถูกปิดล้อมนั้นจะละเมิดมิได้ ถ้ามีการจับกุมเรือดำใต้อาจส่งไปรษณีย์
ภัณฑ์ไปโดยเร็วที่สุด แต่ไม่มีการให้สัตยาบันทางปฏิบัติ ในสงคราม
โลกทั้งสองครั้งก็คงถือตามประเพณีเดิม

เนื่องจากทรัพย์สินของศัตรูอาจถูกยึดและริบในทะเลหลวง จึง
มีปัญหาสำหรับ ศาลทรัพย์สินจะวินิจฉัยว่า อย่างไรจึงจะ ถือว่า
เป็นทรัพย์สินของศัตรู ทั้งนี้หลักที่ควรกันอยู่ว่า เรือจะเป็นของชาติใด
ถ้อยอมแต่ตรงที่ชักอยู่โดยชอบ ศาลสูงสุดสหรัฐพิพากษาในคดีเรือ
Pedro เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๙ ว่าตามข้อเท็จจริง คนอังกฤษเป็นผู้ถือหุ้น
บริษัทเรือดำ ซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายดเปญ และเรือดำนั้นก็
ชักธงดเปญ สหรัฐก็ริบเรือนี้ได้

ปัญหาอาจขึ้นไปถึงอยู่ที่ลักษณะของสินค้าในเรือ ทั้งยังมีข้อโต้แย้งกัน อังกฤษสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นถือภูมิฐานะของเจ้าของสินค้าว่าเป็นศัตรูหรือเป็นกลาง เช่นในคดีเรือ Harmony ศาลทหารเรือสูงสุดพิพากษาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๐ ถือหลักภูมิฐานะ คดีเรือ Venus ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๙๑๔ ในทำนองเดียวกันทำให้บริติชสินค้าของอเมริกาในที่มีภูมิฐานะค้าขายในอังกฤษ ได้ตั้งสินค้าไปยังสหรัฐแม้ไม่รู้ว่ามีสถานการณ์สงครามระหว่างสองประเทศ แต่ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลีถือสัญชาติของเจ้าของสินค้าโดยไม่คำนึงถึงภูมิฐานะ Declaration of London กล่าวว่า "ลักษณะสินค้าที่พบในเรือของศัตรู หรือผู้เป็นกลางนั้น ให้กำหนดโดยลักษณะของเจ้าของว่าเป็นกลางหรือว่าเป็นศัตรู" คงทั้งปัญหาได้ตามเดิมว่าจะถือภูมิฐานะหรือสัญชาติกันแน่

๖. การจับเรือสินค้า

ได้มีการปฏิบัติกันมาช้านานจนถึงก่อนสงครามโลก ครึ่งที่หนึ่งว่าเรือรบมีสิทธิเยี่ยมและค้น (right to visit and search) เรือสินค้าในทะเลหลวงโดยไม่คำนึงถึงสัญชาติและสินค้า ทั้งนี้ต้องมีสัญญาณให้เรือสินค้าหยุด โดยยิงด้วยกระสุนหลอกหรือยิงข้ามเรือไป เรือสินค้าอาจต่อต้านการจับกุมโดยเด่นหน้าหรือด้วยวิธีอื่น เรือรบก็มีอำนาจยิงและทำลาย ถ้ายอมให้จับโดยดีเรือรบก็ต้องดูแลรักษาความปลอดภัยของคนโดยสารและคนประจำเรือ

ครั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง มีการใช้เรือได้หน้าดอบใช้คอร์บี โดยยิงเรือศัตรูอันถือกันว่าชอบด้วยกฎหมาย ปัญหาคงมีว่าเรือได้หน้า

จะอ้างว่าไม่สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้หรือไม่ ในกรณีเรือที่ไม่ติดอาวุธ เรือได้นำก๊อชติดเคียงการทำลายได้ โดยให้คำเตือนล่วงหน้า แต่จะนำคนโดยสารและคนประจำเรือสินค้ามาไว้ในเรือได้นำอันคับแค้นก่อนทำลายเรือของศัตรูก็ไม่ได้ และการตั้งสารทางวิทยุทำให้เรือได้นำต้องปฏิบัติตามอย่างนับพัน มิฉะนั้นเรือรบของข้าศึกอาจรับมายังที่เกิดเหตุได้โดยเร็ว

ส่วนเรือสินค้าที่ติดอาวุธนั้น ฝ่ายเยอรมนีอ้างว่าจะทำการโจมตีโดยไม่ต้องบอกกล่าวก่อนก็ได้ เพราะเป็นเรือรบเหมือนกัน แต่อังกฤษคัดค้านว่าเป็นสิทธิของเรือสินค้าจะป้องกันตนเอง จะไม่บอกกล่าวก่อนหาได้ไม่

สหรัฐซึ่งเป็นกลางในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้เข้าต่อสู้สงครามเนื่องจากชาวอเมริกันซึ่งโดยสารเรือสินค้าของพันธมิตร เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ เรือได้นำเยอรมันได้จมเรือ Lusitania รัฐบาลเยอรมันอ้างต่อกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐว่าเรือลุดิตเดเนีย มิใช่เรือสินค้าที่ไม่ติดอาวุธ แต่มีสภาพเป็นเรือช่วยรบ และอยู่ในบัญชีของราชนาวีอังกฤษ นอกจากนี้ก็มีเหตุผลที่ควรเชื่อว่าเรือนี้ติดอาวุธและเคยบรรทุกทหาร แคนาดา กับ ฮาวาย ยุทธภัณฑ์จำนวนมากหลายเที่ยวแล้ว อนึ่ง รัฐบาลอังกฤษได้ติดอาวุธแก่เรือสินค้า สั่งให้ชักธงของชาติที่เป็นกลาง และให้โจมตีข้าศึก จึงถือไม่ได้ว่าเป็นอาณาเขตที่ไม่มีการป้องกัน (undefended territory) ในสงครามทางเรือ

๗. การปฏิบัติในสงครามโลกครั้งที่สอง

แม้ได้มีการพยายามควบคุมการปฏิบัติของเรือใต้ในกาสดต่อก
 มากก็ตาม ก็ไม่มีการตกลงกันได้ เช่นการประชุมที่วอชิงตัน ค.ศ. ๑๙๒๑
 ที่ฮาวานา ค.ศ. ๑๙๒๗ ที่ลอนดอน ค.ศ. ๑๙๓๐ สงครามโลกครั้งที่
 ๑ เกิดขึ้นอีกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๙ การจมเรือในทะเลหลวงห่างจากฝั่ง
 โดยไม่บอกกล่าวเป็นของธรรมดา, คนประจำเรือก็อยู่ในสภาพเหมือน
 กับคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ถูกโจมตีทางอากาศ อนุสัญญา
 เจนีวา ค.ศ. ๑๙๔๙ ดังกล่าวมาแล้วจะมีผลอย่างไรในสงครามอนาคต
 นั้นจะต้องคอยดูกันต่อไป อนึ่ง ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ก็มีการ
 ประชุมที่ปารีสเพื่อแก้ไขอนุสัญญาเจนีวาดังกล่าวแล้วอีก

คำพิพากษาที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐

ศาลทรัพย์สินเชลย สยามสถิตยยุติธรรม

วันที่ ๑ เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

คดีระหว่าง	กรมอัยการ	โจทก์
	เรือ สามแสน	จำเลย

เรื่อง ขอให้รับเรือ

ผู้พิพากษาซึ่งมีนามข้างท้ายนี้ได้พิจารณาดำเนินการ
 หมดจดแล้ว จึงประชุมพร้อมกันพิพากษาดังต่อไปนี้

กรมอัยการทนายแผ่นดินผู้เป็นโจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาปรับ
เรือกลไฟเยอรมันชื่อ ลัมเด็น ในฐานะทรัพย์สินเขตแดนที่ควรปรับได้ตาม
กฎหมาย ฯ

คดีนี้เป็นคดีแรกที่ได้พิจารณา ณ ศาลทรัพย์สินเขตแดนแห่งกรุงสยาม
ซึ่งได้ตั้งขึ้นตามกระแสพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๖๐ เนื่องจากแต่สภาพสงครามอันได้มีอยู่ระหว่าง กรุงสยามกับ
ประเทศเยอรมนี และประเทศซอต์เดวีซ ยังการ ฯ

นาย เอช. ชุงเกิล ผู้แทนบริษัทเรือกลไฟนอร์ทดอยช์ เซลท์-
ชอยต์ แห่งเมืองบรีเมน (ประเทศเยอรมนี) ได้ทำคำร้องคัดค้านมา
ยื่นกล่าวอ้างว่าตามกฎหมายนานาประเทศจะปรับเรือลำนี้มิได้ เพราะเหตุ
ว่าต้องด้วยข้อยกเว้น ซึ่งให้ความคุ้มครองแก่เรือค้าขายตามความใน
มาตรา ๑ และ ๒ แห่งสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๖ คริสต์ศักราช ๑๙๐๗
(พ.ศ. ๒๔๕๐) และตามความในประกาศแห่งกรุงลอนดอน คริสต์-
ศักราช ๑๙๐๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ทั้งได้อ้างเหตุต่อไปว่าการจับคร่าเรือ
นี้ผิดกฎหมาย เพราะได้จับคร่าก่อนโดยนิตินัยตามประกาศสงครามตามทาง
ราชการ แต่ทั้งเมื่อได้ประกาศสงครามแล้วก็มีเดื่อนั้นให้เวลาแก่เรือ
ที่จะออกจากท่าไปได้ในเขตอันสงวน

ผู้ร้องนี้เป็นชนชาติศัตรูโดยแน่แท้ เพราะฉะนั้นจึงจะอธิบายถึง
วิธีการซึ่งศาลทรัพย์สินเขตแดนแห่งกรุงสยามอนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาว่าคดีใน
ศาลนี้ได้ ตามธรรมเนียม ประเพณีที่ เชื้ออยู่ใน ศาลทรัพย์สิน เขตแดน แห่ง
ประเทศทั้งหลายมีหลักอยู่แน่นอนว่า กฎหมายซึ่งศาลทรัพย์สินเขตแดนจะ
พึงยกขึ้นปรับตั้งยึดติดดินคือนั้นคือ กฎหมายประเพณีธรรมแห่งชาติ

ทั้งหลาย ฎากฎหมายนานาประเทศ มิใช่แต่เฉพาะกฎหมายบ้านเมือง ฎากฎหมายที่ใช้อยู่ในเมืองที่ตั้งศาลนั้น ผู้ที่ยื่นคำร้องเข้ามาในศาล ทรัพย์เซตย นั้นอยู่ในฐานะที่เป็นโจทก์มิใช่จำเลย ความระเบียบวิธี การแต่เก่าก่อน ในเรื่องเช่นนี้ดูเหมือนจะเป็นว่าก่อนที่จะได้รับอนุญาต ให้เข้ามาว่าคดีในศาลทรัพย์เซตย ได้นั้น ชนชาติศัตรูจำต้องสั่งแต่ง ให้เห็นว่าเป็นผู้มีฐานะที่จะเข้าว่าคดีในศาล กล่าวคือมีเหตุการณ์ชนิด พิเศษที่ยอมยกเว้นให้พ้นจากลักษณะอันเป็นศัตรู เฉพาะเรื่องเฉพาะ ราย เช่นมีหนังสืออนุญาต ฎายกเว้นหรือมีเหตุการณ์เช่นเป็นพิเศษ มิฉะนั้นจะตกอยู่นอกกฎหมายทีเดียว (ให้ดูคดีเรื่องเรือบัญชา ตราป- นิโอติต้า (ค.ศ. ๑๘๕๖) คดีทรัพย์เซตยอังกฤษ เล่ม ๒ หน้า ๕๖๐ เรื่องเรือเฟลดิซติ (ค.ศ. ๑๘๑๘) คดีทรัพย์เซตยอังกฤษ เล่ม หน้า ๒๒๓ เรื่องเรือฮับ (ค.ศ. ๑๗๘๘) คดีทรัพย์เซตยอังกฤษ เล่ม ๓ หน้า ๑๐๕ เรื่องเรือเมริเคลเซอร์ (ค.ศ. ๑๘๑๕) ดอ เฮอร์เนด- โปรเบต หน้า ๘๖)

ระเบียบนี้คงใช้อยู่ในศาลทรัพย์เซตยอังกฤษตลอดมา จนถึง เวลาที่ได้ตัดสินคดีเรื่องเรือโมเอ (ค.ศ. ๑๘๑๕ โปรเบตหน้า ๑) ใน คดีเรื่องนี้ ศาลทรัพย์เซตยอังกฤษได้ตรวจพิจารณาหาบทพิพาทอย่าง ตามที่มีอยู่ในประเทศทั้งหลาย แต่พิพากษาว่า "ข้อที่ว่าควรจะวาง ระเบียบให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอนุญาตให้เจ้าของทรัพย์เซตยซึ่งเป็น ชนชาติศัตรูเข้ามาว่าคดีตามลัทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง ฎากความ ช่วยเหลือแต่บางส่วนฎาตุณานี้ได้นั้นมิใช่เป็นขัฎกฎหมายนานาประเทศ แต่เป็นวิธีดำเนินการในศาล" โดยอาศัยหลักวินิจฉัยดังกล่าวนี้ เซอร์-

แชนมวอลเอแวนซ์อริบตีศาลนนจิงได้วางบทเป็นวิธีดำเนินการศาลลงไว้
ว่า ถ้าแลชนชาติศัตรูคนใดเห็นว่าตนมีสิทธิจะได้รับความคุ้มครอง ฤ
ความช่วยเหลือตามสัญญากรุงเซ็ก ควิตต์กรราช ๑๘๐๗ ข้อหนึ่งข้อใด
ก็ให้สิทธิมาร้องเรียนแสดงคดีต่อศาลนนจิงได้เจริญรอยตามคำพิพากษา
ฉบับนั้นแลอาศัยอำนาจที่ท่าน มอบหมายไว้โดยบทมาตรา ๘ แห่ง
พระราชกฤษฎีกาจัดทรัพย์สินเชตย พ.ศ. ๒๔๖๐ แด่เพื่อประโยชน์แห่งความ
ยุติธรรม แด่ทั้งจะให้การพิจารณาพิพากษาเป็นไปโดยเที่ยงตรง อธิบัติ
ศาลนนจิงได้ออกประกาศแจ้งความว่าให้ดำเนิน ระเบียบ วิธีกร ไปดุ
เดียวกัน ฯ

เนื่องจากคำประกาศแจ้งความนี้ผู้ร้องได้ตั้งทนายมาว่าต่างแแต่
แสดงด้านอนต่อศาล ฯ

ฐานพิจารณาได้ความตามหลักฐานคำพยานประกอบกับคำรับ
ของผู้ร้องว่าเรือกลไฟสามเส้นดำนั้นเป็นทรัพย์สินของชนชาติศัตรู อันแน่แท้
ได้ถูกจับคร่าด้วยอำนาจยุทธธรรมนิยมภายในเขตท่ากรุงเทพ ฯ โดย
กำลังราชนาจมีเอ ณ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ เพราะเหตุว่า
ได้มีประกาศสงครามจำเต็มแต่เจดดาเที่ยงคืนล่วงแล้ว ในตอนรุ่งแห่งจัน
นั้นเป็นต้นมา ฯ

ตามประเพณีธรรมแห่งชาติทั้งหลายบรรดาเรือของชนชาติศัตรู
ที่จับคร่ามาได้ด้วยประการฉะนี้ ไม่ว่าจะจับได้ในทะเลฤในเมืองท่าใน
เบื้องต้นอาจรับไว้ได้ทั้งสิ้น (ให้ดูคดีเรื่องเรือเรเบกกา (ค.ศ. ๑๗๘๘)
ครีโตเฟอร์ โรบินสันเล่ม ๑ หน้า ๒๒๗) ฯ

อำนาจของแผ่นดินที่จะจับกุมเรือ ฤๅดินค้าของศัตรูในทะเล ฤๅในเมืองท่าแห่งอาณาจักนั้น ได้ถือว่ามีอยู่บริบูรณ์เจ้าเดิมแต่ครั้ง นินมาฤๅก่อนนั้นชนไปก็ แต่อำนาจนั้นมิเคยปล่อยให้เวกร้างไปเลย เพราะเหตุว่าการที่มี โอกาสตัดทอนฤๅขัดขวางมิให้ศัตรู ทำการ ค้าขาย ภายนอกเมืองได้นั้น เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ในการทำสงคราม ทั้ง บัจจุบันและอดีตกาล ฯ

แต่กาลใด ๆ มาจนบัดนี้ประเทศที่เจริญรุ่งเรืองทั้งหลายได้รับ รองอำนาจของผู้ทำ สงคราม ว่ามี อำนาจ จับกุม เรือศัตรู ในทะเลน้อย ใหญ่ ฤๅในเมืองท่าเพื่อจะนำมาให้ศาลทรัพย์สินเขตย ปรับตัดยึดที่ดินริบ แต่เท่าที่จับกุมมาได้นั้นยังไม่เปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ ในสิ่งจับกุมว่าจน กว่าจะได้นำเรือมาให้อยู่ในอำนาจศาลทรัพย์สินเขตย ซึ่ง ได้ตั้ง ขึ้นโดย ชอบพระราชกำหนดกฎหมาย แต่ผู้จับเรือนั้นต้องมค้ำขอ แด่ศาลได้ พิพากษาให้ริบฐานเป็นทรัพย์สินเขตย การตั้งริบเช่นนี้จึงย้อนขึ้นไปนับ เริ่มต้นแต่วันที่จับกุมมา คดีริบเรือเขตยเป็นคดีที่เกี่ยวแก่ทรัพย์สินเอง และเป็นหน้าที่ของศาล ที่จะ พิจารณาให้ดวงรู้ ว่า ถึงที่ จับกุม นั้น เป็น ทรัพย์สินของชาติใด เมื่อได้ตรวจพิจารณาหาค้นหาบทด้อย่างที่ป้องแด้ว จะเห็นได้ว่าข้อสำคัญอันเป็นเหตุให้ริบได้นั้นอยู่ที่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นกรรม สิทธิ์ของศัตรู ฯ

ความชอบผู้แทนเจ้าของเรือรถไฟด้ามเด้นมิ ได้ยกขึ้นคัดค้านเลย เป็นแต่ต่อสู้คิดว่าเรือด้ามเด้นนั้นจะริบเสียมิได้ ตามความในมาตรา ๑ แด ๒ แห่งสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๒ คริตศักราช ๑๙๐๗ ฐานพิจารณาได้ ความตามคำพยานว่าเรือด้ามเด้นนั้นเป็นเรือชาติเยอรมัน มีระวาง ๘๘๘ ตัน เติ้นค้าขายอยู่ระหว่างกรุงเทพฯกับฮ่องกงและซัวเถามาได้ประมาณ

๑๐ ๓๒ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ เรือดำน้ำได้บรรทุก
ดินค้าแกลนครโดยล่องเข้ามากรุงเทพฯ จากซัวเถา และเมื่อวันที่ ๓๑
กรกฎาคม เวลา ๓ นาฬิกาหลังเที่ยงได้บรรทุกดินค้าแกลนครโดยล่อง
ออกจากกรุงเทพฯ เพื่อไปเกาะสีชังและซัวเถา แต่ครั้งนี้ไปถึงเพียง
เกาะสีชังก็หาได้เค้นเลยต่อไปไม่ กลับย้อนเข้ามากรุงเทพฯ อีกพร้อม
ด้วยดินค้าแกลนครโดยล่องที่บรรทุกไปนั่นเอง ถึงกรุงเทพฯ เวลา ๖
นาฬิกา ๑๕ นาที หลังเที่ยง ในวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้ขน
ดินค้าแกลนครโดยล่องขึ้นจากเรือแล้ว จอดอยู่กลางแม่น้ำหน้าวัด
พระยาไกร ๑๐ วัน โดยมีได้รับสินค้าใหม่ลงเรือ ๓ ออกออกไปจากท่า
ตามที่เคยเป็นมา เมื่อปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ พนักงาน
เจ้าท่าได้สั่งให้เรือดำน้ำเดินถอยลงไปจอดได้บางคอแหลม ณ สถานที่
ซึ่งไม่เคยใช้เป็นท่าขนสินค้าขึ้นลงเรือ ตั้งแต่กาดนั้นมาจนถึงเวลาเช้า
วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ เมื่อนายทหารในราชนาวีไปจับคร่า
เรือดำน้ำจอดจอดอยู่ก็ไม่ได้ทำการค้าขายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดแต่ไม่
เคยออกไปจากท่าเลย ๆ

สงครามได้เกิดขึ้นระหว่างประเทศรัสเซียกับประเทศเยอรมนี ณ
วันที่ ๑ สิงหาคม ระหว่างประเทศฝรั่งเศส กับประเทศเยอรมนี ณ
วันที่ ๓ สิงหาคม และระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศเยอรมนี
ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

ด้วยเหตุเหล่านี้ เมื่อได้พิจารณาถึงอาการกิริยาที่ประเทศ
เยอรมนีได้ดำเนินการสงครามมาแล้ว แม้ถึงจะถือว่าข้อสัญญากรุง-
เฮกยังใช้ได้อยู่ก็ดี ก็ยังมีปัญหาว่าเรือดำน้ำเดินด้านจะพึงได้รับความ
คุ้มครองตามมาตรา ๑ แด่ ๒ แห่งสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๒
นั้นหรือไม่ ๆ

มาตรา ๑ แห่งสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๖ มีข้อความดังนี้

“เมื่อเรือค้าขายของประเทศที่ทำสงครามฝ่ายหนึ่ง อยู่ในเมืองท่าของศัตรู ขณะที่เริ่มกระทำสงคราม ศัตรูจะอนุญาตให้ออกไปให้พ้นในทันทีที่ปรากฏในเวลาอันสมควรตามที่กำหนดให้ แต่ให้ใบเบิกร่องไปยังเมืองท่าตามที่จะไปฤาเมืองหนึ่งเมืองใดสุดแต่จะได้ออกกำหนดให้ ฯ”

हतक्षोनं चि दित्तुकेतेवकननेरेवरेव चि दित्तुकेतेवकननेरेवरेव चि दित्तुकेतेवकननेरेवरेव
อนมากอนเริ่มทำสงคราม แต่ได้เข้ามายังเมืองท่าของศัตรู โดยมีรู้ตัวว่าได้เกิดสงครามขึ้นแล้ว ฯ

มาตรา ๒ เรือค้าขายดำโตซึ่งมีเหตุอันนอกอำนาจมาขัดขวาง ไม่สามารถจะออกไปจากเมืองท่าของศัตรูภายในกำหนดเวลาที่กล่าวไว้ในมาตราก่อน ฤาซึ่งมิได้รับอนุญาตให้ออกไปนั้นจะวิบัติเสียมิได้ ฯ

ผู้กระทำสงครามมีอำนาจเพียงจะกักไว้ได้ แล้วคืนให้เมื่อเลิกสงครามโดยไม่ต้องใช้ค่าทำขวัญ ฤาจะเกณฑ์เอาไปใช้โดยให้ค่าทำขวัญด้วยก็ได้”

แต่เพื่อจะทราบนัยข้อความใน ๒ มาตรานี้ โดยถ้อยแท้ จำต้องตรวจพิเคราะห์หาคำปรารภในสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๖ นั้นซึ่งมีข้อความดังนี้

“ด้วยความปลอดภัยที่จะป้องกันการค้าขายระหว่างนานาประเทศ มิให้ถูกทำลายด้วยการสงครามโดยนับพันมีพันรู้ตัว แต่ด้วยความประสงค์จะคุ้มครองกิจการต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำไปโดยความสุจริต แลในท่ามกลาง ระหว่างที่จัดทัพไป ก่อนเกิดสงครามตามวิธีนิยมในปัจจุบันนี้สุดแต่ที่จะคุ้มครองได้ ฯ”

จึงเห็นประจักษ์ว่าสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๒ นั้น หาได้มุ่งหมายที่จะคุ้มครองบรรดาเรือค้าขายทั่วไปทั้งหมดไม่ เป็นแต่มุ่งหมายจะคุ้มครองเฉพาะเรือ ซึ่งกำลังทำการค้าขายอยู่โดยสุจริตในเมืองท่าของศัตรูในขณะที่เกิดสงครามนั้น ๆ

ในคดีเรื่องเรือปรีนซ์ อาดัลเบิร์ต (ค.ศ. ๑๘๓๖ ลอเซอร์เนต โปรเบต หน้า ๑๐๘) ศาลทรัพย์สินเชดยอังกฤษได้พิพากษาว่า เรือซึ่งได้เข้ามาจอดฝั่งอาศัยในเมืองท่าเพื่อให้พินภัยแล่มิต้องถูกจับคร่าด้วยกำลังทางน้ำแห่งผู้กระทำสงครามอีกฝ่ายหนึ่งนั้น หาได้รับความคุ้มครองต้องยกเว้นไม่ถูกริบตามบทมาตรา ๑ และ ๒ แห่งสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๒ นั้นไม่ แต่คดีเรื่องเรือบีนโคช เรือเฮด โทแดนด์ และเรือรอดต็อก (๑๕ ลอเซอร์เนต บี.ซี. หน้า ๒๐๘) ก็ได้ตัดสินในเรื่องความคุ้มครองตามสัญญาคลองซูเอซ คริตส์กีวาช ๑๘๗๗ ตูจเดียวกัน ๆ

ในคดีเหล่านี้ศาลได้วินิจฉัยว่า สัญญาคลองซูเอซนั้น มิได้ให้ความคุ้มครองแก่เรือซึ่งเข้ามาในเมืองท่าอันเป็นทางเข้าคลองซูเอซโดยมิได้มุ่งหมายผ่านเข้าคลอง แต่เข้ามาฝั่งอาศัยให้พินภัย เพื่อตัดอำนาจของผู้กระทำสงครามมิให้จับคร่า ๆ

เป็นที่เห็นประจักษ์ว่าเรือสำเภาเดินนี้ ถึงแม้แต่ขณะแรกที่ย้อนกลับจากเกาะดีซังเข้ามากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ โดยมีได้พาดินค้าแต่คนโดยสารให้ตลอดไปถึงที่ตามกำหนดนั้น ก็ได้ชื่อว่าเข้ามาฝั่งอาศัยอยู่ในท่าเพื่อให้พินภัย เพราะเหตุว่าได้เกิดสงครามขึ้นแต่ระหว่างประเทศรัสเซียกับเยอรมนี แต่ฝรั่งเศสกับเยอรมนี แต่เป็นที่น่ากลัวจะเกิดสงครามระหว่างประเทศเยอรมนีด้วย

ถ้าแม้ว่ากรุงสยามจะได้ประกาศสงครามแต่ในขณะนั้น ฤๅต่อมาใน เวลาที่ เกิดขบวนการนี้ เรือดำน้ำเหล่านั้นคงจะเข้ามทตดินอย่างเดียวกัน กับคดีเรื่องเรือปรีนซ์ อาตดเบิด แต่เรื่องเรืออื่น ๆ ดังกล่าวแล้วโดย ปราศจากสงสัย แต่ข้อสำคัญที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ว่า ในขณะที่ยังกรุงสยาม ได้ประกาศสงครามกับประเทศเยอรมนี เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ นั้น เรือดำน้ำเหล่านั้นกำลังทำการค้าขายอยู่ฤๅไม่ จะตอบได้แต่ ข้อเดียวว่ามิได้ทำการค้าขายเลย เพราะตามทางพิจารณาฟังได้สันนิษ ฐานว่าเรือดำน้ำได้จอดอยู่เปล่า ไม่ทำการอะไร คงอยู่กับที่ซึ่งพนักงาน กรมเจ้าท่าได้จับให้จอดเทียบถึง ๓ ปีแล้ว ณ สถานที่หนึ่งมิใช่เป็นที่เรือ จอดสำหรับขนสินค้าขึ้นลง ฯ

จึงไม่สงสัยว่าเรือดำน้ำได้เข้ามาอยู่ในท่ากรุงเทพฯ เพื่อฟังอาศัย ให้พนักงานนั้น มิใช่เพื่อประกอบการค้าขายเลยตลอดเวลา ฯ

เพราะฉะนั้นสัญญากรุงเฮกจึง ไม่คุ้มครองป้องกันเรือดำน้ำเหล่านั้น เลย ฯ

ฝ่ายผู้ร้องกล่าวอ้างต่อไปว่า ตามกฎหมายนานาประเทศควร จะแจ้งความแก่เรือให้ออกไปเสียจากท่าในเวลาอันสมควร ฤๅก่อนนั้น กำหนดวันให้เรือออกไป ทนายผู้ร้องได้ยกเรื่องเรือแลนแคร์ตีไซฟ์ ณ เมืองไซ่ง่อนมาอ้างเป็นแบบอย่าง ฯ

เป็นความจริงที่เจ้าพนักงานรัฐบาลฝรั่งเศสได้ให้เวลา ๒๔ ชั่วโมง แก่เรือแลนแคร์ตีไซฟ์เพื่อให้ออกไปเสียจากเมืองไซ่ง่อน ใน เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ แต่เรือแลนแคร์ตีไซฟ์ที่ตกเข้าไป อยู่ ณ เมืองไซ่ง่อนกาลครั้งนั้นต้องตามลักษณะ ซึ่งสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ ๖ ได้มุ่งหมายจะให้ความคุ้มครอง ในขณะที่เกิดสงครามนั้นเรือ

แดนแควตไซฟ์กำลังทำการค้าขายอยู่โดยปกติของมัน กวางคือ
 ด้วยความสัตย์สุจริต เป็นเรื่องที่ต่างกับเรื่องเรือดำเดินหนเดียว
 อีกประการหนึ่งในกาลครั้งนั้น เป็นที่หวังกันอยู่ว่าประเทศที่กระทำ
 ตั้งครามทั้งหลายจะดำเนินตามข้อบังคับซึ่งกำลังเกิดขึ้นในกฎหมาย
 นานาประเทศให้แจ้งความบอกล่วงหน้า ถ้าผู้หนึ่งกำหนดเวลาให้
 เรือค้าขายออกจากท่า แต่ได้ต้นนิษฐานความข้อนี้ให้เป็นประโยชน์
 แก่ทุกประเทศซึ่งมิได้กระทำตนให้เสียชื่อเสียงโดยประพฤติด่วงละเมิด
 ประเพณีธรรมแห่งชาติทั้งหลาย แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าความสันนิษ-
 ฐานข้อนี้ จะยกมาอ้างใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศเยอรมนีได้
 อีกต่อไป ๆ

ข้อความที่กล่าวมาข้างบนนั้นยอมใช้ติดต่อถึงคดีอื่น ซึ่งผู้
 ร้องได้อ้างถึง คือ เรื่องเรือราชบุรี เรือระนี เรือเจ้าไท เรือควาตะ
 และเรือแซนดากัน ข้อความที่กล่าวไว้ในคำร้องว่าศาลที่เมืองสิงคโปร์
 ได้ตัดสินว่า การจับควาเรือเหล่านี้เป็นการผิดกฎหมายนั้น หากเป็น
 ความจริงไม่ ศาลนี้ได้พิเคราะห์คำสั่งศาลเมืองสิงคโปร์ในคดีเหล่านี้
 แล้ว ได้ความว่าศาลเมืองสิงคโปร์ ได้ตัดสินว่าเรือกลไฟเหล่านี้ใน
 ขณะที่ถูกจับว่าเป็นของศัตรู แต่การที่พนักงานกรมเจ้าท่าเมือง
 สิงคโปร์ ได้จับควาเรือไว้ฐานเป็นทรัพย์สินตกเป็นสิทธิเป็นพัทธยา
 แห่งพระเจ้าแผ่นดินนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว ๆ

ธรรมเนียมประเพณีที่ประเทศทั้งหลายได้เคยประพฤติกันมาใน
 เรื่องผู้หนึ่งให้เวลาเรือค้าขายออกจากท่านั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก
 เมื่อครั้งเกิดสงครามไครเมียในคริสต์ศักราช ๑๘๕๔ ประเทศรัสเซียฝ่าย

หนึ่งกับประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้เวลาเรือค้าขายของศัตรูถึง ๗ อาทิตย์ ในคริสต์ศักราช ๑๘๖๒ ประเทศปรัสเซียก็ได้ให้เวลาแก่เรือของประเทศออสเตรเลียด้วยกัน แต่เมื่อเกิดสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศสเปนในคริสต์ศักราช ๑๘๙๘ รัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาได้ผ่อนผันให้เวลาแก่เรือของประเทศสเปนอย่างพึงใจตั้งแต่นั้นตามที่ทำกัน แต่ดังให้เห็นว่าความเคารพต่อการค้าขายโดยปกติชดชดน้อยถอยลงไป เมื่อเกิดสงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับญี่ปุ่นในคริสต์ศักราช ๑๙๐๕ ประเทศญี่ปุ่นให้เวลา ๓ อาทิตย์ แต่ฝ่ายประเทศรัสเซียให้เวลาเพียง ๔๗ ชั่วโมง ในการสงครามครั้งนี้ประเทศเยอรมนีได้ผ่อนผันให้เวลาแก่เรือเพื่อขนสินค้าขึ้นลงจากท่าให้ออกไปจากท่าโดยสวัสดิภาพ ฝ่ายประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสได้แสดงความเต็มใจที่จะเคารพต่อความประสงค์แห่งสัญญากรุงเฮกแต่ที่จะผ่อนผันให้เวลาแก่เรือเพื่อประกาศสงครามแล้ว กล่าวคือ วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ประเทศฝรั่งเศสได้ออกประกาศให้เวลา ๗ วัน แต่ในวันเดียวกันนี้ประเทศอังกฤษได้ออกประกาศกล่าวอ้างถึงธรรมเนียมที่เคยประพฤติกันมาแต่กาลก่อน แลถึงข้อความแห่งสัญญากรุงเฮก ความในประกาศนั้นผ่อนผันให้เวลาแก่บรรดาเรือชาติเยอรมันที่ตกค้างอยู่ในเมืองท่าของประเทศอังกฤษขนสินค้าขึ้นลงแลออกจากท่าไปได้ คือว่าให้เวลาจนถึงเที่ยงคืนวันที่ ๑๔ สิงหาคม แต่ความระงับจะใช้ได้ต่อเมื่อได้รับคำบอกไม่ช้ากว่าวันที่ ๗ สิงหาคมว่า "บรรดาเรือค้าขายแลสินค้าของอังกฤษซึ่งตกค้างอยู่ในเมืองท่าของศัตรู ในวันที่เกิดสงครามซึ่งได้เข้าไปต่อภายหลังจะได้รับความผ่อนผันไม่น้อยกว่าที่เรือค้าขายของศัตรูจะได้รับตามคำประกาศนี้ ฯ"

ประเทศเยอรมนีหาได้รับรองในข้อนี้ไม่ เพราะฉะนั้นจึงไม่ถือ
 ว่าได้ประพฤติตามมาตรา ๓ แห่งสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๖ แต่ก็มีได้
 ประพฤติตามมาตรา ๓ ก็เหมือนจะเห็นชัดว่าความในมาตรา ๒ ซึ่ง
 ต้องอ่านรวมกันไปกับมาตรา ๓ นั้น จะยกมาบังคับมิได้ เป็นที่ทราบ
 อยู่ว่าเรือต่างประเทศรวมทั้งเรือชาติอังกฤษต้องถูกห้ามมิให้ออกจาก
 เมืองท่าเยอรมันตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ฤๅ ๓ วัน ก่อน
 เกิดสงครามระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศเยอรมนี แลถูกกักอยู่
 จนบัดนี้ (ให้ดูคดีเรื่องมิด โจทย์ ฮีร์ดอก จำเลย ค.ศ. ๑๙๑๖ เอ.ซี.
 หน้า ๔๘๖) ๗

จริงอยู่จำต้องดำเนินตามหลักกฎหมาย แต่กฎหมายนานา
 ประเทศเพื่อจะให้บริบูรณ์แต่เป็นยุติธรรมต้องแล้วแต่เหตุผลตามกา
 ลัมยัตตลอคจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในการสงคราม (ให้ดู
 คดีเรื่องเรือกิม ค.ศ. ๑๙๑๖ ลอเยอร์แนล โปรเบตหน้า ๖๖ เรืองเรือ
 มุซซัมาร์กาเรนท (คดีทรัพย์สินเชลยอังกฤษเดิม ๓ หน้า ๓๐๐) แลให้ดู
 คำอธิบายของแซนเซเดอร์เกนต์หน้า ๑๓๙ อนึ่งบรรดานักปราชญ์
 กฎหมายอเมริกันอันมีชื่อเสียงก็ได้รับรองว่า กฎหมายนานาประเทศ
 นั้นต้องแล้วแต่เหตุการณ์ในสมัยหนึ่ง ๆ (ให้ดูคดีเรื่องเรือกิม) ๗

ซึ่งจะผ่อนผันให้เวลาในคดีตามเหตุการณ์ในปัจจุบันสมัยก็จะ
 เป็นว่าได้หลบตากระทำให้โดยมิตัดถึงกาละเทศะเลย แต่มิได้ผ่อนผัน
 ให้เวลาเช่นนั้นแล้วก็ยังได้ความว่าก่อนที่กระทำการจับคร่าได้สำเร็จ คน
 ในเรือสามแค้นได้จัดการระเบิดเครื่องจักรในเรือ แลได้ระเบิดสำเร็จ
 จนใช้การไม่ได้ เพราะฉะนั้นถึงมาตราว่าจะได้แจ้งความบอกล่วงหน้า
 ให้ออกไปก็ดี เรือสามแค้นนั้นก็คงไม่สามารรถจะออกไปจากท่าได้เลย ๗

ถ้าได้ผ่อนผันให้เวลาแล้วความประสงค์ในการจับคว่านักจะถูก
ทำตายเสียเปล่าเป็นแน่แท้ ฯ

ตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ จนถึงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๖๐ ไม่มีเหตุอันใดที่ขัดขวางมิให้เรือสามเส้น ฤ เว็คส์ตรูต้า
อื่น ๆ ออกจากท่าไปเมืองหนึ่งเมืองใดสุดแต่จะปรารถนา ที่จริงเมื่อ
วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เว็คส์ตรูต้าหนึ่งชื่อเกียงโจ๊ก ได้ออกไป
แต่จะไปยังเมืองใดไม่ปรากฏ ฯ

เมื่ออ้างถึงสัญญากรุงเฮก เซอร์ แซมมวด เอแวนซ์ อธิบดี
ศาลทรัพย์สินเชลยอังกฤษ ได้กล่าวในคำพิพากษาเรื่องเรือเยอรมาเนีย
(ค.ศ. ๑๙๑๖ ตอเยอร์เนด โปรเบต หน้า ๗๖) เมื่อ ๒ ปีมาแล้วว่า
“ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าจะไม่เกิดเป็นปัญหาสำคัญขึ้นสักวันหนึ่งว่าประ-
เทศเยอรมนีจะมี โอกาสร้องทุกข์ถึงข้อที่ผู้ขึ้นกระทำผิดสัญญากรุงเฮก
ได้เด็ดๆ อันว่าสัญญาซึ่งได้กระทำลงระหว่างบุคคลก็ดี ฤระหว่าง
ประเทศก็ดีจะต้องประพฤติด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย” ฯ

วาทะอันนี้ดูจะอ่อนไปเสียอีกในปัจจุบันนี้ เมื่อได้ทราบกันอยู่
ทั่วสากลโลกแล้วว่าประเทศเยอรมนีเอง ได้กระทำผิดลงจะผิดสัญญา
กรุงเฮกในข้อสำคัญๆ หลายข้ออย่างร้ายกาจ จึงเป็นที่เห็นแจ้งว่าใน
บัดนี้ประเทศเยอรมนีจะกล่าวอ้างขึ้นในศาลนี้ ฤศาลหนึ่งศาลใด
ขอให้ยกเอาสัญญากรุงเฮกข้ออื่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศ
เยอรมนีไม่ได้ ถึงมาทว่าเสียจะยังมีเหลืออยู่แต่สักข้อหนึ่ง ฤ
๒ ข้อ ซึ่งประเทศเยอรมนีมิได้ทำตายเสียด้วยความทารุณ แท้จริง

เหตุที่ศาลนี้ได้นิ่งพิจารณานี้ ก็เพราะประเทศเยอรมนีเองได้ลง
ตะเม็คแลไม่ยอมถือตามข้อกฎหมายนานาประเทศ อันมีมาช้านาน เป็น
หลายข้อหลายประการ ฯ

ผู้ร้องยังได้โต้เถียงอยู่อีกข้อหนึ่งว่าได้กระทำการ จับคร่าก่อนที่
ได้ออกประกาศสงครามให้ทราบตามทางราชการ แต่ในข้อนี้ได้ความ
แจ่มแจ้งจากคำพยานว่าก่อนที่จะจับคร่า นายทหารในราชนาวิก ได้แจ้ง
ความให้นายเรือดำมเดินทราบ ถึงการจับ แลการจับคร่าเรือดำมเดิน
ได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายทุกประการแล้ว ไม่มีที่สงสัยเลยว่า
ได้มีประกาศสงครามจำเดิมแต่เวลาเที่ยงคืนตอนรุ่งวันที่ ๒๒ กรกฎาคม
แลได้จับคร่าเรือดำมเดินในระหว่าง ๕ นาฬิกา ๓๐ นาที กับ ๖ นาฬิกา
๓๐ นาที ก่อนเที่ยงในเช้าวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ด้วยอำนาจยุทธกรรม
นิยมเนื่องแต่ประกาศสงครามนั้น หลักฐานคำพยานในเรื่องวันเวลา
แจ่มแจ้ง แลตามที่นายทหารในราชนาวิกได้มาเบิกความเป็นพยานนั้นไม่
มีข้อเป็นสงสัยงงสองเงงอนเลย

ตามกฎหมายนานาประเทศระหว่างผู้กระทำสงครามด้วยกันไม่
จำเป็นต้องแจ้งความให้กันทราบ ในคำรากฎหมายนานาประเทศของ
ฮอต หน้า ๓๘๘ เมื่อได้อ้างถึงความเห็นผู้เชี่ยวชาญในทางกฎหมาย
นานาประเทศ ในเมืองต่าง ๆ แล้ว ฮอตแต่คงไว้ว่า

“ในระหว่างผู้กระทำสงครามด้วยกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งได้ตั้งคำแจ้ง
ความให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบก่อนเริ่มลงมือ ก็ให้ถือว่าสงครามได้เกิดขึ้น
ตามคำแจ้งความนั้น แต่ถ้ามิได้ตั้งคำแจ้งความให้แก่กัน ก็ให้ถือเอา

การที่ฝ่ายหนึ่งได้ตั้งมือกระทำเป็นบริษัทในครั้งแรกนั้นเองว่าเป็นการ
เริ่มสงคราม” ฯ

ตรงหน้า ๓๘๑ มีว่า “ การกระทำอันเป็นบริษัทนั้นเองย่อม
แสดงความตั้งใจโดยชัดเจน เพราะฉะนั้นการแจ้งความให้ทราบต้อง
หน้าด้วยประการใด ๆ ก็เป็นพิธีอันเปล่าประโยชน์เว้นไว้แต่ต้องการจะ
ศัตรูในเวลาใดโอกาสที่จะเตรียมตัวไว้ต่อสู้ และจะบอกล่าวไปโยว่า
ไม่มีผู้ใดจะกล่าวว่าเป็นการจำเป็น ที่จะต้องให้ ประโยชน์แก่ศัตรู เพื่อ
เตรียมตัวก่อนเช่นนี้” ฯ

อย่างไรก็ดี ในคดีนี้ไม่เป็นที่ยังสงสัยเลยว่าได้จัดทำทุกสิ่งทุกอย่าง
ตามที่สามารถจะทำได้เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายนานาประเทศ แล
สัญญากรุงเฮกตามเหตุการณ์ปัจจุบันแห่งสงครามนี้ เพราะฉะนั้นจึง
พร้อมกันพิพากษาให้ริบเรือกลไฟตามเส้นชาติเยอรมันดำนั้น เป็น ทรัพย์สิน
เชลย ตกเป็นสิทธิเป็นพัศษาโดยราชศัฏกตามภาพของพระเจ้าอยู่หัว ฯ

มาร์ติตัน เอฟ. บัดชาต

พระยาจินดาภิรมย์

พระเทพวิสุทธ

บทที่ ๓๑

การปฏิบัติต่อชนชาติศัตรูและทรัพย์สิน

๑. ชนชาติศัตรู

การประชุมกรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔ และ ๑๙๐๗ มีความประสงค์เพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีต่าง ๆ ในการทำสงคราม แต่มิได้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการสงครามที่จะพึงใช้แก่ชนชาติศัตรูและทรัพย์สิน ของศัตรู ที่อยู่ใน ประเทศ ของผู้เป็น ฝ่ายใน สงคราม (belligerents) ในขณะที่เกิดการสู้รบ การปฏิบัติในเรื่องนี้หลักกฎหมายประเพณีซึ่งไม่ชัดเจนนัก

บทบัญญัติ Magna Charta ของอังกฤษเมื่อ ค.ศ. ๑๒๑๕ แสดงถึงที่ท่าของประเทศนั้นต่อพ่อค้าต่างดาว ที่เป็นชนชาติ ศัตรูใน ขณะนั้น มาตรา ๔๑ ให้สิทธิพิเศษและคุ้มครองพ่อค้าชาวต่างประเทศ เว้นแต่ในเวลาทำสงครามกับประเทศนั้น จะต้องควบคุมตัวได้ โดยมีให้เป็นอันตรายต่อร่างกายและทรัพย์สิน จนกว่าจะทราบการปฏิบัติของประเทศศัตรูต่อคนอังกฤษ Grotius เห็นว่าบุคคลที่ถูกจับขณะมีเรือร่ายอยู่ในประเทศศัตรู ในเวลาเกิดสงคราม อาจถูกควบคุมตัวไว้ตลอดเวลาสงคราม เพื่อลดกำลังของศัตรู จะถูกปล่อยเมื่อสงครามสิ้นสุดลง Vattel เห็นว่าควรให้เวลาสมควรแก่พ่อค้าที่จะจัดธุระแล้วกลับประเทศของตนได้ การที่หนีไปเสียไม่ได้จึงให้จับคนอังกฤษมีอายุเป็นทหารได้ที่อยู่ในฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๘๐๓ นั่นถือว่าเป็นการละเมิดประเพณี ใน

คดีบรรพชิตที่จับกุมได้มีสันนิษฐานหลายฉบับที่ยอมรับตกลงกันให้เวลาตั้ง
หกเดือนถึงหนึ่งปีเพื่อให้พอคำจัดทำารุกิจ

ในบางกรณี รัฐก็ให้นานาชาติคัดค้านออกไปนอกประเทศตาม
ความจำเป็นในทางทหารเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๐ รัสเซียให้ชาวญี่ปุ่นออกนอก
เขตรัสเซีย ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งมีการปฏิบัติโดยทั่วไป ยอมรับให้
ชนชาติศัตรูที่ไม่ประสงค์จะเดินทางกลับประเทศ คงอยู่ต่อไปโดยมี
เงื่อนไขว่าจะต้องประพฤติตนเรียบร้อย สัญญา ค.ศ. ๑๙๐๕ ระหว่าง
อังกฤษและสหรัฐอเมริกาให้สิทธิคงอยู่ตลอดไปได้ แต่ต้องอยู่ในความ
สงบและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้มีวิธีปฏิบัติใหม่ ๒ วิธี
วิธีแรกมีหลายประเทศที่ควบคุมตัวชนชาติศัตรู ที่อยู่ในวัยเป็นทหารได้
(military age) ไว้ในค่ายกักกัน (concentration camps) เพื่อป้องกัน
มิให้หลบหนีออกนอกประเทศ วิธีที่สองผู้เป็นฝ่ายในสงครามได้ตราข้อ
บังคับควบคุมความประพฤติของชนชาติศัตรูที่คงอยู่ในประเทศ เช่น
การเคลื่อนไหวก ห้ามมีอาวุธปืน การลี้ภัย

ในสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการควบคุมชนชาติศัตรูที่เป็น
พลเรือนจำนวนมาก เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายระหว่างประเทศ
เกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยชัดแจ้ง นานาประเทศก็ได้อาศัยอนุสัญญาเจนีวา
ค.ศ. ๑๙๒๗, อังกฤษและสหรัฐได้จัดประเภทชนชาติศัตรู ผู้ใดมีความ
ไว้วางใจได้ก็ปล่อยจากการควบคุม มีชนชาติศัตรูที่เป็นมิตร (friendly
enemy aliens) ได้เข้าประจำในกองทัพเดียวกันด้วย ในสหรัฐได้มีการ

ทดสอบความจริงรักภักดี (loyalty test) ในกรณีที่ชนชาติศัตรูได้แปลงชาติ ถ้าหากเป็นที่สงสัยกักต้อนสัญชาติ แล้วเอาตัวควบคุมไว้

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ก่อน ค.ศ. ๑๙๑๔ ได้มีการยินยอมให้ชนชาติศัตรูอยู่ในประเทศต่อไปได้ โดยต้องมีความประพฤติดีนั้น ได้มีการปฏิบัติต่อชนชาติศัตรูเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งเป็นพิเศษ โดยถือหลักโบราณว่าสงครามเป็นเหตุให้ศัตรูเป็นบุคคลนอกกฎหมาย (ex lege) จึงไม่มีอำนาจดำเนินคดีในศาลได้ คดีระหว่าง Wells โจทก์ Williams จำเลย ศาลอังกฤษวินิจฉัยเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๙ ยกเว้นบุคคลที่อยู่ในประเทศโดยได้รับความคุ้มครองและได้รับ อนุญาตให้ ทำการค้าขายภายในประเทศได้ แม้ โจทก์อยู่ที่นั่นก่อนสงคราม แต่เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอังกฤษให้อยู่ได้ โดยได้รับความคุ้มครองแล้ว โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องคดีได้เนื่องจากเป็นบุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง ในภาคพื้นยุโรปรับรู้ สิทธิทั่วไปในการขอความยุติธรรมจากศาล ความเห็นแตกต่างดังกล่าวแล้วได้หมดไป ในเมื่อมีอนุสัญญากรุงเฮก มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามแถลงว่า สิทธิและคำฟ้องของชนชาติศัตรูจะเป็นอันระงับไป จดรอไว้หรือไม่รับพิจารณาในศาล

๒. ทรัพย์สินของชนชาติศัตรู

ตามกฎหมายดั้งเดิม สงครามเป็นเหตุให้รัฐมีสิทธิริบทรัพย์สินทั้งหมดของชนชาติศัตรูที่อยู่ในอาณาเขต ไม่ว่าจะ เป็นของส่วนตัวหรือของรัฐศัตรู หลักนี้ได้เปลี่ยนแปลงต่อมาในศตวรรษที่สิบแปดและสิบ

แก้โดยแบ่งทรัพย์สินของรัฐและของเอกชน คงมีการริบทรัพย์สินของรัฐได้ทุกอย่าง ค.ศ. ๑๘๑๖ ข้อดีเตรียมยังการและสันตปาษาได้ประท้วงการที่อิตาลีตั้ง Venetian Palace ในกรุงโรมซึ่งเป็นที่ตั้งสถานทูตของเตรียม ยังการ สัญญาแวร์ซาย ค.ศ. ๑๘๑๕ ระบุให้รัฐบาลเยอรมันคืนคิดปัดตัดต่าง ๆ ที่เยอรมันยึดเอาไปในระหว่างสงคราม ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑

ในกรณีทรัพย์สินของเอกชน ก่อน ค.ศ. ๑๘๑๕ มีการปฏิบัติแตกต่างกันระหว่างทรัพย์สิน ของชนชาติศัตรู ที่มี ภูมิดำเนาอยู่ในประเทศ และทรัพย์สินของชนชาติศัตรูที่อยู่นอกประเทศ ถ้าหรับชนชาติศัตรูที่มีภูมิดำเนาอยู่ในประเทศนั้น มีกฎหมายขัดแจ้งว่าทรัพย์สินทั้งหลายไม่ว่าที่ดิน ดินค้า หรือวัตถุ ไม่มีรูปร่าง ไม่อยู่ในข่ายแห่งการริบ แม้จากรัฐไม่มีอำนาจข้อมบังคับจำกัดการใช้เพื่อมิให้ตกไปอยู่ในมือของข้าศึก ส่วนทรัพย์สินของชนชาติศัตรูที่มีภูมิดำเนาอยู่นอกประเทศนั้นเป็นปัญหา หลักเดิมเคยมีอยู่ว่า ทรัพย์สินเหล่านั้นจะริบเสียก็ได้ ใน ค.ศ. ๑๘๑๕ ศาลสูงสุดสหรัฐวินิจคดี *Brown โจทก์* สหรัฐ จำเลยเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าของชาวอังกฤษ โดยเรืออเมริกันไปยังสหรัฐว่า วัตถุมีรูปร่างของชนชาติศัตรูที่อยู่ในประเทศขณะเกิดสงครามนั้นจะริบเสียก็ได้ ซ้อยกเว้นนี้ ขยายออกไปถึงหนังสือและเครดิตด้วย แต่ใน ค.ศ. ๑๘๗๑ ศาลอังกฤษ *Court of King's Bench* คือ *Wolf โจทก์ Oxholm* จำเลย พิพากษาว่าการที่เดนมาร์คริบทรัพย์สิน

ดินของตุกหนท์เป็นชาวอังกฤษนั้น เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ

พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศอยู่ในฐานะพิเศษ เพราะรัฐบาลเป็นประกัน Vattel กล่าวเมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๗ ว่า รัฐบาลจะต้องชดเชยดินที่ต้องชำระแก่ชาติชนศัตรูมิได้ เงินที่ให้รัฐยืมไปย่อมได้รับการยกเว้นจากการริบในเวลาสงคราม

ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาอีก คือบริษัทที่มีกรรมการบางคนเป็นชนชาติศัตรู หลีกหนีไปในการสงครามมีอยู่ว่า จะใช้ทรัพย์สินใด ๆ ให้เป็นภยันตรายแก่ประเทศมิได้ ฉะนั้น เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๔ อังกฤษได้ตั้งกรรมการควบคุมทรัพย์สินของชนชาติ ศัตรูมีหน้าที่จัดทรัพย์สินเหล่านั้นตามแต่จะเห็นควร ในคดี Ferdinand กษัตริย์แห่งบูดกาเรีย ศาลอุทธรณ์อังกฤษพิพากษา ค.ศ. ๑๙๑๐ เด็กทารกที่ได้วินิจฉัยในคดี Wong & Oxholm โดยวินิจฉัยว่า อังกฤษมีสิทธิที่จะริบหุ้นและหลักทรัพย์ของกษัตริย์บูดกาเรีย

ในสหรัฐมีกฎหมาย Trading With the Enemy Act ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๗ บัญญัติอนุญาตให้ชนชาติศัตรูค้าขายต่อไปได้ โดยมีคณะกรรมการควบคุมทรัพย์สินของชนชาติศัตรูมีอำนาจทุกประการรวมถึงการขายอีกด้วย

ตามสัญญาแวร์ซายข้อ ๑๙๗ ให้อำนาจแก่สัมพันธมิตรในการ

จัดการทรัพย์สินของชาวเยอรมันตลอดจนการขายเพื่อชดใช้ค่าเสียหายในการสงคราม

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็เกิดปัญหายุ่งยากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ไรท์คิดว่าวัตถุประสงค์สำคัญคือการป้องกันการค้าขายกับชนชาติศัตรู ทำลายอิทธิพลของศัตรูและบังคับมิให้เกิดอิทธิพลเช่นนั้นขึ้นอีกภายหลังสงคราม

๓. การค้าขายกับชนชาติศัตรู

สงครามทำให้ความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ระหว่างรัฐคู่สงคราม ชาติหรือชนกึ่งกลาง การที่จะติดต่การค้าขายกันต่อไปเพียงใดหรือไม่ก็ย่อมอยู่ในดุลพินิจของแต่ละรัฐ ปัญหาสำคัญอยู่ที่กฎหมายภายในประเทศก่อน ค.ศ. ๑๙๑๔ ถือว่าการค้าขายระหว่างรัฐคู่สงครามเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย และถือว่าจะพบกันในสนามรบเท่านั้น ถ้าถือว่าความสัมพันธ์ทางพาณิชย์ถูกตัดขาดตั้งแต่วันที่เกิดสงครามแล้ว ก็เกิดปัญหาหลายประการ เช่น สัญญาระหว่างชนชาติศัตรูด้วยกันจะถือว่าเป็นการค้าขายกับชนชาติศัตรูด้วยหรือไม่ สัญญาที่กระทำในเวลาสงครามเป็นโมฆะหรือไม่ สัญญาที่กระทำไว้ก่อนเกิดสงครามจะมีผลเพียงใด ศาลอังกฤษอเมริกันเคยถือว่า สัญญาที่ทำขึ้นในระหว่างสงครามเป็นโมฆะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตพิเศษสัญญาที่ทำขึ้นก่อนสงครามก็เลิกไปในเมื่อเป็น executory และเวลาเป็นสาระสำคัญหรือรอการปฏิบัติตามสัญญาไว้จนกว่าจะเสร็จสงคราม

เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษได้ประกาศห้ามการ
ค้าขายกับบุคคลใด ๆ ที่มีภูมิฐานะประกอบธุรกิจ ในราชอาณาจักร
เยอรมัน โดยมีได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอังกฤษ ต่อมาจึงได้มี
กฎหมาย Trading with the Enemy

ในสงครามโลกครั้งที่สอง อังกฤษก็ได้ตรากฎหมายทำนอง
เดียวกันอีก ค.ศ. ๑๙๓๙ ห้ามการค้าขายหรือส่งเงินให้ชนชาติศัตรู คำ
ว่า "ศัตรู" ให้หมายคความรวมถึงบริษัทต่างๆด้วย

บทที่ ๓๒

รัฐที่เป็นกลางกับผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

๑. ความเป็นกลาง

ในตอนต้นศตวรรษที่ ๒๐ ความเป็นกลางหมายความว่า ฐานะทางกฎหมายของรัฐ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการทำสงครามระหว่างสองรัฐหรือระหว่างกลุ่มรัฐอื่น โดยยังคงรักษาดำเนินการอย่างที่มีต่อผู้เป็นฝ่ายในสงคราม และปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายประเพณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาต่าง ๆ

สถานการณ์แห่งความเป็นกลาง เป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันถือกันว่าสงครามเป็นการกระทำมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐต่าง ๆ อาจใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งประชาคมนานาชาติไม่รับผิดชอบในการรักษา กฎหมายไม่รับรู้พันธะต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้อื่น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นกลางนี้เป็นความคิดใหม่ ในสมัย Feudal ไม่มีระบบความเป็นกลาง Grotius อ้างว่า "qui in bello medi sunt: qui extra bellum sunt positi" รัฐอาจดำรงความเป็นกลางโดยให้ความยุติธรรมแก่สงคราม และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการกระทำสงครามของผู้เป็นฝ่ายได้ โดยไม่ต้องมีกฎข้อบังคับที่แน่นอนทีเดียว

ในศตวรรษต่อมาจากสมัย Grotius การค้าทางเรือได้ก่อให้เกิดอิทธิพลในการพัฒนาทางความเป็นกลาง รัฐที่เป็นกลางหลายรัฐที่ทำการค้าขายทางทะเลได้ขัดขวางการจับกุมเรือและสินค้าที่ส่งไปยังเมือง

ทำของศัตรู Vattel มีความเห็นเมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๘ ต้องประการคือ ผู้
เป็นฝ่ายในสงครามมีหน้าที่เคารพความเป็นกลางของรัฐซึ่งต้องการ
ดำรงตนเป็นกลาง ประการที่สองสถานะภาพแห่งความเป็นกลางมี
พันธะโดยเฉพาะที่จะไม่ดำเนินเข้ากับฝ่ายใด

เมื่อเกิดสงครามระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. ๑๗๙๓
สหรัฐได้ประกาศความเป็นกลาง ในสงครามกลางเมืองสหรัฐ อังกฤษ
ก็ประกาศเป็นกลางแต่ลัทธิและหน้าที่ในขณะนั้นยังวิวิธอยู่

การประชุมกรูเชก ค.ศ. ๑๘๙๘ ยังมีได้รวบรวมบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความเป็นกลาง เพียงแต่ตกลงกันว่าจะได้พิจารณาในการ
ประชุมคราวหน้า การประชุมครั้งที่สอง ค.ศ. ๑๙๐๗ ได้รับรองบัญญัติ
สองฉบับคือ ดัทธิและหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางในสงครามทางบกและ
ทางเรือ

๒. ความเป็นกลางในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเริ่มขึ้น ได้มีหลายประเทศประกาศ
ตนเป็นกลาง ประชาชนิบัติวิตัดสันประกาศว่าสหรัฐเป็นมิตรกับพรรค
มหาอำนาจที่ทำสงครามกันและเคารพต่อเสรีภาพแห่งทะเล แต่ต่อมา
อังกฤษและเยอรมันได้บีบบังคับเสรีภาพนั้นมากจนทุกที เช่นขยายสิทธิ
ของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ในการล้อมปิดและยึดสินค้าต้องห้าม (con-
tributand of war) จนถึงจุดสำคัญ ก็ขอการใช้เรือไต้หน้าันกระทบ
กระเทือนต่อเรือและคนชาติที่เป็นกลาง ประชาชนิบัติวิตัดสันจึงประกาศ
เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๒ ว่าฐานะความเป็นกลางไม่มีเสียแล้ว
และได้เข้ามาเป็นฝ่ายในสงครามเมื่อวันที่ ๖ เม.ย. ค.ศ. ๑๙๑๗

๓. ความเป็นกลางในสงครามโลกครั้งที่สอง

กติกาสันนิบาตชาติทำให้หลักเกณฑ์ในเรื่องความเป็นกลางที่มีมาช้านานแล้วนั้นลดลง ข้อ ๓๐ บัญญัติว่า "บรรดาสมาชิกจะเคารพและรักษาไว้ซึ่งสิทธิในอาณาเขต และเอกราชทางการเมืองของบรรดาสมาชิกแห่งสันนิบาตชาติต่อการรุกรานจากภายนอก" บทบัญญัตินี้ทำให้บรรดาสมาชิกต้องรวมกันต่อสู้ เพื่อป้องกันการรุกรานจะอยู่แต่ลำพังมิได้ ข้อ ๑๑ ก็บังคับให้รวมกันใช้วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อรักษาสันติภาพของนานาชาติไว้ ไม่ว่าจะสงครามหรือการคุกคามว่าจะทำสงครามกระทบกระเทือนรัฐสมาชิกหรือไม่ บทบัญญัตินี้เองทำให้บรรดาสมาชิกแห่งสันนิบาตชาติมีความรับผิดชอบเป็นอันรวมที่จะต้องหาทางรักษาสันติภาพ ข้อ ๑๖ บัญญัติว่าสมาชิกที่ละเมิดให้ถือว่าเป็นผู้ทำสงครามต่อสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งจะไม่ติดต่อทางพาณิชย์และทางการเงินต่อไป

เมื่อพิจารณากฎีกาดังกล่าวแล้วนี้ โดยเคร่งครัด ก็จะได้เห็นว่า เป็นสัญญาหลายฝ่ายระหว่างสมาชิก รัฐอื่น ๆ ที่มี ได้เป็นสมาชิก ก็ไม่มีความผูกพันแต่อย่างใด การที่สหรัฐมิได้เป็นสมาชิกของสันนิบาต ทำให้มีปัญหว่าหลักกฎหมายเดิม เกี่ยวกับความเป็นกลางยังคงใช้ได้ อยู่ต่อไปหรือไม่

เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดแมนจูเรีย ค.ศ. ๑๙๓๑ และเมื่อเกิดสงครามในยุโรป ค.ศ. ๑๙๓๙ นักนิติศาสตร์ได้ถกเถียงกันมากเกี่ยวกับความเป็น

กตตาม กฎหมายระหว่างประเทศ นักนิติศาสตร์ยุโรปและตะวันตก
อเมริกัน ซึ่งเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ เห็นว่ากฎหมายเริ่มจากหลัก
เกี่ยวกับความรับผิดชอบส่วนรวม เพื่อคุ้มครองบรรดาสมาชิก ส่วน
นักนิติศาสตร์สหรัฐมีความเห็นแตกต่างกัน ส่วนมากเห็นว่าต้องแยก
การให้คำมั่นสัญญาประณามสงครามกับความไม่เต็มใจในการเข้าสู่
รบกับประเทศที่ละเมิดคำมั่นนั้น ความเป็นกลางเป็นการมิชอบด้วย
ศีลธรรมเพราะเป็นการปฏิเสธไม่รับรู้ว่าจะอะไรผิดอะไรถูก สงครามใน
อนาคตก็จะมีกระทำความผิดแห่งความเป็นกลางกันอีก ในทางปฏิบัติ
แล้วความหวังที่จะคงเป็นกลางได้อย่างแท้จริงก็ไม่มีการทำสงคราม
กันอีกเท่านั้น

มีนักนิติศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่ายังคงมีทางที่จะให้เคารพต่อ
กฎหมายเดิมว่าด้วยความเป็นกลาง เพราะเป็นการเหลือวิสัยตาม
สภาพทางการเมืองในปัจจุบันที่จะแยกว่าอะไรผิดอะไรถูก ความหวัง
อันเดียวที่จะรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยไว้ได้ในโลก คือ
การควบคุมขอบเขตแห่งการทำสงคราม ทำให้รัฐที่เป็นกลางเป็น
“เกาะแห่งสันติภาพ” (island of peace) การแข่งขันเป็นสงคราม
อีกแบบหนึ่ง วิธีป้องกันมิให้เกิดสงครามคือการใช้เวลาเพื่อทำความ
ตกลงกันโดยสันติวิธี

หลักเรื่องความเป็นกลางได้พ้นชั้นอีก ในระยะเริ่มต้นสงคราม
โลกครั้งที่สอง สันนิบาตชาติไม่สามารถใช้กติกามาตรา ๑๖ อันว่า

ด้วยการห้ามสงครามให้บังเกิดผล สหรัฐและอื่น ๆ ได้ประกาศความเป็นกลาง ต่อมาเยอรมันได้ละเมิดความเป็นกลางของนอร์เว เดนมาร์ก ฮอลันดา เบลเยียม และลักเซมเบิร์กในฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. ๑๙๔๐

๔. การสละความเป็นกลาง

เมื่อสหรัฐเข้าสงครามในวันที่ ๗ ธันวาคม ๑๙๔๑ ได้มีการประชุมรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๒ มีมติว่า ประเทศที่มีชื่ออเมริกัน รุกรานรัฐอเมริกันใด ๆ ให้ถือว่ารุกรานรัฐอเมริกันทั้งหมด จึงได้ตกลงให้ตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่น เยอรมนี และอิตาลี เนื่องจากญี่ปุ่นได้โจมตีสหรัฐ เยอรมนีและอิตาลีประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกา

ถ้าพิจารณาโดยเคร่งครัดจะเห็นว่าตาม Atlantic Charter และ Moscow Declaration เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางไม่มีผลทางกฎหมายแล้ว กฎบัตรสหประชาชาติที่ใช้อยู่บังคับแต่วันที่ ๒๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕ แสดงอย่างชัดเจนว่า ฐานะทางกฎหมายของความเป็นกลางได้สิ้นสุดลงแล้ว ถึงแม้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงสถานะภาพของรัฐที่เป็นกลาง การปฏิบัติของคณะมนตรีความมั่นคงมิใช่เป็นการทำสงคราม ตามความหมายของกฎบัตร

ประกาศ

ว่าด้วยกรุงสยามเป็นกลาง
ในระหว่างสงครามที่เป็นอยู่ในยุโรป

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา
อานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยหนังสือสัญญากรุงเฮก ฉบับที่สาม ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๕๐ ว่าด้วยการเว้นทำศึก ในข้อ ๒ มีความว่า "การอันมี
ความเป็นสงครามนั้นจะต้องแจ้งความให้ประเทศอันเป็นกลางทั้งหลาย
ทราบโดยเร็ว และจะไม่มีผลถึงประเทศที่เป็นกลางจนถึงเวลาที่ได้รับ
คำแจ้งความ ซึ่งจะใช้โทรเลขบอกกันได้ ประเทศอันเป็นกลางนั้น
ถึงแม้ว่าจะต้องได้บอกแจ้งความอย่างหนัก ถ้าการเห็นได้ชัดเจนว่าได้
ทราบความตามที่เป็นจริงอยู่ว่ามีความเป็นสงครามอันหนึ่งแล้ว จะถือ
เอาการซึ่งไม่มีบอกแจ้งความว่าไม่มีสงครามไม่ได้" ดังนี้

แต่ด้วยเหตุว่า บัดนี้มีความเป็นสงครามอยู่อย่างหนึ่ง ในประ-
เทศออสเตรเลียยังการี ๑ ฝรั่งเศส ๑ เยอรมัน ๑ อังกฤษ ๑ รัสเซีย ๑
แอสเตเรีย ๑ แล้ว

แต่ด้วยเหตุว่า กรุงสยามมีความมาตักอยู่โดยมีทางไมตรีอันดี
อยู่กับ พระมหากษัตริย์ และประชาราษฎร์ ของประเทศทั้งหลายเหล่านี้
กับทั้งคนในบังคับแดนที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศทั้งหลายเหล่านี้

แต่ด้วยเหตุว่า มีพระราชประสงค์จะให้อาณา ประชาชนคนใน
บังคับฝ่ายสยาม มีความสุขแต่ได้ความสุขสืบไป ในความสงบเรียบ

ร้อยอันเป็นคุณหาที่สุดมิได้^๕ แต่เพื่อประโยชน์อัน^๕ จึงได้ตั้งพระราชหฤทัยที่จะเป็นกลางไม่เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ในการสงครามที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยแน่นอนแต่โดยชอบธรรม

เพราะเหตุฉะนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศกระแด้พระบรมราชโองการ^๕ไว้ให้ทราบทั่วกันว่า

ให้คนทั้งหลาย ซึ่งอยู่ในบังคับฝ่ายสยาม ถือตนว่าเป็นคนกลาง ไม่เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยแน่นอนแต่โดยชอบธรรม จนตลอดเวลาดังกล่าวมาแล้ว แต่ให้ประพฤติตนให้ชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย แต่ข้อความในหนังสือสัญญาของกรุงสยาม กับทั้งข้อความในธรรมเนียมกฎหมายระหว่างนานาประเทศ ที่ว่าด้วยความเป็นกลางทุกประการ

ประกาศมาแต่พระที่นั่งพิมานปฐม ๓๘ ๙ สิงหาคม ๒๔๕๗

บทที่ ๓๓

สิทธิของรัฐที่เป็นกลาง

๑. อาณาเขตของรัฐที่เป็นกลาง

สิทธิสำคัญของรัฐที่เป็นกลาง คือรัฐอื่นจะละเมิดบุกรุกเข้ามาในอาณาเขตไม่ได้ ตามหลักว่าด้วยอธิปไตย รัฐที่เป็นฝ่ายในสงคราม จะทำการสู้รบกันในอาณาเขตของรัฐที่เป็นกลางไม่ได้ อนุสัญญากรุงเฮกที่รับรองหลักการ

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติก็มักมีการละเมิด เนื่องจากความจำเป็นในการทำสงคราม และมักอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัว (self-defense) ชาติเล็กๆ และอ่อนแอมักตกเป็นเหยื่อของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม โดยไม่มีทางที่จะคุ้มครอง โดยเฉพาะการสงครามในศตวรรษที่ยี่สิบ

รัฐवादอังกฤษเคยอ้างการป้องกันตัวในการเรียกร้องให้เดนมาร์กยอมยกกองทัพเรือให้อังกฤษ เพื่อป้องกันมิให้นโปเลียนเขาไปใช้เมื่อเดนมาร์กปฏิบัติของอังกฤษก็ยึดเรือเหล่านั้น

ในระหว่างสงครามรัสเซียญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๐๔-๑๙๐๕ แมนจูเรีย และเกาหลีเป็นดินามรบแม้ตั้งตนเป็นกลางก็ตาม โดยญี่ปุ่นอ้างว่าจีนและเกาหลีไม่สามารถป้องกันมิให้รัสเซียเข้าควบคุมได้

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เบลเยียมและลักเซมเบิร์กถูกละเมิดความเป็นกลาง เยอรมนีอ้างว่าเพื่อป้องกันมิให้ฝรั่งเศสส่งรุกราน ต่อมาก็กได้มีการละเมิดอยู่เรื่อยๆ เช่น เรืออังกฤษโจมตีเรือเยอรมัน

Dresden ในเขตอำนาจศาลเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ ในเดือน
กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๖ เรือสินค้าเยอรมันหลายลำถูกเรือสัมพันธมิตรจับ
ในน่านน้ำกรีก

ต่อมาก็มีปัญหาเรื่องอธิปไตยของรัฐที่เป็นกลางในอากาศ
เครื่องบินของผู้เป็นฝ่ายในสงครามมีสิทธิผ่านโดยบริสุทธิ เช่นเดียวกับ
ในน่านน้ำหรือไม่ ข้อสันดาได้ประกาศว่าการใช้พืนอากาศเหนือดินแดน
ข้อสันดาเป็นการละเมิดอธิปไตย และได้ทำลายเครื่องบินของผู้เป็น
ฝ่ายในสงครามที่ลงจอดอาณาเขตเดียวหลายลำ การปฏิบัติของข้อสัน-
ดาได้กลายเป็นที่สับสนกันต่อมา

เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่สองได้มีข่าว ในเดือนมีนาคม ค.ศ.
๑๙๓๙ เรือพิฆาตเยอรมัน Graf Spee ได้ทำการสู้รบกับเรืออังกฤษดำ
ดำแล้วหลบเข้าไปในอ่าว Montevideo รัฐบาลอุรุกวัยได้พยายามรักษา
ความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด จึงสั่งให้เรือ Graf Spee อยู่ซ่อมแซมได้
เพียง ๗๒ ชั่วโมง ต่อมาเรือ Graf Spee ก็ออกจากท่า และถ่ายทหาร
ประจำเรือไปไว้ในเรือสินค้าเยอรมัน Tacoma แต่ก็ได้ทำลายเรือ
Graf Spee ที่ปากน้ำห่างจากฝั่งประมาณ ๖-๗ ไมล์ แม้กระนั้นอุรุกวัย
ก็ยังอ้างว่าอยู่ในอาณาเขตอำนาจของตน

เรือรบของผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะใช้อาณาเขตอำนาจของรัฐ
ที่เป็นกลางได้เพียงไรจึงจะถือว่ามีไม่เป็นการละเมิดความเป็นกลาง เป็น
ที่ตกลงกันว่าเพียงแต่การผ่านเขตอำนาจของรัฐที่เป็นกลางไม่เป็นการ
ละเมิดความเป็นกลาง แต่ถ้าหากมีการสู้รบกันขึ้นในเขตนั้นจะเป็น
การละเมิดหรือไม่ เมื่อวันที่ ๓๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๐ เรือขนส่ง
ขั้วรบเยอรมันชื่อ Altmark ถูกเรือรบอังกฤษโจมตี ในเขตอำนาจ

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

๔๘๓

นอร์เวย์ ในเรือเยอรมันด้านนิมทหารเรือและลูกเรือคาชายของอังกฤษ ประมาณ ๓๐๐ คน ที่ถูกเรือ Graf Spee ยิงจม นอร์เวย์ได้ประท้วง การกระทำของอังกฤษ อังกฤษได้ว่าเรือเยอรมันไม่มีสิทธิใช้เขตน่านน้ำของนอร์เวย์ เพราะมีเขตติ๊กอยู่ในเรือเยอรมัน จึงไม่อาจใช้สิทธิเดินทางผ่านโดยบริสุทธิได้ ทั้งรัฐบาลนอร์เวย์ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการคัดค้านที่อังกฤษขอร้อง รัฐบาลนอร์เวย์ตอบว่า Altnark เป็นเรือรบ จึงได้รับการยกเว้นจากการตรวจค้น ทั้งไม่มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ห้ามมิให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามใช้น่านน้ำของรัฐที่เป็นกลางเพื่อขนส่งเขตติ๊ก

เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๐ เยอรมันได้ตะเมิดความเป็นกลางเข้ายึดนอร์เวย์ โดยอ้างหลักฐานว่าอังกฤษและฝรั่งเศสมีแผนการจะข้ามอาณาเขตของนอร์เวย์ และในวันเดียวกันเดนมาร์กก็ถูกตะเมิดอีก ต่อมาอีกหนึ่งเดือนทหารอังกฤษก็เข้ายึดไอซ์แลนด์ ต่อมาอีกหนึ่งปัสรัฐก็เข้าร่วมในการยึดนอร์ดวีย เพื่อป้องกันมิให้เยอรมันใช้เป็นฐานทัพ ในวันที่ ๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ เยอรมันก็เข้ายึดเบลเยียม ดุกเซมเบิร์ก และเนเธชแดนต โดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า วันที่ ๒๖ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ อิตาลีอ้างว่าความเป็นกลางของกรีกไม่เป็นกลางอย่างแท้จริง จึงอ้างสิทธิเข้ายึดครอง ได้จนตลอดเวลาดังครวม กรีกปฏิเสธเลยเกิดสงครามระหว่างกรีกและเยอรมัน กองทัพอักษะเข้าโจมตียิวโกสตาเวีย เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๑

มีปัญหาเกี่ยวกับกรกระทำของผู้เป็นฝ่ายในสงครามว่า การกระทำอย่าง ไรมิใช่เป็นการใช้อาวุธด้วยอันจะถือว่าเป็นการตะเมิด

ความเป็นกลาง รัฐที่เป็นกลางย่อมมีอำนาจอธิปไตย มีอำนาจที่จะ
 บังคับให้มีภาวะระเมิดความเป็นกลาง ถ้าหากมีการระเมิดเกิดขึ้นก็
 มีอำนาจที่จะบังคับให้เกิดขึ้นอีก รัฐบาลต่างๆ มักพิจารณาปัญหา
 นี้ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลาง (neutral duties) ต่อผู้เป็นฝ่ายใน
 สงคราม มิใช่สิทธิของรัฐที่เป็นกลาง (neutral rights) อนุสัญญา
 กรุงเฮกทั้งสองฉบับ ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อห้ามต่างๆ สำหรับ
 ผู้เป็นฝ่ายในสงคราม เช่น ในสงครามทางบก ห้ามมิให้ชนทหาร
 หรือยุทธภัณฑ์ผ่านเขตแดนของชาติที่เป็นกลาง ห้ามตั้งสถานวิทยุ
 ในเขตของชาติที่เป็นกลาง ทหารของผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะหลบหนี
 เข้าไปในอาณาเขตของชาติที่เป็นกลางมิได้ ในสงครามทางเรือก็มี
 ข้อห้ามคล้ายคลึงกัน เช่น ห้ามมิให้ใช้สิทธิเยี่ยมและค้นเรือสินค้าใน
 น่านน้ำอาณาเขตที่เป็นกลาง จะตั้งศาลทรัพย์สินในเขตที่เป็นกลาง
 ไม่ได้ ห้ามมิให้ตั้งฐานทัพในท่าที่เป็นกลาง

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เรือรบของผู้เป็นฝ่ายใน
 สงครามได้ระเมิดความเป็นกลางของเมืองท่าที่เป็นกลางบ่อยๆ สหรัฐ
 เคยปฏิเสธ ไม่ยอมปล่อยให้เรือสินค้าเยอรมันที่บรรทุกเสบียงหรือน้ำมัน
 เพื่อไปส่งให้เรือรบเยอรมัน คดีเรือ Appam เรือสินค้าอังกฤษซึ่งรบ
 เยอรมัน Moewe จับเมื่อวันที่ ๓ ก.พ. ๑๙๑๖ แล้วนำไปกักไว้ที่ท่าเรือ
 Norfolk สหรัฐนำคดีสู่ศาลฐานระเมิดความเป็นกลาง ศาลสูงสุด
 วินิจฉัยว่า ความพยายามที่จะใช้ท่าเรือสหรัฐเป็นที่กักเรือที่จับไว้เป็น
 การระเมิดความเป็นกลางตามอนุสัญญากรุงเฮก

๒. การคุ้มครองพลเมืองและทรัพย์สิน

สิทธิละเมิดมิได้ (inviolability) ของรัฐที่เป็นกลางนั้น รัฐที่เป็นกลางต้องปฏิบัติต่อผู้เป็นฝ่ายในสงครามโดยเสมอภาค ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด แต่สิทธิของรัฐที่เป็นกลางในการคุ้มครองพลเมืองและทรัพย์สินภายนอกประเทศมักเกิดปัญหา รัฐที่เป็นกลางมีสิทธิเพียงใดเป็นที่รับรองกันว่าพลเมืองของรัฐที่เป็นกลางจะถูบบังคับขึ้นใจให้เข้าประจำในกองทัพของคู่สงครามไม่ได้ แต่ภาวะอย่างอื่นที่พลเมืองของผู้เป็นฝ่ายในสงครามต้องรับ เช่นภาษีสงคราม การกักขัง การตำหนัก เป็นต้น พลเมืองของรัฐที่เป็นกลางจะขอยกเว้นมิได้ เพราะตนมีภูมิลำเนาอยู่ในรัฐที่ทำความยอมถือว่าได้ร่วมจิตร่วมใจกับพลเมืองของประเทศที่ตนไปมีภูมิลำเนาอยู่ จึงต้องยอมรับข้อจำกัดต่างๆ ทั้งทางด้านตัวและทางการเงินด้วยโดยเสมอหน้ากัน

รัฐที่เป็นฝ่ายในสงครามมักอ้างสิทธิที่จะจับเรือที่เป็นกลางซึ่งจอดอยู่ในท่า หรือรถไฟที่เป็นกลางขณะที่ผ่านอาณาเขตของรัฐที่เป็นกลาง ทั้งนี้เนื่องจากหลักกฎหมายระหว่างประเทศเก่าแก่ตั้งแต่สมัย Middle Ages รับรองว่ารัฐที่เป็นฝ่ายในสงครามมีสิทธิยึด right of angary หมายความว่าเรือที่เป็นกลางในท่าของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม อาจถูกยึดเอาไปใช้ในการขนส่งทหารและเสบียง ในปัจจุบันนี้ right of angary ขยายออกไปถึงการเกณฑ์เรือหรือทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น รถไฟ แต่ต้องชำระค่าเสียหาย ค.ศ. ๑๘๗๑ นายพลเยอรมัน ผู้บัญชาการทหารที่ Rouen ยึดเรือขนถ่านหินอังกฤษ และจมเตี้ยในแม่น้ำ

แซน เพอซวางเรือปืนฝรั่งเศส หงษ์เยอรมันต้องชำระค่าเสียหายให้แก่เจ้าของเรือ ในการประชุมกรุงเฮกครั้งที่สองได้มีปัญหาถกเถียงกันมาก ถึงการเกณฑ์รถไฟของชาติที่เป็นกลาง ผลที่สุดตกลงกันว่ารถไฟที่แล่นมาจากอาณาเขตของชาติที่เป็นกลางนั้น คู่สงครามจะเกณฑ์หรือนำมาใช้มิได้ " เว้นแต่จำเป็นจริงๆ " และต้องตั้งคืนโดยเร็วที่สุด

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งมีการใช้สิทธิ right of angary อย่างกว้างขวาง รัฐบาลอังกฤษได้นำเรือรบ ๕ ลำของซิลีและเดอริกซ์ันเป็นกลาง ซึ่งกำลังสร้างอยู่ในอู่ไปใช้ในทันที ในคดีเรือ Zamora ของสวิตเซอร์แลนด์และทองแดงจากนิวยอร์กไปสวิตเซอร์แลนด์ถูกจับและนำไปยังท่าเรืออังกฤษ กระทรวงกลาโหมอังกฤษประสงค์จะเกณฑ์ทองแดงนั้น แต่ศาลทรัพย์สินเชดยไม่ยอม เมื่ออุทธรณ์ไปยังคณะกรรมาการกฎหมายก็ได้วินิจฉัยว่าสิทธิในการเกณฑ์นั้นมีอยู่จริง แต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะเรือหรือสินค้าที่ต้องการนั้น ต้องเป็นการรีบด่วนโดยแท้จริง เพื่อป้องกันประเทศ มิฉะนั้นจะกระทำมิได้

เมื่อสหรัฐเข้าสู้สงครามใน ค.ศ. ๑๙๑๒ ปรากฏว่ามีเรือสินค้าสวิตเซอร์แลนด์อยู่ในท่าเรือสหรัฐหลายลำเพราะไม่มีถ่านหิน ปรึกษารัฐบาลสหรัฐได้ให้อำนาจแก่กองทัพเรือเข้าครอบครองเรือเหล่านั้น เพื่อเอาไปใช้ในการสงครามตามกฎหมายระหว่างประเทศ อังกฤษก็ได้ปฏิบัติเช่นเดียวกัน รัฐบาลสวิตเซอร์แลนด์ประท้วงทั้งสองกรณีว่ามิใช่เป็นการใช้สิทธิ angary

สำหรับคนชาติที่เป็นกลางแต่ไปอยู่ในเรือสินค้าของผู้เป็นฝ่ายในสงครามนั้นมีปัญหาอยู่เนื่องจากการสงครามทางเรือ รัฐที่เป็นกลางมีสิทธิคุ้มครองพลเมืองและทรัพย์สิน แต่ในขณะเดียวกัน ผู้เป็นฝ่ายในสงครามก็มีสิทธิจับและทำลายเรือสินค้าของศัตรูได้ ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งมีหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องนี้ชัดเจน

พลเมืองของชาติที่เป็นกลางอยู่ในเรือของคู่สงครามย่อมเสี่ยงเช่นเดียวกับพลเมืองของคู่สงคราม ในเมื่อเรือนั้นพยายามหลบหนีหรือไม่ยอมให้จับ ต่อมาเมื่อมีเรือไตนาท์ต้องเสี่ยงภัยอันตรายมากขึ้น

รัฐที่เป็นกลางจะอ้างว่าผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่จับเรือชาติักได้จะต้องเคารพต่อสินค้าที่เป็นกลาง (neutral goods) ในเรือนั้นหรือไม่ จะกักเรือเป็นกลาง (neutral ship) ได้เพราะสงสัยว่ามีสินค้าของชาติักได้หรือไม่ อังกฤษได้ยึดหลักตาม Consolato del Mare (หลักกฎหมายระหว่างประเทศทางทะเลในสมัยศตวรรษที่ ๑๕) คือถือเอากรรมสิทธิ์ของสินค้าเป็นหลักในการวินิจฉัยความรับผิดชอบ แต่ภายหลังสงครามไครเมีย อังกฤษและฝรั่งเศสได้ตกลงกันตาม Declaration of Paris ค.ศ. ๑๘๕๖ ยกเลิกกฎเกณฑ์ดั้งเดิมดังกล่าวแล้วและถือหลักใหม่ว่า "ของของเรือที่เป็นกลางคุ้มครองสินค้าของศัตรู เว้นแต่สินค้าต้องห้ามในการสงคราม (contraband of war)" และคำว่าสินค้าเป็นกลาง (neutral goods) ที่อยู่ภายใต้ธงของชาติที่เป็นกลางนั้น จะยึดมิได้ เว้นแต่เป็นสินค้าต้องห้ามในการสงคราม

การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เรือของผู้เป็นฝ่าย ในสงคราม ไปยังชาติที่เป็นกลางมีปัญหามากอยู่ ก่อน ค.ศ. ๑๘๐๘ อังกฤษและเดนมาร์กถือหลักว่า ถ้ามีการโอนโดยสุจริต bona fide ก็เป็นการชอบ หากผู้ขายไม่มีสิทธิที่จะช้อกลับคืนและไม่มีส่วนในผลกำไร ส่วนฝรั่งเศสและรัสเซียปฏิบัติไม่ยอมรับหลัก bona fide ในเมื่อทำสัญญาซื้อขายภายหลังเกิดสงครามแล้ว ต่อมาการประชุม London Naval Conference ค.ศ. ๑๘๐๘ - ๑๘๐๙ แยกการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เรือของศัตรู ไปยังชาติที่เป็นกลาง (neutral flag) ก่อนและหลังการสงคราม

ในสงคราม โลกครั้งที่หนึ่ง ได้มีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เรือสินค้าเยอรมันไปเป็นของชาวอเมริกัน ในเรื่องเรือ Dacia ของเยอรมันที่อยู่ในท่าเรืออเมริกัน ชาวอเมริกันได้ซื้อเรือนั้นและจดทะเบียนเป็นเรืออเมริกัน เรือรบฝรั่งเศสได้จับเรือลำนี้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๑๕ ศาลทรัพย์สินศาสตร์พิพากษาให้เป็นทรัพย์สินของเยอรมันตามมาตรา ๕๖ แห่ง Declaration of London

๓. การค้าขายกับผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

รัฐที่เป็นกลางต้องการคุ้มครองการค้าขายของพลเมืองของตน แต่ในขณะเดียวกันผู้เป็นฝ่ายในสงครามก็ต้องการทำลายสินค้าที่จะส่งไปให้ศัตรู ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น วิธีการสำคัญคือการปิดล้อม (blockade) ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งถือว่าการปิดล้อมนั้นไม่มีขอบเขตจำกัดเหมือนกับสมัยก่อน หลักสำคัญในการปิดล้อมคือ ต้องเป็นการปิดล้อมอย่างจริงจัง (real blockade) เพียงแต่ขัดเจ็นรอบเขตที่

ปิดล้อม (paper blockade) เท่านั้นหาเพียงพอไม่ จะต้องมีการใช้กำลัง ให้การปิดล้อมบังเกิดผลอย่างจริงจัง

ใน ค.ศ. ๑๘๕๖ ตอนเกือบเลิกสงครามไครเมีย ได้มี Declaration of Paris ว่าการปิดล้อมที่จะให้ผูกพันได้นั้นต้องให้บังเกิดผล คือ ต้องมีกำลังเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เข้าไปยังฝั่งทะเลของข้าศึกได้ แต่ต่อมาปรากฏว่าหลักนี้ไม่ได้ผล ในทางปฏิบัติเรือสินค้าอังกฤษที่ตั้งใจจะเข้าไปยังท่าเรือที่ถูกปิดล้อม ได้แวะตามท่าเรืออังกฤษที่เป็นกลาง เช่น Bahamas ในกรณีเช่นนี้จะจับเรือที่กำดั่งแล่นจากลอนดอนหรือ ลิเวอร์พูลที่จะไปยังท่าเรือที่เป็นกลางได้หรือไม่ สหรัฐได้นำหลักว่าด้วย "การเดินทางต่อเนื่องกัน" (continuous voyage) มาใช้บังคับตั้งที่ศาลอังกฤษเคยพิพากษามาแล้ว ยิ่งกว่านั้นได้มีการแยกที่หมายปลายทางของเรือ และปลายทางของสินค้ามาประกอบการพิจารณา กรณีที่กระทำโดยสุจริตไปยังท่าเรือที่เป็นกลาง ซึ่งต้องมีการขนย้ายสินค้าลงเรือเล็กและสัญจรเรือเพื่อฝ่าวงปิดล้อม สินค้าที่ขนถ่ายเช่นนี้ เรียกว่าการขนส่งต่อเนื่องกัน (continuous transport)

ในคดีสำคัญเรื่องเรือ "Springbok" ศาลสูงสุดสหรัฐให้วิบัติสินค้าในเรืออังกฤษที่ถูกจับขณะเดินทาง (en route) ไปยัง Nassau เพราะลักษณะของสินค้านั้นแสดงว่าปลายทางอันแท้จริง คือท่าเรือที่ถูกปิดล้อม แสดงว่าจะมีการขนถ่ายที่ Nassau ไปยังท่าเรือที่ถูกปิดล้อม การเดินทางจากลอนดอนไปยังท่าเรือที่ถูกปิดล้อม เป็นการเดิน

ทางตรงแต่ยดตดตอกัน ฉะนั้นจะจับในขณะใดที่กำลังเดินทางอยู่ก็ได้
 Institute of International Law ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษา^๕ เพราะ
 เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของชาติที่เป็นกลาง ต่อมา Declaration
 of London ระบุว่าปลายทางของเรือสินค้าจะเป็นที่ใดก็ตาม จะจับ
 ฐานตะเมิดการปิดล้อมมิได้ ถ้าขณะนั้นแล่นอยู่ในเส้นทางไปยังท่าเรือ
 ที่ไม่ถูกปิดล้อม แต่มีการให้ลัดยابัน และเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่
 หนึ่งก็กลับมีการปฏิบัติตามที่เคยกระทำมาแต่ก่อน

เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษประกาศว่าการที่เยอรมัน
 ันได้วางทุ่นระเบิดโดยทั่วไปไม่มีขอบเขตในทะเลหลวง อังกฤษก็ได้
 กำหนดระบบการวางทุ่นระเบิดขึ้นในทะเลเหนือ ต่อมาวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
 ค.ศ. ๑๙๑๕ เยอรมันก็ได้ตอบแทนโดยถือว่า น่านน้ำรอบเกาะอังกฤษ
 เป็นเขตสงคราม (war zone) ซึ่งเรือของศัตรูไม่ว่าเป็นเรือรบหรือเรือ
 สินค้าจะถูกยิงจมโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า อังกฤษก็ได้ประกาศเมื่อ ๑
 มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ ว่าจะยึดเรือที่บรรทุกสินค้าไปยังท่าเรือของศัตรู

ในสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการปิดล้อมแบบใหม่เพิ่มจาก
 เดิมคือ ห้ามการส่งสินค้าออกจากเยอรมันด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความ
 คิดว่า ถ้าห้ามมิให้เยอรมันขายสินค้าไปต่างประเทศได้แล้ว ก็จะไม่
 มีเงินตราต่างประเทศที่จะซื้อสินค้าจากชาติอื่น การปิดล้อมสินค้าขา
 ออกจึงเป็นการควบคุมทางอ้อมและเป็นการบ่อนทำลายสินค้าขาเข้าด้วยใน
 ด้ว อังกฤษได้ตรวจจกเรือบรรทุกสินค้าเยอรมันที่ออกจากท่าเรือ
 เยอรมัน

สิทธิของผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่จะตรวจกักสินค้าที่มีลักษณะในทางทหารซึ่งส่งไปยังศัตรูนั้น กระทำกันมาช้านานแล้ว เป็นวิธีการที่ตัดกำลังของศัตรู การจับสินค้าต้องห้าม (contraband) เป็นการขยับขยายการปิดล้อมออกไปนอกเขตท่าเรือที่ถูกปิด ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นประโยชน์ในทางทหาร ที่เห็นได้ชัดเจนคืออาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีของหลายอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์แก่การทหารเลย แต่ก็ยังมีของหลายอย่างที่เป็นประโยชน์แก่การสงคราม และมีใช้สงครามด้วย เช่น เงินตรา อาหาร เรือ Grotius เห็นว่าควรยึดได้ ต่อมาได้แบ่งสิ่งของออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ๒ ประเภทคือ ที่ต้องห้ามเด็ดขาด (absolute contraband) และที่มีเงื่อนไข (conditional contraband) ซึ่งแล้วแต่หลักฐานแสดงเจตนาว่าจะใช้เพื่อการทหารหรือไม่ ทั้งนี้เป็นหลักของอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศสและประเทศในภาคพื้นยุโรป ระบุนิยามสิ่งของส่งไปเลยว่าสิ่งใดเป็นของต้องห้าม บัญชีสิ่งของเหล่านี้มักเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ต่อมา Declaration of London ได้ระบุนิยามของที่ต้องห้ามเด็ดขาด และที่มีเงื่อนไขซึ่งอาจใช้ได้ทั้งในเวลาปกติและเวลาสงคราม และ free list สิ่งของประเภทที่ห้ามซึ่งไม่ใช้ในการสงคราม และจะถือว่าเป็นของต้องห้ามไม่ได้ เช่น ฝ้าย ชนแกะ ดินแร่ต่าง ๆ

ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษได้เปลี่ยนแปลงประเภทสิ่งของบางอย่างจาก free list ไปเป็นของต้องห้าม เช่น ฝ้ายซึ่งเดิมอยู่ใน free list ตาม Declaration of London ก็เปลี่ยนเป็นของต้องห้ามเมื่อเดือน

สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๕ ต่อมาก็มมีปัญหาเกี่ยวกับอาหารซึ่งมีหลายประเทศ มีที่กันไม่ตรงกัน, ต่อมาวันที่ ๑๓ เมษายน ค.ศ. ๑๙๑๖ ได้ยกเลิกข้อแตกต่างระหว่างของต้องห้ามเด็ดขาด และมีเงื่อนไขเสียโดยอ้างเหตุว่า ประชาชนส่วนมากเข้ามีส่วนร่วมในการสงครามด้วย ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทหารและพลเรือนอยู่ในฐานะเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ก็เกิดมีระบบปันส่วน (rationing) ซึ่งอังกฤษควบคุมเมืองท่าที่เป็นกลางมิให้รับสินค้าบางอย่างเกินจำนวนที่เคยส่งไปในเวลาปกติ เพราะเกรงว่าจะส่งไปให้ฝ่ายศัตรู

นอกจากนี้อังกฤษได้ตั้งระบบ "Navicerts" ให้เรือที่เป็นกลางไม่ต้องเสียเวลาในการที่จะถูกตรวจค้น โดยติดต่อขอใบอนุญาตผ่าน เรียกว่า Navicerts จากสำนักงานทูตอังกฤษ แล่ตั้งลักษณะของสินค้าและท่าเรือปลายทาง ถ้ามีใบอนุญาตเช่นนั้น เรือรบอังกฤษก็จะไม่ตรวจค้น ระบบนี้ สหรัฐก็ได้ร่วมมือด้วย

การกระทำที่ไม่เป็นกลางเช่นเรือขนส่งทหาร หรือปฏิบัติการเพื่อศัตรูนั้น อาจถูกริบได้

ในการใช้สิทธิของผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่จะจับเรือที่เป็นกลางในการตะเมิดการปิดอ่าวและยึดสินค้าต้องห้าม กฎหมายระหว่างประเทศรับรู้อิทธิในการเยี่ยมและค้น (visit and search) เรือสินค้าในทะเลหลวง ถ้าหากพยายามจะหนี ก็มีสิทธิปฏิบัติต่อเรือนั้นเท่ากับเป็นของศัตรู

ของที่ยึดจากเรือที่เป็นกลางนั้น ตามหลักทั่วไปจะทำลายไม่ได้ เว้นแต่การนำสินค้าเข้าสู่ท่าจะเป็นอันตรายแก่เรือรบ หรืออาจจะเสียหายต่อความจำเริญในการปฏิบัติหน้าที่

การจับและริบเรือสินค้าของศัตรูหรือของชาติที่เป็นกลางจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับอยู่ในดุลยพินิจของศาลทรัพย์สินเขต (prize courts) ของรัฐบาลที่เป็นฝ่ายในสงคราม คำตัดสินเป็นคำตัดสินภายในประเทศ (domestic tribunals) ตั้งขึ้นและมีหน้าที่ตามกฎหมายภายในประเทศ แต่คำตัดสินใช้หลักกฎหมายระหว่างประเทศ เว้นแต่กฎหมายจะระบุเป็นอย่างอื่น เคยมีศาลทรัพย์สินเขตระหว่างประเทศเมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๗ (International Prize Court) ตามข้อตกลงกรุงเฮก แต่มีผู้ตั้งนามและให้สัตยาบันเพียงไม่กี่ประเทศ

บทที่ ๓๔

หน้าที่ของรัฐเป็นกลาง

๑. หน้าที่ในการละเว้น

เมื่อเปรียบเทียบกับสิทธิในความเป็นกลาง (neutral rights) หน้าที่ในความเป็นกลาง (neutral duties) ก็เป็นสิทธิของผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่จะเรียกร้องให้รัฐที่เป็นกลางปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นกลาง หน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางมีสองประการคือการละเว้น (abstention) และหน้าที่ในการป้องกัน (duties of prevention) หน้าที่ในการละเว้นเป็นหน้าที่ทั่วไปในทางคดีการเกี่ยวข้องกับกรณีพิพาท ส่วนหน้าที่การป้องกันมีลักษณะเป็นหน้าที่ในทางกระทำ, รัฐที่เป็นกลางต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการให้ความช่วยเหลือผู้เป็นฝ่ายในการสงคราม วิธีที่เป็นกลางต้องนำมาตราการเพื่อให้เป็นหลักประกันว่าผู้เป็นฝ่ายในการสงคราม หรือบุคคลที่กระทำการแทนจะใช้ดินแดนที่เป็นกลางเพื่อช่วยเหลือทางทหารแก่ผู้เป็นฝ่ายในการสงครามมิได้เลย

รัฐที่เป็นกลางเคยได้รับสิทธิในการช่วยเหลือผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ตามพันธะที่มีอยู่โดยสันติสัญญา สิทธิเช่นนี้ปรากฏอยู่จนถึงราวศตวรรษที่ ๑๙ ต่อมาอนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ ห้ามมิให้ประเทศที่เป็นกลางช่วยเหลือผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

ในสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐได้ช่วยเหลืออังกฤษโดยอ้างสิทธิป้องกันตัว

๓. หน้าที่ในการป้องกัน

หน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในการป้องกัน (duties of prevention) เนื่องมาจากอำนาจอธิปไตยของรัฐที่เป็นกลางเห็นดินแดนของตน ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะทำการสู้รบในเขตที่เป็นกลางไม่ได้ รัฐที่เป็นกลางต้องพยายามมิให้มีการระเมิดกฎนี้ ต้องป้องกันมิให้สงครามหรืออาวุธยุทโธปกรณ์ผ่านอาณาเขตทหารของผู้เป็นฝ่ายในสงครามที่พ่ายแพ้อาจขออาศัยอยู่ในดินแดนที่เป็นกลาง ในกรณีนี้รัฐบาลที่เป็นกลางต้องกักตุนมิให้หลบหนี แต่รัฐที่เป็นกลางไม่มีหน้าที่ป้องกันมิให้เรือรบของผู้เป็นฝ่ายในสงครามแล่นผ่านเขตน้ำหน้า ถ้าหากการเดินทางผ่านนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกรยุทธโดยตรง

การตั้งสถานีวิทยุในดินแดนที่เป็นกลางก็ต้องห้าม การตั้งศาลทรัพย์สินเชลย (prize courts) ในท่าเรือเป็นกลางก็กระทำมิได้

แม้รัฐที่เป็นกลางมีหน้าที่ต้องป้องกันมิให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามใช้ดินแดนเพื่อการทหารก็ตาม แต่มีสิทธิอนุญาตให้เรือรบของผู้เป็นฝ่ายในสงครามใช้เรือเพื่อกิจการอันจำกัด เช่น ให้อยู่ได้ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อซ่อมแซมเพื่อจัดหาเสบียงอาหารและเชื้อเพลิง

ถ้าหับเรือสินค้านั้น ย่อมได้รับความอนุเคราะห์โดยไม่จำกัดเรือสินค้าติดอาวุธเพื่อป้องกันโจรสลัดนั้นก็มีอนุญาตอยู่ เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสหรัฐประกาศให้แยกเรือสินค้าติดอาวุธเพื่อป้องกันตัวและเพื่อทำการรบ หน้าที่นำสืบจึงตกอยู่กับผู้เป็นฝ่ายในสงครามว่าติดอาวุธเพื่อป้องกันตัวจริงหรือไม่

ในสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐขณะที่เป็นกลางอยู่ได้ยอมให้เรือสินค้าติดอาวุธเข้าไปในท่าได้ตามกฎหมายว่าด้วยความเป็นกลาง ค.ศ. ๑๙๓๗ และ ๑๙๓๙

๓. การกระทำของบุคคล

ตั้งได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐที่เป็นกลางมีหน้าที่ป้องกันมิให้กองทัพบกของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ใช้ดินแดนที่เป็นกลางเพื่อประโยชน์ในการสงคราม นอกจากนี้รัฐที่เป็นกลางยังมีหน้าที่ป้องกันมิให้เอกชนกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เสียความเป็นกลางด้วย เช่น ออกกฎหมายลงโทษอย่างแรงแก่ผู้ฝ่าฝืน

ปัญหาอยู่ที่ว่าการกระทำอย่างใดเป็นการละเมิดความเป็นกลาง การกระทำอย่างไรเป็นการช่วยเหลือทางทหารโดยตรง ซึ่งต้องป้องกันมิให้มีขึ้น และการกระทำอย่างไรเป็นการค้าขายกันตามปกติ ซึ่งไม่ต้องป้องกัน

รัฐทุกรัฐมีอำนาจอธิปไตยภายในอาณาเขต มีอำนาจตรากฎหมายว่าด้วยความเป็นกลาง (neutrality laws) เพื่อปฏิบัติตามพันธะระหว่างประเทศ กฎหมายสหรัฐว่าด้วยความเป็นกลาง ค.ศ. ๑๗๙๔ ลงโทษพลเมืองสหรัฐที่เป็นทหารให้แก่รัฐอื่น กฎหมายอังกฤษ Foreign Enlistment Act 1819 ก็มีบัญญัติทำนองเดียวกัน

รัฐที่เป็นกลางจะยอมให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจัดตั้งกองทหารในอาณาเขตของตนไม่ได้ ตามอนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๐๗ แต่เป็นการ

พันธบัตรที่จะให้รัฐต้องรับผิดชอบในเมื่อมีบุคคลถูกลดอบเดินทางออกจากอาณาเขตเพื่อไปเป็นทหารในรัฐอื่น

เกิดปัญหาระหว่างสหรัฐและเยอรมันในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งว่าเครื่องบินทะเลมีสภาพเหมือนเรือรบหรือไม่ รัฐบาลเยอรมันเห็นว่าไม่เหมือนเรือรบ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ และต่อมาเมื่อตกลงว่าเป็นสินค้าต้องห้ามที่มีเงื่อนไขชนิดหนึ่ง ซึ่งรัฐที่เป็นกลางอาจขายให้แก่ผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

ในสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐได้โอนเรือพิฆาต ๕๐ ลำ ให้แก่อังกฤษ อย่างไรก็ดี ความเป็นกลางไม่ต่างเวรตบ้องกันการรุกรานได้

๔. การกระทำของบุคคลที่อนุญาตให้ทำได้

รัฐที่เป็นกลาง ไม่มีความผูกพันที่จะป้องกันมิให้พลเมืองทำการติดต่อกับผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ที่จะห้ามมิให้พลเมืองแสดงความคิดเห็น

รัฐที่เป็นกลางจะให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามยืมเงินไม่ได้ แต่จำหรับเอกชนจะยอมได้หรือไม่ อนุสัญญากรุงเฮกฉบับที่ ๕ ระบุว่าพลเมืองของรัฐที่เป็นกลางให้กู้เงินแก่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามได้ โดยไม่เสียความเป็นกลาง แต่ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง สหรัฐประกาศว่าการกระทำของธนาคารอเมริกัน ที่จะให้ผู้เป็นฝ่ายในสงครามกู้เงินนั้นไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของความเป็นกลาง ต่อมาก็ได้มีกฎหมายลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๓๖ ห้ามมิให้เอกชนขาย ซ้อแลกเปลี่ยนพันธบัตร หลักทรัพย์ หรือให้กู้เงินแก่รัฐบาลที่เป็นฝ่ายในสงคราม

สำหรับอาชญากรรมที่ อนุสัญญากรุงเฮกวางหลักว่า รัฐที่
เป็นกลางไม่ต้องมีองค์การตั้งอาชญากรรมแห่งชาติไปให้แก่ผู้เป็นฝ่ายใน
สงคราม ต่อมาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งก็ได้มีการคัดค้านกัน ต่อ
มาเมื่อ ๓๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมายห้าม
ตั้งอาชญากรรมแห่งชาติจากสหรัฐไปยังท่าเรือของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม

บทที่ ๓๕

การเลิกสงคราม

๑. วิธีต่างๆ

สงครามสิ้นสุดลงด้วยวิธีต่างๆ เช่น กองทัพหนึ่งชนะเหนือดินแดนศัตรูแล้วทำลายล้างบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในบางกรณีก็คงให้มีสภาพบุคคลอยู่ เพียงแต่ให้อยู่ภายใต้การควบคุม ในบางกรณีก็เรียกค่าเสียหายจากผู้แพ้ แล้วยกยักทัพกลับไปโดยไม่กระทบต่อเอกราช แต่ในทุกกรณีประเทศที่แพ้สงครามจะร้องขอุทธกรณีเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของผู้ชนะไม่ได้ กฎหมายระหว่างประเทศปัจจุบันรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดในการสงครามกับโทษที่ควรจะวางแก่ผู้แพ้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่มักยอมแล้วแต่อำเภอใจของผู้ชนะ และเป็นปัญหาทางการเมืองมากกว่าทางกฎหมาย

การปราบปราม (Subjugation) เป็นศัพท์ที่มีความหมายถึงการรบชนะศัตรู รวมเอา ดินแดน ของผู้แพ้ โดยทำลาย อำนาจ อธิปไตย และสภาพบุคคลระหว่างประเทศเสียด้วย เช่น ซาดิเนียรวมซิชีลี เมื่อ ค.ศ. ๑๗๕๗ อิตาลีรวมออสเตรีย ค.ศ. ๑๘๓๖

ก่อนศตวรรษที่ ๑๙ สงครามมักสิ้นสุดลงโดยการหยุดรบเฉยๆ เช่นระหว่างฝรั่งเศสและเม็กซิโก ค.ศ. ๑๘๖๗ สเปนและซิชีลี ค.ศ. ๑๘๖๘ นอกจากกรณีเช่นนั้น ก็มักสิ้นสุดลงโดยสัญญาสงบศึก (Armistice) ซึ่ง

มีการเจรจาหยุดรบชั่วคราวก่อน เมื่อมีการเซ็นสัญญาสงบศึกแล้วมี
การเจรจาเบื้องต้นเพื่อสันติภาพ (preliminaries of peace) ระบุความ
สัมพันธ์ ad interim (ชั่วคราว) ของผู้เป็นฝ่ายในสงคราม ต่อมาจึงมี
การเจรจาสัญญาสันติภาพ (treaty of peace)

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ปิดฉาก ลงโดย การตกลง เมื่อวันที่ ๑๑
พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๙๑๗ ระหว่างพันธมิตรและเยอรมนี ในรูปสัญญา
สงบศึก (armistice) และตกลงกันว่าสัญญาสันติภาพซึ่งจะทำขึ้นภาย-
หลังมี ๑๕ ข้อ บังคับเยอรมนีมิให้ ใช้กำลังทหารอีก ต่อมามีการเจรจา
ทำสัญญาสันติภาพ ค.ศ. ๑๙๑๙ ที่พระราชวังแวร์ซาย

ในสงครามโลกครั้งที่สอง ปรากฏว่าได้มีการยอมแพ้ โดยไม่มี
เงื่อนไข โดยผู้แพ้ไม่ได้ร่วมเจรจาในสัญญาสงบศึก แล้วแต่มหา
อำนาจทั้งสี่จะวินิจฉัย ส่วนประเทศอื่นๆ ที่ทำสงครามกับฝ่ายอักษะมี
สิทธิเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมกรุงปารีส เกี่ยวกับสันติสัญญากับ
ประเทศบริวาร (satellite powers) และได้ลงนามที่ปารีสเมื่อวันที่ ๓๐
กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๗ ส่วนสันติสัญญากับเยอรมนี ออสเตรีย และ
ญี่ปุ่นนั้นได้เจรจากันต่อมาอีกถึงสองปีภายหลังจากการหยุดรบ

๒. ผลของการเลิกสงคราม

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลิกสงครามจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มี
การทำสัญญาสันติภาพ ทั้งนี้กฎหมายที่ตั้งแต่สมัยโรมัน คือ jus
postliminii - หมายความว่าถึงการกลับสู่สถานะเดิมทั้งบุคคลและทรัพย์สิน

เป็นนิติธิในการคงคนสถานะภาพที่เคยมีอยู่ก่อนสงคราม เช่น คนเชลยศึก คนทรัพย์สินสูญหาย

เมื่อสงครามสิ้นสุดลง หลัง uti possidetis ก็นำมาใช้บังคับตามหลักนี้ ผู้เป็นเจ้าของในสงครามมีสิทธิตามกฎหมายที่จะครอบครองทรัพย์สินของตนทันทีการสูญหายลง เว้นแต่จะมีสัญญาเป็นอย่างอื่น

เมื่อทำสัญญาสันติภาพแล้ว มิตรภาพระหว่างผู้เป็นเจ้าของในสงครามก็ดับสิ้นลง มีการตั้งผู้แทนทางทูต เริ่มการค้าขายกันต่อไป คนต่างดาวที่เป็นศัตรูกับสงครามภาพเดิมและปลดปล่อยเชลยศึก

ส่วนค่าเสียหายในการสงครามที่ผู้แพ้ต้องเสียนั้น ย่อมแต่ด้วยสัญญาที่ทำขึ้น

๓. การยึดครองทางทหาร

ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน ตามกฎหมายระหว่างประเทศในการบังคับผู้แพ้ แม้ว่าหลักความยุติธรรมเป็นลัทธิของกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่เป็นการยากที่จะคำนวณความเสียหายและปัญหาทางการเมืองมักเข้ามาแทรกแซง

ตามสัญญาสันติภาพภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง นอกจากค่าเสียหายและการจัดอาณาเขตใหม่แล้ว กองทัพของสัมพันธมิตรยึดครอง Rhineland นานถึงสิบห้าปี

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเห็นกันว่า การปลดอาวุธผู้รุกรานและใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกัน การสะสมอาวุธนั้น หาเพียงพอไม่

กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง

เป็นการจำเป็นที่จะต้องขจัดความคิดต่างๆ ที่ก่อให้เกิดสงครามให้หมด
สิ้นไปด้วย หนนุษชนะจึงจัดตั้งรัฐบาลเยอรมันและญี่ปุ่น ควบคุมการ
ปกครอง หนังสือพิมพ์ วิทยาระบบการศึกษา ทางการโดยถือหลักการ
ซึ่งกันตัว มาตราการเหล่านี้เป็นไปในทางการเมืองมากกว่าทาง
กฎหมาย

๔. คดีอาชญากรรมสงคราม

ตามสัญญาแวร์ซายมีบทบัญญัติให้ดำเนินคดีแก่พระเจ้าไกเซอร์
และนายทหารเยอรมันในศาลทหารพันธมิตร แต่ไม่บังเกิดผลเพราะ
รัฐบาลตัทซ์ไม่ยอมส่งพระเจ้าไกเซอร์ ส่วนนายทหารอื่นๆ นั้นปรากฏ
ว่าได้กระทำการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ประกอบกับความยุ่งยาก
ในการส่งตัวผู้ต้องหา ฝ่ายพันธมิตรจึงได้ยอมให้ศาลเยอรมันพิจารณา

ตามข้อตกลงที่มอดส์โคว์ ค.ศ. ๑๙๔๓ ประกาศเจตจำนงให้ส่ง
นายทหารเยอรมันและสมาชิกพรรคนาซีที่กระทำความผิด ไปยังท้องถิ่น
ที่เกิดเหตุเพื่อพิจารณาพิพากษาตามกฎหมายของประเทศนั้น ส่วน
อาชญากรสำคัญๆ ที่ไม่ปรากฏสถานที่เกิดเหตุแน่นอนนั้น ให้ดำเนิน
คดีในศาลของพันธมิตร

เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ได้มีการตกลงที่กรุงลอนดอน
ระหว่างสหรัฐ ฝรั่งเศส อังกฤษ และสหภาพโซเวียต ตั้งศาลทหาร
ระหว่างประเทศ (International Military Tribunal) เพื่อพิจารณาคดี
อาชญากรรมสงคราม ซึ่งไม่ปรากฏสถานที่เกิดเหตุแน่นอน อาชญากร
สงคราม ๒๒ คน ถูกฟ้องยังศาลนี้ และได้เริ่มพิจารณาที่ Nuremberg

เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ใช้เวลาพิจารณา ๒๑๙ วัน สิ้นสุดเมื่อวันที่ ๓๑
 สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ อ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๖
 ให้ประหารชีวิต ๑๒ คน ปลดปล่อย ๓ คน นอกนั้นให้จำคุก โฆเวียตได้แย้ง
 การปล่อยและในรายละเอียดอื่น ๆ

ความผิดอาชญากรรมสงคราม ตามกฎบัตรตั้งศาลนี้ คือ ความผิด
 ต่อสันติภาพ ต่อการสงคราม และต่อมนุษยธรรม ความผิดฐานเป็น
 อาชญากรรมสงคราม รวมทั้งการละเมิดกฎหมายและประเพณีแห่งการทำสงครามด้วย

ในคดีนี้จำเลยต่อสู้ว่าศาลจะลงโทษจำเลยไม่ได้เพราะกฎหมาย
 ย้อนหลัง *Nulia poena sine lege* แต่ศาลไม่ฟัง จะนำมาใช้บังคับคดีนี้
 ไม่ได้ เพราะจำเลยรู้ตัวอยู่แล้วว่าได้กระทำการละเมิดกฎหมายระหว่าง
 ประเทศที่มอญ

จำเลยต่อสู้ว่ากฎหมายระหว่างประเทศใช้บังคับแก่รัฐ ไม่เกี่ยวข้องกับ
 เอกชน ศาลวินิจฉัยว่าข้อต่อสู้จะใช้บังคับแก่การกระทำผิดอาญา
 ไม่ได้

จำเลยต่อสู้อีกว่า จำเลยได้กระทำไปตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ก็
 ฟังไม่ขึ้น เพราะเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดต่อกฎหมายระหว่าง
 ประเทศ

ส่วนการพิจารณาคดีอาชญากรรมสงครามที่กรุงโตเกียวก็ถือหลัก
 เช่นเดียวกับอาชญากรรมเยอรมัน มีกฎบัตรศาลทหารระหว่าง
 ประเทศแห่งตะวันออกไกล (Charter of the International Military
 Tribunal for the Far East) แบ่งประเภทความผิดต่อสันติภาพ ความ

ผิดต่อการทำสงครามและความผิดต่อมนุษยธรรม ศาสนมผู้พำกษา
๓๑ คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากประเทศที่ทำสงครามกับญี่ปุ่นรวมทั้งผู้มาชิก
จากราชอาณาจักรอังกฤษ อินเดีย และฟิลิปปินส์

๕. ผลของสงครามเกี่ยวกับสนธิสัญญา

สนธิสัญญามีหลายประเภท บางประเภทก็คงใช้ได้ไม่กระทบ
กระเทือนในเมื่อเกิดสงคราม บางประเภทก็ถูกงดใช้หรือเลิกไปเลย
ในประเภทแรกได้แก่สนธิสัญญาที่มีแต่คงให้เห็นเจตนาว่า ให้ใช้ได้
เวลาสงคราม เช่นสนธิสัญญาระหว่างอังกฤษกับสหรัฐ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๙๓
รับรองเอกราชของสหรัฐ สนธิสัญญาเกี่ยวกับอาณาเขต การเปลี่ยน
แปลงอาณาเขต ดินที่ต่าง ๆ ที่ได้มาจากสนธิสัญญา executed เช่น
กรรมสิทธิ์ในที่ดินก็ยังคงอยู่ต่อไป

สนธิสัญญาประเภทที่สองเป็นประเภท excoatory ที่จะปฏิบัติกัน
ต่อไปเพราะไม่ได้รับเจตนาชัด ส่วนมากเป็นสัญญาทางการเมือง (politi-
cal treaties) เช่นสัญญาพันธมิตร, สัญญาการค้าขายและการเดินเรือ
ก็เลิกไป แต่เมื่อเสร็จสงครามแล้วก็อาจยืนยัน (confirmed) ให้ใช้
ต่อไป หรือทำใหม่ (reestablished)

สนธิสัญญาประเภทที่สามเกี่ยวกับสัญญาหลายฝ่าย ที่เกี่ยวกับ
ประโยชน์นานาชาติโดยส่วนรวม มีรัฐหลายรัฐเป็นฝ่ายในสัญญา
สนธิสัญญาเหล่านี้คงใช้ได้ต่อในระหว่างรัฐที่เป็นกลาง และผู้เป็นฝ่าย
ในสงคราม ส่วนระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามนั้นคงถือว่างดใช้ชั่วคราว
เช่นสนธิสัญญาว่าด้วยการสาธารณสุขระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๐๓

สัญญาสันติภาพที่ใช้บังคับแก่อิตาลี ฟินแลนด์ และประเทศ
บริวารอื่น ๆ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง มีข้อความเกี่ยวกับ
สัญญาต้องฝ่ายของประเทศดังกล่าวแล้ว คู่สัญญากับประเทศดังกล่าว
ต้องแจ้งให้รัฐต่าง ๆ ทราบภายในหกเดือนว่าจะใช้สัญญาฉบับใดต่อไป
และต้องจดทะเบียนสันติสัญญานั้นไว้ที่สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ
ฉบับใดที่ไม่ปฏิบัติดังนี้ถือว่าเด็กหมด.

บทสรุปและปัญหา

๑. การระงับกรณีพิพาทโดยสันติวิธี

ประเทศคู่กรณีใด ๆ ซึ่งถ้ามีกรณีพิพาทต่อเนื่องกันไป น่าจะเป็นอันตรายต่อการดำรงรักษาด้านดีภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ในเบื้องต้นจะต้องเสาะแสวงหาวิธีพิจารณาแก้ไข โดยทางการเจรจา (negotiation) การสอบถาม (enquiry) การไกล่เกลี่ย (mediation) การประนีประนอม (conciliation) อนุญาโตตุลาการ (arbitration) การจัดระงับโดยศาล (judicial settlement) ทางคณะผู้ทำการประจำภูมิภาค (regional agencies) หรือตามความตกลงเฉพาะภูมิภาค (regional arrangements) หรือโดยวิธีดังบอย่างอื่น ๆ ตามความพอใจของคู่พิพาท

การระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธีนั้น อนุญาโตตุลาการเป็นวิธีที่ใช้มาช้านาน อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๙๙ ก่อร่างตั้งอนุญาโตตุลาการว่าเป็นการระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐ โดยผู้พิพากษาที่รัฐเลือกเอง และโดยมาตรฐานในการเคารพต่อกฎหมาย แต่วิธีพิจารณาแตกต่างกันแล้วแต่ความพอใจของคู่กรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) ตามกฎบัตรสหประชาชาติ มีใช้องค์การอิสระเหมือนกับศาลยุติธรรมประจำระหว่างประเทศซึ่งตั้งขึ้นตามกติกาด้านนิบาตชาติ (Permanent Court of International Justice)

วิธีใช้กำลังซึ่งไม่ถึงขั้นสงครามซึ่งรับรองกันว่าชอบด้วยกฎหมาย คือ reprisals เป็นมาตรการที่รัฐหนึ่ง (โดยมากมักเป็นฐานใหญ่กว่า) ใช้บีบบังคับรัฐอื่นโดยไม่ถึงกับทำสงคราม

Embargo เป็นรูป reprisals อย่างหนึ่งซึ่งมักใช้กันในระหว่างศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ โดยการห้ามเรือมิให้ออกจากท่า

การบีบคั้นอย่าง blockade ในจดตาสงบ pacific เป็นการกระทำโดยยังไม่มีประกาศสงคราม และไม่เกี่ยวข้องกับรัฐที่สาม

๒. กฎหมายว่าด้วยการสงคราม

ตั้งแต่สมัยก่อนจนถึง ค.ศ. ๑๘๖๐ การทำสงครามเพื่อช่วยตัวเองเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย รัฐเป็นผู้พิพากษาในคดีของตนเอง

อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๘๖๔ คงรับรองว่า สงครามเป็นการชอบด้วยกฎหมาย พลเรือนได้รับความคุ้มครอง สัญญาแจร์ซาย บังคับให้เยอรมันใช้ค่าเสียหายแก่เอกชน

กฎหมายว่าด้วยสงครามเกี่ยวกับข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะพึงกระทำ จะทิ้งระเบิดเมืองที่ไม่มีการป้องกันได้หรือไม่ เมืองที่ไม่มีการป้องกันแตกต่างกับที่มีการป้องกันอย่างไร การใช้

ระเบิดปรมาณูชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เรือได้นำจะจมเรือสินค้าโดย
ไม่บอกล่วงหน้า และจะไม่จัดความปลอดภัยให้แก่คนโดยสารและคน
ประจำเรือได้หรือไม่ ปัญหาเหล่านี้เป็นไปในางการเมืองมากกว่าทาง
กฎหมาย

ผู้เป็นฝ่ายในสงครามมีสิทธิไม่เพียงแต่ทำลายเรือหลวงของข้า
ศึก ยังมีสิทธิจับควาเรือสินค้าของชนชาติศัตรูได้ เรือเหล่านี้ถือว่าเป็น
ทรัพย์สินเชลย (prize of war) และค่าทรัพย์สินเชลยที่ตกชนเป็นพิเศษ มี
อำนาจในการนี้

เคยมีปัญหามากเกี่ยวกับสินค้าที่ขนส่งโดยเรือของชาติที่
เป็นกลาง แต่เดิมเคยใช้เรือเอกชนเข้าร่วมในกองทัพเรือ (privateers)

กฎหมายระหว่างประเทศรับรู้การที่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะตัด
กำลังข้าศึกโดยการยึดและวิทวีปดินของชนชาติศัตรู ตลอดจนห้าม
การค้าขายกับชนชาติศัตรู

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นฝ่ายในสงครามกับรัฐที่เป็นกลาง

สถานะสงครามก่อให้เกิดความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างผู้เป็นฝ่ายใน
สงครามกับรัฐที่ตามซึ่งไม่เกี่ยวข้องกันกับสงคราม จนกระทั่งมีต้นนิบาต
ชาติจึงเริ่มรับรู้ความรับผิดชอบอันรวมของประชาคมนานาชาติใน
การรักษาสันติภาพ, เมื่อรัฐหนึ่งทำสงครามกับอีกรัฐหนึ่ง รัฐที่ตามซึ่ง
ไม่เกี่ยวข้องก็ประกาศความเป็นกลางอันก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่พิเศษ

หน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางแบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ การระงับ
และการป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันเป็นการช่วยเหลือผู้ที่เป็นฝ่ายใน
สงคราม

กฎหมายระหว่างประเทศ ปัจจุบันรับ วัตถุประสงค์ของผู้เป็น ฝ่ายใน สงครามที่จะตัดการพาณิชย์ระหว่างชาติกับชาติที่เป็นกลาง โดยการ ต่อมปิดอาณัติและจับสินค้าต้องห้ามในระหว่างทางจากรัฐที่เป็น กลางไปยังชาติ

การเยี่ยมและค้น เป็นวิธีที่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามใช้ ในการจับ เรือเป็นกลางที่ฝ่าฝืนการปิดอาณัติ หรือสิทธิในการจับสินค้าต้องห้าม ของชาติที่เป็นกลาง กฎหมายระหว่างประเทศรับ วัตถุประสงค์ที่จะเยี่ยมและ ค้นเรือทุกลำในทะเลหลวง การขัดขวางเรือพยายามจะหนีย่อมจะ ถูกลงโทษเช่นเดียวกับเรือของชาติ

ศาลทรัพย์สินเชลย (prizo court) ตั้งขึ้นโดยผู้เป็นฝ่ายในสงคราม เพื่อพิจารณาการจับว่าเรือของชาติหรือของชาติเป็นกลางว่ายอม ด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลนี้เป็นศาลภายในประเทศ แต่ใช้หลัก กฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไป

๔. การสิ้นสุดแห่งสงคราม

ในระหว่างศตวรรษที่ ๑๙ สงครามสิ้นสุดลงโดยการทำสัญญา ดันติภาพ ภายหลังที่ได้มีสัญญาสงบศึก หยุดรบชั่วคราว

สงคราม โศกครั้ง ที่สอง เกิดมี ระบบใหม่ให้ยึด การ ทำ สัญญา ดันติภาพภายหลังสงครามออกไปโดยไม่มีกำหนด, ในกรณีเยอรมนี และญี่ปุ่นฝ่ายสัมพันธมิตรมีความเห็นว่า ควรให้ทั้งสองประเทศอยู่ ภายใต้การยึดครองทางทหารจนถึงเวลาที่มีเหตุผลควร เชื่อว่าจะไม่ก่อ

การรุกรานอีก มาตราการดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลต่าง “การเมือง” มิใช่กฎเกณฑ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เป็นประเพณีที่ผู้เป็นฝ่ายในสงครามจะ บัญญัติ ข้อความ ในสัญญาสันติภาพ เกี่ยวกับการ นิรโทษ กรรมแก่บุคคลบางคนที่ทำความผิดในระหว่างสงคราม ตามสัญญาแวร์ซาย มีบทบัญญัติให้ฟ้องพระเจ้าไกเซอร์ต่อศาลฐานกระทำผิดต่อศีลธรรมระหว่างประเทศและละเมิดข้อสันติสัญญา

สงครามทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นฝ่ายผู้ตั้งผู้ลง ภายหลัง สงคราม โลก ครั้งที่สอง ได้มีการ ตกลงที่ ลอนดอนระหว่างสหรัฐ, อังกฤษ, ฝรั่งเศส และสหภาพโซเวียต จัดตั้งศาลทหารระหว่างประเทศ (International Military Tribunal) เพื่อพิจารณาคดีพิพากษาอาชญากรรมสงครามทั้งทางด้านเยอรมนีและญี่ปุ่น

Tokyo Trials International Military Tribunal For the Far East.

สหรัฐ, สาธารณรัฐจีน, สหราชอาณาจักรอังกฤษ และไอร์แลนด์เหนือ, สหภาพโซเวียต, ออสเตรเลีย, แคนาดา ฝรั่งเศส, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์ อินเดีย และ ฟิลิปปินส์ ไจท์ อารากิ ซาคาอิะ กับพวกจำเลย

คำพิพากษาอ่านระหว่างวันที่ ๕ ถึงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ค.ศ.

๑๙๕๘

โจทก์ ฟ้องหาว่าจำเลยเป็นอาชญากรสงคราม จำเลยต่อสู้ว่า

๑. ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตรไม่มีอำนาจตั้งศาลนี้

๒. สงคราม รุกราน มิใช่ การ กระทำ อันมิ ชอบ ด้วย กฎหมาย
เดิมต่อไป ตัญญากรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๒๘ มิได้มีข้อความเกี่ยวกับ
อาชญากรสงคราม

๓. สงครามเป็นการกระทำของชาติ เอกชนจึงไม่มีความรับผิดชอบ
เป็นส่วนตัวตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๔. บทบัญญัติต่าง ๆ ที่จัดตั้งศาลนี้ขึ้นเป็นการย้อนหลัง จึงมิ
ชอบด้วยกฎหมาย

๕. ประกาศที่ปอตสดัมเกี่ยวกับอาชญากรสงครามมีผลเฉพาะ
คดีที่ฟ้องศาลแล้วเท่านั้น

๖. การทำลายชีวิตในระหว่างทำสงครามเป็นเหตุการณั้ธรรมดา
ของสงคราม มิใช่ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาตามกฎหมาย

๗. จำเลยหลายคนเป็นเชลยศึก จะต้องพิจารณาในศาลทหาร
ตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. ๑๙๒๙ มิใช่ในศาลนี้

ศาลวินิจฉัยว่า เนื่องจากบทบัญญัติตามกฎบัตรของศาลนี้
(Charter of the Tribunal) เป็นเด็ดขาด และผูกพันศาลนี้จึงให้ยกข้อ
ต่อสู้ ๕ ข้อแรกเสีย แล้ววินิจฉัยอีก ๓ ข้อตามแนวของศาลนูเรมเบิร์ก

IN RE YAMASHITA

ศาลสูงสุดสหรัฐ ค.ศ. ๑๙๔๖

จำเลยเป็นผู้บัญชาการทหารญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์ ถูกจับเป็นเชลยเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ และถูกฟ้องศาลทหารฐานละเมิดกฎหมายแห่งสงคราม จำเลยปฏิเสธ ศาลได้สืบพยานบุคคล ๒๗๖ คน พิพากษาเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ให้ประหารชีวิต โดยการแขวนคอ คดีนี้จำเลยต่อสู้ว่าศาลไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่า ศาลทหารตั้งขึ้นตามคำสั่งของผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นการชอบด้วยกฎหมาย ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าละเมิดกฎหมายแห่งสงครามได้ ทั้งเป็นการชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศจึงพิพากษายืน.

กฎบัตรสหประชาชาติ

เราบรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติ
ได้ตั้งเจตจำนง

ที่จะช่วยชนรุ่นหลังให้พ้นจากภัยพิบัติแห่งสงคราม ซึ่ง
ได้นำความวิปโยคอย่างสุดจะพรรณามาสู่มนุษยชาติ
ในช่วงชีวิตของเราถึงสองครั้งแล้ว และ

ที่จะยืนยันความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน อันเป็นรากฐาน
ในเกียรติศักดิ์ และคุณค่าของมนุษย์บุคคล ในสิทธิอันเท่า
เทียมกันของบุรุษและสตรี และของประชาชาติใหญ่น้อย
และ

ที่จะสถาปนาภาวะการดี อันจะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม
และความเคารพ ต่อข้อผูกพัน ทั้งปวง อันเกิดมา จากสนธิ
สัญญาและที่มาอื่น ๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ และ

ที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม และมาตรฐานอันดี
ยิ่งขึ้นแห่งชีวิตอิสราภาพที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

- และเพื่อจุดหมายปลายทางเหล่านี้

ที่จะปฏิบัติการผ่อนสั้นผ่อนยาว และดำรงชีวิตอยู่ด้วยกัน
ในสันติภาพเยี่ยงเพื่อนบ้านที่ดี และ

ที่จะรวมกำลังของเรา เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความ
มั่นคงระหว่างประเทศ และ

ที่จะให้ความแน่นอนใจว่า จะไม่มี การใช้กำลัง อาวุธ
นอกจากเพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยการยอมรับหลักการ
และวิธีการที่จะตั้งขึ้น และ

ที่จะใช้จักรกล ระหว่าง ประเทศ สำหรับ ส่งเสริม ความ
รุดหน้าในทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนทั้งปวง

จึงได้ลงมติที่จะผสมผสานความพยายามทั้งปวงของเรา
ในอันที่จะให้สำเร็จตามความมุ่งหมายเหล่านี้

โดย นัยนี้ รัฐบาลของเรา โดย ลำดับ จึงได้ ตกลงกัน ตาม
กฎบัตรสหประชาชาติฉบับปัจจุบันนี้ โดยทางผู้แทน
ที่มาร่วมชุมนุม ในนครซานฟรานซิสโก ผู้ซึ่งได้แสดง
หนังสือมอบ อำนาจเต็ม ของตน อัน ได้ตรวจแล้วว่า
เป็นไป ตามแบบ ที่ดี และ เหมาะสม และ ณ ที่นั้นจึง
สถาปนาองค์การระหว่างประเทศขึ้น โดยเรียกชื่อว่า
สหประชาชาติ

หมวดที่ ๑

ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๑

ความมุ่งหมายของสหประชาชาติมีดังนี้

๑. เพื่อสร้างไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคง ระหว่างประเทศ และมุ่งต่อจุดหมายปลายทางอันนี้: จะได้ดำเนินมาตรการร่วมกันอันมีผลจริงจังเพื่อการป้องกัน และการขจัดปิดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพ และเพื่อปราบปรามการรุกราน หรือการล่องละเมิดอื่น ๆ ต่อสันติภาพ ตลอดจนนำมาโดยสันติวิธีและสอดคล้องกับหลักการแห่งความยุติธรรม และกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งการปรับปรุงหรือระงับกรณีพิพาท หรือสถานการณ์ระหว่างประเทศ อันจะนำไปสู่ การล่องละเมิด สันติภาพได้

๒. เพื่อพัฒนาสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประชาชาติทั้งปวง โดยยึดการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิเท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองแห่งประชาชนทั้งปวงเป็นมูลฐาน และจะได้ดำเนินมาตรการอันเหมาะสมอย่างอื่น ๆ เพื่อเป็นกำลังแก่สันติภาพดังกล่าว

๓. เพื่อทำการร่วมมือระหว่างประเทศ ในอันที่จะแก้ปัญหา ระหว่างประเทศในทางเศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม และส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพ

อันเป็นหลักฐานสำหรับทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา และ

๔. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับ ประสาน การ ดำเนินการ ของ ประชาชาติทั้งปวง ในอันที่จะบรรลุจุดจุดหมายปลายทางร่วมกันเหล่านี้ ให้กลมกลืนกัน

มาตรา ๒

เพื่ออนุวัติตามความมุ่งหมายดังกล่าวในมาตรา ๑ องค์การและสมาชิกขององค์การจะดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้

๑. องค์การ ย่อมยึดหลักการ แห่งความ เสมอภาค ในอธิปไตย ของสมาชิกทั้งปวงเป็นมูลฐาน

๒. เพื่อทำความแน่ใจให้แก่สมาชิก ในสิทธิและผลประโยชน์ อันพึงได้รับจากสมาชิกภาพ สมาชิกทั้งปวงจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพัน ตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันนี้ โดยสุจริตใจ

๓. สมาชิกทั้งปวงจะต้องระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศของตนโดยสันติวิธี ในลักษณะการเช่นที่จะไม่เป็นอันตรายแก่สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและความยุติธรรม

๔. ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมาชิกทั้งปวงจักยังคงเว้นการคุกคามหรือการใช้กำลังต่อบูรณะภาพแห่งอาณาเขต และเอกราชทางการเมืองของรัฐใด ๆ หรือการกระทำในลักษณะการอื่นใดที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของสหประชาชาติ

๕. ต่มาชิกทั้งปวงจักให้ความช่วยเหลือทุกประการแก่สหประชาชาติในการกระทำใด ๆ ที่ได้ดำเนินไปตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน และจักระงับจากการให้ความช่วยเหลือแก่รัฐใด ๆ ที่กำลังถูกสหประชาชาติดำเนินการบีบบังคับหรือบังคับอยู่

๖. องค์การจักให้ความแน่นอนใจว่า รัฐที่มีใช้ต่มาชิกของสหประชาชาติ จะพึงต้องปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้ เท่าที่จำเป็นแก่การชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

๗. ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน จะให้อำนาจแก่สหประชาชาติ เข้าแทรกแซงในเรื่องซึ่งโดย สาระสำคัญแล้ว ตกอยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ หรือจักเรียกรวงต่มาชิกให้เสนอเรื่องเช่นว่า เพื่อจัดระงับตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน แต่หลักการอันนี้จะไม่กระทบกระเทือนถึงการใช้มาตรการบังคับตามความในหมวดที่ ๘

หมวดที่ ๒

ต่มาชิกภาพ

มาตรา ๓

ต่มาชิกดั้งเดิมของสหประชาชาติ ได้แก่รัฐซึ่งได้ร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยองค์การระหว่างประเทศที่ซานฟรานซิสโก หรือได้ลงนามไว้ก่อนในปฏิญญาโดยสหประชาชาติ ลงวันที่ ๓ มกราคม

ค.ศ. ๑๙๕๒ แล้วได้ตั้งนามในกฎบัตรฉบับปัจจุบันและในสัตยาบันตาม
ความในมาตรา ๑๓๐

มาตรา ๔

๓. สมาชิกภาพแห่งสหประชาชาติ เปิดให้แก่รัฐที่รักษานิติภาพ
ทั้งปวงซึ่งยอมรับข้อผูกพันที่มีอยู่ในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน และในความ
วินิจฉัยขององค์การ มีความสามารถและเต็มใจที่จะปฏิบัติตามข้อ
ผูกพันเหล่านี้

๒. การรับรัฐใดๆ เช่นว่านั้นเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติ
จะเป็นผล ก็แต่โดยมติของสมัชชา ตามคำแนะนำของ คณะมนตรีความ
มั่นคง

มาตรา ๕

สมาชิกแห่งสหประชาชาติที่ได้ถูกคณะมนตรีความมั่นคงดำเนิน
การในทางบงกัหรือบังคับ อาจถูกสมัชชาตั้งตใช้สิทธิและเอกสิทธิ
แห่งสมาชิกภาพได้ โดยคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง คณะ
มนตรีความมั่นคงอาจคืนการใช้สิทธิและเอกสิทธิเหล่านี้ให้ได้

มาตรา ๖

สมาชิกแห่งสหประชาชาติ ซึ่งได้กระทำการฝ่าฝืนหลักการ
อันมีอยู่ในกฎบัตร ฉบับปัจจุบัน อยู่เป็นเนืองนิจ อาจถูกขับได้ ออกจาก
องค์การโดยสมัชชาตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง

หมวดที่ ๓

องค์กร

มาตรา ๓

๑. องค์กรสำคัญของประเทศชาติที่ได้สถาปนาขึ้นมี: สมิชชา
คณมนตรีความมั่นคง คณมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคม คณะ
มนตรีภาวะทรัสตี ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และสำนักเลขาธิการ

๒. องค์กรย่อยเช่นที่จะเห็นจำเป็น อาจสถาปนาขึ้นได้ตาม
กฎบัตรฉบับปัจจุบัน

มาตรา ๔

สหประชาชาติจักไม่อาจ ข้อจำกัด ในการ รับบรูษ และสตรี เข้า
ร่วมในองค์กรสำคัญ และองค์กรย่อยไม่ว่าในฐานะใด ๆ และต้องอยู่
ภายใต้เงื่อนไขแห่งความเสมอภาค

หมวดที่ ๔

สมัชชา

องค์ประกอบ

มาตรา ๕

๑. สมัชชาประกอบด้วยสมาชิกทั้งปวงของสหประชาชาติ
๒. สมาชิกแต่ละประเทศจะมีผู้แทนในสมัชชาได้ไม่มากกว่าสองคน

หน้าที่และอำนาจ

มาตรา ๓๐

สมาชิกอาจอภิปรายปัญหาใด ๆ หรือเรื่องใด ๆ ภายในกรอบแห่งกฎบัตรฉบับปัจจุบัน หรือที่เกี่ยวข้องไปถึงอำนาจและหน้าที่ขององค์กรใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรฉบับปัจจุบันนี้ได้ และอาจทำคำแนะนำไปยังสมาชิกแห่งสหประชาชาติ หรือคณะมนตรีความมั่นคง หรือทั้งสองแห่งในปัญหาหรือเรื่องราวใด ๆ เช่นที่ว่ามันได้ เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒

มาตรา ๓๑

๑. สมาชิก อาจพิจารณา หลักการทั่วไป แห่งความร่วมมือในการชำระได้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศรวมทั้งหลักการในเรื่องการลดอาวุธและข้อบังคับว่าด้วยกำลังอาวุธ และอาจทำคำแนะนำเกี่ยวกับหลักการเช่นว่า ไปยังสมาชิกหรือคณะมนตรีความมั่นคงหรือทั้งสองแห่งก็ได้

๒. สมาชิก อาจอภิปราย ปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับการชำระได้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ อันได้เสนอต่อสมาชิกโดยสมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติ หรือโดยคณะมนตรีความมั่นคง หรือโดยรัฐที่มีใช้สมาชิกของสหประชาชาติตามความในมาตรา ๓๕ วรรค ๒ และเว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ อาจทำคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ เช่นว่ามันไปยังรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือคณะมนตรี

ความมั่นคงหรือท้องแห่งก็ได้ สัมชชาจักตั้งปัญหาใด ๆ เช่นว่าซึ่ง
จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการไปยังคณะมนตรีความมั่นคงจะเป็นก่อน
หรือหลังก่อนอภิปรายก็ได้

๓. สัมชชาอาจแจ้งให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบสถานการณ์ซึ่งน่าจะเป็นอันตรายต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศได้

๔. อำนาจของสัมชชาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ นี้ จักไม่จำกัดขอบเขตทั่วไปของมาตรา ๓๐

มาตรา ๓๒

๑. ในขณะที่คณะมนตรีความมั่นคงกำลังปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกรณีพิพาท หรือสถานการณ์ใด ๆ อันได้รับมอบหมายตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันอยู่นั้น สัมชชาจะไม่ทำคำแนะนำใด ๆ เกี่ยวกับกรณีพิพาทหรือสถานการณ์นั้น นอกจากจากคณะมนตรีความมั่นคงจะร้องขอ

๒. โดยความยินยอมของคณะมนตรีความมั่นคง เดชาธิการจักต้องแจ้งให้สัมชชาทราบทุกสมัยประชุมถึงเรื่องราวใด ๆ เกี่ยวกับการข้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงกำลังดำเนินการอยู่ และโดยทำนองเดียวกัน จักต้องแจ้งสัมชชาหรือสมาชิกของสหประชาชาติในกรณีที่สัมชชามิได้อยู่ในสมัยประชุม ให้ทราบในทันทีที่คณะมนตรีความมั่นคงหยุดดำเนินการกับเรื่องเช่นว่านั้น

มาตรา ๓๓

๑. ให้สมัครเข้ารับการศึกษาและทำคำแนะนำเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะ
 - ก. ดึงเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านการเมืองและระดับต้นพัฒนาการก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศ และการจัดทำประมวลกฎหมายนี้
 - ข. ดึงเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านเศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม การศึกษาและอนามัย และช่วยเหลือให้ประจักษ์ผลในดีทิมมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลักมูลสำหรับทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา
๒. ความรับผิดชอบ หน้าที่ และอำนาจต่อไปของสมัครสมาชิก เกี่ยวกับเรื่องที่จะระบุไว้ในวรรค ๑ ขั้ ข. ข้างต้น ได้มีกำหนดไว้ในหมวดที่ ๕ และ ๑๐

มาตรา ๓๔

ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๒ สมัครสมาชิกอาจแนะนำมาตรการเพื่อการปรับปรุงโดยสันติแห่งสถานการณ์ใดๆ ซึ่งเห็นว่าน่าจะได้แก่สวัสดิการทุกๆ ไป หรือสมัครสมาชิกไมตรีระหว่างนานาชาติรวมถึงสถานการณ์ซึ่งเป็นผลมาจากการระเมิดบทบัญญัติแห่งกฎบัตรฉบับปัจจุบัน อันได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของสหประชาชาติไว้ ทั้งนี้ โดยมีฟังต้องคำนึงถึงแห่งกำเนิด

มาตรา ๑๕

๑. สมิชชาจกัรบและพิจารณารายงานประจำปีและรายงานพิเศษจากคณะกรรมการความมั่นคง รายงานเหล่านี้จะรวมเรื่องราวของมาตรการทั้งหลายที่คณะกรรมการความมั่นคงได้อินิจฉัยหรือดำเนินการไปเพื่อสร้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

๒. สมิชชาจกัรบและพิจารณารายงานจากองค์การอื่น ๆ ของสหประชาชาติ

มาตรา ๑๖

สมิชชาจกัรบปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับระบบภาวะทรัสตีระหว่างประเทศที่ได้รับมอบหมายตามความในหมวดที่ ๑๒ และ ๑๓ รวมทั้งการให้ความเห็นชอบ แก่ความตกลงภาวะทรัสตีสำหรับดินแดนที่มีได้กำหนดไว้เป็นเขตยุทธศาสตร์

มาตรา ๑๗

๑. สมิชชาจกัพิจารณาและให้ความเห็นชอบแก่งบประมาณขององค์การ

๒. สมิชชาจกัเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายขององค์การตามต้นที่สมิชชาจกัจะได้อำหนดแบ่งปันให้

๓. สมิชชาจกัพิจารณาและให้ความเห็นชอบแก่ข้อตกลงทางการเงินและงบประมาณกับทบวงการชำนัญพิเศษดังกล่าวไว้ในมาตรา ๕๑ และจกัตรวจสอบงบประมาณฝ่ายชุกรการของทบวงการชำนัญพิเศษดังกล่าว เพื่อที่จะทำคำแนะนำต่อทบวงการที่เกี่ยวข้อง

การลงคะแนนเสียง

มาตรา ๓๔

๑. ต่มาชิกแต่ละประเทศของสมัชชาจักมีคะแนนเสียง ๑ คะแนน
๒. คำวินิจฉัยของสมัชชาในปัญหาสำคัญ ๆ จักต้องกระทำโดยถือคะแนนเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ ของต่มาชิกที่มาประชุม และออกเสียง ปัญหาเหล่านี้จักรวมคำแนะนำเกี่ยวกับการร่างไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ การเลือกตั้งต่มาชิกไม่ประจำของคณะมนตรีความมั่นคง การเลือกตั้งต่มาชิกของคณะมนตรีเศรษฐกิจ และการตั้งکم การเลือกตั้งต่มาชิกของคณะมนตรีภาวะทรัสตี ตามมาตรา ๘๖ วรรค ๑ ข้อ ค. การรับต่มาชิกใหม่ของสหประชาชาติ การงดใช้สิทธิและเอกสิทธิแห่งต่มาชิกภาพ การขับไลด์ต่มาชิก ปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของระบบภาวะทรัสตี และปัญหาขบประมาณ
๓. คำวินิจฉัยปัญหาอื่น ๆ รวมทั้งการกำหนดประเภทแห่งปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ เพิ่มเติมนั้น จักกระทำโดยอาศัยคะแนนเสียงข้างมากของต่มาชิกที่มาประชุมและออกเสียง

มาตรา ๓๕

ต่มาชิกของสหประชาชาติที่ค้างชำระค่าบำรุงแก่องค์การ ย่อมไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงในสมัชชา ถ้าหากจำนวนเงินค้างชำระเท่าหรือมากกว่าจำนวนเงินค่าบำรุงที่ถึงกำหนดชำระสำหรับ ๒ ปีเต็ม ที่ล่วงมา อย่างไรก็ตามต่มาชิกอาจจะอนุญาตให้ต่มาชิกเช่นว่านั้นลง

คะแนนเสียงก็ได้ ถ้าทำให้เป็นที่พอใจได้ว่าการไม่ชำระหนี้เนื่องมาแต่
ภาวะอันอยู่นอกเหนืออำนาจควบคุมของสมาชิกนั้น
วิธีดำเนินการประชุม

มาตรา ๒๐

สมาชิกจักประชุมกันในสมัยสามัญประจำปีและในสมัยพิเศษ
เช่นที่จำเป็นแก่โอกาส สมัยประชุมพิเศษจักเรียกโดยเดชาธิการตาม
คำร้องขอของคณะมนตรีความมั่นคง หรือของสมาชิกส่วนข้างมาก
แห่งสหประชาชาติ

มาตรา ๒๑

สมาชิกจักรับเอาข้อบังคับระเบียบการประชุมของตนเอง ทั้ง
จักเลือกตั้งประธานสมาชิกสำหรับแต่ละสมัยประชุมด้วย

มาตรา ๒๒

สมาชิกอาจสถาปนาองค์การย่อยเช่นที่เห็นจำเป็นสำหรับการปฏิบัติ
หน้าที่ของตนก็ได้

หมวดที่ ๕

คณะมนตรีความมั่นคง

องค์ประกอบ

มาตรา ๒๓

๑. คณะมนตรีความมั่นคง ประกอบด้วยสมาชิกแห่งสหประชาชาติ ๑๑ ประเทศ ดังสาธารณรัฐจีน ฝรั่งเศส สหภาพแห่งสาธารณรัฐ

ไซเคียตไซเซียลิสต์สหราชอาณาจักรแห่งบริเตนใหญ่ และไซร์
แดนคเหนือ และสหรัฐอเมริกาเป็นสมาชิกประจำของคณะมนตรีความ
มั่นคง สมาชิกถาวรตั้งสมาชิกอื่นของสหประชาชาติอีก ๖ ประเทศ
เป็นสมาชิกไม่ประจำของมนตรีความมั่นคง ทั้งหกต้องคำนึงเป็นพิเศษ
ในประการแรกถึงส่วนอุดหนุนของสมาชิกแห่งสหประชาชาติในการที่
จะร่างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและวัตถุประสงค์
ตั้งค่อนขององค์การ กับการแตกกระจายตามเขตภูมิศาสตร์อัน
เป็นธรรมชาติด้วย

๒. สมาชิกไม่ประจำของคณะมนตรีความมั่นคงจักได้รับเลือก
ตั้งมีกำหนดระยะเวลา ๒ ปี ในการเลือกตั้งครั้งแรกของสมาชิกไม่ประจำ
จำ ก็มีประเทศที่ถูกเลือกให้อยู่ในตำแหน่งมีกำหนด ๓ ปี รวม ๓ ประ
เทศ สมาชิกที่พ้นตำแหน่งไปแล้วไม่มีสิทธิเข้ารับเลือกตั้งซ้ำโดยทันที

๓. สมาชิกแต่ละประเทศของคณะมนตรีความมั่นคง จักมีผู้
แทนได้คนเดียว
หน้าที่และอำนาจ

มาตรา ๒๔

๑. เพื่อให้เป็นที่แน่นอนใจ ในการดำเนินการของสหประชา
ชาติอย่างทันต่อที่และเป็นผลจริงจัง สมาชิกของสหประชาชาติจึงมอบ
ความรับผิดชอบโดยปรimumิสำหรับภารกิจดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความ
มั่นคงระหว่างประเทศให้แก่คณะมนตรีความมั่นคง และตกลงว่าในการ

ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ^๕ คณะมนตรีความมั่นคงย่อมกระทำในนามของสมาชิก

๒. ในการปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ คณะมนตรีความมั่นคง จักทำให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย และหลักการของสหประชาชาติ อำนาจเฉพาะที่มอบให้คณะมนตรีความมั่นคงสำหรับปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ ได้กำหนดไว้แล้วในหมวดที่ ๖, ๗, ๘, และ ๑๒

๓. คณะมนตรีความมั่นคง จักเสนอรายงานประจำปี และรายงานพิเศษในเมื่อจำเป็น ต่อสมัชชาเพื่อให้พิจารณา

มาตรา ๒๕

สมาชิกของสหประชาชาติ ตกลงที่จะยอมรับ และปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคง ตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน

มาตรา ๒๖

เพื่อที่จะส่งเสริมการสถาปนา และการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยการนำเอาทรัพยากรทางมนุษยชน และทางเศรษฐกิจของโลกมาใช้ เพื่อเป็นกำลังอาวุธให้น้อยที่สุด ให้คณะมนตรีความมั่นคงรับผิดชอบในการจัดรูปแบบผัง ที่จะเสนอต่อสมาชิกสหประชาชาติ สำหรับการสถาปนาระบบแห่งข้อบังคับว่าด้วยกำลังอาวุธ ทั้งนี้ด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเดนาซิกาทหาร ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๗

การลงคะแนนเสียง

มาตรา ๒๗

๑. ดัมาชิกแต่ละประเทศของคณะมนตรีความมั่นคงจะมีคะแนนเสียง ๑ คะแนน

๒. คำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงในเรื่องวิธีการดำเนินการจักรกระทำโดยคะแนนเสียงเห็นชอบของดัมาชิก ๗ ประเทศ

๓. คำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงในเรื่องอื่นทั้งหมดจักรกระทำโดยคะแนนเสียงเห็นชอบของดัมาชิก ๗ ประเทศ ซึ่งรวมคะแนนเสียงเห็นชอบของบรรดาดัมาชิกประจำอยู่ด้วย แต่ในคำวินิจฉัยตามหมวดที่ ๒ และตามวรรค ๓ ของมาตรา ๕๒ ผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาท จักต้องเว้นจากการลงคะแนนเสียง

วิธีการดำเนินการประชุม

มาตรา ๒๘

๑. คณะมนตรีความมั่นคง จักก่อตั้งขึ้นในลักษณะที่ดัมากรอดจะปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยต่อเนื่องเรื่อยไป เพื่อความมุ่งหมายข้อนี้ จึงให้ดัมาชิกแห่งคณะมนตรีความมั่นคง มีผู้แทนประจำอยู่ทุกเวลา ณ ที่ตั้งขององค์การ

๒. คณะมนตรีความมั่นคง จะประชุมกันเป็นครั้งคราว ซึ่งเมื่อปรารภณาดัมาชิกแต่ละประเทศ ก็อาจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือผู้อื่นที่ ได้กำหนดคดีพิเศษ เป็นผู้แทนของคนเข้าร่วมประชุมได้

๓. คณะมนตรีความมั่นคง อาจประชุม ณ สถานที่อื่น นอก
ไปจากที่ตั้งแห่งองค์การ หากวินิจฉัยเห็นว่า จะทำความสะดวกแก่
การงานให้ดีที่สุด

มาตรา ๒๙

คณะมนตรีความมั่นคง อาจสถาปนาองค์การย่อยเช่นที่เห็น
จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน

มาตรา ๓๐

คณะมนตรีความมั่นคง จักรับเอาข้อบังคับระเบียบการประชุม
ของตนซึ่งรวมทั้งวิธีเลือกตั้งประธาน

มาตรา ๓๑

สมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของคณะ
มนตรีความมั่นคง อาจร่วมในการอภิปรายปัญหาใด ๆ ที่นำมาสู่
คณะมนตรีความมั่นคงได้ โดยไม่มีคะแนนเสียง ในเมื่อคณะมนตรี
ความมั่นคงพิจารณาเห็นว่าผลประโยชน์ของสมาชิกนั้น ได้รับความ
กระทบกระเทือนเป็นพิเศษ

มาตรา ๓๒

สมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของคณะ
มนตรีความมั่นคง หรือรัฐใด ๆ ที่มีใช้สมาชิกของสหประชาชาติ

หากตกเป็นฝ่ายในกรณีพิพาทซึ่งอยู่ในการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคง จักพึงได้รับเชิญให้เข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับกรณีพิพาทนั้นด้วยโดยไม่มีคะแนนเสียง คณะมนตรีความมั่นคงจักกำหนดเงื่อนไขเช่นที่เห็นเป็นการยุติธรรม สำหรับการเข้าร่วมของรัฐที่มีได้สมาชิกของสหประชาชาติ

หมวดที่ ๖

การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

มาตรา ๓๓

๑. ผู้เป็นฝ่ายในกรณีพิพาทใด ๆ ซึ่งหากดำเนินอยู่ต่อไป น่าจะเป็นอันตรายแก่การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศก่อนอื่นจักต้องแสวงหาการแก้ไขโดยการเจรจา การโต้ตอบ การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม อนุญาโตตุลาการ การระงับโดยทางศาล การหันเข้าอาศัยทบองการตัวแทน หรือการตกลงตั้งอนุภูมิภาค หรือสันติวิธีประการอื่นใด ที่คู่กรณีจะพึงเลือก

๒. เมื่อเห็นว่าจำเป็น คณะมนตรีความมั่นคงจักเรียกร้องให้คู่พิพาทระงับกรณีพิพาทของตนโดยวิธีเช่นว่านี้

มาตรา ๓๔

คณะมนตรีความมั่นคง อาจตั้งสันนกรณีพิพาทใด ๆ หรือสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การกระทบกันระหว่างประเทศ

หรือก่อให้เกิดกรณีพิพาทเพื่อกำหนดลงไปว่า การดำเนินอยู่ต่อไป
ของกรณีพิพาท หรือสถานการณ์นั้น ๆ น่าจะเป็นอันตรายแก่การ
ดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

มาตรา ๓๕

๑. สมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติอาจนำกรณีพิพาทใด ๆ
หรือสถานการณ์ใด ๆ ตามลักษณะที่กล่าวถึงในมาตรา ๓๔ มาเสนอ
คณะมนตรีความมั่นคง หรือสมัชชาได้

๒. รัฐมิได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ อาจนำกรณี
พิพาทใด ๆ ซึ่งตนเป็นฝ่ายมาเสนอคณะมนตรีความมั่นคงหรือสมัชชา
ได้ ถ้ารัฐนั้นยอมรับล่วงหน้าซึ่งข้อผูกพันแห่งการระงับข้อพิพาทโดย
สันติวิธีตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรฉบับปัจจุบันเป็นความมุ่งหมายใน
การระงับกรณีพิพาท

๓. การดำเนินการพิจารณาของสมัชชาในเรื่องที่เสนอขึ้นมา
ตามมาตรานี้ต้องอยู่ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ และ ๓๒

มาตรา ๓๖

๑. คณะมนตรีความมั่นคง อาจแนะนำวิธีดำเนินการหรือวิธี
การปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมได้ ไม่ว่าในระยะใด ๆ แห่งการพิพาท
อันมีลักษณะตามที่กล่าวถึงในมาตรา ๓๓ หรือแห่งสถานการณ์อันมี
ลักษณะทำนองเดียวกันนั้น

๒. คณะมนตรีความมั่นคงชอบที่จะพิจารณาดังวิธีดำเนินการใด ๆ เพื่อการระงับข้อพิพาท ซึ่งคู่พิพาทได้รับปฏิบัติแล้ว

๓. ในการทำคำแนะนำตามมาตรานี้ คณะมนตรีความมั่นคงชอบที่จะพิจารณาดังวิธีพิพาทในทางกฎหมายนี้ ตามหลักทฤษฎีไปควรให้คู่พิพาทเห็นต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญของศาลนั้น

มาตรา ๓๗

๑. หากผู้เป็นฝ่ายแห่งกรณีพิพาทอันมีลักษณะตามที่กล่าวถึงในมาตรา ๓๓ ไม่สามารถระงับกรณีพิพาทโดยวิธีที่ใดระงับได้ในมาตรานี้แล้ว ก็ให้ส่งเรื่องนั้นไปเสนอละดับมนตรีความมั่นคง

๒. ถ้าคณะมนตรีความมั่นคงเห็นว่า โดยพฤติการณ์การคงดำเนินต่อไปแห่งกรณีพิพาทที่น่าจะเป็นอันตรายต่อการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแล้ว ก็ให้วินิจฉัยว่าจะดำเนินการตามมาตรา ๓๖ หรือจะแนะนำข้อตกลงระงับกรณีพิพาทเช่นที่จะพิจารณาเห็นเหมาะสม

มาตรา ๓๘

คณะมนตรีความมั่นคงอาจทำคำแนะนำแก่คู่พิพาทเพื่อทำความตกลงระงับกรณีพิพาทโดยสันติวิธี หากผู้เป็นฝ่ายหนึ่งหรือสองฝ่ายพิพาทร้องขอเช่นนั้น ทั้งนี้ โดยมีให้กระทบกระเทือนต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๓ ถึง ๓๗

หมวดที่ ๗

การดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพ
การละเมิดสันติภาพและการกระทำการรุกราน

มาตรา ๓๙

คณะมนตรีความมั่นคงจักกำหนดว่าการ คุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพหรือการกระทำการรุกรานใดมีขึ้นหรือไม่ และ จักทำคำแนะนำหรือวินิจฉัยว่าจะใช้มาตรการการอื่นใดตามมาตรา ๔๒ เพื่อขจัดไว้หรือสถาปนาถ้อยสันติมา ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง ระหว่างประเทศ

มาตรา ๔๐

เพื่อป้องกันมิให้สถานการณ์ที่ความร้ายแรงยิ่งขึ้น คณะมนตรีความมั่นคงอาจเรียกร้องให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ขนุ้ปฏิบัติตามมาตรา การชั่วคราวเช่นที่เห็นจำเป็น หรือพึงปรารถนา ก่อนที่จะทำคำแนะนำ หรือวินิจฉัยมาตรการการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ มาตรา การชั่วคราวเช่นว่านั้นจักไม่ทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิ อำนาจเรียก ร้องหรือฐานะของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง คณะมนตรีความมั่นคงจักตั้ง คำนี้การไม่อนุ้ปฏิบัติตามมาตราการชั่วคราวเช่นว่านั้น

มาตรา ๔๑

คณะมนตรีความมั่นคง อาจวินิจฉัยว่าจะต้องใช้มาตรการ อื่นใดอันไม่มีการใช้กำลังอาวุธ เพื่อยังผลให้เกิดแก่คำวินิจฉัยของ

คณะมนตรี และอาจเรียกร้องให้สมาชิกแห่งสหประชาชาติใช้มาตรการ เช่น การคว่ำบาตร การหยุดยั้ง การระงับการติดต่อความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ และการคมนาคมทางรถไฟ ทางทะเล ทางอากาศ ทาง ไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางวิทยุ และวิถีทางคมนาคมอย่างอื่นโดย ดั้งเดิมหรือแต่บางส่วน และการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย

มาตรา ๔๒

หากคณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาเห็นว่ามาตรการตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๑ น่าจะไม่เพียงพอ หรือได้พิสูจน์แล้วว่าไม่ เพียงพอ คณะมนตรีก็อาจดำเนินการใช้กำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน เช่น ที่เห็นจำเป็น เพื่อขจัดไว้หรือสถาปนาถ้อยสัน ติภาพซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การดำเนินการเช่นว่า นี้ อาจรวมถึงการแสดงแสนยานุภาพ การปิดล้อม และการปฏิบัติ การอย่างอื่น โดยกำลังทางอากาศ ทางทะเล หรือทางพื้นดิน ของ บรรดาสมาชิกสหประชาชาติ

มาตรา ๔๓

๓. เพื่อได้มีส่วนร่วมในการขจัดไว้ซึ่งสันติภาพ และความ มั่นคงระหว่างประเทศ สมาชิกทั้งปวงของสหประชาชาติ รับผิดชอบ สรรพกำลังอาวุธ ความช่วยเหลือ และความกระตือรือร้น รวมทั้งสิทธิใน การผ่านดินแดนตามที่จำเป็น เพื่อขจัดไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง

ระหว่างประเทศ ให้แก่คณะมนตรีความมั่นคงเมื่อคณะมนตรีเรียก้อง และเป็นไปตามความตกลงพิเศษฉบับเดียวหรือหลายฉบับ

๒. ความตกลงฉบับเดียวหรือหลายฉบับเช่นว่านั้น จักกำหนดจำนวนและประเภทของกำลัง ชั้นแห่งความเตรียมพร้อม และตำบลที่ตั้งโดยทั่วไปของกำลัง และลักษณะของความสะดอกและความช่วยเหลือที่จัดหาไว้ให้

๓. ให้ดำเนินการเจรจาความตกลงฉบับเดียวหรือหลายฉบับนี้ โดยความริเริ่มของคณะมนตรีความมั่นคงโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ความตกลงเหล่านี้จักได้ลงนามกันระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงและสมาชิก หรือระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงและกลุ่มสมาชิก และจักต้องได้รับสัตยาบันโดยรัฐที่ลงนามตามกระบวนการทางรัฐธรรมนูญของรัฐเหล่านั้น

มาตรา ๔๔

เมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้วินิจฉัยที่จะใช้กำลังแล้ว ก่อนที่จะเรียก้องให้สมาชิกซึ่งมิได้มีผู้แทนอยู่ในคณะมนตรีความมั่นคงจัดกำลังทหาร เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อผูกพันที่ได้รับใจตามมาตรา ๔๓ คณะมนตรีจะต้องเชิญสมาชิกนั้นให้เข้าร่วมในการวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้หน่วยแห่งกำลังทหารของสมาชิกนั้น หากสมาชิกนั้นประสงค์เช่นนั้น

มาตรา ๔๕

เพื่อที่จะทำให้สหประชาชาติสามารถดำเนินมาตรการทางทหารได้โดยด່อน สมาชิกจักต้องจัดสรรหน่วยกำลังทางอากาศแห่ง

ชาติ ไว้ให้พร้อมโดยทันที สำหรับการดำเนินการบังคับระหว่างประเทศโดยรวมกัน กำหนดและชั้นแห่งการเตรียมพร้อมของหน่วยกำลังเหล่านี้ และแผนการณ้สำหรับการดำเนินการโดยรวมกัน จักได้กำหนด โดยคณะมนตรีความมั่นคงด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเสนาธิการทหาร ^{๕๕} ึ่งภายในขอบจำกัดที่วางไว้ในความตกลงพิเศษฉบับเดียวหรือหลายฉบับที่อ้างถึงในมาตรา ๔๓

มาตรา ๔๖

แผนการณ้สำหรับการใช้กำลังทหาร จักได้ทำโดยคณะมนตรีความมั่นคง ด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการเสนาธิการทหาร

มาตรา ๔๗

๑. ให้จัดสถาปนาคณะกรรมการเสนาธิการทหารขึ้น เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือคณะมนตรีความมั่นคง ในปัญหาที่ป้องกันที่เกี่ยวกับความต้องการทางทหารของคณะมนตรีความมั่นคง สำหรับการชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ในการใช้และการบังคับบัญชากำลังทหารที่มอบให้คณะมนตรีในกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยอาวุธยุทโธปกรณ์ และในการลดอาวุธอันจะพึงเป็นไปได้

๒. คณะกรรมการเสนาธิการทหารจักประกอบด้วยเสนาธิการกิตติมศักดิ์มาชิกประจำของคณะมนตรีความมั่นคง หรือผู้แทนของบุคคลเหล่านี้คณะกรรมการจักต้องเชิญสมาชิกสหประชาชาติที่มี

ได้มีผู้แทนประจำอยู่ในคณะกรรมการเข้าร่วมงานกับคณะกรรมการ
ด้วย เมื่อใดที่การปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
ให้ประสิทธิผลเรียกร้องให้สมาชิกนั้นเข้าร่วมในงานของคณะกรรมการ

๓. คณะกรรมการเดนาธิการทหารจักต้องรับผิดชอบภายใต้
คณะมนตรีความมั่นคง สำหรับการอำนวยความสะดวกทางยุทธศาสตร์ เกี่ยว
กับการใช้กำลังทหารซึ่งได้มอบไว้ให้กับคณะมนตรีความมั่นคง ปัญหา
เกี่ยวกับการบังคับบัญชากำลังทหารเช่นว่านั้น จักได้พิจารณาตำเนิน
การในภายหลัง

๔. คณะกรรมการเดนาธิการทหาร อาจสถาปนาอนุ
กรรมการดئونภูมิภาคขึ้นได้ ทั้งนี้ โดยได้รับอำนาจจากคณะมนตรี
ความมั่นคง และหลังจากได้ปรึกษาหารือกับทบวงการดئونภูมิภาคที่
เหมาะสมแล้ว

มาตรา ๔๘

๑. การดำเนินการที่พึงประสงค์เพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ
คณะมนตรีความมั่นคง ในการขำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง
ระหว่างประเทศ จะได้กระทำโดยสมาชิกสหประชาชาติทั้งปวง หรือ
แต่บางประเทศ ตามแต่คณะมนตรีความมั่นคงจะพึงกำหนด

๒. คำวินิจฉัยเช่นว่านั้นจักต้องปฏิบัติโดยสมาชิกสหประชาชาติ
โดยตรง และโดยผ่านการดำเนินการของสมาชิกเหล่านั้นในทบวงการ
ระหว่างประเทศที่เหมาะสม ซึ่งตนเป็นสมาชิกอยู่

มาตรา ๔๘

ถ้าชาติหนึ่งหรือหลายชาติจักร่วมกันอำนวยความสะดวกช่วยเหลือซึ่งกัน
และกันในการปฏิบัติมาตรการที่คณะมนตรีความมั่นคงได้วินิจฉัยไว้แล้ว

มาตรา ๔๙

หากคณะมนตรีความมั่นคงได้ดำเนินมาตรการป้องกัน หรือ
บังคับต่อรัฐใด รัฐอื่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติหรือไม่
ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาพิเศษทางเศรษฐกิจเนื่องมาแต่การปฏิบัติมาตรา
การเหล่านี้ ย่อมมีสิทธิที่จะหารือกับคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการ
แก้ไขปัญหาดังกล่าว

มาตรา ๕๐

ไม่มีข้อห้ามใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันอันจำกัดหรือปฏิบัติ
ในการป้องกันตนเองโดยลำพังตน หรือโดยร่วมกัน หากการโจมตี
โดยกำลังอาวุธบังเกิดแก่สมาชิกของสหประชาชาติ จนกว่าคณะมนตรี
ความมั่นคงจะได้ดำเนินมาตรการที่จำเป็น เพื่อชำระไว้ซึ่งสันติภาพ
และความมั่นคงระหว่างประเทศ มาตรการที่สมาชิกได้ดำเนินไปใน
การไว้สิทธิป้องกันตนเองนี้ จักต้องรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคง
ทราบโดยทันที และจักไม่กระทบกระเทือนอำนาจและความรับผิดชอบ
ของคณะมนตรีความมั่นคงภายใต้กฎบัตรฉบับปัจจุบันแต่ทางหนึ่งทาง
ใด ในอันที่จะดำเนินการเช่นที่เห็นจำเป็นเพื่อชำระไว้หรือลดอุปนา
กดับคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศในขณะหนึ่ง
ขณะใด

หมวดที่ ๘

ข้อตกลงล่วนภูมิภาค

มาตรา ๕๒

๑. ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน ที่กีดกันการมีข้อตกลงล่วนภูมิภาค หรือทบวงการตัวแทนสำหรับจัดการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้ ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ เช่นที่เห็นเหมาะสมสำหรับการดำเนินการล่วนภูมิภาคขึ้น หากข้อตกลงหรือทบวงการตัวแทนเช่นว่าและกิจกรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของสหประชาชาติ

๒. ต่มาชิกของสหประชาชาติที่เข้าร่วมในข้อตกลงเช่นว่านั้น หรือประกอบขึ้นเป็นทบวงการตัวแทนเช่นว่านั้น จึงต้องกระทำความพยายามทุกประการที่จะจัดระบบข้อพิพาทแห่งท้องถิ่นโดยสันติวิธี ด้วยอาศัยข้อตกลงล่วนภูมิภาคหรือทบวงการตัวแทนล่วนภูมิภาคเช่นว่านั้น ก่อนที่จะเสนอเรื่องไปยังคณะมนตรีความมั่นคง

๓. คณะมนตรีความมั่นคงจักสนับสนุน พัฒนาการแห่งการระบบข้อพิพาทแห่งท้องถิ่นโดยสันติวิธี ด้วยอาศัยข้อตกลงล่วนภูมิภาคหรือทบวงการตัวแทนล่วนภูมิภาคเช่นว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการวิเริ่มของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือโดยเสนอเรื่องมาจากคณะมนตรีความมั่นคงก็ได้

๔. มาตรา^๕นี้ไม่ทำให้เสื่อมเสียโดยประการใดๆ ต่อการนำ
มาตรา ๓๔ และ ๓๕ มาใช้

มาตรา ๕๓

๓. เมื่อใดเห็นเหมาะสม คณะมนตรีความมั่นคงจักใช้ประ-
โยชน์ในข้อตกลงส่วนภูมิภาค หรือทบวงการตัวแทนเช่นว่านั้นเพื่อ
การดำเนินการบังคับภายใต้อำนาจของตน แต่จะมีการดำเนินการบังคับ
ตามข้อตกลงส่วนภูมิภาค หรือโดยทบวงการตัวแทนส่วนภูมิภาคโดย
ปราศจากการให้อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคงไม่ได้ เว้นแต่
มาตรการที่กระทำต่อรัฐศัตรู ดังที่นิยามไว้ในวรรค ๒ แห่งมาตรา^๕
ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยอนุวัติตามมาตรา ๑๐๗ หรือในข้อตกลงส่วนภูมิภาค
ซึ่งต่อต้านการรื้อฟื้นนโยบายรุกรานของรัฐศัตรูเช่นว่านั้น จนกว่าจะ
ถึงเวลาที่องค์การอาจเข้ารับผิดชอบเพื่อป้องกันการรุกรานต่อไปโดยรัฐ
ศัตรู เช่นว่าตามคำร้องขอของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

๒. คำว่ารัฐศัตรูที่ใช้ในวรรค ๓ แห่งมาตรานี้ย่อมนำมาใช้แก่
รัฐใดๆ ซึ่งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เคยเป็นศัตรูต่อรัฐที่ลง
นามในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน

มาตรา ๕๔

คณะมนตรีความมั่นคง จักต้องได้รับแจ้งโดยครบถ้วนตลอด
ทุกเวลาถึงกิจกรรมที่ได้กระทำไป หรืออยู่ในความดำริตามข้อตกลง
ส่วนภูมิภาคหรือโดยทบวงการตัวแทนส่วนภูมิภาค เพื่อการชำระไว้ซึ่ง
สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

หมวดที่ ๙

ความร่วมมือระหว่างประเทศ
ทางเศรษฐกิจ และการสังคม

มาตรา ๕๕

ด้วยทัศนะที่จะสถาปนาภาวะการณ์แห่งเอกราชภาพและด้วดีทิภาพ ซึ่งจำเป็นสำหรับความสัมพันธ์โดยสันติและโดยฉันทมิตรระหว่างนานาชาติ ด้วยยึดความเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิอันเท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองของประชาชนเป็นมุดฐาน ดหประชาชาติจักตั้งเเดริม

ก. มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น การมีงานทำโดยทั่วถึง และภาวะการณ์แห่งความก้าวหน้า และพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการสังคม

ข. การแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศในทางเศรษฐกิจ การสังคม อนามัย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการร่วมมือระหว่างประเทศทางวัฒนธรรมและการศึกษา และ

ค. การเคารพโดยด่ากถ และการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน และอิสรภาพอันเป็นหัดักมุดสำหรับทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทาง เชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

มาตรา ๕๖

ัดมาซึ่งทั้งสองให้คำมั่นว่า จะดำเนินการร่วมกัน และแยกกัน ในการร่วมมือกับองค์การ เพื่อให้บรรลุผลแห่งความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕

มาตรา ๕๗

๑. ทบวงการชำนัญพิเศษต่าง ๆ ที่ได้สถาปนาขึ้นโดยความตกลงระหว่างรัฐบาลและมีความรับผิดชอบระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ในด้านเศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม การศึกษา อนามัย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งตั้งได้ नियามไว้ในเอกถาวรก่อตั้งของตน จักต้องนำเข้ามาสู่ความสัมพันธ์กับสหประชาชาติตามบทบัญญัติในมาตรา ๖๓

๒. ทบวงการตัวแทนเช่นว่านี้ ด้วยเหตุที่ได้นำเข้ามาสู่ความสัมพันธ์กับสหประชาชาติ ต่อไปนี้จะเรียกว่า ทบวงการชำนัญพิเศษ

มาตรา ๕๘

องค์การจักทำคำแนะนำสำหรับ การประสานนโยบายและกิจกรรมของทบวงการชำนัญพิเศษ

มาตรา ๕๙

เมื่อเห็นเหมาะสม องค์การจะริเริ่มการเจรจาระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อการก่อตั้งทบวงการชำนัญพิเศษใหม่ใด ๆ อันพึงประสงค์ เพื่อการยังผลสำเร็จในความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕

มาตรา ๒๐

ความรับผิดชอบ สำหรับการ ปฏิบัติหน้าที่ ขององค์การ ตามที่
กำหนดไว้ในหมวดนี้ จักมอบให้แก่สมาชิกและภายใต้อำนาจของ
สมาชิกแก่คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคมซึ่งจะมีอำนาจเพื่อการนี้
ตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่ ๓๐

หมวดที่ ๑๐

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคม

องค์ประกอบ

มาตรา ๒๑

๑. คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคมจักประกอบด้วยสมาชิก
ของสหประชาชาติ ๑๘ ประเทศ ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยสมาชิก

๒. ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในวรรค ๓ แต่ละปี สมาชิก
แห่งคณะมนตรี เศรษฐกิจ และการตั้งคม ๖ ประเทศ จักได้รับเลือก
ตั้งเป็นกำหนดเวลา ๓ ปี สมาชิกที่พ้นตำแหน่งไปแล้วมีสิทธิเข้ารับ
เลือกตั้งอีกทันที

๓. ในการเลือกตั้งครั้งแรกให้เลือกสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจ
และการตั้งคม ๑๘ ประเทศ เวลาดำรงตำแหน่งของสมาชิก ๖ ประเทศ
ซึ่งเลือกขึ้นตามนี้จะสิ้นสุดลงในปลายปีแรกและอีก ๖ ประเทศในปลาย
ปีที่สองตามข้อตกลงที่สมาชิกทำได้

๕. ต่มาชิกแต่ละประเทศ ของ คณะมนตรีเศรษฐกิจ และ การ
 ดั้งคม จักมีผู้แทนได้ ๑ คน

หน้าที่และอำนาจ

มาตรา ๒๒

๑. คณะมนตรี เศรษฐกิจ และ การดั่งคม อาจทำหรือริเริ่ม
 การศึกษา และรายงานเกี่ยวกับเรื่องระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ
 การดั่งคม อัจฉนธรรม การศึกษา อนามัย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 และอาจทำคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเช่นว่านั้นต่ออัสมาชชา ต่อตี่มาชิก
 ของสหประชาชาติและต่อทบวงการชำนัญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

๒. คณะมนตรีอาจทำคำแนะนำเพื่อความมุ่งหมายที่จะส่งเสริม
 การเคารพ และการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลัก
 มูลสำหรับทุกคน

๓. คณะมนตรีอาจจัดเตรียมร่างอนุสัญญา เพื่อเสนอต่อ
 อัสมาชชาเกี่ยวกับเรื่องทั้งหลายที่มีอยู่ในขอบอำนาจของคณะมนตรี

๔. คณะมนตรีอาจเรียกประชุมระหว่างประเทศ ในเรื่อง
 ๕ ทั้งหลายที่อยู่ในขอบอำนาจของคณะมนตรีตามข้อบังคับที่สหประชา
 ชาติกำหนดไว้

มาตรา ๒๓

๑. คณะมนตรี เศรษฐกิจและการดั่งคม อาจเข้าทำความตกลง
 กับทบวงการตั้งแทนใด ๆ ที่อ้างถึงในมาตรา ๕๗ โดยวางข้อกำหนด

สำหรับทบวงการตัวแทนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาสู่ความสัมพันธ์
ต่อประชาชาติ ความตกลงเช่นว่านั้นจักต้องได้รับความเห็นชอบของ
สมาชิก

๒. คณะมนตรีอาจพิจารณากิจกรรมของทบวงการขำนัญพิเศษ
โดยการปรึกษาหารือ และการทำคำแนะนำต่อทบวงการตัวแทนเช่น
ว่านั้น และโดยการทำคำแนะนำต่อสมาชิกและต่อสมาชิกของสหประชา
ชาติ

มาตรา ๒๔

๑. คณะมนตรี เศรษฐกิจ และ การสังคม อาจดำเนินการ
ที่เหมาะสม เพื่อให้ได้รับรายงานโดยสม่ำเสมอจาก ทบวงการ ขำนัญ
พิเศษ คณะมนตรีอาจทำข้อตกลงกับสมาชิกของสหประชาชาติ และ
กับทบวงการขำนัญพิเศษเพื่อให้ได้รับรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการ
ที่จะยังให้บังเกิดผลแก่คำแนะนำของตนและคำแนะนำของสมาชิกใน
เรื่องที่อยู่ในขอบอำนาจของคณะมนตรี

๒. คณะมนตรี อาจแจ้งข้อสังเกตของตนเกี่ยวกับรายงาน
เหล่านี้ต่อสมาชิก

มาตรา ๒๕

คณะมนตรี เศรษฐกิจ และ การสังคม อาจจัดหาข้อสันเทศ
ให้แก่คณะมนตรี ความมั่นคงและจักช่วยเหลือคณะมนตรีความมั่นคง
ในเมื่อร้องขอ

มาตรา ๖๖

๑. คณะมนตรี เศรษฐกิจ และ การตั้งคม จักปฏิบัติหน้าที่เช่นที่ตกอยู่ในขอบอำนาจของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำแนะนำของสภามัชชา

๒. ด้วยความเห็นชอบ ของสภามัชชา คณะมนตรี อาจปฏิบัติการตามคำร้องขอของสมาชิกสหประชาชาติและตามคำร้องขอของทบวงการชำนัญพิเศษ

คณะมนตรีจักปฏิบัติหน้าที่อื่น เช่นที่ระบุไว้ ณ ที่อื่นใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันหรือเช่นที่สภามัชชาอาจมอบหมายให้

การลงคะแนนเสียง

มาตรา ๖๗

๑. สมาชิกแต่ละประเทศแห่งคณะมนตรีเศรษฐกิจ และการตั้งคมจักมีคะแนนเสียง ๑ คะแนน

๒. คำวินิจฉัยของคณะมนตรีเศรษฐกิจ และการตั้งคมจักกระทำโดยเสียงข้างมากของสมาชิกที่มาประชุมและลงคะแนนเสียง

วิธีดำเนินการประชุม

มาตรา ๖๘

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคมจักจัดตั้ง คณะกรรมาธิการต่าง ๆ ขึ้นในด้านเศรษฐกิจและการตั้งคม และสำหรับการตั้งเสริม

สิทธิมนุษยชนและคณะกรรมการอื่นเช่นที่อาจพึงประสงค์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน

มาตรา ๒๘

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคมจักเชิญ สมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติให้เข้าร่วมโดยไม่มีคะแนนเสียงในการพิจารณาของคณะมนตรีในเรื่องใด ๆ อันมีความเกี่ยวข้องโดยเฉพาะต่อสมาชิคนั้น

มาตรา ๒๙

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคม อาจทำข้อตกลงสำหรับผู้แทนของทบวงการชำนัญพิเศษที่จะเข้าร่วมโดยไม่มีคะแนนเสียง ในการพิจารณาของคณะมนตรีและการพิจารณาของคณะกรรมการที่คณะมนตรีได้สถาปนาขึ้น และสำหรับผู้แทนของตนที่จะเข้าร่วมในการพิจารณาของทบวงการชำนัญพิเศษ

มาตรา ๓๑

คณะมนตรีเศรษฐกิจและการตั้งคมอาจทำข้อตกลงที่เห็นสมควรเพื่อการศึกษาหรือกับองค์การที่มีใช้ของรัฐบาล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องอันอยู่ภายในขอบอำนาจของตนเหล่านั้น ข้อตกลงเช่นนี้อาจทำกับองค์การระหว่างประเทศ และเมื่อเห็นเหมาะสมกับองค์การประจำชาติภายหลังที่ได้ทำการปรึกษาหารือกับสมาชิกของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องแล้ว

มาตรา ๗๒

๑. คณะมนตรีเศรษฐกิจ และการตั้งคมจักรับเอาข้อบังคับวิธีดำเนินการประชุมของตนเอง รวมทั้งวิธีคัดเลือกประธานของตนด้วย
๒. คณะมนตรีเศรษฐกิจ และการตั้งคมจักร่วมกัน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของตกซึ่งจักรวมบทบัญญัติสำหรับเรียกประชุมตามคำร้องขอของสมาชิกส่วนข้างมากของคณะมนตรีไว้ด้วย

หมวดที่ ๑๑

ปฏิญญาว่าด้วยดินแดน ที่ยังมิได้ปกครองของตน

มาตรา ๗๓

สมาชิกของสหประชาชาติซึ่งมี หรือเข้ารับเอาความ ผิดชอบในการปกครองดินแดน ซึ่งประชาชนยังมีได้บรรลุถึงการปกครองตนเอง โดยเต็มภาคภูมิย่อมรับรู้หลักการที่ว่า ผลประโยชน์ของประชาชนผู้อาศัยในดินแดนเหล่านี้ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดและรับเอาเป็นภาระมอบหมายอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งต่อผู้คนที่ จะส่งเสริมสวัสดิการของ ประชาชนผู้อาศัยในดินแดนเหล่านี้อย่างสุดกำลัง ภายในระบบแห่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่าง ประเทศที่ได้สถาปนาขึ้นโดย กฎบัตรฉบับปัจจุบัน และเพื่อจุดหมายอันนี้ :

ก. จะให้ประกันด้วยความปลอดภัยตามสมควรต่อวัฒนธรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง แก่ความก้าวหน้าในทางการเมือง เศรษฐกิจ การสังคม และการศึกษา แก่การปฏิบัติอันเที่ยงธรรมและแก่ความคุ้มครองให้พ้นจากการละเมิด

ข. จะพัฒนาการปกครองตนเอง จะคำนึงตามสมควรถึงประโยชน์ทางการเมืองของประชาชน และจะช่วยเหลือประชาชนเหล่านั้นในการพัฒนาการสถาปนาทางการเมืองอันอิสระให้ก้าวหน้าตามพฤติการณ์ โดยเฉพาะของแต่ละดินแดน และของประชาชน และชั้นแห่งความรุดหน้าอันต่างกันของประชาชนเหล่านั้น

ค. จะส่งเสริมสันติภาพความมั่นคงระหว่างประเทศ

ง. จะส่งเสริมมาตรการแห่งพัฒนาการอันเป็นการเสริมสร้างจะสนับสนุนการวิจัยและจะร่วมมือซึ่งกันและกัน และเมื่อใด ณ ที่ใด เห็นเหมาะสมกับทบวงการชำนัญพิเศษระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุถึงโดยแท้จริงซึ่งความมุ่งหมายทางการเมือง เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ดังกล่าวไว้ในมาตรานี้

จ. จะตั้ง ข้อสันเทศ์ ทางสถิติ และทางอื่นอันมีลักษณะเทคนิคเกี่ยวกับภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ การสังคม และการศึกษาในดินแดนซึ่งตนรับผิดชอบโดยลำดับ นอกเหนือไปจากดินแดนที่จะได้นำเอาหมวดที่ ๓๒ และ ๓๓ มาใช้บังคับ ให้แก่เดชาธิการโดยสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์ในการสันเทศ์ ทั้งนี้ภายในบังคับแห่งข้อจำกัดเช่นที่ความมั่นคงและข้อพิจารณาทางรัฐธรรมนูญจะพึงต้องการ

มาตรา ๗๔

ถ้าชาติหนึ่งประชาชาติยอมตกลงด้วยว่า นโยบายของตนเกี่ยวกับดินแดนที่หมอดินใช้บังคับอยู่ จะต้องยึดถือหลักการทั่วไปแห่งความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีเป็นมาตรฐานไม่น้อยไปกว่าที่เกี่ยวกับดินแดนอาณาเขตนครหลวงของตนเอง ทั้งนี้คำนึงตามสมควรถึงผลประโยชน์และสวัสดิการของส่วนอื่นของโลกในเรื่องทางการตั้งคม เคี้ยวธุรกิจ และการพาณิชย์ด้วย

หมวดที่ ๑๓

ระบบภาวะทรัสตีระหว่างประเทศ

มาตรา ๗๕

ถ้าประชาชาติจักสถาปนาขึ้นภายใต้อำนาจของตน ซึ่งระบบภาวะทรัสตีระหว่าง ประเทศ ดำหรับการปกครอง และการควบคุมดูแลดินแดนเช่นที่อาจจะนำเข้ามาอยู่ได้ระบบนี้ โดยความตกลงเป็นรายๆ ไปในภายหลัง ดินแดนเหล่านั้นนับแต่ไปจะเรียกว่าดินแดนทรัสตี

มาตรา ๗๖

วัตถุประสงค์มูลฐานของระบบภาวะทรัสตีที่เมความมุ่งหมายของชาติประชาชาติ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑ แห่งกฎบัตรฉบับปัจจุบันคือ

ก. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

ข. ตั้งเสริมความรุดหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ การ
 ดั้งเดิม และการศึกษาของประชาชนผู้อาศัยอยู่ในดินแดนทรัสต์เหล่านั้น
 และตั้งเสริมพัฒนาการอันก้าวไปสู่การปกครองตนเองหรือเอกราชตาม
 ความเหมาะสมแห่งพฤติการณ์ โดยเฉพาะของแต่ะดินแดนและของ
 ประชาชน และความปรารถนาอันแสดงออกเป็นอิสระของประชาชนที่
 เกี่ยวข้อง และตามแต่ข้อกำหนดของความตกลงภาวะทรัสต์แต่ะราย
 จะวางได้

ค. ส่งเสริมความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และอิสรภาพ
 อันเป็นหลักมูลสำหรับทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อ
 ชาติเพศ ภาษา หรือศาสนา และสนับสนุนการรับรู้ในการฟังหาอาศัย
 ซึ่งกันและกันของประชาชนของโลก และ

ง. ให้ประกันการปฏิบัติอันเท่าเทียมกัน ในเรื่องทางการ
 ดั้งเดิม เศรษฐกิจ และการพาณิชย์สำหรับสมาชิกทั้งปวงแห่งสหประ
 ชาติ และชนชาติของสมาชิกเหล่านั้น และทั้งการปฏิบัติอันเท่า
 เทียมกัน สำหรับชนชาติแห่งประเทศสมาชิกในการอำนวยความสะดวก
 ยุติธรรม ทั้งนี้ โดยมีให้เต็มเดียวแก่การบรรลุถึงวัตถุประสงค์ข้างต้น
 และภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๘๐

มาตรา ๘๗

๑. ระบบภาวะทรัสต์ จักนำมาใช้บังคับแก่ดินแดนในประเภท
 ดังต่อไปนี้ซึ่งที่อาจจะนำมาไว้ภายใต้ระบบนี้ได้ โดยวิธีทางแห่งความ
 ตกลงภาวะทรัสต์:

- ก. ดินแดนซึ่งบดินอยู่ภายใต้อาณัติ
- ข. ดินแดนซึ่งอาจแยกมาจากรัฐศัตรู โดยผลแห่งสงครามโลกครั้งที่สอง และ
- ค. ดินแดนซึ่งรัฐที่รับผิดชอบในการปกครอง ได้นำเข้ามาอยู่ภายใต้ระบบนี้โดยสมัครใจ
๒. เป็นเรื่องที่จะทำความตกลงกันภายหลังว่าจะให้นำดินแดนใดในประเภทที่กล่าวข้างต้นมาอยู่ใต้ระบบภาวะทรัสตี และโดยมีข้อกำหนดอย่างไรบ้าง

มาตรา ๗๘

ระบบภาวะทรัสตี จักไม่นำมาใช้บังคับแก่ดินแดนที่ได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติแล้ว ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างกันจะต้องยึดความเคารพต่อหลักการแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยเป็นมูลฐาน

มาตรา ๗๙

ข้อกำหนดแห่งภาวะทรัสตีสำหรับแต่ละดินแดน อันจะนำมาอยู่ภายใต้ระบบภาวะทรัสตี รวมทั้งข้อเปลี่ยนแปลงหรือข้อแก้ไขใดๆ จักต้องได้รับความตกลงโดยรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งประเทศที่ใช้อำนาจอาณัติในกรณีที่เป็นดินแดนภายใต้อาณัติอันสมาชิกสหประชาชาติได้รับมอบหมาย และจักต้องได้รับความเห็นชอบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๓ และ ๗๕

มาตรา ๕๐

๑. นอกจากที่จะได้ตกลงไว้ในความตกลงภาวะทรัสตีเป็นวางๆ ไป ซึ่งทำตามมาตรา ๗๗, ๗๘ และ ๗๙ นำเอาดินแดนแต่ละดินแดนมา อยู่ภายใต้ระบบภาวะทรัสตี และจนกระทั่งความตกลงเช่นว่านั้นได้ลง นามกันแล้ว ไม่มีข้อความใดในหมวดนี้จักแปลความในหรือโดยตัวเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใด ๆ ซึ่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของรัฐ หรือประชาชนใด ๆ หรือแห่งข้อกำหนดในพิธีสารระหว่างประเทศที่มี อยู่ ซึ่งสัมพันธ์กับประชาชาติอาจเป็นภาคีโดยลำดับ

๒. วรรค ๑ แห่งมาตรานี้จักต้องไม่ตีความไปในทางที่ถือเป็น มูลเหตุสำหรับภาระหนึ่งข้อให้ช้า หรือการผลักดันเงื่อนไขการเจรจา และการลงนามความตกลง เพื่อนำดินแดนในอาณัติหรือดินแดนอื่นมา ให้อยู่ภายใต้ระบบภาวะทรัสตีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗

มาตรา ๕๑

ความตกลงภาวะทรัสตีในแต่ละกรณี จักรวมไว้ซึ่งข้อกำหนด ตามที่ดินแดนทรัสตีจะถูกปกครองและจักกำหนดต่อผู้ทรงอำนาจซึ่งจะ ทำการปกครองดินแดนทรัสตี ผู้ทรงอำนาจเช่นว่านั้นซึ่งแต่ต่อไปจะ เรียกว่า ผู้ใช้อำนาจปกครองอาจเป็นรัฐเดียวหรือมากกว่านั้น หรือ องค์การสหประชาชาติเองก็ได้

มาตรา ๔๒

ในความตกลงภาวะทรัสตีรายหนึ่งรายใด อาจมีการกำหนดเขต
เขตยุทธศาสตร์ เขตหนึ่งหรือหลายเขตซึ่งอาจรวมดินแดนทรัสตีแต่บาง
จุด หรือทั้งหมดที่ทำความตกลงบังคับใช้โดยมิให้เสื่อมเสีย
แก่ความตกลงพิเศษฉบับใดฉบับหนึ่ง หรือหลายฉบับที่ทำไว้ตาม
มาตรา ๔๓

มาตรา ๔๓

๑. หน้าที่พึงปองของสหประชาชาติเกี่ยวกับเขตยุทธศาสตร์ รวม
ทั้งการให้ความเห็นชอบในข้อกำหนดของความตกลงภาวะทรัสตี และ
ของข้อเปลี่ยนแปลงหรือข้อแก้ไขจกกระทำโดยคณะมนตรีความมั่นคง

๒. จัดอุปสงค์พื้นฐานที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๖ จักนำมาใช้
บังคับได้แก่ประชาชนของเขตยุทธศาสตร์แต่ละเขต

๓. ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของความตกลงภาวะทรัสตีและ
โดยมิให้เสื่อมเสียแก่ข้อพิจารณาทางความมั่นคง คณะมนตรีความม
คงจักถือเอาประโยชน์แห่งความช่วยเหลือของคณะมนตรีภาวะทรัสตี
เพื่อปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ของสหประชาชาติภายใต้ระบบภาวะทรัสตีเกี่ยว
กับเรื่องทางการเมือง เศรษฐกิจ การสังคม และการศึกษาในเขต
ยุทธศาสตร์เหล่านี้

มาตรา ๔๔

เป็นหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองที่จะให้ประกันว่า ดินแดน
ทรัสตีจักมีอำนาจในการร่างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง ระหว่าง

ประเทศเพื่อจุดหมายอันนี้ ผู้ใช้อำนาจปกครองอาจใช้ประโยชน์ของกองทหารอาสาสมัครเพื่อความสงบและความช่วยเหลือ จากดินแดนที่ร่ำดีในการปฏิบัติตามข้อผูกพันต่อคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งผู้ใช้อำนาจปกครองเขารับเอาเกี่ยวกับกา^นติดต่อ^ยทางบก^ยของกันทางท้องถิ่น และการจำ^นไว้ซึ่งกฎหมายและระเบียบภายในดินแดนที่ร่ำดี

มาตรา ๘๕

๑. หน้าที่ของสหประชาชาติเกี่ยวกับความตกลงภาวะที่ร่ำดีสำหรับเขตทางบกที่มีได้กำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ รวม^ยทั้งการให้ความเห็นชอบในข้อกำหนดของความตกลงภาวะที่ร่ำดี และของข้อเปลี่ยนแปลง หรือข้อแก้ไขจกกระทำโดยสมัคร

๒. คณะมนตรีภาวะที่ร่ำดี ซึ่งดำเนินการภายใต้ อำนาจของสมัคร จักช่วยเหลือสมัครในการปฏิบัติตามหน้าที่เหล่านี้

หมวดที่ ๑๓

คณะมนตรีภาวะที่ร่ำดี

องค์ประกอบ

มาตรา ๘๖

๑. คณะมนตรีภาวะที่ร่ำดีจักประกอบด้วยสมาชิกของสหประชาชาติดังต่อไปนี้

ก. ต่มาชิกที่ปกครองดินแดนทรัสต์
 ข. ต่มาชิกที่ได้ระบุนามไว้ในมาตรา ๒๓ ซึ่งมีได้ปกครองดินแดน
 ทรัสต์ และ

ค. ต่มาชิกอื่น ๆ ซึ่งสมัชชาได้เลือกตั้งขึ้น มีกำหนดเวลา ๓ ปี
 เท่าจำนวนที่จำเป็น เพื่อให้ประกันว่า จำนวนรวมของต่มาชิก แห่ง
 คณะมนตรีภาวะทรัสต์จะแบ่งออกได้เท่ากับ กับระหว่างต่มาชิกของ
 สหประชาชาติ ที่ปกครองดินแดนทรัสต์และที่ไม่ได้ปกครอง

๒. ต่มาชิกแต่ละประเทศของคณะมนตรีภาวะทรัสต์ จะกำหนด
 บุคคลที่มีคุณสมบัติ เป็นพิเศษเฉพาะคนหนึ่งเป็นผู้แทนในคณะมนตรี
 หน้าที่และอำนาจ

มาตรา ๔๗

ในการปฏิบัติตามหน้าที่ สมัชชาและคณะมนตรีภาวะทรัสต์
 ภายใต้อำนาจของสมัชชาอาจจะ

ก. พิจารณารายงานซึ่งผู้ใช้อำนาจปกครองเดิมมา
 ข. รับคำร้องทุกข์และตรวจสอบคำร้องเหล่านั้น โดยปรึกษา
 ทารชกับผู้ใช้อำนาจปกครอง

ค. จัดให้มีการเยี่ยมชมเป็นครั้งคราวแก่ดินแดนทรัสต์ โดย
 ลำดับตามกำหนดเวลาที่จะได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่ ผู้ใช้อำนาจปกครอง
 และ

ง. ดำเนินการเหล่านี้ และอื่น ๆ โดยสอดคล้องกับข้อกำหนด
 แห่งความตกลงภาวะทรัสต์

มาตรา ๔๔

คณะมนตรีภาวะทรัสตี จักวางรูปข้อตามเกี่ยวกับความรุดหน้า
ในทางการเมือง เศรษฐกิจ การตั้งคม และการศึกษาของประชาชน
ผู้อาศัยในแต่ละดินแดนทรัสตี และผู้ใช้อำนาจปกครองสำหรับแต่ละ
ดินแดนทรัสตีภายในขอบอำนาจของสัมชชา จักทำรายงานประจำปี
เสนอต่อสัมชชาโดยอาศัยมูลฐานแห่งข้อตามเช่นว่านั้น
การลงคะแนนเสียง

มาตรา ๔๕

๑. สมาชิกแต่ละประเทศ ของคณะมนตรีภาวะทรัสตี จักมี
คะแนนเสียง ๑ คะแนน
๒. คำวินิจฉัยของคณะมนตรี ภาวะทรัสตีจักกระทำ โดยเสียง
ข้างมากของสมาชิกที่ประชุมและลงคะแนนเสียง

วิธีดำเนินการประชุม

มาตรา ๕๐

๑. คณะมนตรีภาวะทรัสตี จักรับเอาข้อบังคับระเบียบการ
ประชุมของตนเองรวมถึงวิธีคัดเลือกประธานของตนด้วย
๒. คณะมนตรีภาวะทรัสตี จักประชุมกันตามที่กำหนดไว้ใน
ข้อบังคับของตน ซึ่งจักรวมบทบัญญัติ สำหรับเลือกประชุมตามคำ
ร้องขอของสมาชิกด้วย

มาตรา ๕๑

เมื่อเห็นเหมาะสม คณะมนตรีภาวะทรัสตีจักถือเอาประโยชน์แห่งความช่วยเหลือ ของคณะมนตรี เศรษฐกิจ และการตั้งคม และของทบวงการชำนัญพิเศษเกี่ยวกับเรื่องซึ่งคณะมนตรี เศรษฐกิจและการตั้งคมและทบวงการชำนัญพิเศษเหล่านั้นเกี่ยวข้องอยู่โดยลำดับ

หมวดที่ ๑๔

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

มาตรา ๕๒

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ จักเป็นองค์การทางตุลาการอันสำคัญของประเทศชาติ ศาลจักดำเนินหน้าที่ตามธรรมนูญฉบับสุดท้ายซึ่งยึดถือธรรมนูญของศาลประจำยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นมาตรฐาน และซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวกับกฎบัตรฉบับปัจจุบัน

มาตรา ๕๓

๑. สมาชิกทั้งปวงของประเทศชาติ โดยพฤตินัยย่อมเป็นภาคีแห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ
๒. รัฐซึ่งมิใช่สมาชิกของประเทศชาติ อาจเป็นภาคีแห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ โดยเงื่อนไขซึ่งสมัชชาจะได้กำหนดเป็นราย ๆ ไปตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง

มาตรา ๕๔

๑. สมาชิกแต่ละประเทศของสหประชาชาติรับที่จะอนุวัติตาม
คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดีใดๆ ที่ตนตกเป็นฝ่าย

๒. ถ้าผู้เป็นฝ่ายในคดีฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน ซึ่งตกอยู่
แก่ตนตามคำพิพากษาของศาล ผู้เป็นฝ่ายอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องเรียนไป
ยังคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งถ้าเห็นจำเป็นก็อาจทำคำแนะนำหรือ
วินิจฉัยมาตรการที่จะดำเนินเพื่อหวังผลให้เกิดแก่คำพิพากษานั้น

มาตรา ๕๕

ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน จักหวงห้ามสมาชิกแห่ง
สหประชาชาติมิให้มอบหมายการแก้ไขข้อขัดแย้งของตนต่อศาลอื่น
โดยอาศัยอำนาจแห่งความตกลงที่ได้มีอยู่แล้วหรือที่อาจจะลงนามกัน
ในอนาคต

มาตรา ๕๖

๑. สัมชชาหรือคณะมนตรีความมั่นคงอาจร้องขอต่อศาลยุติ
ธรรมระหว่างประเทศให้ความเห็นแนะนำในปัญหากฎหมายใดๆ

๒. องค์การอื่นของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
ซึ่งอาจได้รับอำนาจจากสัมชชาในเวลาใดๆ ก็อาจร้องขอความเห็น
แนะนำของศาลเกี่ยวกับปัญหากฎหมายอันเกิดขึ้นภายในกรอบกิจกรรม
ของตน

หมวดที่ ๑๕

สำนักเลขาธิการ

มาตรา ๕๗

สำนักเลขาธิการจักประกอบด้วยเลขาธิการคนหนึ่ง และพนักงานเท่าที่องค์การอาจต้องการ เลขาธิการจักได้รับการแต่งตั้งโดยสมัครตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง เลขาธิการจักเป็นเจ้าหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การ

มาตรา ๕๘

เลขาธิการจักปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่นั้น ในการประชุมที่ป้องกันของสมัครของคณะมนตรีความมั่นคง ของคณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคม และของคณะมนตรีภาวะทรัสตี และจักกระทำหน้าที่อย่างอื่น เช่นที่องค์การเหล่านี้จะพึงมอบหมายให้ เลขาธิการจักทำรายงานประจำปี เสนอต่อสมัครเกี่ยวกับงานขององค์การ

มาตรา ๕๙

เลขาธิการอาจนำเรื่องใดๆ ซึ่งตามความเห็นของตนอาจคุกคาม การดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ มาเสนอให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบ

มาตรา ๑๐๐

๑. ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เดชาธิการและพนักงานจักไม่
 แดงหรือรับคำสั่งจากรัฐบาลใด ๆ หรือจากเจ้าหน้าที่อื่นใดภายนอก
 ราชการ บุคคลเหล่านี้จักเว้นจากการดำเนินการใด ๆ ซึ่งอาจมีผล
 ต่อด้านฐานของตน ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ระหว่างประเทศซึ่งรับผิดชอบ
 ต่อองค์การเท่านั้น

๒. สมาชิกแต่ละประเทศของสหประชาชาติรับที่จะเคารพต่อ
 ลักษณะระหว่างประเทศโดยเฉพาะของความรับผิดชอบของเดชาธิการ
 และพนักงาน และจะไม่แดงใช้สิทธิพิทักษ์บุคคลเหล่านี้ในการปฏิบัติ
 หน้าที่ของเขา

มาตรา ๑๐๑

๑. พนักงานจักได้รับการแต่งตั้ง โดยเดชาธิการตามระเบียบ
 ที่ตั้งมีชชาติได้สถาปนาขึ้น

๒. พนักงานที่เหมาะสมจักได้รับมอบหมายให้ไปประจำอยู่
 เป็นการถาวรในคณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคม ในคณะมนตรี
 ภาวะทรัสตีและองค์การอื่นของสหประชาชาติตามที่พึงประสงค์ พนักงาน
 เหล่านี้จักถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนักเดชาธิการ

๓. ข้อพิจารณาอันสำคัญยิ่งยวดในการจ้างพนักงานและในการ
 กำหนดเงื่อนไขแห่งบริการ ได้แก่ ความจำเป็นที่จะต้องให้ได้มาซึ่ง
 มาตรฐานอันสูงส่งแห่งสมรรถภาพ ความสามารถ และความซื่อสัตย์
 มั่นคง ความสำคัญในการจัดหาพนักงานโดยยึดมูลฐานทางภูมิศาสตร์
 ให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้จักต้องเป็นที่พึงคำนึงถึงตามสมควร

หมวดที่ ๑๖

บทเบ็ดเตล็ด

มาตรา ๑๐๒

๑. ต้นขีตัญญาทุกฉบับและความตกลงระหว่างประเทศทุกฉบับ ซึ่งสมาชิกใด ๆ แห่งสหประชาชาติ ได้เข้าเป็นภาคีภายหลังที่กฎบัตรฉบับปัจจุบัน ได้ ใช้บังคับจักต้องจดทะเบียนไว้กับสำนักเลขาธิการโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้และจักได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยสำนักงานนี้

๒. ภาคีแห่งต้นขีตัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเช่นว่าใด ๆ ซึ่งมี ได้จดทะเบียนไว้ตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งแห่งมาตรานี้ ไม่อาจยกเอาต้นขีตัญญาหรือความตกลงนั้น ๆ ขึ้นกล่าวอ้างต่อองค์กรใด ๆ ของสหประชาชาติ

มาตรา ๑๐๓

ในกรณีแห่งการ ขัดแย้งระหว่างข้อผูกพันของสมาชิกสหประชาชาติตามกฎหมายฉบับปัจจุบัน และตามข้อผูกพันตามความตกลงระหว่างประเทศอื่นใดข้อผูกพันตามกฎหมายฉบับปัจจุบันจักต้อง ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๔

องค์การจัก ได้รับประโยชน์ในความสามารถตามกฎหมายในดินแดนของสมาชิกแต่ละประเทศขององค์การเท่าที่จำเป็นเพื่อการบริหารหน้าที่ และการยังให้บรรลุผลสำเร็จในความมุ่งหมายขององค์การ

มาตรา ๑๐๕

๓. องค์การจักได้รับประโยชน์ในเอกสิทธิ์และความคุ้มกันใน
ดินแดนของสมาชิกแต่ละประเทศขององค์การเท่าที่จำเป็นเพื่อยังผลให้
บรรลุผลสำเร็จในความมุ่งหมายขององค์การ

๒. ผู้แทนของสมาชิกแห่งสหประชาชาติ และเจ้าหน้าที่ของ
องค์การจักได้รับประโยชน์ในเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ในทำนองเดียวกับ
กันเท่าที่จำเป็นสำหรับการบริหารหน้าที่เกี่ยวกับองค์การโดยอิสระ

๓. สัมัชชาอาจทำคำแนะนำเพื่อกำหนดรายละเอียดในการนำ
เอาวรรค ๑ และ ๒ ของมาตรานี้มาใช้บังคับ หรืออาจเสนออนุญาต
ต่อสมาชิกของสหประชาชาติเพื่อความมุ่งหมายนี้

หมวดที่ ๑๗

ข้อตกลงเฉพาะกาลเกี่ยวกับความมั่นคง

มาตรา ๑๐๖

ในระหว่างที่ยังมิได้บังคับความตกลงพิเศษดังที่อ้างถึงในมาตรา
๔๓ ซึ่งตามความเห็นของคณะมนตรีความมั่นคง จะช่วยให้ตนได้เริ่ม
บริหารตามความรับผิดชอบของตน ในมาตรา ๔๒ ภาคีแห่งปฏิญญา
๔ ประชาชาติซึ่งได้ลงนามกัน ณ กรุงมอดโคโว ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ.
๑๙๔๓ และฝรั่งเศสปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน และเมื่อโอกาสเรียก
ร้องกับสมาชิกอื่นของสหประชาชาติ ตามบทบัญญัติแห่งวรรค ๕

ของปฏิญญานั้น โดยมุ่งที่จะดำเนินการร่วมกันในนามขององค์การ
เช่นที่อาจจำเป็นเพื่อความมุ่งหมายที่จะชี้แจงไว้ซึ่งสันติภาพและความ
มั่นคงระหว่างประเทศ

มาตรา ๑๐๗

ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจักทำให้ไม่สมบูรณ์
หรือขัดแย้งการดำเนินการในความเกี่ยวข้องกับรัฐใด ๆ ซึ่งในระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เป็นศัตรูของรัฐใด ๆ ที่ลงนามในกฎบัตรฉบับ
ปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลที่รับผิดชอบสำหรับการดำเนินการเช่นว่านั้นได้
กระทำไปหรือได้ให้อำนาจกระทำไปโดยผลแห่งสงครามนั้น

หมวดที่ ๑๘

การแก้ไข

มาตรา ๑๐๘

การแก้ไขกฎบัตรฉบับปัจจุบัน จักมีผลใช้บังคับสำหรับสมา
ชิกทั้งปวงของสหประชาชาติ ก็ต่อเมื่อการแก้ไขนั้นได้รับคะแนนเสียง
๒ ใน ๓ ของสมาชิกแห่งสมัชชาลงมติให้ และได้รับสัตยาบันตาม
กระบวนการทางรัฐธรรมนูญจาก ๒ ใน ๓ ของสมาชิกสหประชาชาติ
รวมทั้งสมาชิกประจำทั้งปวงของคณะมนตรีความมั่นคงด้วย

มาตรา ๑๐๙

๑. การประชุมทั่วไปของสมาชิกแห่งสหประชาชาติ เพื่อความ
มุ่งหมายที่จะพิจารณากฎบัตรฉบับปัจจุบัน อาจจัดให้มีขึ้น ณ เวลา

และสถานที่ซึ่งจะกำหนดโดยคะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของสมาชิกแห่ง
 สัมชชาและโดยคะแนนเสียงของสมาชิกใด ๆ ของคณะมนตรีความ
 มั่นคง ๗ ประเทศ แต่ละสมาชิกของสหประชาชาติจักมีคะแนนเสียง ๓
 คะแนนในการประชุม

๒. การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในกฎบัตรฉบับปัจจุบันซึ่งได้รับคำ
 แนะนำโดยคะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของที่ประชุมจักมีผล เมื่อได้รับ
 สัตยาบันตามกระบวนการทางรัฐธรรมนุญจาก ๒ ใน ๓ ของสมาชิก
 แห่งสหประชาชาติ รวมทั้งสมาชิกประจำที่ของคณะมนตรีความ
 มั่นคงแล้ว

๓. ถ้าการประชุมเช่นว่ายังมี ได้จัดให้มีขึ้นก่อนสมัยประชุม
 ประจำปีครั้งที่ ๓๐ ของสัมชชา นับแต่กฎบัตรฉบับปัจจุบันได้มีผลใช้
 บังคับแล้ว ข้อเสนอกที่จะให้เรียกประชุมเช่นว่าจักต้องนำเข้าระเบียบ
 ญาระชงสมัยประชุมนั้นของสัมชชาและการประชุมจักจัดให้มีขึ้น หาก
 ได้วินิจฉัยเช่นนั้นโดยคะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกแห่งสัมชชา และ
 โดยคะแนนเสียงของสมาชิกใด ๆ ของคณะมนตรีความมั่นคง ๗ ประเทศ

หมวดที่ ๑๙

การสัตยาบันและการลงนาม

มาตรา ๓๑๐

๑. กฎบัตรฉบับปัจจุบันจักต้องได้รับสัตยาบันโดยรัฐที่ลงนาม
 ตามกระบวนการทางรัฐธรรมนุญของประเทศของตน

๒. ดัตช์ยابันจักมอบไว้กับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งจักแจ้งให้รัฐที่ลงนามทั้งปวงตลอดจนเดชาธิการขององค์การ เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้ว ให้ทราบถึงการมอบแต่ละครั้ง

๓. กฎบัตรฉบับปัจจุบันจักมีผลใช้บังคับเมื่อสาธารณรัฐจีน ฝรั่งเศส สหภาพแห่งสาธารณรัฐโซเวียตโซเชี่ยลลิสต์ สหราชอาณาจักรแห่งบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ และสหรัฐอเมริกา และจำนวนข้างมากแห่งรัฐอื่นๆ ที่ลงนามได้มอบสัตยาบันแล้ว พิธีสารแห่งสัตยาบันที่ได้มอบไว้นั้น จักจัดทำขึ้นโดยรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาซึ่งจักได้ส่งสำเนาพิธีสารนั้นไปยังรัฐที่ลงนามทั้งปวง

๔. รัฐที่ลงนามในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน และให้สัตยาบันภายหลังที่กฎบัตรมีผลใช้บังคับแล้ว จักเป็นสมาชิกดั้งเดิมของสหประชาชาติในวันที่ยอมสัตยาบันของตน

มาตรา ๑๓๑

กฎบัตรฉบับปัจจุบันซึ่งดัดบทภาษาจีน ฝรั่งเศส รัสเซีย อังกฤษ และเดปญญ ได้รับนับถือเป็นต้นฉบับแท้จริงโดยเท่าเทียมกัน จักได้มอบไว้ในหอบรรณสารของรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา รัฐบาลนั้นจักได้ส่งสำเนาซึ่งรับรอง โดยชอบแล้วไปยังรัฐบาลแห่งรัฐที่ลงนามอื่นๆ

เพื่อเป็นหลักฐานในการนี้ ผู้แทนของรัฐบาลทั้งหลายแห่งสหประชาชาติ ได้ลงนามไว้ในกฎบัตรฉบับปัจจุบัน

ทำขึ้น ณ นครซานฟรานซิสโก เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์ พระนคร

นายอภัย แก้วเทศ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

พ.ศ. ๒๕๐๕